శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమః స్కంధః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

విషయసూచీ

1	ప్రథమోఽధ్యాయః	**6**
2	ద్వితీయోఽధ్యాయః	**14**
3	తృతీయోఽధ్యాయః	**20**
4	చతుర్థోఽధ్యాయః	**28**
5	పంచమోఽధ్యాయః	**33**
6	షష్ఠోఽధ్యాయః	**37**
7	సప్తమోఽధ్యాయః	**43**
8	అష్టమోఽధ్యాయః	**48**
9	నవమోఽధ్యాయః	**55**
10	దశమోఽధ్యాయః	**59**
11	ఏకాదశోఽధ్యాయః	**64**
12	ద్వాదశోఽధ్యాయః	**71**
13	త్రయోదశోఽధ్యాయః	**78**
14	చతుర్దశోఽధ్యాయః	**86**
15	పంచదశోఽధ్యాయః	**95**
16	షోడశోఽధ్యాయః	**102**
17	సప్తదశోఽధ్యాయః	**112**
18	అష్టాదశోఽధ్యాయః	**115**
19	ఏకోనవింశోఽధ్యాయః	**119**

20 వింశోఽధ్యాయః **122**

21 ఏకవింశోఽధ్యాయః **127**

22 ద్వావింశోఽధ్యాయః **131**

23 త్రయోవింశోఽధ్యాయః **136**

24 చతుర్వింశోఽధ్యాయః **142**

25 పంచవింశోఽధ్యాయః **147**

26 షడ్వింశోఽధ్యాయః **151**

27 సప్తవింశోఽధ్యాయః **154**

28 అష్టావింశోఽధ్యాయః **158**

29 ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః **161**

30 త్రింశోఽధ్యాయః **168**

31 ఏకత్రింశోఽధ్యాయః **174**

32 ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః **178**

33 త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః **182**

34 చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః **188**

35 పంచత్రింశోఽధ్యాయః **192**

36 షట్త్రింశోఽధ్యాయః **197**

37 సప్తత్రింశోఽధ్యాయః **202**

38 అష్టాత్రింశోఽధ్యాయః **207**

39 ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః **213**

40 చత్వారింశోఽధ్యాయః **220**
41 ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః **224**
42 ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః **231**
43 త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః **236**
44 చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః **241**
45 పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః **247**
46 షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః **253**
47 సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః **259**
48 అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః **268**
49 ఏకోనపంచాశోఽధ్యాయః **273**
50 పంచాశోఽధ్యాయః **277**
51 ఏకపంచాశోఽధ్యాయః **284**
52 ద్విపంచాశోఽధ్యాయః **292**
53 త్రిపంచాశోఽధ్యాయః **298**
54 చతుఃపంచాశోఽధ్యాయః **305**
55 పంచపంచాశోఽధ్యాయః **312**
56 షట్పంచాశోఽధ్యాయః **317**
57 సప్తపంచాశోఽధ్యాయః **322**
58 అష్టపంచాశోఽధ్యాయః **327**
59 ఏకోనషష్టితమోఽధ్యాయః **334**

60 షష్టితమోఽధ్యాయః **341**
61 ఏకషష్టితమోఽధ్యాయః **349**
62 ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః **354**
63 త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః **359**
64 చతుఃషష్టితమోఽధ్యాయః **366**
65 పంచషష్టితమోఽధ్యాయః **372**
66 షట్షష్టితమోఽధ్యాయః **376**
67 సప్తషష్టితమోఽధ్యాయః **381**
68 అష్టషష్టితమోఽధ్యాయః **384**
69 ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః **390**
70 సప్తతితమోఽధ్యాయః **396**
71 ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః **402**
72 ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః **408**
73 త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః **414**
74 చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః **419**
75 పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః **425**
76 షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః **430**
77 సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః **434**
78 అష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః **439**
79 ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః **444**

80 అశీతితమోఽధ్యాయః **448**
81 ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః **454**
82 ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః **459**
83 త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః **465**
84 చతురశీతితమోఽధ్యాయః **471**
85 పంచాశీతితమోఽధ్యాయః **480**
86 షడశీతితమోఽధ్యాయః **487**
87 సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః **494**
88 అష్టాశీతితమోఽధ్యాయః **502**
89 ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః **507**
90 నవతితమోఽధ్యాయః **515**

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

కథితో వంశవిస్తారో భవతా సోమసూర్యయోః।
రాజ్ఞాం చోభయవంశ్యానాం చరితం పరమాద్భుతం ॥ **1** ॥ 1

యదోశ్చ ధర్మశీలస్య నితరాం మునిసత్తమ।
తత్రాంశేనావతీర్ణస్య విష్ణోర్వీర్యాణి శంస నః ॥ **2** ॥ 2

అవతీర్య యదోర్వంశే భగవాన్ భూతభావనః।
కృతవాన్ యాని విశ్వాత్మా తాని నో వద విస్తరాత్ ॥ **3** ॥ 3

నివృత్తతర్షైరుపగీయమానాద్
భవౌషధాచ్ఛ్రోత్రమనోఽభిరామాత్।
క ఉత్తమశ్లోకగుణానువాదాత్
పుమాన్ విరజ్యేత వినా పశుఘ్నాత్ ॥ **4** ॥ 4

పితామహా మే సమరేఽమరంజయై -
ర్దేవవ్రతాద్యాతిరథైస్తిమింగిలైః।
దురత్యయం కౌరవసైన్యసాగరం
కృత్వాతరన్ వత్సపదం స్మ యత్ప్లవాః ॥ **5** ॥ 5

ద్రౌణ్యస్త్రవిప్లుష్టమిదం మదంగం
సంతానబీజం కురుపాండవానాం।

జుగోప కుక్షిం గత ఆత్తచక్రో
మాతుశ్చ మే యః శరణం గతాయాః ॥ **6** ॥ 6

వీర్యాణి తస్యాఖిలదేహభాజా -
మంతర్బహిః పూరుషకాలరూపైః ।
ప్రయచ్ఛతో మృత్యుముతామృతం చ
మాయామనుష్యస్య వదస్వ విద్వన్ ॥ **7** ॥ 7

రోహిణ్యాస్తనయః ప్రోక్తో రామః సంకర్షణస్త్వయా ।
దేవక్యా గర్భసంబంధః కుతో దేహాంతరం వినా ॥ **8** ॥ 8

కస్మాన్ముకుందో భగవాన్ పితుర్గేహాద్ వ్రజం గతః ।
క్వ వాసం జ్ఞాతిభిః సార్ధం కృతవాన్ సాత్వతాం పతిః ॥ **9** ॥ 9

వ్రజే వసన్ కిమకరోన్మధుపుర్యాం చ కేశవః ।
భ్రాతరం చావధీత్ కంసం మాతురద్ధాతదర్హణం ॥ **10** ॥ 10

దేహం మానుషమాశ్రిత్య కతి వర్షాణి వృష్ణిభిః ।
యదుపుర్యాం సహావాత్సీత్ పత్న్యాః కత్యభవన్ ప్రభోః ॥ **11** ॥ 11

ఏతదన్యచ్చ సర్వం మే మునే కృష్ణవిచేష్టితం ।
వక్తుమర్హసి సర్వజ్ఞ శ్రద్దధానాయ విస్తృతం ॥ **12** ॥ 12

నైషాతిదుఃసహా క్షున్మాం త్యక్తోదమపి బాధతే ।
పిబంతం త్వన్ముఖాంభోజచ్యుతం హరికథామృతం ॥ **13** ॥ 13

సూత ఉవాచ
ఏవం నిశమ్య భృగునందన సాధువాదం
వైయాసకిః స భగవానథ విష్ణురాతం ।
ప్రత్యర్చ్య కృష్ణచరితం కలికల్మషఘ్నం
వ్యాహర్తుమారభత భాగవతప్రధానః ॥ **14** ॥ 14

శ్రీశుక ఉవాచ
సమ్యగ్వ్యవసితా బుద్ధిస్తవ రాజర్షిసత్తమ।
వాసుదేవకథాయాం తే యజ్జాతా నైష్ఠికీ రతిః ॥ **15** ॥ 15

వాసుదేవకథాప్రశ్నః పురుషాంస్త్రీన్ పునాతి హి।
వక్తారం పృచ్ఛకం శ్రోతౄంస్తత్పాదసలిలం యథా ॥ **16** ॥ 16

భూమిర్దృప్తనృపవ్యాజదైత్యానీకశతాయుతైః।
ఆక్రాంతా భూరిభారేణ బ్రహ్మాణం శరణం యయౌ ॥ **17** ॥ 17

గౌర్భూత్వాశ్రుముఖీ ఖిన్నా క్రందంతీ కరుణం విభోః।
ఉపస్థితాంతికే తస్మై వ్యసనం స్వమవోచత ॥ **18** ॥ 18

బ్రహ్మా తదుపధార్యాథ సహ దేవైస్తయా సహ।
జగామ సత్రినయనస్తీరం క్షీరపయోనిధేః ॥ **19** ॥ 19

తత్ర గత్వా జగన్నాథం దేవదేవం వృషాకపిం।
పురుషం పురుషసూక్తేన ఉపతస్థే సమాహితః ॥ **20** ॥ 20

గిరం సమాధౌ గగనే సమీరితాం
నిశమ్య వేధాస్త్రిదశానువాచ హ।
గాం పౌరుషీం మే శృణుతామరాః పున -
ర్విధీయతామాశు తథైవ మా చిరం ॥ **21** ॥ 21

పురైవ పుంసావధృతో ధరాజ్వరో
భవద్భిరంశైర్యదుషూపజన్యతాం।
స యావదుర్వ్యా భరమీశ్వరేశ్వరః
స్వకాలశక్త్యా క్షపయంశ్చరేద్ భువి ॥ **22** ॥ 22

వసుదేవగృహే సాక్షాద్ భగవాన్ పురుషః పరః।
జనిష్యతే తత్ప్రియార్థం సంభవంతు సురస్త్రియః ॥ **23** ॥ 23

వాసుదేవకలానంతః సహస్రవదనః స్వరాట్।
అగ్రతో భవితా దేవో హరేః ప్రియచికీర్షయా ॥ **24** ॥ 24

విష్ణోర్మాయా భగవతీ యయా సమ్మోహితం జగత్।
ఆదిష్టా ప్రభుణాంశేన కార్యార్థే సంభవిష్యతి ॥ **25** ॥ 25

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యాదిశ్యామరగణాన్ ప్రజాపతిపతిర్విభుః।
ఆశ్వాస్య చ మహీం గీర్భిః స్వధామ పరమం యయౌ ॥ **26** ॥ 26

శూరసేనో యదుపతిర్మథురామావసన్ పురీం।
మాథురాంఛూరసేనాంశ్చ విషయాన్ బుభుజే పురా ॥ **27** ॥ 27

రాజధానీ తతః సాభూత్ సర్వయాదవభూభుజాం।
మథురా భగవాన్ యత్ర నిత్యం సన్నిహితో హరిః ॥ **28** ॥ 28

తస్యాం తు కర్హిచిచ్ఛౌరిర్వసుదేవః కృతోద్వహః।
దేవక్యా సూర్యయా సార్ధం ప్రయాణే రథమారుహత్ ॥ **29** ॥ 29

ఉగ్రసేనసుతః కంసః స్వసుః ప్రియచికీర్షయా।
రశ్మీన్ హయానాం జగ్రాహ రౌక్మై రథశతైర్వృతః ॥ **30** ॥ 30

చతుఃశతం పారిబర్హం గజానాం హేమమాలినాం।
అశ్వానామయుతం సార్ధం రథానాం చ త్రిషట్శతం ॥ **31** ॥ 31

దాసీనాం సుకుమారీణాం ద్వే శతే సమలంకృతే।
దుహిత్రే దేవకః ప్రాదాద్ యానే దుహితృవత్సలః ॥ **32** ॥ 32

శంఖతూర్యమృదంగాశ్చ నేదుర్దుందుభయః సమం।
ప్రయాణప్రక్రమే తావద్ వరవధ్వోః సుమంగలం ॥ **33** ॥ 33

పథి ప్రగ్రహిణం కంసమాభాష్యాహాశరీరవాక్ ।
అస్యాస్త్వామష్టమో గర్భో హంతా యాం వహసేఽబుధ ॥ **34** ॥ 34

ఇత్యుక్తః స ఖలః పాపో భోజానాం కులపాంసనః ।
భగినీం హంతుమారబ్ధః ఖడ్గపాణిః కచేఽగ్రహీత్ ॥ **35** ॥ 35

తం జుగుప్సితకర్మాణం నృశంసం నిరపత్రపం ।
వసుదేవో మహాభాగ ఉవాచ పరిసాంత్వయన్ ॥ **36** ॥ 36

వసుదేవ ఉవాచ
శ్లాఘనీయగుణః శూరైర్భవాన్ భోజయశస్కరః ।
స కథం భగినీం హన్యాత్ స్త్రియముద్వాహపర్వణి ॥ **37** ॥ 37

మృత్యుర్జన్మవతాం వీర దేహేన సహ జాయతే ।
అద్య వాబ్దశతాంతే వా మృత్యుర్వై ప్రాణినాం ధ్రువః ॥ **38** ॥ 38

దేహే పంచత్వమాపన్నే దేహీ కర్మానుగోఽవశః ।
దేహాంతరమనుప్రాప్య ప్రాక్తనం త్యజతే వపుః ॥ **39** ॥ 39

వ్రజంస్తిష్ఠన్ పదైకేన యథైవైకేన గచ్ఛతి ।
యథా తృణజలూకైవం దేహీ కర్మగతిం గతః ॥ **40** ॥ 40

స్వప్నే యథా పశ్యతి దేహమీదృశం
మనోరథేనాభినివిష్టచేతనః ।
దృష్టశ్రుతాభ్యాం మనసానుచింతయన్
ప్రపద్యతే తత్ కిమపి హ్యపస్మృతిః ॥ **41** ॥ 41

యతో యతో ధావతి దైవచోదితం
మనో వికారాత్మకమాప పంచసు ।
గుణేషు మాయారచితేషు దేహ్యసౌ
ప్రపద్యమానః సహ తేన జాయతే ॥ **42** ॥ 42

జ్యోతిర్యథైవోదకపార్థివేష్వదః
సమీరవేగానుగతం విభావ్యతే।
ఏవం స్వమాయారచితేష్వసౌ పుమాన్
గుణేషు రాగానుగతో విముహ్యతి ॥ **43** ॥ 43

తస్మాన్న కస్యచిద్ ద్రోహమాచరేత్ స తథావిధః।
ఆత్మనః క్షేమమన్విచ్ఛన్ ద్రోగ్ధుర్వై పరతో భయం ॥ **44** ॥ 44

ఏషా తవానుజా బాలా కృపణా పుత్రికోపమా।
హంతుం నార్హసి కల్యాణీమిమాం త్వం దీనవత్సలః ॥ **45** ॥ 45

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం స సామభిర్భేదైర్బోధ్యమానోఽపి దారుణః।
న న్యవర్తత కౌరవ్య పురుషాదాననువ్రతః ॥ **46** ॥ 46

నిర్బంధం తస్య తం జ్ఞాత్వా విచింత్యానకదుందుభిః।
ప్రాప్తం కాలం ప్రతివ్యోఢుమిదం తత్రాన్వపద్యత ॥ **47** ॥ 47

మృత్యుర్బుద్ధిమతాపోహ్యో యావద్బుద్ధిబలోదయం।
యద్యసౌ న నివర్తేత నాపరాధోఽస్తి దేహినః ॥ **48** ॥ 48

ప్రదాయ మృత్యవే పుత్రాన్ మోచయే కృపణామిమాం।
సుతా మే యది జాయేరన్ మృత్యుర్వా న మ్రియేత చేత్ ॥ **49** ॥ 49

విపర్యయో వా కిం న స్యాద్ గతిర్ధాతుర్దురత్యయా।
ఉపస్థితో నివర్తేత నివృత్తః పునరాపతేత్ ॥ **50** ॥ 50

అగ్నేర్యథా దారువియోగయోగయో -
రదృష్టతోఽన్యన్న నిమిత్తమస్తి।
ఏవం హి జంతోరపి దుర్విభావ్యః
శరీరసంయోగవియోగహేతుః ॥ **51** ॥ 51

ఏవం విమృశ్య తం పాపం యావదాత్మనిదర్శనం।
పూజయామాస వై శౌరిర్బహుమానపురఃసరం ॥ **52** ॥ 52

ప్రసన్నవదనాంభోజో నృశంసం నిరపత్రపం।
మనసా దూయమానేన విహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥ **53** ॥ 53

వసుదేవ ఉవాచ
న హ్యస్యాస్తే భయం సౌమ్య యద్ వాగాహాశరీరిణీ।
పుత్రాన్ సమర్పయిష్యేఽస్యా యతస్తే భయముత్థితం ॥ **54** ॥ 54

శ్రీశుక ఉవాచ
స్వసుర్వధాన్నివవృతే కంసస్తద్వాక్యసారవిత్।
వసుదేవోఽపి తం ప్రీతః ప్రశస్య ప్రావిశద్ గృహం ॥ **55** ॥ 55

అథ కాల ఉపావృత్తే దేవకీ సర్వదేవతా।
పుత్రాన్ ప్రసుషువే చాష్టౌ కన్యాం చైవానువత్సరం ॥ **56** ॥ 56

కీర్తిమంతం ప్రథమజం కంసాయానకదుందుభిః।
అర్పయామాస కృచ్ఛ్రేణ సోఽనృతాదతివిహ్వలః ॥ **57** ॥ 57

కిం దుఃసహం ను సాధూనాం విదుషాం కిమపేక్షితం।
కిమకార్యం కదర్యాణాం దుస్త్యజం కిం ధృతాత్మనాం ॥ **58** ॥ 58

దృష్ట్వా సమత్వం తచ్ఛౌరేః సత్యే చైవ వ్యవస్థితిం।
కంసస్తుష్టమనా రాజన్ ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥ **59** ॥ 59

ప్రతియాతు కుమారోఽయం న హ్యస్మాదస్తి మే భయం।
అష్టమాద్ యువయోర్గర్భాన్మృత్యుర్మే విహితః కిల ॥ **60** ॥ 60

తథేతి సుతమాదాయ యయావానకదుందుభిః।
నాభ్యనందత తద్వాక్యమసతోఽవిజితాత్మనః ॥ **61** ॥ 61

నందాద్యా యే వ్రజే గోపా యాశ్చామీషాం చ యోషితః।
వృష్ణయో వసుదేవాద్యా దేవక్యాద్యా యదుస్త్రియః ॥ **62** ॥ 62

సర్వే వై దేవతాప్రాయా ఉభయోరపి భారత।
జ్ఞాతయో బంధుసుహృదో యే చ కంసమనువ్రతాః ॥ **63** ॥ 63

ఏతత్ కంసాయ భగవాంఛశంసాభ్యేత్య నారదః।
భూమేర్భారాయమాణానాం దైత్యానాం చ వధోద్యమం ॥ **64** ॥ 64

ఋషేర్వినిర్గమే కంసో యదూన్ మత్వా సురానితి।
దేవక్యా గర్భసంభూతం విష్ణుం చ స్వవధం ప్రతి ॥ **65** ॥ 65

దేవకీం వసుదేవం చ నిగృహ్య నిగడైర్గృహే।
జాతం జాతమహన్ పుత్రం తయోరజనశంకయా ॥ **66** ॥ 66

మాతరం పితరం భ్రాతౄన్ సర్వాంశ్చ సుహృదస్తథా।
ఘ్నంతి హ్యసుతృపో లుబ్ధా రాజానః ప్రాయశో భువి ॥ **67** ॥ 67

ఆత్మానమిహ సంజాతం జానన్ ప్రాగ్ విష్ణునా హతం।
మహాసురం కాలనేమిం యదుభిః స వ్యరుధ్యత ॥ **68** ॥ 68

ఉగ్రసేనం చ పితరం యదుభోజాంధకాధిపం।
స్వయం నిగృహ్య బుభుజే శూరసేనాన్ మహాబలః ॥ **69** ॥ 69

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే శ్రీకృష్ణావతారోపక్రమే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ప్రలంబబకచాణూరతృణావర్తమహాశనైః ।
ముష్టికారిష్టద్విదపూతనాకేశిధేనుకైః ॥ **1** ॥ 70

అన్యైశ్చాసురభూపాలైర్బాణభౌమాదిభిర్యుతః ।
యదూనాం కదనం చక్రే బలీ మాగధసంశ్రయః ॥ **2** ॥ 71

తే పీడితా నివివిశుః కురుపంచాలకేకయాన్ ।
శాల్వాన్ విదర్భాన్ నిషధాన్ విదేహాన్ కోసలానపి ॥ **3** ॥ 72

ఏకే తమనురుంధానా జ్ఞాతయః పర్యుపాసతే ।
హతేషు షట్సు బాలేషు దేవక్యా ఔగ్రసేనినా ॥ **4** ॥ 73

సప్తమో వైష్ణవం ధామ యమనంతం ప్రచక్షతే ।
గర్భో బభూవ దేవక్యా హర్షశోకవివర్ధనః ॥ **5** ॥ 74

భగవానపి విశ్వాత్మా విదిత్వా కంసజం భయం ।
యదూనాం నిజనాథానాం యోగమాయాం సమాదిశత్ ॥ **6** ॥ 75

గచ్ఛ దేవి వ్రజం భద్రే గోపగోభిరలంకృతం ।
రోహిణీ వసుదేవస్య భార్యాఽఽస్తే నందగోకులే ।
అన్యాశ్చ కంససంవిగ్నా వివరేషు వసంతి హి ॥ **7** ॥ 76

దేవక్యా జఠరే గర్భం శేషాఖ్యం ధామ మామకం।
తత్ సన్నికృష్య రోహిణ్యా ఉదరే సన్నివేశయ ॥ **8** ॥ 77

అథాహమంశభాగేన దేవక్యాః పుత్రతాం శుభే।
ప్రాప్స్యామి త్వం యశోదాయాం నందపత్న్యాం భవిష్యసి ॥ **9** ॥ 78

అర్చిష్యంతి మనుష్యాస్త్వాం సర్వకామవరేశ్వరీం।
ధూపోపహారబలిభిః సర్వకామవరప్రదాం ॥ **10** ॥ 79

నామధేయాని కుర్వంతి స్థానాని చ నరా భువి।
దుర్గేతి భద్రకాలీతి విజయా వైష్ణవీతి చ ॥ **11** ॥ 80

కుముదా చండికా కృష్ణా మాధవీ కన్యకేతి చ।
మాయా నారాయణీశానీ శారదేత్యంబికేతి చ ॥ **12** ॥ 81

గర్భసంకర్షణాత్ తం వై ప్రాహుః సంకర్షణం భువి।
రామేతి లోకరమణాద్ బలం బలవదుచ్ఛ్రయాత్ ॥ **13** ॥ 82

సందిష్టైవం భగవతా తథేత్యోమితి తద్వచః।
ప్రతిగృహ్య పరిక్రమ్య గాం గతా తత్ తథాకరోత్ ॥ **14** ॥ 83

గర్భే ప్రణీతే దేవక్యా రోహిణీం యోగనిద్రయా।
అహో విస్రంసితో గర్భ ఇతి పౌరా విచుక్రుశుః ॥ **15** ॥ 84

భగవానపి విశ్వాత్మా భక్తానామభయంకరః।
ఆవివేశాంశభాగేన మన ఆనకదుందుభేః ॥ **16** ॥ 85

స బిభ్రత్ పౌరుషం ధామ భ్రాజమానో యథా రవిః।
దురాసదోఽతిదుర్ధర్షో భూతానాం సంబభూవ హ ॥ **17** ॥ 86

తతో జగన్మంగలమచ్యుతాంశం
సమాహితం శూరసుతేన దేవీ।

దధార సర్వాత్మకమాత్మభూతం
కాష్ఠా యథాఽఽనందకరం మనస్తః ॥ **18** ॥ 87

సా దేవకీ సర్వజగన్నివాస -
నివాసభూతా నితరాం న రేజే ।
భోజేంద్రగేహేఽగ్నిశిఖేవ రుద్ధా
సరస్వతీ జ్ఞానఖలే యథా సతీ ॥ **19** ॥ 88

తాం వీక్ష్య కంసః ప్రభయాజితాంతరాం
విరోచయంతీం భవనం శుచిస్మితాం ।
ఆహైష మే ప్రాణహరో హరిర్గుహాం
ధ్రువం శ్రితో యన్న పురేయమీదృశీ ॥ **20** ॥ 89

కిమద్య తస్మిన్ కరణీయమాశు మే
యదర్థతంత్రో న విహంతి విక్రమం ।
స్త్రియాః స్వసుర్గురుమత్యా వధోఽయం
యశః శ్రియం హంత్యనుకాలమాయుః ॥ **21** ॥ 90

స ఏష జీవన్ ఖలు సంపరేతో
వర్తేత యోఽత్యంతనృశంసితేన ।
దేహే మృతే తం మనుజాః శపంతి
గంతా తమోఽంధం తనుమానినో ధ్రువం ॥ **22** ॥ 91

ఇతి ఘోరతమాద్ భావాత్ సన్నివృత్తః స్వయం ప్రభుః ।
ఆస్తే ప్రతీక్షంస్తజ్జన్మ హరేర్వైరానుబంధకృత్ ॥ **23** ॥ 92

ఆసీనః సంవిశంస్తిష్ఠన్ భుంజానః పర్యటన్ మహీం ।
చింతయానో హృషీకేశమపశ్యత్ తన్మయం జగత్ ॥ **24** ॥ 93

బ్రహ్మా భవశ్చ తత్రైత్య మునిభిర్నారదాదిభిః।
దేవైః సానుచరైః సాకం గీర్భిర్వృషణమైడయన్ ॥ **25** ॥ 94

సత్యవ్రతం సత్యపరం త్రిసత్యం
సత్యస్య యోనిం నిహితం చ సత్యే।
సత్యస్య సత్యమృతసత్యనేత్రం
సత్యాత్మకం త్వాం శరణం ప్రపన్నాః ॥ **26** ॥ 95

ఏకాయనోఽసౌ ద్విఫలస్త్రిమూల -
శ్చతూరసః పంచవిధః షడాత్మా।
సప్తత్వగష్టవిటపో నవాక్షో
దశచ్ఛదీ ద్విఖగో హ్యాదివృక్షః ॥ **27** ॥ 96

త్వమేక ఏవాస్య సతః ప్రసూతి -
స్త్వం సన్నిధానం త్వమనుగ్రహశ్చ।
త్వన్మాయయా సంవృతచేతసస్త్వాం
పశ్యంతి నానా న విపశ్చితో యే ॥ **28** ॥ 97

బిభర్షి రూపాణ్యవబోధ ఆత్మా
క్షేమాయ లోకస్య చరాచరస్య।
సత్త్వోపపన్నాని సుఖావహాని
సతామభద్రాణి ముహుః ఖలానాం ॥ **29** ॥ 98

త్వయ్యంబుజాక్షాఖిలసత్త్వధామ్ని
సమాధినాఽఽవేశితచేతసైకే।
త్వత్పాదపోతేన మహత్కృతేన
కుర్వంతి గోవత్సపదం భవాబ్ధిం ॥ **30** ॥ 99

స్వయం సముత్తీర్య సుదుస్తరం ద్యుమన్
భవార్ణవం భీమమదభ్రసౌహృదాః।

భవత్పదాంభోరుహనావమత్ర తే
నిధాయ యాతాః సదనుగ్రహో భవాన్ ॥ **31** ॥ 100

యేఽన్యేఽరవిందాక్ష విముక్తమానిన -
స్త్వయ్యస్తభావాదవిశుద్ధబుద్ధయః ।
ఆరుహ్య కృచ్ఛ్రేణ పరం పదం తతః
పతంత్యధోఽనాదృతయుష్మదంఘ్రయః ॥ **32** ॥ 101

తథా న తే మాధవ తావకాః క్వచిద్
భ్రశ్యంతి మార్గాత్త్వయి బద్ధసౌహృదాః ।
త్వయాభిగుప్తా విచరంతి నిర్భయా
వినాయకానీకపమూర్ధసు ప్రభో ॥ **33** ॥ 102

సత్త్వం విశుద్ధం శ్రయతే భవాన్ స్థితౌ
శరీరిణాం శ్రేయ ఉపాయనం వపుః ।
వేదక్రియాయోగతపఃసమాధిభి -
స్తవార్హణం యేన జనః సమీహతే ॥ **34** ॥ 103

సత్త్వం న చేద్ధాతరిదం నిజం భవేద్
విజ్ఞానమజ్ఞానభిదాపమార్జనం ।
గుణప్రకాశైరనుమీయతే భవాన్
ప్రకాశతే యస్య చ యేన వా గుణః ॥ **35** ॥ 104

న నామరూపే గుణజన్మకర్మభి -
ర్నిరూపితవ్యే తవ తస్య సాక్షిణః ।
మనోవచోభ్యామనుమేయవర్త్మనో
దేవ క్రియాయాం ప్రతియంత్యథాపి హి ॥ **36** ॥ 105

శృణ్వన్ గృణన్ సంస్మరయంశ్చ చింతయన్
నామాని రూపాణి చ మంగలాని తే ।

క్రియాసు యస్త్వచ్చరణారవిందయో -
రావిష్టచేతా న భవాయ కల్పతే ॥ **37** ॥ 106

దిష్ట్యా హరేఽస్యా భవతః పదో భువో
భారోఽపనీతస్తవ జన్మనేశితుః ।
దిష్ట్యాంకితాం త్వత్పదకైః సుశోభనై -
ర్ద్రక్ష్యామ గాం ద్యాం చ తవానుకంపితాం ॥ **38** ॥ 107

న తేఽభవస్యేశ భవస్య కారణం
వినా వినోదం బత తర్కయామహే ।
భవో నిరోధః స్థితిరప్యవిద్యయా
కృతా యతస్త్వయ్యభయాశ్రయాత్మని ॥ **39** ॥ 108

మత్స్యాశ్వకచ్ఛపనృసింహవరాహహంస -
రాజన్యవిప్రవిబుధేషు కృతావతారః ।
త్వం పాసి నస్త్రిభువనం చ యథాధునేశ
భారం భువో హర యదూత్తమ వందనం తే ॥ **40** ॥ 109

దిష్ట్యాంబ తే కుక్షిగతః పరః పుమా -
నంశేన సాక్షాద్ భగవాన్ భవాయ నః ।
మా భూద్ భయం భోజపతేర్ముమూర్షో -
ర్గోప్తా యదూనాం భవితా తవాత్మజః ॥ **41** ॥ 110

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యభిష్టూయ పురుషం యద్రూపమనిదం యథా ।
బ్రహ్మేశానౌ పురోధాయ దేవాః ప్రతియయుర్దివం ॥ **42** ॥ 111

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
పూర్వార్ధే గర్భగతవిష్ణోర్బ్రహ్మాదికృతస్తుతిర్నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ సర్వగుణోపేతః కాలః పరమశోభనః।
యర్హ్యేవాజనజన్మర్క్షం శాంతర్క్షగ్రహతారకం ॥ **1** ॥ 112

దిశః ప్రసేదుర్గగనం నిర్మలోడుగణోదయం।
మహీ మంగలభూయిష్ఠపురగ్రామవ్రజాకరా ॥ **2** ॥ 113

నద్యః ప్రసన్నసలిలా హ్రదా జలరుహశ్రియః।
ద్విజాలికులసన్నాదస్తబకా వనరాజయః ॥ **3** ॥ 114

వవౌ వాయుః సుఖస్పర్శః పుణ్యగంధవహః శుచిః।
అగ్నయశ్చ ద్విజాతీనాం శాంతాస్తత్ర సమింధత ॥ **4** ॥ 115

మనాంస్యాసన్ ప్రసన్నాని సాధూనామసురద్రుహాం।
జాయమానేఽజనే తస్మిన్ నేదుర్దుందుభయో దివి ॥ **5** ॥ 116

జగుః కిన్నరగంధర్వాస్తుష్టువుః సిద్ధచారణాః।
విద్యాధర్యశ్చ ననృతురప్సరోభిః సమం తదా ॥ **6** ॥ 117

ముముచుర్మునయో దేవాః సుమనాంసి ముదాన్వితాః।
మందం మందం జలధరా జగర్జురనుసాగరం ॥ **7** ॥ 118

నిశీథే తమ ఉద్భూతే జాయమానే జనార్దనే ।
దేవక్యాం దేవరూపిణ్యాం విష్ణుః సర్వగుహాశయః ।
ఆవిరాసీద్ యథా ప్రాచ్యాం దిశీందురివ పుష్కలః ॥ **8** ॥ 119

తమద్భుతం బాలకమంబుజేక్షణం
చతుర్భుజం శంఖగదార్యుదాయుధం ।
శ్రీవత్సలక్ష్మం గలశోభికౌస్తుభం
పీతాంబరం సాంద్రపయోదసౌభగం ॥ **9** ॥ 120

మహార్హవైదూర్యకిరీటకుండల -
త్విషా పరిష్వక్తసహస్రకుంతలం ।
ఉద్దామకాంచ్యంగదకంకణాదిభి -
ర్విరోచమానం వసుదేవ ఐక్షత ॥ **10** ॥ 121

స విస్మయోత్ఫుల్లవిలోచనో హరిం
సుతం విలోక్యానకదుందుభిస్తదా ।
కృష్ణావతారోత్సవసంభ్రమోఽస్పృశ -
న్ముదా ద్విజేభ్యోఽయుతమాప్లుతో గవాం ॥ **11** ॥ 122

అథైనమస్తౌదవధార్య పూరుషం
పరం నతాంగః కృతధీః కృతాంజలిః ।
స్వరోచిషా భారత సూతికాగృహం
విరోచయంతం గతభీః ప్రభావవిత్ ॥ **12** ॥ 123

వసుదేవ ఉవాచ
విదితోఽసి భవాన్ సాక్షాత్ పురుషః ప్రకృతేః పరః ।
కేవలానుభవానందస్వరూపః సర్వబుద్ధిదృక్ ॥ **13** ॥ 124

స ఏవ స్వప్రకృత్యేదం సృష్ట్వాగ్రే త్రిగుణాత్మకం ।
తదను త్వం హ్యప్రవిష్టః ప్రవిష్ట ఇవ భావ్యసే ॥ **14** ॥ 125

యథేమేఽవికృతా భావాస్తథా తే వికృతైః సహ।
నానావీర్యాః పృథగ్భూతా విరాజం జనయంతి హి ॥ **15** ॥ 126

సన్నిపత్య సముత్పాద్య దృశ్యంతేఽనుగతా ఇవ।
ప్రాగేవ విద్యమానత్వాన్న తేషామిహ సంభవః ॥ **16** ॥ 127

ఏవం భవాన్ బుద్ధ్యనుమేయలక్షణై -
ర్గ్రాహ్యైర్గుణైః సన్నపి తద్గుణాగ్రహః।
అనావృతత్వాద్ బహిరంతరం న తే
సర్వస్య సర్వాత్మన ఆత్మవస్తునః ॥ **17** ॥ 128

య ఆత్మనో దృశ్యగుణేషు సన్నితి
వ్యవస్యతే స్వవ్యతిరేకతోఽబుధః।
వినానువాదం న చ తన్మనీషితం
సమ్యగ్ యతస్త్యక్తముపాదదత్ పుమాన్ ॥ **18** ॥ 129

త్వత్తోఽస్య జన్మస్థితిసంయమాన్ విభో
వదంత్యనీహాదగుణాదవిక్రియాత్।
త్వయీశ్వరే బ్రహ్మణి నో విరుధ్యతే
త్వదాశ్రయత్వాదుపచర్యతే గుణైః ॥ **19** ॥ 130

స త్వం త్రిలోకస్థితయే స్వమాయయా
బిభర్షి శుక్లం ఖలు వర్ణమాత్మనః।
సర్గాయ రక్తం రజసోపబృంహితం
కృష్ణం చ వర్ణం తమసా జనాత్యయే ॥ **20** ॥ 131

త్వమస్య లోకస్య విభో రిరక్షిషు -
ర్గృహేఽవతీర్ణోఽసి మమాఖిలేశ్వర।
రాజన్యసంజ్ఞాసురకోటియూథపై -
ర్నిర్వ్యూహ్యమానా నిహనిష్యసే చమూః ॥ **21** ॥ 132

అయం త్వసభ్యస్తవ జన్మ నౌ గృహే
శ్రుత్వాగ్రజాంస్తే న్యవధీత్ సురేశ్వర।
స తేఽవతారం పురుషైః సమర్పితం
శ్రుత్వాధునైవాభిసరత్యుదాయుధః ॥ **22** ॥ 133

శ్రీశుక ఉవాచ
అథైనమాత్మజం వీక్ష్య మహాపురుషలక్షణం।
దేవకీ తముపాధావత్ కంసాద్ భీతా శుచిస్మితా ॥ **23** ॥ 134

దేవక్యువాచ
రూపం యత్ తత్ ప్రాహురవ్యక్తమాద్యం
బ్రహ్మ జ్యోతిర్నిర్గుణం నిర్వికారం।
సత్తామాత్రం నిర్విశేషం నిరీహం
స త్వం సాక్షాద్ విష్ణురధ్యాత్మదీపః ॥ **24** ॥ 135

నష్టే లోకే ద్విపరార్ధావసానే
మహాభూతేష్వాదిభూతం గతేషు।
వ్యక్తేఽవ్యక్తం కాలవేగేన యాతే
భవానేకః శిష్యతే శేషసంజ్ఞః ॥ **25** ॥ 136

యోఽయం కాలస్తస్య తేఽవ్యక్తబంధో
చేష్టామాహుశ్చేష్టతే యేన విశ్వం।
నిమేషాదిర్వత్సరాంతో మహీయాం -
స్తం త్వేశానం క్షేమధామ ప్రపద్యే ॥ **26** ॥ 137

మర్త్యో మృత్యువ్యాలభీతః పలాయన్
లోకాన్ సర్వాన్నిర్భయం నాధ్యగచ్ఛత్।
త్వత్పాదాబ్జం ప్రాప్య యదృచ్ఛయాద్య
స్వస్థః శేతే మృత్యురస్మాదపైతి ॥ **27** ॥ 138

స త్వం ఘోరాదుగ్రసేనాత్మజాన్న -
స్త్రాహి త్రస్తాన్ భృత్యవిత్రాసహాసి ।
రూపం చేదం పౌరుషం ధ్యానధిష్ణ్యం
మా ప్రత్యక్షం మాంసదృశాం కృషీష్ఠాః ॥ **28** ॥ 139

జన్మ తే మయ్యసౌ పాపో మా విద్యాన్మధుసూదన ।
సముద్విజే భవద్ధేతోః కంసాదహమధీరధీః ॥ **29** ॥ 140

ఉపసంహర విశ్వాత్మన్నదో రూపమలౌకికం ।
శంఖచక్రగదాపద్మశ్రియా జుష్టం చతుర్భుజం ॥ **30** ॥ 141

విశ్వం యదేతత్ స్వతనౌ నిశాంతే
యథావకాశం పురుషః పరో భవాన్ ।
బిభర్తి సోఽయం మమ గర్భగోఽభూ -
దహో నృలోకస్య విడంబనం హి తత్ ॥ **31** ॥ 142

శ్రీభగవానువాచ
త్వమేవ పూర్వసర్గేఽభూః పృశ్నిః స్వాయంభువే సతి ।
తదాయం సుతపా నామ ప్రజాపతిరకల్మషః ॥ **32** ॥ 143

యువాం వై బ్రహ్మణాఽఽదిష్టౌ ప్రజాసర్గే యదా తతః ।
సన్నియమ్యేంద్రియగ్రామం తేపాథే పరమం తపః ॥ **33** ॥ 144

వర్షవాతాతపహిమఘర్మకాలగుణానను ।
సహమానౌ శ్వాసరోధవినిర్ధూతమనోమలౌ ॥ **34** ॥ 145

శీర్ణపర్ణానిలాహారావుపశాంతేన చేతసా ।
మత్తః కామానభీప్సంతౌ మదారాధనమీహతుః ॥ **35** ॥ 146

ఏవం వాం తప్యతోస్తీవ్రం తపః పరమదుష్కరం ।
దివ్యవర్షసహస్రాణి ద్వాదశేయుర్మదాత్మనోః ॥ **36** ॥ 147

తదా వాం పరితుష్టోఽహమమునా వపుషానఘే।
తపసా శ్రద్ధయా నిత్యం భక్త్యా చ హృది భావితః ॥ **37** ॥ 148

ప్రాదురాసం వరదరాడ్ యువయోః కామదిత్సయా।
వ్రియతాం వర ఇత్యుక్తే మాదృశో వాం వృతః సుతః ॥ **38** ॥ 149

అజుష్టగ్రామ్యవిషయావనపత్యౌ చ దంపతీ।
న వవ్రాథేఽపవర్గం మే మోహితౌ మమ మాయయా ॥ **39** ॥ 150

గతే మయి యువాం లబ్ధ్వా వరం మత్సదృశం సుతం।
గ్రామ్యాన్ భోగానభుంజాథాం యువాం ప్రాప్తమనోరథౌ ॥ **40** ॥ 151

అదృష్ట్వాన్యతమం లోకే శీలౌదార్యగుణైః సమం।
అహం సుతో వామభవం పృశ్నిగర్భ ఇతి శ్రుతః ॥ **41** ॥ 152

తయోర్వాం పునరేవాహమదిత్యామాస కశ్యపాత్।
ఉపేంద్ర ఇతి విఖ్యాతో వామనత్వాచ్చ వామనః ॥ **42** ॥ 153

తృతీయేఽస్మిన్ భవేఽహం వై తేనైవ వపుషాథ వాం।
జాతో భూయస్తయోరేవ సత్యం మే వ్యాహృతం సతి ॥ **43** ॥ 154

ఏతద్ వాం దర్శితం రూపం ప్రాగ్జన్మస్మరణాయ మే।
నాన్యథా మద్భవం జ్ఞానం మర్త్యలింగేన జాయతే ॥ **44** ॥ 155

యువాం మాం పుత్రభావేన బ్రహ్మభావేన చాసకృత్।
చింతయంతౌ కృతస్నేహౌ యాస్యేథే మద్గతిం పరాం ॥ **45** ॥ 156

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుక్త్వాఽఽసీద్ధరిస్తూష్ణీం భగవానాత్మమాయయా।
పిత్రోః సంపశ్యతోః సద్యో బభూవ ప్రాకృతః శిశుః ॥ **46** ॥ 157

తతశ్చ శౌరిర్భగవత్ప్రచోదితః
సుతం సమాదాయ స సూతికాగృహాత్ ।
యదా బహిర్గంతుమియేష తర్హ్యజా
యా యోగమాయాజని నందజాయయా ॥ **47** ॥ 158

తయా హృతప్రత్యయసర్వవృత్తిషు
ద్వాఃస్థేషు పౌరేష్వపి శాయితేష్వథ ।
ద్వారస్తు సర్వాః పిహితా దురత్యయా
బృహత్కపాటాయసకీలశృంఖలైః ॥ **48** ॥ 159

తాః కృష్ణవాహే వసుదేవ ఆగతే
స్వయం వ్యవర్యంత యథా తమో రవేః ।
వవర్ష పర్జన్య ఉపాంశుగర్జితః
శేషోఽన్వగాద్ వారి నివారయన్ ఫణైః ॥ **49** ॥ 160

మఘోని వర్షత్యసకృద్ యమానుజా
గంభీరతోయౌఘుజవోర్మిఫేనిలా ।
భయానకావర్తశతాకులా నదీ
మార్గం దదౌ సింధురివ శ్రియః పతేః ॥ **50** ॥ 161

నందవ్రజం శౌరిరుపేత్య తత్ర తాన్
గోపాన్ ప్రసుప్తానుపలభ్య నిద్రయా ।
సుతం యశోదాశయనే నిధాయ త -
త్సుతాముపాదాయ పునర్గృహానగాత్ ॥ **51** ॥ 162

దేవక్యాః శయనే న్యస్య
వసుదేవోఽథ దారికాం ।
ప్రతిముచ్య పదోర్లోహ -
మాస్తే పూర్వవదావృతః ॥ **52** ॥ 163

యశోదా నందపత్నీ చ జాతం పరమబుధ్యత।
న తల్లింగం పరిశ్రాంతా నిద్రయాపగతస్మృతిః ॥ **53** ॥ 164

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే కృష్ణజన్మని తృతీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
బహిరంతఃపురద్వారాః సర్వాః పూర్వవదావృతాః।
తతో బాలధ్వనిం శ్రుత్వా గృహపాలాః సముత్థితాః ॥ **1** ॥ 165

తే తు తూర్ణముపవ్రజ్య దేవక్యా గర్భజన్మ తత్।
ఆచఖ్యుర్భోజరాజాయ యదుద్విగ్నాః ప్రతీక్షతే ॥ **2** ॥ 166

స తల్పాత్ తూర్ణముత్థాయ కాలోఽయమితి విహ్వలః।
సూతీగృహమగాత్ తూర్ణం ప్రస్ఖలన్ ముక్తమూర్ధజాః ॥ **3** ॥ 167

తమాహ భ్రాతరం దేవీ కృపణా కరుణం సతీ।
స్నుషేయం తవ కల్యాణ స్త్రియం మా హంతుమర్హసి ॥ **4** ॥ 168

బహవో హింసితా భ్రాతః శిశవః పావకోపమాః।
త్వయా దైవనిసృష్టేన పుత్త్రికైకా ప్రదీయతాం ॥ **5** ॥ 169

నన్వహం తే హ్యవరజా దీనా హతసుతా ప్రభో।
దాతుమర్హసి మందాయా అంగేమాం చరమాం ప్రజాం ॥ **6** ॥ 170

శ్రీశుక ఉవాచ
ఉపగుహ్యాత్మజామేవం రుదత్యా దీనదీనవత్।
యాచితస్తాం వినిర్భర్త్స్య హస్తాదాచిచ్ఛిదే ఖలః ॥ **7** ॥ 171

తాం గృహీత్వా చరణయోర్జాతమాత్రాం స్వసుఃసుతాం।
అపోథయచ్ఛిలాపృష్ఠే స్వార్థోన్మూలితసౌహృదః ॥ **8** ॥ 172

సా తద్ధస్తాత్ సముత్పత్య సద్యో దేవ్యంబరం గతా।
అదృశ్యతానుజా విష్ణోఃసాయుధాష్టమహాభుజా ॥ **9** ॥ 173

దివ్యస్రగంబరాలేపరత్నాభరణభూషితా।
ధనుఃశూలేషుచర్మాసిశంఖచక్రగదాధరా ॥ **10** ॥ 174

సిద్ధచారణగంధర్వైరప్సరఃకిన్నరోరగైః।
ఉపాహృతోరుబలిభిఃస్తూయమానేదమబ్రవీత్ ॥ **11** ॥ 175

కిం మయా హతయా మంద జాతఃఖలు తవాంతకృత్।
యత్ర క్వ వా పూర్వశత్రుర్మా హింసీఃకృపణాన్ వృథా ॥ **12** ॥ 176

ఇతి ప్రభాష్య తం దేవీ మాయా భగవతీ భువి।
బహునామనికేతేషు బహునామా బభూవ హ ॥ **13** ॥ 177

తయాభిహితమాకర్ణ్య కంసఃపరమవిస్మితః।
దేవకీం వసుదేవం చ విముచ్య ప్రశ్రితోఽబ్రవీత్ ॥ **14** ॥ 178

అహో భగిన్యహో భామ మయా వాం బత పాప్మనా।
పురుషాద ఇవాపత్యం బహవో హింసితాఃసుతాః ॥ **15** ॥ 179

స త్వహం త్యక్తకారుణ్యస్త్యక్తజ్ఞాతిసుహృత్ ఖలఃl
కాన్ లోకాన్ వై గమిష్యామి బ్రహ్మహేవ మృతఃశ్వసన్ ॥ **16** ॥ 180

దైవమప్యనృతం వక్తి న మర్త్యా ఏవ కేవలం।
యద్విశ్రంభాదహం పాపఃస్వసుర్నిహతవాంఛిశూన్ ॥ **17** ॥ 181

మా శోచతం మహాభాగావాత్మజాన్ స్వకృతంభుజఃl
జంతవో న సదైకత్ర దైవాధీనాస్తదాఽఽసతే ॥ **18** ॥ 182

భువి భౌమాని భూతాని యథా యాంత్యపయాంతి చ।
నాయమాత్మా తథైతేషు విపర్యేతి యథైవ భూః ॥ **19** ॥ 183

యథానేవంవిదో భేదో యత ఆత్మవిపర్యయః।
దేహయోగవియోగౌ చ సంసృతిర్న నివర్తతే ॥ **20** ॥ 184

తస్మాద్ భద్రే స్వతనయాన్ మయా వ్యాపాదితానపి।
మానుశోచ యతః సర్వః స్వకృతం విందతేఽవశః ॥ **21** ॥ 185

యావద్ధతోఽస్మి హంతాస్మీత్యాత్మానం మన్యతేఽస్వదృక్।
తావత్తదభిమాన్యజ్ఞో బాధ్యబాధకతామియాత్ ॥ **22** ॥ 186

క్షమధ్వం మమ దౌరాత్మ్యం సాధవో దీనవత్సలాః।
ఇత్యుక్త్వాశ్రుముఖః పాదౌ శ్యాలః స్వస్రోరథాగ్రహీత్ ॥ **23** ॥ 187

మోచయామాస నిగడాద్ విశ్రబ్ధః కన్యకాగిరా।
దేవకీం వసుదేవం చ దర్శయన్నాత్మసౌహృదం ॥ **24** ॥ 188

భ్రాతుః సమనుతప్తస్య క్షాంత్వా రోషం చ దేవకీ।
వ్యసృజద్ వసుదేవశ్చ ప్రహస్య తమువాచ హ ॥ **25** ॥ 189

ఏవమేతన్మహాభాగ యథా వదసి దేహినాం।
అజ్ఞానప్రభవాహంధీః స్వపరేతి భిదా యతః ॥ **26** ॥ 190

శోకహర్షభయద్వేషలోభమోహమదాన్వితాః।
మిథో ఘ్నంతం న పశ్యంతి భావైర్భావం పృథగ్దృశః ॥ **27** ॥ 191

శ్రీశుక ఉవాచ
కంస ఏవం ప్రసన్నాభ్యాం విశుద్ధం ప్రతిభాషితః।
దేవకీవసుదేవాభ్యామనుజ్ఞాతోఽవిశద్ గృహం ॥ **28** ॥ 192

తస్యాం రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం కంస ఆహూయ మంత్రిణః।
తేభ్య ఆచష్ట తత్ సర్వం యదుక్తం యోగనిద్రయా ॥ **29** ॥ 193

ఆకర్ణ్య భర్తుర్గదితం తమూచుర్దేవశత్రవః।
దేవాన్ ప్రతి కృతామర్షా దైతేయా నాతికోవిదాః ॥ **30** ॥ 194

ఏవం చేత్తర్హి భోజేంద్ర పురగ్రామవ్రజాదిషు।
అనిర్దశాన్ నిర్దశాంశ్చ హనిష్యామోఽద్య వై శిశూన్ ॥ **31** ॥ 195

కిముద్యమైః కరిష్యంతి దేవాః సమరభీరవః।
నిత్యముద్విగ్నమనసో జ్యాఘోషైర్ధనుషస్తవ ॥ **32** ॥ 196

అస్యతస్తే శరవ్రాతైర్హన్యమానాః సమంతతః।
జిజీవిషవ ఉత్సృజ్య పలాయనపరా యయుః ॥ **33** ॥ 197

కేచిత్ ప్రాంజలయో దీనా న్యస్తశస్త్రా దివౌకసః।
ముక్తకచ్ఛశిఖాః కేచిద్ భీతాః స్మ ఇతి వాదినః ॥ **34** ॥ 198

న త్వం విస్మృతశస్త్రాస్త్రాన్ విరథాన్ భయసంవృతాన్।
హంస్యన్యాసక్తవిముఖాన్ భగ్నచాపానయుధ్యతః ॥ **35** ॥ 199

కిం క్షేమశూరైర్విబుధైరసంయుగవికత్థనైః।
రహోజుషా కిం హరిణా శంభునా వా వనౌకసా।
కిమింద్రేణాల్పవీర్యేణ బ్రహ్మణా వా తపస్యతా ॥ **36** ॥ 200

తథాపి దేవాః సాపత్న్యాన్నోపేక్ష్యా ఇతి మన్మహే।
తతస్తన్మూలఖననే నియుంక్ష్వాస్మాననువ్రతాన్ ॥ **37** ॥ 201

యథాఽఽమయోఽంగే సముపేక్షితో నృభి -
ర్న శక్యతే రూఢపదశ్చికిత్సితుం।

యథేంద్రియగ్రామ ఉపేక్షితస్తథా
రిపుర్మహాన్ బద్ధబలో న చాల్యతే ॥ **38** ॥ 202

మూలం హి విష్ణుర్దేవానాం యత్ర ధర్మః సనాతనః।
తస్య చ బ్రహ్మ గోవిప్రాస్తపో యజ్ఞాః సదక్షిణాః ॥ **39** ॥ 203

తస్మాత్ సర్వాత్మనా రాజన్ బ్రాహ్మణాన్ బ్రహ్మవాదినః।
తపస్వినో యజ్ఞశీలాన్ గాశ్చ హన్మో హవిర్దుఘాః ॥ **40** ॥ 204

విప్రా గావశ్చ వేదాశ్చ తపః సత్యం దమః శమః।
శ్రద్ధా దయా తితిక్షా చ క్రతవశ్చ హరేస్తనూః ॥ **41** ॥ 205

స హి సర్వసురాధ్యక్షో హ్యసురద్విడ్ గుహాశయః।
తన్మూలా దేవతాః సర్వాః సేశ్వరాః సచతుర్ముఖాః।
అయం వై తద్వధోపాయో యదృషీణాం విహింసనం ॥ **42** ॥ 206

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం దుర్మంత్రిభిః కంసః సహ సమ్మంత్ర్య దుర్మతిః।
బ్రహ్మహింసాం హితం మేనే కాలపాశావృతోఽసురః ॥ **43** ॥ 207

సందిశ్య సాధులోకస్య కదనే కదనప్రియాన్।
కామరూపధరాన్ దిక్షు దానవాన్ గృహమావిశత్ ॥ **44** ॥ 208

తే వై రజఃప్రకృతయస్తమసా మూఢచేతసః।
సతాం విద్వేషమాచేరురారాదాగతమృత్యవః ॥ **45** ॥ 209

ఆయుః శ్రియం యశో ధర్మం లోకానాశిష ఏవ చ।
హంతి శ్రేయాంసి సర్వాణి పుంసో మహదతిక్రమః ॥ **46** ॥ 210

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

నందస్త్వాత్మజ ఉత్పన్నే జాతాహ్లాదో మహామనాః ।
ఆహూయ విప్రాన్ వేదజ్ఞాన్ స్నాతః శుచిరలంకృతః ॥ **1** ॥ 211

వాచయిత్వా స్వస్త్యయనం జాతకర్మాత్మజస్య వై ।
కారయామాస విధివత్ పితృదేవార్చనం తథా ॥ **2** ॥ 212

ధేనూనాం నియుతే ప్రాదాద్ విప్రేభ్యః సమలంకృతే ।
తిలాద్రీన్ సప్త రత్నౌఘశాతకౌంభాంబరావృతాన్ ॥ **3** ॥ 213

కాలేన స్నానశౌచాభ్యాం సంస్కారైస్తపసేజ్యయా ।
శుధ్యంతి దానైః సంతుష్ట్యా ద్రవ్యాణ్యాత్మాఽఽత్మవిద్యయా ॥ **4** ॥ 214

సౌమంగల్యగిరో విప్రాః సూతమాగధవందినః ।
గాయకాశ్చ జగుర్నేదుర్భేర్యో దుందుభయో ముహుః ॥ **5** ॥ 215

వ్రజః సమ్మృష్టసంసిక్తద్వారాజిరగృహాంతరః ।
చిత్రధ్వజపతాకాస్త్రక్చ్ఛలపల్లవతోరణైః ॥ **6** ॥ 216

గావో వృషా వత్సతరా హరిద్రాతైలరూషితాః ।
విచిత్రధాతుబర్హస్రగ్వస్త్రకాంచనమాలినః ॥ **7** ॥ 217

మహార్హవస్త్రాభరణకంచుకోష్ణీషభూషితాః ।
గోపాః సమాయయూ రాజన్ నానోపాయనపాణయః ॥ **8** ॥ 218

గోప్యశ్చాకర్ణ్య ముదితా యశోదాయాః సుతోద్భవం ।
ఆత్మానం భూషయాంచక్రుర్వస్త్రాకల్పాంజనాదిభిః ॥ **9** ॥ 219

నవకుంకుమకింజల్కముఖపంకజభూతయః ।
బలిభిస్త్వరితం జగ్ముః పృథుశ్రోణ్యశ్చలత్కుచాః ॥ **10** ॥ 220

గోప్యః సుమృష్టమణికుండలనిష్కకంఠ్య -
శ్చిత్రాంబరాః పథి శిఖాచ్యుతమాల్యవర్షాః ।
నందాలయం సవలయా వ్రజతీర్విరేజు -
ర్వ్యాలోలకుండలపయోధరహారశోభాః ॥ **11** ॥ 221

తా ఆశిషః ప్రయుంజానాశ్చిరం పాహీతి బాలకే ।
హరిద్రాచూర్ణతైలాద్భిః సించంత్యో జనముజ్జగుః ॥ **12** ॥ 222

అవాద్యంత విచిత్రాణి వాదిత్రాణి మహోత్సవే ।
కృష్ణే విశ్వేశ్వరేఽనంతే నందస్య వ్రజమాగతే ॥ **13** ॥ 223

గోపాః పరస్పరం హృష్టా దధిక్షీరఘృతాంబుభిః ।
ఆసించంతో విలింపంతో నవనీతైశ్చ చిక్షిపుః ॥ **14** ॥ 224

నందో మహామనాస్తేభ్యో వాసోఽలంకారగోధనం ।
సూతమాగధవందిభ్యో యేఽన్యే విద్యోపజీవినః ॥ **15** ॥ 225

తైస్తైః కామైరదీనాత్మా యథోచితమపూజయత్ ।
విష్ణోరారాధనార్థాయ స్వపుత్రస్యోదయాయ చ ॥ **16** ॥ 226

రోహిణీ చ మహాభాగా నందగోపాభినందితా ।
వ్యచరద్ దివ్యవాసఃస్రక్కంఠాభరణభూషితా ॥ **17** ॥ 227

తత ఆరభ్య నందస్య వ్రజః సర్వసమృద్ధిమాన్ ।
హరేర్నివాసాత్మగుణై రమాక్రీడమభూన్నృప ॥ **18** ॥ 228

గోపాన్ గోకులరక్షాయాం నిరూప్య మథురాం గతః ।
నందః కంసస్య వార్షిక్యం కరం దాతుం కురూద్వహ ॥ **19** ॥ 229

వసుదేవ ఉపశ్రుత్య భ్రాతరం నందమాగతం ।
జ్ఞాత్వా దత్తకరం రాజ్ఞే యయౌ తదవమోచనం ॥ **20** ॥ 230

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ దేహః ప్రాణమివాగతం ।
ప్రీతః ప్రియతమం దోర్భ్యాం సస్వజే ప్రేమవిహ్వలః ॥ **21** ॥ 231

పూజితః సుఖమాసీనః పృష్ట్వానామయమాదృతః ।
ప్రసక్తధీః స్వాత్మజయోరిదమాహ విశాంపతే ॥ **22** ॥ 232

దిష్ట్యా భ్రాతః ప్రవయస ఇదానీమప్రజస్య తే ।
ప్రజాశాయా నివృత్తస్య ప్రజా యత్ సమపద్యత ॥ **23** ॥ 233

దిష్ట్యా సంసారచక్రేఽస్మిన్ వర్తమానః పునర్భవః ।
ఉపలబ్ధో భవానద్య దుర్లభం ప్రియదర్శనం ॥ **24** ॥ 234

నైకత్ర ప్రియసంవాసః సుహృదాం చిత్రకర్మణాం ।
ఓఘేన వ్యూహ్యమానానాం ప్లవానాం స్రోతసో యథా ॥ **25** ॥ 235

కచ్చిత్ పశవ్యం నిరుజం భూర్యంబుతృణవీరుధం ।
బృహద్వనం తదధునా యత్రాస్సే త్వం సుహృద్వృతః ॥ **26** ॥ 236

భ్రాతర్మమ సుతః కచ్చిన్మాత్రా సహ భవద్వ్రజే ।
తాతం భవంతం మన్వానో భవద్భ్యాముపలాలితః ॥ **27** ॥ 237

పుంసస్త్రివర్గో విహితః సుహృదో హ్యనుభావితః ।
న తేషు క్లిశ్యమానేషు త్రివర్గోఽర్థాయ కల్పతే ॥ **28** ॥ 238

నంద ఉవాచ
అహో తే దేవకీ పుత్రాః కంసేన బహవో హతాః।
ఏకావశిష్టావరజా కన్యా సాపి దివం గతా ॥ **29** ॥ 239

నూనం హ్యదృష్టనిష్ఠోఽయమదృష్టపరమో జనః।
అదృష్టమాత్మనస్తత్త్వం యో వేద న స ముహ్యతి ॥ **30** ॥ 240

వసుదేవ ఉవాచ
కరో వై వార్షికో దత్తో రాజ్ఞే దృష్టా వయం చ వః।
నేహ స్థేయం బహుతిథం సంత్యుత్పాతాశ్చ గోకులే ॥ **31** ॥ 241

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి నందాదయో గోపాః ప్రోక్తాస్తే శౌరిణా యయుః।
అనోభిరనడుద్యుక్తైస్తమనుజ్ఞాప్య గోకులం ॥ **32** ॥ 242

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే నందవసుదేవసంగమో నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
నందః పథి వచః శౌరేర్న మృషేతి విచింతయన్ ।
హరిం జగామ శరణముత్పాతాగమశంకితః ॥ **1** ॥ 243

కంసేన ప్రహితా ఘోరా పూతనా బాలఘాతినీ ।
శిశూంశ్చచార నిఘ్నంతీ పురగ్రామవ్రజాదిషు ॥ **2** ॥ 244

న యత్ర శ్రవణాదీని రక్షోఘ్నాని స్వకర్మసు ।
కుర్వంతి సాత్వతాం భర్తుర్యాతుధాన్యశ్చ తత్ర హి ॥ **3** ॥ 245

సా ఖేచర్యేకదోపేత్య పూతనా నందగోకులం ।
యోషిత్వా మాయయాఽఽత్మానం ప్రావిశత్ కామచారిణీ ॥ **4** ॥ 246

తాం కేశబంధవ్యతిషక్తమల్లికాం
బృహన్నితంబస్తనకృచ్ఛ్రమధ్యమాం ।
సువాససం కంపితకర్ణభూషణ -
త్విషోల్లసత్కుంతలమండితాననాం ॥ **5** ॥ 247

వల్గుస్మితాపాంగవిసర్గవీక్షితై -
ర్మనో హరంతీం వనితాం వ్రజౌకసాం ।
అమంసతాంభోజకరేణ రూపిణీం
గోప్యః శ్రియం ద్రష్టుమివాగతాం పతిం ॥ **6** ॥ 248

బాలగ్రహస్తత్ర విచిన్వతీ శిశూన్
యదృచ్ఛయా నందగృహేఽసదంతకం ।
బాలం ప్రతిచ్ఛన్ననిజోరుతేజసం
దదర్శ తల్పేఽగ్నిమివాహితం భసి ॥ **7** ॥ 249

విబుధ్య తాం బాలకమారికాగ్రహం
చరాచరాత్మాఽఽస నిమీలితేక్షణః ।
అనంతమారోపయదంకమంతకం
యథోరగం సుప్తమబుద్ధిరజ్జుధీః ॥ **8** ॥ 250

తాం తీక్ష్ణచిత్తామతివామచేష్టితాం
వీక్ష్యాంతరా కోశపరిచ్ఛదాసివత్ ।
వరస్త్రియం తత్ప్రభయా చ ధర్షితే
నిరీక్షమాణే జననీ హ్యతిష్ఠతాం ॥ **9** ॥ 251

తస్మిన్ స్తనం దుర్జరవీర్యముల్బణం
ఘోరాంకమాదాయ శిశోర్దదావథ ।
గాఢం కరాభ్యాం భగవాన్ ప్రపీడ్య తత్
ప్రాణైః సమం రోషసమన్వితోఽపిబత్ ॥ **10** ॥ 252

సా ముంచ ముంచాలమితి ప్రభాషిణీ
నిష్పీడ్యమానాఖిలజీవమర్మణి ।
వివృత్య నేత్రే చరణౌ భుజౌ ముహుః
ప్రస్విన్నగాత్రా క్షిపతీ రురోద హ ॥ **11** ॥ 253

తస్యాః స్వనేనాతిగభీరరంహసా
సాద్రిర్మహీ ద్యౌశ్చ చచాల సగ్రహా ।
రసా దిశశ్చ ప్రతినేదిరే జనాః
పేతుః క్షితౌ వజ్రనిపాతశంకయా ॥ **12** ॥ 254

నిశాచరీత్థం వ్యథితస్తనా వ్యసు -
    ర్వ్యాదాయ కేశాంశ్చరణౌ భుజావపి ।
ప్రసార్య గోష్ఠే నిజరూపమాస్థితా
    వజ్రాహతో వృత్ర ఇవాపతన్నృప ॥ **13** ॥ 255

పతమానోఽపి తద్దేహస్త్రిగవ్యూత్యంతరద్రుమాన్ ।
చూర్ణయామాస రాజేంద్ర మహదాసీత్తదద్భుతం ॥ **14** ॥ 256

ఈషామాత్రోగ్రదంష్ట్రాస్యం గిరికందరనాసికం ।
గండశైలస్తనం రౌద్రం ప్రకీర్ణారుణమూర్ధజం ॥ **15** ॥ 257

అంధకూపగభీరాక్షం పులినారోహభీషణం ।
బద్ధసేతుభుజోర్వంఘ్రి శూన్యతోయహ్రదోదరం ॥ **16** ॥ 258

సంతత్రసుః స్మ తద్ వీక్ష్య గోపా గోప్యః కలేవరం ।
పూర్వం తు తన్నిఃస్వనితభిన్నహృత్కర్ణమస్తకాః ॥ **17** ॥ 259

బాలం చ తస్యా ఉరసి క్రీడంతమకుతోభయం ।
గోప్యస్తూర్ణం సమభ్యేత్య జగృహుర్జాతసంభ్రమాః ॥ **18** ॥ 260

యశోదారోహిణీభ్యాం తాః సమం బాలస్య సర్వతః ।
రక్షాం విదధిరే సమ్యగ్గోపుచ్ఛభ్రమణాదిభిః ॥ **19** ॥ 261

గోమూత్రేణ స్నాపయిత్వా పునర్గోరజసార్భకం ।
రక్షాం చక్రుశ్చ శకృతా ద్వాదశాంగేషు నామభిః ॥ **20** ॥ 262

గోప్యః సంస్పృష్టసలిలా అంగేషు కరయోః పృథక్ ।
న్యస్యాత్మన్యథ బాలస్య బీజన్యాసమకుర్వత ॥ **21** ॥ 263

అవ్యాదజోఽంఘ్రి మణిమాంస్తవ జాన్వథోరూ
    యజ్ఞోఽచ్యుతః కటితటం జఠరం హయాస్యః ।

హృత్ కేశవస్త్వదుర ఈశ ఇనస్తు కంఠం
విష్ణుర్భుజం ముఖముురుక్రమ ఈశ్వరః కం ॥ **22** ॥ 264

చక్ర్యగ్రతః సహగదో హరిరస్తు పశ్చాత్
త్వత్పార్శ్వయోర్ధనురసీ మధుహాజనశ్చ ।
కోణేషు శంఖ ఉరుగాయ ఉపర్యుపేంద్ర -
స్తార్క్ష్యః క్షితౌ హలధరః పురుషః సమంతాత్ ॥ **23** ॥ 265

ఇంద్రియాణి హృషీకేశః ప్రాణాన్ నారాయణోఽవతు ।
శ్వేతద్వీపపతిశ్చిత్తం మనో యోగేశ్వరోఽవతు ॥ **24** ॥ 266

పృశ్నిగర్భస్తు తే బుద్ధిమాత్మానం భగవాన్ పరః ।
క్రీడంతం పాతు గోవిందః శయానం పాతు మాధవః ॥ **25** ॥ 267

వ్రజంతమవ్యాద్ వైకుంఠ ఆసీనం త్వాం శ్రియః పతిః ।
భుంజానం యజ్ఞభుక్ పాతు సర్వగ్రహభయంకరః ॥ **26** ॥ 268

డాకిన్యో యాతుధాన్యశ్చ కూష్మాండా యేఽర్భకగ్రహాః ।
భూతప్రేతపిశాచాశ్చ యక్షరక్షోవినాయకాః ॥ **27** ॥ 269

కోటరా రేవతీ జ్యేష్ఠా పూతనా మాతృకాదయః ।
ఉన్మాదా యే హ్యపస్మారా దేహప్రాణేంద్రియద్రుహః ॥ **28** ॥ 270

స్వప్నదృష్టా మహోత్పాతా వృద్ధబాలగ్రహాశ్చ యే ।
సర్వే నశ్యంతు తే విష్ణోర్నామగ్రహణభీరవః ॥ **29** ॥ 271

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి ప్రణయబద్ధాభిర్గోపీభిః కృతరక్షణం ।
పాయయిత్వా స్తనం మాతా సన్న్యవేశయదాత్మజం ॥ **30** ॥ 272

తావన్నందాదయో గోపా మథురాయా వ్రజం గతాః।
విలోక్య పూతనాదేహం బభూవురతివిస్మితాః ॥ **31** ॥ 273

నూనం బతర్షిః సంజాతో యోగేశో వా సమాస సః।
స ఏవ దృష్టో హ్యుత్పాతో యదాహానకదుందుభిః ॥ **32** ॥ 274

కలేవరం పరశుభిశ్ఛిత్త్వా తత్తే వ్రజౌకసః।
దూరే క్షిప్త్వావయవశో న్యదహన్ కాష్ఠధిష్ఠితం ॥ **33** ॥ 275

దహ్యమానస్య దేహస్య ధూమశ్చాగురుసౌరభః।
ఉత్థితః కృష్ణనిర్భుక్తసపద్యాహతపాప్మనః ॥ **34** ॥ 276

పూతనా లోకబాలఘ్నీ రాక్షసీ రుధిరాశనా।
జిఘాంసయాపి హరయే స్తనం దత్త్వాఽఽప సద్గతిం ॥ **35** ॥ 277

కిం పునః శ్రద్ధయా భక్త్యా కృష్ణాయ పరమాత్మనే।
యచ్ఛన్ ప్రియతమం కిం ను రక్తాస్తన్మాతరో యథా ॥ **36** ॥ 278

పద్భ్యాం భక్తహృదిస్థాభ్యాం వంద్యాభ్యాం లోకవందితైః।
అంగం యస్యాః సమాక్రమ్య భగవానపిబత్ స్తనం ॥ **37** ॥ 279

యాతుధాన్యపి సా స్వర్గమవాప జననీగతిం।
కృష్ణభుక్తస్తనక్షీరాః కిము గావో ను మాతరః ॥ **38** ॥ 280

పయాంసి యాసామపిబత్ పుత్రస్నేహస్నుతాన్యలం।
భగవాన్ దేవకీపుత్రః కైవల్యాద్యఖిలప్రదః ॥ **39** ॥ 281

తాసామవిరతం కృష్ణే కుర్వతీనాం సుతేక్షణం।
న పునః కల్పతే రాజన్ సంసారోఽజ్ఞానసంభవః ॥ **40** ॥ 282

కటధూమస్య సౌరభ్యమవఘ్రాయ వ్రజౌకసః।
కిమిదం కుత ఏవేతి వదంతో వ్రజమాయయుః ॥ **41** ॥ 283

తే తత్ర వర్ణితం గోపైః పూతనాగమనాదికం ।
శ్రుత్వా తన్నిధనం స్వస్తి శిశోశ్చాసన్ సువిస్మితాః ॥ **42** ॥ 284

నందః స్వపుత్రమాదాయ ప్రేత్యాగతముదారధీః ।
మూర్ధ్న్యుపాఘ్రాయ పరమాం ముదం లేభే కురూద్వహ ॥ **43** ॥ 285

య ఏతత్ పూతనామోక్షం కృష్ణస్యార్భకమద్భుతం ।
శృణుయాచ్ఛ్రద్ధయా మర్త్యో గోవిందే లభతే రతిం ॥ **44** ॥ 286

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

యేన యేనావతారేణ భగవాన్ హరిరీశ్వరః ।
కరోతి కర్ణరమ్యాణి మనోజ్ఞాని చ నః ప్రభో ॥ **1** ॥ 287

యచ్ఛ్రుణ్వతోఽపైత్యరతిర్వితృష్ణా
సత్త్వం చ శుద్ధ్యత్యచిరేణ పుంసః ।
భక్తిర్హరౌ తత్పురుషే చ సఖ్యం
తదేవ హారం వద మన్యసే చేత్ ॥ **2** ॥ 288

అథాన్యదపి కృష్ణస్య తోకాచరితమద్భుతం ।
మానుషం లోకమాసాద్య తజ్జాతిమనురుంధతః ॥ **3** ॥ 289

శ్రీశుక ఉవాచ

కదాచిదౌత్థానికకౌతుకాప్లవే
జన్మర్క్షయోగే సమవేతయోషితాం ।
వాదిత్రగీతద్విజమంత్రవాచకై -
శ్చకార సూనోరభిషేచనం సతీ ॥ **4** ॥ 290

నందస్య పత్నీ కృతమజ్జనాదికం
విప్రైః కృతస్వస్త్యయనం సుపూజితైః ।

అన్నాద్యవాసఃస్రగభీష్టధేనుభిః
సంజాతనిద్రాక్షమశీశయచ్ఛనైః ॥ **5** ॥ 291

ఔత్థానికౌత్సుక్యమనా మనస్వినీ
సమాగతాన్ పూజయతీ వ్రజౌకసః।
నైవాశృణోద్ వై రుదితం సుతస్య సా
రుదన్ స్తనార్థీ చరణావుదక్షిపత్ ॥ **6** ॥ 292

అధఃశయానస్య శిశోరనోఽల్పక -
ప్రవాలమృద్వంఘ్రిహతం వ్యవర్తత।
విధ్వస్తనానారసకుప్యభాజనం
వ్యత్యస్తచక్రాక్షవిభిన్నకూబరం ॥ **7** ॥ 293

దృష్ట్వా యశోదాప్రముఖా వ్రజస్త్రియ
ఔత్థానికే కర్మణి యాః సమాగతాః।
నందాదయశ్చాద్భుతదర్శనాకులాః
కథం స్వయం వై శకటం విపర్యగాత్ ॥ **8** ॥ 294

ఊచురవ్యవసితమతీన్ గోపాన్ గోపీశ్చ బాలకాః।
రుదతానేన పాదేన క్షిప్తమేతన్న సంశయః ॥ **9** ॥ 295

న తే శ్రద్దధిరే గోపా బాలభాషితమిత్యుత।
అప్రమేయం బలం తస్య బాలకస్య న తే విదుః ॥ **10** ॥ 296

రుదంతం సుతమాదాయ యశోదా గ్రహశంకితా।
కృతస్వస్త్యయనం విప్రైః సూక్తైః స్తనమపాయయత్ ॥ **11** ॥ 297

పూర్వవత్ స్థాపితం గోపైర్బలిభిః సపరిచ్ఛదం।
విప్రా హుత్వార్చయాంచక్రుర్దధ్యక్షతకుశాంబుభిః ॥ **12** ॥ 298

యేఽసూయానృతదంభేర్ష్యాహింసామానవివర్జితాః।
న తేషాం సత్యశీలానామాశిషో విఫలాః కృతాః ॥ **13** ॥ 299

ఇతి బాలకమాదాయ సామర్గ్యజురుపాకృతైః।
జలైః పవిత్రౌషధిభిరభిషిచ్య ద్విజోత్తమైః ॥ **14** ॥ 300

వాచయిత్వా స్వస్త్యయనం నందగోపః సమాహితః।
హుత్వా చాగ్నిం ద్విజాతిభ్యః ప్రాదాదన్నం మహాగుణం ॥ **15** ॥ 301

గావః సర్వగుణోపేతా వాసఃస్రగ్రుక్మమాలినీః।
ఆత్మజాభ్యుదయార్థాయ ప్రాదాత్తే చాన్వయుంజత ॥ **16** ॥ 302

విప్రా మంత్రవిదో యుక్తాస్తైర్యాః ప్రోక్తాస్తథాఽఽశిషః।
తా నిష్ఫలా భవిష్యంతి న కదాచిదపి స్ఫుటం ॥ **17** ॥ 303

ఏకదాఽఽరోహమారూఢం లాలయంతీ సుతం సతీ।
గరిమాణం శిశోర్వోఢుం న సేహే గిరికూటవత్ ॥ **18** ॥ 304

భూమౌ నిధాయ తం గోపీ విస్మితా భారపీడితా।
మహాపురుషమాదధ్యౌ జగతామాస కర్మసు ॥ **19** ॥ 305

దైత్యో నామ్నా తృణావర్తః కంసభృత్యః ప్రణోదితః।
చక్రవాతస్వరూపేణ జహారాసీనమర్భకం ॥ **20** ॥ 306

గోకులం సర్వమావృణ్వన్ ముష్ణంశ్చక్షూంషి రేణుభిః।
ఈరయన్ సుమహాఘోరశబ్దేన ప్రదిశో దిశః ॥ **21** ॥ 307

ముహూర్తమభవద్ గోష్ఠం రజసా తమసాఽఽవృతం।
సుతం యశోదా నాపశ్యత్తస్మిన్ న్యస్తవతీ యతః ॥ **22** ॥ 308

నాపశ్యత్ కశ్చనాత్మానం పరం చాపి విమోహితః।
తృణావర్తనిసృష్టాభిః శర్కరాభిరుపద్రుతః ॥ **23** ॥ 309

ఇతి ఖరపవనచక్రపాంసువర్షే
సుతపదవీమబలావిలక్ష్య మాతా।
అతికరుణమనుస్మరంత్యశోచద్
భువి పతితా మృతవత్సకా యథా గౌః ॥ **24** ॥ 310

రుదితమనునిశమ్య తత్ర గోప్యో
భృశమనుతప్తధియోఽశ్రుపూర్ణముఖ్యః।
రురుదురనుపలభ్య నందసూనుం
పవన ఉపారతపాంసువర్షవేగే ॥ **25** ॥ 311

తృణావర్తః శాంతరయో వాత్యారూపధరో హరన్।
కృష్ణం నభోగతో గంతుం నాశక్నోద్ భూరిభారభృత్ ॥ **26** ॥ 312

తమశ్మానం మన్యమాన ఆత్మనో గురుమత్తయా।
గలే గృహీత ఉత్స్రష్టుం నాశక్నోదద్భుతార్భకం ॥ **27** ॥ 313

గలగ్రహణనిశ్చేష్టో దైత్యో నిర్గతలోచనః।
అవ్యక్తరావో న్యపతత్ సహబాలో వ్యసుర్వ్రజే ॥ **28** ॥ 314

తమంతరిక్షాత్ పతితం శిలాయాం
విశీర్ణసర్వావయవం కరాలం।
పురం యథా రుద్రశరేణ విద్ధం
స్త్రియో రుదత్యో దదృశుః సమేతాః ॥ **29** ॥ 315

ప్రాదాయ మాత్రే ప్రతిహృత్య విస్మితాః
కృష్ణం చ తస్యోరసి లంబమానం।
తం స్వస్తిమంతం పురుషాదనీతం
విహాయసా మృత్యుముఖాత్ ప్రముక్తం।
గోప్యశ్చ గోపాః కిల నందముఖ్యా
లబ్ధ్వా పునః ప్రాపురతీవ మోదం ॥ **30** ॥ 316

అహో బతాత్యద్భుతమేష రక్షసా
బాలో నివృత్తిం గమితోఽభ్యగాత్ పునః।
హింస్రః స్వపాపేన విహింసితః ఖలః
సాధుః సమత్వేన భయాద్ విముచ్యతే ॥ **31** ॥ 317

కిం నస్తపశ్చీర్ణమధోక్షజార్చనం
పూర్తేష్టదత్తముత భూతసౌహృదం।
యత్సంపరేతః పునరేవ బాలకో
దిష్ట్యా స్వబంధూన్ ప్రణయన్నుపస్థితః ॥ **32** ॥ 318

దృష్ట్వాద్భుతాని బహుశో నందగోపో బృహద్వనే।
వసుదేవవచో భూయో మానయామాస విస్మితః ॥ **33** ॥ 319

ఏకదార్భకమాదాయ స్వాంకమారోప్య భామినీ।
ప్రస్నుతం పాయయామాస స్తనం స్నేహపరిప్లుతా ॥ **34** ॥ 320

పీతప్రాయస్య జననీ సా తస్య రుచిరస్మితం।
ముఖం లాలయతీ రాజంజృంభతో దదృశే ఇదం ॥ **35** ॥ 321

ఖం రోదసీ జ్యోతిరనీకమాశాః
సూర్యేందువహ్నిశ్వసనాంబుధీంశ్చ।
ద్వీపాన్ నగాంస్తద్దుహితౄర్వనాని
భూతాని యాని స్థిరజంగమాని ॥ **36** ॥ 322

సా వీక్ష్య విశ్వం సహసా రాజన్ సంజాతవేపథుః।
సమ్మీల్య మృగశావాక్షీ నేత్రే ఆసీత్ సువిస్మితా ॥ **37** ॥ 323

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే తృణావర్తమోక్షో నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
గర్గః పురోహితో రాజన్ యదూనాం సుమహాతపాః ।
వ్రజం జగామ నందస్య వసుదేవప్రచోదితః ॥ **1** ॥ 324

తం దృష్ట్వా పరమప్రీతః ప్రత్యుత్థాయ కృతాంజలిః ।
ఆనర్చాధోక్షజధియా ప్రణిపాతపురఃసరం ॥ **2** ॥ 325

సూపవిష్టం కృతాతిథ్యం గిరా సూనృతయా మునిం ।
నందయిత్వాబ్రవీద్ బ్రహ్మన్ పూర్ణస్య కరవామ కిం ॥ **3** ॥ 326

మహద్విచలనం నౄణాం గృహిణాం దీనచేతసాం ।
నిఃశ్రేయసాయ భగవన్ కల్పతే నాన్యథా క్వచిత్ ॥ **4** ॥ 327

జ్యోతిషామయనం సాక్షాద్ యత్తజ్జ్ఞానమతీంద్రియం ।
ప్రణీతం భవతా యేన పుమాన్ వేద పరావరం ॥ **5** ॥ 328

త్వం హి బ్రహ్మవిదాం శ్రేష్ఠః సంస్కారాన్ కర్తుమర్హసి ।
బాలయోరనయోర్నౄణాం జన్మనా బ్రాహ్మణో గురుః ॥ **6** ॥ 329

గర్గ ఉవాచ
యదూనామహమాచార్యః ఖ్యాతశ్చ భువి సర్వతః ।
సుతం మయా సంస్కృతం తే మన్యతే దేవకీసుతం ॥ **7** ॥ 330

కంసః పాపమతిః సఖ్యం తవ చానకదుందుభేః।
దేవక్యా అష్టమో గర్భో న స్త్రీ భవితుమర్హతి ॥ **8** ॥ 331

ఇతి సంచింతయంశ్రుత్వా దేవక్యా దారికావచః।
అపి హంతాఽఽగతాశంకస్తర్హి తన్నోఽనయో భవేత్ ॥ **9** ॥ 332

నంద ఉవాచ
అలక్షితోఽస్మిన్ రహసి మామకైరపి గోవ్రజే।
కురు ద్విజాతిసంస్కారం స్వస్తివాచనపూర్వకం ॥ **10** ॥ 333

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం సంప్రార్థితో విప్రః స్వచికీర్షితమేవ తత్।
చకార నామకరణం గూఢో రహసి బాలయోః ॥ **11** ॥ 334

గర్గ ఉవాచ
అయం హి రోహిణీపుత్రో రమయన్ సుహృదో గుణైః।
ఆఖ్యాస్యతే రామ ఇతి బలాధిక్యాద్ బలం విదుః।
యదూనామపృథగ్భావాత్ సంకర్షణముశంత్యుత ॥ **12** ॥ 335

ఆసన్ వర్ణాస్త్రయో హ్యస్య గృహ్ణతోఽనుయుగం తనూః।
శుక్లో రక్తస్తథా పీత ఇదానీం కృష్ణతాం గతః ॥ **13** ॥ 336

ప్రాగయం వసుదేవస్య క్వచిజ్జాతస్తవాత్మజః।
వాసుదేవ ఇతి శ్రీమానభిజ్ఞాః సంప్రచక్షతే ॥ **14** ॥ 337

బహూని సంతి నామాని రూపాణి చ సుతస్య తే।
గుణకర్మానురూపాణి తాన్యహం వేద నో జనాః ॥ **15** ॥ 338

ఏష వః శ్రేయ ఆధాస్యద్ గోపగోకులనందనః।
అనేన సర్వదుర్గాణి యూయమంజస్తరిష్యథ ॥ **16** ॥ 339

పురానేన వ్రజపతే సాధవో దస్యుపీడితాః।
అరాజకే రక్ష్యమాణా జిగ్యుర్దస్యూన్ సమేధితాః ॥ **17** ॥ 340

య ఏతస్మిన్ మహాభాగాః ప్రీతిం కుర్వంతి మానవాః।
నారయోఽభిభవంత్యేతాన్ విష్ణుపక్షానివాసురాః ॥ **18** ॥ 341

తస్మాన్నందాత్మజోఽయం తే నారాయణసమో గుణైః।
శ్రియా కీర్త్యానుభావేన గోపాయస్వ సమాహితః ॥ **19** ॥ 342

ఇత్యాత్మానం సమాదిశ్య గర్గే చ స్వగృహం గతే।
నందః ప్రముదితో మేనే ఆత్మానం పూర్ణమాశిషాం ॥ **20** ॥ 343

కాలేన వ్రజతాల్పేన గోకులే రామకేశవౌ।
జానుభ్యాం సహ పాణిభ్యాం రింగమాణౌ విజహ్రతుః ॥ **21** ॥ 344

తావంఘ్రియుగ్మమనుకృష్య సరీసృపంతౌ
ఘోషప్రఘోషరుచిరం వ్రజకర్దమేషు।
తన్నాదహృష్టమనసావనుసృత్య లోకం
ముగ్ధప్రభీతవదుపేయతురంతి మాత్రోః ॥ **22** ॥ 345

తన్మాతరౌ నిజసుతౌ ఘృణయా స్నువంత్యౌ
పంకాంగరాగరుచిరావుపగుహ్య దోర్భ్యాం।
దత్త్వా స్తనం ప్రపిబతోః స్మ ముఖం నిరీక్ష్య
ముగ్ధస్మితాల్పదశనం యయతుః ప్రమోదం ॥ **23** ॥ 346

యర్హ్యంగనాదర్శనీయకుమారలీలా -
వంతర్వ్రజే తదబలాః ప్రగృహీతపుచ్ఛైః।
వత్సైరితస్తత ఉభావనుకృష్యమాణౌ
ప్రేక్షంత్య ఉజ్ఝితగృహా జహృషుర్హసంత్యః ॥ **24** ॥ 347

శృంగ్యగ్నిదంష్ట్र్యసిజలద్విజకంటకేభ్యః
క్రీడాపరావతిచలౌ స్వసుతౌ నిషేద్ధుం।
గృహ్యాణి కర్తుమపి యత్ర న తజ్జనన్యౌ
శేకాత ఆపతురలం మనసోఽనవస్థాం ॥ **25** ॥ 348

కాలేనాల్పేన రాజర్షే రామః కృష్ణశ్చ గోకులే।
అఘృష్టజానుభిః పద్భిర్విచక్రమతురంజసా ॥ **26** ॥ 349

తతస్తు భగవాన్ కృష్ణో వయస్యైర్వ్రజబాలకైః।
సహరామో వ్రజస్త్రీణాం చిక్రీడే జనయన్ ముదం ॥ **27** ॥ 350

కృష్ణస్య గోప్యో రుచిరం వీక్ష్య కౌమారచాపలం।
శృణ్వత్యాః కిల తన్మాతురితి హోచుః సమాగతాః ॥ **28** ॥ 351

వత్సాన్ ముంచన్ క్వచిదసమయే క్రోశసంజాతహాసః
స్తేయం స్వాద్వత్త్యథ దధి పయః కల్పితైః స్తేయయోగైః।
మర్కాన్ భోక్ష్యన్ విభజతి స చేన్నాత్తి భాండం భినత్తి
ద్రవ్యాలాభే స గృహకుపితో యాత్యుపక్రోశ్య తోకాన్ ॥ **29** ॥ 352

హస్తాగ్రాహ్యే రచయతి విధిం పీఠకోలూఖలాద్యైః
ఛిద్రం హ్యంతర్నిహితవయునః శిక్యభాండేషు తద్విత్।
ధ్వాంతాగారే ధృతమణిగణం స్వాంగమర్థప్రదీపం
కాలే గోప్యో యర్హి గృహకృత్యేషు సువ్యగ్రచిత్తాః ॥ **30** ॥ 353

ఏవం ధార్ష్ట్యాన్యుశతి కురుతే మేహనాదీని వాస్తౌ
స్తేయోపాయైర్విరచితకృతిః సుప్రతీకో యథాఽఽస్తే।
ఇత్థం స్త్రీభిః సభయనయనశ్రీముఖాలోకినీభిః
వ్యాఖ్యాతార్థా ప్రహసితముఖీ న హ్యుపాలబ్ధుమైచ్ఛత్ ॥ **31** ॥ 354

ఏకదా క్రీడమానాస్తే రామాద్యా గోపదారకాః।
కృష్ణో మృదం భక్షితవానితి మాత్రే న్యవేదయన్ ॥ **32** ॥ 355

సా గృహీత్వా కరే కృష్ణముపాలభ్య హితైషిణీ।
యశోదా భయసంభ్రాంతప్రేక్షణాక్షమభాషత ॥ **33** ॥ 356

కస్మాన్మృదమదాంతాత్మన్ భవాన్ భక్షితవాన్ రహః।
వదంతి తావకా హ్యేతే కుమారాస్తేఽగ్రజోఽప్యయం ॥ **34** ॥ 357

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ
నాహం భక్షితవానంబ సర్వే మిథ్యాభిశంసినః।
యది సత్యగిరస్తర్హి సమక్షం పశ్య మే ముఖం ॥ **35** ॥ 358

యద్యేవం తర్హి వ్యాదేహీత్యుక్తః స భగవాన్ హరిః।
వ్యాదత్తావ్యాహతైశ్వర్యః క్రీడామనుజబాలకః ॥ **36** ॥ 359

సా తత్ర దదృశే విశ్వం జగత్ స్థాస్ను చ ఖం దిశః।
సాద్రిద్వీపాబ్ధిభూగోలం సవాయ్వగ్నీందుతారకం ॥ **37** ॥ 360

జ్యోతిశ్చక్రం జలం తేజో నభస్వాన్ వియదేవ చ।
వైకారికాణీంద్రియాణి మనో మాత్రా గుణాస్త్రయః ॥ **38** ॥ 361

ఏతద్ విచిత్రం సహ జీవకాల -
స్వభావకర్మాశయలింగభేదం।
సూనోస్తనౌ వీక్ష్య విదారితాస్యే
వ్రజం సహాత్మానమవాప శంకాం ॥ **39** ॥ 362

కిం స్వప్న ఏతదుత దేవమాయా
కిం వా మదీయో బత బుద్ధిమోహః।
అథో అముష్యైవ మమార్భకస్య
యః కశ్చనౌత్పత్తిక ఆత్మయోగః ॥ **40** ॥ 363

అథో యథావన్న వితర్కగోచరం
చేతోమనఃకర్మవచోభిరంజసా।
యదాశ్రయం యేన యతః ప్రతీయతే
సుదుర్విభావ్యం ప్రణతాస్మి తత్పదం ॥ **41** ॥ 364

అహం మమాసౌ పతిరేష మే సుతో
వ్రజేశ్వరస్యాఖిలవిత్తపా సతీ।
గోప్యశ్చ గోపాః సహగోధనాశ్చ మే
యన్మాయయేత్థం కుమతిః స మే గతిః ॥ **42** ॥ 365

ఇత్థం విదితతత్త్వాయాం గోపికాయాం స ఈశ్వరః।
వైష్ణవీం వ్యతనోన్మాయాం పుత్రస్నేహమయీం విభుః ॥ **43** ॥ 366

సద్యోనష్టస్మృతిర్గోపీ సాఽఽరోప్యారోహమాత్మజం।
ప్రవృద్ధస్నేహకలిలహృదయాఽఽసీద్ యథా పురా ॥ **44** ॥ 367

త్రయ్యా చోపనిషద్భిశ్చ సాంఖ్యయోగైశ్చ సాత్వతైః।
ఉపగీయమానమాహాత్మ్యం హరిం సామన్యతాత్మజం ॥ **45** ॥ 368

రాజోవాచ
నందః కిమకరోద్ బ్రహ్మన్ శ్రేయ ఏవం మహోదయం।
యశోదా చ మహాభాగా పపౌ యస్యాః స్తనం హరిః ॥ **46** ॥ 369

పితరౌ నాన్వవిందేతాం కృష్ణోదారార్భకేహితం।
గాయంత్యద్యాపి కవయో యల్లోకశమలాపహం ॥ **47** ॥ 370

శ్రీశుక ఉవాచ
ద్రోణో వసూనాం ప్రవరో ధరయా సహ భార్యయా।
కరిష్యమాణ ఆదేశాన్ బ్రహ్మణస్తమువాచ హ ॥ **48** ॥ 371

జాతయోర్నౌ మహాదేవే భువి విశ్వేశ్వరే హరౌ।
భక్తిః స్యాత్ పరమా లోకే యయాంజో దుర్గతిం తరేత్ ॥ **49** ॥ 372

అస్త్విత్యుక్తః స భగవాన్ వ్రజే ద్రోణో మహాయశాః।
జజ్ఞే నంద ఇతి ఖ్యాతో యశోదా సా ధరాభవత్ ॥ **50** ॥ 373

తతో భక్తిర్భగవతి పుత్రీభూతే జనార్దనే।
దంపత్యోర్నితరామాసీద్ గోపగోపీషు భారత ॥ **51** ॥ 374

కృష్ణో బ్రహ్మణ ఆదేశం సత్యం కర్తుం వ్రజే విభుః।
సహరామో వసంశ్చక్రే తేషాం ప్రీతిం స్వలీలయా ॥ **52** ॥ 375

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే విశ్వరూపదర్శనే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకదా గృహదాసీషు యశోదా నందగేహినీ ।
కర్మాంతరనియుక్తాసు నిర్మమంథ స్వయం దధి ॥ **1** ॥ 376

యాని యానీహ గీతాని తద్బాలచరితాని చ ।
దధినిర్మంథనే కాలే స్మరంతీ తాన్యగాయత ॥ **2** ॥ 377

క్షౌమం వాసః పృథుకటితటే బిభ్రతీ సూత్రనద్ధం
పుత్రస్నేహస్నుతకుచయుగం జాతకంపం చ సుభ్రూః ।
రజ్జ్వాకర్షశ్రమభుజచలత్కంకణౌ కుండలే చ
స్విన్నం వక్త్రం కబరవిగలన్మాలతీ నిర్మమంథ ॥ **3** ॥ 378

తాం స్తన్యకామ ఆసాద్య మథ్నంతీం జననీం హరిః ।
గృహీత్వా దధిమంథానం న్యషేధత్ ప్రీతిమావహన్ ॥ **4** ॥ 379

తమంకమారూఢమపాయయత్ స్తనం
స్నేహస్నుతం సస్మితమీక్షతీ ముఖం ।
అతృప్తముత్సృజ్య జవేన సా యయా -
వుత్సిచ్యమానే పయసి త్వధిశ్రితే ॥ **5** ॥ 380

సంజాతకోపః స్ఫురితారుణాధరం
సందశ్య దద్భిర్దధిమంథభాజనం ।

భిత్త్వా మృషాశ్రుర్దృషదశ్మనా రహో
జఘూస హైయంగవమంతరం గతః ॥ **6** ॥ 381

ఉత్తార్య గోపీ సుశృతం పయః పునః
ప్రవిశ్య సందృశ్య చ దధ్యమత్రకం ।
భగ్నం విలోక్య స్వసుతస్య కర్మ త -
జ్జహాస తం చాపి న తత్ర పశ్యతీ ॥ **7** ॥ 382

ఉలూఖలాంఘ్రేరుపరి వ్యవస్థితం
మర్కాయ కామం దదతం శిచి స్థితం ।
హైయంగవం చౌర్యవిశంకితేక్షణం
నిరీక్ష్య పశ్చాత్ సుతమాగమచ్ఛనైః ॥ **8** ॥ 383

తామాత్తయష్టిం ప్రసమీక్ష్య సత్వర -
స్తతోఽవరుహ్యాపససార భీతవత్ ।
గోప్యన్వధావన్న యమాప యోగినాం
క్షమం ప్రవేష్టుం తపసేరితం మనః ॥ **9** ॥ 384

అన్వంచమానా జననీ బృహచ్చల -
చ్ఛ్రోణీభరాక్రాంతగతిః సుమధ్యమా ।
జవేన విస్రంసితకేశబంధన -
చ్యుతప్రసూనానుగతిః పరామృశత్ ॥ **10** ॥ 385

కృతాగసం తం ప్రరుదంతమక్షిణీ
కర్షంతమంజన్మషిణీ స్వపాణినా ।
ఉద్వీక్షమాణం భయవిహ్వలేక్షణం
హస్తే గృహీత్వా భిషయంత్యవాగురత్ ॥ **11** ॥ 386

త్యక్త్వా యష్టిం సుతం భీతం విజ్ఞాయార్భకవత్సలా ।
ఇయేష కిల తం బద్ధుం దామ్నాతద్వీర్యకోవిదా ॥ **12** ॥ 387

న చాంతర్న బహిర్యస్య న పూర్వం నాపి చాపరం ।
పూర్వాపరం బహిశ్చాంతర్జగతో యో జగచ్చ యః ॥ **13** ॥ 388

తం మత్వాఽఽత్మజమవ్యక్తం మర్త్యలింగమధోక్షజం ।
గోపికోలూఖలే దామ్నా బబంధ ప్రాకృతం యథా ॥ **14** ॥ 389

తద్ దామ బధ్యమానస్య స్వార్భకస్య కృతాగసః ।
ద్వ్యంగులోనమభూత్తేన సందధేఽన్యచ్చ గోపికా ॥ **15** ॥ 390

యదాఽఽసీత్తదపి న్యూనం
తేనాన్యదపి సందధే ।
తదపి ద్వ్యంగులం న్యూనం
యద్ యదాదత్త బంధనం ॥ **16** ॥ 391

ఏవం స్వగేహదామాని యశోదా సందధత్యపి ।
గోపీనాం సుస్మయంతీనాం స్మయంతీ విస్మితాభవత్ ॥ **17** ॥ 392

స్వమాతుః స్విన్నగాత్రాయా విస్రస్తకబరస్రజః ।
దృష్ట్వా పరిశ్రమం కృష్ణః కృపయాఽఽసీత్ స్వబంధనే ॥ **18** ॥ 393

ఏవం సందర్శితా హ్యంగ హరిణా భృత్యవశ్యతా ।
స్వవశేనాపి కృష్ణేన యస్యేదం సేశ్వరం వశే ॥ **19** ॥ 394

నేమం విరించో న భవో న శ్రీరప్యంగసంశ్రయా ।
ప్రసాదం లేభిరే గోపీ యత్తత్ ప్రాప విముక్తిదాత్ ॥ **20** ॥ 395

నాయం సుఖాపో భగవాన్ దేహినాం గోపికాసుతః ।
జ్ఞానినాం చాత్మభూతానాం యథా భక్తిమతామిహ ॥ **21** ॥ 396

కృష్ణస్తు గృహకృత్యేషు వ్యగ్రాయాం మాతరి ప్రభుః ।
అద్రాక్షీదర్జునౌ పూర్వం గుహ్యకౌ ధనదాత్మజౌ ॥ **22** ॥ 397

పురా నారదశాపేన వృక్షతాం ప్రాపితౌ మదాత్ ।
నలకూబరమణిగ్రీవావితి ఖ్యాతౌ శ్రియాన్వితౌ ॥ **23** ॥ 398

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే గోపీప్రసాదో నామ నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే దశమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

కథ్యతాం భగవన్నేతత్తయోః శాపస్య కారణం ।
యత్తద్ విగర్హితం కర్మ యేన వా దేవర్షేస్తమః ॥ **1** ॥ 399

శ్రీశుక ఉవాచ

రుద్రస్యానుచరౌ భూత్వా సుదృప్తౌ ధనదాత్మజౌ ।
కైలాసోపవనే రమ్యే మందాకిన్యాం మదోత్కటౌ ॥ **2** ॥ 400

వారుణీం మదిరాం పీత్వా మదాఘూర్ణితలోచనౌ ।
స్త్రీజనైరనుగాయద్భిశ్చేరతుః పుష్పితే వనే ॥ **3** ॥ 401

అంతః ప్రవిశ్య గంగాయామంభోజవనరాజిని ।
చిక్రీడతుర్యువతిభిర్గజావివ కరేణుభిః ॥ **4** ॥ 402

యదృచ్ఛయా చ దేవర్షిర్భగవాంస్తత్ర కౌరవ ।
అపశ్యన్నారదో దేవౌ క్షీబాణౌ సమబుధ్యత ॥ **5** ॥ 403

తం దృష్ట్వా వ్రీడితా దేవ్యో వివస్త్రాః శాపశంకితాః ।
వాసాంసి పర్యధుః శీఘ్రం వివస్త్రౌ నైవ గుహ్యకౌ ॥ **6** ॥ 404

తౌ దృష్ట్వా మదిరామత్తౌ శ్రీమదాంధౌ సురాత్మజౌ ।
తయోరనుగ్రహార్థాయ శాపం దాస్యన్నిదం జగౌ ॥ **7** ॥ 405

నారద ఉవాచ
న హ్యన్యో జుషతో జోష్యాన్ బుద్ధిభ్రంశో రజోగుణః।
శ్రీమదాదాభిజాత్యాదిర్యత్ర స్త్రీ ద్యూతమాసవః ॥ **8** ॥ 406

హన్యంతే పశవో యత్ర నిర్దయైరజితాత్మభిః।
మన్యమానైరిమం దేహమజరామృత్యు నశ్వరం ॥ **9** ॥ 407

దేవసంజ్ఞితమప్యంతే కృమివిడ్భస్మసంజ్ఞితం।
భూతధ్రుక్ తత్కృతే స్వార్థం కిం వేద నిరయో యతః ॥ **10** ॥ 408

దేహః కిమన్నదాతుః స్వం నిషేక్తుర్మాతురేవ చ।
మాతుః పితుర్వా బలినః క్రేతురగ్నేః శునోఽపి వా ॥ **11** ॥ 409

ఏవం సాధారణం దేహమవ్యక్తప్రభవాప్యయం।
కో విద్వానాత్మసాత్ కృత్వా హంతి జంతూనృతేఽసతః ॥ **12** ॥ 410

అసతః శ్రీమదాంధస్య దారిద్ర్యం పరమంజనం।
ఆత్మౌపమ్యేన భూతాని దరిద్రః పరమీక్షతే ॥ **13** ॥ 411

యథా కంటకవిద్ధాంగో జంతోర్నేచ్ఛతి తాం వ్యథాం।
జీవసామ్యం గతో లింగైర్న తథావిద్ధకంటకః ॥ **14** ॥ 412

దరిద్రో నిరహంస్తంభో ముక్తః సర్వమదైరిహ।
కృచ్ఛ్రం యదృచ్ఛయాఽఽప్నోతి తద్ధి తస్య పరం తపః ॥ **15** ॥ 413

నిత్యం క్షుత్క్షామదేహస్య దరిద్రస్యాన్నకాంక్షిణః।
ఇంద్రియాణ్యనుశుష్యంతి హింసాపి వినివర్తతే ॥ **16** ॥ 414

దరిద్రస్యైవ యుజ్యంతే సాధవః సమదర్శినః।
సద్భిః క్షిణోతి తం తర్షం తత ఆరాద్ విశుద్ధ్యతి ॥ **17** ॥ 415

సాధూనాం సమచిత్తానాం ముకుందచరణైషిణాం।
ఉపేక్ష్యైః కిం ధనస్తంభైరసద్భిరసదాశ్రయైః ॥ **18** ॥ 416

తదహం మత్తయోర్మాధ్వ్యా వారుణ్యా శ్రీమదాంధయోః।
తమోమదం హరిష్యామి స్త్రైణయోరజితాత్మనోః ॥ **19** ॥ 417

యదిమౌ లోకపాలస్య పుత్రౌ భూత్వా తమఃప్లుతౌ।
న వివాససమాత్మానం విజానీతః సుదుర్మదౌ ॥ **20** ॥ 418

అతోఽర్హతః స్థావరతాం స్యాతాం నైవం యథా పునః।
స్మృతిః స్యాన్మత్ప్రసాదేన తత్రాపి మదనుగ్రహాత్ ॥ **21** ॥ 419

వాసుదేవస్య సాన్నిధ్యం లబ్ధ్వా దివ్యశరచ్ఛతే।
వృత్తే స్వర్లోకతాం భూయో లబ్ధభక్తీ భవిష్యతః ॥ **22** ॥ 420

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవముక్త్వా స దేవర్షిర్గతో నారాయణాశ్రమం।
నలకూబరమణిగ్రీవావాసతుర్యమలార్జునౌ ॥ **23** ॥ 421

ఋషేర్భాగవతముఖ్యస్య సత్యం కర్తుం వచో హరిః।
జగామ శనకైస్తత్ర యత్రాస్తాం యమలార్జునౌ ॥ **24** ॥ 422

దేవర్షిర్మే ప్రియతమో యదిమౌ ధనదాత్మజౌ।
తత్తథా సాధయిష్యామి యద్ గీతం తన్మహాత్మనా ॥ **25** ॥ 423

ఇత్యంతరేణార్జునయోః కృష్ణస్తు యమయోర్యయౌ।
ఆత్మనిర్వేశమాత్రేణ తిర్యగ్గతములూఖలం ॥ **26** ॥ 424

బాలేన నిష్కర్షయతాన్వగులూఖలం తద్
దామోదరేణ తరసోత్కలితాంఘ్రిబంధౌ।

నిష్పేతతుః పరమవిక్రమితాతివేప -
స్కంధప్రవాలవిటపౌ కృతచండశబ్దౌ ॥ **27** ॥ 425

తత్ర శ్రియా పరమయా కకుభః స్ఫురంతౌ
సిద్ధావుపేత్య కుజయోరివ జాతవేదాః ।
కృష్ణం ప్రణమ్య శిరసాఖిలలోకనాథం
బద్ధాంజలీ విరజసావిదమూచతుః స్మ ॥ **28** ॥ 426

కృష్ణ కృష్ణ మహాయోగింస్త్వమాద్యః పురుషః పరః ।
వ్యక్తావ్యక్తమిదం విశ్వం రూపం తే బ్రాహ్మణా విదుః ॥ **29** ॥ 427

త్వమేకః సర్వభూతానాం దేహాస్వాత్మేంద్రియేశ్వరః ।
త్వమేవ కాలో భగవాన్ విష్ణురవ్యయ ఈశ్వరః ॥ **30** ॥ 428

త్వం మహాన్ ప్రకృతిః సూక్ష్మా రజఃసత్త్వతమోమయీ ।
త్వమేవ పురుషోఽధ్యక్షః సర్వక్షేత్రవికారవిత్ ॥ **31** ॥ 429

గృహ్యమాణైస్త్వమగ్రాహ్యో వికారైః ప్రాకృతైర్గుణైః ।
కో న్వివార్హతి విజ్ఞాతుం ప్రాక్సిద్ధం గుణసంవృతః ॥ **32** ॥ 430

తస్మై తుభ్యం భగవతే వాసుదేవాయ వేధసే ।
ఆత్మద్యోతగుణైశ్ఛన్నమహిమ్నే బ్రహ్మణే నమః ॥ **33** ॥ 431

యస్యావతారా జ్ఞాయంతే శరీరేష్వశరీరిణః ।
తైస్తైరతుల్యాతిశయైర్వీర్యైర్దేహిష్వసంగతైః ॥ **34** ॥ 432

స భవాన్ సర్వలోకస్య భవాయ విభవాయ చ ।
అవతీర్ణోఽశభాగేన సాంప్రతం పతిరాశిషాం ॥ **35** ॥ 433

నమః పరమకల్యాణ నమః పరమమంగల ।
వాసుదేవాయ శాంతాయ యదూనాం పతయే నమః ॥ **36** ॥ 434

అనుజానీహి నౌ భూమంస్తవానుచరకింకరౌ।
దర్శనం నౌ భగవత ఋషేరాసీదనుగ్రహాత్ ॥ **37** ॥ 435

వాణీ గుణానుకథనే శ్రవణౌ కథాయాం
హస్తౌ చ కర్మసు మనస్తవ పాదయోర్నః।
స్మృత్యాం శిరస్తవ నివాసజగత్ప్రణామే
దృష్టిః సతాం దర్శనేఽస్తు భవత్తనూనాం ॥ **38** ॥ 436

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్థం సంకీర్తితస్తాభ్యాం భగవాన్ గోకులేశ్వరః।
దామ్నా చోలూఖలే బద్ధః ప్రహసన్నాహ గుహ్యకౌ ॥ **39** ॥ 437

శ్రీభగవానువాచ
జ్ఞాతం మమ పురైవైతదృషిణా కరుణాత్మనా।
యచ్ఛ్రీమదాంధయోర్వాగ్భిర్విభ్రంశోఽనుగ్రహః కృతః ॥ **40** ॥ 438

సాధూనాం సమచిత్తానాం సుతరాం మత్కృతాత్మనాం।
దర్శనాన్నో భవేద్ బంధః పుంసోఽక్ష్ణోః సవితుర్యథా ॥ **41** ॥ 439

తద్ గచ్ఛతం మత్పరమౌ నలకూబర సాదనం।
సంజాతో మయి భావో వామీప్సితః పరమోఽభవః ॥ **42** ॥ 440

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుక్తౌ తౌ పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ పునః పునః।
బద్ధోలూఖలమామంత్ర్య జగ్మతుర్దిశముత్తరాం ॥ **43** ॥ 441

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే నారదశాపో నామ దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
గోపా నందాదయః శ్రుత్వా ద్రుమయోః పతతో రవం।
తత్రాజగ్ముః కురుశ్రేష్ఠ నిర్ఘాతభయశంకితాః ॥ **1** ॥ 442

భూమ్యాం నిపతితౌ తత్ర దదృశుర్యమలార్జునౌ।
బభ్రముస్తదవిజ్ఞాయ లక్ష్యం పతనకారణం ॥ **2** ॥ 443

ఉలూఖలం వికర్షంతం దామ్నా బద్ధం చ బాలకం।
కస్యేదం కుత ఆశ్చర్యముత్పాత ఇతి కాతరాః ॥ **3** ॥ 444

బాలా ఊచురనేనేతి తిర్యగ్గతములూఖలం।
వికర్షతా మధ్యగేన పురుషావప్యచక్ష్మహి ॥ **4** ॥ 445

న తే తదుక్తం జగృహుర్న ఘటేతేతి తస్య తత్।
బాలస్యోత్పాటనం తర్వోః కేచిత్ సందిగ్ధచేతసః ॥ **5** ॥ 446

ఉలూఖలం వికర్షంతం దామ్నా బద్ధం స్వమాత్మజం।
విలోక్య నందః ప్రహసద్వదనో విముమోచ హ ॥ **6** ॥ 447

గోపీభిః స్తోభితోఽనృత్యద్ భగవాన్ బాలవత్ క్వచిత్।
ఉద్గాయతి క్వచిన్ముగ్ధస్తద్వశో దారుయంత్రవత్ ॥ **7** ॥ 448

బిభర్తి క్వచిదాజ్ఞప్తః పీఠకోన్మానపాదుకం ।
బాహుక్షేపం చ కురుతే స్వానాం చ ప్రీతిమావహన్ ॥ **8** ॥ 449

దర్శయంస్తద్విదాం లోక ఆత్మనో భృత్యవశ్యతాం ।
వ్రజస్యోవాహ వై హర్షం భగవాన్ బాలచేష్టితైః ॥ **9** ॥ 450

క్రీణీహి భోః ఫలానీతి శ్రుత్వా సత్వరమచ్యుతః ।
ఫలార్థీ ధాన్యమాదాయ యయౌ సర్వఫలప్రదః ॥ **10** ॥ 451

ఫలవిక్రయిణీ తస్య చ్యుతధాన్యం కరద్వయం ।
ఫలైరపూరయద్ రత్నైః ఫలభాండమపూరి చ ॥ **11** ॥ 452

సరిత్తీరగతం కృష్ణం భగ్నార్జునమథాహ్వయత్ ।
రామం చ రోహిణీ దేవీ క్రీడంతం బాలకైర్భృశం ॥ **12** ॥ 453

నోపేయాతాం యదాఽఽహూతౌ క్రీడాసంగేన పుత్రకౌ ।
యశోదాం ప్రేషయామాస రోహిణీ పుత్రవత్సలాం ॥ **13** ॥ 454

క్రీడంతం సా సుతం బాలైరతివేలం సహాగ్రజం ।
యశోదాజోహవీత్ కృష్ణం పుత్రస్నేహస్నుతస్తనీ ॥ **14** ॥ 455

కృష్ణ కృష్ణారవిందాక్ష తాత ఏహి స్తనం పిబ ।
అలం విహారైః క్షుత్క్షాంతః క్రీడాశ్రాంతోఽసి పుత్రక ॥ **15** ॥ 456

హే రామాగచ్ఛ తాతాశు సానుజః కులనందన ।
ప్రాతరేవ కృతాహారస్తద్ భవాన్ భోక్తుమర్హతి ॥ **16** ॥ 457

ప్రతీక్షతే త్వాం దాశార్హ భోక్ష్యమాణో వ్రజాధిపః ।
ఏహ్యావయోః ప్రియం ధేహి స్వగృహాన్ యాత బాలకాః ॥ **17** ॥ 458

ధూలిధూసరితాంగస్త్వం పుత్ర మజ్జనమావహ ।
జన్మర్క్షమద్య భవతో విప్రేభ్యో దేహి గాః శుచిః ॥ **18** ॥ 459

పశ్య పశ్య వయస్యాంస్తే మాతృమృష్టాన్ స్వలంకృతాన్ ।
త్వం చ స్నాతః కృతాహారో విహరస్వ స్వలంకృతః ॥ **19** ॥ 460

ఇత్థం యశోదా తమశేషశేఖరం
మత్వా సుతం స్నేహనిబద్ధధీర్నృప ।
హస్తే గృహీత్వా సహరామమచ్యుతం
నీత్వా స్వవాటం కృతవత్యథోదయం ॥ **20** ॥ 461

గోపవృద్ధా మహోత్పాతాననుభూయ బృహద్వనే ।
నందాదయః సమాగమ్య వ్రజకార్యమమంత్రయన్ ॥ **21** ॥ 462

తత్రోపనందనామాఽఽహ గోపో జ్ఞానవయోఽధికః ।
దేశకాలార్థతత్త్వజ్ఞః ప్రియకృద్ రామకృష్ణయోః ॥ **22** ॥ 463

ఉత్థాతవ్యమితోఽస్మాభిర్గోకులస్య హితైషిభిః ।
ఆయాంత్యత్ర మహోత్పాతా బాలానాం నాశహేతవః ॥ **23** ॥ 464

ముక్తః కథంచిద్ రాక్షస్యా బాలఘ్న్యా బాలకో హ్యసౌ ।
హరేరనుగ్రహాన్నూనమనశ్చోపరి నాపతత్ ॥ **24** ॥ 465

చక్రవాతేన నీతోఽయం దైత్యేన విపదం వియత్ ।
శిలాయాం పతితస్తత్ర పరిత్రాతః సురేశ్వరైః ॥ **25** ॥ 466

యన్న మ్రియేత ద్రుమయోరంతరం ప్రాప్య బాలకః ।
అసావన్యతమో వాపి తదప్యచ్యుతరక్షణం ॥ **26** ॥ 467

యావదౌత్పాతికోఽరిష్టో వ్రజం నాభిభవేదితః ।
తావద్ బాలానుపాదాయ యాస్యామోఽన్యత్ర సానుగాః ॥ **27** ॥ 468

వనం వృందావనం నామ పశవ్యం నవకాననం ।
గోపగోపీగవాం సేవ్యం పుణ్యాద్రితృణవీరుధం ॥ **28** ॥ 469

తత్తత్రాద్యైవ యాస్యామః శకటాన్ యుంక్త మా చిరం।
గోధనాన్యగ్రతో యాంతు భవతాం యది రోచతే ॥ **29** ॥ 470

తచ్ఛ్రుత్వైకధియో గోపాః సాధు సాధ్వితి వాదినః।
వ్రజాన్ స్వాన్ స్వాన్ సమాయుజ్య యయూ రూఢపరిచ్ఛదాః ॥ **30** ॥ 471

వృద్ధాన్ బాలాన్ స్త్రియో రాజన్ సర్వోపకరణాని చ।
అనఃస్వారోప్య గోపాలా యత్తా ఆత్తశరాసనాః ॥ **31** ॥ 472

గోధనాని పురస్కృత్య శృంగాణ్యాపూర్య సర్వతః।
తూర్యఘోషేణ మహతా యయుః సహపురోహితాః ॥ **32** ॥ 473

గోప్యో రూఢరథా నూత్నకుచకుంకుమకాంతయః।
కృష్ణలీలా జగుః ప్రీతా నిష్కకంఠ్యః సువాససః ॥ **33** ॥ 474

తథా యశోదారోహిణ్యావేకం శకటమాస్థితే।
రేజతుః కృష్ణరామాభ్యాం తత్కథాశ్రవణోత్సుకే ॥ **34** ॥ 475

వృందావనం సంప్రవిశ్య సర్వకాలసుఖావహం।
తత్ర చక్రుర్వ్రజావాసం శకటైరర్ధచంద్రవత్ ॥ **35** ॥ 476

వృందావనం గోవర్ధనం యమునాపులినాని చ।
వీక్ష్యాసీదుత్తమా ప్రీతీ రామమాధవయోర్నృప ॥ **36** ॥ 477

ఏవం వ్రజౌకసాం ప్రీతిం యచ్ఛంతౌ బాలచేష్టితైః।
కలవాక్యైః స్వకాలేన వత్సపాలౌ బభూవతుః ॥ **37** ॥ 478

అవిదూరే వ్రజభువః సహ గోపాలదారకైః।
చారయామాసతుర్వత్సాన్ నానాక్రీడాపరిచ్ఛదౌ ॥ **38** ॥ 479

క్వచిద్ వాదయతో వేణుం క్షేపణైః క్షిపతః క్వచిత్।
క్వచిత్ పాదైః కింకిణీభిః క్వచిత్ కృత్రిమగోవృషైః ॥ **39** ॥ 480

వృషాయమాణౌ నర్దంతౌ యుయుధాతే పరస్పరం।
అనుకృత్య రుతైర్జంతూంశ్చేరతుః ప్రాకృతౌ యథా ॥ **40** ॥ 481

కదాచిద్ యమునాతీరే వత్సాంశ్చారయతోః స్వకైః।
వయస్యైః కృష్ణబలయోర్జిఘాంసుర్దైత్య ఆగమత్ ॥ **41** ॥ 482

తం వత్సరూపిణం వీక్ష్య వత్సయూథగతం హరిః।
దర్శయన్ బలదేవాయ శనైర్ముగ్ధ ఇవాసదత్ ॥ **42** ॥ 483

గృహీత్వాపరపాదాభ్యాం సహలాంగూలమచ్యుతః।
భ్రామయిత్వా కపిత్థాగ్రే ప్రాహిణోద్ గతజీవితం।
స కపిత్థైర్మహాకాయః పాత్యమానైః పపాత హ ॥ **43** ॥ 484

తం వీక్ష్య విస్మితా బాలాః శశంసుః సాధు సాధ్వితి।
దేవాశ్చ పరిసంతుష్టా బభూవుః పుష్పవర్షిణః ॥ **44** ॥ 485

తౌ వత్సపాలకౌ భూత్వా సర్వలోకైకపాలకౌ।
స ప్రాతరాశౌ గోవత్సాంశ్చారయంతౌ విచేరతుః ॥ **45** ॥ 486

స్వం స్వం వత్సకులం సర్వే పాయయిష్యంత ఏకదా।
గత్వా జలాశయాభ్యాశం పాయయిత్వా పపుర్జలం ॥ **46** ॥ 487

తే తత్ర దదృశుర్బాలా మహాసత్త్వమవస్థితం।
తత్రసుర్వజ్రనిర్భిన్నం గిరేః శృంగమివ చ్యుతం ॥ **47** ॥ 488

స వై బకో నామ మహానసురో బకరూపధృక్।
ఆగత్య సహసా కృష్ణం తీక్ష్ణతుండోఽగ్రసద్ బలీ ॥ **48** ॥ 489

కృష్ణం మహాబకగ్రస్తం దృష్ట్వా రామాదయోఽర్భకాః।
బభూవురింద్రియాణీవ వినా ప్రాణం విచేతసః ॥ **49** ॥ 490

తం తాలుమూలం ప్రదహంతమగ్నివద్
గోపాలసూనుం పితరం జగద్గురోః।
చచ్ఛర్ద సద్యోఽతిరుషాక్షతం బక -
స్తుండేన హంతుం పునరభ్యపద్యత ॥ **50** ॥ 491

తమాపతంతం స నిగృహ్య తుండయో -
ర్దోర్భ్యాం బకం కంససఖం సతాం పతిః।
పశ్యత్సు బాలేషు దదార లీలయా
ముదావహో వీరణవద్ దివౌకసాం ॥ **51** ॥ 492

తదా బకారిం సురలోకవాసినః
సమాకిరన్ నందనమల్లికాదిభిః।
సమీడిరే చానకశంఖసంస్తవై -
స్తద్ వీక్ష్య గోపాలసుతా విసిస్మిరే ॥ **52** ॥ 493

ముక్తం బకాస్యాదుపలభ్య బాలకా
రామాదయః ప్రాణమివైంద్రియో గణః।
స్థానాగతం తం పరిరభ్య నిర్వృతాః
ప్రణీయ వత్సాన్ వ్రజమేత్య తజ్జగుః ॥ **53** ॥ 494

శ్రుత్వా తద్ విస్మితా గోపా గోప్యశ్చాతిప్రియాదృతాః।
ప్రేత్యాగతమివౌత్సుక్యాదైక్షంత తృషితేక్షణాః ॥ **54** ॥ 495

అహో బతాస్య బాలస్య బహవో మృత్యవోఽభవన్।
అప్యాసీద్ విప్రియం తేషాం కృతం పూర్వం యతో భయం ॥ **55** ॥ 496

అథాప్యభిభవంత్యేనం నైవ తే ఘోరదర్శనాః।
జిఘాంసయైనమాసాద్య నశ్యంత్యగ్నౌ పతంగవత్ ॥ **56** ॥ 497

అహో బ్రహ్మవిదాం వాచో నాసత్యాః సంతి కర్హిచిత్ ।
గర్గో యదాహ భగవానన్వభావి తథైవ తత్ ॥ **57** ॥ 498

ఇతి నందాదయో గోపాః కృష్ణరామకథాం ముదా ।
కుర్వంతో రమమాణాశ్చ నావిందన్ భవవేదనాం ॥ **58** ॥ 499

ఏవం విహారైః కౌమారైః కౌమారం జహతుర్వ్రజే ।
నిలాయనైః సేతుబంధైర్మర్కటోత్ప్లవనాదిభిః ॥ **59** ॥ 500

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే వత్సబకవధో నామ ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
క్వచిద్ వనాశాయ మనో దధద్ వ్రజాత్
ప్రాతః సముత్థాయ వయస్యవత్సపాన్ ।
ప్రబోధయంశ్చృంగరవేణ చారుణా
వినిర్గతో వత్సపురఃసరో హరిః ॥ **1** ॥ 501

తేనైవ సాకం పృథుకాః సహస్రశః
స్నిగ్ధాః సుశిగ్వేత్రవిషాణవేణవః ।
స్వాన్ స్వాన్ సహస్రోపరిసంఖ్యయాన్వితాన్
వత్సాన్ పురస్కృత్య వినిర్యయుర్ముదా ॥ **2** ॥ 502

కృష్ణవత్సైరసంఖ్యాతైర్యూథీకృత్య స్వవత్సకాన్ ।
చారయంతోఽర్భలీలాభిర్విజహ్రుస్తత్ర తత్ర హ ॥ **3** ॥ 503

ఫలప్రవాలస్తబకసుమనఃపిచ్ఛధాతుభిః ।
కాచగుంజామణిస్వర్ణభూషితా అప్యభూషయన్ ॥ **4** ॥ 504

ముష్ణంతోఽన్యోన్యశిక్యాదీన్ జ్ఞాతానారాచ్చ చిక్షిపుః ।
తత్రత్యాశ్చ పునర్దూరాద్ధసంతశ్చ పునర్దదుః ॥ **5** ॥ 505

యది దూరం గతః కృష్ణో వనశోభేక్షణాయ తం ।
అహం పూర్వమహం పూర్వమితి సంస్పృశ్య రేమిరే ॥ **6** ॥ 506

కేచిద్ వేణూన్ వాదయంతో ధ్మాంతః శృంగాణి కేచన।
కేచిద్ భృంగైః ప్రగాయంతః కూజంతః కోకిలైః పరే ॥ **7** ॥ 507

విచ్ఛాయాభిః ప్రధావంతో గచ్ఛంతః సాధుహంసకైః।
బకైరుపవిశంతశ్చ నృత్యంతశ్చ కలాపిభిః ॥ **8** ॥ 508

వికర్షంతః కీశబాలానారోహంతశ్చ తైర్ద్రుమాన్।
వికుర్వంతశ్చ తైః సాకం ప్లవంతశ్చ పలాశిషు ॥ **9** ॥ 509

సాకం భేకైర్విలంఘంతః సరిత్ప్రస్రవసంప్లుతాః।
విహసంతః ప్రతిచ్ఛాయాః శపంతశ్చ ప్రతిస్వనాన్ ॥ **10** ॥ 510

ఇత్థం సతాం బ్రహ్మసుఖానుభూత్యా
దాస్యం గతానాం పరదైవతేన।
మాయాశ్రితానాం నరదారకేణ
సాకం విజహ్రుః కృతపుణ్యపుంజాః ॥ **11** ॥ 511

యత్పాదపాంసుర్బహుజన్మకృచ్ఛ్రతో
ధృతాత్మభిర్యోగిభిరప్యలభ్యః।
స ఏవ యద్దృగ్విషయః స్వయం స్థితః
కిం వర్ణ్యతే దిష్టమతో వ్రజౌకసాం ॥ **12** ॥ 512

అథాఘనామాభ్యపతన్మహాసుర -
స్తేషాం సుఖక్రీడనవీక్షణాక్షమః।
నిత్యం యదంతర్నిజజీవితేప్సుభిః
పీతామృతైరప్యమరైః ప్రతీక్ష్యతే ॥ **13** ॥ 513

దృష్ట్వార్భకాన్ కృష్ణముఖానఘాసురః
కంసానుశిష్టః స బకీబకానుజః।

అయం తు మే సోదరనాశకృత్తయో -
ర్ద్వయోర్మమైనం సబలం హనిష్యే ॥ **14** ॥ 514

ఏతే యదా మత్సుహృదోస్తిలాపః
కృతాస్తదా నష్టసమా వ్రజౌకసః।
ప్రాణే గతే వర్ష్మసు కా ను చింతా
ప్రజాసవః ప్రాణభృతో హి యే తే ॥ **15** ॥ 515

ఇతి వ్యవస్యాజగరం బృహద్ వపుః
స యోజనాయామమహాద్రిపీవరం।
ధృత్వాద్భుతం వ్యాత్తగుహాననం తదా
పథి వ్యశేత గ్రసనాశయా ఖలః ॥ **16** ॥ 516

ధరాధరోష్ఠో జలదోత్తరోష్ఠో
దర్యాననాంతో గిరిశృంగదంష్ట్రః।
ధ్వాంతాంతరాస్యో వితతాధ్వజిహ్వాః
పరుషానిలశ్వాసదవేక్షణోష్ణః ॥ **17** ॥ 517

దృష్ట్వా తం తాదృశం సర్వే మత్వా వృందావనశ్రియం।
వ్యాత్తాజగరతుండేన హ్యుత్ప్రేక్షంతే స్మ లీలయా ॥ **18** ॥ 518

అహో మిత్రాణి గదత సత్త్వకూటం పురః స్థితం।
అస్మత్సంగ్రసనవ్యాత్తవ్యాలతుండాయతే న వా ॥ **19** ॥ 519

సత్యమర్కకరారక్తముత్తరాహనువద్ ఘనం।
అధరాహనువద్ రోధస్తత్ప్రతిచ్ఛాయయారుణం ॥ **20** ॥ 520

ప్రతిస్పర్ధేతే సృక్కిభ్యాం సవ్యాసవ్యే నగోదరే।
తుంగశృంగాలయోఽప్యేతాస్తద్దంష్ట్రాభిశ్చ పశ్యత ॥ **21** ॥ 521

ఆస్తృతాయామమార్గోఽయం రసనాం ప్రతిగర్జతి।
ఏషామంతర్గతం ధ్వాంతమేతదప్యంతరాననం ॥ **22** ॥ 522

దావోష్ణఖరవాతోఽయం శ్వాసవద్ భాతి పశ్యత।
తద్దగ్ధసత్త్వదుర్గంధోఽప్యంతరామిషగంధవత్ ॥ **23** ॥ 523

అస్మాన్ కిమత్ర గ్రసితా నివిష్టా -
నయం తథా చేద్ బకవద్ వినంక్ష్యతి।
క్షణాదనేనేతి బకార్యుశన్ముఖం
వీక్ష్యోద్ధసంతః కరతాడనైర్యయుః ॥ **24** ॥ 524

ఇత్థం మిథోఽతథ్యమతజ్ఞభాషితం
శ్రుత్వా విచింత్యేత్యమృషా మృషాయతే।
రక్షో విదిత్వాఖిలభూతహృత్స్థితః
స్వానాం నిరోద్ధుం భగవాన్ మనో దధే ॥ **25** ॥ 525

తావత్ ప్రవిష్టాస్త్వసురోదరాంతరం
పరం న గీర్ణాః శిశవః సవత్సాః।
ప్రతీక్షమాణేన బకారివేశనం
హతస్వకాంతస్మరణేన రక్షసా ॥ **26** ॥ 526

తాన్ వీక్ష్య కృష్ణః సకలాభయప్రదో
హ్యనన్యనాథాన్ స్వకరాదవచ్యుతాన్।
దీనాంశ్చ మృత్యోర్జఠరాగ్నిఘూసాన్
ఘృణార్దితో దిష్టకృతేన విస్మితః ॥ **27** ॥ 527

కృత్యం కిమత్రాస్య ఖలస్య జీవనం
న వా అమీషాం చ సతాం విహింసనం।

ద్వయం కథం స్యాదితి సంవిచింత్య త -
జ్ఞాత్వావిశత్తుండమశేషదృగ్గరిః ॥ **28** ॥ 528

తదా ఘనచ్ఛదా దేవా భయాద్ధాహేతి చుక్రుశుః।
జహృషుర్యే చ కంసాద్యాః కౌణపాస్త్వఘబాంధవాః ॥ **29** ॥ 529

తచ్ఛ్రుత్వా భగవాన్ కృష్ణస్త్వవ్యయః సార్భవత్సకం।
చూర్ణీచికీర్షోరాత్మానం తరసా ववృధే గలే ॥ **30** ॥ 530

తతోఽతికాయస్య నిరుద్ధమార్గిణో
హ్యుద్దీర్ణదృష్టేర్భ్రమతస్త్వితస్తతః।
పూర్ణోఽంతరంగే పవనో నిరుద్ధో
మూర్ధన్ వినిష్పాట్య వినిర్గతో బహిః ॥ **31** ॥ 531

తేనైవ సర్వేషు బహిర్గతేషు
ప్రాణేషు వత్సాన్ సుహృదః పరేతాన్।
దృష్ట్వా స్వయోత్థాప్య తదన్వితః పున -
ర్వక్త్రాన్ముకుందో భగవాన్ వినిర్యయౌ ॥ **32** ॥ 532

పీనాహిభోగోత్థితమద్భుతం మహ -
జ్జ్యోతిః స్వధామ్నా జ్వలయద్ దిశో దశ।
ప్రతీక్ష్య ఖేఽవస్థితమీశనిర్గమం
వివేశ తస్మిన్ మిషతాం దివౌకసాం ॥ **33** ॥ 533

తతోఽతిహృష్టాః స్వకృతోఽకృతార్హణం
పుష్పైః సురా అప్సరసశ్చ నర్తనైః।
గీతైః సుగా వాద్యధరాశ్చ వాద్యకైః
స్తవైశ్చ విప్రా జయనిఃస్వనైర్గణాః ॥ **34** ॥ 534

తదద్భుతస్తోత్రసువాద్యగీతికా -
జయాదినైకోత్సవమంగలస్వనాన్ ।
శ్రుత్వా స్వధామ్నోఽంత్యజ ఆగతోఽచిరాద్
దృష్ట్వా మహీశస్య జగామ విస్మయం ॥ **35** ॥ 535

రాజన్నాజగరం చర్మ శుష్కం వృందావనేఽద్భుతం ।
వ్రజౌకసాం బహుతిథం బభూవాక్రీడగహ్వరం ॥ **36** ॥ 536

ఏతత్ కౌమారజం కర్మ హరేరాత్మాహిమోక్షణం ।
మృత్యోఃపౌగండకే బాలా దృష్ట్వోచుర్విస్మితా వ్రజే ॥ **37** ॥ 537

నైతద్ విచిత్రం మనుజార్భమాయినః
పరావరాణాం పరమస్య వేధసః ।
అఘోఽపి యత్స్పర్శనధౌతపాతకః
ప్రాపాత్మసామ్యం త్వసతాం సుదుర్లభం ॥ **38** ॥ 538

సకృద్ యదంగప్రతిమాంతరాహితా
మనోమయీ భాగవతీం దదౌ గతిం ।
స ఏవ నిత్యాత్మసుఖానుభూత్యభి -
వ్యుదస్తమాయోఽంతర్గతో హి కిం పునః ॥ **39** ॥ 539

సూత ఉవాచ
ఇత్థం ద్విజా యాదవదేవదత్తః
శ్రుత్వా స్వరాతుశ్చరితం విచిత్రం ।
పప్రచ్ఛ భూయోఽపి తదేవ పుణ్యం
వైయాసకిం యన్నిగృహీతచేతాః ॥ **40** ॥ 540

రాజోవాచ
బ్రహ్మన్ కాలాంతరకృతం తత్కాలీనం కథం భవేత్ ।
యత్ కౌమారే హరికృతం జగుః పౌగండకేఽర్భకాః ॥ **41** ॥ 541

తద్ బ్రూహి మే మహాయోగిన్ పరం కౌతూహలం గురో।
నూనమేతద్ధరేరేవ మాయా భవతి నాన్యథా ॥ **42** ॥ 542

వయం ధన్యతమా లోకే గురోఽపి క్షత్రబంధవః।
యత్ పిబామో ముహుస్త్వత్తః పుణ్యం కృష్ణకథామృతం ॥ **43** ॥ 543

సూత ఉవాచ

ఇత్థం స్మ పృష్టః స తు బాదరాయణి -
స్తత్స్మారితానంతహృతాఖిలేంద్రియః।
కృచ్ఛ్రాత్ పునర్లబ్ధబహిర్దృశిః శనైః
ప్రత్యాహ తం భాగవతోత్తమోత్తమ ॥ **44** ॥ 544

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
సాధు పృష్టం మహాభాగ త్వయా భాగవతోత్తమ ।
యన్నూతనయసీశస్య శృణ్వన్నపి కథాం ముహుః ॥ **1** ॥ 545

సతామయం సారభృతాం నిసర్గో
యదర్థవాణీశ్రుతిచేతసామపి ।
ప్రతిక్షణం నవ్యవదచ్యుతస్య యత్
స్త్రియాం విటానామివ సాధువార్తా ॥ **2** ॥ 546

శృణుష్వావహితో రాజన్నపి గుహ్యం వదామి తే ।
బ్రూయుః స్నిగ్ధస్య శిష్యస్య గురవో గుహ్యమప్యుత ॥ **3** ॥ 547

తథాఘవదనాన్మృత్యో రక్షిత్వా వత్సపాలకాన్ ।
సరిత్పులినమానీయ భగవానిదమబ్రవీత్ ॥ **4** ॥ 548

అహోఽతిరమ్యం పులినం వయస్యాః
స్వకేలిసంపన్మృదులాచ్ఛవాలుకం ।
స్ఫుటత్సరోగంధహృతాలిపత్రిక -
ధ్వనిప్రతిధ్వానలసద్ద్రుమాకులం ॥ **5** ॥ 549

అత్ర భోక్తవ్యమస్మాభిర్దివా రూఢం క్షుధార్దితాః ।
వత్సాః సమీపేఽపః పీత్వా చరంతు శనకైస్తృణం ॥ **6** ॥ 550

తథేతి పాయయిత్వార్భా వత్సానారుధ్య శాద్వలే।
ముక్త్వా శిక్యాని బుభుజుః సమం భగవతా ముదా ॥ **7** ॥ 551

కృష్ణస్య విష్వక్ పురురాజిమండలై -
రభ్యాననాః ఫుల్లదృశో వ్రజార్భకాః।
సహోపవిష్టా విపినే విరేజు -
శ్ఛదా యథాంభోరుహకర్ణికాయాః ॥ **8** ॥ 552

కేచిత్ పుష్పైర్దలైః కేచిత్ పల్లవైరంకురైః ఫలైః।
శిగ్భిస్త్వగ్భిర్దృషద్భిశ్చ బుభుజుః కృతభాజనాః ॥ **9** ॥ 553

సర్వే మిథో దర్శయంతః స్వస్వభోజ్యరుచిం పృథక్।
హసంతో హాసయంతశ్చాభ్యవజహ్రుః సహేశ్వరాః ॥ **10** ॥ 554

బిభ్రద్ వేణుం జఠరపటయోః శృంగవేత్రే చ కక్షే
వామే పాణౌ మసృణకవలం తత్ఫలాన్యంగులీషు।
తిష్ఠన్ మధ్యే స్వపరిసుహృదో హాసయన్ నర్మభిః స్వైః
స్వర్గే లోకే మిషతి బుభుజే యజ్ఞభుగ్ బాలకేలిః ॥ **11** ॥ 555

భారతైవం వత్సపేషు భుంజానేష్వచ్యుతాత్మసు।
వత్సాస్త్వంతర్వనే దూరం వివిశుస్తృణలోభితాః ॥ **12** ॥ 556

తాన్ దృష్ట్వా భయసంత్రస్తానూచే కృష్ణోఽస్య భీభయం।
మిత్రాణ్యాశాన్మా విరమతేహానేష్యే వత్సకానహం ॥ **13** ॥ 557

ఇత్యుక్త్వాద్రిదరీకుంజగహ్వరేష్వాత్మవత్సకాన్।
విచిన్వన్ భగవాన్ కృష్ణః సపాణికవలో యయౌ ॥ **14** ॥ 558

అంభోజన్మజనిస్తదంతరగతో మాయార్భకస్యేశితు -
ర్ద్రష్టుం మంజు మహిత్వమన్యదపి తద్వత్సానితో వత్సపాన్।

నీత్వాన్యత్ర కురూద్వహాంతరదధాత్ ఖేఽవస్థితో యః పురా
దృష్ట్వాఘాసురమోక్షణం ప్రభవతః ప్రాప్తః పరం విస్మయం ॥ **15** ॥ 559

తతో వత్సానదృష్ట్వైత్య పులినేఽపి చ వత్సపాన్ ।
ఉభావపి వనే కృష్ణో విచికాయ సమంతతః ॥ **16** ॥ 560

క్వాప్యదృష్ట్వాంతర్విపినే వత్సాన్ పాలాంశ్చ విశ్వవిత్ ।
సర్వం విధికృతం కృష్ణః సహసావజగామ హ ॥ **17** ॥ 561

తతః కృష్ణో ముదం కర్తుం తన్మాతౄణాం చ కస్య చ ।
ఉభయాయితమాత్మానం చక్రే విశ్వకృదీశ్వరః ॥ **18** ॥ 562

యావద్ వత్సపవత్సకాల్పకవపుర్యావత్ కరాంఘ్ర్యాదికం
యావద్ యష్టివిషాణవేణుదలశిగ్ యావద్ విభూషాంబరం ।
యావచ్ఛీలగుణాభిధాకృతివయో యావద్ విహారాదికం
సర్వం విష్ణుమయం గిరోఽంగవదజః సర్వస్వరూపో బభౌ ॥ **19** ॥ 563

స్వయమాత్మాఽఽత్మగోవత్సాన్ ప్రతివార్యాత్మవత్సకైః ।
క్రీడన్నాత్మవిహారైశ్చ సర్వాత్మా ప్రావిశద్ వ్రజం ॥ **20** ॥ 564

తత్తద్వత్సాన్ పృథఙ్ నీత్వా తత్తద్గోష్ఠే నివేశ్య సః ।
తత్తదాత్మాభవద్ రాజంస్తత్తత్సద్మ ప్రవిష్టవాన్ ॥ **21** ॥ 565

తన్మాతరో వేణురవత్వరోత్థితా
ఉత్థాప్య దోర్భిః పరిరభ్య నిర్భరం ।
స్నేహస్నుతస్తన్యపయఃసుధాసవం
మత్వా పరం బ్రహ్మ సుతానపాయయన్ ॥ **22** ॥ 566

తతో నృపోన్మర్దనమజ్జలేపనా -
లంకారరక్షాతిలకాశనాదిభిః ।

సంలాలితః స్వాచరితైః ప్రహర్షయన్
సాయం గతో యామయమేన మాధవః ॥ **23** ॥ 567

గావస్తతో గోష్ఠముపేత్య సత్వరం
హుంకారఘోషైః పరిహూతసంగతాన్ ।
స్వకాన్ స్వకాన్ వత్సతరానపాయయన్
ముహుర్లిహంత్యః స్రవదౌధసం పయః ॥ **24** ॥ 568

గోగోపీనాం మాతృతాస్మిన్ సర్వా స్నేహర్ద్ధికా వినా ।
పురోవదాస్వపి హరేస్తోకతా మాయయా వినా ॥ **25** ॥ 569

వ్రజౌకసాం స్వతోకేషు స్నేహవల్ల్యాబ్దమన్వహం ।
శనైర్నిఃసీమ వవృధే యథా కృష్ణే త్వపూర్వవత్ ॥ **26** ॥ 570

ఇత్థమాత్మాఽఽత్మనాఽఽత్మానం వత్సపాలమిషేణ సః ।
పాలయన్ వత్సపో వర్షం చిక్రీడే వనగోష్ఠయోః ॥ **27** ॥ 571

ఏకదా చారయన్ వత్సాన్ సరామో వనమావిశత్ ।
పంచషాసు త్రియామాసు హాయనాపూరణీష్వజః ॥ **28** ॥ 572

తతో విదూరాచ్చరతో గావో వత్సానుపవ్రజం ।
గోవర్ధనాద్రిశిరసి చరంత్యో దదృశుస్తృణం ॥ **29** ॥ 573

దృష్ట్వాథ తత్స్నేహవశోఽస్మృతాత్మా
స గోవ్రజోఽత్యాత్మపదుర్గమార్గః ।
ద్విపాత్ ककుద్గ్రీవ ఉదాస్యపుచ్ఛో -
ఽగాద్ధుంకృతైరాస్రుపయా జవేన ॥ **30** ॥ 574

సమేత్య గావోఽధో వత్సాన్ వత్సవత్యోఽప్యపాయయన్ ।
గిలంత్య ఇవ చాంగాని లిహంత్యః స్వౌధసం పయః ॥ **31** ॥ 575

గోపాస్తద్రోధనాయాసమౌఘ్యలజ్జోరుమన్యునా ।
దుర్గాధ్వకృచ్ఛ్రతోఽభ్యేత్య గోవత్సైర్దదృశుః సుతాన్ ॥ **32** ॥ 576

తదీక్షణోత్ప్రేమరసాప్లుతాశయా
జాతానురాగా గతమన్యవోఽర్భకాన్ ।
ఉదుహ్య దోర్భిః పరిరభ్య మూర్ధని
ఘ్రాణైరవాపుః పరమాం ముదం తే ॥ **33** ॥ 577

తతః ప్రవయసో గోపాస్తోకాశ్లేషసునిర్వృతాః ।
కృచ్ఛ్రచ్ఛనైరపగతాస్తదనుస్మృత్యుదశ్రవః ॥ **34** ॥ 578

వ్రజస్య రామః ప్రేమర్ద్ధేర్వీక్ష్యౌత్కంఠ్యమనుక్షణం ।
ముక్తస్తనేష్వపత్యేష్వప్యహేతువిదచింతయత్ ॥ **35** ॥ 579

కిమేతదద్భుతమివ వాసుదేవేఽఖిలాత్మని ।
వ్రజస్య సాత్మనస్తోకేష్వపూర్వం ప్రేమ వర్ధతే ॥ **36** ॥ 580

కేయం వా కుత ఆయాతా దైవీ వా నార్యుతాసురీ ।
ప్రాయో మాయాస్తు మే భర్తుర్నాన్యా మేఽపి విమోహినీ ॥ **37** ॥ 581

ఇతి సంచింత్య దాశార్హో వత్సాన్ సవయసానపి ।
సర్వానాచష్ట వైకుంఠం చక్షుషా వయునేన సః ॥ **38** ॥ 582

నైతే సురేశా ఋషయో న చైతే
త్వమేవ భాసీశ భిదాశ్రయేఽపి ।
సర్వం పృథక్త్వం నిగమాత్ కథం వదే -
త్యుక్తేన వృత్తం ప్రభుణా బలోఽవైత్ ॥ **39** ॥ 583

తావదేత్యాత్మభూరాత్మమానేన త్రుట్యనేహసా ।
పురోవదబ్దం క్రీడంతం దదృశే సకలం హరిం ॥ **40** ॥ 584

యావంతో గోకులే బాలాః సవత్సాః సర్వ ఏవ హి।
మాయాశయే శయానా మే నాద్యాపి పునరుత్థితాః ॥ **41** ॥ 585

ఇత ఏతేఽత్ర కుత్రత్యా మన్మాయామోహితేతరే।
తావంత ఏవ తత్రాబ్దం క్రీడంతో విష్ణునా సమం ॥ **42** ॥ 586

ఏవమేతేషు భేదేషు చిరం ధ్యాత్వా స ఆత్మభూః।
సత్యాః కే కతరే నేతి జ్ఞాతుం నేష్టే కథంచన ॥ **43** ॥ 587

ఏవం సమ్మోహయన్ విష్ణుం విమోహం విశ్వమోహనం।
స్వయైవ మాయయాజోఽపి స్వయమేవ విమోహితః ॥ **44** ॥ 588

తమ్యాం తమోవన్నైహారం ఖద్యోతార్చిరివాహని।
మహతీతరమాయైశ్యం నిహంత్యాత్మని యుంజతః ॥ **45** ॥ 589

తావత్ సర్వే వత్సపాలాః పశ్యతోఽజస్య తత్క్షణాత్।
వ్యదృశ్యంత ఘనశ్యామాః పీతకౌశేయవాససః ॥ **46** ॥ 590

చతుర్భుజాః శంఖచక్రగదారాజీవపాణయః।
కిరీటినః కుండలినో హారిణో వనమాలినః ॥ **47** ॥ 591

శ్రీవత్సాంగదదోరత్నకంబుకంకణపాణయః।
నూపురైః కటకైర్భాతాః కటిసూత్రాంగులీయకైః ॥ **48** ॥ 592

ఆంఘ్రిమస్తకమాపూర్ణాస్తులసీనవదామభిః।
కోమలైః సర్వగాత్రేషు భూరిపుణ్యవదర్పితైః ॥ **49** ॥ 593

చంద్రికావిశదస్మేరైః సారుణాపాంగవీక్షితైః।
స్వకార్థానామివ రజఃసత్త్వాభ్యాం స్రష్టృపాలకాః ॥ **50** ॥ 594

ఆత్మాదిస్తంబపర్యంతైర్మూర్తిమద్భిశ్చరాచరైః।
నృత్యగీతాద్యనేకార్హైః పృథక్ పృథగుపాసితాః ॥ **51** ॥ 595

అణిమాద్యైర్మహిమభిరజాద్యాభిర్విభూతిభిః।
చతుర్వింశతిభిస్తత్త్వైః పరీతా మహదాదిభిః ॥ **52** ॥ 596

కాలస్వభావసంస్కారకామకర్మగుణాదిభిః।
స్వమహిధ్వస్తమహిభిర్మూర్తిమద్భిరుపాసితాః ॥ **53** ॥ 597

సత్యజ్ఞానానంతానందమాత్రైకరసమూర్తయః।
అస్పృష్టభూరిమాహాత్మ్యా అపి హ్యుపనిషద్దృశాం ॥ **54** ॥ 598

ఏవం సకృద్ దదర్శాజః పరబ్రహ్మాత్మనోఽఖిలాన్।
యస్య భాసా సర్వమిదం విభాతి సచరాచరం ॥ **55** ॥ 599

తతోఽతికుతుకోద్వృత్తస్తిమితైకాదశేంద్రియః।
తద్ధామ్నాభూదజస్తూష్ణీం పూర్దేవ్యంతీవ పుత్రికా ॥ **56** ॥ 600

ఇతీరేశేఽతర్క్యే నిజమహిమని స్వప్రమితికే
పరత్రాజాతోఽతన్నిరసనముఖబ్రహ్మకమితౌ।
అనీశేఽపి ద్రష్టుం కిమిదమితి వా ముహ్యతి సతి
చచ్ఛాదాజో జ్ఞాత్వా సపది పరమోఽజాజవనికాం ॥ **57** ॥ 601

తతోఽర్వాక్ ప్రతిలబ్ధాక్షః కః పరేతవదుత్థితః।
కృచ్ఛ్రాదున్మీల్య వై దృష్టీరాచష్టేదం సహాత్మనా ॥ **58** ॥ 602

సపద్యేవాభితః పశ్యన్ దిశోఽపశ్యత్ పురః స్థితం।
వృందావనం జనాజీవ్యద్రుమాకీర్ణం సమాప్రియం ॥ **59** ॥ 603

యత్ర నైసర్గదుర్వైరాః సహాసన్ నృమృగాదయః।
మిత్రాణీవాజితావాసద్రుతరుట్తర్షకాదికం ॥ **60** ॥ 604

తత్రోద్వహత్ పశుపవంశశిశుత్వనాట్యం
బ్రహ్మాద్వయం పరమనంతమగాధబోధం।

వత్సాన్ సఖీనివ పురా పరితో విచిన్వ -
దేకం సపాణికవలం పరమేష్ఠ్యచష్ట ॥ **61** ॥ 605

దృష్ట్వా త్వరేణ నిజధోరణతోఽవతీర్య
పృథ్వ్యాం వపుః కనకదండమివాభిపాత్య ।
స్పృష్ట్వా చతుర్ముకుటకోటిభిరంఘ్రియుగ్మం
నత్వా ముదశ్రుసుజలైరకృతాభిషేకం ॥ **62** ॥ 606

ఉత్థాయోత్థాయ కృష్ణస్య చిరస్య పాదయోః పతన్ ।
ఆస్తే మహిత్వం ప్రాగ్దృష్టం స్మృత్వా స్మృత్వా పునః పునః ॥ **63** ॥ 607

శనైరథోత్థాయ విమృజ్య లోచనే
ముకుందముద్వీక్ష్య వినమ్రకంధరః ।
కృతాంజలిః ప్రశ్రయవాన్ సమాహితః
సవేపథుర్గద్గదయైలతేలయా ॥ **64** ॥ 608

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

బ్రహ్మోవాచ

నౌమీడ్య తేఽభ్రవపుషే తడిదంబరాయ
గుంజావతంసపరిపిచ్ఛలసన్ముఖాయ ।
వన్యస్రజే కవలవేత్రవిషాణవేణు -
లక్ష్మశ్రియే మృదుపదే పశుపాంగజాయ ॥ **1** ॥ 609

అస్యాపి దేవ వపుషో మదనుగ్రహస్య
స్వేచ్ఛామయస్య న తు భూతమయస్య కోఽపి ।
నేశే మహి త్వవసితుం మనసాఽఽంతరేణ
సాక్షాత్తవైవ కిముతాత్మసుఖానుభూతేః ॥ **2** ॥ 610

జ్ఞానే ప్రయాసముదపాస్య నమంత ఏవ
జీవంతి సన్ముఖరితాం భవదీయవార్తాం ।
స్థానే స్థితాః శ్రుతిగతాం తనువాఙ్మనోభి -
ర్యే ప్రాయశోఽజిత జితోఽప్యసి తైస్త్రిలోక్యాం ॥ **3** ॥ 611

శ్రేయఃస్రుతిం భక్తిముదస్య తే విభో
క్లిశ్యంతి యే కేవలబోధలబ్ధయే ।
తేషామసౌ క్లేశల ఏవ శిష్యతే
నాన్యద్ యథా స్థూలతుషావఘాతినాం ॥ **4** ॥ 612

పురేహ భూమన్ బహవోఽపి యోగిన -
స్త్వదర్పితేహా నిజకర్మలబ్ధయా।
విబుధ్య భక్త్యైవ కథోపనీతయా
ప్రపేదిరేఽంజోఽచ్యుత తే గతిం పరాం ॥ **5** ॥ 613

తథాపి భూమన్ మహిమాగుణస్య తే
విబోద్ధుమర్హత్యమలాంతరాత్మభిః।
అవిక్రియాత్ స్వానుభవాదరూపతో
హ్యనన్యబోధ్యాత్మతయా న చాన్యథా ॥ **6** ॥ 614

గుణాత్మనస్తేఽపి గుణాన్ విమాతుం
హితావతీర్ణస్య క ఈశిరేఽస్య।
కాలేన యైర్వా విమితాః సుకల్పై -
ర్భూపాంసవః ఖే మిహికా ద్యుభాసః ॥ **7** ॥ 615

తత్తేఽనుకంపాం సుసమీక్షమాణో
భుంజాన ఏవాత్మకృతం విపాకం।
హృద్వాగ్వపుర్భిర్విదధన్నమస్తే
జీవేత యో ముక్తిపదే స దాయభాక్ ॥ **8** ॥ 616

పశ్యేశ మేఽనార్యమనంత ఆద్యే
పరాత్మని త్వయ్యపి మాయిమాయిని।
మాయాం వితత్యేక్షితుమాత్మవైభవం
హ్యహం కియానైచ్ఛమివార్చిరగ్నౌ ॥ **9** ॥ 617

అతః క్షమస్వాచ్యుత మే రజోభువో
హ్యజానతస్త్వత్పృథగీశమానినః।
అజావలేపాంధతమోఽంధచక్షుష
ఏషోఽనుకంప్యో మయి నాథవానితి ॥ **10** ॥ 618

క్వాహం తమోమహదహంఖచరాగ్నివార్భూ -
సంవేష్టితాండఘటసప్తవితస్తికాయః।
క్వేదృగ్విధావిగణితాండపరాణుచర్యా -
వాతాధ్వరోమవివరస్య చ తే మహిత్వం ॥ **11** ॥ 619

ఉత్క్షేపణం గర్భగతస్య పాదయోః
కిం కల్పతే మాతురధోక్షజాగసే।
కిమస్తినాస్తివ్యపదేశభూషితం
తవాస్తి కుక్షేః కియదప్యనంతః ॥ **12** ॥ 620

జగత్త్రయాంతోదధిసంప్లవోదే
నారాయణస్యోదరనాభినాలాత్।
వినిర్గతోఽజస్త్వితి వాఙ్ న వై మృషా
కిం త్వీశ్వర త్వన్నత వినిర్గతోఽస్మి ॥ **13** ॥ 621

నారాయణస్త్వం న హి సర్వదేహినా -
మాత్మాస్యధీశాఖిలలోకసాక్షీ।
నారాయణోఽంగం నరభూజలాయనా -
త్తచ్చాపి సత్యం న తవైవ మాయా ॥ **14** ॥ 622

తచ్చేజ్జలస్థం తవ సజ్జగద్వపుః
కిం మే న దృష్టం భగవంస్తదైవ।
కిం వా సుదృష్టం హృది మే తదైవ
కిం నో సపద్యేవ పునర్వ్యదర్శి ॥ **15** ॥ 623

అత్రైవ మాయాధమనావతారే
హ్యస్య ప్రపంచస్య బహిః స్ఫుటస్య।
కృత్స్నస్య చాంతర్జఠరే జనన్యా
మాయాత్వమేవ ప్రకటీకృతం తే ॥ **16** ॥ 624

యస్య కుక్షావిదం సర్వం సాత్మం భాతి యథా తథా ।
తత్త్వయ్యపీహ తత్ సర్వం కిమిదం మాయయా వినా ॥ **17** ॥ 625

అద్యైవ త్వదృతేఽస్య కిం మమ న తే మాయాత్వమాదర్శిత -
మేకోఽసి ప్రథమం తతో వ్రజసుహృద్ వత్సాః సమస్తా అపి ।
తావంతోఽసి చతుర్భుజాస్తదఖిలైః సాకం మయోపాసితా -
స్తావంత్యేవ జగంత్యభూస్తదమితం బ్రహ్మాద్వయం శిష్యతే ॥ **18** ॥ 626

అజానతాం త్వత్పదవీమనాత్మ -
న్యాత్మాఽఽత్మనా భాసి వితత్య మాయాం ।
సృష్టావివాహం జగతో విధాన
ఇవ త్వమేషోఽంత ఇవ త్రినేత్రః ॥ **19** ॥ 627

సురేష్వృషిష్వీశ తథైవ నృష్వపి
తిర్యక్షు యాదస్స్వపి తేఽజనస్య ।
జన్మాసతాం దుర్మదనిగ్రహాయ
ప్రభో విధాతః సదనుగ్రహాయ చ ॥ **20** ॥ 628

కో వేత్తి భూమన్ భగవన్ పరాత్మన్
యోగేశ్వరోతీర్భవతస్త్రిలోక్యాం ।
క్వ వా కథం వా కతి వా కదేతి
విస్తారయన్ క్రీడసి యోగమాయాం ॥ **21** ॥ 629

తస్మాదిదం జగదశేషమసత్స్వరూపం
స్వప్నాభమస్తధిషణం పురుదుఃఖదుఃఖం ।
త్వయ్యేవ నిత్యసుఖబోధతనావనంతే
మాయాత ఉద్యదపి యత్ సదివావభాతి ॥ **22** ॥ 630

ఏకస్త్వమాత్మా పురుషః పురాణః
సత్యః స్వయంజ్యోతిరనంత ఆద్యః ।

నిత్యోఽక్షరోఽజస్రసుఖో నిరంజనః
పూర్ణోఽద్వయో ముక్త ఉపాధితోఽమృతః ॥ **23** ॥ 631

ఏవంవిధం త్వాం సకలాత్మనామపి
స్వాత్మానమాత్మాత్మతయా విచక్షతే ।
గుర్వర్కలబ్ధోపనిషత్సుచక్షుషా
యే తే తరంతీవ భవాన్నృతాంబుధిం ॥ **24** ॥ 632

ఆత్మానమేవాత్మతయావిజానతాం
తేనైవ జాతం నిఖిలం ప్రపంచితం ।
జ్ఞానేన భూయోఽపి చ తత్ ప్రలీయతే
రజ్జ్వామహేర్భోగభవాభవౌ యథా ॥ **25** ॥ 633

అజ్ఞానసంజ్ఞౌ భవబంధమోక్షౌ
ద్వౌ నామ నాన్యౌ స్త ఋతజ్ఞభావాత్ ।
అజస్రచిత్యాత్మని కేవలే పరే
విచార్యమాణే తరణావివాహనీ ॥ **26** ॥ 634

త్వామాత్మానం పరం మత్వా పరమాత్మానమేవ చ ।
ఆత్మా పునర్బహిర్మృగ్య అహోఽజ్ఞజనతాజ్ఞతా ॥ **27** ॥ 635

అంతర్భవేఽనంత భవంతమేవ
హ్యతత్త్యజంతో మృగయంతి సంతః ।
అసంతమప్యంత్యహిమంతరేణ
సంతం గుణం తం కిము యంతి సంతః ॥ **28** ॥ 636

అథాపి తే దేవ పదాంబుజద్వయ -
ప్రసాదలేశానుగృహీత ఏవ హి ।
జానాతి తత్త్వం భగవన్ మహిమ్నో
న చాన్య ఏకోఽపి చిరం విచిన్వన్ ॥ **29** ॥ 637

తదస్తు మే నాథ స భూరిభాగో
భవేఽత్ర వాన్యత్ర తు వా తిరశ్చాం।
యేనాహమేకోఽపి భవజ్జనానాం
భూత్వా నిషేవే తవ పాదపల్లవం ॥ **30** ॥ 638

అహోఽతిధన్యా వ్రజగోరమణ్యః
స్తన్యామృతం పీతమతీవ తే ముదా।
యాసాం విభో వత్సతరాత్మజాత్మనా
యత్తృప్తయేఽద్యాపి న చాలమధ్వరాః ॥ **31** ॥ 639

అహో భాగ్యమహో భాగ్యం నందగోపవ్రజౌకసాం।
యన్మిత్రం పరమానందం పూర్ణం బ్రహ్మ సనాతనం ॥ **32** ॥ 640

ఏషాం తు భాగ్యమహిమాచ్యుత తావదాస్తా -
మేకాదశైవ హి వయం బత భూరిభాగాః।
ఏతద్ధృషీకచషకైరసకృత్ పిబామః
శర్వాదయోఽంఘ్ర్యుదజమధ్వమృతాసవం తే ॥ **33** ॥ 641

తద్ భూరిభాగ్యమిహ జన్మ కిమప్యటవ్యాం
యద్ గోకులేఽపి కతమాంఘ్రిరజోఽభిషేకం।
యజ్జీవితం తు నిఖిలం భగవాన్ ముకుంద -
స్త్వద్యాపి యత్పదరజః శ్రుతిమృగ్యమేవ ॥ **34** ॥ 642

ఏషాం ఘోషనివాసినామురు భవాన్ కిం దేవ రాతేతి న -
శ్చేతో విశ్వఫలాత్ ఫలం త్వదపరం కుత్రాప్యయన్ ముహ్యతి।
సద్వేషాదివ పూతనాపి సకులా త్వామేవ దేవాపితా
యద్ధామార్థసుహృత్ప్రియాత్మతనయప్రాణాశయాస్త్వత్కృతే ॥ **35** ॥ 643

తావద్ రాగాదయః స్తేనాస్తావత్ కారాగృహం గృహం।
తావన్మోహోఽంఘ్రినిగడో యావత్ కృష్ణ న తే జనాః ॥ **36** ॥ 644

ప్రపంచం నిష్ప్రపంచోఽపి విడంబయసి భూతలే।
ప్రపన్నజనతానందసందోహం ప్రథితుం ప్రభో ॥ **37** ॥ 645

జానంత ఏవ జానంతు కిం బహూక్త్యా న మే ప్రభో।
మనసో వపుషో వాచో వైభవం తవ గోచరః ॥ **38** ॥ 646

అనుజానీహి మాం కృష్ణ సర్వం త్వం వేత్సి సర్వదృక్।
త్వమేవ జగతాం నాథో జగదేతత్తవార్పితం ॥ **39** ॥ 647

శ్రీకృష్ణ వృష్ణికులపుష్కరజోషదాయిన్
క్ష్మానిర్జరద్విజపశూదధివృద్ధికారిన్।
ఉద్ధర్మశార్వరహర క్షితిరాక్షసఘ్ర -
గాకల్పమార్కమర్షన్ భగవన్ నమస్తే ॥ **40** ॥ 648

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యభిష్టూయ భూమానం త్రిఃపరిక్రమ్య పాదయోః।
నత్వాభీష్టం జగద్ధాతా స్వధామ ప్రత్యపద్యత ॥ **41** ॥ 649

తతోఽనుజ్ఞాప్య భగవాన్ స్వభువం ప్రాగవస్థితాన్।
వత్సాన్ పులినమానిన్యే యథాపూర్వసఖం స్వకం ॥ **42** ॥ 650

ఏకస్మిన్నపి యాతేఽబ్దే ప్రాణేశం చాంతరాఽఽత్మనః।
కృష్ణమాయాహతా రాజన్ క్షణార్ధం మేనిరేఽర్భకాః ॥ **43** ॥ 651

కిం కిం న విస్మరంతీహ మాయామోహితచేతసః।
యన్మోహితం జగత్ సర్వమభీక్ష్ణం విస్మృతాత్మకం ॥ **44** ॥ 652

ఊచుశ్చ సుహృదః కృష్ణం స్వాగతం తేఽతిరంహసా।
నైకోఽప్యభోజి కవల ఏహీతః సాధు భుజ్యతాం ॥ **45** ॥ 653

తతో హసన్ హృషీకేశోఽభ్యవహృత్య సహార్భకైః।
దర్శయంశ్చర్మాజగరం న్యవర్తత వనాద్ వ్రజం ॥ **46** ॥ 654

బర్హప్రసూననవధాతువిచిత్రితాంగః
ప్రోద్దామవేణుదలశృంగరవోత్సవాఢ్యైః।
వత్సాన్ గృణన్ననుగగీతపవిత్రకీర్తి -
ర్గోపీదృగుత్సవదృశిః ప్రవివేశ గోష్ఠం ॥ **47** ॥ 655

అద్యానేన మహావ్యాలో యశోదానందసూనునా।
హతోఽవితా వయం చాస్మాదితి బాలా వ్రజే జగుః ॥ **48** ॥ 656

రాజోవాచ
బ్రహ్మన్ పరోద్భవే కృష్ణే ఇయాన్ ప్రేమా కథం భవేత్।
యోఽభూతపూర్వస్తోకేషు స్వోద్భవేష్వపి కథ్యతాం ॥ **49** ॥ 657

శ్రీశుక ఉవాచ
సర్వేషామపి భూతానాం నృప స్వాత్మైవ వల్లభః।
ఇతరేఽపత్యవిత్తాద్యాస్తద్వల్లభతయైవ హి ॥ **50** ॥ 658

తద్ రాజేంద్ర యథా స్నేహః స్వస్వకాత్మని దేహినాం।
న తథా మమతాలంబిపుత్రవిత్తగృహాదిషు ॥ **51** ॥ 659

దేహాత్మవాదినాం పుంసామపి రాజన్యసత్తమ।
యథా దేహః ప్రియతమస్తథా న హ్యను యే చ తం ॥ **52** ॥ 660

దేహోఽపి మమతాభాక్ చేత్తర్హ్యసౌ నాత్మవత్ ప్రియః।
యజ్జీర్యత్యపి దేహేఽస్మిన్ జీవితాశా బలీయసీ ॥ **53** ॥ 661

తస్మాత్ ప్రియతమః స్వాత్మా సర్వేషామపి దేహినాం।
తదర్థమేవ సకలం జగదేతచ్చరాచరం ॥ **54** ॥ 662

కృష్ణమేనమవేహి త్వమాత్మానమఖిలాత్మనాం ।
జగద్ధితాయ సోఽప్యత్ర దేహీవాభాతి మాయయా ॥ **55** ॥ 663

వస్తుతో జానతామత్ర కృష్ణం స్థాస్ను చరిష్ణు చ ।
భగవద్రూపమఖిలం నాన్యద్ వస్త్విహ కించన ॥ **56** ॥ 664

సర్వేషామపి వస్తూనాం భావార్థో భవతి స్థితః ।
తస్యాపి భగవాన్ కృష్ణః కిమతద్ వస్తు రూప్యతాం ॥ **57** ॥ 665

సమాశ్రితా యే పదపల్లవప్లవం
మహత్పదం పుణ్యయశోమురారేః ।
భవాంబుధిర్వత్సపదం పరం పదం
పదం పదం యద్ విపదాం న తేషాం ॥ **58** ॥ 666

ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం యత్ పృష్టోఽహమిహ త్వయా ।
యత్ కౌమారే హరికృతం పౌగండే పరికీర్తితం ॥ **59** ॥ 667

ఏతత్ సుహృద్భిశ్చరితం మురారే -
రఘూర్దనం శాద్వలజేమనం చ ।
వ్యక్తేతరద్ రూపమజోర్వభిష్టవం
శృణ్వన్ గృణన్నేతి నరోఽఖిలార్థాన్ ॥ **60** ॥ 668

ఏవం విహారైః కౌమారైః కౌమారం జహతుర్వ్రజే ।
నిలాయనైః సేతుబంధైర్మర్కటోత్ప్లవనాదిభిః ॥ **61** ॥ 669

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే బ్రహ్మస్తుతిర్నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
తతశ్చ పౌగండవయఃశ్రితౌ వ్రజే
బభూవతుస్తౌ పశుపాలసమ్మతౌ।
గాశ్చారయంతౌ సఖిభిఃసమం పదై -
ర్వృందావనం పుణ్యమతీవ చక్రతుః ॥ **1** ॥ 670

తన్మాధవో వేణుముదీరయన్ వృతో
గోపైర్వృణద్భిఃస్వయశో బలాన్వితః।
పశూన్ పురస్కృత్య పశవ్యమావిశద్
విహర్తుకామఃకుసుమాకరం వనం ॥ **2** ॥ 671

తన్మంజుఘోషాలిమృగద్విజాకులం
మహన్మనఃప్రఖ్యపయఃసరస్వతా।
వాతేన జుష్టం శతపత్రగంధినా
నిరీక్ష్య రంతుం భగవాన్ మనో దధే ॥ **3** ॥ 672

స తత్ర తత్రారుణపల్లవశ్రియా
ఫలప్రసూనోరుభరేణ పాదయోః।
స్పృశచ్ఛిఖాన్ వీక్ష్య వనస్పతీన్ ముదా
స్మయన్నివాహాగ్రజమాదిపూరుషః ॥ **4** ॥ 673

శ్రీభగవానువాచ
అహో అమీ దేవవరామరార్చితం
పాదాంబుజం తే సుమనఃఫలార్హణం।
నమంత్యుపాదాయ శిఖాభిరాత్మన -
స్తమోఽపహత్యై తరుజన్మ యత్కృతం ॥ **5** ॥ 674

ఏతేఽలినస్తవ యశోఽఖిలలోకతీర్థం
గాయంత ఆదిపురుషానుపదం భజంతే।
ప్రాయో అమీ మునిగణా భవదీయముఖ్యా
గూఢం వనేఽపి న జహత్యనఘాత్మదైవం ॥ **6** ॥ 675

నృత్యంత్యమీ శిఖిన ఈడ్య ముదా హరిణ్యః
కుర్వంతి గోప్య ఇవ తే ప్రియమీక్షణేన।
సూక్తైశ్చ కోకిలగణా గృహమాగతాయ
ధన్యా వనౌకస ఇయాన్ హి సతాం నిసర్గః ॥ **7** ॥ 676

ధన్యేయమద్య ధరణీ తృణవీరుధస్త్వత్ -
పాదస్పృశో ద్రుమలతాః కరజాభిమృష్టాః।
నద్యోఽద్రయః ఖగమృగాః సదయావలోకై -
ర్గోప్యోఽంతరేణ భుజయోరపి యత్స్పృహా శ్రీః ॥ **8** ॥ 677

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం వృందావనం శ్రీమత్ కృష్ణః ప్రీతమనాః పశూన్।
రేమే సంచారయన్నద్రేః సరిద్రోధస్సు సానుగః ॥ **9** ॥ 678

క్వచిద్ గాయతి గాయత్సు మదాంధాలిష్వనువ్రతైః।
ఉపగీయమానచరితః స్రగ్వీ సంకర్షణాన్వితః ॥ **10** ॥ 679

క్వచిచ్చ కలహంసానామనుకూజతి కూజితం।
అభినృత్యతి నృత్యంతం బర్హిణం హాసయన్ క్వచిత్ ॥ **11** ॥ 680

మేఘగంభీరయా వాచా నామభిర్దూరగాన్ పశూన్ ।
క్వచిదాహ్వయతి ప్రీత్యా గోగోపాలమనోజ్ఞయా ॥ **12** ॥ 681

చకోరక్రౌంచచక్రాహ్వభారద్వాజాంశ్చ బర్హిణః ।
అనురౌతి స్మ సత్త్వానాం భీతవద్ వ్యాఘ్రసింహయోః ॥ **13** ॥ 682

క్వచిత్ క్రీడాపరిశ్రాంతం గోపోత్సంగోపబర్హణం ।
స్వయం విశ్రమయత్యార్యం పాదసంవాహనాదిభిః ॥ **14** ॥ 683

నృత్యతో గాయతః క్వాపి వల్గతో యుధ్యతో మిథః ।
గృహీతహస్తౌ గోపాలాన్ హసంతౌ ప్రశశంసతుః ॥ **15** ॥ 684

క్వచిత్ పల్లవతల్పేషు నియుద్ధశ్రమకర్శితః ।
వృక్షమూలాశ్రయః శేతే గోపోత్సంగోపబర్హణః ॥ **16** ॥ 685

పాదసంవాహనం చక్రుః కేచిత్తస్య మహాత్మనః ।
అపరే హతపాప్మానో వ్యజనైః సమవీజయన్ ॥ **17** ॥ 686

అన్యే తదనురూపాణి మనోజ్ఞాని మహాత్మనః ।
గాయంతి స్మ మహారాజ స్నేహక్లిన్నధియః శనైః ॥ **18** ॥ 687

ఏవం నిగూఢాత్మగతిః స్వమాయయా
గోపాత్మజత్వం చరితైర్విడంబయన్ ।
రేమే రమాలాలితపాదపల్లవో
గ్రామ్యైః సమం గ్రామ్యవదీశచేష్టితః ॥ **19** ॥ 688

శ్రీదామా నామ గోపాలో రామకేశవయోః సఖా ।
సుబలస్తోకకృష్ణాద్యా గోపాః ప్రేమ్ణేదమబ్రువన్ ॥ **20** ॥ 689

రామ రామ మహాబాహో కృష్ణ దుష్టనిబర్హణ ।
ఇతోఽవిదూరే సుమహద్ వనం తాలాలిసంకులం ॥ **21** ॥ 690

ఫలాని తత్ర భూరీణి పతంతి పతితాని చ।
సంతి కింత్వవరుద్ధాని ధేనుకేన దురాత్మనా ॥ **22** ॥ 691

సోఽతివీర్యోఽసురో రామ హే కృష్ణ ఖరరూపధృక్।
ఆత్మతుల్యబలైరన్యైర్జ్ఞాతిభిర్బహుభిర్వృతః ॥ **23** ॥ 692

తస్మాత్ కృతనరాహారాద్ భీతైర్నృభిరమిత్రహన్।
న సేవ్యతే పశుగణైః పక్షిసంఘైర్వివర్జితం ॥ **24** ॥ 693

విద్యంతేఽభుక్తపూర్వాణి ఫలాని సురభీణి చ।
ఏష వై సురభిర్గంధో విషూచీనోఽవగృహ్యతే ॥ **25** ॥ 694

ప్రయచ్ఛ తాని నః కృష్ణ గంధలోభితచేతసాం।
వాంఛాస్తి మహతీ రామ గమ్యతాం యది రోచతే ॥ **26** ॥ 695

ఏవం సుహృద్వచః శ్రుత్వా సుహృత్ప్రియచికీర్షయా।
ప్రహస్య జగ్మతుర్గోపైర్వృతౌ తాలవనం ప్రభూ ॥ **27** ॥ 696

బలః ప్రవిశ్య బాహుభ్యాం తాలాన్ సంపరికంపయన్।
ఫలాని పాతయామాస మతంగజ ఇవౌజసా ॥ **28** ॥ 697

ఫలానాం పతతాం శబ్దం నిశమ్యాసురరాసభః।
అభ్యధావత్ క్షితితలం సనగం పరికంపయన్ ॥ **29** ॥ 698

సమేత్య తరసా ప్రత్యగ్ ద్వాభ్యాం పద్భ్యాం బలం బలీ।
నిహత్యోరసి కాశబ్దం ముంచన్ పర్యసరత్ ఖలః ॥ **30** ॥ 699

పునరాసాద్య సంరబ్ధ ఉపక్రోష్టా పరాక్ స్థితః।
చరణావపరౌ రాజన్ బలాయ ప్రాక్షిపద్ రుషా ॥ **31** ॥ 700

స తం గృహీత్వా ప్రపదోర్భ్రామయిత్వైకపాణినా।
చిక్షేప తృణరాజాగ్రే భ్రామణత్యక్తజీవితం ॥ **32** ॥ 701

తేనాహతో మహాతాలో వేపమానో బృహచ్ఛిరాః।
పార్శ్వస్థం కంపయన్ భగ్నః స చాన్యం సోఽపి చాపరం ॥ **33** ॥ 702

బలస్య లీలయోత్సృష్టఖరదేహహతాహతాః।
తాలాశ్చకంపిరే సర్వే మహావాతేరితా ఇవ ॥ **34** ॥ 703

నైతచ్చిత్రం భగవతి హ్యనంతే జగదీశ్వరే।
ఓతప్రోతమిదం యస్మింస్తంతుష్వంగ యథా పటః ॥ **35** ॥ 704

తతః కృష్ణం చ రామం చ జ్ఞాతయో ధేనుకస్య యే।
క్రోష్టారోఽభ్యద్రవన్ సర్వే సంరబ్ధా హతబాంధవాః ॥ **36** ॥ 705

తాంస్తానాపతతః కృష్ణో రామశ్చ నృప లీలయా।
గృహీతపశ్చాచ్చరణాన్ ప్రాహిణోత్తృణరాజసు ॥ **37** ॥ 706

ఫలప్రకరసంకీర్ణం దైత్యదేహైర్గతాసుభిః।
రరాజ భూః సతాలాగ్రైర్ఘనైరివ నభస్తలం ॥ **38** ॥ 707

తయోస్తత్ సుమహత్ కర్మ నిశామ్య విబుధాదయః।
ముముచుః పుష్పవర్షాణి చక్రుర్వాద్యాని తుష్టువుః ॥ **39** ॥ 708

అథ తాలఫలాన్యాదన్ మనుష్యా గతసాధ్వసాః।
తృణం చ పశవశ్చేరుర్హతధేనుకకాననే ॥ **40** ॥ 709

కృష్ణః కమలపత్రాక్షః పుణ్యశ్రవణకీర్తనః।
స్తూయమానోఽనుగైర్గోపైః సాగ్రజో వ్రజమావ్రజత్ ॥ **41** ॥ 710

తం గోరజశ్చురితకుంతలబద్ధబర్హ-
వన్యప్రసూనరుచిరేక్షణచారుహాసం।
వేణుం క్వణంతమనుగైరనుగీతకీర్తిం
గోప్యో దిదృక్షితదృశోఽభ్యగమన్ సమేతాః ॥ **42** ॥ 711

పీత్వా ముకుందముఖసారఘమక్షిభృంగై -
స్తాపం జహుర్విరహజం వ్రజయోషితోఽహ్నా।
తత్సత్కృతిం సమధిగమ్య వివేశ గోష్ఠం
సవ్రీడహాసవినయం యదపాంగమోక్షం ॥ **43** ॥ 712

తయోర్యశోదారోహిణ్యౌ పుత్రయోః పుత్రవత్సలే।
యథాకామం యథాకాలం వ్యధత్తాం పరమాశిషః ॥ **44** ॥ 713

గతాధ్వానశ్రమౌ తత్ర మజ్జనోన్మర్దనాదిభిః।
నీవీం వసిత్వా రుచిరాం దివ్యస్రగ్గంధమండితౌ ॥ **45** ॥ 714

జనన్యుపహృతం ప్రాశ్య స్వాద్వన్నముపలాలితౌ।
సంవిశ్య వరశయ్యాయాం సుఖం సుషుపతుర్వ్రజే ॥ **46** ॥ 715

ఏవం స భగవాన్ కృష్ణో
వృందావనచరః క్వచిత్।
యయౌ రామమృతే రాజన్
కాలిందీం సఖిభిర్వృతః ॥ **47** ॥ 716

అథ గావశ్చ గోపాశ్చ నిదాఘాతపపీడితాః।
దుష్టం జలం పపుస్తస్యాస్తృషార్తా విషదూషితం ॥ **48** ॥ 717

విషాంభస్తదుపస్పృశ్య దైవోపహతచేతసః।
నిపేతుర్వ్యసవః సర్వే సలిలాంతే కురూద్వహ ॥ **49** ॥ 718

వీక్ష్య తాన్ వై తథా భూతాన్ కృష్ణో యోగేశ్వరేశ్వరః।
ఈక్షయామృతవర్షిణ్యా స్వనాథాన్ సమజీవయత్ ॥ **50** ॥ 719

తే సంప్రతీతస్మృతయః సముత్థాయ జలాంతికాత్।
ఆసన్ సువిస్మితాః సర్వే వీక్షమాణాః పరస్పరం ॥ **51** ॥ 720

అన్వమంసత తద్ రాజన్ గోవిందానుగ్రహేక్షితం ।
పీత్వా విషం పరేతస్య పునరుత్థానమాత్మనః ॥ **52** ॥ 721

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ధేనుకవధో నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
విలోక్య దూషితాం కృష్ణాం కృష్ణః కృష్ణాహినా విభుః ।
తస్యా విశుద్ధిమన్విచ్ఛన్ సర్పం తముదవాసయత్ ॥ **1** ॥ 722

రాజోవాచ
కథమంతర్జలేఽగాధే న్యగృహ్ణాద్ భగవానహిం ।
స వై బహుయుగావాసం యథాఽఽసీద్ విప్ర కథ్యతాం ॥ **2** ॥ 723

బ్రహ్మన్ భగవతస్తస్య భూమ్నః స్వచ్ఛందవర్తినః ।
గోపాలోదారచరితం కస్తృప్యేతామృతం జుషన్ ॥ **3** ॥ 724

శ్రీశుక ఉవాచ
కాలింద్యాం కాలియస్యాసీద్ధ్రదః కశ్చిద్ విషాగ్నినా ।
శ్రప్యమాణపయా యస్మిన్ పతంత్యుపరిగాః ఖగాః ॥ **4** ॥ 725

విప్రుష్మతా విషోదోర్మిమారుతేనాభిమర్శితాః ।
మ్రియంతే తీరగా యస్య ప్రాణినః స్థిరజంగమాః ॥ **5** ॥ 726

తం చండవేగవిషవీర్యమవేక్ష్య తేన
దుష్టాం నదీం చ ఖలసంయమనావతారః ।
కృష్ణః కదంబమధిరుహ్య తతోఽతితుంగ -
మాస్ఫోట్య గాఢరశనో న్యపతద్ విషోదే ॥ **6** ॥ 727

సర్పహ్రదః పురుషసారనిపాతవేగ -
సంక్షోభితోరగవిషోచ్ఛ్వసితాంబురాశిః।
పర్యక్ప్లుతో విషకషాయవిభీషణోర్మి -
ర్ధావన్ ధనుఃశతమనంతబలస్య కిం తత్ ॥ **7** ॥ 728

తస్య హ్రదే విహరతో భుజదండఘూర్ణ -
వార్ఘోషమంగ వరవారణవిక్రమస్య।
ఆశ్రుత్య తత్ స్వసదనాభిభవం నిరీక్ష్య
చక్షుఃశ్రవాః సమసరత్తదమృష్యమాణః ॥ **8** ॥ 729

తం ప్రేక్షణీయసుకుమారఘనావదాతం
శ్రీవత్సపీతవసనం స్మితసుందరాస్యం।
క్రీడంతమప్రతిభయం కమలోదరాంఘ్రిం
సందశ్య మర్మసు రుషా భుజయా చఛాద ॥ **9** ॥ 730

తం నాగభోగపరివీతమదృష్టచేష్ట -
మాలోక్య తత్ప్రియసఖాః పశుపా భృశార్తాః।
కృష్ణేఽర్పితాత్మసుహృదర్థకలత్రకామా
దుఃఖానుశోకభయమూఢధియో నిపేతుః ॥ **10** ॥ 731

గావో వృషా వత్సతర్యః క్రందమానాః సుదుఃఖితాః।
కృష్ణే న్యస్తేక్షణా భీతా రుదత్య ఇవ తస్థిరే ॥ **11** ॥ 732

అథ వ్రజే మహోత్పాతాస్త్రివిధా హ్యతిదారుణాః।
ఉత్పేతుర్భువి దివ్యాత్మన్యాసన్నభయశంసినః ॥ **12** ॥ 733

తానాలక్ష్య భయోద్విగ్నా గోపా నందపురోగమాః।
వినా రామేణ గాః కృష్ణం జ్ఞాత్వా చారయితుం గతం ॥ **13** ॥ 734

తైర్దుర్నిమిత్తైర్నిధనం మత్వా ప్రాప్తమతద్విదః।
తత్ప్రాణాస్తన్మనస్కాస్తే దుఃఖశోకభయాతురాః ॥ **14** ॥ 735

ఆబాలవృద్ధవనితాః సర్వేఽంగ పశువృత్తయః।
నిర్జగ్ముర్గోకులాద్ దీనాః కృష్ణదర్శనలాలసాః ॥ **15** ॥ 736

తాంస్తథా కాతరాన్ వీక్ష్య భగవాన్ మాధవో బలః।
ప్రహస్య కించిన్నోవాచ ప్రభావజ్ఞోఽనుజస్య సః ॥ **16** ॥ 737

తేఽన్వేషమాణా దయితం కృష్ణం సూచితయా పదైః।
భగవల్లక్షణైర్జగ్ముః పదవ్యా యమునాతటం ॥ **17** ॥ 738

తే తత్ర తత్రాబ్జయవాంకుశాశని -
ధ్వజోపపన్నాని పదాని విశ్వతేః।
మార్గే గవామన్యపదాంతరాంతరే
నిరీక్షమాణా యయురంగ సత్వరాః ॥ **18** ॥ 739

అంతర్హ్రదే భుజగభోగపరీతమారాత్
కృష్ణం నిరీహముపలభ్య జలాశయాంతే।
గోపాంశ్చ మూఢధిషణాన్ పరితః పశూంశ్చ
సంక్రందతః పరమకశ్మలమాపురార్తాః ॥ **19** ॥ 740

గోప్యోఽనురక్తమనసో భగవత్యనంతే
తత్సౌహృదస్మితవిలోకగిరః స్మరంత్యః।
గ్రస్తేఽహినా ప్రియతమే భృశదుఃఖతప్తాః
శూన్యం ప్రియవ్యతిహృతం దదృశుస్త్రిలోకం ॥ **20** ॥ 741

తాః కృష్ణమాతరమపత్యమనుప్రవిష్టాం
తుల్యవ్యథాః సమనుగృహ్య శుచః స్రవంత్యః।

తాస్తా వ్రజప్రియకథాः కథయంత్య ఆసన్
కృష్ణాననేఽర్పితదృశో మృతకప్రతీకాः ॥ **21** ॥ 742

కృష్ణప్రాణాన్నిర్విశతో నందాదీన్ వీక్ష్య తం హ్రదం ।
ప్రత్యషేధత్ స భగవాన్ రామः కృష్ణానుభావవిత్ ॥ **22** ॥ 743

ఇత్థం స్వగోకులమనన్యగతిం నిరీక్ష్య
సస్త్రీకుమారమతిదుఃఖితమాత్మహేతోः ।
ఆజ్ఞాయ మర్త్యపదవీమనువర్తమానः
స్థిత్వా ముహూర్తముదతిష్ఠదురంగబంధాత్ ॥ **23** ॥ 744

తత్ప్రథ్యమానవపుషా వ్యథితాత్మభోగ -
స్త్యక్త్వోన్నమయ్య కుపితः స్వఫణాన్ భుజంగः ।
తస్థౌ శ్వసంశ్వసనరంధ్రవిషాంబరీష -
స్తద్వేక్షణోల్ముకముఖో హరిమీక్షమాణः ॥ **24** ॥ 745

తం జిహ్వయా ద్విశిఖయా పరిలేలిహానం
ద్వే సృక్కిణీ హ్యతికరాలవిషాగ్నిదృష్టిం ।
క్రీడన్నముం పరిససార యథా ఖగేంద్రో
బభ్రామ సోఽప్యవసరం ప్రసమీక్షమాణः ॥ **25** ॥ 746

ఏవం పరిభ్రమహతౌజసమున్నతాంస -
మానమ్య తత్పృథుశిరఃస్వధిరూఢ ఆద్యः ।
తన్మూర్ధరత్ననికరస్పర్శాతితామ్ర -
పాదాంబుజోఽఖిలకలాదిగురుర్ననర్త ॥ **26** ॥ 747

తం నర్తుముద్యతమవేక్ష్య తదా తదీయ -
గంధర్వసిద్ధసురచారణదేవవధ్వः ।
ప్రీత్యా మృదంగపణవానకవాద్యగీత -
పుష్పోపహారనుతిభిः సహసోపసేదుः ॥ **27** ॥ 748

యద్ యచ్ఛిరో న నమతేఽంగ శతైకశీర్ష్ణ -
స్తత్తన్ మమర్ద ఖరదండధరోఽంఘ్రిపాతైః ।
క్షీణాయుషో భ్రమత ఉల్బణమాస్యతోఽసృజ్ -
నస్తో వమన్ పరమకశ్మలమాప నాగః ॥ **28** ॥ 749

తస్యాక్షిభిర్గరలముద్వమతః శిరస్సు
యద్ యత్ సమున్నమతి నిఃశ్వసతో రుషోచ్చైః ।
నృత్యన్ పదానునమయన్ దమయాంబభూవ
పుష్పైః ప్రపూజిత ఇవేహ పుమాన్ పురాణః ॥ **29** ॥ 750

తచ్చిత్రతాండవవిరుగ్ణఫణాతపత్రో
రక్తం ముఖైరురు వమన్ నృప భగ్నగాత్రః ।
స్మృత్వా చరాచరగురుం పురుషం పురాణం
నారాయణం తమరణం మనసా జగామ ॥ **30** ॥ 751

కృష్ణస్య గర్భజగతోఽతిభరావసన్నం
పార్ష్ణిప్రహారపరిరుగ్ణఫణాతపత్రం ।
దృష్ట్వాహిమాద్యముపసేదురముష్య పత్న్య
ఆర్తాః శ్లథద్వసనభూషణకేశబంధాః ॥ **31** ॥ 752

తాస్తం సువిగ్నమనసోఽథ పురస్కృతార్భాః
కాయం నిధాయ భువి భూతపతిం ప్రణేముః ।
సాధ్వ్యః కృతాంజలిపుటాః శమలస్య భర్తు -
ర్మోక్షేప్సవః శరణదం శరణం ప్రపన్నాః ॥ **32** ॥ 753

నాగపత్న్య ఊచుః
న్యాయ్యో హి దండః కృతకిల్బిషేఽస్మిం -
స్తవావతారః ఖలనిగ్రహాయ ।

రిపోః సుతానామపి తుల్యదృష్టే -
ర్ధత్సే దమం ఫలమేవానుశంసన్ ॥ **33** ॥ 754

అనుగ్రహోఽయం భవతః కృతో హి నో
దండోఽసతాం తే ఖలు కల్మషాపహః।
యద్ దందశూకత్వమముష్య దేహినః
క్రోధోఽపి తేఽనుగ్రహ ఏవ సమ్మతః ॥ **34** ॥ 755

తపః సుతప్తం కిమనేన పూర్వం
నిరస్తమానేన చ మానదేన।
ధర్మోఽథ వా సర్వజనానుకంపయా
యతో భవాంస్తుష్యతి సర్వజీవః ॥ **35** ॥ 756

కస్యానుభావోఽస్య న దేవ విద్మహే
తవాంఘ్రిరేణుస్పర్శాధికారః।
యద్వాంఛయా శ్రీర్లలనాఽఽచరత్తపో
విహాయ కామాన్ సుచిరం ధృతవ్రతా ॥ **36** ॥ 757

న నాకపృష్ఠం న చ సార్వభౌమం
న పారమేష్ఠ్యం న రసాధిపత్యం।
న యోగసిద్ధీరపునర్భవం వా
వాంఛంతి యత్పాదరజఃప్రపన్నాః ॥ **37** ॥ 758

తదేష నాథాప దురాపమన్యై -
స్తమోజనిః క్రోధవశోఽప్యహీశః।
సంసారచక్రే భ్రమతః శరీరిణో
యదిచ్ఛతః స్యాద్ విభవః సమక్షః ॥ **38** ॥ 759

నమస్తుభ్యం భగవతే పురుషాయ మహాత్మనే।
భూతావాసాయ భూతాయ పరాయ పరమాత్మనే ॥ **39** ॥ 760

జ్ఞానవిజ్ఞాననిధయే బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే ।
అగుణాయావికారాయ నమస్తేఽప్రాకృతాయ చ ॥ **40** ॥ 761

కాలాయ కాలనాభాయ కాలావయవసాక్షిణే ।
విశ్వాయ తదుపద్రష్ట్రే తత్కర్త్రే విశ్వహేతవే ॥ **41** ॥ 762

భూతమాత్రేంద్రియప్రాణమనోబుద్ధ్యాశయాత్మనే ।
త్రిగుణేనాభిమానేన గూఢస్వాత్మానుభూతయే ॥ **42** ॥ 763

నమోఽనంతాయ సూక్ష్మాయ కూటస్థాయ విపశ్చితే ।
నానావాదానురోధాయ వాచ్యవాచకశక్తయే ॥ **43** ॥ 764

నమః ప్రమాణమూలాయ కవయే శాస్త్రయోనయే ।
ప్రవృత్తాయ నివృత్తాయ నిగమాయ నమో నమః ॥ **44** ॥ 765

నమః కృష్ణాయ రామాయ వసుదేవసుతాయ చ ।
ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ సాత్వతాం పతయే నమః ॥ **45** ॥ 766

నమో గుణప్రదీపాయ గుణాత్మచ్ఛాదనాయ చ ।
గుణవృత్త్యుపలక్ష్యాయ గుణద్రష్ట్రే స్వసంవిదే ॥ **46** ॥ 767

అవ్యాకృతవిహారాయ సర్వవ్యాకృతసిద్ధయే ।
హృషీకేశ నమస్తేఽస్తు మునయే మౌనశీలినే ॥ **47** ॥ 768

పరావరగతిజ్ఞాయ సర్వాధ్యక్షాయ తే నమః ।
అవిశ్వాయ చ విశ్వాయ తద్ద్రష్ట్రేఽస్య చ హేతవే ॥ **48** ॥ 769

త్వం హ్యస్య జన్మస్థితిసంయమాన్ ప్రభో
గుణైరనీహోఽకృత కాలశక్తిధృక్ ।
తత్తత్స్వభావాన్ ప్రతిబోధయన్ సతః
సమీక్షయామోఘవిహార ఈహసే ॥ **49** ॥ 770

తస్యైవ తేఽమూస్తనవస్త్రిలోక్యాం
శాంతా అశాంతా ఉత మూఢయోనయః।
శాంతాః ప్రియాస్తే హ్యధునావితుం సతాం
స్థాతుశ్చ తే ధర్మపరీప్సయేహతః ॥ **50** ॥ 771

అపరాధః సకృద్ భర్త్రా సోఢవ్యః స్వప్రజాకృతః।
క్షంతుమర్హసి శాంతాత్మన్ మూఢస్య త్వామజానతః ॥ **51** ॥ 772

అనుగృహ్ణీష్వ భగవన్ ప్రాణాంస్త్యజతి పన్నగః।
స్త్రీణాం నః సాధుశోచ్యానాం పతిః ప్రాణః ప్రదీయతాం ॥ **52** ॥ 773

విధేహి తే కింకరీణామనుష్ఠేయం తవాజ్ఞయా।
యచ్ఛ్రద్ధయానుతిష్ఠన్ వై ముచ్యతే సర్వతోభయాత్ ॥ **53** ॥ 774

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్థం స నాగపత్నీభిర్భగవాన్ సమభిష్టుతః।
మూర్చ్ఛితం భగ్నశిరసం విససర్జాంఘ్రికుట్టనైః ॥ **54** ॥ 775

ప్రతిలబ్ధేంద్రియప్రాణః కాలియః శనకైర్హరిం।
కృచ్ఛ్రాత్ సముచ్ఛ్వసన్ దీనః కృష్ణం ప్రాహ కృతాంజలిః ॥ **55** ॥ 776

కాలియ ఉవాచ
వయం ఖలాః సహోత్పత్త్యా తామసా దీర్ఘమన్యవః।
స్వభావో దుస్త్యజో నాథ లోకానాం యదసద్గ్రహః ॥ **56** ॥ 777

త్వయా సృష్టమిదం విశ్వం ధాతర్గుణవిసర్జనం।
నానాస్వభావవీర్యోజోయోనిబీజాశయాకృతి ॥ **57** ॥ 778

వయం చ తత్ర భగవన్ సర్పా జాత్యురుమన్యవః।
కథం త్యజామస్త్వన్మాయాం దుస్త్యజాం మోహితాః స్వయం ॥ **58** ॥ 779

భవాన్ హి కారణం తత్ర సర్వజ్ఞో జగదీశ్వరః।
అనుగ్రహం నిగ్రహం వా మన్యసే తద్ విధేహి నః ॥ **59** ॥ 780

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యాకర్ణ్య వచః ప్రాహ భగవాన్ కార్యమానుషః।
నాత్ర స్థేయం త్వయా సర్ప సముద్రం యాహి మా చిరం।
స్వజ్ఞాత్యపత్యదారాఢ్యో గోనృభిర్భుజ్యతాం నదీ ॥ **60** ॥ 781

య ఏతత్ సంస్మరేన్మర్త్య -
స్తుభ్యం మదనుశాసనం।
కీర్తయన్నుభయోః సంధ్యో -
ర్న యుష్మద్ భయమాప్నుయాత్ ॥ **61** ॥ 782

యోఽస్మిన్ స్నాత్వా మదాక్రీడే దేవాదీంస్తర్పయేజ్జలైః।
ఉపోష్య మాం స్మరన్నర్చేత్ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ **62** ॥ 783

ద్వీపం రమణకం హిత్వా హ్రదమేతముపాశ్రితః।
యద్భయాత్ స సుపర్ణస్త్వాం నాద్యాన్మత్పాదలాంఛితం ॥ **63** ॥ 784

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవముక్తో భగవతా కృష్ణేనాద్భుతకర్మణా।
తం పూజయామాస ముదా నాగపత్న్యశ్చ సాదరం ॥ **64** ॥ 785

దివ్యాంబరస్రజ్మణిభిః పరార్ధ్యైరపి భూషణైః।
దివ్యగంధానులేపైశ్చ మహత్యోత్పలమాలయా ॥ **65** ॥ 786

పూజయిత్వా జగన్నాథం ప్రసాద్య గరుడధ్వజం।
తతః ప్రీతోఽభ్యనుజ్ఞాతః పరిక్రమ్యాభివంద్య తం ॥ **66** ॥ 787

సకలత్రసుహృత్పుత్రో ద్వీపమబ్ధేర్జగామ హ।
తదైవ సామృతజలా యమునా నిర్విషాభవత్।
అనుగ్రహాద్ భగవతః క్రీడామానుషరూపిణః ॥ **67** ॥ 788

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే కాలియమోక్షణం నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

నాగాలయం రమణకం కస్మాత్తత్యాజ కాలియః।
కృతం కిం వా సుపర్ణస్య తేనైకేనాసమంజసం ॥ **1** ॥ 789

శ్రీశుక ఉవాచ

ఉపహార్యైః సర్పజనైర్మాసి మాసీహ యో బలిః।
వానస్పత్యో మహాబాహో నాగానాం ప్రాఙ్ నిరూపితః ॥ **2** ॥ 790

స్వం స్వం భాగం ప్రయచ్ఛంతి నాగాః పర్వణి పర్వణి।
గోపీథాయాత్మనః సర్వే సుపర్ణాయ మహాత్మనే ॥ **3** ॥ 791

విషవీర్యమదావిష్టః కాద్రవేయస్తు కాలియః।
కదర్థీకృత్య గరుడం స్వయం తం బుభుజే బలిం ॥ **4** ॥ 792

తచ్ఛ్రుత్వా కుపితో రాజన్ భగవాన్ భగవత్ప్రియః।
విజిఘాంసుర్మహావేగః కాలియం సముపాద్రవత్ ॥ **5** ॥ 793

తమాపతంతం తరసా విషాయుధః
    ప్రత్యభ్యయాదుచ్ఛ్రితనైకమస్తకః।
దద్భిః సుపర్ణం వ్యదశద్ దదాయుధః
    కరాలజిహ్వోచ్ఛ్వసితోగ్రలోచనః ॥ **6** ॥ 794

తం తార్క్ష్యపుత్రః స నిరస్య మన్యుమాన్
ప్రచండవేగో మధుసూదనాసనః।
పక్షేణ సవ్యేన హిరణ్యరోచిషా
జఘాన కద్రూసుతముగ్రవిక్రమః ॥ **7** ॥ 795

సుపర్ణపక్షాభిహతః కాలియోఽతీవ విహ్వలః।
హ్రదం వివేశ కాలింద్యాస్తదగమ్యం దురాసదం ॥ **8** ॥ 796

తత్రైకదా జలచరం గరుడో భక్ష్యమీప్సితం।
నివారితః సౌభరిణా ప్రసహ్య క్షుధితోఽహరత్ ॥ **9** ॥ 797

మీనాన్ సుదుఃఖితాన్ దృష్ట్వా దీనాన్ మీనపతౌ హతే।
కృపయా సౌభరిః ప్రాహ తత్రత్యక్షేమమాచరన్ ॥ **10** ॥ 798

అత్ర ప్రవిశ్య గరుడో యది మత్స్యాన్ స ఖాదతి।
సద్యః ప్రాణైర్వియుజ్యేత సత్యమేతద్ బ్రవీమ్యహం ॥ **11** ॥ 799

తం కాలియః పరం వేద నాన్యః కశ్చన లేలిహః।
అవాత్సీద్ గరుడాద్ భీతః కృష్ణేన చ వివాసితః ॥ **12** ॥ 800

కృష్ణం హ్రదాద్ వినిష్క్రాంతం దివ్యస్రగ్గంధవాససం।
మహామణిగణాకీర్ణం జాంబూనదపరిష్కృతం ॥ **13** ॥ 801

ఉపలభ్యోత్థితాః సర్వే లబ్ధప్రాణా ఇవాసవః।
ప్రమోదనిభృతాత్మానో గోపాః ప్రీత్యాభిరేభిరే ॥ **14** ॥ 802

యశోదా రోహిణీ నందో గోప్యో గోపాశ్చ కౌరవ।
కృష్ణం సమేత్య లబ్ధేహా ఆసన్ లబ్ధమనోరథాః ॥ **15** ॥ 803

రామశ్చాచ్యుతమాలింగ్య జహాసాస్యానుభావవిత్।
నగా గావో వృషా వత్సా లేభిరే పరమాం ముదం ॥ **16** ॥ 804

నందం విప్రాః సమాగత్య గురవః సకలత్రకాః।
ఊచుస్తే కాలియగ్రస్తో దిష్ట్యా ముక్తస్తవాత్మజః ॥ **17** ॥ 805

దేహి దానం ద్విజాతీనాం కృష్ణనిర్ముక్తిహేతవే।
నందః ప్రీతమనా రాజన్ గాః సువర్ణం తదాదిశత్ ॥ **18** ॥ 806

యశోదాపి మహాభాగా నష్టలబ్ధప్రజా సతీ।
పరిష్వజ్యాంకమారోప్య ముమోచాశ్రుకలాం ముహుః ॥ **19** ॥ 807

తాం రాత్రిం తత్ర రాజేంద్ర క్షుత్తృడ్భ్యాం శ్రమకర్శితాః।
ఊషుర్వ్రజౌకసో గావః కాలింద్యా ఉపకూలతః ॥ **20** ॥ 808

తదా శుచివనోద్భూతో దావాగ్నిః సర్వతో వ్రజం।
సుప్తం నిశీథ ఆవృత్య ప్రదగ్ధుముపచక్రమే ॥ **21** ॥ 809

తత ఉత్థాయ సంభ్రాంతా దహ్యమానా వ్రజౌకసః।
కృష్ణం యయుస్తే శరణం మాయామనుజమీశ్వరం ॥ **22** ॥ 810

కృష్ణ కృష్ణ మహాభాగ హే రామామితవిక్రమ।
ఏష ఘోరతమో వహ్నిస్తావకాన్ గ్రసతే హి నః ॥ **23** ॥ 811

సుదుస్తరాన్నః స్వాన్ పాహి కాలాగ్నేః సుహృదః ప్రభో।
న శక్నుమస్త్వచ్చరణం సంత్యక్తుమకుతోభయం ॥ **24** ॥ 812

ఇత్థం స్వజనవైక్లవ్యం నిరీక్ష్య జగదీశ్వరః।
తమగ్నిమపిబత్తీవ్రమనంతోఽనంతశక్తిధృక్ ॥ **25** ॥ 813

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే దావాగ్నిమోచనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ కృష్ణః పరివృతో జ్ఞాతిభిర్ముదితాత్మభిః।
అనుగీయమానో న్యవిశద్ వ్రజం గోకులమండితం ॥ **1** ॥ 814

వ్రజే విక్రీడతోరేవం గోపాలచ్ఛద్మమాయయా।
గ్రీష్మో నామర్తురభవన్నాతిప్రేయాంఛరీరిణాం ॥ **2** ॥ 815

స చ వృందావనగుణైర్వసంత ఇవ లక్షితః।
యత్రాస్తే భగవాన్ సాక్షాద్ రామేణ సహ కేశవః ॥ **3** ॥ 816

యత్ర నిర్ఝరనిర్హ్రాదనివృత్తస్వనఝిల్లికం।
శశ్వత్తచ్ఛీకరర్జీషద్రుమమండలమండితం ॥ **4** ॥ 817

సరిత్సరఃప్రస్రవణోర్మివాయునా
కహ్లారకంజోత్పలరేణుహారిణా।
న విద్యతే యత్ర వనౌకసాం దవో
నిదాఘవహ్న్యర్కభవోఽతిశాద్వలే ॥ **5** ॥ 818

అగాధతోయహ్రదినీతటోర్మిభి -
ర్ధ్రువత్పురీష్యాః పులినైః సమంతతః।
న యత్ర చండాంశుకరా విషోల్బణా
భువో రసం శాద్వలితం చ గృహ్ణతే ॥ **6** ॥ 819

వనం కుసుమితం శ్రీమన్నదచ్చిత్రమృగద్విజం ।
గాయన్మయూరభ్రమరం కూజత్కోకిలసారసం ॥ **7** ॥ 820

క్రీడిష్యమాణస్తత్ కృష్ణో భగవాన్ బలసంయుతః ।
వేణుం విరణయన్ గోపైర్గోధనైః సంవృతోఽవిశత్ ॥ **8** ॥ 821

ప్రవాలబర్హస్తబకస్రగ్ధాతుకృతభూషణాః ।
రామకృష్ణాదయో గోపా ననృతుర్యుయుధుర్జగుః ॥ **9** ॥ 822

కృష్ణస్య నృత్యతః కేచిజ్జగుః కేచిదవాదయన్ ।
వేణుపాణితలైః శృంగైః ప్రశశంసురథాపరే ॥ **10** ॥ 823

గోపజాతిప్రతిచ్ఛన్నౌ దేవా గోపాలరూపిణః ।
ఈడిరే కృష్ణరామౌ చ నటా ఇవ నటం నృప ॥ **11** ॥ 824

భ్రామణైర్లంఘనైః క్షేపైరాస్ఫోటనవికర్షణైః ।
చిక్రీడతుర్నియుద్ధేన కాకపక్షధరౌ క్వచిత్ ॥ **12** ॥ 825

క్వచిన్నృత్యత్సు చాన్యేషు గాయకౌ వాదకౌ స్వయం ।
శశంసతుర్మహారాజ సాధు సాధ్వితి వాదినౌ ॥ **13** ॥ 826

క్వచిద్ బిల్వైః క్వచిత్ కుంభైః క్వ చామలకముష్టిభిః ।
అస్పృశ్యనేత్రబంధాద్యైః క్వచిన్మృగఖగేహయా ॥ **14** ॥ 827

క్వచిచ్చ దర్దురప్లావైర్వివిధైరుపహాసకైః ।
కదాచిత్ స్పందోలికయా కర్హిచిన్నృపచేష్టయా ॥ **15** ॥ 828

ఏవం తౌ లోకసిద్ధాభిః క్రీడాభిశ్చేరతుర్వనే ।
నద్యద్రిద్రోణికుంజేషు కాననేషు సరస్సు చ ॥ **16** ॥ 829

పశూంశ్చారయతోర్గోపైస్తద్వనే రామకృష్ణయోః ।
గోపరూపీ ప్రలంబోఽగాదసురస్తజ్జిహీర్షయా ॥ **17** ॥ 830

తం విద్వానపి దాశార్హో భగవాన్ సర్వదర్శనః।
అన్వమోదత తత్సఖ్యం వధం తస్య విచింతయన్ ॥ **18** ॥ 831

తత్రోపాహూయ గోపాలాన్ కృష్ణః ప్రాహ విహారవిత్।
హే గోపా విహరిష్యామో ద్వంద్వీభూయ యథాయథం ॥ **19** ॥ 832

తత్ర చక్రుః పరివృఢౌ గోపా రామజనార్దనౌ।
కృష్ణసంఘట్టినః కేచిదాసన్ రామస్య చాపరే ॥ **20** ॥ 833

ఆచేరుర్వివిధాః క్రీడా వాహ్యవాహకలక్షణాః।
యత్రారోహంతి జేతారో వహంతి చ పరాజితాః ॥ **21** ॥ 834

వహంతో వాహ్యమానాశ్చ చారయంతశ్చ గోధనం।
భాండీరకం నామ వటం జగ్ముః కృష్ణపురోగమాః ॥ **22** ॥ 835

రామసంఘట్టినో యర్హి శ్రీదామవృషభాదయః।
క్రీడాయాం జయినస్తాంస్తానూహుః కృష్ణాదయో నృప ॥ **23** ॥ 836

ఉవాహ కృష్ణో భగవాన్ శ్రీదామానం పరాజితః।
వృషభం భద్రసేనస్తు ప్రలంబో రోహిణీసుతం ॥ **24** ॥ 837

అవిషహ్యం మన్యమానః కృష్ణం దానవపుంగవః।
వహన్ ద్రుతతరం ప్రాగాదవరోహణతః పరం ॥ **25** ॥ 838

తముద్వహన్ ధరణిధరేంద్రగౌరవం
మహాసురో విగతరయో నిజం వపుః।
స ఆస్థితః పురటపరిచ్ఛదో బభౌ
తడిద్ద్యుమానుడుపతివాడివాంబుదః ॥ **26** ॥ 839

నిరీక్ష్య తద్వపురలమంబరే చరత్
ప్రదీప్తదృగ్ భ్రుకుటితటోగ్రదంష్ట్రకం।

జ్వలచ్ఛిఖం కటకకిరీటకుండల -
త్విషాద్భుతం హలధర ఈషదత్రసత్ ॥ **27** ॥ 840

అథాగతస్మృతిరభయో రిపుం బలో
విహాయసార్థమివ హరంతమాత్మనః ।
రుషాహనచ్ఛిరసి దృఢేన ముష్టినా
సురాధిపో గిరిమివ వజ్రరంహసా ॥ **28** ॥ 841

స ఆహతః సపది విశీర్ణమస్తకో
ముఖాద్ వమన్ రుధిరమపస్మృతోఽసురః ।
మహారవం వ్యసురపతత్ సమీరయన్
గిరిర్యథా మఘవత ఆయుధాహతః ॥ **29** ॥ 842

దృష్ట్వా ప్రలంబం నిహతం బలేన బలశాలినా ।
గోపాః సువిస్మితా ఆసన్ సాధు సాధ్వితి వాదినః ॥ **30** ॥ 843

ఆశిషోఽభిగృణంతస్తం ప్రశంసుస్తదర్హణం ।
ప్రేత్యాగతమివాలింగ్య ప్రేమవిహ్వలచేతసః ॥ **31** ॥ 844

పాపే ప్రలంబే నిహతే దేవాః పరమనిర్వృతాః ।
అభ్యవర్షన్ బలం మాల్యైః శశంసుః సాధు సాధ్వితి ॥ **32** ॥ 845

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ప్రలంబవధో నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
క్రీడాసక్తేషు గోపేషు తద్గావో దూరచారిణీః।
స్వైరం చరంత్యో వివిశుస్తృణలోభేన గహ్వరం ॥ **1** ॥ 846

అజా గావో మహిష్యశ్చ నిర్విశంత్యో వనాద్ వనం।
ఇషీకాటవీం నిర్వివిశుః క్రందంత్యో దావతర్షితాః ॥ **2** ॥ 847

తేఽపశ్యంతః పశూన్ గోపాః కృష్ణరామాదయస్తదా।
జాతానుతాపా న విదుర్విచిన్వంతో గవాం గతిం ॥ **3** ॥ 848

తృణైస్తత్ఖురదచ్ఛిన్నైర్గోష్పదైరంకితైర్గవాం।
మార్గమన్వగమన్ సర్వే నష్టాజీవ్యా విచేతసః ॥ **4** ॥ 849

ముంజాటవ్యాం భ్రష్టమార్గం క్రందమానం స్వగోధనం।
సంప్రాప్య తృషితాః శ్రాంతాస్తతస్తే సన్న్యవర్తయన్ ॥ **5** ॥ 850

తా ఆహూతా భగవతా మేఘగంభీరయా గిరా।
స్వనామ్నాం నినదం శ్రుత్వా ప్రతినేదుః ప్రహర్షితాః ॥ **6** ॥ 851

తతః సమంతాద్ వనధూమకేతు -
ర్యదృచ్ఛయాభూత్ క్షయకృద్ వనౌకసాం।

సమీరితః సారథినోల్బణోల్ముకై -
ర్విలేలిహానః స్థిరజంగమాన్ మహాన్ ॥ **7** ॥ 852

తమాపతంతం పరితో దవాగ్నిం
గోపాశ్చ గావః ప్రసమీక్ష్య భీతాః।
ఊచుశ్చ కృష్ణం సబలం ప్రపన్నా
యథా హరిం మృత్యుభయార్దితా జనాః ॥ **8** ॥ 853

కృష్ణ కృష్ణ మహావీర హే రామామితవిక్రమ।
దావాగ్నినా దహ్యమానాన్ ప్రపన్నాంస్త్రాతుమర్హథః ॥ **9** ॥ 854

నూనం త్వద్బాంధవాః కృష్ణ న చార్హంత్యవసీదితుం।
వయం హి సర్వధర్మజ్ఞ త్వన్నాథాస్త్వత్పరాయణాః ॥ **10** ॥ 855

శ్రీశుక ఉవాచ
వచో నిశమ్య కృపణం బంధూనాం భగవాన్ హరిః।
నిమీలయత మా భైష్ట లోచనానీత్యభాషత ॥ **11** ॥ 856

తథేతి మీలితాక్షేషు భగవానగ్నిముల్బణం।
పీత్వా ముఖేన తాన్ కృచ్ఛ్రాద్ యోగాధీశో వ్యమోచయత్ ॥ **12** ॥ 857

తతశ్చ తేఽక్షీణ్యున్మీల్య పునర్భాండీరమాపితాః।
నిశామ్య విస్మితా ఆసన్నాత్మానం గాశ్చ మోచితాః ॥ **13** ॥ 858

కృష్ణస్య యోగవీర్యం తద్ యోగమాయానుభావితం।
దావాగ్నేరాత్మనః క్షేమం వీక్ష్య తే మేనిరేఽమరం ॥ **14** ॥ 859

గాః సన్నివర్త్య సాయాహ్నే సహరామో జనార్దనః।
వేణుం విరణయన్ గోష్ఠమగాద్ గోపైరభిష్టుతః ॥ **15** ॥ 860

గోపీనాం పరమానంద ఆసీద్ గోవిందదర్శనే।
క్షణం యుగశతమివ యాసాం యేన వినాభవత్ ॥ **16** ॥ 861

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే దావాగ్నిపానం నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

తయోస్తదద్భుతం కర్మ దావాగ్నేర్మోక్షమాత్మనః ।
గోపాః స్త్రీభ్యః సమాచఖ్యుః ప్రలంబవధమేవ చ ॥ **1** ॥ 862

గోపవృద్ధాశ్చ గోప్యశ్చ తదుపాకర్ణ్య విస్మితాః ।
మేనిరే దేవప్రవరౌ కృష్ణరామౌ వ్రజం గతౌ ॥ **2** ॥ 863

తతః ప్రావర్తత ప్రావృట్ సర్వసత్త్వసముద్భవా ।
విద్యోతమానపరిధిర్విస్ఫూర్జితనభస్తలా ॥ **3** ॥ 864

సాంద్రనీలాంబుదైర్వ్యోమ సవిద్యుత్స్తనయిత్నుభిః ।
అస్పష్టజ్యోతిరాచ్ఛన్నం బ్రహ్మేవ సగుణం బభౌ ॥ **4** ॥ 865

అష్టౌ మాసాన్ నిపీతం యద్ భూమ్యాశ్చోదమయం వసు ।
స్వగోభిర్మోక్తుమారేభే పర్జన్యః కాల ఆగతే ॥ **5** ॥ 866

తడిత్వంతో మహామేఘాశ్చండశ్వసనవేపితాః ।
ప్రీణనం జీవనం హ్యస్య ముముచుః కరుణా ఇవ ॥ **6** ॥ 867

తపఃకృశా దేవమీఢా ఆసీద్ వర్షీయసీ మహీ ।
యథైవ కామ్యతపసస్తనుః సంప్రాప్య తత్ఫలం ॥ **7** ॥ 868

నిశాముఖేషు ఖద్యోతాస్తమసా భాంతి న గ్రహాః।
యథా పాపేన పాఖండా న హి వేదాః కలౌ యుగే ॥ **8** ॥ 869

శ్రుత్వా పర్జన్యనినదం మండుకా వ్యసృజన్ గిరః।
తూష్ణీం శయానాః ప్రాగ్ యద్వద్ బ్రాహ్మణా నియమాత్యయే ॥ **9** ॥ 870

ఆసన్నుత్పథవాహిన్యః క్షుద్రనద్యోఽనుశుష్యతీః।
పుంసో యథాస్వతంత్రస్య దేహద్రవిణసంపదః ॥ **10** ॥ 871

హరితా హరిభిః శష్పైరింద్రగోపైశ్చ లోహితా।
ఉచ్ఛిలీంధ్రకృతచ్ఛాయా నృణాం శ్రీరివ భూరభూత్ ॥ **11** ॥ 872

క్షేత్రాణి సస్యసంపద్భిః కర్షకాణాం ముదం దదుః।
ధనినాముపతాపం చ దైవాధీనమజానతాం ॥ **12** ॥ 873

జలస్థలౌకసః సర్వే నవవారినిషేవయా।
అబిభ్రద్ రుచిరం రూపం యథా హరినిషేవయా ॥ **13** ॥ 874

సరిద్భిః సంగతః సింధుశ్చుక్షుభే శ్వసనోర్మిమాన్।
అపక్వయోగినశ్చిత్తం కామాక్తం గుణయుగ్ యథా ॥ **14** ॥ 875

గిరయో వర్షధారాభిర్హన్యమానా న వివ్యథుః।
అభిభూయమానా వ్యసనైర్యథాధోక్షజచేతసః ॥ **15** ॥ 876

మార్గా బభూవుః సందిగ్ధాస్తృణైశ్ఛన్నా హ్యసంస్కృతాః।
నాభ్యస్యమానాః శ్రుతయో ద్విజైః కాలహతా ఇవ ॥ **16** ॥ 877

లోకబంధుషు మేఘేషు విద్యుతశ్చలసౌహృదాః।
స్థైర్యం న చక్రుః కామిన్యః పురుషేషు గుణిష్వివ ॥ **17** ॥ 878

ధనుర్వియతి మాహేంద్రం నిర్గుణం చ గుణిన్యభాత్।
వ్యక్తే గుణవ్యతికరేఽగుణవాన్ పురుషో యథా ॥ **18** ॥ 879

న రరాజోడుపశ్చన్నుః స్వజ్యోత్స్నారాజితైర్ఘనైః।
అహంమత్యా భాసితయా స్వభాసా పురుషో యథా ॥ **19** ॥ 880

మేఘాగమోత్సవా హృష్టాః ప్రత్యనందంఛిఖండినః।
గృహేషు తప్తా నిర్విణ్ణా యథాచ్యుతజనాగమే ॥ **20** ॥ 881

పీత్వాపః పాదపాః పద్భిరాసన్నానాత్మమూర్తయః।
ప్రాక్ క్షామాస్తపసా శ్రాంతా యథా కామానుసేవయా ॥ **21** ॥ 882

సరస్స్వశాంతరోధస్సు న్యూషురంగాపి సారసాః।
గృహేష్వశాంతకృత్యేషు గ్రామ్యా ఇవ దురాశయాః ॥ **22** ॥ 883

జలౌఘైర్నిరభిద్యంత సేతవో వర్షతీశ్వరే।
పాఖండినామసద్వాదైర్వేదమార్గాః కలౌ యథా ॥ **23** ॥ 884

వ్యముంచన్ వాయుభిర్ున్నా భూతేభ్యోఽథామృతం ఘనాః।
యథాఽఽశిషో విశ్పతయః కాలే కాలే ద్విజేరితాః ॥ **24** ॥ 885

ఏవం వనం తద్ వర్షిష్ఠం పక్వఖర్జూరజంబుమత్।
గోగోపాలైర్వృతో రంతుం సబలః ప్రావిశద్ధరిః ॥ **25** ॥ 886

ధేనవో మందగామిన్య ఊధోభారేణ భూయసా।
యయుర్భగవతాఽఽహూతా ద్రుతం ప్రీత్యా స్నుతస్తనీః ॥ **26** ॥ 887

వనౌకసః ప్రముదితా వనరాజీర్మధుచ్యుతః।
జలధారా గిరేర్నాదాదాసన్నా దదృశే గుహాః ॥ **27** ॥ 888

క్వచిద్ వనస్పతిక్రోడే గుహాయాం చాభివర్షతి।
నిర్విశ్య భగవాన్ రేమే కందమూలఫలాశనః ॥ **28** ॥ 889

దధ్యోదనం సమానీతం శిలాయాం సలిలాంతికే।
సంభోజనీయైర్బుభుజే గోపైః సంకర్షణాన్వితః ॥ **29** ॥ 890

శాద్వలోపరి సంవిశ్య చర్వతో మీలితేక్షణాన్ ।
తృప్తాన్ వృషాన్ వత్సతరాన్ గాశ్చ స్వోధోభరశ్రమాః ॥ **30** ॥ 891

ప్రావృట్శ్రియం చ తాం వీక్ష్య సర్వభూతముదావహాం ।
భగవాన్ పూజయాంచక్రే ఆత్మశక్త్యుపబృంహితాం ॥ **31** ॥ 892

ఏవం నివసతోస్తస్మిన్ రామకేశవయోర్వ్రజే ।
శరత్ సమభవద్ వ్యభ్రా స్వచ్ఛాంబ్వపరుషానిలా ॥ **32** ॥ 893

శరదా నీరజోత్పత్త్యా నీరాణి ప్రకృతిం యయుః ।
భ్రష్టానామివ చేతాంసి పునర్యోగనిషేవయా ॥ **33** ॥ 894

వ్యోమ్నోఽబ్దం భూతశాబల్యం భువః పంకమపాం మలం ।
శరజ్జహారాశ్రమిణాం కృష్ణే భక్తిర్యథాశుభం ॥ **34** ॥ 895

సర్వస్వం జలదా హిత్వా విరేజుః శుభ్రవర్చసః ।
యథా త్యక్తైషణాః శాంతా మునయో ముక్తకిల్బిషాః ॥ **35** ॥ 896

గిరయో ముముచుస్తోయం క్వచిన్న ముముచుః శివం ।
యథా జ్ఞానామృతం కాలే జ్ఞానినో దదతే న వా ॥ **36** ॥ 897

నైవావిదన్ క్షీయమాణం జలం గాధజలేచరాః ।
యథాఽఽయురన్వహం క్షయ్యం నరా మూఢాః కుటుంబినః ॥ **37** ॥ 898

గాధవారిచరాస్తాపమవిందంఛరదర్కజం ।
యథా దరిద్రాః కృపణాః కుటుంబ్యవిజితేంద్రియాః ॥ **38** ॥ 899

శనైః శనైర్జహుః పంకం స్థలాన్యామం చ వీరుధః ।
యథాహమ్మమతాం ధీరాః శరీరాదిష్వనాత్మసు ॥ **39** ॥ 900

నిశ్చలాంబురభూత్తూష్ణీం సముద్రః శరదాగమే ।
ఆత్మన్యుపరతే సమ్యఙ్మునిర్వ్యుపరతాగమః ॥ **40** ॥ 901

కేదారేభ్యస్త్వపోఽగృహ్ణన్ కర్షకా దృఢసేతుభిః।
యథా ప్రాణైః స్రవజ్జ్ఞానం తన్నిరోధేన యోగినః ॥ **41** ॥ 902

శరదర్కాంశుజాంస్తాపాన్ భూతానాముడుపోఽహరత్।
దేహాభిమానజం బోధో ముకుందో వ్రజయోషితాం ॥ **42** ॥ 903

ఖమశోభత నిర్మేఘం శరద్విమలతారకం।
సత్త్వయుక్తం యథా చిత్తం శబ్దబ్రహ్మార్థదర్శనం ॥ **43** ॥ 904

అఖండమండలో వ్యోమ్ని రరాజోడుగణైః శశీ।
యథా యదుపతిః కృష్ణో వృష్ణిచక్రావృతో భువి ॥ **44** ॥ 905

ఆశ్లిష్య సమశీతోష్ణం ప్రసూనవనమారుతం।
జనాస్తాపం జహుర్గోప్యో న కృష్ణహృతచేతసః ॥ **45** ॥ 906

గావో మృగాః ఖగా నార్యః పుష్పిణ్యః శరదాభవన్।
అన్వీయమానాః స్వవృషైః ఫలైరీశక్రియా ఇవ ॥ **46** ॥ 907

ఉదహృష్యన్ వారిజాని సూర్యోత్థానే కుముద్ వినా।
రాజ్ఞా తు నిర్భయా లోకా యథా దస్యూన్ వినా నృప ॥ **47** ॥ 908

పురగ్రామేష్వాగ్రయణైరైంద్రియైశ్చ మహోత్సవైః।
బభౌ భూః పక్వసస్యాఢ్యా కలాభ్యాం నితరాం హరేః ॥ **48** ॥ 909

వణిజ్మునినృపస్నాతా నిర్గమ్యార్థాన్ ప్రపేదిరే।
వర్షరుద్ధా యథా సిద్ధాః స్వపిండాన్ కాల ఆగతే ॥ **49** ॥ 910

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ప్రావృట్శరద్వర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్థం శరత్స్వచ్ఛజలం పద్మాకరసుగంధినా।
న్యవిశద్ వాయునా వాతం సగోగోపాలకోఽచ్యుతః ॥ **1** ॥ 911

కుసుమితవనరాజిశుష్మిభృంగ -
    ద్విజకులఘుష్టసరఃసరిన్మహీధ్రం।
మధుపతిరవగాహ్య చారయన్ గాః
    సహపశుపాలబలశ్చుకూజ వేణుం ॥ **2** ॥ 912

తద్ వ్రజస్త్రియ ఆశ్రుత్య వేణుగీతం స్మరోదయం।
కాశ్చిత్ పరోక్షం కృష్ణస్య స్వసఖీభ్యోఽన్వవర్ణయన్ ॥ **3** ॥ 913

తద్ వర్ణయితుమారబ్ధాః స్మరంత్యః కృష్ణచేష్టితం।
నాశకన్ స్మరవేగేన విక్షిప్తమనసో నృప ॥ **4** ॥ 914

బర్హాపీడం నటవరవపుః కర్ణయోః కర్ణికారం
    బిభ్రద్ వాసః కనకకపిశం వైజయంతీం చ మాలాం।
రంధ్రాన్ వేణోరధరసుధయా పూరయన్ గోపవృందై -
    ర్వృందారణ్యం స్వపదరమణం ప్రావిశద్ గీతకీర్తిః ॥ **5** ॥ 915

ఇతి వేణురవం రాజన్ సర్వభూతమనోహరం।
శ్రుత్వా వ్రజస్త్రియః సర్వా వర్ణయంత్యోఽభిరేభిరే ॥ **6** ॥ 916

గోప్య ఊచుః

అక్షణ్వతాం ఫలమిదం న పరం విదామః
సఖ్యః పశూనను వివేశయతోర్వయస్యైః।
వక్త్రం వ్రజేశసుతయోరనువేణు జుష్టం
యైర్వా నిపీతమనురక్తకటాక్షమోక్షం ॥ **7** ॥ 917

చూతప్రవాలబర్హస్తబకోత్పలాబ్జ -
మాలానుపృక్తపరిధానవిచిత్రవేషౌ।
మధ్యే విరేజతురలం పశుపాలగోష్ఠ్యాం
రంగే యథా నటవరౌ క్వ చ గాయమానౌ ॥ **8** ॥ 918

గోప్యః కిమాచరదయం కుశలం స్మ వేణు -
ర్దామోదరాధరసుధామపి గోపికానాం।
భుంక్తే స్వయం యదవశిష్టరసం హ్రదిన్యో
హృష్యత్త్వచోఽశ్రు ముముచుస్తరవో యథాఽఽర్యాః ॥ **9** ॥ 919

వృందావనం సఖి భువో వితనోతి కీర్తిం
యద్ దేవకీసుతపదాంబుజలబ్ధలక్ష్మి।
గోవిందవేణుమను మత్తమయూరనృత్యం
ప్రేక్ష్యాద్రిసాన్వపరతాన్యసమస్తసత్త్వం ॥ **10** ॥ 920

ధన్యాః స్మ మూఢమతయోఽపి హరిణ్య ఏతా
యా నందనందనముపాత్తవిచిత్రవేషం।
ఆకర్ణ్య వేణురణితం సహకృష్ణసారాః
పూజాం దధుర్విరచితాం ప్రణయావలోకైః ॥ **11** ॥ 921

కృష్ణం నిరీక్ష్య వనితోత్సవరూపశీలం
శ్రుత్వా చ తత్క్వణితవేణువిచిత్రగీతం।

దేవ్యో విమానగతయః స్మరనున్నసారా
భ్రశ్యత్ప్రసూనకబరా ముముహుర్వినీవ్యః ॥ **12** ॥ 922

గావశ్చ కృష్ణముఖనిర్గతవేణుగీత -
పీయూషముత్తభితకర్ణపుటైః పిబంత్యః।
శావాః స్నుతస్తనపయఃకవలాః స్మ తస్థు -
ర్గోవిందమాత్మని దృశాశ్రుకలాః స్పృశంత్యః ॥ **13** ॥ 923

ప్రాయో బతాంబ విహగా మునయో వనేఽస్మిన్
కృష్ణేక్షితం తదుదితం కలవేణుగీతం।
ఆరుహ్య యే ద్రుమభుజాన్ రుచిరప్రవాలాన్
శృణ్వంత్యమీలితదృశో విగతాన్యవాచః ॥ **14** ॥ 924

నద్యస్తదా తదుపధార్య ముకుందగీత -
మావర్తలక్షితమనోభవభగ్నవేగాః।
ఆలింగనస్థగితమూర్మిభుజైర్మురారే -
ర్గృహ్ణంతి పాదయుగలం కమలోపహారాః ॥ **15** ॥ 925

దృష్ట్వాఽఽతపే వ్రజపశూన్ సహ రామగోపైః
సంచారయంతమను వేణుముదీరయంతం।
ప్రేమప్రవృద్ధ ఉదితః కుసుమావలీభిః
సఖ్యుర్వ్యధాత్ స్వవపుషాంబుద ఆతపత్రం ॥ **16** ॥ 926

పూర్ణాః పులింద్య ఉరుగాయపదాబ్జరాగ -
శ్రీకుంకుమేన దయితాస్తనమండితేన।
తద్దర్శనస్మరరుజస్తృణరూషితేన
లింపంత్య ఆననకుచేషు జహుస్తదాధిం ॥ **17** ॥ 927

హంతాయమద్రిరబలా హరిదాసవర్యో
యద్ రామకృష్ణచరణస్పర్శప్రమోదః।

మానం తనోతి సహగోగణయోస్తయోర్యత్
పానీయసూయవసకందరకందమూలైః ॥ **18** ॥ 928

గా గోపకైరనువనం నయతోరుదార -
వేణుస్వనైః కలపదైస్తనుభృత్సు సఖ్యుః ।
అస్పందనం గతిమతాం పులకస్తరూణాం
నిర్యోగపాశకృతలక్షణయోర్విచిత్రం ॥ **19** ॥ 929

ఏవం విధా భగవతో యా వృందావనచారిణః ।
వర్ణయంత్యో మిథో గోప్యః క్రీడాస్తన్మయతాం యయుః ॥ **20** ॥ 930

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే వేణుగీతం నామ ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
హేమంతే ప్రథమే మాసి నందవ్రజకుమారికాః ।
చేరుర్హవిష్యం భుంజానాః కాత్యాయన్యర్చనవ్రతం ॥ **1** ॥ 931

ఆప్లుత్యాంభసి కాలింద్యా జలాంతే చోదితేఽరుణే ।
కృత్వా ప్రతికృతిం దేవీమానర్చుర్నృప సైకతీం ॥ **2** ॥ 932

గంధైర్మాల్యైః సురభిభిర్బలిభిర్ధూపదీపకైః ।
ఉచ్చావచైశ్చోపహారైః ప్రవాలఫలతండులైః ॥ **3** ॥ 933

కాత్యాయని మహామాయే మహాయోగిన్యధీశ్వరి ।
నందగోపసుతం దేవి పతిం మే కురు తే నమః ।
ఇతి మంత్రం జపంత్యస్తాః పూజాం చక్రుః కుమారికాః ॥ **4** ॥ 934

ఏవం మాసం వ్రతం చేరుః కుమార్యః కృష్ణచేతసః ।
భద్రకాలీం సమానర్చుర్భూయాన్నందసుతః పతిః ॥ **5** ॥ 935

ఉషస్యుత్థాయ గోత్రైః స్వైరన్యోన్యాబద్ధబాహవః ।
కృష్ణముచ్చైర్జగుర్యాంత్యాః కాలింద్యాం స్నాతుమన్వహం ॥ **6** ॥ 936

నద్యాం కదాచిదాగత్య తీరే నిక్షిప్య పూర్వవత్ ।
వాసాంసి కృష్ణం గాయంత్యో విజహ్రుః సలిలే ముదా ॥ **7** ॥ 937

భగవాంస్తదభిప్రేత్య కృష్ణో యోగేశ్వరేశ్వరః।
వయస్యైరావృతస్తత్ర గతస్తత్కర్మసిద్ధయే ॥ **8** ॥ 938

తాసాం వాసాంస్యుపాదాయ నీపమారుహ్య సత్వరః।
హసద్భిః ప్రహసన్ బాలైః పరిహాసమువాచ హ ॥ **9** ॥ 939

అత్రాగత్యాబలాః కామం స్వం స్వం వాసః ప్రగృహ్యతాం।
సత్యం బ్రవాణి నో నర్మ యద్ యూయం వ్రతకర్శితాః ॥ **10** ॥ 940

న మయోదితపూర్వం వా అనృతం తదిమే విదుః।
ఏకైకశః ప్రతీచ్ఛధ్వం సహైవోత సుమధ్యమాః ॥ **11** ॥ 941

తస్య తత్ క్ష్వేలితం దృష్ట్వా గోప్యః ప్రేమపరిప్లుతాః।
వ్రీడితాః ప్రేక్ష్య చాన్యోన్యం జాతహాసా న నిర్యయుః ॥ **12** ॥ 942

ఏవం బ్రువతి గోవిందే నర్మణాఽఽక్షిప్తచేతసః।
ఆకంఠమగ్నాః శీతోదే వేపమానాస్తమబ్రువన్ ॥ **13** ॥ 943

మానయం భోః కృథాస్త్వాం తు నందగోపసుతం ప్రియం।
జానీమోఽంగ వ్రజశ్లాఘ్యం దేహి వాసాంసి వేపితాః ॥ **14** ॥ 944

శ్యామసుందర తే దాస్యః కరవామ తవోదితం।
దేహి వాసాంసి ధర్మజ్ఞ నో చేద్ రాజ్ఞే బ్రువామహే ॥ **15** ॥ 945

శ్రీభగవానువాచ

భవత్యో యది మే దాస్యో మయోక్తం వా కరిష్యథ।
అత్రాగత్య స్వవాసాంసి ప్రతీచ్ఛంతు శుచిస్మితాః ॥ **16** ॥ 946

తతో జలాశయాత్ సర్వా దారికాః శీతవేపితాః।
పాణిభ్యాం యోనిమాచ్ఛాద్య ప్రోత్తేరుః శీతకర్శితాః ॥ **17** ॥ 947

భగవానాహతా వీక్ష్య శుద్ధభావప్రసాదితః।
స్కంధే నిధాయ వాసాంసి ప్రీతః ప్రోవాచ సస్మితం ॥ **18** ॥ 948

యూయం వివస్త్రా యదపో ధృతవ్రతా
వ్యగాహతైతత్తదు దేవహేలనం।
బద్ధ్వాంజలిం మూర్ధ్న్యపనుత్తయేంఽహసః
కృత్వా నమోఽధో వసనం ప్రగృహ్యతాం ॥ **19** ॥ 949

ఇత్యచ్యుతేనాభిహితా వ్రజాబలా
మత్వా వివస్త్రాప్లవనం వ్రతచ్యుతిం।
తత్పూర్తికామాస్తదశేషకర్మణాం
సాక్షాత్కృతం నేమురవద్యమృగ్ యతః ॥ **20** ॥ 950

తాస్తథావనతా దృష్ట్వా భగవాన్ దేవకీసుతః।
వాసాంసి తాభ్యః ప్రాయచ్ఛత్ కరుణస్తేన తోషితః ॥ **21** ॥ 951

దృఢం ప్రలబ్ధాస్త్రపయా చ హాపితాః
ప్రస్తోభితాః క్రీడనవచ్చ కారితాః।
వస్త్రాణి చైవాపహృతాన్యథాప్యముం
తా నాభ్యసూయన్ ప్రియసంగనిర్వృతాః ॥ **22** ॥ 952

పరిధాయ స్వవాసాంసి ప్రేష్ఠసంగమసజ్జితాః।
గృహీతచిత్తా నో చేలుస్తస్మిన్ లజ్జాయితేక్షణాః ॥ **23** ॥ 953

తాసాం విజ్ఞాయ భగవాన్ స్వపాదస్పర్శకామ్యయా।
ధృతవ్రతానాం సంకల్పమాహ దామోదరోఽబలాః ॥ **24** ॥ 954

సంకల్పో విదితః సాధ్వ్యో భవతీనాం మదర్చనం।
మయానుమోదితః సోఽసౌ సత్యో భవితుమర్హతి ॥ **25** ॥ 955

న మయ్యావేశితధియాం కామః కామాయ కల్పతే ।
భర్జితా క్వథితా ధానా ప్రాయో బీజాయ నేష్యతే ॥ **26** ॥ 956

యాతాబలా వ్రజం సిద్ధా మయేమా రంస్యథ క్షపాః ।
యదుద్దిశ్య వ్రతమిదం చేరురార్యార్చనం సతీః ॥ **27** ॥ 957

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యాదిష్టా భగవతా లబ్ధకామాః కుమారికాః ।
ధ్యాయంత్యస్తత్పదాంభోజం కృచ్ఛ్రాన్నిర్వివిశుర్వ్రజం ॥ **28** ॥ 958

అథ గోపైః పరివృతో భగవాన్ దేవకీసుతః ।
వృందావనాద్ గతో దూరం చారయన్ గాః సహాగ్రజః ॥ **29** ॥ 959

నిదాఘార్కాతపే తిగ్మే ఛాయాభిః స్వాభిరాత్మనః ।
ఆతపత్రాయితాన్ వీక్ష్య ద్రుమానాహ వ్రజౌకసః ॥ **30** ॥ 960

హే స్తోకకృష్ణ హే అంశో శ్రీదామన్ సుబలార్జున ।
విశాలర్షభ తేజస్విన్ దేవప్రస్థ వరూథప ॥ **31** ॥ 961

పశ్యతైతాన్ మహాభాగాన్ పరార్థైకాంతజీవితాన్ ।
వాతవర్షాతపహిమాన్ సహంతో వారయంతి నః ॥ **32** ॥ 962

అహో ఏషాం వరం జన్మ సర్వప్రాణ్యుపజీవనం ।
సుజనస్యేవ యేషాం వై విముఖా యాంతి నార్థినః ॥ **33** ॥ 963

పత్రపుష్పఫలచ్ఛాయామూలవల్కలదారుభిః ।
గంధనిర్యాసభస్మాస్థితోక్మైః కామాన్ వితన్వతే ॥ **34** ॥ 964

ఏతావజ్జన్మసాఫల్యం దేహినామిహ దేహిషు ।
ప్రాణైరర్థైర్ధియా వాచా శ్రేయ ఏవాచరేత్ సదా ॥ **35** ॥ 965

ఇతి ప్రవాలస్తబకఫలపుష్పదలోత్కరైః ।
తరూణాం నమ్రశాఖానాం మధ్యేన యమునాం గతః ॥ **36** ॥ 966

తత్ర గాః పాయయిత్వాపః సుమృష్టాః శీతలాః శివాః ।
తతో నృప స్వయం గోపాః కామం స్వాదు పపుర్జలం ॥ **37** ॥ 967

తస్యా ఉపవనే కామం చారయంతః పశూన్ నృప ।
కృష్ణరామావుపాగమ్య క్షుధార్తా ఇదమబ్రువన్ ॥ **38** ॥ 968

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే గోపీవస్త్రాపహారో నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

గోపా ఊచుః

రామ రామ మహావీర్య కృష్ణ దుష్టనిబర్హణ।
ఏషా వై బాధతే క్షున్నస్తచ్ఛాంతిం కర్తుమర్హథః ॥ **1** ॥ 969

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి విజ్ఞాపితో గోపైర్భగవాన్ దేవకీసుతః।
భక్తాయా విప్రభార్యాయాః ప్రసీదన్నిదమబ్రవీత్ ॥ **2** ॥ 970

ప్రయాత దేవయజనం బ్రాహ్మణా బ్రహ్మవాదినః।
సత్రమాంగిరసం నామ హ్యాసతే స్వర్గకామ్యయా ॥ **3** ॥ 971

తత్ర గత్వోదనం గోపా యాచతాస్మద్విసర్జితాః।
కీర్తయంతో భగవత ఆర్యస్య మమ చాభిధాం ॥ **4** ॥ 972

ఇత్యాదిష్టా భగవతా గత్వాయాచంత తే తథా।
కృతాంజలిపుటా విప్రాన్ దండవత్ పతితా భువి ॥ **5** ॥ 973

హే భూమిదేవాః శృణుత కృష్ణస్యాదేశకారిణః।
ప్రాప్తాంజానీత భద్రం వో గోపాన్ నో రామచోదితాన్ ॥ **6** ॥ 974

గాశ్చారయంతావవిదూర ఓదనం
రామాచ్యుతౌ వో లషతో బుభుక్షితౌ।

తయోర్ద్విజా ఓదనమర్థినోర్యది
శ్రద్ధా చ వో యచ్ఛత ధర్మవిత్తమాః ॥ **7** ॥ 975

దీక్షాయాః పశుసంస్థాయాః సౌత్రామణ్యాశ్చ సత్తమాః।
అన్యత్ర దీక్షితస్యాపి నాన్నమశ్నన్ హి దుష్యతి ॥ **8** ॥ 976

ఇతి తే భగవద్యాచ్ఞాం శృణ్వంతోఽపి న శుశ్రువుః।
క్షుద్రాశా భూరికర్మాణో బాలిశా వృద్ధమానినః ॥ **9** ॥ 977

దేశః కాలః పృథగ్ ద్రవ్యం మంత్రతంత్రర్త్విజోఽగ్నయః।
దేవతా యజమానశ్చ క్రతుర్ధర్మశ్చ యన్మయః ॥ **10** ॥ 978

తం బ్రహ్మ పరమం సాక్షాద్ భగవంతమధోక్షజం।
మనుష్యదృష్ట్యా దుష్ప్రజ్ఞా మర్త్యాత్మానో న మేనిరే ॥ **11** ॥ 979

న తే యదోమితి ప్రోచుర్న నేతి చ పరంతప।
గోపా నిరాశాః ప్రత్యేత్య తథోచుః కృష్ణరామయోః ॥ **12** ॥ 980

తదుపాకర్ణ్య భగవాన్ ప్రహస్య జగదీశ్వరః।
వ్యాజహార పునర్గోపాన్ దర్శయన్ లౌకికీం గతిం ॥ **13** ॥ 981

మాం జ్ఞాపయత పత్నీభ్యః ససంకర్షణమాగతం।
దాస్యంతి కామమన్నం వః స్నిగ్ధా మయ్యుషితా ధియా ॥ **14** ॥ 982

గత్వాథ పత్నీశాలాయాం దృష్ట్వాఽఽసీనాః స్వలంకృతాః।
నత్వా ద్విజసతీర్గోపాః ప్రశ్రితా ఇదమబ్రువన్ ॥ **15** ॥ 983

నమో వో విప్రపత్నీభ్యో నిబోధత వచాంసి నః।
ఇతోఽవిదూరే చరతా కృష్ణేనేహేషితా వయం ॥ **16** ॥ 984

గాశ్చారయన్ స గోపాలైః సరామో దూరమాగతః।
బుభుక్షితస్య తస్యాన్నం సానుగస్య ప్రదీయతాం ॥ **17** ॥ 985

శ్రుత్వాచ్యుతముపాయాతం నిత్యం తద్ధర్శనోత్సుకాః ।
తత్కథాక్షిప్తమనసో బభూవుర్జాతసంభ్రమాః ॥ **18** ॥ 986

చతుర్విధం బహుగుణమన్నమాదాయ భాజనైః ।
అభిసస్రుః ప్రియం సర్వాః సముద్రమివ నిమ్నగాః ॥ **19** ॥ 987

నిషిధ్యమానాః పతిభిర్భ్రాతృభిర్బంధుభిః సుతైః ।
భగవత్యుత్తమశ్లోకే దీర్ఘశ్రుతధృతాశయాః ॥ **20** ॥ 988

యమునోపవనేఽశోకనవపల్లవమండితే ।
విచరంతం వృతం గోపైః సాగ్రజం దదృశుః స్త్రియః ॥ **21** ॥ 989

శ్యామం హిరణ్యపరిధిం వనమాల్యబర్హ -
ధాతుప్రవాలనటవేషమనువ్రతాంసే ।
విన్యస్తహస్తమితరేణ ధునానమబ్జం
కర్ణోత్పలాలకకపోలముఖాబ్జహాసం ॥ **22** ॥ 990

ప్రాయః శ్రుతప్రియతమోదయకర్ణపూరై -
ర్యస్మిన్ నిమగ్నమనసస్తమథాక్షిరంధ్రైః ।
అంతః ప్రవేశ్య సుచిరం పరిరభ్య తాపం
ప్రాజ్ఞం యథాభిమతయో విజహుర్నరేంద్ర ॥ **23** ॥ 991

తాస్తథా త్యక్తసర్వాశాః ప్రాప్తా ఆత్మదిదృక్షయా ।
విజ్ఞాయాఖిలదృగ్ద్రష్టా ప్రాహ ప్రహసితాననః ॥ **24** ॥ 992

స్వాగతం వో మహాభాగా ఆస్యతాం కరవామ కిం ।
యన్నో దిదృక్షయా ప్రాప్తా ఉపపన్నమిదం హి వః ॥ **25** ॥ 993

నన్వద్ధా మయి కుర్వంతి కుశలాః స్వార్థదర్శనాః ।
అహైతుక్యవ్యవహితాం భక్తిమాత్మప్రియే యథా ॥ **26** ॥ 994

ప్రాణబుద్ధిమనఃస్వాత్మదారాపత్యధనాదయః।
యత్సంపర్కాత్ ప్రియా ఆసంస్తతః కో న్వపరః ప్రియః ॥ **27** ॥ 995

తద్ యాత దేవయజనం పతయో వో ద్విజాతయః।
స్వసత్రం పారయిష్యంతి యుష్మాభిర్గృహమేధినః ॥ **28** ॥ 996

పత్న్య ఊచుః
మైవం విభోఽర్హతి భవాన్ గదితుం నృశంసం
సత్యం కురుష్వ నిగమం తవ పాదమూలం।
ప్రాప్తా వయం తులసిదామ పదావసృష్టం
కేశైర్నివోఢుమతిలంఘ్య సమస్తబంధూన్ ॥ **29** ॥ 997

గృహ్ణంతి నో న పతయః పితరౌ సుతా వా
న భ్రాతృబంధుసుహృదః కుత ఏవ చాన్యే।
తస్మాద్ భవత్ప్రపదయోః పతితాత్మనాం నో
నాన్యా భవేద్ గతిరరిందమ తద్ విధేహి ॥ **30** ॥ 998

శ్రీభగవానువాచ
పతయో నాభ్యసూయేరన్ పితృభ్రాతృసుతాదయః।
లోకాశ్చ వో మయోపేతా దేవా అప్యనుమన్వతే ॥ **31** ॥ 999

న ప్రీతయేఽనురాగాయ హ్యంగసంగో నృణామిహ।
తన్మనో మయి యుంజానా అచిరాన్మామవాప్స్యథ ॥ **32** ॥ 1000

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుక్తా ద్విజపత్న్యస్తా యజ్ఞవాటం పునర్గతాః।
తే చానసూయవః స్వాభిః స్త్రీభిః సత్రమపారయన్ ॥ **33** ॥ 1001

తత్రైకా విధృతా భర్త్రా భగవంతం యథాశ్రుతం।
హృదోపగుహ్య విజహౌ దేహం కర్మానుబంధనం ॥ **34** ॥ 1002

భగవానపి గోవిందస్తేనైవాన్నేన గోపకాన్ ।
చతుర్విధేనాశయిత్వా స్వయం చ బుభుజే ప్రభుః ॥ **35** ॥ 1003

ఏవం లీలానరవపుర్నృలోకమనుశీలయన్ ।
రేమే గోగోపగోపీనాం రమయన్ రూపవాక్కృతైః ॥ **36** ॥ 1004

అథానుస్మృత్య విప్రాస్తే అన్వతప్యన్ కృతాగసః ।
యద్ విశ్వేశ్వరయోర్యాచ్ఞామహన్మ నృవిడంబయోః ॥ **37** ॥ 1005

దృష్ట్వా స్త్రీణాం భగవతి కృష్ణే భక్తిమలౌకికీం ।
ఆత్మానం చ తయా హీనమనుతప్తా వ్యగర్హయన్ ॥ **38** ॥ 1006

ధిగ్ జన్మ నస్త్రివృద్ విద్యాం ధిగ్ వ్రతం ధిగ్ బహుజ్ఞతాం ।
ధిక్ కులం ధిక్ క్రియాదాక్ష్యం విముఖా యే త్వధోక్షజే ॥ **39** ॥ 1007

నూనం భగవతో మాయా యోగినామపి మోహినీ ।
యద్ వయం గురవో నృణాం స్వార్థే ముహ్యామహే ద్విజాః ॥ **40** ॥ 1008

అహో పశ్యత నారీణామపి కృష్ణే జగద్గురౌ ।
దురంతభావం యోఽవిధ్యన్మృత్యుపాశాన్ గృహాభిధాన్ ॥ **41** ॥ 1009

నాసాం ద్విజాతిసంస్కారో న నివాసో గురావపి ।
న తపో నాత్మమీమాంసా న శౌచం న క్రియాః శుభాః ॥ **42** ॥ 1010

అథాపి హ్యుత్తమశ్లోకే కృష్ణే యోగేశ్వరేశ్వరే ।
భక్తిర్దృఢా న చాస్మాకం సంస్కారాదిమతామపి ॥ **43** ॥ 1011

నను స్వార్థవిమూఢానాం ప్రమత్తానాం గృహేహయా ।
అహో నః స్మారయామాస గోపవాక్యైః సతాం గతిః ॥ **44** ॥ 1012

అన్యథా పూర్ణకామస్య కైవల్యాద్యాశిషాం పతేః ।
ఈశితవ్యైః కిమస్మాభిరీశస్యైతద్ విడంబనం ॥ **45** ॥ 1013

హిత్వాన్యాన్ భజతే యం శ్రీః పాదస్పర్శాశయా సకృత్ ।
ఆత్మదోషాపవర్గేణ తద్యాచ్ఞా జనమోహినీ ॥ **46** ॥ 1014

దేశః కాలః పృథగ్ద్రవ్యం మంత్రతంత్రర్త్విజోఽగ్నయః ।
దేవతా యజమానశ్చ క్రతుర్ధర్మశ్చ యన్మయః ॥ **47** ॥ 1015

స ఏష భగవాన్ సాక్షాద్ విష్ణుర్యోగేశ్వరేశ్వరః ।
జాతో యదుష్విత్యశృణ్మ హ్యపి మూఢా న విద్మహే ॥ **48** ॥ 1016

అహో వయం ధన్యతమా యేషాం నస్తాదృశీః స్త్రియః ।
భక్త్యా యాసాం మతిర్జాతా అస్మాకం నిశ్చలా హరౌ ॥ **49** ॥ 1017

నమస్తుభ్యం భగవతే కృష్ణాయాకుంఠమేధసే ।
యన్మాయామోహితధియో భ్రమామః కర్మవర్త్మసు ॥ **50** ॥ 1018

స వై న ఆద్యః పురుషః స్వమాయామోహితాత్మనాం ।
అవిజ్ఞాతానుభావానాం క్షంతుమర్హత్యతిక్రమం ॥ **51** ॥ 1019

ఇతి స్వాఘమనుస్మృత్య కృష్ణే తే కృతహేలనాః ।
దిదృక్షవోఽప్యచ్యుతయోః కంసాద్ భీతా న చాచలన్ ॥ **52** ॥ 1020

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే యజ్ఞపత్న్యుద్ధరణం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
భగవానపి తత్రైవ బలదేవేన సంయుతః।
అపశ్యన్నివసన్ గోపానింద్రయాగకృతోద్యమాన్ ॥ **1** ॥ 1021

తదభిజ్ఞోఽపి భగవాన్ సర్వాత్మా సర్వదర్శనః।
ప్రశ్రయావనతోఽపృచ్ఛద్ వృద్ధాన్ నందపురోగమాన్ ॥ **2** ॥ 1022

కథ్యతాం మే పితః కోఽయం సంభ్రమో వ ఉపాగతః।
కిం ఫలం కస్య చోద్దేశః కేన వా సాధ్యతే మఖః ॥ **3** ॥ 1023

ఏతద్ బ్రూహి మహాన్ కామో మహ్యం శుశ్రూషవే పితః।
న హి గోప్యం హి సాధూనాం కృత్యం సర్వాత్మనామిహ ॥ **4** ॥ 1024

అస్త్యస్వపరదృష్టీనామమిత్రోదాస్తవిద్విషాం।
ఉదాసీనోఽరివద్ వర్జ్య ఆత్మవత్ సుహృదుచ్యతే ॥ **5** ॥ 1025

జ్ఞాత్వాజ్ఞాత్వా చ కర్మాణి జనోఽయమనుతిష్ఠతి।
విదుషః కర్మసిద్ధిః స్యాత్తథా నావిదుషో భవేత్ ॥ **6** ॥ 1026

తత్ర తావత్ క్రియాయోగో భవతాం కిం విచారితః।
అథవా లౌకికస్తన్మే పృచ్ఛతః సాధు భణ్యతాం ॥ **7** ॥ 1027

నంద ఉవాచ
పర్జన్యో భగవానింద్రో మేఘాస్తస్యాత్మమూర్తయః।
తేఽభివర్షంతి భూతానాం ప్రీణనం జీవనం పయః ॥ **8** ॥ 1028

తం తాత వయమన్యే చ వార్ముచాం పతిమీశ్వరం।
ద్రవ్యైస్తద్రేతసా సిద్ధైర్యజంతే క్రతుభిర్నరాః ॥ **9** ॥ 1029

తచ్ఛేషేణోపజీవంతి త్రివర్గఫలహేతవే।
పుంసాం పురుషకారాణాం పర్జన్యః ఫలభావనః ॥ **10** ॥ 1030

య ఏవం విసృజేద్ ధర్మం పారంపర్యాగతం నరః।
కామాల్లోభాద్ భయాద్ద్వేషాత్ స వై నాప్నోతి శోభనం ॥ **11** ॥ 1031

శ్రీశుక ఉవాచ
వచో నిశమ్య నందస్య తథాన్యేషాం వ్రజౌకసాం।
ఇంద్రాయ మన్యుం జనయన్ పితరం ప్రాహ కేశవః ॥ **12** ॥ 1032

శ్రీభగవానువాచ
కర్మణా జాయతే జంతుః కర్మణైవ విలీయతే।
సుఖం దుఃఖం భయం క్షేమం కర్మణైవాభిపద్యతే ॥ **13** ॥ 1033

అస్తి చేదీశ్వరః కశ్చిత్ ఫలరూప్యన్యకర్మణాం।
కర్తారం భజతే సోఽపి న హ్యకర్తుః ప్రభుర్హి సః ॥ **14** ॥ 1034

కిమింద్రేణేహ భూతానాం స్వస్వకర్మానువర్తినాం।
అనీశేనాన్యథా కర్తుం స్వభావవిహితం నృణాం ॥ **15** ॥ 1035

స్వభావతంత్రో హి జనః స్వభావమనువర్తతే।
స్వభావస్థమిదం సర్వం సదేవాసురమానుషం ॥ **16** ॥ 1036

దేహానుచ్చావచాంజంతుః ప్రాప్యోత్సృజతి కర్మణా।
శత్రుర్మిత్రముదాసీనః కర్మైవ గురురీశ్వరః ॥ **17** ॥ 1037

తస్మాత్ సంపూజయేత్ కర్మ స్వభావస్థః స్వకర్మకృత్।
అంజసా యేన వర్తేత తదేవాస్య హి దైవతం ॥ **18** ॥ 1038

ఆజీవ్యైకతరం భావం యస్త్వన్యముపజీవతి।
న తస్మాద్ విందతే క్షేమం జారం నార్యసతీ యథా ॥ **19** ॥ 1039

వర్తేత బ్రహ్మణా విప్రో రాజన్యో రక్షయా భువః।
వైశ్యస్తు వార్తయా జీవేచ్ఛూద్రస్తు ద్విజసేవయా ॥ **20** ॥ 1040

కృషివాణిజ్యగోరక్షా కుసీదం తుర్యముచ్యతే।
వార్తా చతుర్విధా తత్ర వయం గోవృత్తయోఽనిశం ॥ **21** ॥ 1041

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి స్థిత్యుత్పత్త్యంతహేతవః।
రజసోత్పద్యతే విశ్వమన్యోన్యం వివిధం జగత్ ॥ **22** ॥ 1042

రజసా చోదితా మేఘా వర్షంత్యంబూని సర్వతః।
ప్రజాస్తైరేవ సిద్ధ్యంతి మహేంద్రః కిం కరిష్యతి ॥ **23** ॥ 1043

న నః పురో జనపదా న గ్రామా న గృహా వయం।
నిత్యం వనౌకసస్తాత వనశైలనివాసినః ॥ **24** ॥ 1044

తస్మాద్ గవాం బ్రాహ్మణానామద్రేశ్చారభ్యతాం మఖః।
య ఇంద్రయాగసంభారాస్తైరయం సాధ్యతాం మఖః ॥ **25** ॥ 1045

పచ్యంతాం వివిధాః పాకాః సూపాంతాః పాయసాదయః।
సంయావాపూపశష్కుల్యః సర్వదోహశ్చ గృహ్యతాం ॥ **26** ॥ 1046

హూయంతామగ్నయః సమ్యగ్ బ్రాహ్మణైర్బ్రహ్మవాదిభిః।
అన్నం బహువిధం తేభ్యో దేయం వో ధేనుదక్షిణాః ॥ **27** ॥ 1047

అన్యేభ్యశ్చాశ్వచాండాలపతితేభ్యో యథార్హతః।
యవసం చ గవాం దత్త్వా గిరయే దీయతాం బలిః ॥ **28** ॥ 1048

స్వలంకృతా భుక్తవంతః స్వనులిప్తాః సువాససః।
ప్రదక్షిణం చ కురుత గోవిప్రానలపర్వతాన్ ॥ **29** ॥ 1049

ఏతన్మమ మతం తాత క్రియతాం యది రోచతే।
అయం గోబ్రాహ్మణాద్రీణాం మహ్యం చ దయితో మఖః ॥ **30** ॥ 1050

శ్రీశుక ఉవాచ
కాలాత్మనా భగవతా శక్రదర్పం జిఘాంసతా।
ప్రోక్తం నిశమ్య నందాద్యాః సాధ్వగృహ్ణంత తద్వచః ॥ **31** ॥ 1051

తథా చ వ్యదధుః సర్వం యథాఽఽహ మధుసూదనః।
వాచయిత్వా స్వస్త్యయనం తద్ ద్రవ్యేణ గిరిద్విజాన్ ॥ **32** ॥ 1052

ఉపహృత్య బలీన్ సర్వానాదృతా యవసం గవాం।
గోధనాని పురస్కృత్య గిరిం చక్రుః ప్రదక్షిణం ॥ **33** ॥ 1053

అనాంస్యనడుద్యుక్తాని తే చారుహ్య స్వలంకృతాః।
గోప్యశ్చ కృష్ణవీర్యాణి గాయంత్యః సద్విజాశిషః ॥ **34** ॥ 1054

కృష్ణస్త్వన్యతమం రూపం గోపవిశ్రంభణం గతః।
శైలోఽస్మీతి బ్రువన్ భూరి బలిమాదద్ బృహద్వపుః ॥ **35** ॥ 1055

తస్మై నమో వ్రజజనైః సహ చక్రేఽఽత్మనాఽఽత్మనే।
అహో పశ్యత శైలోఽసౌ రూపీ నోఽనుగ్రహం వ్యధాత్ ॥ **36** ॥ 1056

ఏషోఽవజానతో మర్త్యాన్ కామరూపీ వనౌకసః।
హంతి హ్యస్మై నమస్యామః శర్మణే ఆత్మనో గవాం ॥ **37** ॥ 1057

ఇత్యద్రిగోద్విజమఖం వాసుదేవప్రణోదితాః।
యథా విధాయ తే గోపాః సహకృష్ణా వ్రజం యయుః ॥ **38** ॥ 1058

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇంద్రస్తదాఽఽత్మనః పూజాం విజ్ఞాయ విహతాం నృప ।
గోపేభ్యః కృష్ణనాథేభ్యో నందాదిభ్యశ్చుకోప సః ॥ **1** ॥ 1059

గణం సాంవర్తకం నామ మేఘానాం చాంతకారిణాం ।
ఇంద్రః ప్రాచోదయత్ క్రుద్ధో వాక్యం చాహేశమాన్యుత ॥ **2** ॥ 1060

అహో శ్రీమదమాహాత్మ్యం గోపానాం కాననౌకసాం ।
కృష్ణం మర్త్యముపాశ్రిత్య యే చక్రుర్దేవహేలనం ॥ **3** ॥ 1061

యథాదృఢైః కర్మమయైః క్రతుభిర్నామనౌనిభైః ।
విద్యామాన్వీక్షికీం హిత్వా తితీర్షంతి భవార్ణవం ॥ **4** ॥ 1062

వాచాలం బాలిశం స్తబ్ధమజ్ఞం పండితమానినం ।
కృష్ణం మర్త్యముపాశ్రిత్య గోపా మే చక్రురప్రియం ॥ **5** ॥ 1063

ఏషాం శ్రియావలిప్తానాం కృష్ణేనాధ్మాయితాత్మనాం ।
ధునుత శ్రీమదస్తంభం పశూన్ నయత సంక్షయం ॥ **6** ॥ 1064

అహం చైరావతం నాగమారుహ్యానువ్రజే వ్రజం ।
మరుద్గణైర్మహావీర్యైర్నందగోష్ఠజిఘాంసయా ॥ **7** ॥ 1065

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం మఘవతాఽఽజ్ఞప్తా మేఘా నిర్ముక్తబంధనాః।
నందగోకులమాసారైః పీడయామాసురోజసా ॥ **8** ॥ 1066

విద్యోతమానా విద్యుద్భిః స్తనంతః స్తనయిత్నుభిః।
తీవ్రైర్మరుద్గణైర్నున్నా ववృషుర్జలశర్కరాః ॥ **9** ॥ 1067

స్థూణాస్థూలా వర్షధారా ముంచత్స్వభ్రేష్వభీక్ష్ణశః।
జలౌఘైః ప్లావ్యమానా భూర్నాదృశ్యత నతోన్నతం ॥ **10** ॥ 1068

అత్యాసారాతివాతేన పశవో జాతవేపనాః।
గోపా గోప్యశ్చ శీతార్తా గోవిందం శరణం యయుః ॥ **11** ॥ 1069

శిరః సుతాంశ్చ కాయేన ప్రచ్ఛాద్యాసారపీడితాః।
వేపమానా భగవతః పాదమూలముపాయయుః ॥ **12** ॥ 1070

కృష్ణ కృష్ణ మహాభాగ త్వన్నాథం గోకులం ప్రభో।
త్రాతుమర్హసి దేవాన్నః కుపితాద్ భక్తవత్సల ॥ **13** ॥ 1071

శిలావర్షనిపాతేన హన్యమానమచేతనం।
నిరీక్ష్య భగవాన్ మేనే కుపితేంద్రకృతం హరిః ॥ **14** ॥ 1072

అపర్త్వత్యుల్బణం వర్షమతివాతం శిలామయం।
స్వయాగే విహతేఽస్మాభిరింద్రో నాశాయ వర్షతి ॥ **15** ॥ 1073

తత్ర ప్రతివిధిం సమ్యగాత్మయోగేన సాధయే।
లోకేశమానినాం మౌఢ్యాద్ధరిష్యే శ్రీమదం తమః ॥ **16** ॥ 1074

న హి సద్భావయుక్తానాం సురాణామీశవిస్మయః।
మత్తోఽసతాం మానభంగః ప్రశమాయోపకల్పతే ॥ **17** ॥ 1075

తస్మాన్మచ్ఛరణం గోష్ఠం మన్నాథం మత్పరిగ్రహం ।
గోపాయే స్వాత్మయోగేన సోఽయం మే వ్రత ఆహితః ॥ **18** ॥ 1076

ఇత్యుక్త్వైకేన హస్తేన కృత్వా గోవర్ధనాచలం ।
దధార లీలయా కృష్ణశ్ఛత్రాకమివ బాలకః ॥ **19** ॥ 1077

అథాహ భగవాన్ గోపాన్ హేఽంబ తాత వ్రజౌకసః ।
యథోపజోషం విశత గిరిగర్తం సగోధనాః ॥ **20** ॥ 1078

న త్రాస ఇహ వః కార్యో మద్ధస్తాద్రినిపాతనే ।
వాతవర్షభయేనాలం తత్త్రాణం విహితం హి వః ॥ **21** ॥ 1079

తథా నిర్వివిశుర్గర్తం కృష్ణాశ్వాసితమానసాః ।
యథావకాశం సధనాః సవ్రజాః సోపజీవినః ॥ **22** ॥ 1080

క్షుత్తృడ్వ్యథాం సుఖాపేక్షాం హిత్వా తైర్వ్రజవాసిభిః ।
వీక్ష్యమాణో దధావద్రిం సప్తాహం నాచలత్ పదాత్ ॥ **23** ॥ 1081

కృష్ణయోగానుభావం తం నిశామ్యేంద్రోఽతివిస్మితః ।
నిఃస్తంభో భ్రష్టసంకల్పః స్వాన్ మేఘాన్ సన్న్యవారయత్ ॥ **24** ॥ 1082

ఖం వ్యభ్రముదితాదిత్యం వాతవర్షం చ దారుణం ।
నిశామ్యోపరతం గోపాన్ గోవర్ధనధరోఽబ్రవీత్ ॥ **25** ॥ 1083

నిర్యాత త్యజత త్రాసం గోపాః సస్త్రీధనార్భకాః ।
ఉపారతం వాతవర్షం వ్యుదప్రాయాశ్చ నిమ్నగాః ॥ **26** ॥ 1084

తతస్తే నిర్యయుర్గోపాః స్వం స్వమాదాయ గోధనం ।
శకటోఢోపకరణం స్త్రీబాలస్థవిరాః శనైః ॥ **27** ॥ 1085

భగవానపి తం శైలం స్వస్థానే పూర్వవత్ ప్రభుః ।
పశ్యతాం సర్వభూతానాం స్థాపయామాస లీలయా ॥ **28** ॥ 1086

తం ప్రేమవేగాన్నిభృతా వ్రజౌకసో
యథా సమీయుః పరిరంభణాదిభిః।
గోప్యశ్చ సస్నేహమపూజయన్ ముదా
దధ్యక్షతాద్భిర్యుయుజుః సదాశిషః ॥ **29** ॥ 1087

యశోదా రోహిణీ నందో రామశ్చ బలినాం వరః।
కృష్ణమాలింగ్య యుయుజురాశిషః స్నేహకాతరాః ॥ **30** ॥ 1088

దివి దేవగణాః సాధ్యాః సిద్ధగంధర్వచారణాః।
తుష్టువుర్ముముచుస్తుష్టాః పుష్పవర్షాణి పార్థివ ॥ **31** ॥ 1089

శంఖదుందుభయో నేదుర్దివి దేవప్రణోదితాః।
జగుర్గంధర్వపతయస్తుంబురుప్రముఖా నృప ॥ **32** ॥ 1090

తతోఽనురక్తైః పశుపైః పరిశ్రితో
రాజన్ స గోష్ఠం సబలోఽవ్రజద్ధరిః।
తథావిధాన్యస్య కృతాని గోపికా
గాయంత్య ఈయుర్ముదితా హృదిస్పృశః ॥ **33** ॥ 1091

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవంవిధాని కర్మాణి గోపాః కృష్ణస్య వీక్ష్య తే ।
అతద్వీర్యవిదః ప్రోచుః సమభ్యేత్య సువిస్మితాః ॥ **1** ॥ 1092

బాలకస్య యదేతాని కర్మాణ్యత్యద్భుతాని వై ।
కథమర్హత్యసౌ జన్మ గ్రామ్యేష్వాత్మజుగుప్సితం ॥ **2** ॥ 1093

యః సప్తహాయనో బాలః కరేణైకేన లీలయా ।
కథం బిభ్రద్ గిరివరం పుష్కరం గజరాడివ ॥ **3** ॥ 1094

తోకేనామీలితాక్షేణ పూతనాయా మహౌజసః ।
పీతః స్తనః సహ ప్రాణైః కాలేనేవ వయస్తనోః ॥ **4** ॥ 1095

హిన్వతోఽధః శయానస్య మాస్యస్య చరణావుదక్ ।
అనోఽపతద్ విపర్యస్తం రుదతః ప్రపదాహతం ॥ **5** ॥ 1096

ఏకహాయన ఆసీనో హ్రియమాణో విహాయసా ।
దైత్యేన యస్తృణావర్తమహన్ కంఠగ్రహాతురం ॥ **6** ॥ 1097

క్వచిద్ధైయంగవస్తైన్యే మాత్రా బద్ధ ఉలూఖలే ।
గచ్ఛన్నర్జునయోర్మధ్యే బాహుభ్యాం తావపాతయత్ ॥ **7** ॥ 1098

వనే సంచారయన్ వత్సాన్ సరామో బాలకైర్వృతః।
హంతుకామం బకం దోర్భ్యాం ముఖతోఽరిమపాటయత్ ॥ **8** ॥ 1099

వత్సేషు వత్సరూపేణ ప్రవిశంతం జిఘాంసయా।
హత్వా న్యపాతయత్తేన కపిత్థాని చ లీలయా ॥ **9** ॥ 1100

హత్వా రాసభదైతేయం తద్బంధూంశ్చ బలాన్వితః।
చక్రే తాలవనం క్షేమం పరిపక్వఫలాన్వితం ॥ **10** ॥ 1101

ప్రలంబం ఘాతయిత్వోగ్రం బలేన బలశాలినా।
అమోచయద్ వ్రజపశూన్ గోపాంశ్చారణ్యవహ్నితః ॥ **11** ॥ 1102

ఆశీవిషతమాహీంద్రం దమిత్వా విమదం హ్రదాత్।
ప్రసహ్యోద్వాస్య యమునాం చక్రేఽసౌ నిర్విషోదకాం ॥ **12** ॥ 1103

దుస్త్యజశ్చానురాగోఽస్మిన్ సర్వేషాం నో వ్రజౌకసాం।
నంద తే తనయేఽస్మాసు తస్యాప్యాత్పత్తికః కథం ॥ **13** ॥ 1104

క్వ సప్తహాయనో బాలః క్వ మహాద్రివిధారణం।
తతో నో జాయతే శంకా వ్రజనాథ తవాత్మజే ॥ **14** ॥ 1105

నంద ఉవాచ
శ్రూయతాం మే వచో గోపా వ్యేతు శంకా చ వోఽర్భకే।
ఏనం కుమారముద్దిశ్య గర్గో మే యదువాచ హ ॥ **15** ॥ 1106

వర్ణాస్త్రయః కిలాస్యాసన్ గృహ్ణతోఽనుయుగం తనూః।
శుక్లో రక్తస్తథా పీత ఇదానీం కృష్ణతాం గతః ॥ **16** ॥ 1107

ప్రాగయం వసుదేవస్య క్వచిజ్జాతస్తవాత్మజః।
వాసుదేవ ఇతి శ్రీమానభిజ్ఞాః సంప్రచక్షతే ॥ **17** ॥ 1108

బహూని సంతి నామాని రూపాణి చ సుతస్య తే।
గుణకర్మానురూపాణి తాన్యహం వేద నో జనాః ॥ **18** ॥ 1109

ఏష వః శ్రేయ ఆధాస్యద్ గోపగోకులనందనః।
అనేన సర్వదుర్గాణి యూయమంజస్తరిష్యథ ॥ **19** ॥ 1110

పురానేన వ్రజపతే సాధవో దస్యుపీడితాః।
అరాజకే రక్ష్యమాణా జిగ్యుర్దస్యూన్ సమేధితాః ॥ **20** ॥ 1111

య ఏతస్మిన్ మహాభాగాః ప్రీతిం కుర్వంతి మానవాః।
నారయోఽభిభవంత్యేతాన్ విష్ణుపక్షానివాసురాః ॥ **21** ॥ 1112

తస్మాన్నంద కుమారోఽయం నారాయణసమో గుణైః।
శ్రియా కీర్త్యానుభావేన తత్కర్మసు న విస్మయః ॥ **22** ॥ 1113

ఇత్యద్ధా మాం సమాదిశ్య గర్గే చ స్వగృహం గతే।
మన్యే నారాయణస్యాంశం కృష్ణమక్లిష్టకారిణం ॥ **23** ॥ 1114

ఇతి నందవచః శ్రుత్వా గర్గగీతం వ్రజౌకసః।
దృష్టశ్రుతానుభావాస్తే కృష్ణస్యామితతేజసః।
ముదితా నందమానర్చుః కృష్ణం చ గతవిస్మయాః ॥ **24** ॥ 1115

దేవే వర్షతి యజ్ఞవిప్లవరుషా వజ్రాశ్మపర్షానిలైః
సీదత్పాలపశుస్త్రి ఆత్మశరణం దృష్ట్వానుకంప్యుత్స్మయన్।
ఉత్పాట్యైకకరేణ శైలమబలో లీలోచ్ఛిలీంధ్రం యథా
బిభ్రద్ గోష్ఠమపాన్మహేంద్రమదభిత్ ప్రీయాన్న ఇంద్రో గవాం ॥ **25** ॥ 1116

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
గోవర్ధనే ధృతే శైలే ఆసారాద్ రక్షితే వ్రజే।
గోలోకాదావ్రజత్ కృష్ణం సురభిః శక్ర ఏవ చ ॥ **1** ॥ 1117

వివిక్త ఉపసంగమ్య వ్రీడితః కృతహేలనః।
పస్పర్శ పాదయోరేనం కిరీటేనార్కవర్చసా ॥ **2** ॥ 1118

దృష్టశ్రుతానుభావోఽస్య కృష్ణస్యామితతేజసః।
నష్టత్రిలోకేశమద ఇంద్ర ఆహ కృతాంజలిః ॥ **3** ॥ 1119

ఇంద్ర ఉవాచ
విశుద్ధసత్త్వం తవ ధామ శాంతం
తపోమయం ధ్వస్తరజస్తమస్కం।
మాయామయోఽయం గుణసంప్రవాహో
న విద్యతే తేఽగ్రహణానుబంధః ॥ **4** ॥ 1120

కుతో ను తద్ధేతవ ఈశ తత్కృతా
లోభాదయో యేఽబుధలింగభావాః।
తథాపి దండం భగవాన్ బిభర్తి
ధర్మస్య గుప్త్యై ఖలనిగ్రహాయ ॥ **5** ॥ 1121

పితా గురుస్త్వం జగతామధీశో
దురత్యయః కాల ఉపాత్తదండః।
హితాయ స్వేచ్ఛాతనుభిః సమీహసే
మానం విధున్వంజగదీశమానినాం ॥ **6** ॥ 1122

యే మద్విధాజ్ఞా జగదీశమానిన -
స్త్వాం వీక్ష్య కాలేఽభయమాశు తన్మదం।
హిత్వాఽఽర్యమార్గం ప్రభజంత్యపస్మయా
ఈహా ఖలానామపి తేఽనుశాసనం ॥ **7** ॥ 1123

స త్వం మమైశ్వర్యమదప్లుతస్య
కృతాగసస్తేఽవిదుషః ప్రభావం।
క్షంతుం ప్రభోఽథార్హసి మూఢచేతసో
మైవం పునర్భూన్మతిరీశ మేఽసతీ ॥ **8** ॥ 1124

తవావతారోఽయమధోక్షజేహ
స్వయంభరాణాముభారజన్మనాం।
చమూపతీనామభవాయ దేవ
భవాయ యుష్మచ్చరణానువర్తినాం ॥ **9** ॥ 1125

నమస్తుభ్యం భగవతే పురుషాయ మహాత్మనే।
వాసుదేవాయ కృష్ణాయ సాత్వతాం పతయే నమః ॥ **10** ॥ 1126

స్వచ్ఛందోపాత్తదేహాయ విశుద్ధజ్ఞానమూర్తయే।
సర్వస్మై సర్వబీజాయ సర్వభూతాత్మనే నమః ॥ **11** ॥ 1127

మయేదం భగవన్ గోష్ఠనాశాయాసారవాయుభిః।
చేష్టితం విహతే యజ్ఞే మానినా తీవ్రమన్యునా ॥ **12** ॥ 1128

త్వయేశానుగృహీతోఽస్మి ధ్వస్తస్తంభో వృథోద్యమః।
ఈశ్వరం గురుమాత్మానం త్వామహం శరణం గతః ॥ **13** ॥ 1129

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం సంకీర్తితః కృష్ణో మఘోనా భగవానముం।
మేఘగంభీరయా వాచా ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥ **14** ॥ 1130

శ్రీభగవానువాచ
మయా తేఽకారి మఘవన్ మఖభంగోఽనుగృహ్ణతా।
మదనుస్మృతయే నిత్యం మత్తస్యేంద్ర శ్రియా భృశం ॥ **15** ॥ 1131

మామైశ్వర్యశ్రీమదాంధో దండపాణిం న పశ్యతి।
తం భ్రంశయామి సంపద్భ్యో యస్య చేచ్ఛామ్యనుగ్రహం ॥ **16** ॥ 1132

గమ్యతాం శక్ర భద్రం వః క్రియతాం మేఽనుశాసనం।
స్థీయతాం స్వాధికారేషు యుక్తైర్వః స్తంభవర్జితైః ॥ **17** ॥ 1133

అథాహ సురభిః కృష్ణమభివంద్య మనస్వినీ।
స్వసంతానైరుపామంత్ర్య గోపరూపిణమీశ్వరం ॥ **18** ॥ 1134

సురభిరువాచ
కృష్ణ కృష్ణ మహాయోగిన్ విశ్వాత్మన్ విశ్వసంభవ।
భవతా లోకనాథేన సనాథా వయమచ్యుత ॥ **19** ॥ 1135

త్వం నః పరమకం దైవం త్వం న ఇంద్రో జగత్పతే।
భవాయ భవ గోవిప్రదేవానాం యే చ సాధవః ॥ **20** ॥ 1136

ఇంద్రం నస్త్వాభిషేక్ష్యామో బ్రహ్మణా నోదితా వయం।
అవతీర్ణోఽసి విశ్వాత్మన్ భూమేర్భారాపనుత్తయే ॥ **21** ॥ 1137

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం కృష్ణముపామంత్ర్య సురభిః పయసాఽఽత్మనః।
జలైరాకాశగంగాయా ఐరావతకరోద్ధృతైః ॥ **22** ॥ 1138

ఇంద్రః సురర్షిభిః సాకం నోదితో దేవమాతృభిః।
అభ్యషించత దాశార్హం గోవింద ఇతి చాభ్యధాత్ ॥ **23** ॥ 1139

తత్రాగతాస్తుంబురునారదాదయో
గంధర్వవిద్యాధరసిద్ధచారణాః।
జగుర్యశో లోకమలాపహం హరేః
సురాంగనాః సన్ననృతుర్ముదాన్వితాః ॥ **24** ॥ 1140

తం తుష్టువుర్దేవనికాయకేతవో
వ్యవాకిరంశ్చాద్భుతపుష్పవృష్టిభిః।
లోకాః పరాం నిర్వృతిమాప్నువంస్త్రయో
గావస్తదా గామనయన్ పయోద్రుతాం ॥ **25** ॥ 1141

నానారసౌఘాః సరితో వృక్షా ఆసన్ మధుస్రవాః।
అకృష్టపచ్యౌషధయో గిరయోఽబిభ్రదున్మణీన్ ॥ **26** ॥ 1142

కృష్ణేఽభిషిక్త ఏతాని సత్త్వాని కురునందన।
నిర్వైరాణ్యభవంస్తాత క్రూరాణ్యపి నిసర్గతః ॥ **27** ॥ 1143

ఇతి గోగోకులపతిం గోవిందమభిషిచ్య సః।
అనుజ్ఞాతో యయౌ శక్రో వృతో దేవాదిభిర్దివం ॥ **28** ॥ 1144

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ఇంద్రస్తుతిర్నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకాదశ్యాం నిరాహారః సమభ్యర్చ్య జనార్దనం ।
స్నాతుం నందస్తు కాలింద్యా ద్వాదశ్యాం జలమావిశత్ ॥ **1** ॥ 1145

తం గృహీత్వానయద్ భృత్యో వరుణస్యాసురోఽంతికం ।
అవిజ్ఞాయాసురీం వేలాం ప్రవిష్టముదకం నిశి ॥ **2** ॥ 1146

చుక్రుశుస్తమపశ్యంతః కృష్ణ రామేతి గోపకాః ।
భగవాంస్తదుపశ్రుత్య పితరం వరుణాహృతం ।
తదంతికం గతో రాజన్ స్వానామభయదో విభుః ॥ **3** ॥ 1147

ప్రాప్తం వీక్ష్య హృషీకేశం లోకపాలః సపర్యయా ।
మహత్యా పూజయిత్వాఽఽహ తద్దర్శనమహోత్సవః ॥ **4** ॥ 1148

వరుణ ఉవాచ
అద్య మే నిభృతో దేహోఽద్యైవార్థోఽధిగతః ప్రభో ।
త్వత్పాదభాజో భగవన్నవాపుః పారమధ్వనః ॥ **5** ॥ 1149

నమస్తుభ్యం భగవతే బ్రహ్మణే పరమాత్మనే ।
న యత్ర శ్రూయతే మాయా లోకసృష్టివికల్పనా ॥ **6** ॥ 1150

అజానతా మామకేన మూఢేనాకార్యవేదినా।
ఆనీతోఽయం తవ పితా తద్ భవాన్ క్షంతుమర్హతి ॥ **7** ॥ 1151

మమాప్యనుగ్రహం కృష్ణ కర్తుమర్హస్యశేషదృక్।
గోవింద నీయతామేష పితా తే పితృవత్సల ॥ **8** ॥ 1152

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం ప్రసాదితః కృష్ణో భగవానీశ్వరేశ్వరః।
ఆదాయాగాత్ స్వపితరం బంధూనాం చావహన్ ముదం ॥ **9** ॥ 1153

నందస్త్వతీంద్రియం దృష్ట్వా లోకపాలమహోదయం।
కృష్ణే చ సన్నతిం తేషాం జ్ఞాతిభ్యో విస్మితోఽబ్రవీత్ ॥ **10** ॥ 1154

తే త్వౌత్సుక్యధియో రాజన్ మత్వా గోపాస్తమీశ్వరం।
అపి నః స్వగతిం సూక్ష్మాముపాధాస్యదధీశ్వరః ॥ **11** ॥ 1155

ఇతి స్వానాం స భగవాన్ విజ్ఞాయాఖిలదృక్ స్వయం।
సంకల్పసిద్ధయే తేషాం కృపయైతదచింతయత్ ॥ **12** ॥ 1156

జనో వై లోక ఏతస్మిన్నవిద్యాకామకర్మభిః।
ఉచ్చావచాసు గతిషు న వేద స్వాం గతిం భ్రమన్ ॥ **13** ॥ 1157

ఇతి సంచింత్య భగవాన్ మహాకారుణికో హరిః।
దర్శయామాస లోకం స్వం గోపానాం తమసః పరం ॥ **14** ॥ 1158

సత్యం జ్ఞానమనంతం యద్ బ్రహ్మ జ్యోతిః సనాతనం।
యద్ధి పశ్యంతి మునయో గుణాపాయే సమాహితాః ॥ **15** ॥ 1159

తే తు బ్రహ్మహ్రదం నీతా మగ్నాః కృష్ణేన చోద్ధృతాః।
దదృశుర్బ్రహ్మణో లోకం యత్రాక్రూరోఽధ్యగాత్ పురా ॥ **16** ॥ 1160

నందాదయస్తు తం దృష్ట్వా పరమానందనిర్వృతాః।
కృష్ణం చ తత్రచ్ఛందోభిః స్తూయమానం సువిస్మితాః ॥ **17** ॥ 1161

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
భగవానపి తా రాత్రీః శరదోత్ఫుల్లమల్లికాః ।
వీక్ష్య రంతుం మనశ్చక్రే యోగమాయామురాశ్రితః ॥ **1** ॥ 1162

తదోడురాజః ककుభः करैర్ముఖం
ప్రాచ్యా విలింపన్నరుణేన శంతమైः ।
స చర్షణీనాముదగాచ్ఛుచో మృజన్
ప్రియः ప్రియాయా ఇవ దీర్ఘదర్శనः ॥ **2** ॥ 1163

దృష్ట్వా కుముద్వంతమఖండమండలం
రమాననాభం నవకుంకుమారుణం ।
వనం చ తత్కోమలగోభిరంజితం
జగౌ కలం వామదృశాం మనోహరం ॥ **3** ॥ 1164

నిశమ్య గీతం తదనంగవర్ధనం
వ్రజస్త్రియः కృష్ణగృహీతమానసాः ।
ఆజగ్మురన్యోన్యమలక్షితోద్యమాः
స యత్ర కాంతో జవలోలకుండలాः ॥ **4** ॥ 1165

దుహంత్యోఽభియయుः కాశ్చిద్ దోహం హిత్వా సముత్సుకాः ।
పయోఽధిశ్రిత్య సంయావమనుద్వాస్యాపరా యయుः ॥ **5** ॥ 1166

పరివేషయంత్యస్తద్ధిత్వా పాయయంత్యః శిశూన్ పయః।
శుశ్రూషంత్యః పతీన్ కాశ్చిదశ్నంత్యోఽపాస్య భోజనం ॥ **6** ॥ 1167

లింపంత్యః ప్రమృజంత్యోఽన్యా అంజంత్యః కాశ్చ లోచనే।
వ్యత్యస్తవస్త్రాభరణాః కాశ్చిత్ కృష్ణాంతికం యయుః ॥ **7** ॥ 1168

తా వార్యమాణాః పతిభిః పితృభిర్భ్రాతృబంధుభిః।
గోవిందాపహృతాత్మానో న న్యవర్తంత మోహితాః ॥ **8** ॥ 1169

అంతర్గృహగతాః కాశ్చిద్ గోప్యోఽలబ్ధవినిర్గమాః।
కృష్ణం తద్భావనాయుక్తా దధ్యుర్మీలితలోచనాః ॥ **9** ॥ 1170

దుఃసహప్రేష్ఠవిరహతీవ్రతాపధుతాశుభాః।
ధ్యానప్రాప్తాచ్యుతాశ్లేషనిర్వృత్యా క్షీణమంగలాః ॥ **10** ॥ 1171

తమేవ పరమాత్మానం జారబుద్ధ్యాపి సంగతాః।
జహుర్గుణమయం దేహం సద్యః ప్రక్షీణబంధనాః ॥ **11** ॥ 1172

రాజోవాచ

కృష్ణం విదుః పరం కాంతం న తు బ్రహ్మతయా మునే।
గుణప్రవాహోపరమస్తాసాం గుణధియాం కథం ॥ **12** ॥ 1173

శ్రీశుక ఉవాచ

ఉక్తం పురస్తాదేతత్తే చైద్యః సిద్ధిం యథా గతః।
ద్విషన్నపి హృషీకేశం కిముతాధోక్షజప్రియాః ॥ **13** ॥ 1174

నృణాం నిఃశ్రేయసార్థాయ వ్యక్తిర్భగవతో నృప।
అవ్యయస్యాప్రమేయస్య నిర్గుణస్య గుణాత్మనః ॥ **14** ॥ 1175

కామం క్రోధం భయం స్నేహమైక్యం సౌహృదమేవ చ।
నిత్యం హరౌ విదధతో యాంతి తన్మయతాం హి తే ॥ **15** ॥ 1176

న చైవం విస్మయః కార్యో భవతా భగవత్యజే।
యోగేశ్వరేశ్వరే కృష్ణే యత ఏతద్ విముచ్యతే ॥ **16** ॥ 1177

తా దృష్ట్వాంతికమాయాతా భగవాన్ వ్రజయోషితః।
అవదద్ వదతాం శ్రేష్ఠో వాచః పేశైర్విమోహయన్ ॥ **17** ॥ 1178

శ్రీభగవానువాచ
స్వాగతం వో మహాభాగాః ప్రియం కిం కరవాణి వః।
వ్రజస్యానామయం కచ్చిద్ బ్రూతాగమనకారణం ॥ **18** ॥ 1179

రజన్యేషా ఘోరరూపా ఘోరసత్త్వనిషేవితా।
ప్రతియాత వ్రజం నేహ స్థేయం స్త్రీభిః సుమధ్యమాః ॥ **19** ॥ 1180

మాతరః పితరః పుత్రా భ్రాతరః పతయశ్చ వః।
విచిన్వంతి హ్యపశ్యంతో మా కృధ్వం బంధుసాధ్వసం ॥ **20** ॥ 1181

దృష్టం వనం కుసుమితం రాకేశకరరంజితం।
యమునానిలలీలైజత్తరుపల్లవశోభితం ॥ **21** ॥ 1182

తద్ యాత మా చిరం గోష్ఠం శుశ్రూషధ్వం పతీన్ సతీః।
క్రందంతి వత్సా బాలాశ్చ తాన్ పాయయత దుహ్యత ॥ **22** ॥ 1183

అథవా మదభిస్నేహాద్ భవత్యో యంత్రితాశయాః।
ఆగతా హ్యుపపన్నం వః ప్రీయంతే మయి జంతవః ॥ **23** ॥ 1184

భర్తుః శుశ్రూషణం స్త్రీణాం పరో ధర్మో హ్యమాయయా।
తద్బంధూనాం చ కల్యాణ్యాః ప్రజానాం చానుపోషణం ॥ **24** ॥ 1185

దుఃశీలో దుర్భగో వృద్ధో జడో రోగ్యధనోఽపి వా।
పతిః స్త్రీభిర్న హాతవ్యో లోకేప్సుభిరపాతకీ ॥ **25** ॥ 1186

అస్వర్గ్యమయశస్యం చ ఫల్గు కృచ్ఛ్రం భయావహం।
జుగుప్సితం చ సర్వత్ర ఔపపత్యం కులస్త్రియాః ॥ **26** ॥ 1187

శ్రవణాద్ దర్శనాద్ ధ్యానాన్మయి భావోఽనుకీర్తనాత్।
న తథా సన్నికర్షేణ ప్రతియాత తతో గృహాన్ ॥ **27** ॥ 1188

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి విప్రియమాకర్ణ్య గోప్యో గోవిందభాషితం।
విషణ్ణా భగ్నసంకల్పాశ్చింతామాపుర్దురత్యయాం ॥ **28** ॥ 1189

కృత్వా ముఖాన్యవ శుచః శ్వసనేన శుష్యద్
బింబాధరాణి చరణేన భువం లిఖంత్యః।
అస్రైరుపాత్తమషిభిః కుచకుంకుమాని
తస్థుర్మృజంత్య ఉరుదుఃఖభరాః స్మ తూష్ణీం ॥ **29** ॥ 1190

ప్రేష్ఠం ప్రియేతరమివ ప్రతిభాషమాణం
కృష్ణం తదర్థవినివర్తితసర్వకామాః।
నేత్రే విమృజ్య రుదితోపహతే స్మ కించిత్
సంరంభగద్గదగిరోఽబ్రువతానురక్తాః ॥ **30** ॥ 1191

గోప్య ఊచుః
మైవం విభోఽర్హతి భవాన్ గదితుం నృశంసం
సంత్యజ్య సర్వవిషయాంస్తవ పాదమూలం।
భక్తా భజస్వ దురవగ్రహ మా త్యజాస్మాన్
దేవో యథాఽఽదిపురుషో భజతే ముముక్షూన్ ॥ **31** ॥ 1192

యత్పత్యపత్యసుహృదామనువృత్తిరంగ
స్త్రీణాం స్వధర్మ ఇతి ధర్మవిదా త్వయోక్తం।
అస్త్వేవమేతదుపదేశపదే త్వయీశే
ప్రేష్ఠో భవాంస్తనుభృతాం కిల బంధురాత్మా ॥ **32** ॥ 1193

కుర్వంతి హి త్వయి రతిం కుశలాః స్వ ఆత్మన్
నిత్యప్రియే పతిసుతాదిభిరార్తిదైః కిం।
తన్నః ప్రసీద పరమేశ్వర మా స్మ ఛింద్యా
ఆశాం భృతాం త్వయి చిరాదరవిందనేత్ర ॥ **33** ॥ 1194

చిత్తం సుఖేన భవతాపహృతం గృహేషు
యన్నిర్విశత్యుత కరావపి గృహ్యకృత్యే।
పాదౌ పదం న చలతస్తవ పాదమూలాద్
యామః కథం వ్రజమథో కరవామ కిం వా ॥ **34** ॥ 1195

సించాంగ నస్త్వదధరామృతపూరకేణ
హాసావలోకకలగీతజహృచ్ఛయాగ్నిం।
నో చేద్ వయం విరహజాగ్న్యుపయుక్తదేహా
ధ్యానేన యామ పదయోః పదవీం సఖే తే ॥ **35** ॥ 1196

యర్హ్యంబుజాక్ష తవ పాదతలం రమాయా
దత్తక్షణం క్వచిదరణ్యజనప్రియస్య।
అస్ప్రాక్ష్మ తత్ప్రభృతి నాన్యసమక్షమంగ
స్థాతుం త్వయాభిరమితా బత పారయామః ॥ **36** ॥ 1197

శ్రీర్యత్పదాంబుజరజశ్చకమే తులస్యా
లబ్ధ్వాపి వక్షసి పదం కిల భృత్యజుష్టం।
యస్యాః స్వవీక్షణకృతేఽన్యసురప్రయాస -
స్తద్వద్ వయం చ తవ పాదరజః ప్రపన్నాః ॥ **37** ॥ 1198

తన్నః ప్రసీద వృజినార్దన తేఽంఘ్రిమూలం
ప్రాప్తా విసృజ్య వసతీస్త్వదుపాసనాశాః।
త్వత్సుందరస్మితనిరీక్షణతీవ్రకామ -
తప్తాత్మనాం పురుషభూషణ దేహి దాస్యం ॥ **38** ॥ 1199

వీక్ష్యాలకావృతముఖం తవ కుండలశ్రీ -
గండస్థలాధరసుధం హసితావలోకం।
దత్తాభయం చ భుజదండయుగం విలోక్య
వక్షఃశ్రియైకరమణం చ భవామ దాస్యః ॥ **39** ॥ 1200

కా స్త్र్యంగ తే కలపదాయతమూర్చ్ఛితేన
సమ్మోహితాఽఽర్యచరితాన్న చలేత్త్రిలోక్యాం।
త్రైలోక్యసౌభగమిదం చ నిరీక్ష్య రూపం
యద్ గోద్విజద్రుమమృగాః పులకాన్యబిభ్రన్ ॥ **40** ॥ 1201

వ్యక్తం భవాన్ వ్రజభయార్తిహరోఽభిజాతో
దేవో యథాఽఽదిపురుషః సురలోకగోప్తా।
తన్నో నిధేహి కరపంకజమార్తబంధో
తప్తస్తనేషు చ శిరస్సు చ కింకరీణాం ॥ **41** ॥ 1202

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి విక్లవితం తాసాం శ్రుత్వా యోగేశ్వరేశ్వరః।
ప్రహస్య సదయం గోపీరాత్మారామోఽప్యరీరమత్ ॥ **42** ॥ 1203

తాభిః సమేతాభిరుదారచేష్టితః
ప్రియేక్షణోత్ఫుల్లముఖీభిరచ్యుతః।
ఉదారహాసద్విజకుందదీధతి -
ర్వ్యరోచతైణాంక ఇవోడుభిర్వృతః ॥ **43** ॥ 1204

ఉపగీయమాన ఉద్గాయన్ వనితాశతయూథపః।
మాలాం బిభ్రద్ వైజయంతీం వ్యచరన్మండయన్ వనం ॥ **44** ॥ 1205

నద్యాః పులినమావిశ్య గోపీభిర్హిమవాలుకం।
రేమే తత్తరలానందకుముదామోదవాయునా ॥ **45** ॥ 1206

బాహుప్రసారపరిరంభకరాలకోరు -
నీవీస్తనాలభననర్మనఖాగ్రపాతైః ।
క్ష్వేల్యావలోకహసితైర్వ్రజసుందరీణా -
ముత్తంభయన్ రతిపతిం రమయాంచకార ॥ **46** ॥ 1207

ఏవం భగవతః కృష్ణాల్లబ్ధమానా మహాత్మనః ।
ఆత్మానం మేనిరే స్త్రీణాం మానిన్యోఽభ్యధికం భువి ॥ **47** ॥ 1208

తాసాం తత్ సౌభగమదం వీక్ష్య మానం చ కేశవః ।
ప్రశమాయ ప్రసాదాయ తత్రైవాంతరధీయత ॥ **48** ॥ 1209

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే భగవతో రాసక్రీడావర్ణనం నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అంతర్హితే భగవతి సహసైవ వ్రజాంగనాః।
అతప్యంస్తమచక్షాణాః కరిణ్య ఇవ యూథపం ॥ **1** ॥ 1210

గత్యానురాగస్మితవిభ్రమేక్షితై -
ర్మనోరమాలాపవిహారవిభ్రమైః।
ఆక్షిప్తచిత్తాః ప్రమదా రమాపతే -
స్తాస్తా విచేష్టా జగృహుస్తదాత్మికాః ॥ **2** ॥ 1211

గతిస్మితప్రేక్షణభాషణాదిషు
ప్రియాః ప్రియస్య ప్రతిరూఢమూర్తయః।
అసావహం త్విత్యబలాస్తదాత్మికా
న్యవేదిషుః కృష్ణవిహారవిభ్రమాః ॥ **3** ॥ 1212

గాయంత్య ఉచ్చైరముమేవ సంహతా
విచిక్యురున్మత్తకవద్ వనాద్ వనం।
పప్రచ్ఛురాకాశవదంతరం బహి -
ర్భూతేషు సంతం పురుషం వనస్పతీన్ ॥ **4** ॥ 1213

దృష్టో వః కచ్చిదశ్వత్థ ప్లక్ష న్యగ్రోధ నో మనః।
నందసూనుర్గతో హృత్వా ప్రేమహాసావలోకనైః ॥ **5** ॥ 1214

కచ్చిత్ కురబకాశోకనాగపున్నాగచంపకాః ।
రామానుజో మానినీనామితో దర్పహరస్మితః ॥ **6** ॥ 1215

కచ్చిత్తులసి కల్యాణి గోవిందచరణప్రియే ।
సహ త్వాలికులైర్బిభ్రద్ దృష్టస్తేఽతిప్రియోఽచ్యుతః ॥ **7** ॥ 1216

మాలత్యదర్శి వః కచ్చిన్మల్లికే జాతి యూథికే ।
ప్రీతిం వో జనయన్ యాతః కరస్పర్శేన మాధవః ॥ **8** ॥ 1217

చూతప్రియాలపనసాసనకోవిదార -
జంబ్వర్కబిల్వబకులామ్రకదంబనీపాః ।
యేఽన్యే పరార్థభవకా యమునోపకూలాః
శంసంతు కృష్ణపదవీం రహితాత్మనాం నః ॥ **9** ॥ 1218

కిం తే కృతం క్షితి తపో బత కేశవాంఘ్రి -
స్పర్శోత్సవోత్పులకితాంగరుహైర్విభాసి ।
అప్యంఘ్రిసంభవ ఉరుక్రమవిక్రమాద్ వా
ఆహో వరాహవపుషః పరిరంభణేన ॥ **10** ॥ 1219

అప్యేణపత్న్యుపగతః ప్రియయేహ గాత్రై -
స్తన్వన్ దృశాం సఖి సునిర్వృతిమచ్యుతో వః ।
కాంతాంగసంగకుచకుంకుమరంజితాయాః
కుందస్రజః కులపతేరిహ వాతి గంధః ॥ **11** ॥ 1220

బాహుం ప్రియాంస ఉపధాయ గృహీతపద్మో
రామానుజస్తులసికాలికులైర్మదాంధైః ।
అన్వీయమాన ఇహ వస్తరవః ప్రణామం
కిం వాభినందతి చరన్ ప్రణయావలోకైః ॥ **12** ॥ 1221

పృచ్ఛతేమా లతా బాహూనప్యాశ్లిష్టా వనస్పతేః।
నూనం తత్కరజస్పృష్టా బిభ్రత్యుత్పులకాన్యహో ॥ **13** ॥ 1222

ఇత్యున్మత్తవచోగోప్యః కృష్ణాన్వేషణకాతరాః।
లీలా భగవతస్తాస్తా హ్యనుచక్రుస్తదాత్మికాః ॥ **14** ॥ 1223

కస్యాశ్చిత్ పూతనాయంత్యాః కృష్ణాయంత్యపిబత్ స్తనం।
తోకాయిత్వా రుదత్యన్యా పదాహంఛకటాయతీం ॥ **15** ॥ 1224

దైత్యాయిత్వా జహారాన్యామేకా కృష్ణార్భభావనాం।
రింగయామాస కాప్యంఘ్రీ కర్షంతీ ఘోషనిఃస్వనైః ॥ **16** ॥ 1225

కృష్ణరామాయితే ద్వే తు గోపాయంత్యశ్చ కాశ్చన।
వత్సాయతీం హంతి చాన్యా తత్రైకా తు బకాయతీం ॥ **17** ॥ 1226

ఆహూయ దూరగా యద్వత్ కృష్ణస్తమనుకుర్వతీం।
వేణుం క్వణంతీం క్రీడంతీమన్యాః శంసంతి సాధ్వితి ॥ **18** ॥ 1227

కస్యాంచిత్ స్వభుజం న్యస్య చలంత్యాహాపరా నను।
కృష్ణోఽహం పశ్యత గతిం లలితామితి తన్మనాః ॥ **19** ॥ 1228

మా భైష్ట వాతవర్షాభ్యాం తత్త్రాణం విహితం మయా।
ఇత్యుక్త్వైకేన హస్తేన యతంత్యున్నిదధేఽంబరం ॥ **20** ॥ 1229

ఆరుహ్యైకా పదాఽఽక్రమ్య శిరస్యాహాపరాం నృప।
దుష్టాహే గచ్ఛ జాతోఽహం ఖలానాం నను దండధృక్ ॥ **21** ॥ 1230

తత్రైకోవాచ హే గోపా దావాగ్నిం పశ్యతోల్బణం।
చక్షూంష్యాశ్వపిదధ్వం వో విధాస్యే క్షేమమంజసా ॥ **22** ॥ 1231

బద్ధాన్యయా స్రజా కాచిత్తన్వీ తత్ర ఉలూఖలే।
భీతా సుదృక్ పిధాయాస్యం భేజే భీతివిడంబనం ॥ **23** ॥ 1232

ఏవం కృష్ణం పృచ్ఛమానా వృందావనలతాస్తరూన్ ।
వ్యచక్షత వనోద్దేశే పదాని పరమాత్మనః ॥ **24** ॥ 1233

పదాని వ్యక్తమేతాని నందసూనోర్మహాత్మనః ।
లక్ష్యంతే హి ధ్వజాంభోజవజ్రాంకుశయవాదిభిః ॥ **25** ॥ 1234

తైస్తైః పదైస్తత్పదవీమన్విచ్ఛంత్యోఽగ్రతోఽబలాః ।
వధ్వాః పదైః సుపృక్తాని విలోక్యార్తాః సమబ్రువన్ ॥ **26** ॥ 1235

కస్యాః పదాని చైతాని యాతాయా నందసూనునా ।
అంసన్యస్తప్రకోష్ఠాయాః కరేణోః కరిణా యథా ॥ **27** ॥ 1236

అనయాఽఽరాధితో నూనం భగవాన్ హరిరీశ్వరః ।
యన్నో విహాయ గోవిందః ప్రీతో యామనయద్ రహః ॥ **28** ॥ 1237

ధన్యా అహో అమీ ఆల్యో గోవిందాంఘ్ర్యబ్జరేణవః ।
యాన్ బ్రహ్మేశో రమా దేవీ దధుర్మూర్ధ్న్యఘనుత్తయే ॥ **29** ॥ 1238

తస్యా అమూని నః క్షోభం కుర్వంత్యుచ్చైః పదాని యత్ ।
యైకాపహృత్య గోపీనాం రహో భుంక్తేఽచ్యుతాధరం ॥ **30** ॥ 1239

న లక్ష్యంతే పదాన్యత్ర తస్యా నూనం తృణాంకురైః ।
ఖిద్యత్సుజాతాంఘ్రితలామున్నిన్యే ప్రేయసీం ప్రియః ॥ **31** ॥ 1240

ఇమాన్యధికమగ్నాని పదాని వహతో వధూం ।
గోప్యః పశ్యత కృష్ణస్య భారాక్రాంతస్య కామినః ॥ **32** ॥ 1241

అత్రావరోపితా కాంతా పుష్పహేతోర్మహాత్మనా ।
అత్ర ప్రసూనావచయః ప్రియార్థే ప్రేయసా కృతః ।
ప్రపదాక్రమణే ఏతే పశ్యతాసకలే పదే ॥ **33** ॥ 1242

కేశప్రసాధనం త్వత్ర కామిన్యాః కామినా కృతం ।
తాని చూడయతా కాంతాముపవిష్టమిహ ధ్రువం ॥ **34** ॥ 1243

రేమే తయా చాత్మరత ఆత్మారామోఽప్యఖండితః ।
కామినాం దర్శయన్ దైన్యం స్త్రీణాం చైవ దురాత్మతాం ॥ **35** ॥ 1244

ఇత్యేవం దర్శయంత్యస్తాశ్చేరుర్గోప్యో విచేతసః ।
యాం గోపీమనయత్ కృష్ణో విహాయాన్యాః స్త్రియో వనే ॥ **36** ॥ 1245

సా చ మేనే తదాఽఽత్మానం వరిష్ఠం సర్వయోషితాం ।
హిత్వా గోపీః కామయానా మామసౌ భజతే ప్రియః ॥ **37** ॥ 1246

తతో గత్వా వనోద్దేశం దృప్తా కేశవమబ్రవీత్ ।
న పారయేఽహం చలితుం నయ మాం యత్ర తే మనః ॥ **38** ॥ 1247

ఏవముక్తః ప్రియామాహ స్కంధ ఆరుహ్యతామితి ।
తతశ్చాంతర్దధే కృష్ణః సా వధూరన్వతప్యత ॥ **39** ॥ 1248

హా నాథ రమణ ప్రేష్ఠ క్వాసి క్వాసి మహాభుజ ।
దాస్యాస్తే కృపణాయా మే సఖే దర్శయ సన్నిధిం ॥ **40** ॥ 1249

అన్విచ్ఛంత్యో భగవతో మార్గం గోప్యోఽవిదూరతః ।
దదృశుః ప్రియవిశ్లేషమోహితాం దుఃఖితాం సఖీం ॥ **41** ॥ 1250

తయా కథితమాకర్ణ్య మానప్రాప్తిం చ మాధవాత్ ।
అవమానం చ దౌరాత్మ్యాద్ విస్మయం పరమం యయుః ॥ **42** ॥ 1251

తతోఽవిశన్ వనం చంద్రజ్యోత్స్నా యావద్ విభావ్యతే ।
తమః ప్రవిష్టమాలక్ష్య తతో నివవృతుః స్త్రియః ॥ **43** ॥ 1252

తన్మనస్కాస్తదాలాపాస్తద్విచేష్టాస్తదాత్మికాః ।
తద్గుణానేవ గాయంత్యో నాత్మాగారాణి సస్మరుః ॥ **44** ॥ 1253

పునః పులినమాగత్య కాలింద్యాః కృష్ణభావనాః ।
సమవేతా జగుః కృష్ణం తదాగమనకాంక్షితాః ॥ **45** ॥ 1254

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే రాసక్రీడాయాం కృష్ణాన్వేషణం నామ త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥

గోప్య ఊచుః

జయతి తేఽధికం జన్మనా వ్రజః
శ్రయత ఇందిరా శశ్వదత్ర హి ।
దయిత దృశ్యతాం దిక్షు తావకా -
స్త్వయి ధృతాసవస్త్వాం విచిన్వతే ॥ **1** ॥ 1255

శరదుదాశయే సాధుజాతసత్ -
సరసిజోదరశ్రీముషా దృశా ।
సురతనాథ తేఽశుల్కదాసికా
వరద నిఘ్నతో నేహ కిం వధః ॥ **2** ॥ 1256

విషజలాప్యయాద్ వ్యాలరాక్షసాద్
వర్షమారుతాద్ వైద్యుతానలాత్ ।
వృషమయాత్మజాద్ విశ్వతోభయా -
దృషభ తే వయం రక్షితా ముహుః ॥ **3** ॥ 1257

న ఖలు గోపికానందనో భవా -
నఖిలదేహినామంతరాత్మదృక్ ।
విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే
సఖ ఉదేయివాన్ సాత్వతాం కులే ॥ **4** ॥ 1258

విరచితాభయం వృష్ణిధుర్య తే
చరణమీయుషాం సంసృతేర్భయాత్ ।
కరసరోరుహం కాంత కామదం
శిరసి ధేహి నః శ్రీకరగ్రహం ॥ **5** ॥ 1259

వ్రజజనార్తిహన్ వీర యోషితాం
నిజజనస్మయధ్వంసనస్మిత ।
భజ సఖే భవత్కింకరీః స్మ నో
జలరుహాననం చారు దర్శయ ॥ **6** ॥ 1260

ప్రణతదేహినాం పాపకర్శనం
తృణచరానుగం శ్రీనికేతనం ।
ఫణిఫణార్పితం తే పదాంబుజం
కృణు కుచేషు నః కృంధి హృచ్ఛయం ॥ **7** ॥ 1261

మధురయా గిరా వల్గువాక్యయా
బుధమనోజ్ఞయా పుష్కరేక్షణ ।
విధికరీరిమా వీర ముహ్యతీ -
రధరసీధునాఽఽప్యాయయస్వ నః ॥ **8** ॥ 1262

తవ కథామృతం తప్తజీవనం
కవిభిరీడితం కల్మషాపహం ।
శ్రవణమంగలం శ్రీమదాతతం
భువి గృణంతి తే భూరిదా జనాః ॥ **9** ॥ 1263

ప్రహసితం ప్రియ ప్రేమవీక్షణం
విహరణం చ తే ధ్యానమంగలం ।
రహసి సంవిదో యా హృదిస్పృశః
కుహక నో మనః క్షోభయంతి హి ॥ **10** ॥ 1264

చలసి యద్ వ్రజాచ్చారయన్ పశూన్
నలినసుందరం నాథ తే పదం।
శిలతృణాంకురైః సీదతీతి నః
కలిలతాం మనః కాంత గచ్ఛతి ॥ **11** ॥ 1265

దినపరిక్షయే నీలకుంతలై -
ర్వనరుహాననం బిభ్రదావృతం।
ఘనరజస్వలం దర్శయన్ ముహు -
ర్మనసి నః స్మరం వీర యచ్ఛసి ॥ **12** ॥ 1266

ప్రణతకామదం పద్మజార్చితం
ధరణిమండనం ధ్యేయమాపది।
చరణపంకజం శంతమం చ తే
రమణ నః స్తనేష్వర్పయాధిహన్ ॥ **13** ॥ 1267

సురతవర్ధనం శోకనాశనం
స్వరితవేణునా సుష్ఠు చుంబితం।
ఇతరరాగవిస్మారణం నృణాం
వితర వీర నస్తేఽధరామృతం ॥ **14** ॥ 1268

అటతి యద్ భవానహ్ని కాననం
త్రుటిర్యుగాయతే త్వామపశ్యతాం।
కుటిలకుంతలం శ్రీముఖం చ తే
జడ ఉదీక్షతాం పక్ష్మకృద్ దృశాం ॥ **15** ॥ 1269

పతిసుతాన్వయభ్రాతృబాంధవా -
నతివిలంఘ్య తేఽంత్యచ్యుతాగతాః।
గతివిదస్తవోద్గీతమోహితాః
కితవ యోషితః కస్త్యజేన్నిశి ॥ **16** ॥ 1270

రహసి సంవిదం హృచ్ఛయోదయం
ప్రహసితాననం ప్రేమవీక్షణం ।
బృహదురః శ్రియో వీక్ష్య ధామ తే
ముహురతిస్పృహా ముహ్యతే మనః ॥ **17** ॥ 1271

వ్రజవనౌకసాం వ్యక్తిరంగ తే
వృజినహంత్ర్యలం విశ్వమంగలం ।
త్యజ మనాక్ చ నస్త్వత్స్పృహాత్మనాం
స్వజనహృద్రుజాం యన్నిషూదనం ॥ **18** ॥ 1272

యత్తే సుజాతచరణాంబురుహం స్తనేషు
భీతాః శనైః ప్రియ దధీమహి కర్కశేషు ।
తేనాటవీమటసి తద్ వ్యథతే న కింస్విత్
కూర్పాదిభిర్భ్రమతి ధీర్భవదాయుషాం నః ॥ **19** ॥ 1273

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే రాసక్రీడాయాం గోపీగీతం నామ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి గోప్యః ప్రగాయంత్యః ప్రలపంత్యశ్చ చిత్రధా ।
రురుదుః సుస్వరం రాజన్ కృష్ణదర్శనలాలసాః ॥ **1** ॥ 1274

తాసామావిరభూచ్ఛౌరిః స్మయమానముఖాంబుజః ।
పీతాంబరధరః స్రగ్వీ సాక్షాన్మన్మథమన్మథః ॥ **2** ॥ 1275

తం విలోక్యాగతం ప్రేష్ఠం ప్రీత్యుత్ఫుల్లదృశోఽబలాః ।
ఉత్తస్థుర్యుగపత్ సర్వాస్తన్వః ప్రాణమివాగతం ॥ **3** ॥ 1276

కాచిత్ కరాంబుజం శౌరేర్జగృహేఽంజలినా ముదా ।
కాచిద్ దధార తద్బాహుమంసే చందనరూషితం ॥ **4** ॥ 1277

కాచిదంజలినాగృహ్ణాత్తన్వీ తాంబూలచర్వితం ।
ఏకా తదంఘ్రికమలం సంతప్తా స్తనయోరధాత్ ॥ **5** ॥ 1278

ఏకా భ్రుకుటిమాబధ్య ప్రేమసంరంభవిహ్వలా ।
ఘ్నంతీవైక్షత్ కటాక్షైః సందష్టదశనచ్ఛదా ॥ **6** ॥ 1279

అపరానిమిషద్దృగ్భ్యాం జుషాణా తన్ముఖాంబుజం ।
ఆపీతమపి నాతృప్యత్ సంతస్తచ్చరణం యథా ॥ **7** ॥ 1280

తం కాచిన్నేత్రరంధ్రేణ హృదికృత్య నిమీల్య చ।
పులకాంగ్యుపగుహ్యాస్తే యోగీవానందసంప్లుతా ॥ **8** ॥ 1281

సర్వాస్తాః కేశవాలోకపరమోత్సవనిర్వృతాః।
జహుర్విరహజం తాపం ప్రాజ్ఞం ప్రాప్య యథా జనాః ॥ **9** ॥ 1282

తాభిర్విధూతశోకాభిర్భగవానచ్యుతో వృతః।
వ్యరోచతాధికం తాత పురుషః శక్తిభిర్యథా ॥ **10** ॥ 1283

తాః సమాదాయ కాలింద్యా నిర్విశ్య పులినం విభుః।
వికసత్కుందమందారసురభ్యనిలషట్పదం ॥ **11** ॥ 1284

శరచ్చంద్రాంశుసందోహధ్వస్తదోషాతమః శివం।
కృష్ణాయా హస్తతరలాచితకోమలవాలుకం ॥ **12** ॥ 1285

తద్దర్శనాహ్లాదవిధూతహృద్రుజో
మనోరథాంతం శ్రుతయో యథా యయుః।
స్వైరుత్తరీయైః కుచకుంకుమాంకితై -
రచీక్లపన్నాసనమాత్మబంధవే ॥ **13** ॥ 1286

తత్రోపవిష్టో భగవాన్ స ఈశ్వరో
యోగేశ్వరాంతర్హృది కల్పితాసనః।
చకాస గోపీపరిషద్గతోఽర్చిత -
స్త్రైలోక్యలక్ష్మ్యేకపదం వపుర్దధత్ ॥ **14** ॥ 1287

సభాజయిత్వా తమనంగదీపనం
సహాసలీలేక్షణవిభ్రమభ్రువా।
సంస్పర్శనేనాంకకృతాంఘ్రిహస్తయోః
సంస్తుత్య ఈషత్కుపితా బభాషిరే ॥ **15** ॥ 1288

గోప్య ఊచుః
భజతోఽనుభజంత్యేక
ఏక ఏతద్విపర్యయం।
నోభయాంశ్చ భజంత్యేక
ఏతన్నో బ్రూహి సాధు భోః ॥ **16** ॥ 1289

శ్రీభగవానువాచ
మిథో భజంతి యే సఖ్యః
స్వార్థైకాంతోద్యమా హి తే।
న తత్ర సౌహృదం ధర్మః
స్వార్థార్థం తద్ధి నాన్యథా ॥ **17** ॥ 1290

భజంత్యభజతో యే వై కరుణాః పితరో యథా।
ధర్మో నిరపవాదోఽత్ర సౌహృదం చ సుమధ్యమాః ॥ **18** ॥ 1291

భజతోఽపి న వై కేచిద్ భజంత్యభజతః కుతః।
ఆత్మారామా హ్యాప్తకామా అకృతజ్ఞా గురుద్రుహః ॥ **19** ॥ 1292

నాహం తు సఖ్యో భజతోఽపి జంతూన్
భజామ్యమీషామనువృత్తివృత్తయే।
యథాధనో లబ్ధధనే వినష్టే
తచ్చింతయాన్యన్నిభృతో న వేద ॥ **20** ॥ 1293

ఏవం మదర్థోజ్ఝితలోకవేద -
స్వానాం హి వో మయ్యనువృత్తయేఽబలాః।
మయా పరోక్షం భజతా తిరోహితం
మాసూయితుం మార్హథ తత్ ప్రియం ప్రియాః ॥ **21** ॥ 1294

న పారయేఽహం నిరవద్యసంయుజాం
స్వసాధుకృత్యం విబుధాయుషాపి వః।

యా మాభజన్ దుర్జరగేహశృంఖలాః
సంవృశ్చ్య తద్ వః ప్రతియాతు సాధునా ॥ **22** ॥ 1295

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే రాసక్రీడాయాం గోపీసాంత్వనం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్థం భగవతో గోప్యః శ్రుత్వా వాచః సుపేశలాః।
జహుర్విరహజం తాపం తదంగోపచితాశిషః ॥ **1** ॥ 1296

తత్రారభత గోవిందో రాసక్రీడామనువ్రతైః।
స్త్రీరత్నైరన్వితః ప్రీతైరన్యోన్యాబద్ధబాహుభిః ॥ **2** ॥ 1297

రాసోత్సవః సంప్రవృత్తో గోపీమండలమండితః।
యోగేశ్వరేణ కృష్ణేన తాసాం మధ్యే ద్వయోర్ద్వయోః।
ప్రవిష్టేన గృహీతానాం కంఠే స్వనికటం స్త్రియః ॥ **3** ॥ 1298

యం మన్యేరన్ నభస్తావద్ విమానశతసంకులం।
దివౌకసాం సదారాణామౌత్సుక్యాపహృతాత్మనాం ॥ **4** ॥ 1299

తతో దుందుభయో నేదుర్నిపేతుః పుష్పవృష్టయః।
జగుర్గంధర్వపతయః సస్త్రీకాస్తద్యశోఽమలం ॥ **5** ॥ 1300

వలయానాం నూపురాణాం కింకిణీనాం చ యోషితాం।
సప్రియాణామభూచ్ఛబ్దస్తుములో రాసమండలే ॥ **6** ॥ 1301

తత్రాతిశుశుభే తాభిర్భగవాన్ దేవకీసుతః।
మధ్యే మణీనాం హైమానాం మహామరకతో యథా ॥ **7** ॥ 1302

పాదన్యాసైర్భుజవిధుతిభిః సస్మితైర్భ్రూవిలాసై -
భృజ్యన్మధ్యైశ్చలకుచపటైః కుండలైర్గండలోలైః।
స్విద్యన్ముఖ్యः కబరరశనాగ్రంథయः కృష్ణవధ్వో
గాయంత్యస్తం తడిత ఇవ తా మేఘచక్రే విరేజుः ॥ **8** ॥ 1303

ఉచ్చైర్జగుర్నృత్యమానా రక్తకంఠ్యో రతిప్రియాः।
కృష్ణాభిమర్శముదితా యద్గీతేనేదమావృతం ॥ **9** ॥ 1304

కాచిత్ సమం ముకుందేన స్వరజాతీరమిశ్రితాः।
ఉన్నిన్యే పూజితా తేన ప్రీయతా సాధు సాధ్వితి।
తదేవ ధ్రువమున్నిన్యే తస్యై మానం చ బహ్వదాత్ ॥ **10** ॥ 1305

కాచిద్ రాసపరిశ్రాంతా పార్శ్వస్థస్య గదాభృతः।
జగ్రాహ బాహునా స్కంధం శ్లథద్వలయమల్లికా ॥ **11** ॥ 1306

తత్రైకాంసగతం బాహుం కృష్ణస్యోత్పలసౌరభం।
చందనాలిప్తమాఘ్రాయ హృష్టరోమా చుచుంబ హ ॥ **12** ॥ 1307

కస్యాశ్చిన్నాట్యవిక్షిప్తకుండలత్విషమండితం।
గండం గండే సందధత్యా అదాత్తాంబూలచర్వితం ॥ **13** ॥ 1308

నృత్యంతీ గాయతీ కాచిత్ కూజన్నూపురమేఖలా।
పార్శ్వస్థాచ్యుతహస్తాబ్జం శ్రాంతాధాత్స్తనయోः శివం ॥ **14** ॥ 1309

గోప్యో లబ్ధ్వాచ్యుతం కాంతం శ్రియ ఏకాంతవల్లభం।
గృహీతకంఠ్యస్తద్దోర్భ్యాం గాయంత్యస్తం విజహ్రిరే ॥ **15** ॥ 1310

కర్ణోత్పలాలకవిటంకకపోలఘర్మ -
వక్త్రశ్రియో వలయనూపురఘోషవాద్యైः।
గోప్యः సమం భగవతా ననృతుः స్వకేశ -
స్రస్తస్రజో భ్రమరగాయకరాసగోష్ఠ్యాం ॥ **16** ॥ 1311

ఏవం పరిష్వంగకరాభిమర్శ -
స్నిగ్ధేక్షణోద్దామవిలాసహాసైః।
రేమే రమేశో వ్రజసుందరీభి -
ర్యథార్భకః స్వప్రతిబింబవిభ్రమః ॥ **17** ॥ 1312

తదంగసంగప్రముదాకులేంద్రియాః
కేశాన్ దుకూలం కుచపట్టికాం వా।
నాంజఃప్రతివ్యోఢుమలం వ్రజస్త్రియో
విస్రస్తమాలాభరణాః కురూద్వహ ॥ **18** ॥ 1313

కృష్ణవిక్రీడితం వీక్ష్య ముముహుః ఖేచరస్త్రియః।
కామార్దితాః శశాంకశ్చ సగణో విస్మితోఽభవత్ ॥ **19** ॥ 1314

కృత్వా తావంతమాత్మానం యావతీర్గోపయోషితః।
రేమే స భగవాంస్తాభిరాత్మారామోఽపి లీలయా ॥ **20** ॥ 1315

తాసామతివిహారేణ శ్రాంతానాం వదనాని సః।
ప్రామృజత్ కరుణఃప్రేమ్ణా శంతమేనాంగపాణినా ॥ **21** ॥ 1316

గోప్యఃస్ఫురత్పురటకుండలకుంతలత్విడ్ -
గండశ్రియా సుధితహాసనిరీక్షణేన।
మానం దధత్య ఋషభస్య జగుఃకృతాని
పుణ్యాని తత్కరరుహస్పర్శప్రమోదాః ॥ **22** ॥ 1317

తాభిర్యుతఃశ్రమమపోహితుమంగసంగ -
ఘృష్టస్రజఃస కుచకుంకుమరంజితాయాః।
గంధర్వపాలిభిరనుద్రుత ఆవిశద్ వాః
శ్రాంతో గజీభిరిభరాడివ భిన్నసేతుః ॥ **23** ॥ 1318

సోఽంభస్యలం యువతిభిః పరిషిచ్యమానః
ప్రేమ్ణేక్షితః ప్రహసతీభిరితస్తతోఽంగ।
వైమానికైః కుసుమవర్షిభిరీడ్యమానో
రేమే స్వయం స్వరతిరత్ర గజేంద్రలీలః ॥ **24** ॥ 1319

తతశ్చ కృష్ణోపవనే జలస్థల -
ప్రసూనగంధానిలజుష్టదిక్తటే।
చచార భృంగప్రమదాగణావృతో
యథా మదచ్యుద్ విరదః కరేణుభిః ॥ **25** ॥ 1320

ఏవం శశాంకాంశువిరాజితా నిశాః
స సత్యకామోఽనురతాబలాగణః।
సిషేవ ఆత్మన్యవరుద్ధసౌరతః
సర్వాః శరత్కావ్యకథారసాశ్రయాః ॥ **26** ॥ 1321

రాజోవాచ
సంస్థాపనాయ ధర్మస్య ప్రశమాయేతరస్య చ।
అవతీర్ణో హి భగవానంశేన జగదీశ్వరః ॥ **27** ॥ 1322

స కథం ధర్మసేతూనాం వక్తా కర్తాభిరక్షితా।
ప్రతీపమాచరద్ బ్రహ్మన్ పరదారాభిమర్శనం ॥ **28** ॥ 1323

ఆప్తకామో యదుపతిః కృతవాన్ వై జుగుప్సితం।
కిమభిప్రాయ ఏతం నః సంశయం ఛింధి సువ్రత ॥ **29** ॥ 1324

శ్రీశుక ఉవాచ
ధర్మవ్యతిక్రమో దృష్ట ఈశ్వరాణాం చ సాహసం।
తేజీయసాం న దోషాయ వహ్నేః సర్వభుజో యథా ॥ **30** ॥ 1325

నైతత్ సమాచరేజ్జాతు మనసాపి హ్యనీశ్వరః।
వినశ్యత్యాచరన్ మౌఢ్యాద్యథా రుద్రోఽబ్ధిజం విషం ॥ **31** ॥ 1326

ఈశ్వరాణాం వచః సత్యం తథైవాచరితం క్వచిత్।
తేషాం యత్ స్వవచోయుక్తం బుద్ధిమాంస్తత్ సమాచరేత్ ॥ **32** ॥ 1327

కుశలాచరితేనైషామిహ స్వార్థో న విద్యతే।
విపర్యయేణ వానర్థో నిరహంకారిణాం ప్రభో ॥ **33** ॥ 1328

కిముతాఖిలసత్త్వానాం తిర్యఙ్మర్త్యదివౌకసాం।
ఈశితుశ్చేశితవ్యానాం కుశలాకుశలాన్వయః ॥ **34** ॥ 1329

యత్పాదపంకజపరాగనిషేవతృప్తా
యోగప్రభావవిధుతాఖిలకర్మబంధాః।
స్వైరం చరంతి మునయోఽపి న నహ్యమానా -
స్తస్యేచ్ఛయాఽఽత్తవపుషః కుత ఏవ బంధః ॥ **35** ॥ 1330

గోపీనాం తత్పతీనాం చ సర్వేషామేవ దేహినాం।
యోఽంతశ్చరతి సోఽధ్యక్షః క్రీడనేనేహ దేహభాక్ ॥ **36** ॥ 1331

అనుగ్రహాయ భూతానాం మానుషం దేహమాస్థితః।
భజతే తాదృశీః క్రీడా యాః శ్రుత్వా తత్పరో భవేత్ ॥ **37** ॥ 1332

నాసూయన్ ఖలు కృష్ణాయ మోహితాస్తస్య మాయయా।
మన్యమానాః స్వపార్శ్వస్థాన్ స్వాన్ స్వాన్ దారాన్ వ్రజౌకసః ॥ **38** ॥ 1333

బ్రహ్మరాత్ర ఉపావృత్తే వాసుదేవానుమోదితాః।
అనిచ్ఛంత్యో యయుర్గోప్యః స్వగృహాన్ భగవత్ప్రియాః ॥ **39** ॥ 1334

విక్రీడితం వ్రజవధూభిరిదం చ విష్ణోః
శ్రద్ధాన్వితోఽనుశృణుయాదథ వర్ణయేద్ యః।

భక్తిం పరాం భగవతి ప్రతిలభ్య కామం
హృద్రోగమాశ్వపహినోత్యచిరేణ ధీరః ॥ **40** ॥ 1335

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే రాసక్రీడావర్ణనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకదా దేవయాత్రాయాం గోపాలా జాతకౌతుకాః ।
అనోభిరనడుద్యుక్తైః ప్రయయుస్తేఽంబికావనం ॥ **1** ॥ 1336

తత్ర స్నాత్వా సరస్వత్యాం దేవం పశుపతిం విభుం ।
ఆనర్చురర్హణైర్భక్త్యా దేవీం చ నృపతేఽంబికాం ॥ **2** ॥ 1337

గావో హిరణ్యం వాసాంసి మధు మధ్వన్నమాదృతాః ।
బ్రాహ్మణేభ్యో దదుః సర్వే దేవో నః ప్రీయతామితి ॥ **3** ॥ 1338

ఊషుః సరస్వతీతీరే జలం ప్రాశ్య ధృతవ్రతాః ।
రజనీం తాం మహాభాగా నందసునందకాదయః ॥ **4** ॥ 1339

కశ్చిన్మహానహిస్తస్మిన్ విపినేఽతిబుభుక్షితః ।
యదృచ్ఛయాఽఽగతో నందం శయానమురగోఽగ్రసీత్ ॥ **5** ॥ 1340

స చుక్రోశాహినా గ్రస్తః కృష్ణ కృష్ణ మహానయం ।
సర్పో మాం గ్రసతే తాత ప్రపన్నం పరిమోచయ ॥ **6** ॥ 1341

తస్య చాక్రందితం శ్రుత్వా గోపాలాః సహసోత్థితాః ।
గ్రస్తం చ దృష్ట్వా విభ్రాంతాః సర్పం వివ్యధురుల్ముకైః ॥ **7** ॥ 1342

అలాతైర్దహ్యమానోఽపి నాముంచత్తముర౦గమః।
తమస్పృశత్ పదాభ్యేత్య భగవాన్ సాత్వతాం పతిః ॥ **8** ॥ 1343

స వై భగవతః శ్రీమత్పాదస్పర్శహతాశుభః।
భేజే సర్పవపుర్హిత్వా రూపం విద్యాధరార్చితం ॥ **9** ॥ 1344

తమపృచ్ఛద్ధృషీకేశః ప్రణతం సముపస్థితం।
దీప్యమానేన వపుషా పురుషం హేమమాలినం ॥ **10** ॥ 1345

కో భవాన్ పరయా లక్ష్మ్యా రోచతేఽద్భుతదర్శనః।
కథం జుగుప్సితామేతాం గతిం వా ప్రాపితోఽవశః ॥ **11** ॥ 1346

సర్ప ఉవాచ
అహం విద్యాధరః కశ్చిత్ సుదర్శన ఇతి శ్రుతః।
శ్రియా స్వరూపసంపత్త్యా విమానేనాచరం దిశః ॥ **12** ॥ 1347

ఋషీన్ విరూపానంగిరసః ప్రాహసం రూపదర్పితః।
తైరిమాం ప్రాపితో యోనిం ప్రలబ్ధైః స్వేన పాప్మనా ॥ **13** ॥ 1348

శాపో మేఽనుగ్రహాయైవ కృతస్తైః కరుణాత్మభిః।
యదహం లోకగురుణా పదా స్పృష్టో హతాశుభః ॥ **14** ॥ 1349

తం త్వాహం భవభీతానాం ప్రపన్నానాం భయాపహం।
ఆపృచ్ఛే శాపనిర్ముక్తః పాదస్పర్శాదమీవహన్ ॥ **15** ॥ 1350

ప్రపన్నోఽస్మి మహాయోగిన్ మహాపురుష సత్పతే।
అనుజానీహి మాం దేవ సర్వలోకేశ్వరేశ్వర ॥ **16** ॥ 1351

బ్రహ్మదండాద్ విముక్తోఽహం సద్యస్తేఽచ్యుత దర్శనాత్।
యన్నామ గృహ్ణన్నఖిలాన్ శ్రోతౄనాత్మానమేవ చ।
సద్యః పునాతి కిం భూయస్తస్య స్పృష్టః పదా హి తే ॥ **17** ॥ 1352

ఇత్యనుజ్ఞాప్య దాశార్హం పరిక్రమ్యాభివంద్య చ।
సుదర్శనో దివం యాతః కృచ్ఛ్రాన్నందశ్చ మోచితః ॥ **18** ॥ 1353

నిశామ్య కృష్ణస్య తదాత్మవైభవం
వ్రజౌకసో విస్మితచేతసస్తతః।
సమాప్య తస్మిన్ నియమం పునర్వ్రజం
నృపాయయుస్తత్ కథయంత ఆదృతాః ॥ **19** ॥ 1354

కదాచిదథ గోవిందో రామశ్చాద్భుతవిక్రమః।
విజహ్రతుర్వనే రాత్ర్యాం మధ్యగౌ వ్రజయోషితాం ॥ **20** ॥ 1355

ఉపగీయమానౌ లలితం స్త్రీజనైర్బద్ధసౌహృదైః।
స్వలంకృతానులిప్తాంగౌ స్రగ్విణౌ విరజోఽంబరౌ ॥ **21** ॥ 1356

నిశాముఖం మానయంతావుదితోడుపతారకం।
మల్లికాగంధమత్తాలి జుష్టం కుముదవాయునా ॥ **22** ॥ 1357

జగతుః సర్వభూతానాం మనఃశ్రవణమంగలం।
తౌ కల్పయంతౌ యుగపత్ స్వరమండలమూర్ఛ్ఛితం ॥ **23** ॥ 1358

గోప్యస్తద్గీతమాకర్ణ్య మూర్ఛ్ఛితా నావిదన్ నృప।
స్రంసద్దుకూలమాత్మానం స్రస్తకేశస్రజం తతః ॥ **24** ॥ 1359

ఏవం విక్రీడతోః స్వైరం గాయతోః సంప్రమత్తవత్।
శంఖచూడ ఇతి ఖ్యాతో ధనదానుచరోఽభ్యగాత్ ॥ **25** ॥ 1360

తయోర్నిరీక్షతో రాజంస్తన్నాథం ప్రమదాజనం।
క్రోశంతం కాలయామాస దిశ్యుదీచ్యామశంకితః ॥ **26** ॥ 1361

క్రోశంతం కృష్ణ రామేతి విలోక్య స్వపరిగ్రహం।
యథా గా దస్యునా గ్రస్తా భ్రాతరావన్వధావతాం ॥ **27** ॥ 1362

మా భైష్టేత్యభయారావౌ శాలహస్తౌ తరస్వినౌ।
ఆసేదతుస్తం తరసా త్వరితం గుహ్యకాధమం ॥ **28** ॥ 1363

స వీక్ష్య తావనుప్రాప్తౌ కాలమృత్యూ ఇవోద్విజన్।
విసృజ్య స్త్రీజనం మూఢః ప్రాద్రవజ్జీవితేచ్ఛయా ॥ **29** ॥ 1364

తమన్వధావద్ గోవిందో యత్ర యత్ర స ధావతి।
జిహీర్షుస్తచ్ఛిరోరత్నం తస్థౌ రక్షన్ స్త్రియో బలః ॥ **30** ॥ 1365

అవిదూర ఇవాభ్యేత్య శిరస్తస్య దురాత్మనః।
జహార ముష్టినైవాంగ సహచూడామణిం విభుః ॥ **31** ॥ 1366

శంఖచూడం నిహత్యైవం మణిమాదాయ భాస్వరం।
అగ్రజాయాదదాత్ ప్రీత్యా పశ్యంతీనాం చ యోషితాం ॥ **32** ॥ 1367

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే శంఖచూడవధో నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
గోప్యః కృష్ణే వనం యాతే తమనుద్రుతచేతసః ।
కృష్ణలీలాః ప్రగాయంత్యో నిన్యుర్దుఃఖేన వాసరాన్ ॥ **1** ॥ 1368

గోప్య ఊచుః
వామబాహుకృతవామకపోలో
వల్గితభ్రురధరార్పితవేణుం ।
కోమలాంగులిభిరాశ్రితమార్గం
గోప్య ఈరయతి యత్ర ముకుందః ॥ **2** ॥ 1369

వ్యోమయానవనితాః సహ సిద్ధై -
ర్విస్మితాస్తదుపధార్య సలజ్జాః ।
కామమార్గణసమర్పితచిత్తాః
కశ్మలం యయురపస్మృతనీవ్యః ॥ **3** ॥ 1370

హంత చిత్రమబలాః శృణుతేదం
హారహాస ఉరసి స్థిరవిద్యుత్ ।
నందసూనురయమార్తజనానాం
నర్మదో యర్హి కూజితవేణుః ॥ **4** ॥ 1371

వృందశో వ్రజవృషా మృగగావో
వేణువాద్యహృతచేతస ఆరాత్ ।
దంతదష్టకవలా ధృతకర్ణా
నిద్రితా లిఖితచిత్రమివాసన్ ॥ **5** ॥ 1372

బర్హిణస్తబకధాతుపలాశై -
ర్బద్ధమల్లపరిబర్హవిడంబః ।
కర్హిచిత్ సబల ఆలి స గోపై -
ర్గాః సమాహ్వయతి యత్ర ముకుందః ॥ **6** ॥ 1373

తర్హి భగ్నగతయః సరితో వై
తత్పదాంబుజరజోఽనిలనీతం ।
స్పృహయతీర్వయమివాబహుపుణ్యాః
ప్రేమవేపితభుజాః స్తిమితాపః ॥ **7** ॥ 1374

అనుచరైః సమనువర్ణితవీర్య
ఆదిపూరుష ఇవాచలభూతిః ।
వనచరో గిరితటేషు చరంతీ -
ర్వేణునాఽఽహ్వయతి గాః స యదా హి ॥ **8** ॥ 1375

వనలతాస్తరవ ఆత్మని విష్ణుం
వ్యంజయంత్య ఇవ పుష్పఫలాఢ్యాః ।
ప్రణతభారవిటపా మధుధారాః
ప్రేమహృష్టతనవః ససృజుః స్మ ॥ **9** ॥ 1376

దర్శనీయతిలకో వనమాలా -
దివ్యగంధతులసీమధుమత్తైః ।
అలికులైరలఘుగీతమభీష్ట -
మాద్రియన్ యర్హి సంధితవేణుః ॥ **10** ॥ 1377

సరసి సారసహంసవిహంగా -
శ్చారుగీతహృతచేతస ఏత్య ।
హరిముపాసత తే యతచిత్తా
హంత మీలితదృశో ధృతమౌనాః ॥ **11** ॥ 1378

సహబలః స్రగవతంసవిలాసః
సానుషు క్షితిభృతో వ్రజదేవ్యః ।
హర్షయన్ యర్హి వేణురవేణ
జాతహర్ష ఉపరంభతి విశ్వం ॥ **12** ॥ 1379

మహదతిక్రమణశంకితచేతా
మందమందమనుగర్జతి మేఘః ।
సుహృదమభ్యవర్షత్ సుమనోభి -
శ్ఛాయయా చ విదధత్ ప్రతపత్రం ॥ **13** ॥ 1380

వివిధగోపచరణేషు విదగ్ధో
వేణువాద్య ఉరుధా నిజశిక్షాః ।
తవ సుతః సతి యదాధరబింబే
దత్తవేణురనయత్ స్వరజాతీః ॥ **14** ॥ 1381

సవనశస్తదుపధార్య సురేశాః
శక్రశర్వపరమేష్ఠిపురోగాః ।
కవయ ఆనతకంధరచిత్తాః
కశ్మలం యయురనిశ్చితతత్త్వాః ॥ **15** ॥ 1382

నిజపదాబ్జదలైర్ధ్వజవజ్ర -
నీరజాంకుశవిచిత్రలలామైః ।
వ్రజభువః శమయన్ ఖురతోదం
వర్ష్మధుర్యగతిరీడితవేణుః ॥ **16** ॥ 1383

వ్రజతి తేన వయం సవిలాస -
వీక్షణార్పితమనోభవవేగాః।
కుజగతిం గమితా న విదామః
కశ్మలేన కబరం వసనం వా ॥ **17** ॥ 1384

మణిధరః క్వచిదాగణయన్ గా
మాలయా దయితగంధతులస్యాః।
ప్రణయినోఽనుచరస్య కదాంసే
ప్రక్షిపన్ భుజమగాయత యత్ర ॥ **18** ॥ 1385

క్వణితవేణురవవంచితచిత్తాః
కృష్ణమన్వసత కృష్ణగృహిణ్యాః।
గుణగణార్ణమనుగత్య హరిణ్యో
గోపికా ఇవ విముక్తగృహాశాః ॥ **19** ॥ 1386

కుందదామకృతకౌతుకవేషో
గోపగోధనవృతో యమునాయాం।
నందసూనురనఘే తవ వత్సో
నర్మదః ప్రణయినాం విజహార ॥ **20** ॥ 1387

మందవాయురుపవాత్యనుకూలం
మానయన్ మలయజస్పర్శేన।
వందినస్తముపదేవగణా యే
వాద్యగీతబలిభిః పరివవ్రుః ॥ **21** ॥ 1388

వత్సలో వ్రజగవాం యదగర్భో
వంద్యమానచరణః పథి వృద్ధైః।
కృత్స్నగోధనముపోహ్య దినాంతే
గీతవేణురనుగేడితకీర్తిః ॥ **22** ॥ 1389

ఉత్సవం శ్రమరుచాపి దృశీనా -
మున్నయన్ ఖురరజశ్ఛురితస్రక్।
దిత్సయైతి సుహృదాశిష ఏష
దేవకీజఠరభూరుడురాజః ॥ **23** ॥ 1390

మదవిఘూర్ణితలోచన ఈషన్ -
మానదః స్వసుహృదాం వనమాలీ।
బదరపాండువదనో మృదుగండం
మండయన్ కనకకుండలలక్ష్మ్యా ॥ **24** ॥ 1391

యదుపతిర్ద్విరదరాజవిహారో
యామినీపతిరివైష దినాంతే।
ముదితవక్త్ర ఉపయాతి దురంతం
మోచయన్ వ్రజగవాం దినతాపం ॥ **25** ॥ 1392

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం వ్రజస్త్రియో రాజన్ కృష్ణలీలా ను గాయతీః।
రేమిరేఽహఃసు తచ్చిత్తాస్తన్మనస్కా మహోదయాః ॥ **26** ॥ 1393

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
పూర్వార్ధే వృందావనక్రీడాయాం గోపికాయుగలగీతం నామ పంచత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ తర్హ్యాగతో గోష్ఠమరిష్టో వృషభాసురః।
మహీం మహాకకుత్కాయః కంపయన్ ఖురవిక్షతాం ॥ **1** ॥ 1394

రంభమాణః ఖరతరం పదా చ విలిఖన్ మహీం।
ఉద్యమ్య పుచ్ఛం వప్రాణి విషాణాగ్రేణ చోద్ధరన్ ॥ **2** ॥ 1395

కించిత్ కించిచ్ఛకృన్ముంచన్ మూత్రయన్ స్తబ్ధలోచనః।
యస్య నిర్హ్రాదితేనాంగ నిష్ఠురేణ గవాం నృణాం ॥ **3** ॥ 1396

పతంత్యకాలతో గర్భాః స్రవంతి స్మ భయేన వై।
నిర్విశంతి ఘనా యస్య ककుద్యచలశంకయా ॥ **4** ॥ 1397

తం తీక్ష్ణశృంగముద్వీక్ష్య గోప్యో గోపాశ్చ తత్రసుః।
పశవో దుద్రువుర్భీతా రాజన్ సంత్యజ్య గోకులం ॥ **5** ॥ 1398

కృష్ణ కృష్ణేతి తే సర్వే గోవిందం శరణం యయుః।
భగవానపి తద్ వీక్ష్య గోకులం భయవిద్రుతం ॥ **6** ॥ 1399

మా భైష్టేతి గిరాఽఽశ్వాస్య వృషాసురముపాహ్వయత్।
గోపాలైః పశుభిర్మంద త్రాసితైః కిమసత్తమ ॥ **7** ॥ 1400

బలదర్పహాహం దుష్టానాం త్వద్విధానాం దురాత్మనాం ।
ఇత్యాస్ఫోట్యాచ్యుతోఽరిష్టం తలశబ్దేన కోపయన్ ॥ **8** ॥ 1401

సఖ్యురంసే భుజాభోగం ప్రసార్యావస్థితో హరిః ।
సోఽప్యేవం కోపితోఽరిష్టః ఖురేణావనిముల్లిఖన్ ।
ఉద్యత్పుచ్ఛభ్రమన్మేఘుః క్రుద్ధః కృష్ణముపాద్రవత్ ॥ **9** ॥ 1402

అగ్రన్యస్తవిషాణాగ్రః స్తబ్ధాసృగ్లోచనోఽచ్యుతం ।
కటాక్షిప్యాద్రవత్తూర్ణమింద్రముక్తోఽశనిర్యథా ॥ **10** ॥ 1403

గృహీత్వా శృంగయోస్తం వా అష్టాదశ పదాని సః ।
ప్రత్యపోవాహ భగవాన్ గజః ప్రతిగజం యథా ॥ **11** ॥ 1404

సోఽపవిద్ధో భగవతా పునరుత్థాయ సత్వరః ।
ఆపతత్ స్విన్నసర్వాంగో నిఃశ్వసన్ క్రోధమూర్చ్ఛితః ॥ **12** ॥ 1405

తమాపతంతం స నిగృహ్య శృంగయోః
పదా సమాక్రమ్య నిపాత్య భూతలే ।
నిష్పీడయామాస యథాఽఽర్ద్రమంబరం
కృత్వా విషాణేన జఘాన సోఽపతత్ ॥ **13** ॥ 1406

అసృగ్ వమన్ మూత్రశకృత్ సముత్సృజన్
క్షిపంశ్చ పాదాననవస్థితేక్షణః ।
జగామ కృచ్ఛ్రం నిరృతేరథ క్షయం
పుష్పైః కిరంతో హరిమీడిరే సురాః ॥ **14** ॥ 1407

ఏవం కకుద్మినం హత్వా స్తూయమానః స్వజాతిభిః ।
వివేశ గోష్ఠం సబలో గోపీనాం నయనోత్సవః ॥ **15** ॥ 1408

అరిష్టే నిహతే దైత్యే కృష్ణేనాద్భుతకర్మణా ।
కంసాయాథాహ భగవాన్ నారదో దేవదర్శనః ॥ **16** ॥ 1409

యశోదాయాః సుతాం కన్యాం దేవక్యాః కృష్ణమేవ చ।
రామం చ రోహిణీపుత్రం వసుదేవేన బిభ్యతా ॥ **17** ॥ 1410

న్యస్తౌ స్వమిత్రే నందే వై యాభ్యాం తే పురుషా హతాః।
నిశమ్య తద్ భోజపతిః కోపాత్ ప్రచలితేంద్రియః ॥ **18** ॥ 1411

నిశాతమసిమాదత్త వసుదేవజిఘాంసయా।
నివారితో నారదేన తత్సుతౌ మృత్యుమాత్మనః ॥ **19** ॥ 1412

జ్ఞాత్వా లోహమయైః పాశైర్బబంధ సహ భార్యయా।
ప్రతియాతే తు దేవర్షౌ కంస ఆభాష్య కేశినం ॥ **20** ॥ 1413

ప్రేషయామాస హన్యేతాం భవతా రామకేశవౌ।
తతో ముష్టికచాణూరశలతోశలకాదికాన్ ॥ **21** ॥ 1414

అమాత్యాన్ హస్తిపాంశ్చైవ సమాహూయాహ భోజరాట్।
భో భో నిశమ్యతామేతద్ వీరచాణూరముష్టికౌ ॥ **22** ॥ 1415

నందవ్రజే కిలాసాతే సుతావానకదుందుభేః।
రామకృష్ణౌ తతో మహ్యం మృత్యుః కిల నిదర్శితః ॥ **23** ॥ 1416

భవద్భ్యామిహ సంప్రాప్తౌ హన్యేతాం మల్లలీలయా।
మంచాః క్రియంతాం వివిధా మల్లరంగపరిశ్రితాః।
పౌరా జానపదాః సర్వే పశ్యంతు స్వైరసంయుగం ॥ **24** ॥ 1417

మహామాత్ర త్వయా భద్ర రంగద్వార్యుపనీయతాం।
ద్విపః కువలయాపీడో జహి తేన మమాహితౌ ॥ **25** ॥ 1418

ఆరభ్యతాం ధనుర్యాగశ్చతుర్దశ్యాం యథావిధి।
విశసంతు పశూన్ మేధ్యాన్ భూతరాజాయ మీఢుషే ॥ **26** ॥ 1419

ఇత్యాజ్ఞాప్యార్థతంత్రజ్ఞ ఆహూయ యదుపుంగవం ।
గృహీత్వా పాణినా పాణిం తతోఽక్రూరమువాచ హ ॥ **27** ॥ 1420

భో భో దానపతే మహ్యం క్రియతాం మైత్రమాదృతః ।
నాన్యస్త్వత్తో హితతమో విద్యతే భోజవృష్ణిషు ॥ **28** ॥ 1421

అతస్త్వామాశ్రితః సౌమ్య కార్యగౌరవసాధనం ।
యథేంద్రో విష్ణుమాశ్రిత్య స్వార్థమధ్యగమద్ విభుః ॥ **29** ॥ 1422

గచ్ఛ నందవ్రజం తత్ర సుతావానకదుందుభేః ।
ఆసాతే తావిహానేన రథేనానయ మా చిరం ॥ **30** ॥ 1423

నిసృష్టః కిల మే మృత్యుర్దేవైర్వైకుంఠసంశ్రయైః ।
తావానయ సమం గోపైర్నందాద్యైః సాభ్యుపాయనైః ॥ **31** ॥ 1424

ఘాతయిష్య ఇహానీతౌ కాలకల్పేన హస్తినా ।
యది ముక్తౌ తతో మల్లైర్ఘాతయే వైద్యుతోపమైః ॥ **32** ॥ 1425

తయోర్నిహతయోస్తప్తాన్ వసుదేవపురోగమాన్ ।
తద్బంధూన్ నిహనిష్యామి వృష్ణిభోజదశార్హకాన్ ॥ **33** ॥ 1426

ఉగ్రసేనం చ పితరం స్థవిరం రాజ్యకాముకం ।
తద్భ్రాతరం దేవకం చ యే చాన్యే విద్విషో మమ ॥ **34** ॥ 1427

తతశ్చైషా మహీ మిత్ర భవిత్రీ నష్టకంటకా ।
జరాసంధో మమ గురుర్ద్వివిదో దయితః సఖా ॥ **35** ॥ 1428

శంబరో నరకో బాణో మయ్యేవ కృతసౌహృదాః ।
తైరహం సురపక్షీయాన్ హత్వా భోక్ష్యే మహీం నృపాన్ ॥ **36** ॥ 1429

ఏతజ్ఞాత్వాఽఽనయ క్షిప్రం రామకృష్ణావిహార్భకౌ ।
ధనుర్మఖనిరీక్షార్థం ద్రష్టుం యదుపురశ్రియం ॥ **37** ॥ 1430

అక్రూర ఉవాచ
రాజన్ మనీషితం సధ్ర్యక్ తవ స్వావద్యమార్జనం।
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమం కుర్యాద్ దైవం హి ఫలసాధనం ॥ **38** ॥ 1431

మనోరథాన్ కరోత్యుచ్చైర్జనో దైవహతానపి।
యుజ్యతే హర్షశోకాభ్యాం తథాప్యాజ్ఞాం కరోమి తే ॥ **39** ॥ 1432

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవమాదిశ్య చాక్రూరం మంత్రిణశ్చ విసృజ్య సః।
ప్రవివేశ గృహం కంసస్తథాక్రూరః స్వమాలయం ॥ **40** ॥ 1433

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే అక్రూరసంప్రేషణం నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
కేశీ తు కంసప్రహితః ఖురైర్మహీం
మహాహయో నిర్జరయన్ మనోజవః।
సటావధూతాభ్రవిమానసంకులం
కుర్వన్ నభో హేషితభీషితాఖిలః ॥ **1** ॥ 1434

విశాలనేత్రో వికటాస్యకోటరో
బృహద్ధలో నీలమహాంబుదోపమః।
దురాశయః కంసహితం చికీర్షు -
ర్వ్రజం స నందస్య జగామ కంపయన్ ॥ **2** ॥ 1435

తం త్రాసయంతం భగవాన్ స్వగోకులం
తద్ధేషితైర్వాలవిఘూర్ణితాంబుదం।
ఆత్మానమాజౌ మృగయంతమగ్రణీ -
రుపాహ్వయత్ స వ్యనదన్మృగేంద్రవత్ ॥ **3** ॥ 1436

స తం నిశామ్యాభిముఖో ముఖేన ఖం
పిబన్నివాభ్యద్రవదత్యమర్షణః।
జఘాన పద్భ్యామరవిందలోచనం
దురాసదశ్చండజవో దురత్యయః ॥ **4** ॥ 1437

తద్ వంచయిత్వా తమధోక్షజో రుషా
ప్రగృహ్య దోర్భ్యాం పరివిధ్య పాదయోః।
సావజ్ఞముత్సృజ్య ధనుఃశతాంతరే
యథోరగం తార్క్ష్యసుతో వ్యవస్థితః ॥ **5** ॥ 1438

స లబ్ధసంజ్ఞః పునరుత్థితో రుషా
వ్యాదాయ కేశీ తరసాఽఽపతద్ధరిం।
సోఽప్యస్య వక్త్రే భుజముత్తరం స్మయన్
ప్రవేశయామాస యథోరగం బిలే ॥ **6** ॥ 1439

దంతా నిపేతుర్భగవద్భుజస్పృశ -
స్తే కేశినస్తప్తమయాః స్పృశో యథా।
బాహుశ్చ తద్దేహగతో మహాత్మనో
యథాఽఽమయాః సంవవృధే ఉపేక్షితాః ॥ **7** ॥ 1440

సమేధమానేన స కృష్ణబాహునా
నిరుద్ధవాయుశ్చరణాంశ్చ విక్షిపన్।
ప్రస్విన్నగాత్రః పరివృత్తలోచనః
పపాత లేండం విసృజన్ క్షితౌ వ్యసుః ॥ **8** ॥ 1441

తద్దేహతః కర్కటికాఫలోపమాద్
వ్యసోరపాకృష్య భుజం మహాభుజః।
అవిస్మితోఽయత్నహతారిరుత్స్మయైః
ప్రసూనవర్షైర్దివిషద్భిరీడితః ॥ **9** ॥ 1442

దేవర్షిరుపసంగమ్య భాగవతప్రవరో నృప।
కృష్ణమక్లిష్టకర్మాణం రహస్యేతదభాషత ॥ **10** ॥ 1443

కృష్ణ కృష్ణాప్రమేయాత్మన్ యోగేశ జగదీశ్వర।
వాసుదేవాఖిలావాస సాత్వతాం ప్రవర ప్రభో ॥ **11** ॥ 1444

త్వమాత్మా సర్వభూతానామేకో జ్యోతిరివైధసాం।
గూఢో గుహాశయః సాక్షీ మహాపురుష ఈశ్వరః ॥ **12** ॥ 1445

ఆత్మనాఽఽత్మాశ్రయః పూర్వం మాయయా ససృజే గుణాన్।
తైరిదం సత్యసంకల్పః సృజస్యత్స్యవసీశ్వరః ॥ **13** ॥ 1446

స త్వం భూధరభూతానాం దైత్యప్రమథరక్షసాం।
అవతీర్ణో వినాశాయ సేతూనాం రక్షణాయ చ ॥ **14** ॥ 1447

దిష్ట్యా తే నిహతో దైత్యో లీలయాయం హయాకృతిః।
యస్య హేషితసంత్రస్తాస్త్యజంత్యనిమిషా దివం ॥ **15** ॥ 1448

చాణూరం ముష్టికం చైవ మల్లాననన్యాంశ్చ హస్తినం।
కంసం చ నిహతం ద్రక్ష్యే పరశ్వోఽహని తే విభో ॥ **16** ॥ 1449

తస్యాను శంఖయవనమురాణాం నరకస్య చ।
పారిజాతాపహరణమింద్రస్య చ పరాజయం ॥ **17** ॥ 1450

ఉద్వాహం వీరకన్యానాం వీర్యశుల్కాదిలక్షణం।
నృగస్య మోక్షణం పాపాద్ ద్వారకాయాం జగత్పతే ॥ **18** ॥ 1451

స్యమంతకస్య చ మణేరాదానం సహ భార్యయా।
మృతపుత్రప్రదానం చ బ్రాహ్మణస్య స్వధామతః ॥ **19** ॥ 1452

పౌండ్రకస్య వధం పశ్చాత్ కాశిపుర్యాశ్చ దీపనం।
దంతవక్త్రస్య నిధనం చైద్యస్య చ మహాక్రతౌ ॥ **20** ॥ 1453

యాని చాన్యాని వీర్యాణి ద్వారకామావసన్ భవాన్।
కర్తా ద్రక్ష్యామ్యహం తాని గేయాని కవిభిర్భువి ॥ **21** ॥ 1454

అథ తే కాలరూపస్య క్షపయిష్ణోరముష్య వై।
అక్షౌహిణీనాం నిధనం ద్రక్ష్యామ్యర్జునసారథేః ॥ **22** ॥ 1455

విశుద్ధవిజ్ఞానఘనం స్వసంస్థయా
సమాప్తసర్వార్థమమోఘవాంఛితం।
స్వతేజసా నిత్యనివృత్తమాయా -
గుణప్రవాహం భగవంతమీమహి ॥ **23** ॥ 1456

త్వామీశ్వరం స్వాశ్రయమాత్మమాయయా
వినిర్మితాశేషవిశేషకల్పనం।
క్రీడార్థమద్యాత్తమనుష్యవిగ్రహం
నతోఽస్మి ధుర్యం యదువృష్ణిసాత్వతాం ॥ **24** ॥ 1457

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం యదుపతిం కృష్ణం భాగవతప్రవరో మునిః।
ప్రణిపత్యాభ్యనుజ్ఞాతో యయౌ తద్దర్శనోత్సవః ॥ **25** ॥ 1458

భగవానపి గోవిందో హత్వా కేశినమాహవే।
పశూనపాలయత్ పాలైః ప్రీతైర్వ్రజసుఖావహః ॥ **26** ॥ 1459

ఏకదా తే పశూన్ పాలాశ్చారయంతోఽద్రిసానుషు।
చక్రుర్నిలాయనక్రీడాశ్చోరపాలాపదేశతః ॥ **27** ॥ 1460

తత్రాసన్ కతిచిచ్చోరాః పాలాశ్చ కతిచిన్నృప।
మేషాయితాశ్చ తత్రైకే విజహ్రురకుతోభయాః ॥ **28** ॥ 1461

మయపుత్రో మహామాయో వ్యోమో గోపాలవేషధృక్।
మేషాయితానపోవాహ ప్రాయశ్చోరాయితో బహూన్ ॥ **29** ॥ 1462

గిరిదర్యాం వినిక్షిప్య నీతం నీతం మహాసురః।
శిలయా పిదధే ద్వారం చతుఃపంచావశేషితాః ॥ **30** ॥ 1463

తస్య తత్ కర్మ విజ్ఞాయ కృష్ణః శరణదః సతాం।
గోపాన్ నయంతం జగ్రాహ వృకం హరిరివౌజసా ॥ **31** ॥ 1464

స నిజం రూపమాస్థాయ గిరీంద్రసదృశం బలీ ।
ఇచ్ఛన్ విమోక్తుమాత్మానం నాశక్నోద్ గ్రహణాతురః ॥ **32** ॥ 1465

తం నిగృహ్యాచ్యుతో దోర్భ్యాం పాతయిత్వా మహీతలే ।
పశ్యతాం దివి దేవానాం పశుమారమమారయత్ ॥ **33** ॥ 1466

గుహాపిధానం నిర్భిద్య గోపాన్ నిఃసార్య కృచ్ఛ్రతః ।
స్తూయమానః సురైర్గోపైః ప్రవివేశ స్వగోకులం ॥ **34** ॥ 1467

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే వ్యోమాసురవధో నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అక్రూరోఽపి చ తాం రాత్రిం మధుపుర్యాం మహామతిః।
ఉషిత్వా రథమాస్థాయ ప్రయయౌ నందగోకులం ॥ **1** ॥ 1468

గచ్ఛన్ పథి మహాభాగో భగవత్యంబుజేక్షణే।
భక్తిం పరాముపగత ఏవమేతదచింతయత్ ॥ **2** ॥ 1469

కిం మయాఽఽచరితం భద్రం కిం తప్తం పరమం తపః।
కిం వాథాప్యర్హతే దత్తం యద్ ద్రక్ష్యామ్యద్య కేశవం ॥ **3** ॥ 1470

మమైతద్ దుర్లభం మన్య ఉత్తమశ్లోకదర్శనం।
విషయాత్మనో యథా బ్రహ్మకీర్తనం శూద్రజన్మనః ॥ **4** ॥ 1471

మైవం మమాధమస్యాపి స్యాదేవాచ్యుతదర్శనం।
హ్రియమాణః కాలనద్యా క్వచిత్తరతి కశ్చన ॥ **5** ॥ 1472

మమాద్యామంగలం నష్టం ఫలవాంశ్చైవ మే భవః।
యన్నమస్యే భగవతో యోగిధ్యేయాంఘ్రిపంకజం ॥ **6** ॥ 1473

కంసో బతాద్యాకృత మేఽత్యనుగ్రహం
    ద్రక్ష్యేఽంఘ్రిపద్మం ప్రహితోఽమునా హరేః।

కృతావతారస్య దురత్యయం తమః
పూర్వేఽతరన్ యన్నఖమండలత్విషా ॥ **7** ॥ 1474

యదర్చితం బ్రహ్మభవాదిభిః సురైః
శ్రియా చ దేవ్యా మునిభిః ససాత్వతైః ।
గోచారణాయానుచరైశ్చరద్వనే
యద్ గోపికానాం కుచకుంకుమాంకితం ॥ **8** ॥ 1475

ద్రక్ష్యామి నూనం సుకపోలనాసికం
స్మితావలోకారుణకంజలోచనం ।
ముఖం ముకుందస్య గుడాలకావృతం
ప్రదక్షిణం మే ప్రచరంతి వై మృగాః ॥ **9** ॥ 1476

అప్యద్య విష్ణోర్మనుజత్వమీయుషో
భారావతారాయ భువో నిజేచ్ఛయా ।
లావణ్యధామ్నో భవితోపలంభనం
మహ్యం న న స్యాత్ ఫలమంజసా దృశః ॥ **10** ॥ 1477

య ఈక్షితాహంరహితోఽప్యసత్సతోః
స్వతేజసాపాస్తతమోభిదాభ్రమః ।
స్వమాయయాఽఽత్మన్ రచితైస్తదీక్షయా
ప్రాణాక్షధీభిః సదనేష్వభీయతే ॥ **11** ॥ 1478

యస్యాఖిలామీవహభిః సుమంగలై -
ర్వాచో విమిశ్రా గుణకర్మజన్మభిః ।
ప్రాణంతి శుంభంతి పునంతి వై జగద్
యాస్తద్విరక్తాః శవశోభనా మతాః ॥ **12** ॥ 1479

స చావతీర్ణః కిల సాత్వతాన్వయే
స్వసేతుపాలామరవర్యశర్మకృత్ ।

యశో వితన్వన్ వ్రజ ఆస్త ఈశ్వరో
గాయంతి దేవా యదశేషమంగలం ॥ **13** ॥ 1480

తం త్వద్య నూనం మహతాం గతిం గురుం
త్రైలోక్యకాంతం దృశిమన్మహోత్సవం ।
రూపం దధానం శ్రియ ఈప్సితాస్పదం
ద్రక్ష్యే మమాసన్నుషసః సుదర్శనాః ॥ **14** ॥ 1481

అథావరూఢః సపదీశయో రథాత్
ప్రధానపుంసోశ్చరణం స్వలబ్ధయే ।
ధియా ధృతం యోగిభిరప్యహం ధ్రువం
నమస్య ఆభ్యాం చ సఖీన్ వనౌకసః ॥ **15** ॥ 1482

అప్యంఘ్రిమూలే పతితస్య మే విభుః
శిరస్యధాస్యన్నిజహస్తపంకజం ।
దత్తాభయం కాలభుజంగరంహసా
ప్రోద్వేజితానాం శరణైషిణాం నృణాం ॥ **16** ॥ 1483

సమర్హణం యత్ర నిధాయ కౌశిక -
స్తథా బలిశ్చాప జగత్త్రయేంద్రతాం ।
యద్ వా విహారే వ్రజయోషితాం శ్రమం
స్పర్శేన సౌగంధికగంధ్యపానుదత్ ॥ **17** ॥ 1484

న మయ్యుపైష్యత్యరిబుద్ధిమచ్యుతః
కంసస్య దూతః ప్రహితోఽపి విశ్వదృక్ ।
యోఽంతర్బహిశ్చేతస ఏతదీహితం
క్షేత్రజ్ఞ ఈక్షత్యమలేన చక్షుషా ॥ **18** ॥ 1485

అప్యంఘ్రిమూలేఽవహితం కృతాంజలిం
మామీక్షితా సస్మితమార్ద్రయా దృశా ।

సపద్యపధ్వస్తసమస్తకిల్బిషో
వోఢా ముదం వీతవిశంక ఊర్జితాం ॥ **19** ॥ 1486

సుహృత్తమం జ్ఞాతిమనన్యదైవతం
దోర్భ్యాం బృహద్భ్యాం పరిరప్స్యతేఽథ మాం।
ఆత్మా హి తీర్థీక్రియతే తదైవ మే
బంధశ్చ కర్మాత్మక ఉచ్ఛ్వసిత్యతః ॥ **20** ॥ 1487

లబ్ధ్వాంగసంగం ప్రణతం కృతాంజలిం
మాం వక్ష్యతేఽక్రూర తతేత్యురుశ్రవాః।
తదా వయం జన్మభృతో మహీయసా
నైవాదృతో యో ధిగముష్య జన్మ తత్ ॥ **21** ॥ 1488

న తస్య కశ్చిద్ దయితః సుహృత్తమో
న చాప్రియో ద్వేష్య ఉపేక్ష్య ఏవ వా।
తథాపి భక్తాన్ భజతే యథా తథా
సురద్రుమో యద్వదుపాశ్రితోఽర్థదః ॥ **22** ॥ 1489

కించాగ్రజో మావనతం యదూత్తమః
స్మయన్ పరిష్వజ్య గృహీతమంజలౌ।
గృహం ప్రవేశ్యాప్తసమస్తసత్కృతం
సంప్రక్ష్యతే కంసకృతం స్వబంధుషు ॥ **23** ॥ 1490

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి సంచింతయన్ కృష్ణం శ్వఫల్కతనయోఽధ్వని।
రథేన గోకులం ప్రాప్తః సూర్యశ్చాస్తగిరిం నృప ॥ **24** ॥ 1491

పదాని తస్యాఖిలలోకపాల -
కిరీటజుష్టామలపాదరేణోః।

దదర్శ గోష్ఠే క్షితికౌతుకాని
విలక్షితాన్యబ్జయవాంకుశాద్యైః ॥ **25** ॥ 1492

తద్దర్శనాహ్లాదవివృద్ధసంభ్రమః
ప్రేమ్ణోర్ధ్వరోమాశ్రుకలాకులేక్షణః ।
రథాదవస్కంద్య స తేష్వచేష్టత
ప్రభోరమూన్యంఘ్రిరజాంస్యహో ఇతి ॥ **26** ॥ 1493

దేహంభృతామియానర్థో హిత్వా దంభం భియం శుచం ।
సందేశాద్ యో హరేర్లింగదర్శనశ్రవణాదిభిః ॥ **27** ॥ 1494

దదర్శ కృష్ణం రామం చ వ్రజే గోదోహనం గతౌ ।
పీతనీలాంబరధరౌ శరదంబురుహేక్షణౌ ॥ **28** ॥ 1495

కిశోరౌ శ్యామలశ్వేతౌ శ్రీనికేతౌ బృహద్భుజౌ ।
సుముఖౌ సుందరవరౌ బాలద్విరదవిక్రమౌ ॥ **29** ॥ 1496

ధ్వజవజ్రాంకుశాంభోజైశ్చిహ్నైరంఘ్రిభిర్వ్రజం ।
శోభయంతౌ మహాత్మానావనుక్రోశస్మితేక్షణౌ ॥ **30** ॥ 1497

ఉదారరుచిరక్రీడౌ స్రగ్విణౌ వనమాలినౌ ।
పుణ్యగంధానులిప్తాంగౌ స్నాతౌ విరజవాససౌ ॥ **31** ॥ 1498

ప్రధానపురుషావాద్యౌ జగద్ధేతూ జగత్పతీ ।
అవతీర్ణౌ జగత్యర్థే స్వాంశేన బలకేశవౌ ॥ **32** ॥ 1499

దిశో వితిమిరా రాజన్ కుర్వాణౌ ప్రభయా స్వయా ।
యథా మారకతః శైలో రౌప్యశ్చ కనకాచితౌ ॥ **33** ॥ 1500

రథాత్తూర్ణమవప్లుత్య సోఽక్రూరః స్నేహవిహ్వలః ।
పపాత చరణోపాంతే దండవద్ రామకృష్ణయోః ॥ **34** ॥ 1501

భగవద్దర్శనాహ్లాదబాష్పపర్యాకులేక్షణః।
పులకాచితాంగ ఔత్కంఠ్యాత్ స్వాఖ్యానే నాశకన్ నృప ॥ **35** ॥ 1502

భగవాంస్తమభిప్రేత్య రథాంగాంకితపాణినా।
పరిరేభేఽభ్యుపాకృష్య ప్రీతః ప్రణతవత్సలః ॥ **36** ॥ 1503

సంకర్షణశ్చ ప్రణతముపగుహ్య మహామనాః।
గృహీత్వా పాణినా పాణీ అనయత్ సానుజో గృహం ॥ **37** ॥ 1504

పృష్ట్వాథ స్వాగతం తస్మై నివేద్య చ వరాసనం।
ప్రక్షాల్య విధివత్ పాదౌ మధుపర్కార్హణమాహరత్ ॥ **38** ॥ 1505

నివేద్య గాం చాతిథయే సంవాహ్య శ్రాంతమాదృతః।
అన్నం బహుగుణం మేధ్యం శ్రద్ధయోపాహరద్ విభుః ॥ **39** ॥ 1506

తస్మై భుక్తవతే ప్రీత్యా రామః పరమధర్మవిత్।
ముఖవాసైర్గంధమాల్యైః పరాం ప్రీతిం వ్యధాత్ పునః ॥ **40** ॥ 1507

పప్రచ్ఛ సత్కృతం నందః కథం స్థ నిరనుగ్రహే।
కంసే జీవతి దాశార్హ సౌనపాలా ఇవావయః ॥ **41** ॥ 1508

యోఽవధీత్ స్వస్వసుస్తోకాన్ క్రోశంత్యా అసుతృప్ ఖలః।
కిం ను స్విత్తత్ప్రజానాం వః కుశలం విమృశామహే ॥ **42** ॥ 1509

ఇత్థం సూనృతయా వాచా నందేన సుసభాజితః।
అక్రూరః పరిపృష్టేన జహావధ్వపరిశ్రమం ॥ **43** ॥ 1510

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే అక్రూరాగమనం నామ అష్టాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
సుఖోపవిష్టః పర్యంకే రామకృష్ణోరుమానితః ।
లేభే మనోరథాన్ సర్వాన్ పథి యాన్ స చకార హ ॥ **1** ॥ 1511

కిమలభ్యం భగవతి ప్రసన్నే శ్రీనికేతనే ।
తథాపి తత్పరా రాజన్న హి వాంఛంతి కించన ॥ **2** ॥ 1512

సాయంతనాశనం కృత్వా భగవాన్ దేవకీసుతః ।
సుహృత్సు వృత్తం కంసస్య పప్రచ్ఛాన్యచ్చికీర్షితం ॥ **3** ॥ 1513

శ్రీభగవానువాచ
తాత సౌమ్యాగతః కచ్చిత్ స్వాగతం భద్రమస్తు వః ।
అపి స్వజ్ఞాతిబంధూనామనమీవమనామయం ॥ **4** ॥ 1514

కిం ను నః కుశలం పృచ్ఛే ఏధమానే కులామయే ।
కంసే మాతులనామ్న్యంగ స్వానాం నస్తత్ప్రజాసు చ ॥ **5** ॥ 1515

అహో అస్మదభూద్ భూరి పిత్రోర్వ్యజినమార్యయోః ।
యద్ధేతోః పుత్రమరణం యద్ధేతోర్బంధనం తయోః ॥ **6** ॥ 1516

దిష్ట్యాద్య దర్శనం స్వానాం మహ్యం వః సౌమ్య కాంక్షితం ।
సంజాతం వర్ణ్యతాం తాత తవాగమనకారణం ॥ **7** ॥ 1517

శ్రీశుక ఉవాచ
పృష్టో భగవతా సర్వం వర్ణయామాస మాధవః।
వైరానుబంధం యదుషు వసుదేవవధోద్యమం ॥ **8** ॥ 1518

యత్సందేశో యదర్థం వా దూతః సంప్రేషితః స్వయం।
యదుక్తం నారదేనాస్య స్వజన్మానకదుందుభేః ॥ **9** ॥ 1519

శ్రుత్వాక్రూరవచః కృష్ణో బలశ్చ పరవీరహా।
ప్రహస్య నందం పితరం రాజ్ఞాఽఽదిష్టం విజజ్ఞతుః ॥ **10** ॥ 1520

గోపాన్ సమాదిశత్ సోఽపి గృహ్యతాం సర్వగోరసః।
ఉపాయనాని గృహ్ణీధ్వం యుజ్యంతాం శకటాని చ ॥ **11** ॥ 1521

యాస్యామః శ్వో మధుపురీం దాస్యామో నృపతే రసాన్।
ద్రక్ష్యామః సుమహత్ పర్వ యాంతి జానపదాః కిల।
ఏవమాఘోషయత్ క్షత్రా నందగోపః స్వగోకులే ॥ **12** ॥ 1522

గోప్యస్తాస్తదుపశ్రుత్య బభూవుర్వ్యథితా భృశం।
రామకృష్ణౌ పురీం నేతుమక్రూరం వ్రజమాగతం ॥ **13** ॥ 1523

కాశ్చిత్తత్కృతహృత్తాపశ్వాసమ్లానముఖశ్రియః।
స్రంసద్దుకూలవలయకేశగ్రంథ్యశ్చ కాశ్చన ॥ **14** ॥ 1524

అన్యాశ్చ తదనుధ్యాననివృత్తాశేషవృత్తయః।
నాభ్యజానన్నిమం లోకమాత్మలోకం గతా ఇవ ॥ **15** ॥ 1525

స్మరంత్యశ్చాపరాః శౌరేరనురాగస్మితేరితాః।
హృదిస్పృశశ్చిత్రపదా గిరః సమ్ముముహుః స్త్రియః ॥ **16** ॥ 1526

గతిం సులలితాం చేష్టాం స్నిగ్ధహాసావలోకనం।
శోకాపహాని నర్మాణి ప్రోద్దామచరితాని చ ॥ **17** ॥ 1527

చింతయంత్యో ముకుందస్య భీతా విరహకాతరాః।
సమేతాః సంఘుశః ప్రోచురశ్రుముఖ్యోఽచ్యుతాశయాః ॥ **18** ॥ 1528

గోప్య ఊచుః
అహో విధాతస్తవ న క్వచిద్ దయా
సంయోజ్య మైత్ర్యా ప్రణయేన దేహినః।
తాంశ్చాకృతార్థాన్ వియునంక్ష్యపార్థకం
విక్రీడితం తేఽర్భకచేష్టితం యథా ॥ **19** ॥ 1529

యస్త్వం ప్రదర్శ్యాసితకుంతలావృతం
ముకుందవక్త్రం సుకపోలమున్నసం।
శోకాపనోదస్మితలేశసుందరం
కరోషి పారోక్ష్యమసాధు తే కృతం ॥ **20** ॥ 1530

క్రూరస్త్వమక్రూరసమాఖ్యయా స్మ న -
శ్చక్షుర్హి దత్తం హరసే బతాజ్ఞవత్।
యేనైకదేశేఽఖిలసర్గసౌష్ఠవం
త్వదీయమద్రాక్ష్మ వయం మధుద్విషః ॥ **21** ॥ 1531

న నందసూనుః క్షణభంగసౌహృదః
సమీక్షతే నః స్వకృతాతురా బత।
విహాయ గేహాన్ స్వజనాన్ సుతాన్ పతీం -
స్తద్దాస్యమద్ధోపగతా నవప్రియః ॥ **22** ॥ 1532

సుఖం ప్రభాతా రజనీయమాశిషః
సత్యా బభూవుః పురయోషితాం ధ్రువం।
యాః సంప్రవిష్టస్య ముఖం వ్రజస్పతేః
పాస్యంత్యపాంగోత్కలితస్మితాసవం ॥ **23** ॥ 1533

తాసాం ముకుందో మధుమంజుభాషితై -
గృహీతచిత్తః పరవాన్ మనస్వ్యపి ।
కథం పునర్నః ప్రతియాస్యతేఽబలా
గ్రామ్యాః సలజ్జస్మితవిభ్రమైర్భ్రమన్ ॥ **24** ॥ 1534

అద్య ధ్రువం తత్ర దృశో భవిష్యతే
దాశార్హభోజాంధకవృష్ణిసాత్వతాం ।
మహోత్సవః శ్రీరమణం గుణాస్పదం
ద్రక్ష్యంతి యే చాధ్వని దేవకీసుతం ॥ **25** ॥ 1535

మైతద్విధస్యాకరుణస్య నామ భూ -
దక్రూర ఇత్యేతదతీవ దారుణః ।
యోఽసావనాశ్వాస్య సుదుఃఖితం జనం
ప్రియాత్ప్రియం నేష్యతి పారమధ్వనః ॥ **26** ॥ 1536

అనార్ద్రధీరేష సమాస్థితో రథం
తమన్వమీ చ త్వరయంతి దుర్మదాః ।
గోపా అనోభిః స్థవిరైరుపేక్షితం
దైవం చ నోఽద్య ప్రతికూలమీహతే ॥ **27** ॥ 1537

నివారయామః సముపేత్య మాధవం
కిం నోఽకరిష్యన్ కులవృద్ధబాంధవాః ।
ముకుందసంగాన్నిమిషార్ధదుస్త్యజాద్
దైవేన విధ్వంసితదీనచేతసాం ॥ **28** ॥ 1538

యస్యానురాగలలితస్మితవల్గుమంత్ర -
లీలావలోకపరిరంభణరాసగోష్ఠ్యాం ।
నీతాః స్మ నః క్షణమివ క్షణదా వినా తం
గోప్యః కథం న్వతితరేమ తమో దురంతం ॥ **29** ॥ 1539

యోఽహ్నః క్షయే వ్రజమనంతసఖః పరీతో
గోపైర్విశన్ ఖురరజశ్ఛురితాలకస్రక్।
వేణుం క్వణన్ స్మితకటాక్షనిరీక్షణేన
చిత్తం క్షిణోత్యముమృతే ను కథం భవేమ ॥ **30** ॥ 1540

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం బ్రువాణా విరహాతురా భృశం
వ్రజస్త్రియః కృష్ణవిషక్తమానసాః।
విసృజ్య లజ్జాం రురుదుః స్మ సుస్వరం
గోవింద దామోదర మాధవేతి ॥ **31** ॥ 1541

స్త్రీణామేవం రుదంతీనాముదితే సవితర్యథ।
అక్రూరశ్చోదయామాస కృతమైత్రాదికో రథం ॥ **32** ॥ 1542

గోపాస్తమన్వసజ్జంత నందాద్యాః శకటైస్తతః।
ఆదాయోపాయనం భూరి కుంభాన్ గోరససంభృతాన్ ॥ **33** ॥ 1543

గోప్యశ్చ దయితం కృష్ణమనువ్రజ్యానురంజితాః।
ప్రత్యాదేశం భగవతః కాంక్షంత్యశ్చావతస్థిరే ॥ **34** ॥ 1544

తాస్తథా తప్యతీర్వీక్ష్య స్వప్రస్థానే యదూత్తమః।
సాంత్వయామాస సప్రేమైరాయాస్య ఇతి దౌత్యకైః ॥ **35** ॥ 1545

యావదాలక్ష్యతే కేతుర్యావద్ రేణూ రథస్య చ।
అనుప్రస్థాపితాత్మానో లేఖ్యానీవోపలక్షితాః ॥ **36** ॥ 1546

తా నిరాశా నివవృతుర్గోవిందవినివర్తనే।
విశోకా అహనీ నిన్యుర్గాయంత్యః ప్రియచేష్టితం ॥ **37** ॥ 1547

భగవానపి సంప్రాప్తో రామాక్రూరయుతో నృప।
రథేన వాయువేగేన కాలిందీమఘనాశినీం ॥ **38** ॥ 1548

తత్రోపస్పృశ్య పానీయం పీత్వా మృష్టం మణిప్రభం ।
వృక్షషండముపవ్రజ్య సరామో రథమావిశత్ ॥ **39** ॥ 1549

అక్రూరస్తావుపామంత్ర్య నివేశ్య చ రథోపరి ।
కాలింద్యా హ్రదమాగత్య స్నానం విధివదాచరత్ ॥ **40** ॥ 1550

నిమజ్జ్య తస్మిన్ సలిలే జపన్ బ్రహ్మ సనాతనం ।
తావేవ దదృశేఽక్రూరో రామకృష్ణౌ సమన్వితౌ ॥ **41** ॥ 1551

తౌ రథస్థౌ కథమిహ సుతావానకదుందుభేః ।
తర్హి స్విత్ స్యందనే న స్త ఇత్యున్మజ్జ్య వ్యచష్ట సః ॥ **42** ॥ 1552

తత్రాపి చ యథాపూర్వమాసీనౌ పునరేవ సః ।
న్యమజ్జద్ దర్శనం యన్మే మృషా కిం సలిలే తయోః ॥ **43** ॥ 1553

భూయస్తత్రాపి సోఽద్రాక్షీత్ స్తూయమానమహీశ్వరం ।
సిద్ధచారణగంధర్వైరసురైర్నతకంధరైః ॥ **44** ॥ 1554

సహస్రశిరసం దేవం సహస్రఫణమౌలినం ।
నీలాంబరం బిసశ్వేతం శృంగైః శ్వేతమివ స్థితం ॥ **45** ॥ 1555

తస్యోత్సంగే ఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససం ।
పురుషం చతుర్భుజం శాంతం పద్మపత్రారుణేక్షణం ॥ **46** ॥ 1556

చారుప్రసన్నవదనం చారుహాసనిరీక్షణం ।
సుభ్రూన్నసం చారుకర్ణం సుకపోలారుణాధరం ॥ **47** ॥ 1557

ప్రలంబపీవరభుజం తుంగాంసోరఃస్థలశ్రియం ।
కంబుకంఠం నిమ్ననాభిం వలిమత్పల్లవోదరం ॥ **48** ॥ 1558

బృహత్కటితటశ్రోణికరభోరుద్వయాన్వితం ।
చారుజానుయుగం చారుజంఘాయుగలసంయుతం ॥ **49** ॥ 1559

తుంగగుల్ఫారుణనఖవ్రాతదీధితిభిర్వృతం ।
నవాంగుల్యంగుష్ఠదలైర్విలసత్పాదపంకజం ॥ **50** ॥ 1560

సుమహార్హమణివ్రాతకిరీటకటకాంగదైః ।
కటిసూత్రబ్రహ్మసూత్రహారనూపురకుండలైః ॥ **51** ॥ 1561

భ్రాజమానం పద్మకరం శంఖచక్రగదాధరం ।
శ్రీవత్సవక్షసం భ్రాజత్కౌస్తుభం వనమాలినం ॥ **52** ॥ 1562

సునందనందప్రముఖైః పార్షదైః సనకాదిభిః ।
సురేశైర్బ్రహ్మరుద్రాద్యైర్నవభిశ్చ ద్విజోత్తమైః ॥ **53** ॥ 1563

ప్రహ్లాదనారదవసుప్రముఖైర్భాగవతోత్తమైః ।
స్తూయమానం పృథగ్భావైర్వచోభిరమలాత్మభిః ॥ **54** ॥ 1564

శ్రియా పుష్ట్యా గిరా కాంత్యా కీర్త్యా తుష్ట్యేలయోర్జయా ।
విద్యయావిద్యయా శక్త్యా మాయయా చ నిషేవితం ॥ **55** ॥ 1565

విలోక్య సుభృశం ప్రీతో భక్త్యా పరమయా యుతః ।
హృష్యత్తనూరుహో భావపరిక్లిన్నాత్మలోచనః ॥ **56** ॥ 1566

గిరా గద్గదయాస్తౌషీత్ సత్త్వమాలంబ్య సాత్వతః ।
ప్రణమ్య మూర్ధ్నావహితః కృతాంజలిపుటః శనైః ॥ **57** ॥ 1567

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే అక్రూరప్రతియానే ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

అక్రూర ఉవాచ
నతోఽస్మ్యహం త్వాఖిలహేతుహేతుం
నారాయణం పూరుషమాద్యమవ్యయం।
యన్నాభిజాతాదరవిందకోశాద్
బ్రహ్మోఽవిరాసీద్ యత ఏష లోకః ॥ **1** ॥ 1568

భూస్తోయమగ్నిః పవనః ఖమాది -
ర్మహానజాదిర్మన ఇంద్రియాణి।
సర్వేంద్రియార్థా విబుధాశ్చ సర్వే
యే హేతవస్తే జగతోఽంగభూతాః ॥ **2** ॥ 1569

నైతే స్వరూపం విదురాత్మనస్తే
హ్యజాదయోఽనాత్మతయా గృహీతాః।
అజోఽనుబద్ధః స గుణైరజాయా
గుణాత్ పరం వేద న తే స్వరూపం ॥ **3** ॥ 1570

త్వాం యోగినో యజంత్యద్ధా మహాపురుషమీశ్వరం।
సాధ్యాత్మం సాధిభూతం చ సాధిదైవం చ సాధవః ॥ **4** ॥ 1571

త్రయ్యా చ విద్యయా కేచిత్ త్వాం వై వైతానికా ద్విజాః।
యజంతే వితతైర్యజ్ఞైర్నానారూపామరాఖ్యయా ॥ **5** ॥ 1572

ఏకే త్వాఖిలకర్మాణి సన్న్యస్యోపశమం గతాః।
జ్ఞానినో జ్ఞానయజ్ఞేన యజంతి జ్ఞానవిగ్రహం ॥ **6** ॥ 1573

అన్యే చ సంస్కృతాత్మానో విధినాభిహితేన తే।
యజంతి త్వన్మయాస్త్వాం వై బహుమూర్త్యేకమూర్తికం ॥ **7** ॥ 1574

త్వామేవాన్యే శివోక్తేన మార్గేణ శివరూపిణం।
బహ్వాచార్యవిభేదేన భగవన్ సముపాసతే ॥ **8** ॥ 1575

సర్వ ఏవ యజంతి త్వాం సర్వదేవమయేశ్వరం।
యేఽప్యన్యదేవతాభక్తా యద్యప్యన్యధియః ప్రభో ॥ **9** ॥ 1576

యథాద్రిప్రభవా నద్యః పర్జన్యాపూరితాః ప్రభో।
విశంతి సర్వతః సింధుం తద్వత్త్వాం గతయోఽంతతః ॥ **10** ॥ 1577

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి భవతః ప్రకృతేర్గుణాః।
తేషు హి ప్రాకృతాః ప్రోతా ఆబ్రహ్మస్థావరాదయః ॥ **11** ॥ 1578

తుభ్యం నమస్తేఽస్త్వవిషక్తదృష్టయే
సర్వాత్మనే సర్వధియాం చ సాక్షిణే।
గుణప్రవాహోఽయమవిద్యయా కృతః
ప్రవర్తతే దేవనృతిర్యగాత్మసు ॥ **12** ॥ 1579

అగ్నిర్ముఖం తేఽవనిరంఘ్రిరీక్షణం
సూర్యో నభో నాభిరథో దిశః శ్రుతిః।
ద్యౌః కం సురేంద్రాస్తవ బాహవోఽర్ణవాః
కుక్షిర్మరుత్ ప్రాణబలం ప్రకల్పితం ॥ **13** ॥ 1580

రోమాణి వృక్షౌషధయః శిరోరుహా
మేఘాః పరస్యాస్థినఖాని తేఽద్రయః।

నిమేషణం రాత్ర్యహనీ ప్రజాపతి -
రేఢ్రస్తు వృష్టిస్తవ వీర్యమిష్యతే ॥ **14** ॥ 1581

త్వయ్యవ్యయాత్మన్ పురుషే ప్రకల్పితా
లోకాః సపాలా బహుజీవసంకులాః।
యథా జలే సంజిహతే జలౌకసో -
ఒప్యుదుంబరే వా మశకా మనోమయే ॥ **15** ॥ 1582

యాని యానీహ రూపాణి క్రీడనార్థం బిభర్షి హి।
తైరామృష్టశుచో లోకా ముదా గాయంతి తే యశః ॥ **16** ॥ 1583

నమః కారణమత్స్యాయ ప్రలయాబ్ధిచరాయ చ।
హయశీర్ష్ణే నమస్తుభ్యం మధుకైటభమృత్యవే ॥ **17** ॥ 1584

అకూపారాయ బృహతే నమో మందరధారిణే।
క్షిత్యుద్ధారవిహారాయ నమః సూకరమూర్తయే ॥ **18** ॥ 1585

నమస్తేఽద్భుతసింహాయ సాధులోకభయాపహ।
వామనాయ నమస్తుభ్యం క్రాంతత్రిభువనాయ చ ॥ **19** ॥ 1586

నమో భృగూణాం పతయే దృప్తక్షత్రవనచ్ఛిదే।
నమస్తే రఘువర్యాయ రావణాంతకరాయ చ ॥ **20** ॥ 1587

నమస్తే వాసుదేవాయ నమః సంకర్షణాయ చ।
ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ సాత్వతాం పతయే నమః ॥ **21** ॥ 1588

నమో బుద్ధాయ శుద్ధాయ దైత్యదానవమోహినే।
మ్లేచ్ఛప్రాయక్షత్రహంత్రే నమస్తే కల్కిరూపిణే ॥ **22** ॥ 1589

భగవంజీవలోకోఽయం మోహితస్తవ మాయయా।
అహమ్మమేత్యసద్గ్రాహో భ్రామ్యతే కర్మవర్త్మసు ॥ **23** ॥ 1590

అహం చాత్మాత్మజాగారదారార్థస్వజనాదిషు ।
భ్రమామి స్వప్నకల్పేషు మూఢః సత్యధియా విభో ॥ **24** ॥ 1591

అనిత్యానాత్మదుఃఖేషు విపర్యయమతిర్హ్యహం ।
ద్వంద్వారామస్తమోవిష్టో న జానే త్వాఽఽత్మనః ప్రియం ॥ **25** ॥ 1592

యథాబుధో జలం హిత్వా ప్రతిచ్ఛన్నం తదుద్భవైః ।
అభ్యేతి మృగతృష్ణాం వై తద్వత్త్వాహం పరాఙ్ముఖః ॥ **26** ॥ 1593

నోత్సహేఽహం కృపణధీః కామకర్మహతం మనః ।
రోద్ధుం ప్రమాథిభిశ్చాక్షైర్హ్రియమాణమితస్తతః ॥ **27** ॥ 1594

సోఽహం తవాంఘ్ర్యుపగతోఽస్మ్యసతాం దురాపం
తచ్చాప్యహం భవదనుగ్రహ ఈశ మన్యే ।
పుంసో భవేద్ యర్హి సంసరణాపవర్గ -
స్త్వయ్యబ్జనాభ సదుపాసనయా మతిః స్యాత్ ॥ **28** ॥ 1595

నమో విజ్ఞానమాత్రాయ సర్వప్రత్యయహేతవే ।
పురుషేశప్రధానాయ బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే ॥ **29** ॥ 1596

నమస్తే వాసుదేవాయ సర్వభూతక్షయాయ చ ।
హృషీకేశ నమస్తుభ్యం ప్రపన్నం పాహి మాం ప్రభో ॥ **30** ॥ 1597

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే అక్రూరస్తుతిర్నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
స్తువతస్తస్య భగవాన్ దర్శయిత్వా జలే వపుః।
భూయః సమాహరత్ కృష్ణో నటో నాట్యమివాత్మనః ॥ **1** ॥ 1598

సోఽపి చాంతర్హితం వీక్ష్య జలాదున్మజ్జ్య సత్వరః।
కృత్వా చావశ్యకం సర్వం విస్మితో రథమాగమత్ ॥ **2** ॥ 1599

తమపృచ్ఛద్ధృషీకేశః కిం తే దృష్టమిహాద్భుతం।
భూమౌ వియతి తోయే వా తథా త్వాం లక్షయామహే ॥ **3** ॥ 1600

అక్రూర ఉవాచ
అద్భుతానీహ యావంతి భూమౌ వియతి వా జలే।
త్వయి విశ్వాత్మకే తాని కిం మేఽదృష్టం విపశ్యతః ॥ **4** ॥ 1601

యత్రాద్భుతాని సర్వాణి భూమౌ వియతి వా జలే।
తం త్వానుపశ్యతో బ్రహ్మన్ కిం మే దృష్టమిహాద్భుతం ॥ **5** ॥ 1602

ఇత్యుక్త్వా చోదయామాస స్యందనం గాందినీసుతః।
మథురామనయద్ రామం కృష్ణం చైవ దినాత్యయే ॥ **6** ॥ 1603

మార్గే గ్రామజనా రాజంస్తత్ర తత్రోపసంగతాః।
వసుదేవసుతౌ వీక్ష్య ప్రీతా దృష్టిం న చాదదుః ॥ **7** ॥ 1604

తావద్ వ్రజౌకసస్తత్ర నందగోపాదయోఽగ్రతః।
పురోపవనమాసాద్య ప్రతీక్షంతోఽవతస్థిరే ॥ **8** ॥ 1605

తాన్ సమేత్యాహ భగవానక్రూరం జగదీశ్వరః।
గృహీత్వా పాణినా పాణిం ప్రశ్రితం ప్రహసన్నివ ॥ **9** ॥ 1606

భవాన్ ప్రవిశతామగ్రే సహయానః పురీం గృహం।
వయం త్విహావముచ్యాథ తతో ద్రక్ష్యామహే పురీం ॥ **10** ॥ 1607

అక్రూర ఉవాచ
నాహం భవద్భ్యాం రహితః ప్రవేక్ష్యే మథురాం ప్రభో।
త్యక్తుం నార్హసి మాం నాథ భక్తం తే భక్తవత్సల ॥ **11** ॥ 1608

ఆగచ్ఛ యామ గేహాన్ నః సనాథాన్ కుర్వధోక్షజ।
సహాగ్రజః సగోపాలైః సుహృద్భిశ్చ సుహృత్తమ ॥ **12** ॥ 1609

పునీహి పాదరజసా గృహాన్ నో గృహమేధినాం।
యచ్ఛౌచేనానుతృప్యంతి పితరః సాగ్నయః సురాః ॥ **13** ॥ 1610

అవనిజ్యాంఘ్రియుగలమాసీచ్ఛ్లోక్యో బలిర్మహాన్।
ఐశ్వర్యమతులం లేభే గతిం చైకాంతినాం తు యా ॥ **14** ॥ 1611

ఆపస్తేఽంఘ్ర్యవనేజన్యస్త్రీన్ లోకాంఛుచయోఽపునన్।
శిరసాధత్త యాః శర్వః స్వర్యాతాః సగరాత్మజాః ॥ **15** ॥ 1612

దేవదేవ జగన్నాథ పుణ్యశ్రవణకీర్తన।
యదూత్తమోత్తమశ్లోక నారాయణ నమోఽస్తు తే ॥ **16** ॥ 1613

శ్రీభగవానువాచ
ఆయాస్యే భవతో గేహమహమార్యసమన్వితః।
యదుచక్రద్రుహం హత్వా వితరిష్యే సుహృత్ప్రియం ॥ **17** ॥ 1614

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవముక్తో భగవతా సోఽక్రూరో విమనా ఇవ।
పురీం ప్రవిష్టః కంసాయ కర్మావేద్య గృహం యయౌ ॥ **18** ॥ 1615

అథాపరాహ్ణే భగవాన్ కృష్ణః సంకర్షణాన్వితః।
మథురాం ప్రావిశద్ గోపైర్దిదృక్షుః పరివారితః ॥ **19** ॥ 1616

దదర్శ తాం స్ఫాటికతుంగగోపుర -
ద్వారాం బృహద్ధేమకపాటతోరణాం।
తామ్రారకోష్ఠాం పరిఖాదురాసదా -
ముద్యానరమ్యోపవనోపశోభితాం ॥ **20** ॥ 1617

సౌవర్ణశృంగాటకహర్మ్యనిష్కుటైః
శ్రేణీసభాభిర్భవనైరుపస్కృతాం।
వైదూర్యవజ్రామలనీలవిద్రుమై -
ర్ముక్తాహరిద్భిర్వలభీషు వేదిషు ॥ **21** ॥ 1618

జుష్టేషు జాలాముఖరంధ్రకుట్టిమే -
ష్వావిష్టపారావతబర్హినాదితాం।
సంసిక్తరథ్యాపణమార్గచత్వరాం
ప్రకీర్ణమాల్యాంకురలాజతండులాం ॥ **22** ॥ 1619

ఆపూర్ణకుంభైర్దధిచందనోక్షితైః
ప్రసూనదీపావలిభిః సపల్లవైః।
సవృందరంభాక్రముకైః సకేతుభిః
స్వలంకృతద్వారగృహాం సపట్టికైః ॥ **23** ॥ 1620

తాం సంప్రవిష్టౌ వసుదేవనందనౌ
వృతౌ వయస్యైర్నరదేవవర్త్మనా।

ద్రష్టుం సమీయుస్త్వరితాః పురస్త్రియో
హర్మ్యాణి చైవారురుహుర్నృపోత్సుకాః ॥ **24** ॥ 1621

కాశ్చిద్ విపర్యగ్ధృతవస్త్రభూషణా
విస్మృత్య చైకం యుగలేష్వథాపరాః ।
కృతైకపత్రశ్రవణైకనూపురా
నాంక్త్వా ద్వితీయం త్వపరాశ్చ లోచనం ॥ **25** ॥ 1622

అశ్నంత్య ఏకాస్తదపాస్య సోత్సవా
అభ్యజ్యమానా అకృతోపమజ్జనాః ।
స్వపంత్య ఉత్థాయ నిశమ్య నిఃస్వనం
ప్రపాయయంత్యోఽర్భమపోహ్య మాతరః ॥ **26** ॥ 1623

మనాంసి తాసామరవిందలోచనః
ప్రగల్భలీలాహసితావలోకనైః ।
జహార మత్తద్విరదేంద్రవిక్రమో
దృశాం దదచ్ఛ్రీరమణాత్మనోత్సవం ॥ **27** ॥ 1624

దృష్ట్వా ముహుఃశ్రుతమనుద్రుతచేతసస్తం
తత్ప్రేక్షణోత్స్మితసుధోక్షణలబ్ధమానాః ।
ఆనందమూర్తిముపగుహ్య దృశాఽఽత్మలబ్ధం
హృష్యత్త్వచో జహురనంతమరిందమాధిం ॥ **28** ॥ 1625

ప్రాసాదశిఖరారూఢాః ప్రీత్యుత్ఫుల్లముఖాంబుజాః ।
అభ్యవర్షన్ సౌమనస్యైః ప్రమదా బలకేశవౌ ॥ **29** ॥ 1626

దధ్యక్షతైః సోదపాత్రైః స్రగ్గంధైరభ్యుపాయనైః ।
తావానర్చుః ప్రముదితాస్తత్ర తత్ర ద్విజాతయః ॥ **30** ॥ 1627

ఊచుః పౌరా అహో గోప్యస్తపః కిమచరన్ మహత్ ।
యా హ్యేతావనుపశ్యంతి నరలోకమహోత్సవౌ ॥ **31** ॥ 1628

రజకం కంచిదాయాంతం రంగకారం గదాగ్రజః ।
దృష్ట్వాయాచత వాసాంసి ధౌతాన్యత్యుత్తమాని చ ॥ **32** ॥ 1629

దేహ్యావయోః సముచితాన్యంగ వాసాంసి చార్హతోః ।
భవిష్యతి పరం శ్రేయో దాతుస్తే నాత్ర సంశయః ॥ **33** ॥ 1630

స యాచితో భగవతా పరిపూర్ణేన సర్వతః ।
సాక్షేపం రుషితః ప్రాహ భృత్యో రాజ్ఞః సుదుర్మదః ॥ **34** ॥ 1631

ఈదృశాన్యేవ వాసాంసి నిత్యం గిరివనేచరాః ।
పరిధత్త కిముద్వృత్తా రాజద్రవ్యాణ్యభీప్సథ ॥ **35** ॥ 1632

యాతాశు బాలిశా మైవం ప్రార్థ్యం యది జిజీవిషా ।
బధ్నంతి ఘ్నంతి లుంపంతి దృప్తం రాజకులాని వై ॥ **36** ॥ 1633

ఏవం వికత్థమానస్య కుపితో దేవకీసుతః ।
రజకస్య కరాగ్రేణ శిరః కాయాదపాతయత్ ॥ **37** ॥ 1634

తస్యానుజీవినః సర్వే వాసఃకోశాన్ విసృజ్య వై ।
దుద్రువుః సర్వతో మార్గం వాసాంసి జగృహేఽచ్యుతః ॥ **38** ॥ 1635

వసిత్వాఽఽత్మప్రియే వస్త్రే కృష్ణః సంకర్షణస్తథా ।
శేషాణ్యాదత్త గోపేభ్యో విసృజ్య భువి కానిచిత్ ॥ **39** ॥ 1636

తతస్తు వాయకః ప్రీతస్తయోర్వేషమకల్పయత్ ।
విచిత్రవర్ణైశ్చేలేయైరాకల్పైరనురూపతః ॥ **40** ॥ 1637

నానాలక్షణవేషాభ్యాం కృష్ణరామౌ విరేజతుః ।
స్వలంకృతౌ బాలగజౌ పర్వణీవ సితేతరౌ ॥ **41** ॥ 1638

తస్య ప్రసన్నో భగవాన్
ప్రాదాత్ సారూప్యమాత్మనః।
శ్రియం చ పరమాం లోకే
బలైశ్వర్యస్మృతీంద్రియం ॥ **42** ॥ 1639

తతః సుదామ్నో భవనం మాలాకారస్య జగ్మతుః।
తౌ దృష్ట్వా స సముత్థాయ ననామ శిరసా భువి ॥ **43** ॥ 1640

తయోరాసనమానీయ పాద్యం చార్ఘ్యార్హణాదిభిః।
పూజాం సానుగయోశ్చక్రే స్రక్తాంబూలానులేపనైః ॥ **44** ॥ 1641

ప్రాహ నః సార్థకం జన్మ పావితం చ కులం ప్రభో।
పితృదేవర్షయో మహ్యం తుష్టా హ్యాగమనేన వాం ॥ **45** ॥ 1642

భవంతౌ కిల విశ్వస్య జగతః కారణం పరం।
అవతీర్ణావిహాంశేన క్షేమాయ చ భవాయ చ ॥ **46** ॥ 1643

న హి వాం విషమా దృష్టిః సుహృదోర్జగదాత్మనోః।
సమయోః సర్వభూతేషు భజంతం భజతోరపి ॥ **47** ॥ 1644

తావాజ్ఞాపయతం భృత్యం కిమహం కరవాణి వాం।
పుంసోఽత్యనుగ్రహో హ్యేష భవద్భిర్యన్నియుజ్యతే ॥ **48** ॥ 1645

ఇత్యభిప్రేత్య రాజేంద్ర సుదామా ప్రీతమానసః।
శస్తైః సుగంధైః కుసుమైర్మాలా విరచితా దదౌ ॥ **49** ॥ 1646

తాభిః స్వలంకృతౌ ప్రీతౌ కృష్ణరామౌ సహానుగౌ।
ప్రణతాయ ప్రపన్నాయ దదతుర్వరదౌ వరాన్ ॥ **50** ॥ 1647

సోఽపి వవ్రేఽచలాం భక్తిం తస్మిన్నేవాఖిలాత్మని।
తద్భక్తేషు చ సౌహార్దం భూతేషు చ దయాం పరాం ॥ **51** ॥ 1648

ఇతి తస్మై వరం దత్త్వా శ్రియం చాన్వయవర్ధినీం ।
బలమాయుర్యశః కాంతిం నిర్జగామ సహాగ్రజః ॥ **52** ॥ 1649

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే పురప్రవేశో నామ ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ వ్రజన్ రాజపథేన మాధవః
స్త్రియం గృహీతాంగవిలేపభాజనాం।
విలోక్య కుబ్జాం యువతీం వరాననాం
పప్రచ్ఛ యాంతీం ప్రహసన్ రసప్రదః ॥ **1** ॥ 1650

కా త్వం వరోర్వేతదు హానులేపనం
కస్యాంగనే వా కథయస్వ సాధు నః।
దేహ్యావయోరంగవిలేపముత్తమం
శ్రేయస్తతస్తే నచిరాద్ భవిష్యతి ॥ **2** ॥ 1651

సైరంధ్ర్యువాచ
దాస్యస్మ్యహం సుందర కంససమ్మతా
త్రివక్రనామా హ్యనులేపకర్మణి।
మద్భావితం భోజపతేరతిప్రియం
వినా యువాం కోఽన్యతమస్తదర్హతి ॥ **3** ॥ 1652

రూపపేశలమాధుర్యహసితాలాపవీక్షితైః।
ధర్షితాత్మా దదౌ సాంద్రముభయోరనులేపనం ॥ **4** ॥ 1653

తతస్తావంగరాగేణ స్వవర్ణేతరశోభినా।
సంప్రాప్తపరభాగేన శుశుభాతేఽనురంజితౌ ॥ **5** ॥ 1654

ప్రసన్నో భగవాన్ కుబ్జాం త్రివక్రాం రుచిరాననాం।
ఋజ్వీం కర్తుం మనశ్చక్రే దర్శయన్ దర్శనే ఫలం ॥ **6** ॥ 1655

పద్భ్యామాక్రమ్య ప్రపదే ద్వ్యంగుల్యుత్తానపాణినా।
ప్రగృహ్య చుబుకేఽధ్యాత్మముదనీనమదచ్యుతః ॥ **7** ॥ 1656

సా తదర్జుసమానాంగీ బృహచ్ఛ్రోణిపయోధరా।
ముకుందస్పర్శనాత్ సద్యో బభూవ ప్రమదోత్తమా ॥ **8** ॥ 1657

తతో రూపగుణౌదార్యసంపన్నా ప్రాహ కేశవం।
ఉత్తరీయాంతమాకృష్య స్మయంతీ జాతహృచ్ఛయా ॥ **9** ॥ 1658

ఏహి వీర గృహం యామో న త్వాం త్యక్తుమిహోత్సహే।
త్వయోన్మథితచిత్తాయాః ప్రసీద పురుషర్షభ ॥ **10** ॥ 1659

ఏవం స్త్రియా యాచ్యమానః కృష్ణో రామస్య పశ్యతః।
ముఖం వీక్ష్యానుగానాం చ ప్రహసంస్తామువాచ హ ॥ **11** ॥ 1660

ఏష్యామి తే గృహం సుభ్రూః పుంసామాధివికర్శనం।
సాధితార్థోఽగృహాణాం నః పాంథానాం త్వం పరాయణం ॥ **12** ॥ 1661

విసృజ్య మాధ్వ్యా వాణ్యా తాం వ్రజన్ మార్గే వణిక్పథైః।
నానోపాయనతాంబూలస్రగ్గంధైః సాగ్రజోఽర్చితః ॥ **13** ॥ 1662

తద్దర్శనస్మరక్షోభాదాత్మానం నావిదన్ స్త్రియః।
విస్రస్తవాసఃకబరవలయాలేఖ్యమూర్తయః ॥ **14** ॥ 1663

తతః పౌరాన్ పృచ్ఛమానో ధనుషః స్థానమచ్యుతః।
తస్మిన్ ప్రవిష్టో దదృశే ధనురైంద్రమివాద్భుతం ॥ **15** ॥ 1664

పురుషైర్బహుభిర్గుప్తమర్చితం పరమర్ద్ధిమత్ ।
వార్యమాణో నృభిః కృష్ణః ప్రసహ్య ధనురాదదే ॥ **16** ॥ 1665

కరేణ వామేన సలీలముద్ధృతం
సజ్యం చ కృత్వా నిమిషేణ పశ్యతాం ।
నృణాం వికృష్య ప్రబభంజ మధ్యతో
యథేక్షుదండం మదకర్యురుక్రమః ॥ **17** ॥ 1666

ధనుషో భజ్యమానస్య శబ్దః ఖం రోదసీ దిశః ।
పూరయామాస యం శ్రుత్వా కంసస్త్రాసముపాగమత్ ॥ **18** ॥ 1667

తద్రక్షిణః సానుచరాః కుపితా ఆతతాయినః ।
గ్రహీతుకామా ఆవవ్రుర్గృహ్యతాం బధ్యతామితి ॥ **19** ॥ 1668

అథ తాన్ దురభిప్రాయాన్ విలోక్య బలకేశవౌ ।
క్రుద్ధౌ ధన్వన ఆదాయ శకలే తాంశ్చ జఘ్నతుః ॥ **20** ॥ 1669

బలం చ కంసప్రహితం హత్వా శాలాముఖాత్తతః ।
నిష్క్రిమ్య చేరతుర్హృష్టౌ నిరీక్ష్య పురసంపదః ॥ **21** ॥ 1670

తయోస్తదద్భుతం వీర్యం నిశామ్య పురవాసినః ।
తేజః ప్రాగల్భ్యం రూపం చ మేనిరే విబుధోత్తమౌ ॥ **22** ॥ 1671

తయోర్విచరతోః స్వైరమాదిత్యోఽస్తముపేయివాన్ ।
కృష్ణరామౌ వృతౌ గోపైః పురాచ్ఛకటమీయతుః ॥ **23** ॥ 1672

గోప్యో ముకుందవిగమే విరహాతురా యా
ఆశాసతాశిష ఋతా మధుపుర్యభూవన్ ।
సంపశ్యతాం పురుషభూషణగాత్రలక్ష్మీం
హిత్వేతరాన్ ను భజతశ్చకమేఽయనం శ్రీః ॥ **24** ॥ 1673

అవనిక్తాంఘ్రియుగలౌ భుక్త్వా క్షీరోపసేచనం।
ఊషతుస్తాం సుఖం రాత్రిం జ్ఞాత్వా కంసచికీర్షితం ॥ **25** ॥ 1674

కంసస్తు ధనుషో భంగం రక్షిణాం స్వబలస్య చ।
వధం నిశమ్య గోవిందరామవిక్రీడితం పరం ॥ **26** ॥ 1675

దీర్ఘప్రజాగరో భీతో దుర్నిమిత్తాని దుర్మతిః।
బహూన్యచష్టోభయథా మృత్యోర్దౌత్యకరాణి చ ॥ **27** ॥ 1676

అదర్శనం స్వశిరసః ప్రతిరూపే చ సత్యపి।
అసత్యపి ద్వితీయే చ ద్వైరూప్యం జ్యోతిషాం తథా ॥ **28** ॥ 1677

ఛిద్రప్రతీతిశ్ఛాయాయాం ప్రాణఘోషానుపశ్రుతిః।
స్వర్ణప్రతీతిర్వృక్షేషు స్వపదానామదర్శనం ॥ **29** ॥ 1678

స్వప్నే ప్రేతపరిష్వంగః ఖరయానం విషాదనం।
యాయాన్నలదమాల్యేకస్తైలాభ్యక్తో దిగంబరః ॥ **30** ॥ 1679

అన్యాని చేత్థం భూతాని స్వప్నజాగరితాని చ।
పశ్యన్ మరణసంత్రస్తో నిద్రాం లేభే న చింతయా ॥ **31** ॥ 1680

వ్యుష్టాయాం నిశి కౌరవ్య సూర్యే చాద్భ్యః సముత్థితే।
కారయామాస వై కంసో మల్లక్రీడామహోత్సవం ॥ **32** ॥ 1681

ఆనర్చుః పురుషా రంగం తూర్యభేర్యశ్చ జఘ్నిరే।
మంచాశ్చాలంకృతాః స్రగ్భిః పతాకాచైలతోరణైః ॥ **33** ॥ 1682

తేషు పౌరా జానపదా బ్రహ్మక్షత్రపురోగమాః।
యథోపజోషం వివిశూ రాజానశ్చ కృతాసనాః ॥ **34** ॥ 1683

కంసః పరివృతోఽమాత్యై రాజమంచ ఉపావిశత్।
మండలేశ్వరమధ్యస్థో హృదయేన విదూయతా ॥ **35** ॥ 1684

వాద్యమానేషు తూర్యేషు మల్లతాలోత్తరేషు చ।
మల్లాః స్వలంకృతా దృప్తాః సోపాధ్యాయాః సమావిశన్ ॥ **36** ॥ 1685

చాణూరో ముష్టికః కూటః శలస్తోశల ఏవ చ।
త ఆసేదురుపస్థానం వల్గువాద్యప్రహర్షితాః ॥ **37** ॥ 1686

నందగోపాదయో గోపా భోజరాజసమాహుతాః।
నివేదితోపాయనాస్త ఏకస్మిన్ మంచ ఆవిశన్ ॥ **38** ॥ 1687

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే మల్లరంగోపవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ కృష్ణశ్చ రామశ్చ కృతశౌచౌ పరంతప ।
మల్లదుందుభినిర్ఘోషం శ్రుత్వా ద్రష్టుముపేయతుః ॥ **1** ॥ 1688

రంగద్వారం సమాసాద్య తస్మిన్ నాగమవస్థితం ।
అపశ్యత్ కువలయాపీడం కృష్ణోఽంబష్ఠప్రచోదితం ॥ **2** ॥ 1689

బద్ధ్వా పరికరం శౌరిః సముహ్య కుటిలాలకాన్ ।
ఉవాచ హస్తిపం వాచా మేఘనాదగభీరయా ॥ **3** ॥ 1690

అంబష్ఠాంబష్ఠ మార్గం నౌ దేహ్యపక్రమ మా చిరం ।
నో చేత్ సకుంజరం త్వాద్య నయామి యమసాదనం ॥ **4** ॥ 1691

ఏవం నిర్భర్త్సితోఽంబష్ఠః కుపితః కోపితం గజం ।
చోదయామాస కృష్ణాయ కాలాంతకయమోపమం ॥ **5** ॥ 1692

కరీంద్రస్తమభిద్రుత్య కరేణ తరసాగ్రహీత్ ।
కరాద్ విగలితః సోఽముం నిహత్యాంఘ్రిష్వలీయత ॥ **6** ॥ 1693

సంక్రుద్ధస్తమచక్షాణో ఘ్రాణదృష్టిః స కేశవం ।
పరామృశత్ పుష్కరేణ స ప్రసహ్య వినిర్గతః ॥ **7** ॥ 1694

పుచ్ఛే ప్రగృహ్యాతిబలం ధనుషః పంచవింశతిం ।
విచకర్ష యథా నాగం సుపర్ణ ఇవ లీలయా ॥ **8** ॥ 1695

స పర్యావర్తమానేన సవ్యదక్షిణతోఽచ్యుతః ।
బభ్రామ భ్రామ్యమాణేన గోవత్సేనేవ బాలకః ॥ **9** ॥ 1696

తతోఽభిముఖమభ్యేత్య పాణినాఽఽహత్య వారణం ।
ప్రాద్రవన్ పాతయామాస స్పృశ్యమానః పదే పదే ॥ **10** ॥ 1697

స ధావన్ క్రీడయా భూమౌ పతిత్వా సహసోత్థితః ।
తం మత్వా పతితం క్రుద్ధో దంతాభ్యాం సోఽహనల్లితిం ॥ **11** ॥ 1698

స్వవిక్రమే ప్రతిహతే కుంజరేంద్రోఽత్యమర్షితః ।
చోద్యమానో మహామాత్రైః కృష్ణమభ్యద్రవద్ రుషా ॥ **12** ॥ 1699

తమాపతంతమాసాద్య భగవాన్ మధుసూదనః ।
నిగృహ్య పాణినా హస్తం పాతయామాస భూతలే ॥ **13** ॥ 1700

పతితస్య పదాఽఽక్రమ్య మృగేంద్ర ఇవ లీలయా ।
దంతముత్పాట్య తేనేభం హస్తిపాంశ్చాహనద్ధరిః ॥ **14** ॥ 1701

మృతకం ద్విపముత్సృజ్య దంతపాణిః సమావిశత్ ।
అంసన్యస్తవిషాణోఽసృఙ్మదబిందుభిరంకితః ।
విరూఢస్వేదకణికావదనాంబురుహో బభౌ ॥ **15** ॥ 1702

వృతౌ గోపైః కతిపయైర్బలదేవజనార్దనౌ ।
రంగం వివిశతూ రాజన్ గజదంతవరాయుధౌ ॥ **16** ॥ 1703

మల్లానామశనిర్నృణాం నరవరః స్త్రీణాం స్మరో మూర్తిమాన్
గోపానాం స్వజనోఽసతాం క్షితిభుజాం శాస్తా స్వపిత్రోః శిశుః ।

మృత్యుర్భోజపతేర్విరాడవిదుషాం తత్త్వం పరం యోగినాం
వృష్ణీనాం పరదేవతేతి విదితో రంగం గతః సాగ్రజః ॥ **17** ॥ 1704

హతం కువలయాపీడం దృష్ట్వా తావపి దుర్జయౌ ।
కంసో మనస్వ్యపి తదా భృశముద్విజే నృప ॥ **18** ॥ 1705

తౌ రేజతూ రంగగతౌ మహాభుజౌ
విచిత్రవేషాభరణస్రగంబరౌ ।
యథా నటావుత్తమవేషధారిణౌ
మనః క్షిపంతౌ ప్రభయా నిరీక్షతాం ॥ **19** ॥ 1706

నిరీక్ష్య తావుత్తమపూరుషౌ జనా
మంచస్థితా నాగరరాష్ట్రికా నృప ।
ప్రహర్షవేగోత్కలితేక్షణాననాః
పపుర్న తృప్తా నయనైస్తదాననం ॥ **20** ॥ 1707

పిబంత ఇవ చక్షుర్భ్యాం లిహంత ఇవ జిహ్వయా ।
జిఘ్రంత ఇవ నాసాభ్యాం శ్లిష్యంత ఇవ బాహుభిః ॥ **21** ॥ 1708

ఊచుః పరస్పరం తే వై యథాదృష్టం యథాశ్రుతం ।
తద్రూపగుణమాధుర్యప్రాగల్భ్యస్మారితా ఇవ ॥ **22** ॥ 1709

ఏతౌ భగవతః సాక్షాద్ధరేర్నారాయణస్య హి ।
అవతీర్ణావిహాంశేన వసుదేవస్య వేశ్మని ॥ **23** ॥ 1710

ఏష వై కిల దేవక్యాం జాతో నీతశ్చ గోకులం ।
కాలమేతం వసన్ గూఢో ववृధే నందవేశ్మని ॥ **24** ॥ 1711

పూతనానేన నీతాంతం చక్రవాతశ్చ దానవః ।
అర్జునౌ గుహ్యకః కేశీ ధేనుకోఽన్యే చ తద్విధాః ॥ **25** ॥ 1712

గావః సపాలా ఏతేన దావాగ్నేః పరిమోచితాః।
కాలియో దమితః సర్ప ఇంద్రశ్చ విమదః కృతః ॥ **26** ॥ 1713

సప్తాహమేకహస్తేన ధృతోఽద్రిప్రవరోఽమునా।
వర్షవాతాశనిభ్యశ్చ పరిత్రాతం చ గోకులం ॥ **27** ॥ 1714

గోప్యోఽస్య నిత్యముదితహసితప్రేక్షణం ముఖం।
పశ్యంత్యో వివిధాంస్తాపాంస్తరంతి స్మాశ్రమం ముదా ॥ **28** ॥ 1715

వదంత్యనేన వంశోఽయం యదోః సుబహువిశ్రుతః।
శ్రియం యశో మహత్త్వం చ లప్స్యతే పరిరక్షితః ॥ **29** ॥ 1716

అయం చాస్యాగ్రజః శ్రీమాన్ రామః కమలలోచనః।
ప్రలంబో నిహతో యేన వత్సకో యే బకాదయః ॥ **30** ॥ 1717

జనేష్వేవం బ్రువాణేషు తూర్యేషు నినదత్సు చ।
కృష్ణరామౌ సమాభాష్య చాణూరో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ **31** ॥ 1718

హే నందసూనో హే రామ భవంతౌ వీరసమ్మతౌ।
నియుద్ధకుశలౌ శ్రుత్వా రాజ్ఞాఽఽహూతౌ దిదృక్షుణా ॥ **32** ॥ 1719

ప్రియం రాజ్ఞః ప్రకుర్వంత్యః శ్రేయో విందంతి వై ప్రజాః।
మనసా కర్మణా వాచా విపరీతమతోఽన్యథా ॥ **33** ॥ 1720

నిత్యం ప్రముదితా గోపా వత్సపాలా యథా స్ఫుటం।
వనేషు మల్లయుద్ధేన క్రీడంతశ్చారయంతి గాః ॥ **34** ॥ 1721

తస్మాద్ రాజ్ఞః ప్రియం యూయం వయం చ కరవామ హే।
భూతాని నః ప్రసీదంతి సర్వభూతమయో నృపః ॥ **35** ॥ 1722

తన్నిశమ్యాబ్రవీత్ కృష్ణో దేశకాలోచితం వచః।
నియుద్ధమాత్మనోఽభీష్టం మన్యమానోఽభినంద్య చ ॥ **36** ॥ 1723

ప్రజా భోజపతేరస్య వయం చాపి వనేచరాః।
కరవామ ప్రియం నిత్యం తన్నః పరమనుగ్రహః ॥ **37** ॥ 1724

బాలా వయం తుల్యబలైః క్రీడిష్యామో యథోచితం।
భవేన్నియుద్ధం మాధర్మ్యః స్పృశేన్మల్ల సభాసదః ॥ **38** ॥ 1725

చాణూర ఉవాచ
న బాలో న కిశోరస్త్వం బలశ్చ బలినాం వరః।
లీలయేభో హతో యేన సహస్రద్విపసత్త్వభృత్ ॥ **39** ॥ 1726

తస్మాద్ భవద్భ్యాం బలిభిర్యోద్ధవ్యం నానయోఽత్ర వై।
మయి విక్రమ వార్ష్ణేయ బలేన సహ ముష్టికః ॥ **40** ॥ 1727

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే కువలయాపీడవధో నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం చర్చితసంకల్పో భగవాన్ మధుసూదనః।
ఆససాదాథ చాణూరం ముష్టికం రోహిణీసుతః ॥ **1** ॥ 1728

హస్తాభ్యాం హస్తయోర్బద్ధ్వా పద్భ్యామేవ చ పాదయోః।
విచకర్షతురన్యోన్యం ప్రసహ్య విజిగీషయా ॥ **2** ॥ 1729

అరత్నీ ద్వే అరత్నిభ్యాం జానుభ్యాం చైవ జానునీ।
శిరః శీర్ష్ణోరసోరస్తావన్యోన్యమభిజఘ్నతుః ॥ **3** ॥ 1730

పరిభ్రామణవిక్షేపపరిరంభావపాతనైః।
ఉత్సర్పణాపసర్పణైశ్చాన్యోన్యం ప్రత్యరుంధతాం ॥ **4** ॥ 1731

ఉత్థాపనైరున్నయనైశ్చాలనైః స్థాపనైరపి।
పరస్పరం జిగీషంతావపచక్రతురాత్మనః ॥ **5** ॥ 1732

తద్ బలాబలవద్యుద్ధం సమేతాః సర్వయోషితః।
ఊచుః పరస్పరం రాజన్ సానుకంపా వరూథశః ॥ **6** ॥ 1733

మహానయం బతాధర్మ ఏషాం రాజసభాసదాం।
యే బలాబలవద్యుద్ధం రాజ్ఞోఽన్విచ్ఛంతి పశ్యతః ॥ **7** ॥ 1734

క్వ వజ్రసారసర్వాంగౌ మల్లౌ శైలేంద్రసన్నిభౌ।
క్వ చాతిసుకుమారాంగౌ కిశోరౌ నాప్తయౌవనౌ ॥ **8** ॥ 1735

ధర్మవ్యతిక్రమో హ్యస్య సమాజస్య ధ్రువం భవేత్।
యత్రాధర్మః సముత్తిష్ఠేన్న స్థేయం తత్ర కర్హిచిత్ ॥ **9** ॥ 1736

న సభాం ప్రవిశేత్ ప్రాజ్ఞః సభ్యదోషాననుస్మరన్।
అబ్రువన్ విబ్రువన్నజ్ఞో నరః కిల్బిషమశ్నుతే ॥ **10** ॥ 1737

వల్గతః శత్రుమభితః కృష్ణస్య వదనాంబుజం।
వీక్ష్యతాం శ్రమవార్యుప్తం పద్మకోశమివాంబుభిః ॥ **11** ॥ 1738

కిం న పశ్యత రామస్య ముఖమాతామ్రలోచనం।
ముష్టికం ప్రతి సామర్షం హాససంరంభశోభితం ॥ **12** ॥ 1739

పుణ్యా బత వ్రజభువో యదయం నృలింగ -
గూఢః పురాణపురుషో వనచిత్రమాల్యః।
గాః పాలయన్ సహబలః క్వణయంశ్చ వేణుం
విక్రీడయాంచతి గిరిత్రరమార్చితాంఘ్రిః ॥ **13** ॥ 1740

గోప్యస్తపః కిమచరన్ యదముష్య రూపం
లావణ్యసారమసమోర్ధ్వమనన్యసిద్ధం।
దృగ్భిః పిబంత్యనుసవాభినవం దురాప -
మేకాంతధామ యశసః శ్రియ ఐశ్వరస్య ॥ **14** ॥ 1741

యా దోహనేఽవహననే మథనోపలేప -
ప్రేంఖేంఖనార్భరుదితోక్షణమార్జనాదౌ।
గాయంతి చైనమనురక్తధియోఽశ్రుకంఠ్యో
ధన్యా వ్రజస్త్రియ ఉరుక్రమచిత్తయానాః ॥ **15** ॥ 1742

ప్రాతర్వ్రాజాద్ వ్రజత ఆవిశతశ్చ సాయం
గోభిః సమం క్వణయతోఽస్య నిశమ్య వేణుం।
నిర్గమ్య తూర్ణమబలాః పథి భూరిపుణ్యాః
పశ్యంతి సస్మితముఖం సదయావలోకం ॥ **16** ॥ 1743

ఏవం ప్రభాషమాణాసు స్త్రీషు యోగేశ్వరో హరిః।
శత్రుం హంతుం మనశ్చక్రే భగవాన్ భరతర్షభ ॥ **17** ॥ 1744

సభయాః స్త్రీగిరః శ్రుత్వా పుత్రస్నేహశుచాఽఽతురౌ।
పితరావన్వతప్యేతాం పుత్రయోరబుధౌ బలం ॥ **18** ॥ 1745

తైస్తైర్నియుద్ధవిధిభిర్వివిధైరచ్యుతేతరౌ।
యుయుధాతే యథాన్యోన్యం తథైవ బలముష్టికౌ ॥ **19** ॥ 1746

భగవద్గాత్రనిష్పాతైర్వజ్రనిష్పేషనిష్ఠురైః।
చాణూరో భజ్యమానాంగో ముహుర్గ్లానిమవాప హ ॥ **20** ॥ 1747

స శ్యేనవేగ ఉత్పత్య ముష్టీకృత్య కరావుభౌ।
భగవంతం వాసుదేవం క్రుద్ధో వక్షస్యబాధత ॥ **21** ॥ 1748

నాచలత్తత్ప్రహారేణ మాలాహత ఇవ ద్విపః।
బాహ్వోర్నిగృహ్య చాణూరం బహుశో భ్రామయన్ హరిః ॥ **22** ॥ 1749

భూపృష్ఠే పోథయామాస తరసా క్షీణజీవితం।
విస్రస్తాకల్పకేశస్రగింద్రధ్వజ ఇవాపతత్ ॥ **23** ॥ 1750

తథైవ ముష్టికః పూర్వం స్వముష్ట్యాభిహతేన వై।
బలభద్రేణ బలినా తలేనాభిహతో భృశం ॥ **24** ॥ 1751

ప్రవేపితః స రుధిరముద్వమన్ ముఖతోఽర్దితః।
వ్యసుః పపాతోర్వ్యపస్థే వాతాహత ఇవాంఘ్రిపః ॥ **25** ॥ 1752

తతః కూటమనుప్రాప్తం రామః ప్రహరతాం వరః।
అవధీల్లీలయా రాజన్ సావజ్ఞం వామముష్టినా ॥ **26** ॥ 1753

తర్హ్యేవ హి శలః కృష్ణపదాపహతశీర్షకః।
ద్విధా విదీర్ణస్తోశలక ఉభావపి నిపేతతుః ॥ **27** ॥ 1754

చాణూరే ముష్టికే కూటే శలే తోశలకే హతే।
శేషాః ప్రదుద్రువుర్మల్లాః సర్వే ప్రాణపరీప్సవః ॥ **28** ॥ 1755

గోపాన్ వయస్యానాకృష్య తైః సంసృజ్య విజహ్రతుః।
వాద్యమానేషు తూర్యేషు వల్గంతౌ రుతనూపురౌ ॥ **29** ॥ 1756

జనాః ప్రజహృషుః సర్వే కర్మణా రామకృష్ణయోః।
ఋతే కంసం విప్రముఖ్యాః సాధవః సాధు సాధ్వితి ॥ **30** ॥ 1757

హతేషు మల్లవర్యేషు విద్రుతేషు చ భోజరాట్।
న్యవారయత్ స్వతూర్యాణి వాక్యం చేదమువాచ హ ॥ **31** ॥ 1758

నిఃసారయత దుర్వృత్తౌ వసుదేవాత్మజౌ పురాత్।
ధనం హరత గోపానాం నందం బధ్నీత దుర్మతిం ॥ **32** ॥ 1759

వసుదేవస్తు దుర్మేధా హన్యతామాశ్వసత్తమః।
ఉగ్రసేనః పితా చాపి సానుగః పరపక్షగః ॥ **33** ॥ 1760

ఏవం వికత్థమానే వై కంసే ప్రకుపితోఽవ్యయః।
లఘిమ్నోత్పత్య తరసా మంచముత్తుంగమారుహత్ ॥ **34** ॥ 1761

తమావిశంతమాలోక్య మృత్యుమాత్మన ఆసనాత్।
మనస్వీ సహసోత్థాయ జగృహే సోఽసిచర్మణీ ॥ **35** ॥ 1762

తం ఖడ్గపాణిం విచరంతమాశు
శ్యేనం యథా దక్షిణసవ్యమంబరే।

సమగ్రహీద్ దుర్విషహోగ్రతేజా
యథోరగం తార్క్ష్యసుతః ప్రసహ్య ॥ **36** ॥ 1763

ప్రగృహ్య కేశేషు చలత్కిరీటం
నిపాత్య రంగోపరి తుంగమంచాత్ ।
తస్యోపరిష్టాత్ స్వయమబ్జనాభః
పపాత విశ్వాశ్రయ ఆత్మతంత్రః ॥ **37** ॥ 1764

తం సంపరేతం విచకర్ష భూమౌ
హరిర్యథేభం జగతో విపశ్యతః ।
హాహేతి శబ్దః సుమహాంస్తదాభూ -
దుదీరితః సర్వజనైర్నరేంద్ర ॥ **38** ॥ 1765

స నిత్యదోద్విగ్నధియా తమీశ్వరం
పిబన్ వదన్ వా విచరన్ స్వపంఛ్వసన్ ।
దదర్శ చక్రాయుధమగ్రతో య -
స్తదేవ రూపం దురవాపమాప ॥ **39** ॥ 1766

తస్యానుజా భ్రాతరోఽష్టా కంకన్యగ్రోధకాదయః ।
అభ్యధావన్నభిక్రుద్ధా భ్రాతుర్నిర్వేశకారిణః ॥ **40** ॥ 1767

తథాతిరభసాంస్తాంస్తు సంయత్తాన్ రోహిణీసుతః ।
అహన్ పరిఘముద్యమ్య పశూనివ మృగాధిపః ॥ **41** ॥ 1768

నేదుర్దుందుభయో వ్యోమ్ని బ్రహ్మేశాద్యా విభూతయః ।
పుష్పైః కిరంతస్తం ప్రీతాః శశంసుర్నృతుః స్త్రియః ॥ **42** ॥ 1769

తేషాం స్త్రియో మహారాజ సుహృన్మరణదుఃఖితాః ।
తత్రాభీయుర్వినిఘ్నంత్యః శీర్షాణ్యశ్రువిలోచనాః ॥ **43** ॥ 1770

శయానాన్ వీరశయ్యాయాం పతీనాలింగ్య శోచతీః।
విలేపుః సుస్వరం నార్యో విసృజంత్యో ముహుఃశుచః ॥ **44** ॥ 1771

హా నాథ ప్రియ ధర్మజ్ఞ కరుణానాథవత్సల।
త్వయా హతేన నిహతా వయం తే సగృహప్రజాః ॥ **45** ॥ 1772

త్వయా విరహితా పత్యా పురీయం పురుషర్షభ।
న శోభతే వయమివ నివృత్తోత్సవమంగలా ॥ **46** ॥ 1773

అనాగసాం త్వం భూతానాం కృతవాన్ ద్రోహముల్బణం।
తేనేమాం భో దశాం నీతో భూతధ్రుక్ కో లభేత శం ॥ **47** ॥ 1774

సర్వేషామిహ భూతానామేష హి ప్రభవాప్యయః।
గోప్తా చ తదవధ్యాయీ న క్వచిత్ సుఖమేధతే ॥ **48** ॥ 1775

శ్రీశుక ఉవాచ
రాజయోషిత ఆశ్వాస్య భగవాన్ లోకభావనః।
యామాహుర్లౌకికీం సంస్థాం హతానాం సమకారయత్ ॥ **49** ॥ 1776

మాతరం పితరం చైవ మోచయిత్వాథ బంధనాత్।
కృష్ణరామౌ ववందాతే శిరసాఽఽస్పృశ్య పాదయోః ॥ **50** ॥ 1777

దేవకీ వసుదేవశ్చ విజ్ఞాయ జగదీశ్వరౌ।
కృతసంవందనౌ పుత్రౌ సస్వజాతే న శంకితౌ ॥ **51** ॥ 1778

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే కంసవధో నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
పితరావుపలబ్ధార్థౌ విదిత్వా పురుషోత్తమః ।
మా భూదితి నిజాం మాయాం తతాన జనమోహినీం ॥ **1** ॥ 1779

ఉవాచ పితరావేత్య సాగ్రజః సాత్వతర్షభః ।
ప్రశ్రయావనతః ప్రీణన్నంబ తాతేతి సాదరం ॥ **2** ॥ 1780

నాస్మత్తో యువయోస్తాత నిత్యోత్కంఠితయోరపి ।
బాల్యపౌగండకైశోరాః పుత్రాభ్యామభవన్ క్వచిత్ ॥ **3** ॥ 1781

న లబ్ధో దైవహతయోర్వాసో నౌ భవదంతికే ।
యాం బాలాః పితృగేహస్థా విందంతే లాలితా ముదం ॥ **4** ॥ 1782

సర్వార్థసంభవో దేహో జనితః పోషితో యతః ।
న తయోర్యాతి నిర్వేశం పిత్రోర్మర్త్యః శతాయుషా ॥ **5** ॥ 1783

యస్తయోరాత్మజః కల్প ఆత్మనా చ ధనేన చ ।
వృత్తిం న దద్యాత్తం ప్రేత్య స్వమాంసం ఖాదయంతి హి ॥ **6** ॥ 1784

మాతరం పితరం వృద్ధం భార్యాం సాధ్వీం సుతం శిశుం ।
గురుం విప్రం ప్రపన్నం చ కల్పోఽబిభ్రచ్ఛ్వసన్ మృతః ॥ **7** ॥ 1785

తన్నావకల్పయోః కంసాన్నిత్యముద్విగ్నచేతసోః।
మోఘమేతే వ్యతిక్రాంతా దివసా వామనర్చతోః ॥ **8** ॥ 1786

తత్ క్షంతుమర్హథస్తాత మాతరౌ పరతంత్రయోః।
అకుర్వతోర్వాం శుశ్రూషాం క్లిష్టయోర్దుర్హృదా భృశం ॥ **9** ॥ 1787

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి మాయామనుష్యస్య హరేర్విశ్వాత్మనో గిరా।
మోహితావంకమారోప్య పరిష్వజ్యాపతుర్ముదం ॥ **10** ॥ 1788

సించంతావశ్రుధారాభిః స్నేహపాశేన చావృతౌ।
న కించిదూచతూ రాజన్ బాష్పకంఠౌ విమోహితౌ ॥ **11** ॥ 1789

ఏవమాశ్వాస్య పితరౌ భగవాన్ దేవకీసుతః।
మాతామహం తూగ్రసేనం యదూనామకరోన్నృపం ॥ **12** ॥ 1790

ఆహ చాస్మాన్ మహారాజ ప్రజాశ్చాజ్ఞప్తుమర్హసి।
యయాతిశాపాద్ యదుభిర్నాసితవ్యం నృపాసనే ॥ **13** ॥ 1791

మయి భృత్య ఉపాసీనే భవతో విబుధాదయః।
బలిం హరంత్యవనతాః కిముతాన్యే నరాధిపాః ॥ **14** ॥ 1792

సర్వాన్ స్వాంజ్ఞాతిసంబంధాన్ దిగ్భ్యః కంసభయాకులాన్।
యదువృష్ణ్యంధకమధుదాశార్హకుకురాదికాన్ ॥ **15** ॥ 1793

సభాజితాన్ సమాశ్వాస్య విదేశావాసకర్శితాన్।
న్యవాసయత్ స్వగేహేషు విత్తైః సంతర్ప్య విశ్వకృత్ ॥ **16** ॥ 1794

కృష్ణసంకర్షణభుజైర్గుప్తా లబ్ధమనోరథాః।
గృహేషు రేమిరే సిద్ధాః కృష్ణరామగతజ్వరాః ॥ **17** ॥ 1795

వీక్షంతోఽహరహః ప్రీతా ముకుందవదనాంబుజం ।
నిత్యం ప్రముదితం శ్రీమత్ సదయస్మితవీక్షణం ॥ **18** ॥ 1796

తత్ర ప్రవయసోఽప్యాసన్ యువానోఽతిబలౌజసః ।
పిబంతోఽక్షైర్ముకుందస్య ముఖాంబుజసుధాం ముహుః ॥ **19** ॥ 1797

అథ నందం సమాసాద్య భగవాన్ దేవకీసుతః ।
సంకర్షణశ్చ రాజేంద్ర పరిష్వజ్యేదమూచతుః ॥ **20** ॥ 1798

పితర్యువాభ్యాం స్నిగ్ధాభ్యాం పోషితౌ లాలితౌ భృశం ।
పిత్రోరభ్యధికా ప్రీతిరాత్మజేష్వాత్మనోఽపి హి ॥ **21** ॥ 1799

స పితా సా చ జననీ యౌ పుష్ణీతాం స్వపుత్రవత్ ।
శిశూన్ బంధుభిరుత్సృష్టానకల్పైః పోషరక్షణే ॥ **22** ॥ 1800

యాత యూయం వ్రజం తాత వయం చ స్నేహదుఃఖితాన్ ।
జ్ఞాతీన్ వో ద్రష్టుమేష్యామో విధాయ సుహృదాం సుఖం ॥ **23** ॥ 1801

ఏవం సాంత్వయ్య భగవాన్ నందం సవ్రజమచ్యుతః ।
వాసోఽలంకారకుప్యాద్యైరర్హయామాస సాదరం ॥ **24** ॥ 1802

ఇత్యుక్తస్తౌ పరిష్వజ్య నందః ప్రణయవిహ్వలః ।
పూరయన్నశ్రుభిర్నేత్రే సహ గోపైర్వ్రజం యయౌ ॥ **25** ॥ 1803

అథ శూరసుతో రాజన్ పుత్రయోః సమకారయత్ ।
పురోధసా బ్రాహ్మణైశ్చ యథావద్ ద్విజసంస్కృతిం ॥ **26** ॥ 1804

తేభ్యోఽదాద్ దక్షిణా గావో రుక్మమాలాః స్వలంకృతాః ।
స్వలంకృతేభ్యః సంపూజ్య సవత్సాః క్షౌమమాలినీః ॥ **27** ॥ 1805

యాః కృష్ణరామజన్మర్క్షే మనోదత్తా మహామతిః ।
తాశ్చాదదాదనుస్మృత్య కంసేనాధర్మతో హృతాః ॥ **28** ॥ 1806

తతశ్చ లబ్ధసంస్కారౌ ద్విజత్వం ప్రాప్య సువ్రతౌ।
గర్గాద్ యదుకులాచార్యాద్ గాయత్రం వ్రతమాస్థితౌ ॥ **29** ॥ 1807

ప్రభవౌ సర్వవిద్యానాం సర్వజ్ఞౌ జగదీశ్వరౌ।
నాన్యసిద్ధామలజ్ఞానం గూహమానౌ నరేహితైః ॥ **30** ॥ 1808

అథో గురుకులే వాసమిచ్ఛంతావుపజగ్మతుః।
కాశ్యం సాందీపనిం నామ హ్యవంతీపురవాసినం ॥ **31** ॥ 1809

యథోపసాద్య తౌ దాంతౌ గురౌ వృత్తిమనిందితాం।
గ్రాహయంతావుపేతౌ స్మ భక్త్యా దేవమివాదృతౌ ॥ **32** ॥ 1810

తయోర్ద్విజవరస్తుష్టః శుద్ధభావానువృత్తిభిః।
ప్రోవాచ వేదానఖిలాన్ సాంగోపనిషదో గురుః ॥ **33** ॥ 1811

సరహస్యం ధనుర్వేదం ధర్మాన్ న్యాయపథాంస్తథా।
తథా చాన్వీక్షికీం విద్యాం రాజనీతిం చ షడ్విధాం ॥ **34** ॥ 1812

సర్వం నరవరశ్రేష్ఠౌ సర్వవిద్యాప్రవర్తకౌ।
సకృన్నిగదమాత్రేణ తౌ సంజగృహతుర్నృప ॥ **35** ॥ 1813

అహోరాత్రైశ్చతుఃషష్ట్యా సంయత్తౌ తావతీః కలాః।
గురుదక్షిణయాఽఽచార్యం ఛందయామాసతుర్నృప ॥ **36** ॥ 1814

ద్విజస్తయోస్తం మహిమానమద్భుతం
సంలక్ష్య రాజన్నతిమానుషీం మతిం।
సమ్మంత్ర్య పత్న్యా స మహార్ణవే మృతం
బాలం ప్రభాసే వరయాంబభూవ హ ॥ **37** ॥ 1815

తథేత్యథారుహ్య మహారథౌ రథం
ప్రభాసమాసాద్య దురంతవిక్రమౌ।

వేలాముపవ్రజ్య నిషీదతుః క్షణం
సింధుర్విదిత్వార్హణమాహరత్తయోః ॥ **38** ॥ 1816

తమాహ భగవానాశు గురుపుత్రః ప్రదీయతాం ।
యోఽసావిహ త్వయా గ్రస్తో బాలకో మహతోర్మిణా ॥ **39** ॥ 1817

సముద్ర ఉవాచ
నైవాహార్షమహం దేవ దైత్యః పంచజనో మహాన్ ।
అంతర్జలచరః కృష్ణ శంఖరూపధరోఽసురః ॥ **40** ॥ 1818

ఆస్తే తేనాహృతో నూనం తచ్ఛ్రుత్వా సత్వరం ప్రభుః ।
జలమావిశ్య తం హత్వా నాపశ్యదుదరేఽర్భకం ॥ **41** ॥ 1819

తదంగప్రభవం శంఖమాదాయ రథమాగమత్ ।
తతః సంయమనీం నామ యమస్య దయితాం పురీం ॥ **42** ॥ 1820

గత్వా జనార్దనః శంఖం ప్రదధ్మౌ సహలాయుధః ।
శంఖనిర్హ్రాదమాకర్ణ్య ప్రజాసంయమనో యమః ॥ **43** ॥ 1821

తయోః సపర్యాం మహతీం చక్రే భక్త్యుపబృంహితాం ।
ఉవాచావనతః కృష్ణం సర్వభూతాశయాలయం ।
లీలామనుష్య హే విష్ణో యువయోః కరవామ కిం ॥ **44** ॥ 1822

శ్రీభగవానువాచ
గురుపుత్రమిహానీతం నిజకర్మనిబంధనం ।
ఆనయస్వ మహారాజ మచ్ఛాసనపురస్కృతః ॥ **45** ॥ 1823

తథేతి తేనోపానీతం గురుపుత్రం యదూత్తమౌ ।
దత్త్వా స్వగురవే భూయో వృణీష్వేతి తమూచతుః ॥ **46** ॥ 1824

గురురువాచ

సమ్యక్ సంపాదితో వత్స భవద్భ్యాం గురునిష్క్రయః ।
కో ను యుష్మద్విధగురోః కామానామవశిష్యతే ॥ **47** ॥ 1825

గచ్ఛతం స్వగృహం వీరౌ కీర్తిర్వామస్తు పావనీ ।
ఛందాంస్యయాతయామాని భవంత్విహ పరత్ర చ ॥ **48** ॥ 1826

గురుణైవమనుజ్ఞాతౌ రథేనానిలరంహసా ।
ఆయాతౌ స్వపురం తాత పర్జన్యనినదేన వై ॥ **49** ॥ 1827

సమనందన్ ప్రజాః సర్వా దృష్ట్వా రామజనార్దనౌ ।
అపశ్యంత్యో బహ్వహాని నష్టలబ్ధధనా ఇవ ॥ **50** ॥ 1828

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే గురుపుత్రానయనం నామ పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
వృష్ణీనాం ప్రవరో మంత్రీ కృష్ణస్య దయితః సఖా ।
శిష్యో బృహస్పతేః సాక్షాదుద్ధవో బుద్ధిసత్తమః ॥ **1** ॥ 1829

తమాహ భగవాన్ ప్రేష్ఠం భక్తమేకాంతినం క్వచిత్ ।
గృహీత్వా పాణినా పాణిం ప్రపన్నార్తిహరో హరిః ॥ **2** ॥ 1830

గచ్ఛోద్ధవ వ్రజం సౌమ్య పిత్రోర్నౌ ప్రీతిమావహ ।
గోపీనాం మద్వియోగాధిం మత్సందేశైర్విమోచయ ॥ **3** ॥ 1831

తా మన్మనస్కా మత్ప్రాణా మదర్థే త్యక్తదైహికాః ।
మామేవ దయితం ప్రేష్ఠమాత్మానం మనసా గతాః ।
యే త్యక్తలోకధర్మాశ్చ మదర్థే తాన్ బిభర్మ్యహం ॥ **4** ॥ 1832

మయి తాః ప్రేయసాం ప్రేష్ఠే దూరస్థే గోకులస్త్రియః ।
స్మరంత్యోఽంగ విముహ్యంతి విరహౌత్కంఠ్యవిహ్వలాః ॥ **5** ॥ 1833

ధారయంత్యతికృచ్ఛ్రేణ ప్రాయః ప్రాణాన్ కథంచన ।
ప్రత్యాగమనసందేశైర్వల్లవ్యో మే మదాత్మికాః ॥ **6** ॥ 1834

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుక్త ఉద్ధవో రాజన్ సందేశం భర్తురాదృతః।
ఆదాయ రథమారుహ్య ప్రయయౌ నందగోకులం ॥ **7** ॥ 1835

ప్రాప్తో నందవ్రజం శ్రీమాన్ నిమ్లోచతి విభావసౌ।
ఛన్నయానః ప్రవిశతాం పశూనాం ఖురరేణుభిః ॥ **8** ॥ 1836

వాసితార్థేఽభియుధ్యద్భిర్నాదితం శుష్మిభిర్వృషైః।
ధావంతీభిశ్చ వాస్రాభిరూధోభారైః స్ववత్సకాన్ ॥ **9** ॥ 1837

ఇతస్తతో విలంఘద్భిర్గోవత్సైర్మండితం సితైః।
గోదోహశబ్దాభిరవం వేణూనాం నిఃస్వనేన చ ॥ **10** ॥ 1838

గాయంతీభిశ్చ కర్మాణి శుభాని బలకృష్ణయోః।
స్వలంకృతాభిర్గోపీభిర్గోపైశ్చ సువిరాజితం ॥ **11** ॥ 1839

అగ్న్యర్కాతిథిగోవిప్రపితృదేవార్చనాన్వితైః।
ధూపదీపైశ్చ మాల్యైశ్చ గోపావాసైర్మనోరమం ॥ **12** ॥ 1840

సర్వతః పుష్పితవనం ద్విజాలికులనాదితం।
హంసకారండవాకీర్ణైః పద్మషండైశ్చ మండితం ॥ **13** ॥ 1841

తమాగతం సమాగమ్య కృష్ణస్యానుచరం ప్రియం।
నందః ప్రీతః పరిష్వజ్య వాసుదేవధియాఽఽర్చయత్ ॥ **14** ॥ 1842

భోజితం పరమాన్నేన సంవిష్టం కశిపౌ సుఖం।
గతశ్రమం పర్యపృచ్ఛత్ పాదసంవాహనాదిభిః ॥ **15** ॥ 1843

కచ్చిదంగ మహాభాగ సఖా నః శూరనందనః।
ఆస్తే కుశల్యపత్యాద్యైర్యుక్తో ముక్తః సుహృద్వృతః ॥ **16** ॥ 1844

దిష్ట్యా కంసో హతః పాపః సానుగః స్వేన పాప్మనా।
సాధూనాం ధర్మశీలానాం యదూనాం ద్వేష్టి యః సదా ॥ **17** ॥ 1845

అపి స్మరతి నః కృష్ణో మాతరం సుహృదః సఖీన్।
గోపాన్ వ్రజం చాత్మనాథం గావో వృందావనం గిరిం ॥ **18** ॥ 1846

అప్యాయాస్యతి గోవిందః స్వజనాన్ సకృదీక్షితుం।
తర్హి ద్రక్ష్యామ తద్వక్త్రం సునసం సుస్మితేక్షణం ॥ **19** ॥ 1847

దావాగ్నేర్వాతవర్షాచ్చ వృషసర్పాచ్చ రక్షితాః।
దురత్యయేభ్యో మృత్యుభ్యః కృష్ణేన సుమహాత్మనా ॥ **20** ॥ 1848

స్మరతాం కృష్ణవీర్యాణి లీలాపాంగనిరీక్షితం।
హసితం భాషితం చాంగ సర్వా నః శిథిలాః క్రియాః ॥ **21** ॥ 1849

సరిచ్ఛైలవనోద్దేశాన్ ముకుందపదభూషితాన్।
ఆక్రీడానీక్షమాణానాం మనో యాతి తదాత్మతాం ॥ **22** ॥ 1850

మన్యే కృష్ణం చ రామం చ ప్రాప్తావిహ సురోత్తమౌ।
సురాణాం మహదర్థాయ గర్గస్య వచనం యథా ॥ **23** ॥ 1851

కంసం నాగాయుతప్రాణం మల్లౌ గజపతిం తథా।
అవధిష్టాం లీలయైవ పశూనివ మృగాధిపః ॥ **24** ॥ 1852

తాలత్రయం మహాసారం ధనుర్యష్టిమివేభరాట్।
బభంజైకేన హస్తేన సప్తాహమదధాద్ గిరిం ॥ **25** ॥ 1853

ప్రలంబో ధేనుకోఽరిష్టస్తృణావర్తో బకాదయః।
దైత్యాః సురాసురజితో హతా యేనేహ లీలయా ॥ **26** ॥ 1854

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి సంస్మృత్య సంస్మృత్య నందః కృష్ణానురక్తధీః।
అత్యుత్కంఠోఽభవత్తూష్ణీం ప్రేమప్రసరవిహ్వలః ॥ **27** ॥ 1855

యశోదా వర్ణ్యమానాని పుత్రస్య చరితాని చ।
శృణ్వంత్యశ్రూణ్యవాస్రాక్షీత్ స్నేహస్నుతపయోధరా ॥ **28** ॥ 1856

తయోరిత్థం భగవతి కృష్ణే నందయశోదయోః।
వీక్ష్యానురాగం పరమం నందమాహోద్ధవో ముదా ॥ **29** ॥ 1857

ఉద్ధవ ఉవాచ
యువాం శ్లాఘ్యతమౌ నూనం దేహినామిహ మానద।
నారాయణేఽఖిలగురౌ యత్ కృతా మతిరీదృశీ ॥ **30** ॥ 1858

ఏతౌ హి విశ్వస్య చ బీజయోనీ
రామో ముకుందః పురుషః ప్రధానం।
అన్వీయ భూతేషు విలక్షణస్య
జ్ఞానస్య చేశాత ఇమౌ పురాణౌ ॥ **31** ॥ 1859

యస్మింజనః ప్రాణవియోగకాలే
క్షణం సమావేశ్య మనో విశుద్ధం।
నిర్ధూత్య కర్మాశయమాశు యాతి
పరాం గతిం బ్రహ్మమయోఽర్కవర్ణః ॥ **32** ॥ 1860

తస్మిన్ భవంతావఖిలాత్మహేతౌ
నారాయణే కారణమర్త్యమూర్తౌ।
భావం విధత్తాం నితరాం మహాత్మన్
కిం వావశిష్టం యువయోః సుకృత్యం ॥ **33** ॥ 1861

ఆగమిష్యత్యదీర్ఘేణ కాలేన వ్రజమచ్యుతః।
ప్రియం విధాస్యతే పిత్రోర్భగవాన్ సాత్వతాం పతిః ॥ **34** ॥ 1862

హత్వా కంసం రంగమధ్యే ప్రతీపం సర్వసాత్వతాం।
యదాహ వః సమాగత్య కృష్ణః సత్యం కరోతి తత్ ॥ **35** ॥ 1863

మా ఖిద్యతం మహాభాగౌ ద్రక్ష్యథః కృష్ణమంతికే।
అంతర్హృది స భూతానామాస్తే జ్యోతిరివైధసి ॥ **36** ॥ 1864

న హ్యస్యాస్తి ప్రియః కశ్చిన్నాప్రియో వాస్త్యమానినః।
నోత్తమో నాధమో నాపి సమానస్యాసమోఽపి వా ॥ **37** ॥ 1865

న మాతా న పితా తస్య న భార్యా న సుతాదయః।
నాత్మీయో న పరశ్చాపి న దేహో జన్మ ఏవ చ ॥ **38** ॥ 1866

న చాస్య కర్మ వా లోకే సదసన్మిశ్రయోనిషు।
క్రీడార్థః సోఽపి సాధూనాం పరిత్రాణాయ కల్పతే ॥ **39** ॥ 1867

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి భజతే నిర్గుణో గుణాన్।
క్రీడన్నతీతోఽత్ర గుణైః సృజత్యవతి హంత్యజః ॥ **40** ॥ 1868

యథా భ్రమరికాదృష్ట్యా భ్రామ్యతీవ మహీయతే।
చిత్తే కర్తరి తత్రాత్మా కర్తేవాహంధియా స్మృతః ॥ **41** ॥ 1869

యువయోరేవ నైవాయమాత్మజో భగవాన్ హరిః।
సర్వేషామాత్మజో హ్యాత్మా పితా మాతా స ఈశ్వరః ॥ **42** ॥ 1870

దృష్టం శ్రుతం భూతభవద్ భవిష్యత్
స్థాస్నుశ్చరిష్ణుర్మహదల్పకం చ।
వినాచ్యుతాద్ వస్తు తరాం న వాచ్యం
స ఏవ సర్వం పరమార్థభూతః ॥ **43** ॥ 1871

ఏవం నిశా సా బ్రువతోర్వ్యతీతా
నందస్య కృష్ణానుచరస్య రాజన్ ।
గోప్యః సముత్థాయ నిరూప్య దీపాన్
వాస్తూన్ సమభ్యర్చ్య దధీన్యమంథన్ ॥ **44** ॥ 1872

తా దీపదీప్తైర్మణిభిర్విరేజూ
రజ్జూర్వికర్షద్భుజకంకణస్రజః ।
చలన్నితంబస్తనహారకుండల -
త్విషత్కపోలారుణకుంకుమాననాః ॥ **45** ॥ 1873

ఉద్గాయతీనామరవిందలోచనం
వ్రజాంగనానాం దివమస్పృశద్ ధ్వనిః ।
దధ్నశ్చ నిర్మంథనశబ్దమిశ్రితో
నిరస్యతే యేన దిశామమంగలం ॥ **46** ॥ 1874

భగవత్యుదితే సూర్యే నందద్వారి వ్రజౌకసః ।
దృష్ట్వా రథం శాతకౌంభం కస్యాయమితి చాబ్రువన్ ॥ **47** ॥ 1875

అక్రూర ఆగతః కిం వా యః కంసస్యార్థసాధకః ।
యేన నీతో మధుపురీం కృష్ణః కమలలోచనః ॥ **48** ॥ 1876

కిం సాధయిష్యత్యస్మాభిర్భర్తుః ప్రేతస్య నిష్కృతిం ।
ఇతి స్త్రీణాం వదంతీనాముద్ధవోఽగాత్ కృతాహ్నికః ॥ **49** ॥ 1877

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే నందశోకాపనయనం నామ షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
తం వీక్ష్య కృష్ణానుచరం వ్రజస్త్రియః
ప్రలంబబాహుం నవకంజలోచనం ।
పీతాంబరం పుష్కరమాలినం లసన్ -
ముఖారవిందం మణిమృష్టకుండలం ॥ **1** ॥ 1878

శుచిస్మితాః కోఽయమపీచ్యదర్శనః
కుతశ్చ కస్యాచ్యుతవేషభూషణః ।
ఇతి స్మ సర్వాః పరివవ్రురుత్సుకా -
స్తముత్తమశ్లోకపదాంబుజాశ్రయం ॥ **2** ॥ 1879

తం ప్రశ్రయేణావనతాః సుసత్కృతం
సవ్రీడహాసేక్షణసూనృతాదిభిః ।
రహస్యపృచ్ఛన్నుపవిష్టమాసనే
విజ్ఞాయ సందేశహరం రమాపతేః ॥ **3** ॥ 1880

జానీమస్త్వాం యదుపతేః పార్షదం సముపాగతం ।
భర్త్రేహ ప్రేషితః పిత్రోర్భవాన్ ప్రియచికీర్షయా ॥ **4** ॥ 1881

అన్యథా గోవ్రజే తస్య స్మరణీయం న చక్ష్మహే ।
స్నేహానుబంధో బంధూనాం మునేరపి సుదుస్త్యజః ॥ **5** ॥ 1882

అన్యేష్వర్థకృతా మైత్రీ యావదర్థవిడంబనం ।
పుంభిః స్త్రీషు కృతా యద్వత్ సుమనస్స్వివ షట్పదైః ॥ **6** ॥ 1883

నిస్స్వం త్యజంతి గణికా అకల్పం నృపతిం ప్రజాః ।
అధీతవిద్యా ఆచార్యమృత్విజో దత్తదక్షిణం ॥ **7** ॥ 1884

ఖగా వీతఫలం వృక్షం భుక్త్వా చాతిథయో గృహం ।
దగ్ధం మృగాస్తథారణ్యం జారో భుక్త్వా రతాం స్త్రియం ॥ **8** ॥ 1885

ఇతి గోప్యో హి గోవిందే గతవాక్కాయమానసాః ।
కృష్ణదూతే వ్రజం యాతే ఉద్ధవే త్యక్తలౌకికాః ॥ **9** ॥ 1886

గాయంత్యః ప్రియకర్మాణి రుదత్యశ్చ గతహ్రియః ।
తస్య సంస్మృత్య సంస్మృత్య యాని కైశోరబాల్యయోః ॥ **10** ॥ 1887

కాచిన్మధుకరం దృష్ట్వా ధ్యాయంతీ కృష్ణసంగమం ।
ప్రియప్రస్థాపితం దూతం కల్పయిత్వేదమబ్రవీత్ ॥ **11** ॥ 1888

గోప్యువాచ
మధుప కితవబంధో మా స్పృశాంఘ్రిం సపత్న్యాః
కుచవిలులితమాలాకుంకుమశ్మశ్రుభిర్నః ।
వహతు మధుపతిస్తన్మానినీనాం ప్రసాదం
యదుసదసి విడంబ్యం యస్య దూతస్త్వమీదృక్ ॥ **12** ॥ 1889

సకృదధరసుధాం స్వాం మోహినీం పాయయిత్వా
సుమనస ఇవ సద్యస్తత్యజేఽస్మాన్ భవాదృక్ ।
పరిచరతి కథం తత్పాదపద్మం తు పద్మా
హ్యపి బత హృతచేతా ఉత్తమశ్లోకజల్పైః ॥ **13** ॥ 1890

కిమిహ బహు షడంఘ్రే గాయసి త్వం యదూనా -
మధిపతిమగృహాణామగ్రతో నః పురాణం ।

విజయసఖసఖీనాం గీయతాం తత్ప్రసంగః
క్షపితకుచరుజస్తే కల్పయంతీష్టమిష్టాః ॥ **14** ॥ 1891

దివి భువి చ రసాయాం కాః స్త్రియస్తద్దురాపాః
కపటరుచిరహాసభ్రూవిజృంభస్య యాః స్యుః ।
చరణరజ ఉపాస్తే యస్య భూతిర్వయం కా
అపి చ కృపణపక్షే హ్యుత్తమశ్లోకశబ్దః ॥ **15** ॥ 1892

విసృజ శిరసి పాదం వేద్మ్యహం చాటుకారై -
రనునయవిదుషస్తేఽభ్యేత్య దౌత్యైర్ముకుందాత్ ।
స్వకృత ఇహ విసృష్టాపత్యపత్యన్యలోకా
వ్యసృజదకృతచేతాః కిం ను సంధేయమస్మిన్ ॥ **16** ॥ 1893

మృగయురివ కపీంద్రం వివ్యధే లుబ్ధధర్మా
స్త్రియమకృత విరూపాం స్త్రీజితః కామయానాం ।
బలిమపి బలిమత్త్వావేష్టయద్ ధ్వాంక్షవద్ య -
స్తదలమసితసఖ్యైర్దుస్త్యజస్తత్కథార్థః ॥ **17** ॥ 1894

యదనుచరితలీలాకర్ణపీయూషవిప్రుట్ -
సకృదదనవిధూతద్వంద్వధర్మా వినష్టాః ।
సపది గృహకుటుంబం దీనముత్సృజ్య దీనా
బహవ ఇహ విహంగా భిక్షుచర్యాం చరంతి ॥ **18** ॥ 1895

వయమృతమివ జిహ్మవ్యాహృతం శ్రద్దధానాః
కులికరుతమివాజ్ఞాః కృష్ణవధ్వో హరిణ్యః ।
దదృశురసకృదేతత్తన్నఖస్పర్శతీవ్ర -
స్మరరుజ ఉపమంత్రిన్ భణ్యతామన్యవార్తా ॥ **19** ॥ 1896

ప్రియసఖ పునరాగాః ప్రేయసా ప్రేషితః కిం
వరయ కిమనురుంధే మాననీయోఽసి మేఽంగ ।

నయసి కథమిహాస్మాన్ దుస్త్యజద్వంద్వపార్శ్వం
సతతమురసి సౌమ్య శ్రీర్వధూః సాకమాస్తే ॥ **20** ॥ 1897

అపి బత మధుపుర్యామార్యపుత్రోఽధునాఽఽస్తే
స్మరతి స పితృగేహాన్ సౌమ్య బంధూంశ్చ గోపాన్ ।
క్వచిదపి స కథా నః కింకరీణాం గృణీతే
భుజమగురుసుగంధం మూర్ధ్న్యధాస్యత్ కదా ను ॥ **21** ॥ 1898

శ్రీశుక ఉవాచ
అథోద్ధవో నిశమ్యైవం కృష్ణదర్శనలాలసాః ।
సాంత్వయన్ ప్రియసందేశైర్గోపీరిదమభాషత ॥ **22** ॥ 1899

ఉద్ధవ ఉవాచ
అహో యూయం స్మ పూర్ణార్థా భవత్యో లోకపూజితాః ।
వాసుదేవే భగవతి యాసామిత్యర్పితం మనః ॥ **23** ॥ 1900

దానవ్రతతపోహోమజపస్వాధ్యాయసంయమైః ।
శ్రేయోభిర్వివిధైశ్చాన్యైః కృష్ణే భక్తిర్హి సాధ్యతే ॥ **24** ॥ 1901

భగవత్యుత్తమశ్లోకే భవతీభిరనుత్తమా ।
భక్తిః ప్రవర్తితా దిష్ట్యా మునీనామపి దుర్లభా ॥ **25** ॥ 1902

దిష్ట్యా పుత్రాన్ పతీన్ దేహాన్ స్వజనాన్ భవనాని చ ।
హిత్వావృణీత యూయం యత్ కృష్ణాఖ్యం పురుషం పరం ॥ **26** ॥ 1903

సర్వాత్మభావోఽధికృతో భవతీనామధోక్షజే ।
విరహేణ మహాభాగా మహాన్ మేఽనుగ్రహః కృతః ॥ **27** ॥ 1904

శ్రూయతాం ప్రియసందేశో భవతీనాం సుఖావహః ।
యమాదాయాగతో భద్రా అహం భర్తూ రహస్కరః ॥ **28** ॥ 1905

శ్రీభగవానువాచ

భవతీనాం వియోగో మే న హి సర్వాత్మనా క్వచిత్ ।
యథా భూతాని భూతేషు ఖం వాయ్వగ్నిర్జలం మహీ ।
తథాహం చ మనఃప్రాణభూతేంద్రియగుణాశ్రయః ॥ **29** ॥ 1906

ఆత్మన్యేవాత్మనాఽఽత్మానం సృజే హన్మ్యనుపాలయే ।
ఆత్మమాయానుభావేన భూతేంద్రియగుణాత్మనా ॥ **30** ॥ 1907

ఆత్మా జ్ఞానమయః శుద్ధో వ్యతిరిక్తోఽగుణాన్వయః ।
సుషుప్తిస్వప్నజాగ్రద్భిర్మాయావృత్తిభిరీయతే ॥ **31** ॥ 1908

యేనేంద్రియార్థాన్ ధ్యాయేత మృషా స్వప్నవదుత్థితః ।
తన్నిరుంధ్యాదింద్రియాణి వినిద్రః ప్రత్యపద్యత ॥ **32** ॥ 1909

ఏతదంతః సమామ్నాయో యోగః సాంఖ్యం మనీషిణాం ।
త్యాగస్తపో దమః సత్యం సముద్రాంతా ఇవాపగాః ॥ **33** ॥ 1910

యత్త్వహం భవతీనాం వై దూరే వర్తే ప్రియో దృశాం ।
మనసః సన్నికర్షార్థం మదనుధ్యానకామ్యయా ॥ **34** ॥ 1911

యథా దూరచరే ప్రేష్ఠే మన ఆవిశ్య వర్తతే ।
స్త్రీణాం చ న తథా చేతః సన్నికృష్టేఽక్షిగోచరే ॥ **35** ॥ 1912

మయ్యావేశ్య మనః కృత్స్నం విముక్తాశేషవృత్తి యత్ ।
అనుస్మరంత్యో మాం నిత్యమచిరాన్మాముపైష్యథ ॥ **36** ॥ 1913

యా మయా క్రీడతా రాత్ర్యాం వనేఽస్మిన్ వ్రజ ఆస్థితాః ।
అలబ్ధరాసాః కల్యాణ్యో మాఽఽపుర్మద్వీర్యచింతయా ॥ **37** ॥ 1914

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం ప్రియతమాదిష్టమాకర్ణ్య వ్రజయోషితః।
తా ఊచురుద్ధవం ప్రీతాస్తత్సందేశాగతస్మృతీః ॥ **38** ॥ 1915

గోప్య ఊచుః
దిష్ట్యాహితో హతః కంసో యదూనాం సానుగోఽఘకృత్।
దిష్ట్యాఽఽప్తైర్లబ్ధసర్వార్థైః కుశల్యాస్తేఽచ్యుతోఽధునా ॥ **39** ॥ 1916

కచ్చిద్ గదాగ్రజః సౌమ్య కరోతి పురయోషితాం।
ప్రీతిం నః స్నిగ్ధసవ్రీడహాసోదారేక్షణార్చితః ॥ **40** ॥ 1917

కథం రతివిశేషజ్ఞః ప్రియశ్చ వరయోషితాం।
నానుబధ్యేత తద్వాక్యైర్విభ్రమైశ్చానుభాజితః ॥ **41** ॥ 1918

అపి స్మరతి నః సాధో గోవిందః ప్రస్తుతే క్వచిత్।
గోష్ఠిమధ్యే పురస్త్రీణాం గ్రామ్యాః స్వైరకథాంతరే ॥ **42** ॥ 1919

తాః కిం నిశాః స్మరతి యాసు తదా ప్రియాభి -
ర్వృందావనే కుముదకుందశశాంకరమ్యే।
రేమే క్వణచ్చరణనూపురరాసగోష్ఠ్యా -
మస్మాభిరీడితమనోజ్ఞకథః కదాచిత్ ॥ **43** ॥ 1920

అప్యేష్యతీహ దాశార్హస్తప్తాః స్వకృతయా శుచా।
సంజీవయన్ను నో గాత్రైర్యథేంద్రో వనమంబుదైః ॥ **44** ॥ 1921

కస్మాత్ కృష్ణ ఇహాయాతి ప్రాప్తరాజ్యో హతాహితః।
నరేంద్రకన్యా ఉద్వాహ్య ప్రీతః సర్వసుహృద్వృతః ॥ **45** ॥ 1922

కిమస్మాభిర్వనౌకోభిరన్యాభిర్వా మహాత్మనః।
శ్రీపతేరాప్తకామస్య క్రియేతార్థః కృతాత్మనః ॥ **46** ॥ 1923

పరం సౌఖ్యం హి నైరాశ్యం స్వైరిణ్యప్యాహ పింగలా ।
తజ్జానతీనాం నః కృష్ణే తథాప్యాశా దురత్యయా ॥ **47** ॥ 1924

క ఉత్సహేత సంత్యక్తుముత్తమశ్లోకసంవిదం ।
అనిచ్ఛతోఽపి యస్య శ్రీరంగాన్న చ్యవతే క్వచిత్ ॥ **48** ॥ 1925

సరిచ్ఛైలవనోద్దేశా గావో వేణురవా ఇమే ।
సంకర్షణసహాయేన కృష్ణేనాచరితాః ప్రభో ॥ **49** ॥ 1926

పునః పునః స్మారయంతి నందగోపసుతం బత ।
శ్రీనికేతైస్తత్పదకైర్విస్మర్తుం నైవ శక్నుమః ॥ **50** ॥ 1927

గత్యా లలితయోదారహాసలీలావలోకనైః ।
మాధ్వ్యా గిరా హృతధియః కథం తం విస్మరామహే ॥ **51** ॥ 1928

హే నాథ హే రమానాథ వ్రజనాథార్తినాశన ।
మగ్నముద్ధర గోవింద గోకులం వృజినార్ణవాత్ ॥ **52** ॥ 1929

శ్రీశుక ఉవాచ
తతస్తాః కృష్ణసందేశైర్వ్యపేతవిరహజ్వరాః ।
ఉద్ధవం పూజయాంచక్రుర్జ్ఞాత్వాఽఽత్మానమధోక్షజం ॥ **53** ॥ 1930

ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ గోపీనాం వినుదంచుచః ।
కృష్ణలీలాకథాం గాయన్ రమయామాస గోకులం ॥ **54** ॥ 1931

యావంత్యహాని నందస్య వ్రజేఽవాత్సీత్ స ఉద్ధవః ।
వ్రజౌకసాం క్షణప్రాయాణ్యాసన్ కృష్ణస్య వార్తయా ॥ **55** ॥ 1932

సరిద్వనగిరిద్రోణీర్వీక్షన్ కుసుమితాన్ద్రుమాన్ ।
కృష్ణం సంస్మారయన్ రేమే హరిదాసో వ్రజౌకసాం ॥ **56** ॥ 1933

దృష్ట్వైవమాది గోపీనాం కృష్ణావేశాత్మవిక్లవం ।
ఉద్ధవః పరమప్రీతస్తా నమస్యన్నిదం జగౌ ॥ **57** ॥ 1934

ఏతాః పరం తనుభృతో భువి గోపవధ్వో
గోవింద ఏవ నిఖిలాత్మని రూఢభావాః ।
వాంఛంతి యద్ భవభియో మునయో వయం చ
కిం బ్రహ్మజన్మభిరనంతకథారసస్య ॥ **58** ॥ 1935

క్వేమాః స్త్రియో వనచరీర్వ్యభిచారదుష్టాః
కృష్ణే క్వ చైష పరమాత్మని రూఢభావః ।
నన్వీశ్వరోఽనుభజతోఽవిదుషోఽపి సాక్షా -
చ్ఛ్రేయస్తనోత్యగదరాజ ఇవోపయుక్తః ॥ **59** ॥ 1936

నాయం శ్రియోఽంగ ఉ నితాంతరతేః ప్రసాదః
స్వర్యోషితాం నలినగంధరుచాం కుతోఽన్యాః ।
రాసోత్సవేఽస్య భుజదండగృహీతకంఠ -
లబ్ధాశిషాం య ఉదగాద్ వ్రజవల్లవీనాం ॥ **60** ॥ 1937

ఆసామహో చరణరేణుజుషామహం స్యాం
వృందావనే కిమపి గుల్మలతౌషధీనాం ।
యా దుస్త్యజం స్వజనమార్యపథం చ హిత్వా
భేజుర్ముకుందపదవీం శ్రుతిభిర్విమృగ్యాం ॥ **61** ॥ 1938

యా వై శ్రియార్చితమజాదిభిరాప్తకామై -
ర్యోగేశ్వరైరపి యదాత్మని రాసగోష్ఠ్యాం ।
కృష్ణస్య తద్ భగవతశ్చరణారవిందం
న్యస్తం స్తనేషు విజహుః పరిరభ్య తాపం ॥ **62** ॥ 1939

వందే నందవ్రజస్త్రీణాం పాదరేణుమభీక్ష్ణశః ।
యాసాం హరికథోద్గీతం పునాతి భువనత్రయం ॥ **63** ॥ 1940

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ గోపీరనుజ్ఞాప్య యశోదాం నందమేవ చ।
గోపానామంత్ర్య దాశార్హో యాస్యన్నారురుహే రథం ॥ **64** ॥ 1941

తం నిర్గతం సమాసాద్య నానోపాయనపాణయః।
నందాదయోఽనురాగేణ ప్రావోచన్నశ్రులోచనాః ॥ **65** ॥ 1942

మనసో వృత్తయో నః స్యుః కృష్ణపాదాంబుజాశ్రయాః।
వాచోఽభిధాయినీర్నామ్నాం కాయస్తత్ప్రహ్వణాదిషు ॥ **66** ॥ 1943

కర్మభిర్భ్రామ్యమాణానాం యత్ర క్వాపీశ్వరేచ్ఛయా।
మంగలాచరితైర్దానై రతిర్నః కృష్ణ ఈశ్వరే ॥ **67** ॥ 1944

ఏవం సభాజితో గోపైః కృష్ణభక్త్యా నరాధిప।
ఉద్ధవః పునరాగచ్ఛన్మథురాం కృష్ణపాలితాం ॥ **68** ॥ 1945

కృష్ణాయ ప్రణిపత్యాహ భక్త్యుద్రేకం వ్రజౌకసాం।
వసుదేవాయ రామాయ రాజ్ఞే చోపాయనాన్యదాత్ ॥ **69** ॥ 1946

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ఉద్ధవప్రతియానే సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ విజ్ఞాయ భగవాన్ సర్వాత్మా సర్వదర్శనః।
సైరంధ్ర్యాః కామతప్తాయాః ప్రియమిచ్ఛన్ గృహం యయౌ ॥ **1** ॥ 1947

మహార్హోపస్కరైరాఢ్యం కామోపాయోపబృంహితం।
ముక్తాదామపతాకాభిర్వితానశయనాసనైః।
ధూపైః సురభిభిర్దీపైః స్రగ్గంధైరపి మండితం ॥ **2** ॥ 1948

గృహం తమాయాంతమవేక్ష్య సాఽఽసనాత్
సద్యః సముత్థాయ హి జాతసంభ్రమా।
యథోపసంగమ్య సఖీభిరచ్యుతం
సభాజయామాస సదాసనాదిభిః ॥ **3** ॥ 1949

తథోద్ధవః సాధు తయాభిపూజితో
న్యషీదదుర్వ్యామభిమృశ్య చాసనం।
కృష్ణోఽపి తూర్ణం శయనం మహాధనం
వివేశ లోకాచరితాన్యనువ్రతః ॥ **4** ॥ 1950

సా మజ్జనాలేపదుకూలభూషణ -
స్రగ్గంధతాంబూలసుధాసవాదిభిః।

ప్రసాధితాత్మోపససార మాధవం
సవ్రీడలీలోత్స్మితవిభ్రమేక్షితైః ॥ **5** ॥ 1951

ఆహూయ కాంతాం నవసంగమహ్రియా
విశంకితాం కంకణభూషితే కరే ।
ప్రగృహ్య శయ్యామధివేశ్య రామయా
రేమేఽనులేపార్పణపుణ్యలేశయా ॥ **6** ॥ 1952

సానంగతప్తకుచయోరురసస్తథాక్ష్ణో -
ర్జిఘ్రంత్యనంతచరణేన రుజో మృజంతీ ।
దోర్భ్యాం స్తనాంతరగతం పరిరభ్య కాంత -
మానందమూర్తిమజహాదతిదీర్ఘతాపం ॥ **7** ॥ 1953

సైవం కైవల్యనాథం తం ప్రాప్య దుష్ప్రాపమీశ్వరం ।
అంగరాగార్పణేనాహో దుర్భగేదమయాచత ॥ **8** ॥ 1954

ఆహోష్యతామిహ ప్రేష్ఠ దినాని కతిచిన్మయా ।
రమస్వ నోత్సహే త్యక్తుం సంగం తేఽంబురుహేక్షణ ॥ **9** ॥ 1955

తస్యై కామవరం దత్త్వా మానయిత్వా చ మానదః ।
సహోద్ధవేన సర్వేశః స్వధామాగమదర్చితం ॥ **10** ॥ 1956

దురారాధ్యం సమారాధ్య విష్ణుం సర్వేశ్వరేశ్వరం ।
యో వృణీతే మనోగ్రాహ్యమసత్త్వాత్ కుమనీష్యసౌ ॥ **11** ॥ 1957

అక్రూరభవనం కృష్ణః సహరామోద్ధవః ప్రభుః ।
కించిచ్చికీర్షయన్ ప్రాగాదక్రూరప్రియకామ్యయా ॥ **12** ॥ 1958

స తాన్ నరవరశ్రేష్ఠానారాద్ వీక్ష్య స్వబాంధవాన్ ।
ప్రత్యుత్థాయ ప్రముదితః పరిష్వజ్యాభ్యనందత ॥ **13** ॥ 1959

ననామ కృష్ణం రామం చ స తైరప్యభివాదితః।
పూజయామాస విధివత్ కృతాసనపరిగ్రహాన్ ॥ **14** ॥ 1960

పాదావనేజనీరాపో ధారయంఛిరసా నృప।
అర్హణేనాంబరైర్దివ్యైర్గంధస్రగ్భూషణోత్తమైః ॥ **15** ॥ 1961

అర్చిత్వా శిరసాఽఽనమ్య పాదావంకగతౌ మృజన్।
ప్రశ్రయావనతోఽక్రూరః కృష్ణరామావభాషత ॥ **16** ॥ 1962

దిష్ట్యా పాపో హతః కంసః సానుగో వామిదం కులం।
భవద్భ్యాముద్ధృతం కృచ్ఛ్రాద్ దురంతాచ్చ సమేధితం ॥ **17** ॥ 1963

యువాం ప్రధానపురుషౌ జగద్ధేతూ జగన్మయౌ।
భవద్భ్యాం న వినా కించిత్ పరమస్తి న చాపరం ॥ **18** ॥ 1964

ఆత్మసృష్టమిదం విశ్వమన్వావిశ్య స్వశక్తిభిః।
ఈయతే బహుధా బ్రహ్మన్ శ్రుతప్రత్యక్షగోచరం ॥ **19** ॥ 1965

యథా హి భూతేషు చరాచరేషు
మహ్యాదయో యోనిషు భాంతి నానా।
ఏవం భవాన్ కేవల ఆత్మయోని -
ష్వాత్మాఽఽత్మతంత్రో బహుధా విభాతి ॥ **20** ॥ 1966

సృజస్యథో లుంపసి పాసి విశ్వం
రజస్తమఃసత్త్వగుణైః స్వశక్తిభిః।
న బధ్యసే తద్గుణకర్మభిర్వా
జ్ఞానాత్మనస్తే క్వ చ బంధహేతుః ॥ **21** ॥ 1967

దేహాద్యుపాధేరనిరూపితత్వాద్
భవో న సాక్షాన్న భిదాఽఽత్మనః స్యాత్।

అతో న బంధస్తవ నైవ మోక్షః
స్యాతాం నికామస్త్వయి నోఽవివేకః ॥ **22** ॥ 1968

త్వయోదితోఽయం జగతో హితాయ
యదా యదా వేదపథః పురాణః ।
బాధ్యేత పాఖండపథైరసద్భి -
స్తదా భవాన్ సత్త్వగుణం బిభర్తి ॥ **23** ॥ 1969

స త్వం ప్రభోఽద్య వసుదేవగృహేఽవతీర్ణః
స్వాంశేన భారమపనేతుమిహాసి భూమేః ।
అక్షౌహిణీశతవధేన సురేతరాంశ -
రాజ్ఞామముష్య చ కులస్య యశో వితన్వన్ ॥ **24** ॥ 1970

అద్యేశ నో వసతయః ఖలు భూరిభాగా
యః సర్వదేవపితృభూతనృదేవమూర్తిః ।
యత్పాదశౌచసలిలం త్రిజగత్ పునాతి
స త్వం జగద్గురురధోక్షజ యాఃప్రవిష్టః ॥ **25** ॥ 1971

కః పండితస్త్వదపరం శరణం సమీయాద్
భక్తప్రియాదృతగిరః సుహృదః కృతజ్ఞాత్ ।
సర్వాన్ దదాతి సుహృదో భజతోఽభికామా -
నాత్మానమప్యుపచయాపచయౌ న యస్య ॥ **26** ॥ 1972

దిష్ట్యా జనార్దన భవానిహ నఃప్రతీతో
యోగేశ్వరైరపి దురాపగతిఃసురేశైః ।
ఛింధ్యాశు నఃసుతకలత్రధనాప్తగేహ -
దేహాదిమోహరశనాం భవదీయమాయాం ॥ **27** ॥ 1973

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యర్చితః సంస్తుతశ్చ భక్తేన భగవాన్ హరిః।
అక్రూరం సస్మితం ప్రాహ గీర్భిః సమ్మోహయన్నివ ॥ **28** ॥ 1974

శ్రీభగవానువాచ
త్వం నో గురుః పితృవ్యశ్చ శ్లాఘ్యో బంధుశ్చ నిత్యదా।
వయం తు రక్ష్యాః పోష్యాశ్చ అనుకంప్యాః ప్రజా హి వః ॥ **29** ॥ 1975

భవద్విధా మహాభాగా నిషేవ్యా అర్హసత్తమాః।
శ్రేయస్కామైర్నృభిర్నిత్యం దేవాః స్వార్థా న సాధవః ॥ **30** ॥ 1976

న హ్యమ్మయాని తీర్థాని న దేవా మృచ్ఛిలామయాః।
తే పునంత్యురుకాలేన దర్శనాదేవ సాధవః ॥ **31** ॥ 1977

స భవాన్ సుహృదాం వై నః శ్రేయాంశ్చైయశ్చికీర్షయా।
జిజ్ఞాసార్థం పాండవానాం గచ్ఛస్వ త్వం గజాహ్వయం ॥ **32** ॥ 1978

పితర్యుపరతే బాలాః సహ మాత్రా సుదుఃఖితాః।
ఆనీతాః స్వపురం రాజ్ఞా వసంత ఇతి శుశ్రుమ ॥ **33** ॥ 1979

తేషు రాజాంబికాపుత్రో భ్రాతృపుత్రేషు దీనధీః।
సమో న వర్తతే నూనం దుష్పుత్రవశగోఽంధదృక్ ॥ **34** ॥ 1980

గచ్ఛ జానీహి తద్వృత్తమధునా సాధ్వసాధు వా।
విజ్ఞాయ తద్ విధాస్యామో యథా శం సుహృదాం భవేత్ ॥ **35** ॥ 1981

ఇత్యక్రూరం సమాదిశ్య భగవాన్ హరిరీశ్వరః।
సంకర్షణోద్ధవాభ్యాం వై తతః స్వభవనం యయౌ ॥ **36** ॥ 1982

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
స గత్వా హాస్తినపురం పౌరవేంద్రయశోఽంకితం ।
దదర్శ తత్రాంబికేయం సభీష్మం విదురం పృథాం ॥ **1** ॥ 1983

సహపుత్రం చ బాహ్లీకం భారద్వాజం సగౌతమం ।
కర్ణం సుయోధనం ద్రౌణిం పాండవాన్ సుహృదోఽపరాన్ ॥ **2** ॥ 1984

యథావదుపసంగమ్య బంధుభిర్గాందినీసుతః ।
సంపృష్టస్తైః సుహృద్వార్తాం స్వయం చాపృచ్ఛదవ్యయం ॥ **3** ॥ 1985

ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ రాజ్ఞో వృత్తవివిత్సయా ।
దుష్ప్రజస్యాల్పసారస్య ఖలచ్ఛందానువర్తినః ॥ **4** ॥ 1986

తేజ ఓజో బలం వీర్యం ప్రశ్రయాదీంశ్చ సద్గుణాన్ ।
ప్రజానురాగం పార్థేషు న సుహృద్భిశ్చికీర్షితం ॥ **5** ॥ 1987

కృతం చ ధార్తరాష్ట్రైర్యద్ గరదానాద్యపేశలం ।
ఆచఖ్యౌ సర్వమేవాస్మై పృథా విదుర ఏవ చ ॥ **6** ॥ 1988

పృథా తు భ్రాతరం ప్రాప్తమక్రూరముపసృత్య తం ।
ఉవాచ జన్మనిలయం స్మరంత్యశ్రుకలేక్షణా ॥ **7** ॥ 1989

అపి స్మరంతి నః సౌమ్య పితరౌ భ్రాతరశ్చ మే ।
భగిన్యౌ భ్రాతృపుత్రాశ్చ జామయః సఖ్య ఏవ చ ॥ **8** ॥ 1990

భ్రాత్రేయో భగవాన్ కృష్ణః శరణ్యో భక్తవత్సలః ।
పైతృష్వసేయాన్ స్మరతి రామశ్చాంబురుహేక్షణః ॥ **9** ॥ 1991

సాపత్నమధ్యే శోచంతీం వృకాణాం హరిణీమివ ।
సాంత్వయిష్యతి మాం వాక్యైః పితృహీనాంశ్చ బాలకాన్ ॥ **10** ॥ 1992

కృష్ణ కృష్ణ మహాయోగిన్ విశ్వాత్మన్ విశ్వభావన ।
ప్రపన్నాం పాహి గోవింద శిశుభిశ్చావసీదతీం ॥ **11** ॥ 1993

నాన్యత్తవ పదాంభోజాత్ పశ్యామి శరణం నృణాం ।
బిభ్యతాం మృత్యుసంసారాదీశ్వరస్యాపవర్గికాత్ ॥ **12** ॥ 1994

నమః కృష్ణాయ శుద్ధాయ బ్రహ్మణే పరమాత్మనే ।
యోగేశ్వరాయ యోగాయ త్వామహం శరణం గతా ॥ **13** ॥ 1995

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యనుస్మృత్య స్వజనం కృష్ణం చ జగదీశ్వరం ।
ప్రారుదద్ దుఃఖితా రాజన్ భవతాం ప్రపితామహీ ॥ **14** ॥ 1996

సమదుఃఖసుఖోఽక్రూరో విదురశ్చ మహాయశాః ।
సాంత్వయామాసతుః కుంతీం తత్పుత్రోత్పత్తిహేతుభిః ॥ **15** ॥ 1997

యాస్యన్ రాజానమభ్యేత్య విషమం పుత్రలాలసం ।
అవదత్ సుహృదాం మధ్యే బంధుభిః సౌహృదోదితం ॥ **16** ॥ 1998

అక్రూర ఉవాచ
భో భో వైచిత్రవీర్య త్వం కురూణాం కీర్తివర్ధన ।
భ్రాతర్యుపరతే పాండావధునాఽఽసనమాస్థితః ॥ **17** ॥ 1999

ధర్మేణ పాలయన్నుర్వీం ప్రజాః శీలేన రంజయన్ ।
వర్తమానః సమః స్వేషు శ్రేయః కీర్తిమవాప్స్యసి ॥ **18** ॥ 2000

అన్యథా త్వాచరన్ లోకే గర్హితో యాస్యసే తమః ।
తస్మాత్ సమత్వే వర్తస్వ పాండవేష్వాత్మజేషు చ ॥ **19** ॥ 2001

నేహ చాత్యంతసంవాసః కర్హిచిత్ కేనచిత్ సహ ।
రాజన్ స్వేనాపి దేహేన కిము జాయాత్మజాదిభిః ॥ **20** ॥ 2002

ఏకః ప్రసూయతే జంతురేక ఏవ ప్రలీయతే ।
ఏకోఽనుభుంక్తే సుకృతమేక ఏవ చ దుష్కృతం ॥ **21** ॥ 2003

అధర్మోపచితం విత్తం హరంత్యన్యేఽల్పమేధసః ।
సంభోజనీయాపదేశైర్జలానీవ జలౌకసః ॥ **22** ॥ 2004

పుష్ణాతి యానధర్మేణ స్వబుద్ధ్యా తమపండితం ।
తేఽకృతార్థం ప్రహిణ్వంతి ప్రాణా రాయః సుతాదయః ॥ **23** ॥ 2005

స్వయం కిల్బిషమాదాయ తైస్త్యక్తో నార్థకోవిదః ।
అసిద్ధార్థో విశత్యంధం స్వధర్మవిముఖస్తమః ॥ **24** ॥ 2006

తస్మాల్లోకమిమం రాజన్ స్వప్నమాయామనోరథం ।
వీక్ష్యాయమ్యాత్మనాఽఽత్మానం సమః శాంతో భవ ప్రభో ॥ **25** ॥ 2007

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ
యథా వదతి కల్యాణీం వాచం దానపతే భవాన్ ।
తథానయా న తృప్యామి మర్త్యః ప్రాప్య యథామృతం ॥ **26** ॥ 2008

తథాపి సూనృతా సౌమ్య హృది న స్థీయతే చలే ।
పుత్రానురాగవిషమే విద్యుత్ సౌదామనీ యథా ॥ **27** ॥ 2009

ఈశ్వరస్య విధిం కో ను విధునోత్యన్యథా పుమాన్ ।
భూమేర్భారావతారాయ యోఽవతీర్ణో యదోః కులే ॥ **28** ॥ 2010

యో దుర్విమర్శపథయా నిజమాయయేదం
సృష్ట్వా గుణాన్ విభజతే తదనుప్రవిష్టః ।
తస్మై నమో దురవబోధవిహారతంత్ర -
సంసారచక్రగతయే పరమేశ్వరాయ ॥ **29** ॥ 2011

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యభిప్రేత్య నృపతేరభిప్రాయం స యాదవః ।
సుహృద్భిః సమనుజ్ఞాతః పునర్యదుపురీమగాత్ ॥ **30** ॥ 2012

శశంస రామకృష్ణాభ్యాం ధృతరాష్ట్రవిచేష్టితం ।
పాండవాన్ ప్రతి కౌరవ్య యదర్థం ప్రేషితః స్వయం ॥ **31** ॥ 2013

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యామష్టాదశసాహస్ర్యాం పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ఏకోనపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

అస్తిః ప్రాప్తిశ్చ కంసస్య మహిష్యా భరతర్షభ।
మృతే భర్తరి దుఃఖార్తే ఈయతుః స్మ పితుర్గృహాన్ ॥ **1** ॥ 2014

పిత్రే మగధరాజాయ జరాసంధాయ దుఃఖితే।
వేదయాంచక్రతుః సర్వమాత్మవైధవ్యకారణం ॥ **2** ॥ 2015

స తదప్రియమాకర్ణ్య శోకామర్షయుతో నృప।
అయాదవీం మహీం కర్తుం చక్రే పరమముద్యమం ॥ **3** ॥ 2016

అక్షౌహిణీభిర్వింశత్యా తిసృభిశ్చాపి సంవృతః।
యదురాజధానీం మథురాం న్యరుణత్ సర్వతోదిశం ॥ **4** ॥ 2017

నిరీక్ష్య తద్బలం కృష్ణ ఉద్వేలమివ సాగరం।
స్వపురం తేన సంరుద్ధం స్వజనం చ భయాకులం ॥ **5** ॥ 2018

చింతయామాస భగవాన్ హరిః కారణమానుషః।
తద్దేశకాలానుగుణం స్వావతారప్రయోజనం ॥ **6** ॥ 2019

హనిష్యామి బలం హ్యేతద్ భువి భారం సమాహితం।
మాగధేన సమానీతం వశ్యానాం సర్వభూభుజాం ॥ **7** ॥ 2020

అక్షౌహిణీభిః సంఖ్యాతం భటాశ్వరథకుంజరైః।
మాగధస్తు న హంతవ్యో భూయః కర్తా బలోద్యమం ॥ **8** ॥ 2021

ఏతదర్థోఽవతారోఽయం భూభారహరణాయ మే।
సంరక్షణాయ సాధూనాం కృతోఽన్యేషాం వధాయ చ ॥ **9** ॥ 2022

అన్యోఽపి ధర్మరక్షాయై దేహః సంభ్రియతే మయా।
విరామాయాప్యధర్మస్య కాలే ప్రభవతః క్వచిత్ ॥ **10** ॥ 2023

ఏవం ధ్యాయతి గోవింద ఆకాశాత్ సూర్యవర్చసౌ।
రథావుపస్థితౌ సద్యః ససూతౌ సపరిచ్ఛదౌ ॥ **11** ॥ 2024

ఆయుధాని చ దివ్యాని పురాణాని యదృచ్ఛయా।
దృష్ట్వా తాని హృషీకేశః సంకర్షణమథాబ్రవీత్ ॥ **12** ॥ 2025

పశ్యార్య వ్యసనం ప్రాప్తం యదూనాం త్వావతాం ప్రభో।
ఏష తే రథ ఆయాతో దయితాన్యాయుధాని చ ॥ **13** ॥ 2026

యానమాస్థాయ జహ్యేతద్ వ్యసనాత్ స్వాన్ సముద్ధర।
ఏతదర్థం హి నౌ జన్మ సాధూనామీశ శర్మకృత్ ॥ **14** ॥ 2027

త్రయోవింశత్యనీకాఖ్యం భూమేర్భారమపాకురు।
ఏవం సమ్మంత్ర్య దాశార్హౌ దంశితౌ రథినౌ పురాత్ ॥ **15** ॥ 2028

నిర్జగ్మతుః స్వాయుధాఢ్యౌ బలేనాల్పీయసాఽఽవృతౌ।
శంఖం దధ్మౌ వినిర్గత్య హరిర్దారుకసారథిః ॥ **16** ॥ 2029

తతోఽభూత్ పరసైన్యానాం హృది విత్రాసవేపథుః।
తావాహ మాగధో వీక్ష్య హే కృష్ణ పురుషాధమ ॥ **17** ॥ 2030

న త్వయా యోద్ధుమిచ్ఛామి బాలేనైకేన లజ్జయా।
గుప్తేన హి త్వయా మంద న యోత్స్యే యాహి బంధుహన్ ॥ **18** ॥ 2031

తవ రామ యది శ్రద్ధా యుధ్యస్వ ధైర్యముద్వహ ।
హిత్వా వా మచ్ఛరైశ్ఛిన్నం దేహం స్వర్యాహి మాం జహి ॥ **19** ॥ 2032

శ్రీభగవానువాచ
న వై శూరా వికత్థంతే దర్శయంత్యేవ పౌరుషం ।
న గృహ్ణీమో వచో రాజన్నాతురస్య ముమూర్షతః ॥ **20** ॥ 2033

శ్రీశుక ఉవాచ
జరాసుతస్తావభిసృత్య మాధవౌ
మహాబలౌఘేన బలీయసాఽఽవృణోత్ ।
ససైన్యయానధ్వజవాజిసారథీ
సూర్యానలౌ వాయురివాభ్రరేణుభిః ॥ **21** ॥ 2034

సుపర్ణతాలధ్వజచిహ్నితౌ రథా -
వలక్షయంత్యో హరిరామయోర్మృధే ।
స్త్రియః పురాట్టాలకహర్మ్యగోపురం
సమాశ్రితాః సమ్ముముహుః శుచార్దితాః ॥ **22** ॥ 2035

హరిః పరానీకపయోముచాం ముహుః
శిలీముఖాత్యుల్బణవర్షపీడితం ।
స్వసైన్యమాలోక్య సురాసురార్చితం
వ్యస్ఫూర్జయచ్ఛార్ఙ్గశరాసనోత్తమం ॥ **23** ॥ 2036

గృహ్ణన్ నిషంగాదథ సందధచ్ఛరాన్
వికృష్య ముంచంఛితబాణపూగాన్ ।
నిఘ్నన్ రథాన్ కుంజరవాజిపత్తీన్
నిరంతరం యద్వదలాతచక్రం ॥ **24** ॥ 2037

నిర్భిన్నకుంభాః కరిణో నిపేతు -
రనేకశోఽశ్వాః శరవృక్ణకంధరాః ।

రథా హతాశ్వధ్వజసూతనాయకాః
పదాతయశ్ఛిన్నభుజోరుకంధరాః ॥ **25** ॥ 2038

సంఛిద్యమానద్విపదేభవాజినా -
మంగప్రసూతాః శతశోఽసృగాపగాః ।
భుజాహయః పూరుషశీర్షకచ్ఛపా
హతద్విపద్వీపహయగ్రహాకులాః ॥ **26** ॥ 2039

కరోరుమీనా నరకేశశైవలా
ధనుస్తరంగాయుధగుల్మసంకులాః ।
అచ్ఛూరికావర్తభయానకా మహా -
మణిప్రవేకాభరణాశ్మశర్కరాః ॥ **27** ॥ 2040

ప్రవర్తితా భీరుభయావహా మృధే
మనస్వినాం హర్షకరీః పరస్పరం ।
వినిఘ్నతారీన్ ముసలేన దుర్మదాన్
సంకర్షణేనాపరిమేయతేజసా ॥ **28** ॥ 2041

బలం తదంగార్ణవదుర్గభైరవం
దురంతపారం మగధేంద్రపాలితం ।
క్షయం ప్రణీతం వసుదేవపుత్రయో -
ర్విక్రీడితం తజ్జగదీశయోః పరం ॥ **29** ॥ 2042

స్థిత్యుద్భవాంతం భువనత్రయస్య యః
సమీహతేఽనంతగుణః స్వలీలయా ।
న తస్య చిత్రం పరపక్షనిగ్రహ -
స్తథాపి మర్త్యానువిధస్య వర్ణ్యతే ॥ **30** ॥ 2043

జగ్రాహ విరథం రామో జరాసంధం మహాబలం ।
హతానీకావశిష్టాసుం సింహః సింహమివౌజసా ॥ **31** ॥ 2044

బధ్యమానం హతారాతిం పాశైర్వారుణమానుషైః ।
వారయామాస గోవిందస్తేన కార్యచికీర్షయా ॥ **32** ॥ 2045

స ముక్తో లోకనాథాభ్యాం వ్రీడితో వీరసమ్మతః ।
తపసే కృతసంకల్పో వారితః పథి రాజభిః ॥ **33** ॥ 2046

వాక్యైః పవిత్రార్థపదైర్నయనైః ప్రాకృతైరపి ।
స్వకర్మబంధప్రాప్తోఽయం యదుభిస్తే పరాభవః ॥ **34** ॥ 2047

హతేషు సర్వానీకేషు నృపో బార్హద్రథస్తదా ।
ఉపేక్షితో భగవతా మగధాన్ దుర్మనా యయౌ ॥ **35** ॥ 2048

ముకుందోఽప్యక్షతబలో నిస్తీర్ణారిబలార్ణవః ।
వికీర్యమాణః కుసుమైస్త్రిదశైరనుమోదితః ॥ **36** ॥ 2049

మాథురైరుపసంగమ్య విజ్వరైర్ముదితాత్మభిః ।
ఉపగీయమానవిజయః సూతమాగధవందిభిః ॥ **37** ॥ 2050

శంఖదుందుభయో నేదుర్భేరీతూర్యాణ్యనేకశః ।
వీణావేణుమృదంగాని పురం ప్రవిశతి ప్రభౌ ॥ **38** ॥ 2051

సిక్తమార్గాం హృష్టజనాం పతాకాభిరలంకృతాం ।
నిర్ఘుష్టాం బ్రహ్మఘోషేణ కౌతుకాబద్ధతోరణాం ॥ **39** ॥ 2052

నిచీయమానో నారీభిర్మాల్యదధ్యక్షతాంకురైః ।
నిరీక్ష్యమాణః సస్నేహం ప్రీత్యుత్కలితలోచనైః ॥ **40** ॥ 2053

ఆయోధనగతం విత్తమనంతం వీరభూషణం ।
యదురాజాయ తత్ సర్వమాహృతం ప్రాదిశత్ప్రభుః ॥ **41** ॥ 2054

ఏవం సప్తదశకృత్వస్తావత్యక్షౌహిణీబలః ।
యుయుధే మాగధో రాజా యదుభిః కృష్ణపాలితైః ॥ **42** ॥ 2055

అక్షిణ్వంస్తద్బలం సర్వం వృష్ణయః కృష్ణతేజసా ।
హతేషు స్వేష్వనీకేషు త్యక్తోఽయాదరిభిర్నృపః ॥ **43** ॥ 2056

అష్టాదశమసంగ్రామే ఆగామిని తదంతరా ।
నారదప్రేషితో వీరో యవనః ప్రత్యదృశ్యత ॥ **44** ॥ 2057

రురోధ మథురామేత్య తిసృభిర్మ్లేచ్ఛకోటిభిః ।
నృలోకే చాప్రతిద్వంద్వో వృష్ణీంశ్రుత్వాఽఽత్మసమ్మితాన్ ॥ **45** ॥ 2058

తం దృష్ట్వాచింతయత్ కృష్ణః సంకర్షణసహాయవాన్ ।
అహో యదూనాం వృజినం ప్రాప్తం హ్యుభయతో మహత్ ॥ **46** ॥ 2059

యవనోఽయం నిరుంధేఽస్మానద్య తావన్మహాబలః ।
మాగధోఽప్యద్య వా శ్వో వా పరశ్వో వాఽఽగమిష్యతి ॥ **47** ॥ 2060

ఆవయోర్యుధ్యతోరస్య యద్యాగంతా జరాసుతః ।
బంధూన్ వధిష్యత్యథవా నేష్యతే స్వపురం బలీ ॥ **48** ॥ 2061

తస్మాదద్య విధాస్యామో దుర్గం ద్విపదదుర్గమం ।
తత్ర జ్ఞాతీన్ సమాధాయ యవనం ఘాతయామహే ॥ **49** ॥ 2062

ఇతి సమ్మంత్ర్య భగవాన్ దుర్గం ద్వాదశయోజనం ।
అంతఃసముద్రే నగరం కృత్స్నాద్భుతమచీకరత్ ॥ **50** ॥ 2063

దృశ్యతే యత్ర హి త్వాష్ట్రం విజ్ఞానం శిల్పనైపుణం ।
రథ్యాచత్వరవీథీభిర్యథావాస్తు వినిర్మితం ॥ **51** ॥ 2064

సురద్రుమలతోద్యానవిచిత్రోపవనాన్వితం ।
హేమశృంగైర్దివిస్పృగ్భిః స్ఫటికాట్టాలగోపురైః ॥ **52** ॥ 2065

రాజతారకుటైః కోష్ఠైర్హేమకుంభైరలంకృతైః ।
రత్నకూటైర్గృహైర్హైమైర్మహామారకతస్థలైః ॥ **53** ॥ 2066

వాస్తోష్పతీనాం చ గృహైర్వలభీభిశ్చ నిర్మితం।
చాతుర్వర్ణ్యజనాకీర్ణం యదుదేవగృహోల్లసత్ ॥ **54** ॥ 2067

సుధర్మాం పారిజాతం చ మహేంద్రః ప్రాహిణోద్ధరేః।
యత్ర చావస్థితో మర్త్యో మర్త్యధర్మైర్న యుజ్యతే ॥ **55** ॥ 2068

శ్యామైకకర్ణాన్ వరుణో హయాంఛుక్లాన్ మనోజవాన్।
అష్టౌ నిధిపతిః కోశాన్ లోకపాలో నిజోదయాన్ ॥ **56** ॥ 2069

యద్ యద్ భగవతా దత్తమాధిపత్యం స్వసిద్ధయే।
సర్వం ప్రత్యర్పయామాసుర్హరౌ భూమిగతే నృప ॥ **57** ॥ 2070

తత్ర యోగప్రభావేణ నీత్వా సర్వజనం హరిః।
ప్రజాపాలేన రామేణ కృష్ణః సమనుమంత్రితః।
నిర్జగామ పురద్వారాత్ పద్మమాలీ నిరాయుధః ॥ **58** ॥ 2071

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే దుర్గనివేశనం నామ పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
తం విలోక్య వినిష్క్రాంతముజ్జిహానమివోడుపం ।
దర్శనీయతమం శ్యామం పీతకౌశేయవాససం ॥ **1** ॥ 2072

శ్రీవత్సవక్షసం భ్రాజత్కౌస్తుభాముక్తకంధరం ।
పృథుదీర్ఘచతుర్బాహుం నవకంజారుణేక్షణం ॥ **2** ॥ 2073

నిత్యప్రముదితం శ్రీమత్సుకపోలం శుచిస్మితం ।
ముఖారవిందం బిభ్రాణం స్ఫురన్మకరకుండలం ॥ **3** ॥ 2074

వాసుదేవో హ్యయమితి పుమాంశ్రీవత్సలాంఛనః ।
చతుర్భుజోఽరవిందాక్షో వనమాల్యతిసుందరః ॥ **4** ॥ 2075

లక్షణైర్నారదప్రోక్తైర్నాన్యో భవితుమర్హతి ।
నిరాయుధశ్చలన్ పద్భ్యాం యోత్స్యేఽనేన నిరాయుధః ॥ **5** ॥ 2076

ఇతి నిశ్చిత్య యవనః ప్రాద్రవంతం పరాఙ్ముఖం ।
అన్వధావజ్జిఘృక్షుస్తం దురాపమపి యోగినాం ॥ **6** ॥ 2077

హస్తప్రాప్తమివాత్మానం హరిణా స పదే పదే ।
నీతో దర్శయతా దూరం యవనేశోఽద్రికందరం ॥ **7** ॥ 2078

పలాయనం యదుకులే జాతస్య తవ నోచితం।
ఇతి క్షిపన్ననుగతో నైనం ప్రాపాహతాశుభః ॥ **8** ॥ 2079

ఏవం క్షిప్తోఽపి భగవాన్ ప్రావిశద్ గిరికందరం।
సోఽపి ప్రవిష్టస్తత్రాన్యం శయానం దదృశే నరం ॥ **9** ॥ 2080

నన్వసౌ దూరమానీయ శేతే మామిహ సాధువత్।
ఇతి మత్వాచ్యుతం మూఢస్తం పదా సమతాడయత్ ॥ **10** ॥ 2081

స ఉత్థాయ చిరం సుప్తః శనైరున్మీల్య లోచనే।
దిశో విలోకయన్ పార్శ్వే తమద్రాక్షీదవస్థితం ॥ **11** ॥ 2082

స తావత్తస్య రుష్టస్య దృష్టిపాతేన భారత।
దేహజేనాగ్నినా దగ్ధో భస్మసాదభవత్ క్షణాత్ ॥ **12** ॥ 2083

రాజోవాచ
కో నామ స పుమాన్ బ్రహ్మన్ కస్య కింవీర్య ఏవ చ।
కస్మాద్ గుహాం గతః శిశ్యే కింతేజో యవనార్దనః ॥ **13** ॥ 2084

శ్రీశుక ఉవాచ
స ఇక్ష్వాకుకులే జాతో మాంధాతృతనయో మహాన్।
ముచుకుంద ఇతి ఖ్యాతో బ్రహ్మణ్యః సత్యసంగరః ॥ **14** ॥ 2085

స యాచితః సురగణైరింద్రాద్యైరాత్మరక్షణే।
అసురేభ్యః పరిత్రస్తైస్తద్రక్షాం సోఽకరోచ్చిరం ॥ **15** ॥ 2086

లబ్ధ్వా గుహం తే స్వఃపాలం ముచుకుందమథాబ్రువన్।
రాజన్ విరమతాం కృచ్ఛ్రాద్ భవాన్నః పరిపాలనాత్ ॥ **16** ॥ 2087

నరలోకే పరిత్యజ్య రాజ్యం నిహతకంటకం।
అస్మాన్ పాలయతో వీర కామాస్తే సర్వ ఉజ్ఝితాః ॥ **17** ॥ 2088

సుతా మహిష్యో భవతో జ్ఞాతయోఽమాత్యమంత్రిణః।
ప్రజాశ్చ తుల్యకాలీయా నాధునా సంతి కాలితాః ॥ **18** ॥ 2089

కాలో బలీయాన్ బలినాం భగవానీశ్వరోఽవ్యయః।
ప్రజాః కాలయతే క్రీడన్ పశుపాలో యథా పశూన్ ॥ **19** ॥ 2090

వరం వృణీష్వ భద్రం తే ఋతే కైవల్యమద్య నః।
ఏక ఏవేశ్వరస్తస్య భగవాన్ విష్ణురవ్యయః ॥ **20** ॥ 2091

ఏవముక్తః స వై దేవానభివంద్య మహాయశాః।
అశయిష్ట గుహావిష్టో నిద్రయా దేవదత్తయా ॥ **21** ॥ 2092

స్వాపం యాతం యస్తు మధ్యే బోధయేత్త్వామచేతనః।
స త్వయా దృష్టమాత్రస్తు భస్మీభవతు తత్క్షణాత్ ॥ **22** ॥ 2093

యవనే భస్మసాన్నీతే భగవాన్ సాత్వతర్షభః।
ఆత్మానం దర్శయామాస ముచుకుందాయ ధీమతే ॥ **23** ॥ 2094

తమాలోక్య ఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససం।
శ్రీవత్సవక్షసం భ్రాజత్కౌస్తుభేన విరాజితం ॥ **24** ॥ 2095

చతుర్భుజం రోచమానం వైజయంత్యా చ మాలయా।
చారుప్రసన్నవదనం స్ఫురన్మకరకుండలం ॥ **25** ॥ 2096

ప్రేక్షణీయం నృలోకస్య సానురాగస్మితేక్షణం।
అపీచ్యవయసం మత్తమృగేంద్రోదారవిక్రమం ॥ **26** ॥ 2097

పర్యపృచ్ఛన్మహాబుద్ధిస్తేజసా తస్య ధర్షితః।
శంకితః శనకై రాజా దుర్ధర్షమివ తేజసా ॥ **27** ॥ 2098

ముచుకుంద ఉవాచ
కో భవానిహ సంప్రాప్తో విపినే గిరిగహ్వరే ।
పద్భ్యాం పద్మపలాశాభ్యాం విచరస్యురుకంటకే ॥ **28** ॥ 2099

కింస్విత్తేజస్వినాం తేజో భగవాన్ వా విభావసుః ।
సూర్యః సోమో మహేంద్రో వా లోకపాలోఽపరోఽపి వా ॥ **29** ॥ 2100

మన్యే త్వాం దేవదేవానాం త్రయాణాం పురుషర్షభం ।
యద్ బాధసే గుహాధ్వాంతం ప్రదీపః ప్రభయా యథా ॥ **30** ॥ 2101

శుశ్రూషతామవ్యలీకమస్మాకం నరపుంగవ ।
స్వజన్మ కర్మ గోత్రం వా కథ్యతాం యది రోచతే ॥ **31** ॥ 2102

వయం తు పురుషవ్యాఘ్ర ఐక్ష్వాకాః క్షత్రబంధవః ।
ముచుకుంద ఇతి ప్రోక్తో యౌవనాశ్వాత్మజః ప్రభో ॥ **32** ॥ 2103

చిరప్రజాగరశ్రాంతో నిద్రయోపహతేంద్రియః ।
శయేఽస్మిన్ విజనే కామం కేనాప్యుత్థాపితోఽధునా ॥ **33** ॥ 2104

సోఽపి భస్మీకృతో నూనమాత్మీయేనైవ పాప్మనా ।
అనంతరం భవాంఛ్రీమాన్ లక్షితోఽమిత్రశాతనః ॥ **34** ॥ 2105

తేజసా తేఽవిషహ్యేణ భూరి ద్రష్టుం న శక్నుమః ।
హతౌజసో మహాభాగ మాననీయోఽసి దేహినాం ॥ **35** ॥ 2106

ఏవం సంభాషితో రాజ్ఞా భగవాన్ భూతభావనః ।
ప్రత్యాహ ప్రహసన్ వాణ్యా మేఘనాదగభీరయా ॥ **36** ॥ 2107

శ్రీభగవానువాచ
జన్మకర్మాభిధానాని సంతి మేఽంగ సహస్రశః ।
న శక్యంతేఽనుసంఖ్యాతుమనంతత్వాన్మయాపి హి ॥ **37** ॥ 2108

క్వచిద్ రజాంసి విమమే పార్థివాన్యురుజన్మభిః।
గుణకర్మాభిధానాని న మే జన్మాని కర్హిచిత్ ॥ **38** ॥ 2109

కాలత్రయోపపన్నాని జన్మకర్మాణి మే నృప।
అనుక్రమంతో నైవాంతం గచ్ఛంతి పరమర్షయః ॥ **39** ॥ 2110

తథాప్యద్యతనాన్యంగ శృణుష్వ గదతో మమ।
విజ్ఞాపితో విరించేన పురాహం ధర్మగుప్తయే।
భూమేర్భారాయమాణానామసురాణాం క్షయాయ చ ॥ **40** ॥ 2111

అవతీర్ణో యదుకులే గృహ ఆనకదుందుభేః।
వదంతి వాసుదేవేతి వసుదేవసుతం హి మాం ॥ **41** ॥ 2112

కాలనేమిర్హతః కంసః ప్రలంబాద్యాశ్చ సద్విషః।
అయం చ యవనో దగ్ధో రాజంస్తే తిగ్మచక్షుషా ॥ **42** ॥ 2113

సోఽహం తవానుగ్రహార్థం గుహామేతాముపాగతః।
ప్రార్థితః ప్రచురం పూర్వం త్వయాహం భక్తవత్సలః ॥ **43** ॥ 2114

వరాన్ వృణీష్వ రాజర్షే సర్వాన్ కామాన్ దదామి తే।
మాం ప్రపన్నో జనః కశ్చిన్న భూయోఽర్హతి శోచితుం ॥ **44** ॥ 2115

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుక్తస్తం ప్రణమ్యాహ ముచుకుందో ముదాన్వితః।
జ్ఞాత్వా నారాయణం దేవం గర్గవాక్యమనుస్మరన్ ॥ **45** ॥ 2116

ముచుకుంద ఉవాచ
విమోహితోఽయం జన ఈశ మాయయా
త్వదీయయా త్వాం న భజత్యనర్థదృక్।
సుఖాయ దుఃఖప్రభవేషు సజ్జతే
గృహేషు యోషిత్ పురుషశ్చ వంచితః ॥ **46** ॥ 2117

లబ్ధ్వా జనో దుర్లభమత్ర మానుషం
కథంచిదవ్యంగమయత్నతోఽనఘ।
పాదారవిందం న భజత్యసన్మతి -
ర్గృహాంధకూపే పతితో యథా పశుః ॥ **47** ॥ 2118

మమైష కాలోఽజిత నిష్ఫలో గతో
రాజ్యశ్రియోన్నద్ధమదస్య భూపతేః।
మర్త్యాత్మబుద్ధేః సుతదారకోశభూ -
ష్వాసజ్జమానస్య దురంతచింతయా ॥ **48** ॥ 2119

కలేవరేఽస్మిన్ ఘటకుడ్యసన్నిభే
నిరూఢమానో నరదేవ ఇత్యహం।
వృతో రథేభాశ్వపదాత్యనీకపై -
ర్గాం పర్యటంస్త్వాగణయన్ సుదుర్మదః ॥ **49** ॥ 2120

ప్రమత్తముచ్చైరితికృత్యచింతయా
ప్రవృద్ధలోభం విషయేషు లాలసం।
త్వమప్రమత్తః సహసాభిపద్యసే
క్షుల్లేలిహానోఽహిరివాఖుమంతకః ॥ **50** ॥ 2121

పురా రథైర్హేమపరిష్కృతైశ్చరన్
మతంగజైర్వా నరదేవసంజ్ఞితః।
స ఏవ కాలేన దురత్యయేన తే
కలేవరో విట్కృమిభస్మసంజ్ఞితః ॥ **51** ॥ 2122

నిర్జిత్య దిక్చక్రమభూతవిగ్రహో
వరాసనస్థః సమరాజవందితః।
గృహేషు మైథున్యసుఖేషు యోషితాం
క్రీడామృగః పూరుష ఈశ నీయతే ॥ **52** ॥ 2123

కరోతి కర్మాణి తపస్సునిష్ఠితో
నివృత్తభోగస్తదపేక్షయా దదత్ ।
పునశ్చ భూయేయమహం స్వరాడితి
ప్రవృద్ధతర్షో న సుఖాయ కల్పతే ॥ **53** ॥ 2124

భవాపవర్గో భ్రమతో యదా భవే -
జ్జనస్య తర్హ్యచ్యుత సత్సమాగమః ।
సత్సంగమో యర్హి తదైవ సద్గతౌ
పరావరేశే త్వయి జాయతే మతిః ॥ **54** ॥ 2125

మన్యే మమానుగ్రహ ఈశ తే కృతో
రాజ్యానుబంధాపగమో యదృచ్ఛయా ।
యః ప్రార్థ్యతే సాధుభిరేకచర్యయా
వనం వివిక్షద్భిరఖండభూమిపైః ॥ **55** ॥ 2126

న కామయేఽన్యం తవ పాదసేవనా -
దకించనప్రార్థ్యతమాద్ వరం విభో ।
ఆరాధ్య కస్త్వాం హ్యపవర్గదం హరే
వృణీత ఆర్యో వరమాత్మబంధనం ॥ **56** ॥ 2127

తస్మాద్ విసృజ్యాశిష ఈశ సర్వతో
రజస్తమఃసత్త్వగుణానుబంధనాః ।
నిరంజనం నిర్గుణమద్వయం పరం
త్వాం జ్ఞప్తిమాత్రం పురుషం వ్రజామ్యహం ॥ **57** ॥ 2128

చిరమిహ వృజినార్తస్తప్యమానోఽనుతాపై -
రవితృషషడమిత్రోఽలబ్ధశాంతిః కథంచిత్ ।
శరణద సముపేతస్త్వత్పదాబ్జం పరాత్మ -
న్నభయమృతమశోకం పాహి మాఽఽపన్నమీశ ॥ **58** ॥ 2129

శ్రీభగవానువాచ
సార్వభౌమ మహారాజ మతిస్తే విమలోర్జితా ।
వరైః ప్రలోభితస్యాపి న కామైర్విహతా యతః ॥ **59** ॥ 2130

ప్రలోభితో వరైర్యత్త్వమప్రమాదాయ విద్ధి తత్ ।
న ధీర్మయ్యేకభక్తానామాశీర్భిర్భిద్యతే క్వచిత్ ॥ **60** ॥ 2131

యుంజానానామభక్తానాం ప్రాణాయామాదిభిర్మనః ।
అక్షీణవాసనం రాజన్ దృశ్యతే పునరుత్థితం ॥ **61** ॥ 2132

విచరస్వ మహీం కామం మయ్యావేశితమానసః ।
అస్త్వేవ నిత్యదా తుభ్యం భక్తిర్మయ్యనపాయినీ ॥ **62** ॥ 2133

క్షాత్రధర్మస్థితో జంతూన్ న్యవధీర్మృగయాదిభిః ।
సమాహితస్తత్తపసా జహ్యఘం మదుపాశ్రితః ॥ **63** ॥ 2134

జన్మన్యనంతరే రాజన్ సర్వభూతసుహృత్తమః ।
భూత్వా ద్విజవరస్త్వం వై మాముపైష్యసి కేవలం ॥ **64** ॥ 2135

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే ముచుకుందస్తుతిర్నామ ఏకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్విపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం సోఽనుగృహీతోఽంగ కృష్ణేనేక్ష్వాకునందనః ।
తం పరిక్రమ్య సన్నమ్య నిశ్చక్రామ గుహాముఖాత్ ॥ **1** ॥ 2136

స వీక్ష్య క్షుల్లకాన్ మర్త్యాన్ పశూన్ వీరుద్వనస్పతీన్ ।
మత్వా కలియుగం ప్రాప్తం జగామ దిశముత్తరాం ॥ **2** ॥ 2137

తపఃశ్రద్ధాయుతో ధీరో నిఃసంగో ముక్తసంశయః ।
సమాధాయ మనః కృష్ణే ప్రావిశద్ గంధమాదనం ॥ **3** ॥ 2138

బదర్యాశ్రమమాసాద్య నరనారాయణాలయం ।
సర్వద్వంద్వసహః శాంతస్తపసాఽఽరాధయద్ధరిం ॥ **4** ॥ 2139

భగవాన్ పునరావ్రజ్య పురీం యవనవేష్టితాం ।
హత్వా మ్లేచ్ఛబలం నిన్యే తదీయం ద్వారకాం ధనం ॥ **5** ॥ 2140

నీయమానే ధనే గోభిర్నృభిశ్చాచ్యుతచోదితైః ।
ఆజగామ జరాసంధస్త్రయోవింశత్యనీకపః ॥ **6** ॥ 2141

విలోక్య వేగరభసం రిపుసైన్యస్య మాధవౌ ।
మనుష్యచేష్టామాపన్నౌ రాజన్ దుద్రువతుర్ద్రుతం ॥ **7** ॥ 2142

విహాయ విత్తం ప్రచురమభీతౌ భీరుభీతవత్ ।
పద్భ్యాం పద్మపలాశాభ్యాం చేరతుర్బహుయోజనం ॥ **8** ॥ 2143

పలాయమానౌ తౌ దృష్ట్వా మాగధః ప్రహసన్ బలీ ।
అన్వధావద్ రథానీకైరీశయోరప్రమాణవిత్ ॥ **9** ॥ 2144

ప్రద్రుత్య దూరం సంశ్రాంతౌ తుంగమారుహతాం గిరిం ।
ప్రవర్షణాఖ్యం భగవాన్ నిత్యదా యత్ర వర్షతి ॥ **10** ॥ 2145

గిరౌ నిలీనావాజ్ఞాయ నాధిగమ్య పదం నృప ।
దదాహ గిరిమేధోభిః సమంతాదగ్నిముత్సృజన్ ॥ **11** ॥ 2146

తత ఉత్పత్య తరసా దహ్యమానతటాదుభౌ ।
దశైకయోజనోత్తుంగాన్నిపేతతురధో భువి ॥ **12** ॥ 2147

అలక్ష్యమాణౌ రిపుణా సానుగేన యదూత్తమౌ ।
స్వపురం పునరాయాతౌ సముద్రపరిఖాం నృప ॥ **13** ॥ 2148

సోఽపి దగ్ధావితి మృషా మన్వానో బలకేశవౌ ।
బలమాకృష్య సుమహన్మగధాన్ మాగధో యయౌ ॥ **14** ॥ 2149

ఆనర్తాధిపతిః శ్రీమాన్ రైవతో రేవతీం సుతాం ।
బ్రహ్మణా చోదితః ప్రాదాద్ బలాయేతి పురోదితం ॥ **15** ॥ 2150

భగవానపి గోవింద ఉపయేమే కురూద్వహ ।
వైదర్భీం భీష్మకసుతాం శ్రియో మాత్రాం స్వయంవరే ॥ **16** ॥ 2151

ప్రమథ్య తరసా రాజ్ఞః శాల్వాదీంశ్చైద్యపక్షగాన్ ।
పశ్యతాం సర్వలోకానాం తార్క్ష్యపుత్రః సుధామివ ॥ **17** ॥ 2152

రాజోవాచ
భగవాన్ భీష్మకసుతాం రుక్మిణీం రుచిరాననాం।
రాక్షసేన విధానేన ఉపయేమ ఇతి శ్రుతం ॥ **18** ॥ 2153

భగవంశ్ఛ్రోతుమిచ్ఛామి కృష్ణస్యామితతేజసః।
యథా మాగధశాల్వాదీన్ జిత్వా కన్యాముపాహరత్ ॥ **19** ॥ 2154

బ్రహ్మన్ కృష్ణకథాః పుణ్యా మాధ్వీర్లోకమలాపహాః।
కో ను తృప్యేత శృణ్వానః శ్రుతజ్ఞో నిత్యనూతనాః ॥ **20** ॥ 2155

శ్రీశుక ఉవాచ
రాజాఽఽసీద్ భీష్మకో నామ విదర్భాధిపతిర్మహాన్।
తస్య పంచాభవన్ పుత్రాః కన్యైకా చ వరాననా ॥ **21** ॥ 2156

రుక్మ్యగ్రజో రుక్మరథో రుక్మబాహురనంతరః।
రుక్మకేశో రుక్మమాలీ రుక్మిణ్యేషాం స్వసా సతీ ॥ **22** ॥ 2157

సోపశ్రుత్య ముకుందస్య రూపవీర్యగుణశ్రియః।
గృహాగతైర్గీయమానాస్తం మేనే సదృశం పతిం ॥ **23** ॥ 2158

తాం బుద్ధిలక్షణౌదార్యరూపశీలగుణాశ్రయాం।
కృష్ణశ్చ సదృశీం భార్యాం సముద్వోఢుం మనో దధే ॥ **24** ॥ 2159

బంధూనామిచ్ఛతాం దాతుం కృష్ణాయ భగినీం నృప।
తతో నివార్య కృష్ణద్విడ్ రుక్మీ చైద్యమమన్యత ॥ **25** ॥ 2160

తదవేత్యాసితాపాంగీ వైదర్భీ దుర్మనా భృశం।
విచింత్యాప్తం ద్విజం కంచిత్ కృష్ణాయ ప్రాహిణోద్ ద్రుతం ॥ **26** ॥ 2161

ద్వారకాం స సమభ్యేత్య ప్రతీహారైః ప్రవేశితః।
అపశ్యదాద్యం పురుషమాసీనం కాంచనాసనే ॥ **27** ॥ 2162

దృష్ట్వా బ్రహ్మణ్యదేవస్తమవరుహ్య నిజాసనాత్ ।
ఉపవేశ్యార్హయాంచక్రే యథాఽఽత్మానం దివౌకసః ॥ **28** ॥ 2163

తం భుక్తవంతం విశ్రాంతముపగమ్య సతాం గతిః ।
పాణినాభిమృశన్ పాదావవ్యగ్రస్తమపృచ్ఛత ॥ **29** ॥ 2164

కచ్చిద్ ద్విజవరశ్రేష్ఠ ధర్మస్తే వృద్ధసమ్మతః ।
వర్తతే నాతికృచ్ఛ్రేణ సంతుష్టమనసః సదా ॥ **30** ॥ 2165

సంతుష్టో యర్హి వర్తేత బ్రాహ్మణో యేన కేనచిత్ ।
అహీయమానః స్వాద్ధర్మాత్ స హ్యస్యాఖిలకామధుక్ ॥ **31** ॥ 2166

అసంతుష్టోఽసకృల్లోకానాప్నోత్యపి సురేశ్వరః ।
అకించనోఽపి సంతుష్టః శేతే సర్వాంగవిజ్వరః ॥ **32** ॥ 2167

విప్రాన్ స్వలాభసంతుష్టాన్ సాధూన్ భూతసుహృత్తమాన్ ।
నిరహంకారిణః శాంతాన్ నమస్యే శిరసాసకృత్ ॥ **33** ॥ 2168

కచ్చిద్ వః కుశలం బ్రహ్మన్ రాజతో యస్య హి ప్రజాః ।
సుఖం వసంతి విషయే పాల్యమానాః స మే ప్రియః ॥ **34** ॥ 2169

యతస్త్వమాగతో దుర్గం నిస్తీర్యేహ యదిచ్ఛయా ।
సర్వం నో బ్రూహ్యగుహ్యం చేత్ కిం కార్యం కరవామ తే ॥ **35** ॥ 2170

ఏవం సంపృష్టసంప్రశ్నో బ్రాహ్మణః పరమేష్ఠినా ।
లీలాగృహీతదేహేన తస్మై సర్వమవర్ణయత్ ॥ **36** ॥ 2171

రుక్మిణ్యువాచ
శ్రుత్వా గుణాన్ భువనసుందర శృణ్వతాం తే
నిర్విశ్య కర్ణవివరైర్హరతోఽంగతాపం ।

రూపం దృశాం దృశిమతామఖిలార్థలాభం
త్వయ్యచ్యుతావిశతి చిత్తమపత్రపం మే ॥ **37** ॥ 2172

కా త్వా ముకుంద మహతీ కులశీలరూప -
విద్యావయోద్రవిణధామభిరాత్మతుల్యం ।
ధీరా పతిం కులవతీ న వృణీత కన్యా
కాలే నృసింహ నరలోకమనోఽభిరామం ॥ **38** ॥ 2173

తన్మే భవాన్ ఖలు వృతః పతిరంగ జాయా -
మాత్మార్పితశ్చ భవతోఽత్ర విభో విధేహి ।
మా వీరభాగమభిమర్శతు చైద్య ఆరాద్
గోమాయువన్మృగపతేర్బలిమంబుజాక్ష ॥ **39** ॥ 2174

పూర్తేష్టదత్తనియమవ్రతదేవవిప్ర -
గుర్వర్చనాదిభిరలం భగవాన్ పరేశః ।
ఆరాధితో యది గదాగ్రజ ఏత్య పాణిం
గృహ్ణాతు మే న దమఘోషసుతాదయోఽన్యే ॥ **40** ॥ 2175

శ్వోభావిని త్వమజితోద్వహనే విదర్భాన్
గుప్తః సమేత్య పృతనాపతిభిః పరీతః ।
నిర్మథ్య చైద్యమగధేంద్రబలం ప్రసహ్య
మాం రాక్షసేన విధినోద్వహ వీర్యశుల్కాం ॥ **41** ॥ 2176

అంతఃపురాంతరచరీమనిహత్య బంధూం -
స్త్వాముద్వహే కథమితి ప్రవదామ్యుపాయం ।
పూర్వేద్యురస్తి మహతీ కులదేవియాత్రా
యస్యాం బహిర్నవవధూర్గిరిజాముపేయాత్ ॥ **42** ॥ 2177

యస్యాంఘ్రిపంకజరజఃస్నపనం మహాంతో
వాంఛంత్యుమాపతిరివాత్మతమోఽపహత్యై ।

యర్హ్యంబుజాక్ష న లభేయ భవత్ప్రసాదం
జహ్యామసూన్ వ్రతకృశాంఛతజన్మభిః స్యాత్ ॥ **43** ॥ 2178

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
ఇత్యేతే గుహ్యసందేశా యదుదేవ మయాఽఽహృతాః।
విమృశ్య కర్తుం యచ్చాత్ర క్రియతాం తదనంతరం ॥ **44** ॥ 2179

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుక్మిణ్యుద్వాహప్రస్తావే ద్విపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

వైదర్భ్యాః స తు సందేశం నిశమ్య యదునందనః ।
ప్రగృహ్య పాణినా పాణిం ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥ **1** ॥ 2180

శ్రీభగవానువాచ

తథాహమపి తచ్చిత్తో నిద్రాం చ న లభే నిశి ।
వేదాహం రుక్మిణా ద్వేషాన్మమోద్వాహో నివారితః ॥ **2** ॥ 2181

తామానయిష్య ఉన్మథ్య రాజన్యాపసదాన్ మృధే ।
మత్పరామనవద్యాంగీమేధసోఽగ్నిశిఖామివ ॥ **3** ॥ 2182

శ్రీశుక ఉవాచ

ఉద్వాహర్క్షం చ విజ్ఞాయ రుక్మిణ్యా మధుసూదనః ।
రథః సంయుజ్యతామాశు దారుకేత్యాహ సారథిం ॥ **4** ॥ 2183

స చాశ్వైః శైవ్యసుగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకైః ।
యుక్తం రథముపానీయ తస్థౌ ప్రాంజలిరగ్రతః ॥ **5** ॥ 2184

ఆరుహ్య స్యందనం శౌరిర్ద్విజమారోప్య తూర్ణగైః ।
ఆనర్తాదేకరాత్రేణ విదర్భానగమద్ధయైః ॥ **6** ॥ 2185

రాజా స కుండినపతిః పుత్రస్నేహవశం గతః।
శిశుపాలాయ స్వాం కన్యాం దాస్యన్ కర్మాణ్యకారయత్ ॥ **7** ॥ 2186

పురం సమ్మృష్టసంసిక్తమార్గరథ్యాచతుష్పథం।
చిత్రధ్వజపతాకాభిస్తోరణైః సమలంకృతం ॥ **8** ॥ 2187

స్రగ్గంధమాల్యాభరణైర్విరజోఽంబరభూషితైః।
జుష్టం స్త్రీపురుషైః శ్రీమద్గృహైరగురుధూపితైః ॥ **9** ॥ 2188

పితౄన్ దేవాన్ సమభ్యర్చ్య విప్రాంశ్చ విధివన్నృప।
భోజయిత్వా యథాన్యాయం వాచయామాస మంగలం ॥ **10** ॥ 2189

సుస్నాతాం సుదతీం కన్యాం కృతకౌతుకమంగలాం।
అహతాంశుకయుగ్మేన భూషితాం భూషణోత్తమైః ॥ **11** ॥ 2190

చక్రుః సామర్గ్యజుర్మంత్రైర్వధ్వా రక్షాం ద్విజోత్తమాః।
పురోహితోఽథర్వవిద్ వై జుహావ గ్రహశాంతయే ॥ **12** ॥ 2191

హిరణ్యరూప్యవాసాంసి తిలాంశ్చ గుడమిశ్రితాన్।
ప్రాదాద్ ధేనూశ్చ విప్రేభ్యో రాజా విధివిదాం వరః ॥ **13** ॥ 2192

ఏవం చేదిపతీ రాజా దమఘోషః సుతాయ వై।
కారయామాస మంత్రజ్ఞైః సర్వమభ్యుదయోచితం ॥ **14** ॥ 2193

మదచ్యుద్భిర్గజానీకైః స్యందనైర్హేమమాలిభిః।
పత్త్యశ్వసంకులైః సైన్యైః పరీతః కుండినం యయౌ ॥ **15** ॥ 2194

తం వై విదర్భాధిపతిః సమభ్యేత్యాభిపూజ్య చ।
నివేశయామాస ముదా కల్పితాన్యనివేశనే ॥ **16** ॥ 2195

తత్ర శాల్వో జరాసంధో దంతవక్త్రో విదూరథః।
ఆజగ్ముశ్చైద్యపక్షీయాః పౌండ్రకాద్యాః సహస్రశః ॥ **17** ॥ 2196

కృష్ణరామద్విషో యత్తాః కన్యాం చైద్యాయ సాధితుం ।
యద్యాగత్య హరేత్ కృష్ణో రామాద్యైర్యదుభిర్వృతః ॥ **18** ॥ 2197

యోత్స్యామః సంహతాస్తేన ఇతి నిశ్చితమానసాః ।
ఆజగ్ముర్భూభుజః సర్వే సమగ్రబలవాహనాః ॥ **19** ॥ 2198

శ్రుత్వైతద్ భగవాన్ రామో విపక్షీయనృపోద్యమం ।
కృష్ణం చైకం గతం హర్తుం కన్యాం కలహశంకితః ॥ **20** ॥ 2199

బలేన మహతా సార్ధం భ్రాతృస్నేహపరిప్లుతః ।
త్వరితః కుండినం ప్రాగాద్ గజాశ్వరథపత్తిభిః ॥ **21** ॥ 2200

భీష్మకన్యా వరారోహా కాంక్షంత్యాగమనం హరేః ।
ప్రత్యాపత్తిమపశ్యంతీ ద్విజస్యాచింతయత్తదా ॥ **22** ॥ 2201

అహో త్రియామాంతరిత ఉద్వాహో మేఽల్పరాధసః ।
నాగచ్ఛత్యరవిందాక్షో నాహం వేద్మ్యత్ర కారణం ।
సోఽపి నావర్తతేఽద్యాపి మత్సందేశహరో ద్విజః ॥ **23** ॥ 2202

అపి మయ్యనవద్యాత్మా దృష్ట్వా కించిజ్జుగుప్సితం ।
మత్పాణిగ్రహణే నూనం నాయాతి హి కృతోద్యమః ॥ **24** ॥ 2203

దుర్భగాయా న మే ధాతా నానుకూలో మహేశ్వరః ।
దేవీ వా విముఖా గౌరీ రుద్రాణీ గిరిజా సతీ ॥ **25** ॥ 2204

ఏవం చింతయతీ బాలా గోవిందహృతమానసా ।
న్యమీలయత కాలజ్ఞా నేత్రే చాశ్రుకలాకులే ॥ **26** ॥ 2205

ఏవం వధ్వాః ప్రతీక్షంత్యా గోవిందాగమనం నృప ।
వామ ఊరుర్భుజో నేత్రమస్ఫురన్ ప్రియభాషిణః ॥ **27** ॥ 2206

అథ కృష్ణవినిర్దిష్టః స ఏవ ద్విజసత్తమః।
అంతఃపురచరీం దేవీం రాజపుత్రీం దదర్శ హ ॥ **28** ॥ 2207

సా తం ప్రహృష్టవదనమవ్యగ్రాత్మగతిం సతీ।
ఆలక్ష్య లక్షణాభిజ్ఞా సమపృచ్ఛచ్ఛుచిస్మితా ॥ **29** ॥ 2208

తస్యా ఆవేదయత్ ప్రాప్తం శశంస యదునందనం।
ఉక్తం చ సత్యవచనమాత్మోపనయనం ప్రతి ॥ **30** ॥ 2209

తమాగతం సమాజ్ఞాయ వైదర్భీ హృష్టమానసా।
న పశ్యంతీ బ్రాహ్మణాయ ప్రియమన్యన్ననామ సా ॥ **31** ॥ 2210

ప్రాప్తౌ శ్రుత్వా స్వదుహితురుద్వాహప్రేక్షణోత్సుకౌ।
అభ్యయాత్తూర్యఘోషేణ రామకృష్ణౌ సమర్హణైః ॥ **32** ॥ 2211

మధుపర్కముపానీయ వాసాంసి విరజాంసి సః।
ఉపాయనాన్యభీష్టాని విధివత్ సమపూజయత్ ॥ **33** ॥ 2212

తయోర్నివేశనం శ్రీమదుపకల్ప్య మహామతిః।
ససైన్యయోః సానుగయోరాతిథ్యం విదధే యథా ॥ **34** ॥ 2213

ఏవం రాజ్ఞాం సమేతానాం యథావీర్యం యథావయః।
యథాబలం యథావిత్తం సర్వైః కామైః సమర్హయత్ ॥ **35** ॥ 2214

కృష్ణమాగతమాకర్ణ్య విదర్భపురవాసినః।
ఆగత్య నేత్రాంజలిభిః పపుస్తన్ముఖపంకజం ॥ **36** ॥ 2215

అస్యైవ భార్యా భవితుం రుక్మిణ్యర్హతి నాపరా।
అసావప్యనవద్యాత్మా భైష్మ్యాః సముచితః పతిః ॥ **37** ॥ 2216

కించిత్సుచరితం యన్నస్తేన తుష్టస్త్రిలోకకృత్।
అనుగృహ్ణాతు గృహ్ణాతు వైదర్భ్యాః పాణిమచ్యుతః ॥ **38** ॥ 2217

ఏవం ప్రేమకలాబద్ధా వదంతి స్మ పురౌకసః।
కన్యా చాంతఃపురాత్ ప్రాగాద్ భటైర్గుప్తాంబికాలయం ॥ **39** ॥ 2218

పద్భ్యాం వినిర్యయౌ ద్రష్టుం భవాన్యాః పాదపల్లవం।
సా చానుధ్యాయతీ సమ్యఙ్ముకుందచరణాంబుజం ॥ **40** ॥ 2219

యతవాఙ్మాతృభిః సార్ధం సఖీభిః పరివారితా।
గుప్తా రాజభటైః శూరైః సన్నద్ధైరుద్యతాయుధైః।
మృదంగశంఖపణవాస్తూర్యభేర్యశ్చ జఘ్నిరే ॥ **41** ॥ 2220

నానోపహారబలిభిర్వారముఖ్యాః సహస్రశః।
స్రగ్గంధవస్త్రాభరణైర్ద్విజపత్న్యః స్వలంకృతాః ॥ **42** ॥ 2221

గాయంతశ్చ స్తువంతశ్చ గాయకా వాద్యవాదకాః।
పరివార్య వధూం జగ్ముః సూతమాగధవందినః ॥ **43** ॥ 2222

ఆసాద్య దేవీసదనం ధౌతపాదకరాంబుజా।
ఉపస్పృశ్య శుచిః శాంతా ప్రవివేశాంబికాంతికం ॥ **44** ॥ 2223

తాం వై ప్రవయసో బాలాం విధిజ్ఞా విప్రయోషితః।
భవానీం వందయాంచక్రుర్భవపత్నీం భవాన్వితాం ॥ **45** ॥ 2224

నమస్యే త్వాంబికేఽభీక్ష్ణం స్వసంతానయుతాం శివాం।
భూయాత్ పతిర్మే భగవాన్ కృష్ణస్తదనుమోదతాం ॥ **46** ॥ 2225

అద్భిర్గంధాక్షతైర్ధూపైర్వాసఃస్రజ్మాల్యభూషణైః।
నానోపహారబలిభిః ప్రదీపావలిభిః పృథక్ ॥ **47** ॥ 2226

విప్రస్త్రియః పతిమతీస్తథా తైః సమపూజయత్।
లవణాపూపతాంబూలకంఠసూత్రఫలేక్షుభిః ॥ **48** ॥ 2227

తస్యై స్త్రియస్తాః ప్రదదుః శేషాం యుయుజురాశిషః।
తాభ్యో దేవ్యై నమశ్చక్రే శేషాం చ జగృహే వధూః ॥ **49** ॥ 2228

మునివ్రతమథ త్యక్త్వా నిశ్చక్రామాంబికాగృహాత్।
ప్రగృహ్య పాణినా భృత్యాం రత్నముద్రోపశోభినా ॥ **50** ॥ 2229

తాం దేవమాయామివ వీరమోహినీం
సుమధ్యమాం కుండలమండితాననాం।
శ్యామాం నితంబార్పితరత్నమేఖలాం
వ్యంజత్స్తనీం కుంతలశంకితేక్షణాం ॥ **51** ॥ 2230

శుచిస్మితాం బింబఫలాధరద్యుతి -
శోణాయమానద్విజకుందకుడ్మలాం।
పదా చలంతీం కలహంసగామినీం
శింజత్కలానూపురధామశోభినా।
విలోక్య వీరా ముముహుః సమాగతా
యశస్వినస్తత్కృతహృచ్ఛయార్దితాః ॥ **52** ॥ 2231

యాం వీక్ష్య తే నృపతయస్తదుదారహాస -
వ్రీడావలోకహృతచేతస ఉజ్ఝితాస్త్రాః।
పేతుః క్షితౌ గజరథాశ్వగతా విమూఢా
యాత్రాచ్ఛలేన హరయేఽర్పయతీం స్వశోభాం ॥ **53** ॥ 2232

సైవం శనైశ్చలయతీ చలపద్మకోశౌ
ప్రాప్తిం తదా భగవతః ప్రసమీక్షమాణా।
ఉత్సార్య వామకరజైరలకానపాంగైః
ప్రాప్తాన్ హ్రియైక్షత నృపాన్ దదృశేఽచ్యుతం సా ॥ **54** ॥ 2233

తాం రాజకన్యాం రథమారురుక్షతీం
జహార కృష్ణో ద్విషతాం సమీక్షతాం।

రథం సమారోప్య సుపర్ణలక్షణం
రాజన్యచక్రం పరిభూయ మాధవః ॥ **55** ॥ 2234

తతో యయౌ రామపురోగమైః శనైః
సృగాలమధ్యాదివ భాగహృద్ధరిః ॥ **56** ॥ 2235

తం మానినః స్వాభిభవం యశఃక్షయం
పరే జరాసంధవశా న సేహిరే ।
అహో ధిగస్మాన్ యశ ఆత్తధన్వనాం
గోపైర్హృతం కేసరిణాం మృగైరివ ॥ **57** ॥ 2236

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుక్మిణీహరణం నామ త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతుఃపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి సర్వే సుసంరబ్ధా వాహానారుహ్య దంశితాః ।
స్వైః స్వైర్బలైః పరిక్రాంతా అన్వీయుర్ధృతకార్ముకాః ॥ **1** ॥ 2237

తానాపతత ఆలోక్య యాదవానీకయూథపాః ।
తస్థుస్తత్సమ్ముఖా రాజన్ విస్ఫూర్జ్య స్వధనూంషి తే ॥ **2** ॥ 2238

అశ్వపృష్ఠే గజస్కంధే రథోపస్థే చ కోవిదాః ।
ముముచుః శరవర్షాణి మేఘా అద్రిష్వపో యథా ॥ **3** ॥ 2239

పత్యుర్బలం శరాసారైశ్ఛన్నం వీక్ష్య సుమధ్యమా ।
సవ్రీడమైక్షత్తద్వక్త్రం భయవిహ్వలలోచనా ॥ **4** ॥ 2240

ప్రహస్య భగవానాహ మా స్మ భైర్వామలోచనే ।
వినంక్ష్యత్యధునైవైతత్తావకైః శాత్రవం బలం ॥ **5** ॥ 2241

తేషాం తద్విక్రమం వీరా గదసంకర్షణాదయః ।
అమృష్యమాణా నారాచైర్జఘ్నుర్హయగజాన్ రథాన్ ॥ **6** ॥ 2242

పేతుః శిరాంసి రథినామశ్వినాం గజినాం భువి ।
సకుండలకిరీటాని సోష్ణీషాణి చ కోటిశః ॥ **7** ॥ 2243

హస్తాః సాసిగదేష్వాసాః కరభా ఊరవోఽంఘ్రయః।
అశ్వాశ్వతరనాగోష్ట్రఖరమర్త్యశిరాంసి చ ॥ **8** ॥ 2244

హన్యమానబలానీకా వృష్ణిభిర్జయకాంక్షిభిః।
రాజానో విముఖా జగ్ముర్జరాసంధపురఃసరాః ॥ **9** ॥ 2245

శిశుపాలం సమభ్యేత్య హృతదారమివాతురం।
నష్టత్విషం గతోత్సాహం శుష్యద్వదనమబ్రువన్ ॥ **10** ॥ 2246

భో భోః పురుషశార్దూల దౌర్మనస్యమిదం త్యజ।
న ప్రియాప్రియయో రాజన్ నిష్ఠా దేహిషు దృశ్యతే ॥ **11** ॥ 2247

యథా దారుమయీ యోషిన్నృత్యతే కుహకేచ్ఛయా।
ఏవమీశ్వరతంత్రోఽయమీహతే సుఖదుఃఖయోః ॥ **12** ॥ 2248

శౌరేః సప్తదశాహం వై సంయుగాని పరాజితః।
త్రయోవింశతిభిః సైన్యైర్జిగ్య ఏకమహం పరం ॥ **13** ॥ 2249

తథాప్యహం న శోచామి న ప్రహృష్యామి కర్హిచిత్।
కాలేన దైవయుక్తేన జానన్ విద్రావితం జగత్ ॥ **14** ॥ 2250

అధునాపి వయం సర్వే వీరయూథపయూథపాః।
పరాజితాః ఫల్గుతంత్ర్యైర్యదుభిః కృష్ణపాలితైః ॥ **15** ॥ 2251

రిపవో జిగ్యురధునా కాల ఆత్మానుసారిణి।
తదా వయం విజేష్యామో యదా కాలః ప్రదక్షిణః ॥ **16** ॥ 2252

ఏవం ప్రబోధితో మిత్ర్యైశ్చైద్యోఽగాత్ సానుగః పురం।
హతశేషాః పునస్తేఽపి యయుః స్వం స్వం పురం నృపాః ॥ **17** ॥ 2253

రుక్మీ తు రాక్షసోద్వాహం కృష్ణద్విడసహన్ స్వసుః।
పృష్ఠతోఽన్వగమత్ కృష్ణమక్షౌహిణ్యా వృతో బలీ ॥ **18** ॥ 2254

రుక్మ్యమర్షీ సుసంరబ్ధః శృణ్వతాం సర్వభూభుజాం ।
ప్రతిజజ్ఞే మహాబాహుర్దంశితః సశరాసనః ॥ **19** ॥ 2255

అహత్వా సమరే కృష్ణమప్రత్యూహ్య చ రుక్మిణీం ।
కుండినం న ప్రవేక్ష్యామి సత్యమేతద్ బ్రవీమి వః ॥ **20** ॥ 2256

ఇత్యుక్త్వా రథమారుహ్య సారథిం ప్రాహ సత్వరః ।
చోదయాశ్వాన్ యతః కృష్ణస్తస్య మే సంయుగం భవేత్ ॥ **21** ॥ 2257

అద్యాహం నిశితైర్బాణైర్గోపాలస్య సుదుర్మతేః ।
నేష్యే వీర్యమదం యేన స్వసా మే ప్రసభం హృతా ॥ **22** ॥ 2258

వికత్థమానః కుమతిరీశ్వరస్యాప్రమాణవిత్ ।
రథేనైకేన గోవిందం తిష్ఠ తిష్ఠేత్యథాహ్వయత్ ॥ **23** ॥ 2259

ధనుర్వికృష్య సుదృఢం జఘ్నే కృష్ణం త్రిభిః శరైః ।
ఆహ చాత్ర క్షణం తిష్ఠ యదూనాం కులపాంసన ॥ **24** ॥ 2260

కుత్ర యాసి స్వసారం మే ముషిత్వా ధ్వాంక్షవద్ధవిః ।
హరిష్యేఽద్య మదం మంద మాయినః కూటయోధినః ॥ **25** ॥ 2261

యావన్న మే హతో బాణైః శయీథా ముంచ దారికాం ।
స్మయన్ కృష్ణో ధనుశ్ఛిత్త్వా షడ్భిర్వివ్యాధ రుక్మిణం ॥ **26** ॥ 2262

అష్టభిశ్చతురో వాహాన్ ద్వాభ్యాం సూతం ధ్వజం త్రిభిః ।
స చాన్యద్ ధనురాదాయ కృష్ణం వివ్యాధ పంచభిః ॥ **27** ॥ 2263

తైస్తాడితః శరౌఘైస్తు చిచ్ఛేద ధనురచ్యుతః ।
పునరన్యదుపాదత్త తదప్యచ్ఛినదవ్యయః ॥ **28** ॥ 2264

పరిఘం పట్టిశం శూలం చర్మాసీ శక్తితోమరౌ ।
యద్ యదాయుధమాదత్త తత్ సర్వం సోఽచ్ఛినద్ధరిః ॥ **29** ॥ 2265

తతో రథాదవప్లుత్య ఖడ్గపాణిర్జిఘాంసయా।
కృష్ణమభ్యద్రవత్ క్రుద్ధః పతంగ ఇవ పావకం ॥ **30** ॥ 2266

తస్య చాపతతః ఖడ్గం తిలశశ్చర్మ చేషుభిః।
ఛిత్త్వాసిమాదదే తిగ్మం రుక్మిణం హంతుముద్యతః ॥ **31** ॥ 2267

దృష్ట్వా భ్రాతృవధోద్యోగం రుక్మిణీ భయవిహ్వలా।
పతిత్వా పాదయోర్భర్తురువాచ కరుణం సతీ ॥ **32** ॥ 2268

యోగేశ్వరాప్రమేయాత్మన్ దేవదేవ జగత్పతే।
హంతుం నార్హసి కల్యాణ భ్రాతరం మే మహాభుజ ॥ **33** ॥ 2269

శ్రీశుక ఉవాచ
తయా పరిత్రాసవికంపితాంగయా
శుచావశుష్యన్ముఖరుద్ధకంఠయా।
కాతర్యవిస్రంసితహేమమాలయా
గృహీతపాదః కరుణో న్యవర్తత ॥ **34** ॥ 2270

చైలేన బద్ధ్వా తమసాధుకారిణం
సశ్మశ్రుకేశం ప్రవపన్ వ్యరూపయత్।
తావన్మమర్దుః పరసైన్యమద్భుతం
యదుప్రవీరా నలినీం యథా గజాః ॥ **35** ॥ 2271

కృష్ణాంతికముపవ్రజ్య దదృశుస్తత్ర రుక్మిణం।
తథాభూతం హతప్రాయం దృష్ట్వా సంకర్షణో విభుః।
విముచ్య బద్ధం కరుణో భగవాన్ కృష్ణమబ్రవీత్ ॥ **36** ॥ 2272

అసాధ్విదం త్వయా కృష్ణ కృతమస్మజ్జుగుప్సితం।
వపనం శ్మశ్రుకేశానాం వైరూప్యం సుహృదో వధః ॥ **37** ॥ 2273

మైవాస్మాన్ సాధ్వ్యసూయేథా భ్రాతుర్వైరూప్యచింతయా।
సుఖదుఃఖదో న చాన్యోఽస్తి యతః స్వకృతభుక్ పుమాన్ ॥ **38** ॥ 2274

బంధుర్వధార్హదోషోఽపి న బంధోర్వధమర్హతి।
త్యాజ్యః స్వేనైవ దోషేణ హతః కిం హన్యతే పునః ॥ **39** ॥ 2275

క్షత్రియాణామయం ధర్మః ప్రజాపతివినిర్మితః।
భ్రాతాపి భ్రాతరం హన్యాద్ యేన ఘోరతరస్తతః ॥ **40** ॥ 2276

రాజ్యస్య భూమేర్విత్తస్య స్త్రియో మానస్య తేజసః।
మానినోఽన్యస్య వా హేతోః శ్రీమదాంధాః క్షిపంతి హి ॥ **41** ॥ 2277

తవేయం విషమా బుద్ధిః సర్వభూతేషు దుర్హృదాం।
యన్మన్యసే సదాభద్రం సుహృదాం భద్రమజ్ఞవత్ ॥ **42** ॥ 2278

ఆత్మమోహో నృణామేష కల్ప్యతే దేవమాయయా।
సుహృద్ దుర్హృదుదాసీన ఇతి దేహాత్మమానినాం ॥ **43** ॥ 2279

ఏక ఏవ పరో హ్యాత్మా సర్వేషామపి దేహినాం।
నానేవ గృహ్యతే మూఢైర్యథా జ్యోతిర్యథా నభః ॥ **44** ॥ 2280

దేహ ఆద్యంతవానేష ద్రవ్యప్రాణగుణాత్మకః।
ఆత్మన్యవిద్యయా క్లృప్తః సంసారయతి దేహినం ॥ **45** ॥ 2281

నాత్మనోఽన్యేన సంయోగో వియోగశ్చాసతః సతి।
తద్ధేతుత్వాత్తత్ప్రసిద్ధేర్దృగ్రూపాభ్యాం యథా రవేః ॥ **46** ॥ 2282

జన్మాదయస్తు దేహస్య విక్రియా నాత్మనః క్వచిత్।
కలానామివ నైవేందోర్మృతిర్వ్యస్య కుహూరివ ॥ **47** ॥ 2283

యథా శయాన ఆత్మానం విషయాన్ ఫలమేవ చ।
అనుభుంక్తేఽప్యసత్యర్థే తథాఽఽప్నోత్యబుధో భవం ॥ **48** ॥ 2284

తస్మాదజ్ఞానజం శోకమాత్మశోషవిమోహనం ।
తత్త్వజ్ఞానేన నిర్హృత్య స్వస్థా భవ శుచిస్మితే ॥ **49** ॥ 2285

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం భగవతా తన్వీ రామేణ ప్రతిబోధితా ।
వైమనస్యం పరిత్యజ్య మనో బుద్ధ్యా సమాదధే ॥ **50** ॥ 2286

ప్రాణావశేష ఉత్సృష్టో ద్విడ్భిర్హృతబలప్రభః ।
స్మరన్ విరూపకరణం వితథాత్మమనోరథః ॥ **51** ॥ 2287

చక్రే భోజకటం నామ నివాసాయ మహత్ పురం ।
అహత్వా దుర్మతిం కృష్ణమప్రత్యూహ్య యవీయసీం ।
కుండినం న ప్రవేక్ష్యామీత్యుక్త్వా తత్రావసద్ రుషా ॥ **52** ॥ 2288

భగవాన్ భీష్మకసుతామేవం నిర్జిత్య భూమిపాన్ ।
పురమానీయ విధివదుపయేమే కురూద్వహ ॥ **53** ॥ 2289

తదా మహోత్సవో నౄణాం యదుపుర్యాం గృహే గృహే ।
అభూదనన్యభావానాం కృష్ణే యదుపతౌ నృప ॥ **54** ॥ 2290

నరా నార్యశ్చ ముదితాః ప్రమృష్టమణికుండలాః ।
పారిబర్హముపాజహ్రుర్వరయోశ్చిత్రవాససోః ॥ **55** ॥ 2291

సా వృష్ణిపుర్యుత్తభితేంద్రకేతుభి -
ర్విచిత్రమాల్యాంబరరత్నతోరణైః ।
బభౌ ప్రతిద్వార్యుపక్లప్తమంగలై -
రాపూర్ణకుంభాగురుధూపదీపకైః ॥ **56** ॥ 2292

సిక్తమార్గా మదచ్యుద్భిరాహూతప్రేష్ఠభూభుజాం ।
గజైర్ద్వాఃసు పరామృష్టరంభాపూగోపశోభితా ॥ **57** ॥ 2293

కురుసృంజయకైకేయవిదర్భయదుకుంతయః ।
మిథో ముముదిరే తస్మిన్ సంభ్రమాత్ పరిధావతాం ॥ **58** ॥ 2294

రుక్మిణ్యా హరణం శ్రుత్వా గీయమానం తతస్తతః ।
రాజానో రాజకన్యాశ్చ బభూవుర్భృశవిస్మితాః ॥ **59** ॥ 2295

ద్వారకాయామభూద్ రాజన్ మహామోదః పురౌకసాం ।
రుక్మిణ్యా రమయోపేతం దృష్ట్వా కృష్ణం శ్రియః పతిం ॥ **60** ॥ 2296

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుక్మిణ్యుద్వాహే చతుఃపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
కామస్తు వాసుదేవాంశో దగ్ధః ప్రాగ్ రుద్రమన్యునా ।
దేహోపపత్తయే భూయస్తమేవ ప్రత్యపద్యత ॥ **1** ॥ 2297

స ఏవ జాతో వైదర్భ్యాం కృష్ణవీర్యసముద్భవః ।
ప్రద్యుమ్న ఇతి విఖ్యాతః సర్వతోఽనవమః పితుః ॥ **2** ॥ 2298

తం శంబరః కామరూపీ హృత్వా తోకమనిర్దశం ।
స విదిత్వాఽఽత్మనః శత్రుం ప్రాస్యోదన్వత్యగాద్ గృహం ॥ **3** ॥ 2299

తం నిర్జగార బలవాన్ మీనః సోఽప్యపరైః సహ ।
వృతో జాలేన మహతా గృహీతో మత్స్యజీవిభిః ॥ **4** ॥ 2300

తం శంబరాయ కైవర్తా ఉపాజహ్రురుపాయనం ।
సూదా మహానసం నీత్వావద్యన్ స్వధితినాద్భుతం ॥ **5** ॥ 2301

దృష్ట్వా తదుదరే బాలం మాయావత్యై న్యవేదయన్ ।
నారదోఽకథయత్ సర్వం తస్యాః శంకితచేతసః ।
బాలస్య తత్త్వముత్పత్తిం మత్స్యోదరనివేశనం ॥ **6** ॥ 2302

సా చ కామస్య వై పత్నీ రతిర్నామ యశస్వినీ ।
పత్యుర్నిర్దగ్ధదేహస్య దేహోత్పత్తిం ప్రతీక్షతీ ॥ **7** ॥ 2303

నిరూపితా శంబరేణ సా సూపొదనసాధనే।
కామదేవం శిశుం బుద్ధ్వా చక్రే స్నేహం తదార్భకే ॥ **8** ॥ 2304

నాతిదీర్ఘేణ కాలేన స కార్ష్ణి రూఢయౌవనః।
జనయామాస నారీణాం వీక్షంతీనాం చ విభ్రమం ॥ **9** ॥ 2305

సా తం పతిం పద్మదలాయతేక్షణం
ప్రలంబబాహుం నరలోకసుందరం।
సవ్రీడహాసోత్తభితభ్రువేక్షతీ
ప్రీత్యోపతస్థే రతిరంగ సొరతైః ॥ **10** ॥ 2306

తామాహ భగవాన్ కార్ష్ణిర్మాతస్తే మతిరన్యథా।
మాతృభావమతిక్రమ్య వర్తసే కామినీ యథా ॥ **11** ॥ 2307

రతిరువాచ
భవాన్ నారాయణసుతః శంబరేణాహృతో గృహాత్।
అహం తేఽధికృతా పత్నీ రతిః కామో భవాన్ ప్రభో ॥ **12** ॥ 2308

ఏష త్వానిర్దశం సింధావక్షిపచ్ఛంబరోఽసురః।
మత్స్యోఽగ్రసీత్తదుదరాదిహ ప్రాప్తో భవాన్ ప్రభో ॥ **13** ॥ 2309

తమిమం జహి దుర్ధర్షం దుర్జయం శత్రుమాత్మనః।
మాయాశతవిదం త్వం చ మాయాభిర్మోహనాదిభిః ॥ **14** ॥ 2310

పరిశోచతి తే మాతా కురరీవ గతప్రజా।
పుత్రస్నేహాకులా దీనా వివత్సా గౌరివాతురా ॥ **15** ॥ 2311

ప్రభాష్యైవం దదౌ విద్యాం ప్రద్యుమ్నాయ మహాత్మనే।
మాయావతీ మహామాయాం సర్వమాయావినాశినీం ॥ **16** ॥ 2312

స చ శంబరమభ్యేత్య సంయుగాయ సమాహ్వయత్ ।
అవిషహ్యాస్తమాక్షేపైః క్షిపన్ సంజనయన్ కలిం ॥ **17** ॥ 2313

సోఽధిక్షిప్తో దుర్వచోభిః పాదాహత ఇవోరగః ।
నిశ్చక్రామ గదాపాణిరమర్షాత్తామ్రలోచనః ॥ **18** ॥ 2314

గదామావిధ్య తరసా ప్రద్యుమ్నాయ మహాత్మనే ।
ప్రక్షిప్య వ్యనదన్నాదం వజ్రనిష్పేషనిష్ఠురం ॥ **19** ॥ 2315

తామాపతంతీం భగవాన్ ప్రద్యుమ్నో గదయా గదాం ।
అపాస్య శత్రవే క్రుద్ధః ప్రాహిణోత్ స్వగదాం నృప ॥ **20** ॥ 2316

స చ మాయాం సమాశ్రిత్య దైతేయీం మయదర్శితాం ।
ముముచేఽస్త్రమయం వర్షం కార్ష్ణి వైహాయసోఽసురః ॥ **21** ॥ 2317

బాధ్యమానోఽస్త్రవర్షేణ రౌక్మిణేయో మహారథః ।
సత్త్వాత్మికాం మహావిద్యాం సర్వమాయోపమర్దినీం ॥ **22** ॥ 2318

తతో గౌహ్యకగాంధర్వపైశాచోరగరాక్షసీః ।
ప్రాయుంక్త శతశో దైత్యః కార్ష్ణిర్వ్యధమయత్ స తాః ॥ **23** ॥ 2319

నిశాతమసిముద్యమ్య సకిరీటం సకుండలం ।
శంబరస్య శిరః కాయాత్ తామ్రశ్మశ్వోజసాహరత్ ॥ **24** ॥ 2320

ఆకీర్యమాణో దివిజైః స్తువద్భిః కుసుమోత్కరైః ।
భార్యయాంబరచారిణ్యా పురం నీతో విహాయసా ॥ **25** ॥ 2321

అంతఃపురవరం రాజన్ లలనాశతసంకులం ।
వివేశ పత్న్యా గగనాద్ విద్యుతేవ బలాహకః ॥ **26** ॥ 2322

తం దృష్ట్వా జలదశ్యామం పీతకౌశేయవాససం ।
ప్రలంబబాహుం తామ్రాక్షం సుస్మితం రుచిరాననం ॥ **27** ॥ 2323

స్వలంకృతముఖాంభోజం నీలవక్రాలకాలిభిః।
కృష్ణం మత్వా స్త్రియో హ్రీతా నిలిల్యుస్తత్ర తత్ర హ ॥ **28** ॥ 2324

అవధార్య శనైరీషద్వైలక్షణ్యేన యోషితః।
ఉపజగ్ముః ప్రముదితాః సస్త్రీరత్నం సువిస్మితాః ॥ **29** ॥ 2325

అథ తత్రాసితాపాంగీ వైదర్భీ వల్గుభాషిణీ।
అస్మరత్ స్వసుతం నష్టం స్నేహస్నుతపయోధరా ॥ **30** ॥ 2326

కో న్వయం నరవైదూర్యః కస్య వా కమలేక్షణః।
ధృతః కయా వా జఠరే కేయం లబ్ధా త్వనేన వా ॥ **31** ॥ 2327

మమ చాప్యాత్మజో నష్టో నీతో యః సూతికాగృహాత్।
ఏతత్తుల్యవయోరూపో యది జీవతి కుత్రచిత్ ॥ **32** ॥ 2328

కథం త్వనేన సంప్రాప్తం సారూప్యం శార్ఙ్గధన్వనః।
ఆకృత్యావయవైర్గత్యా స్వరహాసావలోకనైః ॥ **33** ॥ 2329

స ఏవ వా భవేన్నూనం యో మే గర్భే ధృతోఽర్భకః।
అముష్మిన్ ప్రీతిరధికా వామః స్ఫురతి మే భుజః ॥ **34** ॥ 2330

ఏవం మీమాంసమానాయాం వైదర్భ్యాం దేవకీసుతః।
దేవక్యానకదుందుభ్యాముత్తమశ్లోక ఆగమత్ ॥ **35** ॥ 2331

విజ్ఞాతార్థోఽపి భగవాంస్తూష్ణీమాస జనార్దనః।
నారదోఽకథయత్ సర్వం శంబరాహరణాదికం ॥ **36** ॥ 2332

తచ్ఛ్రుత్వా మహదాశ్చర్యం కృష్ణాంతఃపురయోషితః।
అభ్యనందన్ బహూనబ్దాన్ నష్టం మృతమివాగతం ॥ **37** ॥ 2333

దేవకీ వసుదేవశ్చ కృష్ణరామౌ తథా స్త్రియః।
దంపతీ తౌ పరిష్వజ్య రుక్మిణీ చ యయుర్ముదం ॥ **38** ॥ 2334

నష్టం ప్రద్యుమ్నమాయాతమాకర్ణ్య ద్వారకౌకసః।
అహో మృత ఇవాయాతో బాలో దిష్ట్యేతి హాబ్రువన్ ॥ **39** ॥ 2335

యం వై ముహుః పితృసరూపనిజేశభావా -
స్తన్మాతరో యదభజన్ రహరూఢభావాః।
చిత్రం న తత్ ఖలు రమాస్పదబింబబింబే
కామే స్మరేఽక్షివిషయే కిముతాన్యనార్యః ॥ **40** ॥ 2336

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
ఉత్తరార్ధే ప్రద్యుమ్నోత్పత్తినిరూపణం నామ పంచపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షట్పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
సత్రాజితః స్వతనయాం కృష్ణాయ కృతకిల్బిషః ।
స్యమంతకేన మణినా స్వయముద్యమ్య దత్తవాన్ ॥ **1** ॥ 2337

రాజోవాచ
సత్రాజితః కిమకరోద్ బ్రహ్మన్ కృష్ణస్య కిల్బిషం ।
స్యమంతకః కుతస్తస్య కస్మాద్ దత్తా సుతా హరేః ॥ **2** ॥ 2338

శ్రీశుక ఉవాచ
ఆసీత్ సత్రాజితః సూర్యో భక్తస్య పరమః సఖా ।
ప్రీతస్తస్మై మణిం ప్రాదాత్ సూర్యస్తుష్టః స్యమంతకం ॥ **3** ॥ 2339

స తం బిభ్రన్ మణిం కంఠే భ్రాజమానో యథా రవిః ।
ప్రవిష్టో ద్వారకాం రాజంస్తేజసా నోపలక్షితః ॥ **4** ॥ 2340

తం విలోక్య జనా దూరాత్తేజసా ముష్టదృష్టయః ।
దీవ్యతేఽక్షైర్భగవతే శశంసుః సూర్యశంకితాః ॥ **5** ॥ 2341

నారాయణ నమస్తేఽస్తు శంఖచక్రగదాధర ।
దామోదరారవిందాక్ష గోవింద యదునందన ॥ **6** ॥ 2342

ఏష ఆయాతి సవితా త్వాం దిదృక్షుర్జగత్పతే।
ముష్ణన్ గభస్తిచక్రేణ నృణాం చక్షూంషి తిగ్మగుః ॥ **7** ॥ 2343

ననన్విచ్ఛంతి తే మార్గం త్రిలోక్యాం విబుధర్షభాః।
జ్ఞాత్వాద్య గూఢం యదుషు ద్రష్టుం త్వాం యాత్యజః ప్రభో ॥ **8** ॥ 2344

శ్రీశుక ఉవాచ
నిశమ్య బాలవచనం ప్రహస్యాంబుజలోచనః।
ప్రాహ నాసౌ రవిర్దేవః సత్రాజిన్మణినా జ్వలన్ ॥ **9** ॥ 2345

సత్రాజిత్ స్వగృహం శ్రీమత్ కృతకౌతుకమంగలం।
ప్రవిశ్య దేవసదనే మణిం విప్రైర్న్యవేశయత్ ॥ **10** ॥ 2346

దినే దినే స్వర్ణభారానష్టౌ స సృజతి ప్రభో।
దుర్భిక్షమార్యరిష్టాని సర్పాధివ్యాధయోఽశుభాః।
న సంతి మాయినస్తత్ర యత్రాస్తేఽభ్యర్చితో మణిః ॥ **11** ॥ 2347

స యాచితో మణిం క్వాపి యదురాజాయ శౌరిణా।
నైవార్థకామకుకః ప్రాదాద్ యాచ్ఞాభంగమతర్కయన్ ॥ **12** ॥ 2348

తమేకదా మణిం కంఠే ప్రతిముచ్య మహాప్రభం।
ప్రసేనో హయమారుహ్య మృగయాం వ్యచరద్ వనే ॥ **13** ॥ 2349

ప్రసేనం సహయం హత్వా మణిమాచ్ఛిద్య కేసరీ।
గిరిం విశంజాంబవతా నిహతో మణిమిచ్ఛతా ॥ **14** ॥ 2350

సోఽపి చక్రే కుమారస్య మణిం క్రీడనకం బిలే।
అపశ్యన్ భ్రాతరం భ్రాతా సత్రాజిత్ పర్యతప్యత ॥ **15** ॥ 2351

ప్రాయః కృష్ణేన నిహతో మణిగ్రీవో వనం గతః।
భ్రాతా మమేతి తచ్ఛ్రుత్వా కర్ణే కర్ణేఽజపంజనాః ॥ **16** ॥ 2352

భగవాంస్తదుపశ్రుత్య దుర్యశో లిప్తమాత్మని।
మార్ష్టుం ప్రసేనపదవీమన్వపద్యత నాగరైః ॥ **17** ॥ 2353

హతం ప్రసేనమశ్వం చ వీక్ష్య కేసరిణా వనే।
తం చాద్రిపృష్ఠే నిహతమృక్షేణ దదృశుర్జనాః ॥ **18** ॥ 2354

ఋక్షరాజబిలం భీమమంధేన తమసాఽఽవృతం।
ఏకో వివేశ భగవానవస్థాప్య బహిః ప్రజాః ॥ **19** ॥ 2355

తత్ర దృష్ట్వా మణిశ్రేష్ఠం బాలక్రీడనకం కృతం।
హర్తుం కృతమతిస్తస్మిన్నవతస్థేఽర్భకాంతికే ॥ **20** ॥ 2356

తమపూర్వం నరం దృష్ట్వా ధాత్రీ చుక్రోశ భీతవత్।
తచ్ఛ్రుత్వాభ్యద్రవత్ క్రుద్ధో జాంబవాన్ బలినాం వరః ॥ **21** ॥ 2357

స వై భగవతా తేన యుయుధే స్వామినాఽఽత్మనః।
పురుషం ప్రాకృతం మత్వా కుపితో నానుభావవిత్ ॥ **22** ॥ 2358

ద్వంద్వయుద్ధం సుతుములముభయోర్విజిగీషతోః।
ఆయుధాశ్మద్రుమైర్దోర్భిః క్రవ్యార్థే శ్యేనయోరివ ॥ **23** ॥ 2359

ఆసీత్తదష్టావింశాహమితరేతరముష్టిభిః।
వజ్రనిష్పేషపరుషైరవిశ్రమమహర్నిశం ॥ **24** ॥ 2360

కృష్ణముష్టివినిష్పాతనిష్పిష్టాంగోరుబంధనః।
క్షీణసత్త్వః స్విన్నగాత్రస్తమాహాతీవ విస్మితః ॥ **25** ॥ 2361

జానే త్వాం సర్వభూతానాం ప్రాణ ఓజః సహో బలం।
విష్ణుం పురాణపురుషం ప్రభవిష్ణుమధీశ్వరం ॥ **26** ॥ 2362

త్వం హి విశ్వసృజాం స్రష్టా సృజ్యానామపి యచ్చ సత్।
కాలః కలయతామీశః పర ఆత్మా తథాఽఽత్మనాం ॥ **27** ॥ 2363

యస్యేషదుత్కలితరోషకటాక్షమోక్షై -
ర్వర్త్మాదిశత్ క్షుభితనక్రతిమింగిలోఽబ్ధిః ।
సేతుః కృతః స్వయశ ఉజ్జ్వలితా చ లంకా
రక్షఃశిరాంసి భువి పేతురిషుక్షతాని ॥ **28** ॥ 2364

ఇతి విజ్ఞాతవిజ్ఞానమృక్షరాజానమచ్యుతః ।
వ్యాజహార మహారాజ భగవాన్ దేవకీసుతః ॥ **29** ॥ 2365

అభిమృశ్యారవిందాక్షః పాణినా శంకరేణ తం ।
కృపయా పరయా భక్తం ప్రేమగంభీరయా గిరా ॥ **30** ॥ 2366

మణిహేతోరిహ ప్రాప్తా వయమృక్షపతే బిలం ।
మిథ్యాభిశాపం ప్రమృజన్నాత్మనో మణినామునా ॥ **31** ॥ 2367

ఇత్యుక్తః స్వాం దుహితరం కన్యాం జాంబవతీం ముదా ।
అర్హణార్థం స మణినా కృష్ణాయోపజహార హ ॥ **32** ॥ 2368

అదృష్ట్వా నిర్గమం శౌరేః ప్రవిష్టస్య బిలం జనాః ।
ప్రతీక్ష్య ద్వాదశాహాని దుఃఖితాః స్వపురం యయుః ॥ **33** ॥ 2369

నిశమ్య దేవకీ దేవీ రుక్మిణ్యానకదుందుభిః ।
సుహృదో జ్ఞాతయోఽశోచన్ బిలాత్ కృష్ణమనిర్గతం ॥ **34** ॥ 2370

సత్రాజితం శపంతస్తే దుఃఖితా ద్వారకౌకసః ।
ఉపతస్థుర్మహామాయాం దుర్గాం కృష్ణోపలబ్ధయే ॥ **35** ॥ 2371

తేషాం తు దేవ్యుపస్థానాత్ ప్రత్యాదిష్టాశిషా స చ ।
ప్రాదుర్బభూవ సిద్ధార్థః సదారో హర్షయన్ హరిః ॥ **36** ॥ 2372

ఉపలభ్య హృషీకేశం మృతం పునరివాగతం ।
సహ పత్న్యా మణిగ్రీవం సర్వే జాతమహోత్సవాః ॥ **37** ॥ 2373

సత్రాజితం సమాహూయ సభాయాం రాజసన్నిధౌ।
ప్రాప్తిం చాఖ్యాయ భగవాన్ మణిం తస్మై న్యవేదయత్ ॥ **38** ॥ 2374

స చాతివ్రీడితో రత్నం గృహీత్వావాఙ్ముఖస్తతః।
అనుతప్యమానో భవనమగమత్ స్వేన పాప్మనా ॥ **39** ॥ 2375

సోఽనుధ్యాయంస్తదేవాఘం బలవద్విగ్రహాకులః।
కథం మృజామ్యాత్మరజః ప్రసీదేద్ వాచ్యుతః కథం ॥ **40** ॥ 2376

కిం కృత్వా సాధు మహ్యం స్యాన్న శపేద్ వా జనో యథా।
అదీర్ఘదర్శనం క్షుద్రం మూఢం ద్రవిణలోలుపం ॥ **41** ॥ 2377

దాస్యే దుహితరం తస్మై స్త్రీరత్నం రత్నమేవ చ।
ఉపాయోఽయం సమీచీనస్తస్య శాంతిర్న చాన్యథా ॥ **42** ॥ 2378

ఏవం వ్యవసితో బుద్ధ్యా సత్రాజిత్ స్వసుతాం శుభాం।
మణిం చ స్వయముద్యమ్య కృష్ణాయోపజహార హ ॥ **43** ॥ 2379

తాం సత్యభామాం భగవానుపయేమే యథావిధి।
బహుభిర్యాచితాం శీలరూపౌదార్యగుణాన్వితాం ॥ **44** ॥ 2380

భగవానాహ న మణిం ప్రతీచ్ఛామో వయం నృప।
తవాస్తాం దేవభక్తస్య వయం చ ఫలభాగినః ॥ **45** ॥ 2381

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే స్యమంతకోపాఖ్యానే షట్పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
విజ్ఞాతార్థోఽపి గోవిందో దగ్ధానాకర్ణ్య పాండవాన్ ।
కుంతీం చ కుల్యకరణే సహరామో యయౌ కురూన్ ॥ **1** ॥ 2382

భీష్మం కృపం సవిదురం గాంధారీం ద్రోణమేవ చ ।
తుల్యదుఃఖౌ చ సంగమ్య హా కష్టమితి హోచతుః ॥ **2** ॥ 2383

లబ్ధ్వైతదంతరం రాజన్ శతధన్వానమూచతుః ।
అక్రూరకృతవర్మాణౌ మణిః కస్మాన్న గృహ్యతే ॥ **3** ॥ 2384

యోఽస్మభ్యం సంప్రతిశ్రుత్య కన్యారత్నం విగర్హ్య నః ।
కృష్ణాయాదాన్న సత్రాజిత్ కస్మాద్ భ్రాతరమన్వియాత్ ॥ **4** ॥ 2385

ఏవం భిన్నమతిస్తాభ్యాం సత్రాజితమసత్తమః ।
శయానమవధీల్లోభాత్ స పాపః క్షీణజీవితః ॥ **5** ॥ 2386

స్త్రీణాం విక్రోశమానానాం క్రందంతీనామనాథవత్ ।
హత్వా పశూన్ సౌనికవన్మణిమాదాయ జగ్మివాన్ ॥ **6** ॥ 2387

సత్యభామా చ పితరం హతం వీక్ష్య శుచార్పితా ।
వ్యలపత్తాత తాతేతి హా హతాస్మీతి ముహ్యతీ ॥ **7** ॥ 2388

తైలద్రోణ్యాం మృతం ప్రాస్య జగామ గజసాహ్వయం।
కృష్ణాయ విదితార్థాయ తప్తాఽఽచఖ్యౌ పితుర్వధం ॥ **8** ॥ 2389

తదాకర్ణ్యేశ్వరౌ రాజన్ననుసృత్య నృలోకతాం।
అహో నః పరమం కష్టమిత్యస్రాక్షౌ విలేపతుః ॥ **9** ॥ 2390

ఆగత్య భగవాంస్తస్మాత్ సభార్యః సాగ్రజః పురం।
శతధన్వానమారేభే హంతుం హర్తుం మణిం తతః ॥ **10** ॥ 2391

సోఽపి కృష్ణోద్యమం జ్ఞాత్వా భీతః ప్రాణపరీప్సయా।
సాహాయ్యే కృతవర్మాణమయాచత స చాబ్రవీత్ ॥ **11** ॥ 2392

నాహమీశ్వరయోః కుర్యాం హేలనం రామకృష్ణయోః।
కో ను క్షేమాయ కల్పేత తయోర్వ్యజినమాచరన్ ॥ **12** ॥ 2393

కంసః సహానుగోఽపీతో యద్ద్వేషాత్త్యాజితః శ్రియా।
జరాసంధః సప్తదశ సంయుగాన్ విరథో గతః ॥ **13** ॥ 2394

ప్రత్యాఖ్యాతః స చాక్రూరం పార్ష్ణిగ్రాహమయాచత।
సోఽప్యాహ కో విరుధ్యేత విద్వానీశ్వరయోర్బలం ॥ **14** ॥ 2395

య ఇదం లీలయా విశ్వం సృజత్యవతి హంతి చ।
చేష్టాం విశ్వసృజో యస్య న విదుర్మోహితాజయా ॥ **15** ॥ 2396

యః సప్తహాయనః శైలముత్పాట్యైకేన పాణినా।
దధార లీలయా బాల ఉచ్ఛిలీంధ్రమివార్భకః ॥ **16** ॥ 2397

నమస్తస్మై భగవతే కృష్ణాయాద్భుతకర్మణే।
అనంతాయాదిభూతాయ కూటస్థాయాత్మనే నమః ॥ **17** ॥ 2398

ప్రత్యాఖ్యాతః స తేనాపి శతధన్వా మహామణిం।
తస్మిన్ న్యస్యాశ్వమారుహ్య శతయోజనగం యయౌ ॥ **18** ॥ 2399

గరుడధ్వజమారుహ్య రథం రామజనార్దనౌ ।
అన్వయాతాం మహావేగైరశ్వై రాజన్ గురుద్రుహం ॥ **19** ॥ 2400

మిథిలాయాముపవనే విసృజ్య పతితం హయం ।
పద్భ్యామధావత్ సంత్రస్తః కృష్ణోఽప్యన్వద్రవద్ రుషా ॥ **20** ॥ 2401

పదాతేర్భగవాంస్తస్య పదాతిస్తిగ్మనేమినా ।
చక్రేణ శిర ఉత్కృత్య వాససో వ్యచినోన్మణిం ॥ **21** ॥ 2402

అలబ్ధమణిరాగత్య కృష్ణ ఆహాగ్రజాంతికం ।
వృథా హతః శతధనుర్మణిస్తత్ర న విద్యతే ॥ **22** ॥ 2403

తత ఆహ బలో నూనం స మణిః శతధన్వనా ।
కస్మింశ్చిత్ పురుషే న్యస్తస్తమన్వేష పురం వ్రజ ॥ **23** ॥ 2404

అహం విదేహమిచ్ఛామి ద్రష్టుం ప్రియతమం మమ ।
ఇత్యుక్త్వా మిథిలాం రాజన్ వివేశ యదునందనః ॥ **24** ॥ 2405

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ మైథిలః ప్రీతమానసః ।
అర్హయామాస విధివదర్హణీయం సమర్హణైః ॥ **25** ॥ 2406

ఉవాస తస్యాం కతిచిన్మిథిలాయాం సమా విభుః ।
మానితః ప్రీతియుక్తేన జనకేన మహాత్మనా ।
తతోఽశిక్షద్ గదాం కాలే ధార్తరాష్ట్రః సుయోధనః ॥ **26** ॥ 2407

కేశవో ద్వారకామేత్య నిధనం శతధన్వనః ।
అప్రాప్తిం చ మణేః ప్రాహ ప్రియాయాః ప్రియకృద్ విభుః ॥ **27** ॥ 2408

తతః స కారయామాస క్రియా బంధోర్హతస్య వై ।
సాకం సుహృద్భిర్భగవాన్ యా యాః స్యుః సాంపరాయికాః ॥ **28** ॥ 2409

అక్రూరః కృతవర్మా చ శ్రుత్వా శతధనోర్వధం ।
వ్యూషతుర్భయవిత్రస్తౌ ద్వారకాయాః ప్రయోజకౌ ॥ **29** ॥ 2410

అక్రూరే ప్రోషితేఽరిష్టాన్యాసన్ వై ద్వారకౌకసాం ।
శారీరా మానసాస్తాపా ముహుర్వైకభౌతికాః ॥ **30** ॥ 2411

ఇత్యంగోపదిశంత్యేకే విస్మృత్య ప్రాగుదాహృతం ।
మునివాసనివాసే కిం ఘటేతారిష్టదర్శనం ॥ **31** ॥ 2412

దేవేఽవర్షతి కాశీశః శ్వఫల్కాయాగతాయ వై ।
స్వసుతాం గాందినీం ప్రాదాత్ తతోఽవర్షత్ స్మ కాశిషు ॥ **32** ॥ 2413

తత్సుతస్తత్ప్రభావోఽసావక్రూరో యత్ర యత్ర హ ।
దేవోఽభివర్షతే తత్ర నోపతాపా న మారికాః ॥ **33** ॥ 2414

ఇతి వృద్ధవచః శ్రుత్వా నైతావదిహ కారణం ।
ఇతి మత్వా సమానాయ్య ప్రాహాక్రూరం జనార్దనః ॥ **34** ॥ 2415

పూజయిత్వాభిభాష్యైనం కథయిత్వా ప్రియాః కథాః ।
విజ్ఞాతాఖిలచిత్తజ్ఞః స్మయమాన ఉవాచ హ ॥ **35** ॥ 2416

నను దానపతే న్యస్తస్త్వయ్యాస్తే శతధన్వనా ।
స్యమంతకో మణిః శ్రీమాన్ విదితః పూర్వమేవ నః ॥ **36** ॥ 2417

సత్రాజితోఽనపత్యత్వాద్ గృహ్ణీయుర్దుహితుః సుతాః ।
దాయం నినీయాపః పిండాన్ విముచ్యర్ణం చ శేషితం ॥ **37** ॥ 2418

తథాపి దుర్ధరస్త్వన్యైస్త్వయ్యాస్తాం సువ్రతే మణిః ।
కింతు మామగ్రజః సమ్యఙ్ న ప్రత్యేతి మణిం ప్రతి ॥ **38** ॥ 2419

దర్శయస్వ మహాభాగ బంధూనాం శాంతిమావహ ।
అవ్యుచ్ఛిన్నా మఖాస్తేఽద్య వర్తంతే రుక్మవేదయః ॥ **39** ॥ 2420

ఏవం సామభిరాలబ్ధః శ్వఫల్కతనయో మణిం।
ఆదాయ వాససాచ్ఛన్నం దదౌ సూర్యసమప్రభం ॥ **40** ॥ 2421

స్యమంతకం దర్శయిత్వా జ్ఞాతిభ్యో రజ ఆత్మనః।
విమృజ్య మణినా భూయస్తస్మై ప్రత్యర్పయత్ ప్రభుః ॥ **41** ॥ 2422

యస్త్వేతద్ భగవత ఈశ్వరస్య విష్ణో -
ర్వీర్యాఢ్యం వృజినహరం సుమంగలం చ।
ఆఖ్యానం పఠతి శృణోత్యనుస్మరేద్ వా
దుష్కీర్తిం దురితమపోహ్య యాతి శాంతిం ॥ **42** ॥ 2423

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే స్యమంతకోపాఖ్యానే సప్తపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకదా పాండవాన్ ద్రష్టుం ప్రతీతాన్ పురుషోత్తమః ।
ఇంద్రప్రస్థం గతః శ్రీమాన్ యుయుధానాదిభిర్వృతః ॥ **1** ॥ 2424

దృష్ట్వా తమాగతం పార్థా ముకుందమఖిలేశ్వరం ।
ఉత్తస్థుర్యుగపద్ వీరాః ప్రాణా ముఖ్యమివాగతం ॥ **2** ॥ 2425

పరిష్వజ్యాచ్యుతం వీరా అంగసంగహతైనసః ।
సానురాగస్మితం వక్త్రం వీక్ష్య తస్య ముదం యయుః ॥ **3** ॥ 2426

యుధిష్ఠిరస్య భీమస్య కృత్వా పాదాభివందనం ।
ఫాల్గునం పరిరభ్యాథ యమాభ్యాం చాభివందితః ॥ **4** ॥ 2427

పరమాసన ఆసీనం కృష్ణా కృష్ణమనిందితా ।
నవోఢా వ్రీడితా కించిచ్ఛనైరేత్యాభ్యవందత ॥ **5** ॥ 2428

తథైవ సాత్యకిః పార్థైః పూజితశ్చాభివందితః ।
నిషసాదాసనేఽన్యే చ పూజితాః పర్యుపాసత ॥ **6** ॥ 2429

పృథాం సమాగత్య కృతాభివాదన -
స్తయాతిహార్దార్ద్రదృశాభిరంభితః ।

ఆపృష్టవాంస్తాం కుశలం సహస్నుషాం
పితృష్వసారం పరిపృష్టబాంధవః ॥ 7 ॥ 2430

తమాహ ప్రేమవైక్లవ్యరుద్ధకంఠాశ్రులోచనా ।
స్మరంతీ తాన్ బహూన్ క్లేశాన్ క్లేశాపాయాత్మదర్శనం ॥ 8 ॥ 2431

తదైవ కుశలం నోఽభూత్ సనాథాస్తే కృతా వయం ।
జ్ఞాతీన్ నః స్మరతా కృష్ణ భ్రాతా మే ప్రేషితస్త్వయా ॥ 9 ॥ 2432

న తేఽస్తి స్వపరభ్రాంతిర్విశ్వస్య సుహృదాత్మనః ।
తథాపి స్మరతాం శశ్వత్ క్లేశాన్ హంసి హృది స్థితః ॥ 10 ॥ 2433

యుధిష్ఠిర ఉవాచ
కిం న ఆచరితం శ్రేయో న వేదాహమధీశ్వర ।
యోగేశ్వరాణాం దుర్దర్శో యన్నో దృష్టః కుమేధసాం ॥ 11 ॥ 2434

ఇతి వై వార్షికాన్ మాసాన్ రాజ్ఞా సోఽభ్యర్థితః సుఖం ।
జనయన్ నయనానందమింద్రప్రస్థౌకసాం విభుః ॥ 12 ॥ 2435

ఏకదా రథమారుహ్య విజయో వానరధ్వజం ।
గాండీవం ధనురాదాయ తూణౌ చాక్షయసాయకౌ ॥ 13 ॥ 2436

సాకం కృష్ణేన సన్నద్ధో విహర్తుం విపినం వనం ।
బహువ్యాలమృగాకీర్ణం ప్రావిశత్ పరవీరహా ॥ 14 ॥ 2437

తత్రావిధ్యచ్ఛరైర్వ్యాఘ్రాన్ సూకరాన్ మహిషాన్ రురూన్ ।
శరభాన్ గవయాన్ ఖడ్గాన్ హరిణాంఛశల్లకాన్ ॥ 15 ॥ 2438

తాన్ నిన్యుః కింకరా రాజ్ఞే మేధ్యాన్ పర్వణ్యుపాగతే ।
తృట్పరీతః పరిశ్రాంతో బీభత్సుర్యమునామగాత్ ॥ 16 ॥ 2439

తత్రోపస్పృశ్య విశదం పీత్వా వారి మహారథౌ।
కృష్ణౌ దదృశతుః కన్యాం చరంతీం చారుదర్శనాం ॥ **17** ॥ 2440

తామాసాద్య వరారోహాం సుద్విజాం రుచిరాననాం।
పప్రచ్ఛ ప్రేషితః సఖ్యా ఫాల్గునః ప్రమదోత్తమాం ॥ **18** ॥ 2441

కా త్వం కస్యాసి సుశ్రోణి కుతోఽసి కిం చికీర్షసి।
మన్యే త్వాం పతిమిచ్ఛంతీం సర్వం కథయ శోభనే ॥ **19** ॥ 2442

కాలింద్యువాచ
అహం దేవస్య సవితుర్దుహితా పతిమిచ్ఛతీ।
విష్ణుం వరేణ్యం వరదం తపః పరమమాస్థితా ॥ **20** ॥ 2443

నాన్యం పతిం వృణే వీర తమృతే శ్రీనికేతనం।
తుష్యతాం మే స భగవాన్ ముకుందోఽనాథసంశ్రయః ॥ **21** ॥ 2444

కాలిందీతి సమాఖ్యాతా వసామి యమునాజలే।
నిర్మితే భవనే పిత్రా యావదచ్యుతదర్శనం ॥ **22** ॥ 2445

తథావదద్ గుడాకేశో వాసుదేవాయ సోఽపి తాం।
రథమారోప్య తద్ విద్వాన్ ధర్మరాజముపాగమత్ ॥ **23** ॥ 2446

యదైవ కృష్ణః సందిష్టః పార్థానాం పరమాద్భుతం।
కారయామాస నగరం విచిత్రం విశ్వకర్మణా ॥ **24** ॥ 2447

భగవాంస్తత్ర నివసన్ స్వానాం ప్రియచికీర్షయా।
అగ్నయే ఖాండవం దాతుమర్జునస్యాస సారథిః ॥ **25** ॥ 2448

సోఽగ్నిస్తుష్టో ధనురదాద్ధయాంశ్వేతాన్ రథం నృప।
అర్జునాయాక్షయౌ తూణౌ వర్మ చాభేద్యమస్త్రిభిః ॥ **26** ॥ 2449

మయశ్చ మోచితో వహ్నేః సభాం సఖ్య ఉపాహరత్।
యస్మిన్ దుర్యోధనస్యాసీజ్జలస్థలదృశిభ్రమః ॥ **27** ॥ 2450

స తేన సమనుజ్ఞాతః సుహృద్భిశ్చానుమోదితః।
ఆయయౌ ద్వారకాం భూయః సాత్యకిప్రముఖైర్వృతః ॥ **28** ॥ 2451

అథోపయేమే కాలిందీం సుపుణ్యర్త్వర్క ఊర్జితే।
వితన్వన్ పరమానందం స్వానాం పరమమంగలం ॥ **29** ॥ 2452

విందానువిందావావంత్యౌ దుర్యోధనవశానుగౌ।
స్వయంవరే స్వభగినీం కృష్ణే సక్తాం న్యషేధతాం ॥ **30** ॥ 2453

రాజాధిదేవ్యాస్తనయాం మిత్రవిందాం పితృష్వసుః।
ప్రసహ్య హృతవాన్ కృష్ణో రాజన్ రాజ్ఞాం ప్రపశ్యతాం ॥ **31** ॥ 2454

నగ్నజిన్నామ కౌసల్య ఆసీద్ రాజాతిధార్మికః।
తస్య సత్యాభవత్ కన్యా దేవీ నాగ్నజితీ నృప ॥ **32** ॥ 2455

న తాం శేకుర్నృపా వోఢుమజిత్వా సప్త గోవృషాన్।
తీక్ష్ణశృంగాన్ సుదుర్ధర్షాన్ వీరగంధాసహాన్ ఖలాన్ ॥ **33** ॥ 2456

తాం శ్రుత్వా వృషజిల్లభ్యాం భగవాన్ సాత్వతాం పతిః।
జగామ కౌసల్యపురం సైన్యేన మహతా వృతః ॥ **34** ॥ 2457

స కోసలపతిః ప్రీతః ప్రత్యుత్థానాసనాదిభిః।
అర్హణేనాపి గురుణా పూజయన్ ప్రతినందితః ॥ **35** ॥ 2458

వరం విలోక్యాభిమతం సమాగతం
నరేంద్రకన్యా చకమే రమాపతిం।
భూయాదయం మే పతిరాశిషోఽమలాః
కరోతు సత్యా యది మే ధృతో వ్రతైః ॥ **36** ॥ 2459

యత్పాదపంకజరజః శిరసా బిభర్తి
శ్రీరబ్జజః సగిరిశః సహలోకపాలైః।
లీలాతనూః స్వకృతసేతుపరీప్సయేశః
కాలే దధత్ స భగవాన్ మమ కేన తుష్యేత్ ॥ **37** ॥ 2460

అర్చితం పునరిత్యాహ నారాయణ జగత్పతే।
ఆత్మానందేన పూర్ణస్య కరవాణి కిమల్పకః ॥ **38** ॥ 2461

శ్రీశుక ఉవాచ
తమాహ భగవాన్ హృష్టః కృతాసనపరిగ్రహః।
మేఘగంభీరయా వాచా సస్మితం కురునందన ॥ **39** ॥ 2462

శ్రీభగవానువాచ
నరేంద్ర యాచ్ఞా కవిభిర్విగర్హితా
రాజన్యబంధోర్నిజధర్మవర్తినః।
తథాపి యాచే తవ సౌహృదేచ్ఛయా
కన్యాం త్వదీయాం న హి శుల్కదా వయం ॥ **40** ॥ 2463

రాజోవాచ
కోఽన్యస్తేఽభ్యధికో నాథ కన్యావర ఇహేప్సితః।
గుణైకధామ్నో యస్యాంగే శ్రీర్వసత్యనపాయినీ ॥ **41** ॥ 2464

కిం త్వస్మాభిః కృతః పూర్వం సమయః సాత్వతర్షభ।
పుంసాం వీర్యపరీక్షార్థం కన్యావరపరీప్సయా ॥ **42** ॥ 2465

సప్తైతే గోవృషా వీర దుర్దాంతా దురవగ్రహాః।
ఏతైర్భగ్నాః సుబహవో భిన్నగాత్రా నృపాత్మజాః ॥ **43** ॥ 2466

యదిమే నిగృహీతాః స్యుస్త్వయైవ యదునందన।
వరో భవానభిమతో దుహితుర్మే శ్రియః పతే ॥ **44** ॥ 2467

ఏవం సమయమాకర్ణ్య బద్ధ్వా పరికరం ప్రభుః।
ఆత్మానం సప్తధా కృత్వా న్యగృహ్ణాల్లీలయైవ తాన్ ॥ **45** ॥ 2468

బద్ధ్వా తాన్ దామభిః శౌరిర్భగ్నదర్పాన్ హతౌజసః।
వ్యకర్షల్లీలయా బద్ధాన్ బాలో దారుమయాన్ యథా ॥ **46** ॥ 2469

తతః ప్రీతః సుతాం రాజా దదౌ కృష్ణాయ విస్మితః।
తాం ప్రత్యగృహ్ణాద్ భగవాన్ విధివత్ సదృశీం ప్రభుః ॥ **47** ॥ 2470

రాజపత్న్యశ్చ దుహితుః కృష్ణం లబ్ధ్వా ప్రియం పతిం।
లేభిరే పరమానందం జాతశ్చ పరమోత్సవః ॥ **48** ॥ 2471

శంఖభేర్యానకా నేదుర్గీతవాద్యద్విజాశిషః।
నరా నార్యః ప్రముదితాః సువాసఃస్రగలంకృతాః ॥ **49** ॥ 2472

దశధేనుసహస్రాణి పారిబర్హమదాద్ విభుః।
యువతీనాం త్రిసాహస్రం నిష్కగ్రీవసువాససాం ॥ **50** ॥ 2473

నవనాగసహస్రాణి నాగాచ్ఛతగుణాన్ రథాన్।
రథాచ్ఛతగుణానశ్వానశ్వాచ్ఛతగుణాన్ నరాన్ ॥ **51** ॥ 2474

దంపతీ రథమారోప్య మహత్యా సేనయా వృతౌ।
స్నేహప్రక్లిన్నహృదయో యాపయామాస కోసలః ॥ **52** ॥ 2475

శ్రుత్వైతద్ రురుధుర్భూపా నయంతం పథి కన్యకాం।
భగ్నవీర్యాః సుదుర్మర్షా యదుభిర్గోవృషైః పురా ॥ **53** ॥ 2476

తానస్యతః శరవ్రాతాన్ బంధుప్రియకృదర్జునః।
గాండీవీ కాలయామాస సింహః క్షుద్రమృగానివ ॥ **54** ॥ 2477

పారిబర్హముపాగృహ్య ద్వారకామేత్య సత్యయా।
రేమే యదూనామృషభో భగవాన్ దేవకీసుతః ॥ **55** ॥ 2478

శ్రుతకీర్తేః సుతాం భద్రాముపయేమే పితృష్వసుః।
కైకేయీం భ్రాతృభిర్దత్తాం కృష్ణః సంతర్దనాదిభిః ॥ **56** ॥ 2479

సుతాం చ మద్రాధిపతేర్లక్ష్మణాం లక్షణైర్యుతాం।
స్వయంవరే జహారైకః స సుపర్ణః సుధామివ ॥ **57** ॥ 2480

అన్యాశ్చైవంవిధా భార్యాః కృష్ణస్యాసన్ సహస్రశః।
భౌమం హత్వా తన్నిరోధాదాహృతాశ్చారుదర్శనాః ॥ **58** ॥ 2481

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే అష్టమహిష్యుద్వాహో నామ అష్టపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

యథా హతో భగవతా భౌమో యేన చ తాః స్త్రియః।
నిరుద్ధా ఏతదాచక్ష్వ విక్రమం శార్ఙ్గధన్వనః ॥ **1** ॥ 2482

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇంద్రేణ హృతచ్ఛత్రేణ హృతకుండలబంధునా।
హృతామరాద్రిస్థానేన జ్ఞాపితో భౌమచేష్టితం।
సభార్యో గరుడారూఢః ప్రాగ్జ్యోతిషపురం యయౌ ॥ **2** ॥ 2483

గిరిదుర్గైః శస్త్రదుర్గైర్జలాగ్న్యనిలదుర్గమం।
మురపాశాయుతైర్ఘోరైర్దృఢైః సర్వత ఆవృతం ॥ **3** ॥ 2484

గదయా నిర్విభేదాద్రీన్ శస్త్రదుర్గాణి సాయకైః।
చక్రేణాగ్నిం జలం వాయుం మురపాశాంస్తథాసినా ॥ **4** ॥ 2485

శంఖనాదేన యంత్రాణి హృదయాని మనస్వినాం।
ప్రాకారం గదయా గుర్వ్యా నిర్బిభేద గదాధరః ॥ **5** ॥ 2486

పాంచజన్యధ్వనిం శ్రుత్వా యుగాంతాశనిభీషణం।
మురః శయాన ఉత్తస్థౌ దైత్యః పంచశిరా జలాత్ ॥ **6** ॥ 2487

త్రిశూలముద్యమ్య సుదుర్నిరీక్షణో
యుగాంతసూర్యానలరోచిరుల్బణః।
గ్రసంస్త్రిలోకీమివ పంచభిర్ముఖై -
రభ్యద్రవత్తార్క్ష్యసుతం యథోరగః ॥ 7 ॥ 2488

ఆవిధ్య శూలం తరసా గరుత్మతే
నిరస్య వక్త్రైర్వ్యనదత్ స పంచభిః।
స రోదసీ సర్వదిశోఽంతరం మహా -
నాపూరయన్నండకటాహమావృణోత్ ॥ 8 ॥ 2489

తదాపతద్ వై త్రిశిఖం గరుత్మతే
హరిః శరాభ్యామభినత్త్రిధౌజసా।
ముఖేషు తం చాపి శరైరతాడయత్
తస్మై గదాం సోఽపి రుషా వ్యముంచత ॥ 9 ॥ 2490

తామాపతంతీం గదయా గదాం మృధే
గదాగ్రజో నిర్బిభిదే సహస్రధా।
ఉద్యమ్య బాహూనభిధావతోఽజితః
శిరాంసి చక్రేణ జహార లీలయా ॥ 10 ॥ 2491

వ్యసుః పపాతాంభసి కృత్తశీర్షో
నికృత్తశృంగోఽద్రిరివేంద్రతేజసా।
తస్యాత్మజాః సప్త పితుర్వధాతురాః
ప్రతిక్రియామర్షజుషః సముద్యతాః ॥ 11 ॥ 2492

తామ్రోఽంతరిక్షః శ్రవణో విభావసు -
ర్వసుర్నభస్వానరుణశ్చ సప్తమః।
పీఠం పురస్కృత్య చమూపతిం మృధే
భౌమప్రయుక్తా నిరగన్ ధృతాయుధాః ॥ 12 ॥ 2493

ప్రాయుంజతాసాద్య శరానసీన్ గదాః
శక్త్యృష్టిశూలాన్యజితే రుషోల్బణాః।
తచ్ఛస్త్రకూటం భగవాన్ స్వమార్గణై -
రమోఘవీర్యస్తిలశశ్చకర్త హ ॥ **13** ॥ 2494

తాన్ పీఠముఖ్యాననయద్ యమక్షయం
నికృత్తశీర్షోరుభుజాంఘ్రివర్మణః।
స్వానీకపానచ్యుతచక్రసాయకై -
స్తథా నిరస్తాన్ నరకో ధరాసుతః ॥ **14** ॥ 2495

నిరీక్ష్య దుర్మర్షణ ఆస్రవన్మదై -
ర్గజైః పయోధిప్రభవైర్నిరాక్రమత్।
దృష్ట్వా సభార్యం గరుడోపరి స్థితం
సూర్యోపరిష్టాత్ సతడిద్ఘనం యథా।
కృష్ణం స తస్మై వ్యసృజచ్ఛతఘ్నీం
యోధాశ్చ సర్వే యుగపత్ స్మ వివ్యధుః ॥ **15** ॥ 2496

తద్ భౌమసైన్యం భగవాన్ గదాగ్రజో
విచిత్రవాజైర్నిశితైః శిలీముఖైః।
నికృత్తబాహూరుశిరోధ్రవిగ్రహం
చకార తర్హ్యేవ హతాశ్వకుంజరం ॥ **16** ॥ 2497

యాని యోధైః ప్రయుక్తాని శస్త్రాస్త్రాణి కురూద్వహ।
హరిస్తాన్యచ్ఛినత్తీక్ష్ణైః శరైరేకైకశస్త్రిభిః ॥ **17** ॥ 2498

ఉహ్యమానః సుపర్ణేన పక్షాభ్యాం నిఘ్నతా గజాన్।
గరుత్మతా హన్యమానాస్తుండపక్షనఖైర్గజాః ॥ **18** ॥ 2499

పురమేవావిశన్నార్తా నరకో యుధ్యయుధ్యత।
దృష్ట్వా విద్రావితం సైన్యం గరుడేనార్దితం స్వకం ॥ **19** ॥ 2500

తం భౌమః ప్రాహరచ్ఛక్త్యా వజ్రః ప్రతిహతో యతః।
నాకంపత తయా విద్ధో మాలాహత ఇవ ద్విపః ॥ **20** ॥ 2501

శూలం భౌమోఽచ్యుతం హంతుమాదదే వితథోద్యమః।
తద్విసర్గాత్ పూర్వమేవ నరకస్య శిరో హరిః।
అపాహరద్ గజస్థస్య చక్రేణ క్షురనేమినా ॥ **21** ॥ 2502

సకుండలం చారుకిరీటభూషణం
బభౌ పృథివ్యాం పతితం సముజ్జ్వలత్।
హాహేతి సాధ్విత్యృషయః సురేశ్వరా
మాల్యైర్ముకుందం వికిరంత ఈడిరే ॥ **22** ॥ 2503

తతశ్చ భూః కృష్ణముపేత్య కుండలే
ప్రతప్తజాంబూనదరత్నభాస్వరే।
సవైజయంత్యా వనమాలయార్పయత్
ప్రాచేతసం ఛత్రమథో మహామణిం ॥ **23** ॥ 2504

అస్తౌషీదథ విశ్వేశం దేవీ దేవవరార్చితం।
ప్రాంజలిః ప్రణతా రాజన్ భక్తిప్రవణయా ధియా ॥ **24** ॥ 2505

భూమిరువాచ
నమస్తే దేవదేవేశ శంఖచక్రగదాధర।
భక్తేచ్ఛోపాత్తరూపాయ పరమాత్మన్ నమోఽస్తు తే ॥ **25** ॥ 2506

నమః పంకజనాభాయ నమః పంకజమాలినే।
నమః పంకజనేత్రాయ నమస్తే పంకజాంఘ్రయే ॥ **26** ॥ 2507

నమో భగవతే తుభ్యం వాసుదేవాయ విష్ణవే।
పురుషాయాదిబీజాయ పూర్ణబోధాయ తే నమః ॥ **27** ॥ 2508

అజాయ జనయిత్రేఽస్య బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే ।
పరావరాత్మన్ భూతాత్మన్ పరమాత్మన్ నమోఽస్తు తే ॥ **28** ॥ 2509

త్వం వై సిసృక్షూ రజ ఉత్కటం ప్రభో
తమో నిరోధాయ బిభర్ష్యసంవృతః ।
స్థానాయ సత్త్వం జగతో జగత్పతే
కాలః ప్రధానం పురుషో భవాన్ పరః ॥ **29** ॥ 2510

అహం పయో జ్యోతిరథానిలో నభో
మాత్రాణి దేవా మన ఇంద్రియాణి ।
కర్తా మహానిత్యఖిలం చరాచరం
త్వయ్యద్వితీయే భగవన్నయం భ్రమః ॥ **30** ॥ 2511

తస్యాత్మజోఽయం తవ పాదపంకజం
భీతః ప్రపన్నార్తిహరోపసాదితః ।
తత్ పాలయైనం కురు హస్తపంకజం
శిరస్యముష్యాఖిలకల్మషాపహం ॥ **31** ॥ 2512

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి భూమ్యార్థితో వాగ్భిర్భగవాన్ భక్తినమ్రయా ।
దత్త్వాభయం భౌమగృహం ప్రావిశత్ సకలర్ద్ధిమత్ ॥ **32** ॥ 2513

తత్ర రాజన్యకన్యానాం షట్సహస్రాధికాయుతం ।
భౌమాహృతానాం విక్రమ్య రాజభ్యో దదృశే హరిః ॥ **33** ॥ 2514

తం ప్రవిష్టం స్త్రియో వీక్ష్య నరవీరం విమోహితాః ।
మనసా వవ్రిరేఽభీష్టం పతిం దైవోపసాదితం ॥ **34** ॥ 2515

భూయాత్ పతిరయం మహ్యం ధాతా తదనుమోదతాం ।
ఇతి సర్వాః పృథక్ కృష్ణే భావేన హృదయం దధుః ॥ **35** ॥ 2516

తాః ప్రాహిణోద్ ద్వారవతీం సుమృష్టవిరజోఽంబరాః।
నరయానైర్మహాకోశాన్ రథాశ్వాన్ ద్రవిణం మహత్ ॥ **36** ॥ 2517

ఐరావతకులేభాంశ్చ చతుర్దంతాంస్తరస్వినః।
పాండురాంశ్చ చతుఃషష్టిం ప్రేషయామాస కేశవః ॥ **37** ॥ 2518

గత్వా సురేంద్రభవనం దత్త్వాదిత్యై చ కుండలే।
పూజితస్త్రిదశేంద్రేణ సహేంద్రాణ్యా చ సప్రియః ॥ **38** ॥ 2519

చోదితో భార్యయోత్పాట్య పారిజాతం గరుత్మతి।
ఆరోప్య సేంద్రాన్ విబుధాన్ నిర్జిత్యోపానయత్ పురం ॥ **39** ॥ 2520

స్థాపితః సత్యభామాయా గృహోద్యానోపశోభనః।
అన్వగుర్భ్రమరాః స్వర్గాత్ తద్గంధాసవలంపటాః ॥ **40** ॥ 2521

యయాచ ఆనమ్య కిరీటకోటిభిః
పాదౌ స్పృశన్నచ్యుతమర్థసాధనం।
సిద్ధార్థ ఏతేన విగృహ్యతే మహా -
నహో సురాణాం చ తమో ధిగాఢ్యతాం ॥ **41** ॥ 2522

అథో ముహూర్త ఏకస్మిన్ నానాగారేషు తాః స్త్రియః।
యథోపయేమే భగవాంస్తావద్రూపధరోఽవ్యయః ॥ **42** ॥ 2523

గృహేషు తాసామనపాయ్యతర్క్యకృ -
న్నిరస్తసామ్యాతిశయేష్వవస్థితః।
రేమే రమాభిర్నిజకామసంప్లుతో
యథేతరో గార్హకమేధికాంశ్చరన్ ॥ **43** ॥ 2524

ఇత్థం రమాపతిమవాప్య పతిం స్త్రియస్తా
బ్రహ్మాదయోఽపి న విదుః పదవీం యదీయాం।

భేజుర్ముదావిరతమేధితయానురాగ -
హాసావలోకనవసంగమజల్పలజ్జాః ॥ **44** ॥ 2525

ప్రత్యుద్గమాసనవరార్హణపాదశౌచ -
తాంబూలవిశ్రమణవీజనగంధమాల్యైః ।
కేశప్రసారశయనస్నపనోపహార్యై -
ర్దాసీశతా అపి విభోర్విదధుః స్మ దాస్యం ॥ **45** ॥ 2526

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
ఉత్తరార్ధే పారిజాతహరణనరకవధో నామ ఏకోనషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
కర్హిచిత్ సుఖమాసీనం స్వతల్పస్థం జగద్గురుం ।
పతిం పర్యచరద్ భైష్మీ వ్యజనేన సఖీజనైః ॥ **1** ॥ 2527

యస్త్వేతల్లీలయా విశ్వం సృజత్యత్త్యవతీశ్వరః ।
స హి జాతః స్వసేతూనాం గోపీథాయ యదుష్వజః ॥ **2** ॥ 2528

తస్మిన్నంతర్గృహే భ్రాజన్ముక్తాదామవిలంబినా ।
విరాజితే వితానేన దీపైర్మణిమయైరపి ॥ **3** ॥ 2529

మల్లికాదామభిః పుష్పైర్ద్విరేఫకులనాదితైః ।
జాలరంధ్రప్రవిష్టైశ్చ గోభిశ్చంద్రమసోఽమలైః ॥ **4** ॥ 2530

పారిజాతవనామోదవాయునోద్యానశాలినా ।
ధూపైరగురుజై రాజన్ జాలరంధ్రవినిర్గతైః ॥ **5** ॥ 2531

పయఃఫేననిభే శుభ్రే పర్యంకే కశిపూత్తమే ।
ఉపతస్థే సుఖాసీనం జగతామీశ్వరం పతిం ॥ **6** ॥ 2532

వాలవ్యజనమాదాయ రత్నదండం సఖీకరాత్ ।
తేన వీజయతీ దేవీ ఉపాసాంచక్ర ఈశ్వరం ॥ **7** ॥ 2533

సోపాచ్యుతం క్వణయతీ మణినూపురాభ్యాం
రేజేఽంగులీయవలయవ్యజనాగ్రహస్తా ।
వస్త్రాంతగూఢకుచకుంకుమశోణహార -
భాసా నితంబధృతయా చ పరార్ధ్యకాంచ్యా ॥ **8** ॥ 2534

తాం రూపిణీం శ్రియమనన్యగతిం నిరీక్ష్య
యా లీలయా ధృతతనోరనురూపరూపా ।
ప్రీతః స్మయన్నలకకుండలనిష్కకంఠ -
వక్త్రోల్లసత్స్మితసుధాం హరిరాబభాషే ॥ **9** ॥ 2535

శ్రీభగవానువాచ
రాజపుత్రీప్సితా భూపైర్లోకపాలవిభూతిభిః ।
మహానుభావైః శ్రీమద్భీ రూపౌదార్యబలోర్జితైః ॥ **10** ॥ 2536

తాన్ ప్రాప్తానర్థినో హిత్వా చైద్యాదీన్ స్మరదుర్మదాన్ ।
దత్తా భ్రాత్రా స్వపిత్రా చ కస్మాన్నో వవృషేఽసమాన్ ॥ **11** ॥ 2537

రాజభ్యో బిభ్యతః సుభ్రూ సముద్రం శరణం గతాన్ ।
బలవద్భిః కృతద్వేషాన్ ప్రాయస్త్యక్తనృపాసనాన్ ॥ **12** ॥ 2538

అస్పష్టవర్త్మనాం పుంసామలోకపథమీయుషాం ।
ఆస్థితాః పదవీం సుభ్రూ ప్రాయః సీదంతి యోషితః ॥ **13** ॥ 2539

నిష్కించనా వయం శశ్వన్నిష్కించనజనప్రియాః ।
తస్మాత్ ప్రాయేణ న హ్యాఢ్యా మాం భజంతి సుమధ్యమే ॥ **14** ॥ 2540

యయోరాత్మసమం విత్తం జన్మైశ్వర్యాకృతిర్భవః ।
తయోర్వివాహో మైత్రీ చ నోత్తమాధమయోః క్వచిత్ ॥ **15** ॥ 2541

వైదర్భ్యేతదవిజ్ఞాయ త్వయాదీర్ఘసమీక్షయా ।
వృతా వయం గుణైర్హీనా భిక్షుభిః శ్లాఘితా ముధా ॥ **16** ॥ 2542

అథాత్మనోఽనురూపం వై భజస్వ క్షత్రియర్షభం ।
యేన త్వమాశిషః సత్యా ఇహాముత్ర చ లప్స్యసే ॥ **17** ॥ 2543

చైద్యశాల్వజరాసంధదంతవక్త్రాదయో నృపాః ।
మమ ద్విషంతి వామోరు రుక్మీ చాపి తవాగ్రజః ॥ **18** ॥ 2544

తేషాం వీర్యమదాంధానాం దృప్తానాం స్మయనుత్తయే ।
ఆనీతాసి మయా భద్రే తేజోఽపహరతాసతాం ॥ **19** ॥ 2545

ఉదాసీనా వయం నూనం న స్త్ర్యపత్యార్థకాముకాః ।
ఆత్మలబ్ధ్యాఽఽస్మహే పూర్ణా గేహయోర్జ్యోతిరక్రియాః ॥ **20** ॥ 2546

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏతావదుక్త్వా భగవానాత్మానం వల్లభామివ ।
మన్యమానామవిశ్లేషాత్ తద్దర్పఘ్న ఉపారమత్ ॥ **21** ॥ 2547

ఇతి త్రిలోకేశపతేస్తదాత్మనః
ప్రియస్య దేవ్యశ్రుతపూర్వమప్రియం ।
ఆశ్రుత్య భీతా హృది జాతవేపథు -
శ్చింతాం దురంతాం రుదతీ జగామ హ ॥ **22** ॥ 2548

పదా సుజాతేన నఖారుణశ్రియా
భువం లిఖంత్యశ్రుభిరంజనాసితైః ।
ఆసించతీ కుంకుమరూషితౌ స్తనౌ
తస్థావధోముఖ్యతిదుఃఖరుద్ధవాక్ ॥ **23** ॥ 2549

తస్యాః సుదుఃఖభయశోకవినష్టబుద్ధే -
ర్హస్తాచ్ఛ్లథద్వలయతో వ్యజనం పపాత ।
దేహశ్చ విక్లవధియః సహసైవ ముహ్యన్
రంభేవ వాయువిహతా ప్రవికీర్య కేశాన్ ॥ **24** ॥ 2550

తద్ దృష్ట్వా భగవాన్ కృష్ణః ప్రియాయాః ప్రేమబంధనం ।
హాస్యప్రౌఢిమజానంత్యాః కరుణః సోఽన్వకంపత ॥ **25** ॥ 2551

పర్యంకాదవరుహ్యాశు తాముత్థాప్య చతుర్భుజః ।
కేశాన్ సముహ్య తద్వక్త్రం ప్రామృజత్ పద్మపాణినా ॥ **26** ॥ 2552

ప్రమృజ్యాశ్రుకలే నేత్రే స్తనౌ చోపహతౌ శుచా ।
ఆశ్లిష్య బాహునా రాజన్ననన్యవిషయాం సతీం ॥ **27** ॥ 2553

సాంత్వయామాస సాంత్వజ్ఞః కృపయా కృపణాం ప్రభుః ।
హాస్యప్రౌఢిభ్రమచ్చిత్తామతదర్హాం సతాం గతిః ॥ **28** ॥ 2554

శ్రీభగవానువాచ
మా మా వైదర్భ్యసూయేథా జానే త్వాం మత్పరాయణాం ।
త్వద్వచః శ్రోతుకామేన క్ష్వేల్యాఽఽచరితమంగనే ॥ **29** ॥ 2555

ముఖం చ ప్రేమసంరంభస్ఫురితాధరమీక్షితుం ।
కటాక్షేపారుణాపాంగం సుందరభ్రుకుటీతటం ॥ **30** ॥ 2556

అయం హి పరమో లాభో గృహేషు గృహమేధినాం ।
యన్నర్మైర్నీయతే యామః ప్రియయా భీరు భామిని ॥ **31** ॥ 2557

శ్రీశుక ఉవాచ
సైవం భగవతా రాజన్ వైదర్భీ పరిసాంత్వితా ।
జ్ఞాత్వా తత్పరిహాసోక్తిం ప్రియత్యాగభయం జహౌ ॥ **32** ॥ 2558

బభాష ఋషభం పుంసాం వీక్షంతీ భగవన్ముఖం ।
సవ్రీడహాసరుచిరస్నిగ్ధాపాంగేన భారత ॥ **33** ॥ 2559

రుక్మిణ్యువాచ
నన్వేవమేతదరవిందవిలోచనాహ
యద్ వై భవాన్ భగవతోఽసదృశీ విభూమ్నః।
క్వ స్వే మహిమ్న్యభిరతో భగవాంస్త్ర్యధీశః
క్వాహం గుణప్రకృతిరజ్ఞగృహీతపాదా ॥ **34** ॥ 2560

సత్యం భయాదివ గుణేభ్య ఉరుక్రమాంతః
శేతే సముద్ర ఉపలంభనమాత్ర ఆత్మా।
నిత్యం కదింద్రియగణైః కృతవిగ్రహస్త్వం
త్వత్సేవకైర్నృపపదం విధుతం తమోఽంధం ॥ **35** ॥ 2561

త్వత్పాదపద్మమకరందజుషాం మునీనాం
వర్త్మాస్ఫుటం నృపశుభిర్నను దుర్విభావ్యం।
యస్మాదలౌకికమివేహితమీశ్వరస్య
భూమంస్తవేహితమథో అను యే భవంతం ॥ **36** ॥ 2562

నిష్కించనో నను భవాన్ న యతోఽస్తి కించిద్
యస్మై బలిం బలిభుజోఽపి హరంత్యజాద్యాః।
న త్వా విదంత్యసుతృపోఽంతకమాఢ్యతాంధాః
ప్రేష్ఠో భవాన్ బలిభుజామపి తేఽపి తుభ్యం ॥ **37** ॥ 2563

త్వం వై సమస్తపురుషార్థమయః ఫలాత్మా
యద్వాంఛయా సుమతయో విసృజంతి కృత్స్నం।
తేషాం విభో సముచితో భవతః సమాజః
పుంసః స్త్రియాశ్చ రతయోః సుఖదుఃఖినోర్న ॥ **38** ॥ 2564

త్వం న్యస్తదండమునిభిర్గదితానుభావ
ఆత్మాఽఽత్మదశ్చ జగతామితి మే వృతోఽసి।

హిత్వా భవద్భ్రువ ఉదీరితకాలవేగ -
ధ్వస్తాశిషోఽబ్జభవనాకపతీన్ కుతోఽన్యే ॥ **39** ॥ 2565

జాడ్యం వచస్తవ గదాగ్రజ యస్తు భూపాన్
విద్రావ్య శార్ఙ్గనినదేన జహర్థ మాం త్వం ।
సింహో యథా స్వబలిమీశ పశూన్ స్వభాగం
తేభ్యో భయాద్ యదుదధిం శరణం ప్రపన్నః ॥ **40** ॥ 2566

యద్వాంఛయా నృపశిఖామణయోఽంగ వైన్య -
జాయంతనాహుషగయాదయ ఐకపత్యం ।
రాజ్యం విసృజ్య వివిశుర్వనమంబుజాక్ష
సీదంతి తేఽనుపదవీం త ఇహాస్థితాః కిం ॥ **41** ॥ 2567

కాన్యం శ్రయేత తవ పాదసరోజగంధ -
మాఘ్రాయ సన్ముఖరితం జనతాపవర్గం ।
లక్ష్మ్యాలయం త్వవిగణయ్య గుణాలయస్య
మర్త్యా సదోరుభయమర్థవివిక్తదృష్టిః ॥ **42** ॥ 2568

తం త్వానురూపమభజం జగతామధీశ -
మాత్మానమత్ర చ పరత్ర చ కామపూరం ।
స్యాన్మే తవాంఘ్రిరరణం సృతిభిర్భ్రమంత్యా
యో వై భజంతముపయాత్యనృతాపవర్గః ॥ **43** ॥ 2569

తస్యాః స్యురచ్యుత నృపా భవతోపదిష్టాః
స్త్రీణాం గృహేషు ఖరగోశ్వబిడాలభృత్యాః ।
యత్కర్ణమూలమరికర్షణ నోపయాయాద్
యుష్మత్కథా మృడవిరించసభాసు గీతా ॥ **44** ॥ 2570

త్వక్శ్మశ్రురోమనఖకేశపినద్ధమంత -
ర్మాంసాస్థిరక్తకృమివిట్కఫపిత్తవాతం ।

జీవచ్ఛవం భజతి కాంతమతిర్విమూఢా
యా తే పదాబ్జమకరందమజిఘ్రతీ స్త్రీ ॥ **45** ॥ 2571

అస్త్వంబుజాక్ష మమ తే చరణానురాగ
ఆత్మన్ రతస్య మయి చానతిరిక్తదృష్టేః।
యర్హ్యస్య వృద్ధయ ఉపాత్తరజోఽతిమాత్రో
మామీక్షసే తదు హ నః పరమానుకంపా ॥ **46** ॥ 2572

నైవాలీకమహం మన్యే వచస్తే మధుసూదన।
అంబాయా ఇవ హి ప్రాయః కన్యాయాః స్యాద్ రతిః క్వచిత్ ॥ **47** ॥ 2573

వ్యూఢాయాశ్చాపి పుంశ్చల్యా మనోఽభ్యేతి నవం నవం।
బుధోఽసతీం న బిభృయాత్ తాం బిభ్రదుభయచ్యుతః ॥ **48** ॥ 2574

శ్రీభగవానువాచ
సాధ్వ్యేతచ్ఛ్రోతుకామైస్త్వం రాజపుత్రి ప్రలంభితా।
మయోదితం యదన్వాత్థ సర్వం తత్ సత్యమేవ హి ॥ **49** ॥ 2575

యాన్ యాన్ కామయసే కామాన్ మయ్యకామాయ భామిని।
సంతి హ్యేకాంతభక్తాయాస్తవ కల్యాణి నిత్యదా ॥ **50** ॥ 2576

ఉపలబ్ధం పతిప్రేమ పాతివ్రత్యం చ తేఽనఘే।
యద్వాక్యైశ్చాల్యమానాయా న ధీర్మయ్యపకర్షితా ॥ **51** ॥ 2577

యే మాం భజంతి దాంపత్యే తపసా వ్రతచర్యయా।
కామాత్మానోఽపవర్గేశం మోహితా మమ మాయయా ॥ **52** ॥ 2578

మాం ప్రాప్య మానిన్యపవర్గసంపదం
వాంఛంతి యే సంపద ఏవ తత్పతిం।
తే మందభాగ్యా నిరయేఽపి యే నృణాం
మాత్రాత్మకత్వాన్నిరయాః సుసంగమః ॥ **53** ॥ 2579

దిష్ట్యా గృహేశ్వర్యసకృన్మయి త్వయా
కృతానువృత్తిర్భవమోచనీ ఖలైః।
సుదుష్కరాసౌ సుతరాం దురాశిషో
హ్యసుంభరాయా నికృతింజుషః స్త్రియాః ॥ **54** ॥ 2580

న త్వాదృశీం ప్రణయినీం గృహిణీం గృహేషు
పశ్యామి మానిని యయా స్వవివాహకాలే।
ప్రాప్తాన్ నృపానవగణయ్య రహోహరో మే
ప్రస్థాపితో ద్విజ ఉపశ్రుతసత్కథస్య ॥ **55** ॥ 2581

భ్రాతుర్విరూపకరణం యుధి నిర్జితస్య
ప్రోద్వాహపర్వణి చ తద్వధమక్షగోష్ట్యాం।
దుఃఖం సముత్థమసహోఽస్మదయోగభీత్యా
నైవాబ్రవీః కిమపి తేన వయం జితాస్తే ॥ **56** ॥ 2582

దూతస్త్వయాఽఽత్మలభనే సువివిక్తమంత్రః
ప్రస్థాపితో మయి చిరాయతి శూన్యమేతత్।
మత్వా జిహాస ఇదమంగమనన్యయోగ్యం
తిష్ఠేత తత్త్వయి వయం ప్రతినందయామః ॥ **57** ॥ 2583

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం సౌరతసంలాపైర్భగవాంజగదీశ్వరః।
స్వరతో రమయా రేమే నరలోకం విడంబయన్ ॥ **58** ॥ 2584

తథాన్యాసామపి విభుర్గృహేషు గృహవానివ।
ఆస్థితో గృహమేధీయాన్ ధర్మా/ల్లోకగురుర్హరిః ॥ **59** ॥ 2585

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే కృష్ణరుక్మిణీసంవాదో నామ షష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకైకశస్తాః కృష్ణస్య పుత్రాన్ దశ దశాబలాః।
అజీజనన్ననవమాన్ పితుః సర్వాత్మసంపదా ॥ **1** ॥ 2586

గృహాదనపగం వీక్ష్య రాజపుత్ర్యోఽచ్యుతం స్థితం।
ప్రేష్ఠం న్యమంసత స్వం స్వం న తత్తత్త్వవిదః స్త్రియః ॥ **2** ॥ 2587

చార్వబ్జకోశవదనాయతబాహునేత్ర -
సప్రేమహాసరసవీక్షితవల్గుజల్పైః।
సమ్మోహితా భగవతో న మనో విజేతుం
స్వైర్విభ్రమైః సమశకన్ వనితా విభూమ్నః ॥ **3** ॥ 2588

స్మాయావలోకలవదర్శితభావహారి -
భ్రూమండలప్రహితసౌరతమంత్రశౌండైః।
పత్న్యస్తు షోడశసహస్రమనంగబాణై -
ర్యస్యేంద్రియం విమథితుం కరణైర్న శేకుః ॥ **4** ॥ 2589

ఇత్థం రమాపతిమవాప్య పతిం స్త్రియస్తా
బ్రహ్మాదయోఽపి న విదుః పదవీం యదీయాం।
భేజుర్ముదావిరతమేధితయానురాగ -
హాసావలోకనవసంగమలాలసాద్యం ॥ **5** ॥ 2590

ప్రత్యుద్గమాసనవరార్హణపాదశౌచ -
తాంబూలవిశ్రమణవీజనగంధమాల్యైః।
కేశప్రసారశయనస్నపనోపహార్యై -
ర్దాసీశతా అపి విభోర్విదధుః స్మ దాస్యం ॥ **6** ॥ 2591

తాసాం యా దశపుత్రాణాం కృష్ణస్త్రీణాం పురోదితాః।
అష్టౌ మహిష్యస్తత్పుత్రాన్ ప్రద్యుమ్నాదీన్ గృణామి తే ॥ **7** ॥ 2592

చారుదేష్ణః సుదేష్ణశ్చ చారుదేహశ్చ వీర్యవాన్।
సుచారుశ్చారుగుప్తశ్చ భద్రచారుస్తథాపరః ॥ **8** ॥ 2593

చారుచంద్రో విచారుశ్చ చారుశ్చ దశమో హరేః।
ప్రద్యుమ్నప్రముఖా జాతా రుక్మిణ్యాం నావమాః పితుః ॥ **9** ॥ 2594

భానుః సుభానుః స్వర్భానుః ప్రభానుర్భానుమాంస్తథా।
చంద్రభానుర్బృహద్భానురతిభానుస్తథాష్టమః ॥ **10** ॥ 2595

శ్రీభానుః ప్రతిభానుశ్చ సత్యభామాత్మజా దశ।
సాంబః సుమిత్రః పురుజిచ్ఛతజిచ్చ సహస్రజిత్ ॥ **11** ॥ 2596

విజయశ్చిత్రకేతుశ్చ వసుమాన్ ద్రవిడః క్రతుః।
జాంబవత్యాః సుతా హ్యేతే సాంబాద్యాః పితృసమ్మతాః ॥ **12** ॥ 2597

వీరశ్చంద్రోఽశ్వసేనశ్చ చిత్రగుర్వేగవాన్ వృషః।
ఆమః శంకుర్వసుః శ్రీమాన్ కుంతిర్నాగ్నజితేః సుతాః ॥ **13** ॥ 2598

శ్రుతః కవిర్వృషో వీరః సుబాహుర్భద్ర ఏకలః।
శాంతిర్దర్శః పూర్ణమాసః కాలింద్యాః సోమకోఽవరః ॥ **14** ॥ 2599

ప్రఘోషో గాత్రవాన్సింహో బలః ప్రబల ఊర్ధ్వగః।
మాద్ర్యాః పుత్రా మహాశక్తిః సహ ఓజోఽపరాజితః ॥ **15** ॥ 2600

వృకో హర్షోఽనిలో గృధ్రో వర్ధనోఽన్నాద ఏవ చ।
మహాశః పావనో వహ్నిర్మిత్రవిందాత్మజాః క్షుధిః ॥ **16** ॥ 2601

సంగ్రామజిద్ బృహత్సేనః శూరః ప్రహరణోఽరిజిత్।
జయః సుభద్రో భద్రాయా వామ ఆయుశ్చ సత్యకః ॥ **17** ॥ 2602

దీప్తిమాంస్తామ్రతప్తాద్యా రోహిణ్యాస్తనయా హరేః।
ప్రద్యుమ్నాచ్చానిరుద్ధోఽభూద్రుక్మవత్యాం మహాబలః ॥ **18** ॥ 2603

పుత్ర్యాం తు రుక్మిణో రాజన్ నామ్నా భోజకటే పురే।
ఏతేషాం పుత్రపౌత్రాశ్చ బభూవుః కోటిశో నృప।
మాతరః కృష్ణజాతానాం సహస్రాణి చ షోడశ ॥ **19** ॥ 2604

రాజోవాచ

కథం రుక్మ్యరిపుత్రాయ ప్రాదాద్ దుహితరం యుధి।
కృష్ణేన పరిభూతస్తం హంతుం రంధ్రం ప్రతీక్షతే।
ఏతదాఖ్యాహి మే విద్వన్ ద్విషోర్వైవాహికం మిథః ॥ **20** ॥ 2605

అనాగతమతీతం చ వర్తమానమతీంద్రియం।
విప్రకృష్టం వ్యవహితం సమ్యక్ పశ్యంతి యోగినః ॥ **21** ॥ 2606

శ్రీశుక ఉవాచ

వృతః స్వయంవరే సాక్షాదనంగోఽంగయుతస్తయా।
రాజ్ఞః సమేతాన్ నిర్జిత్య జహారైకరథో యుధి ॥ **22** ॥ 2607

యద్యప్యనుస్మరన్ వైరం రుక్మీ కృష్ణావమానితః।
వ్యతరద్ భాగినేయాయ సుతాం కుర్వన్ స్వసుః ప్రియం ॥ **23** ॥ 2608

రుక్మిణ్యాస్తనయాం రాజన్ కృతవర్మసుతో బలీ।
ఉపయేమే విశాలాక్షీం కన్యాం చారుమతీం కిల ॥ **24** ॥ 2609

దౌహిత్ర్యాయానిరుద్ధాయ పౌత్రీం రుక్మ్యదదాద్ధరేః।
రోచనాం బద్ధవైరోఽపి స్వసుః ప్రియచికీర్షయా।
జానన్నధర్మం తద్ యౌనం స్నేహపాశానుబంధనః ॥ **25** ॥ 2610

తస్మిన్నభ్యుదయే రాజన్ రుక్మిణీ రామకేశవౌ।
పురం భోజకటం జగ్ముః సాంబప్రద్యుమ్నకాదయః ॥ **26** ॥ 2611

తస్మిన్ నివృత్త ఉద్వాహే కాలింగప్రముఖా నృపాః।
దృప్తాస్తే రుక్మిణం ప్రోచుర్బలమక్షైర్వినిర్జయ ॥ **27** ॥ 2612

అనక్షజ్ఞో హ్యయం రాజన్నపి తద్వ్యసనం మహత్।
ఇత్యుక్తో బలమాహూయ తేనాక్షై రుక్మ్యదీవ్యత ॥ **28** ॥ 2613

శతం సహస్రమయుతం రామస్తత్రాదదే పణం।
తం తు రుక్మ్యజయత్తత్ర కాలింగః ప్రాహసద్ బలం।
దంతాన్ సందర్శయన్నుచ్చైర్నామృష్యత్తద్ధలాయుధః ॥ **29** ॥ 2614

తతో లక్షం రుక్మ్యగృహ్ణాద్ గ్లహం తత్రాజయద్ బలః।
జితవానహమిత్యాహ రుక్మీ కైతవమాశ్రితః ॥ **30** ॥ 2615

మన్యునా క్షుభితః శ్రీమాన్ సముద్ర ఇవ పర్వణి।
జాత్యారుణాక్షోఽతిరుషా న్యర్బుదం గ్లహమాదదే ॥ **31** ॥ 2616

తం చాపి జితవాన్ రామో ధర్మేణచ్ఛలమాశ్రితః।
రుక్మీ జితం మయాత్రేమే వదంతు ప్రాశ్నికా ఇతి ॥ **32** ॥ 2617

తదాబ్రవీన్నభోవాణీ బలేనైవ జితో గ్లహః।
ధర్మతో వచనేనైవ రుక్మీ వదతి వై మృషా ॥ **33** ॥ 2618

తామనాదృత్య వైదర్భో దుష్టరాజన్యచోదితః।
సంకర్షణం పరిహసన్ బభాషే కాలచోదితః ॥ **34** ॥ 2619

నైవాక్షకోవిదా యూయం గోపాలా వనగోచరాః।
అక్షైర్దీవ్యంతి రాజానో బాణైశ్చ న భవాదృశాః ॥ **35** ॥ 2620

రుక్మిణైవమధిక్షిప్తో రాజభిశ్చోపహాసితః।
క్రుద్ధః పరిఘముద్యమ్య జఘ్నే తం నృష్ణసంసది ॥ **36** ॥ 2621

కలింగరాజం తరసా గృహీత్వా దశమే పదే।
దంతానపాతయత్ క్రుద్ధో యోఽహసద్ వివృతైర్ద్విజైః ॥ **37** ॥ 2622

అన్యే నిర్భిన్నబాహూరుశిరసో రుధిరోక్షితాః।
రాజానో దుద్రువుర్భీతా బలేన పరిఘార్దితాః ॥ **38** ॥ 2623

నిహతే రుక్మిణి శ్యాలే నాబ్రవీత్ సాధ్వసాధు వా।
రుక్మిణీబలయో రాజన్ స్నేహభంగభయాద్ధరిః ॥ **39** ॥ 2624

తతోఽనిరుద్ధం సహ సూర్యయా వరం
రథం సమారోప్య యయుః కుశస్థలీం।
రామాదయో భోజకటాద్ దశార్హాః
సిద్ధాఖిలార్థా మధుసూదనాశ్రయాః ॥ **40** ॥ 2625

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే అనిరుద్ధవివాహే రుక్మివధో నామ ఏకషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

బాణస్య తనయామూషాముపయేమే యదూత్తమః।
తత్ర యుద్ధమభూద్ ఘోరం హరిశంకరయోర్మహత్।
ఏతత్ సర్వం మహాయోగిన్ సమాఖ్యాతుం త్వమర్హసి ॥ **1** ॥ 2626

శ్రీశుక ఉవాచ

బాణః పుత్రశతజ్యేష్ఠో బలేరాసీన్మహాత్మనః।
యేన వామనరూపాయ హరయేఽదాయి మేదినీ ॥ **2** ॥ 2627

తస్యారసః సుతో బాణః శివభక్తిరతః సదా।
మాన్యో వదాన్యో ధీమాంశ్చ సత్యసంధో దృఢవ్రతః ॥ **3** ॥ 2628

శోణితాఖ్యే పురే రమ్యే స రాజ్యమకరోత్ పురా।
తస్య శంభోః ప్రసాదేన కింకరా ఇవ తేఽమరాః।
సహస్రబాహుర్వాద్యేన తాండవేఽతోషయన్మృడం ॥ **4** ॥ 2629

భగవాన్ సర్వభూతేశః శరణ్యో భక్తవత్సలః।
వరేణచ్ఛందయామాస స తం వవ్రే పురాధిపం ॥ **5** ॥ 2630

స ఏకదాఽఽహ గిరిశం పార్శ్వస్థం వీర్యదుర్మదః।
కిరీటేనార్కవర్ణేన సంస్పృశంస్తత్పదాంబుజం ॥ **6** ॥ 2631

నమస్యే త్వాం మహాదేవ లోకానాం గురుమీశ్వరం।
పుంసామపూర్ణకామానాం కామపూరామరాంఘ్రిపం ॥ **7** ॥ 2632

దోఃసహస్రం త్వయా దత్తం పరం భారాయ మేఽభవత్।
త్రిలోక్యాం ప్రతియోద్ధారం న లభే త్వదృతే సమం ॥ **8** ॥ 2633

కండూత్యా నిభృతైర్దోర్భిర్యుయుత్సుర్దిగ్గజానహం।
ఆద్యాయాం చూర్ణయన్నద్రీన్ భీతాస్తేఽపి ప్రదుద్రువుః ॥ **9** ॥ 2634

తచ్ఛ్రుత్వా భగవాన్ క్రుద్ధః కేతుస్తే భజ్యతే యదా।
త్వద్దర్పఘ్నం భవేన్మూఢ సంయుగం మత్సమేన తే ॥ **10** ॥ 2635

ఇత్యుక్తః కుమతిర్హృష్టః స్వగృహం ప్రావిశన్నృప।
ప్రతీక్షన్ గిరిశాదేశం స్వవీర్యనశనం కుధీః ॥ **11** ॥ 2636

తస్యోషా నామ దుహితా స్వప్నే ప్రాద్యుమ్నినా రతిం।
కన్యాలభత కాంతేన ప్రాగదృష్టశ్రుతేన సా ॥ **12** ॥ 2637

సా తత్ర తమపశ్యంతీ క్వాసి కాంతేతి వాదినీ।
సఖీనాం మధ్య ఉత్తస్థౌ విహ్వలా వ్రీడితా భృశం ॥ **13** ॥ 2638

బాణస్య మంత్రీ కుంభాండశ్చిత్రలేఖా చ తత్సుతా।
సఖ్యపృచ్ఛత్ సఖీమూషాం కౌతూహలసమన్వితా ॥ **14** ॥ 2639

కం త్వం మృగయసే సుభ్రూః కీదృశస్తే మనోరథః।
హస్తగ్రాహం న తేఽద్యాపి రాజపుత్ర్యుపలక్షయే ॥ **15** ॥ 2640

ఊషోవాచ

దృష్టః కశ్చిన్నరః స్వప్నే శ్యామః కమలలోచనః।
పీతవాసా బృహద్బాహుర్యోషితాం హృదయంగమః ॥ **16** ॥ 2641

తమహం మృగయే కాంతం పాయయిత్వాధరం మధు।
క్వాపి యాతః స్పృహయతీం క్షిప్త్వా మాం వృజినార్ణవే ॥ **17** ॥ 2642

చిత్రలేఖోవాచ
వ్యసనం తేఽపకర్షామి త్రిలోక్యాం యది భావ్యతే।
తమానేష్యే నరం యస్తే మనోహర్తా తమాదిశ ॥ **18** ॥ 2643

ఇత్యుక్త్వా దేవగంధర్వసిద్ధచారణపన్నగాన్।
దైత్యవిద్యాధరాన్ యక్షాన్ మనుజాంశ్చ యథాలిఖత్ ॥ **19** ॥ 2644

మనుజేషు చ సా వృష్ణీన్ శూరమానకదుందుభిం।
వ్యలిఖద్ రామకృష్ణౌ చ ప్రద్యుమ్నం వీక్ష్య లజ్జితా ॥ **20** ॥ 2645

అనిరుద్ధం విలిఖితం వీక్ష్యోషావాఙ్ముఖీ హ్రియా।
సోఽసావసావితి ప్రాహ స్మయమానా మహీపతే ॥ **21** ॥ 2646

చిత్రలేఖా తమాజ్ఞాయ పౌత్రం కృష్ణస్య యోగినీ।
యయౌ విహాయసా రాజన్ ద్వారకాం కృష్ణపాలితాం ॥ **22** ॥ 2647

తత్ర సుప్తం సుపర్యంకే ప్రాద్యుమ్నిం యోగమాస్థితా।
గృహీత్వా శోణితపురం సఖ్యై ప్రియమదర్శయత్ ॥ **23** ॥ 2648

సా చ తం సుందరవరం విలోక్య ముదితాననా।
దుష్ప్రేక్ష్యే స్వగృహే పుంభీ రేమే ప్రాద్యుమ్నినా సమం ॥ **24** ॥ 2649

పరార్ధ్యవాసఃస్రగ్గంధధూపదీపాసనాదిభిః।
పానభోజనభక్ష్యైశ్చ వాక్యైః శుశ్రూషయార్చితః ॥ **25** ॥ 2650

గూఢః కన్యాపురే శశ్వత్ప్రవృద్ధస్నేహయా తయా।
నాహర్గణాన్ స బుబుధే ఊషయాపహృతేంద్రియః ॥ **26** ॥ 2651

తాం తథా యదువీరేణ భుజ్యమానాం హతవ్రతాం।
హేతుభిర్లక్షయాంచక్రురాప్రీతాం దురవచ్ఛదైః ॥ **27** ॥ 2652

భటా ఆవేదయాంచక్రూ రాజంస్తే దుహితుర్వ్యయం।
విచేష్టితం లక్షయామః కన్యాయాః కులదూషణం ॥ **28** ॥ 2653

అనపాయిభిరస్మాభిర్గుప్తాయాశ్చ గృహే ప్రభో।
కన్యాయా దూషణం పుంభిర్దుష్ప్రేక్షాయా న విద్మహే ॥ **29** ॥ 2654

తతః ప్రవ్యథితో బాణో దుహితుః శ్రుతదూషణః।
త్వరితః కన్యకాగారం ప్రాప్తోఽద్రాక్షీద్ యదూద్వహం ॥ **30** ॥ 2655

కామాత్మజం తం భువనైకసుందరం
శ్యామం పిశంగాంబరమంబుజేక్షణం।
బృహద్భుజం కుండలకుంతలత్విషా
స్మితావలోకేన చ మండితాననం ॥ **31** ॥ 2656

దీవ్యంతమక్షైః ప్రియయాభినృమ్ణయా
తదంగసంగస్తనకుంకుమస్రజం।
బాహ్వోర్ధధానం మధుమల్లికాశ్రితాం
తస్యాగ్ర ఆసీనమవేక్ష్య విస్మితః ॥ **32** ॥ 2657

స తం ప్రవిష్టం వృతమాతతాయిభి -
ర్భటైరనీకైరవలోక్య మాధవః।
ఉద్యమ్య మౌర్వం పరిఘం వ్యవస్థితో
యథాంతకో దండధరో జిఘాంసయా ॥ **33** ॥ 2658

జిఘృక్షయా తాన్ పరితః ప్రసర్పతః
శునో యథా సూకరయూథపోఽహనత్।

తే హన్యమానా భవనాద్ వినిర్గతా
నిర్భిన్నమూర్ధోరుభుజాః ప్రదుద్రువుః ॥ **34** ॥ 2659

తం నాగపాశైర్బలినందనో బలీ
ఘ్నంతం స్వసైన్యం కుపితో బబంధ హ ।
ఊషా భృశం శోకవిషాదవిహ్వలా
బద్ధం నిశమ్యాశ్రుకలాక్ష్యరౌదిషీత్ ॥ **35** ॥ 2660

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే అనిరుద్ధబంధో నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

అపశ్యతాం చానిరుద్ధం తద్బంధూనాం చ భారత ।
చత్వారో వార్షికా మాసా వ్యతీయురనుశోచతాం ॥ **1** ॥ 2661

నారదాత్తదుపాకర్ణ్య వార్తాం బద్ధస్య కర్మ చ ।
ప్రయయుః శోణితపురం వృష్ణయః కృష్ణదేవతాః ॥ **2** ॥ 2662

ప్రద్యుమ్నో యుయుధానశ్చ గదః సాంబోఽథ సారణః ।
నందోపనందభద్రాద్యా రామకృష్ణానువర్తినః ॥ **3** ॥ 2663

అక్షౌహిణీభిర్ద్వాదశభిః సమేతాః సర్వతోదిశం ।
రురుధుర్బాణనగరం సమంతాత్ సాత్వతర్షభాః ॥ **4** ॥ 2664

భజ్యమానపురోద్యానప్రాకారాట్టాలగోపురం ।
ప్రేక్షమాణో రుషావిష్టస్తుల్యసైన్యోఽభినిర్యయౌ ॥ **5** ॥ 2665

బాణార్థే భగవాన్ రుద్రః ససుతైః ప్రమథైర్వృతః ।
ఆరుహ్య నందివృషభం యుయుధే రామకృష్ణయోః ॥ **6** ॥ 2666

ఆసీత్ సుతుములం యుద్ధమద్భుతం రోమహర్షణం ।
కృష్ణశంకరయో రాజన్ ప్రద్యుమ్నగుహయోరపి ॥ **7** ॥ 2667

కుంభాండకూపకర్ణాభ్యాం బలేన సహ సంయుగః।
సాంబస్య బాణపుత్రేణ బాణేన సహ సాత్యకేః ॥ **8** ॥ 2668

బ్రహ్మాదయః సురాధీశా మునయః సిద్ధచారణాః।
గంధర్వాప్సరసో యక్షా విమానైర్దృష్టుమాగమన్ ॥ **9** ॥ 2669

శంకరానుచరాంఛౌరిర్భూతప్రమథగుహ్యకాన్।
డాకినీర్యాతుధానాంశ్చ వేతాలాన్ సవినాయకాన్ ॥ **10** ॥ 2670

ప్రేతమాతృపిశాచాంశ్చ కూష్మాండాన్ బ్రహ్మరాక్షసాన్।
ద్రావయామాస తీక్ష్ణాగ్రైః శరైః శార్ఙ్గధనుశ్చ్యుతైః ॥ **11** ॥ 2671

పృథగ్విధాని ప్రాయుంక్త పినాక్యస్త్రాణి శార్ఙ్గిణే।
ప్రత్యస్త్రైః శమయామాస శార్ఙ్గపాణిరవిస్మితః ॥ **12** ॥ 2672

బ్రహ్మాస్త్రస్య చ బ్రహ్మాస్త్రం వాయవ్యస్య చ పార్వతం।
ఆగ్నేయస్య చ పార్జన్యం నైజం పాశుపతస్య చ ॥ **13** ॥ 2673

మోహయిత్వా తు గిరిశం జృంభణాస్త్రేణ జృంభితం।
బాణస్య పృతనాం శౌరిర్జఘానాసిగదేషుభిః ॥ **14** ॥ 2674

స్కందః ప్రద్యుమ్నబాణౌఘైరర్ద్యమానః సమంతతః।
అసృగ్ విముంచన్ గాత్రేభ్యః శిఖినాపాక్రమద్ రణాత్ ॥ **15** ॥ 2675

కుంభాండః కూపకర్ణశ్చ పేతతుర్ముసలార్దితౌ।
దుద్రువుస్తదనీకాని హతనాథాని సర్వతః ॥ **16** ॥ 2676

విశీర్యమాణం స్వబలం దృష్ట్వా బాణోఽత్యమర్షణః।
కృష్ణమభ్యద్రవత్ సంఖ్యే రథీ హిత్వైవ సాత్యకిం ॥ **17** ॥ 2677

ధనూంష్యాకృష్య యుగపద్ బాణః పంచశతాని వై।
ఏకైకస్మింఛరౌ ద్వౌ ద్వౌ సందధే రణదుర్మదః ॥ **18** ॥ 2678

తాని చిచ్ఛేద భగవాన్ ధనూంషి యుగపద్ధరిః।
సారథిం రథమశ్వాంశ్చ హత్వా శంఖమపూరయత్ ॥ **19** ॥ 2679

తన్మాతా కోటరా నామ నగ్నా ముక్తశిరోరుహా।
పురోఽవతస్థే కృష్ణస్య పుత్రప్రాణరిరక్షయా ॥ **20** ॥ 2680

తతస్తిర్యఙ్ముఖో నగ్నామనిరీక్షన్ గదాగ్రజః।
బాణశ్చ తావద్ విరథశ్ఛిన్నధన్వావిశత్ పురం ॥ **21** ॥ 2681

విద్రావితే భూతగణే జ్వరస్తు త్రిశిరాస్త్రిపాత్।
అభ్యధావత దామార్తం దహన్నివ దిశో దశ ॥ **22** ॥ 2682

అథ నారాయణో దేవస్తం దృష్ట్వా వ్యసృజజ్జ్వరం।
మాహేశ్వరో వైష్ణవశ్చ యుయుధాతే జ్వరావుభౌ ॥ **23** ॥ 2683

మాహేశ్వరః సమాక్రందన్ వైష్ణవేన బలార్దితః।
అలబ్ధ్వాభయమన్యత్ర భీతో మాహేశ్వరో జ్వరః।
శరణార్థీ హృషీకేశం తుష్టావ ప్రయతాంజలిః ॥ **24** ॥ 2684

జ్వర ఉవాచ
నమామి త్వానంతశక్తిం పరేశం
సర్వాత్మానం కేవలం జ్ఞప్తిమాత్రం।
విశ్వోత్పత్తిస్థానసంరోధహేతుం
యత్తద్ బ్రహ్మ బ్రహ్మలింగం ప్రశాంతం ॥ **25** ॥ 2685

కాలో దైవం కర్మ జీవః స్వభావో
ద్రవ్యం క్షేత్రం ప్రాణ ఆత్మా వికారః।
తత్సంఘాతో బీజరోహప్రవాహ -
స్త్వన్మాయైషా తన్నిషేధం ప్రపద్యే ॥ **26** ॥ 2686

నానాభావైర్లీలయైవోపపన్నై -
దేవాన్ సాధూన్ లోకసేతూన్ బిభర్షి।
హంస్యున్మార్గాన్ హింసయా వర్తమానాన్
జన్మైతత్తే భారహారాయ భూమేః ॥ **27** ॥ 2687

తప్తోఽహం తే తేజసా దుఃసహేన
శాంతోగ్రేణాత్యుల్బణేన జ్వరేణ।
తావత్తాపో దేహినాం తేఽంఘ్రిమూలం
నో సేవేరన్ యావదాశానుబద్ధాః ॥ **28** ॥ 2688

శ్రీభగవానువాచ
త్రిశిరస్తే ప్రసన్నోఽస్మి వ్యేతు తే మజ్జ్వరాద్ భయం।
యో నౌ స్మరతి సంవాదం తస్య త్వన్న భవేద్ భయం ॥ **29** ॥ 2689

ఇత్యుక్తోఽచ్యుతమానమ్య గతో మాహేశ్వరో జ్వరః।
బాణస్తు రథమారూఢః ప్రాగాద్యోత్స్యంజనార్దనం ॥ **30** ॥ 2690

తతో బాహుసహస్రేణ నానాయుధధరోఽసురః।
ముమోచ పరమక్రుద్ధో బాణాంశ్చక్రాయుధే నృప ॥ **31** ॥ 2691

తస్యాస్యతోఽస్త్రాణ్యసకృచ్చక్రేణ క్షురనేమినా।
చిచ్ఛేద భగవాన్ బాహూన్ శాఖా ఇవ వనస్పతేః ॥ **32** ॥ 2692

బాహుషుచ్ఛిద్యమానేషు బాణస్య భగవాన్ భవః।
భక్తానుకంప్యుపవ్రజ్య చక్రాయుధమభాషత ॥ **33** ॥ 2693

శ్రీరుద్ర ఉవాచ
త్వం హి బ్రహ్మ పరం జ్యోతిర్గూఢం బ్రహ్మణి వాఙ్మయే।
యం పశ్యంత్యమలాత్మాన ఆకాశమివ కేవలం ॥ **34** ॥ 2694

నాభిర్నభోఽగ్నిర్ముఖమంబు రేతో
దౌ్యః శీర్షమాశా శ్రుతిరంఘ్రిరుర్వీ।
చంద్రో మనో యస్య దృగర్క ఆత్మా
అహం సముద్రో జఠరం భుజేంద్రః ॥ **35** ॥ 2695

రోమాణి యస్యౌషధయోఽంబువాహాః
కేశా విరించో ధిషణా విసర్గః।
ప్రజాపతిర్హృదయం యస్య ధర్మః
స వై భవాన్ పురుషో లోకకల్పః ॥ **36** ॥ 2696

తవావతారోఽయమకుంఠధామన్
ధర్మస్య గుప్త్యై జగతో భవాయ।
వయం చ సర్వే భవతానుభావితా
విభావయామో భువనాని సప్త ॥ **37** ॥ 2697

త్వమేక ఆద్యః పురుషోఽద్వితీయ -
స్తుర్యః స్వదృగ్హేతురహేతురీశః।
ప్రతీయసేఽథాపి యథావికారం
స్వమాయయా సర్వగుణప్రసిద్ధ్యై ॥ **38** ॥ 2698

యథైవ సూర్యః పిహితశ్ఛాయయా స్వయా
ఛాయాం చ రూపాణి చ సంచకాస్తి।
ఏవం గుణేనాపిహితో గుణాంస్త్వ -
మాత్మప్రదీపో గుణినశ్చ భూమన్ ॥ **39** ॥ 2699

యన్మాయామోహితధియః పుత్రదారగృహాదిషు।
ఉన్మజ్జంతి నిమజ్జంతి ప్రసక్తా వృజినార్ణవే ॥ **40** ॥ 2700

దేవదత్తమిమం లబ్ధ్వా నృలోకమజితేంద్రియః।
యో నాద్రియేత త్వత్పాదౌ స శోచ్యో హ్యాత్మవంచకః ॥ **41** ॥ 2701

యస్త్వాం విసృజతే మర్త్య ఆత్మానం ప్రియమీశ్వరం।
విపర్యయేంద్రియార్థార్థం విషమత్త్యమృతం త్యజన్ ॥ **42** ॥ 2702

అహం బ్రహ్మేథ విబుధా మునయశ్చామలాశయాః।
సర్వాత్మనా ప్రపన్నాస్త్వామాత్మానం ప్రేష్ఠమీశ్వరం ॥ **43** ॥ 2703

తం త్వా జగత్స్థిత్యుదయాంతహేతుం
సమం ప్రశాంతం సుహృదాత్మదైవం।
అనన్యమేకం జగదాత్మకేతం
భవాపవర్గాయ భజామ దేవం ॥ **44** ॥ 2704

అయం మమేష్టో దయితోఽనువర్తీ
మయాభయం దత్తమముష్య దేవ।
సంపాద్యతాం తద్ భవతః ప్రసాదో
యథా హి తే దైత్యపతౌ ప్రసాదః ॥ **45** ॥ 2705

శ్రీభగవానువాచ
యదాత్థ భగవంస్త్వం నః కరవామ ప్రియం తవ।
భవతో యద్ వ్యవసితం తన్మే సాధ్వనుమోదితం ॥ **46** ॥ 2706

అవధ్యోఽయం మమాప్యేష వైరోచనిసుతోఽసురః।
ప్రహ్లాదాయ వరో దత్తో న వధ్యో మే తవాన్వయః ॥ **47** ॥ 2707

దర్పోపశమనాయాస్య ప్రవృక్ణా బాహవో మయా।
సూదితం చ బలం భూరి యచ్చ భారాయితం భువః ॥ **48** ॥ 2708

చత్వారోఽస్య భుజాః శిష్టా భవిష్యంత్యజరామరాః।
పార్షదముఖ్యో భవతో నకుతశ్చిద్భయోఽసురః ॥ **49** ॥ 2709

ఇతి లబ్ధ్వాభయం కృష్ణం ప్రణమ్య శిరసాసురః।
ప్రాద్యుమ్నిం రథమారోప్య సవధ్వా సముపానయత్ ॥ **50** ॥ 2710

అక్షౌహిణ్యా పరివృతం సువాసఃసమలంకృతం।
సపత్నీకం పురస్కృత్య యయౌ రుద్రానుమోదితః ॥ **51** ॥ 2711

స్వరాజధానీం సమలంకృతాం ధ్వజైః
సతోరణైరుక్షితమార్గచత్వరాం।
వివేశ శంఖానకదుందుభిస్వనై -
రభ్యుద్యతః పౌరసుహృద్ద్విజాతిభిః ॥ **52** ॥ 2712

య ఏవం కృష్ణవిజయం శంకరేణ చ సంయుగం।
సంస్మరేత్ ప్రాతరుత్థాయ న తస్య స్యాత్ పరాజయః ॥ **53** ॥ 2713

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే అనిరుద్ధానయనం నామ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతుఃషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకదోపవనం రాజన్ జగ్ముర్యదుకుమారకాః ।
విహర్తుం సాంబప్రద్యుమ్నచారుభానుగదాదయః ॥ **1** ॥ 2714

క్రీడిత్వా సుచిరం తత్ర విచిన్వంతః పిపాసితాః ।
జలం నిరుదకే కూపే దదృశుః సత్త్వమద్భుతం ॥ **2** ॥ 2715

కృకలాసం గిరినిభం వీక్ష్య విస్మితమానసాః ।
తస్య చోద్ధరణే యత్నం చక్రుస్తే కృపయాన్వితాః ॥ **3** ॥ 2716

చర్మజైస్తాంతవైః పాశైర్బద్ధ్వా పతితమర్భకాః ।
నాశక్నువన్ సముద్ధర్తుం కృష్ణాయాచఖ్యురుత్సుకాః ॥ **4** ॥ 2717

తత్రాగత్యారవిందాక్షో భగవాన్ విశ్వభావనః ।
వీక్ష్యోజ్జహార వామేన తం కరేణ స లీలయా ॥ **5** ॥ 2718

స ఉత్తమశ్లోకకరాభిమృష్టో
విహాయ సద్యః కృకలాసరూపం ।
సంతప్తచామీకరచారువర్ణః
స్వర్గ్యద్భుతాలంకరణాంబరస్రక్ ॥ **6** ॥ 2719

పప్రచ్ఛ విద్వానపి తన్నిదానం
జనేషు విఖ్యాపయితుం ముకుందః।
కస్త్వం మహాభాగ వరేణ్యరూపో
దేవోత్తమం త్వాం గణయామి నూనం ॥ **7** ॥ 2720

దశామిమాం వా కతమేన కర్మణా
సంప్రాపితోఽస్యతదర్హః సుభద్ర।
ఆత్మానమాఖ్యాహి వివిత్సతాం నో
యన్మన్యసే నః క్షమమత్ర వక్తుం ॥ **8** ॥ 2721

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి స్మ రాజా సంపృష్టః కృష్ణేనానంతమూర్తినా।
మాధవం ప్రణిపత్యాహ కిరీటేనార్కవర్చసా ॥ **9** ॥ 2722

నృగ ఉవాచ
నృగో నామ నరేంద్రోఽహమిక్ష్వాకుతనయః ప్రభో।
దానిష్వాఖ్యాయమానేషు యది తే కర్ణమస్పృశం ॥ **10** ॥ 2723

కిం ను తేఽవిదితం నాథ సర్వభూతాత్మసాక్షిణః।
కాలేనావ్యాహతదృశో వక్ష్యేఽథాపి తవాజ్ఞయా ॥ **11** ॥ 2724

యావత్యః సికతా భూమేర్యావత్యో దివి తారకాః।
యావత్యో వర్షధారాశ్చ తావతీరదదాం స్మ గాః ॥ **12** ॥ 2725

పయస్వినీస్తరుణీః శీలరూప -
గుణోపపన్నాః కపిలా హేమశృంగీః।
న్యాయార్జితా రూప్యఖురాః సవత్సా
దుకూలమాలాభరణా దదావహం ॥ **13** ॥ 2726

స్వలంకృతేభ్యో గుణశీలవద్భ్యః
సీదత్కుటుంబేభ్య ఋతవ్రతేభ్యః।
తపఃశ్రుతబ్రహ్మవదాన్యసద్భ్యః
ప్రాదాం యువభ్యో ద్విజపుంగవేభ్యః ॥ **14** ॥ 2727

గోభూహిరణ్యాయతనాశ్వహస్తినః
కన్యాః సదాసీస్తిలరూప్యశయ్యాః।
వాసాంసి రత్నాని పరిచ్ఛదాన్ రథా -
నిష్టం చ యజ్ఞైశ్చరితం చ పూర్తం ॥ **15** ॥ 2728

కస్యచిద్ ద్విజముఖ్యస్య భ్రష్టా గౌర్మమ గోధనే।
సంపృక్తావిదుషా సా చ మయా దత్తా ద్విజాతయే ॥ **16** ॥ 2729

తాం నీయమానాం తత్స్వామీ దృష్ట్వోవాచ మమేతి తం।
మమేతి ప్రతిగ్రాహ్యాహ నృగో మే దత్తవానితి ॥ **17** ॥ 2730

విప్రౌ వివదమానౌ మామూచతుః స్వార్థసాధకౌ।
భవాన్ దాతాపహర్తేతి తచ్ఛ్రుత్వా మేఽభవద్ భ్రమః ॥ **18** ॥ 2731

అనునీతావుభౌ విప్రౌ ధర్మకృచ్ఛ్రగతేన వై।
గవాం లక్షం ప్రకృష్టానాం దాస్యామ్యేషా ప్రదీయతాం ॥ **19** ॥ 2732

భవంతావనుగృహ్ణీతాం కింకరస్యావిజానతః।
సముద్ధరత మాం కృచ్ఛ్రాత్ పతంతం నిరయేఽశుచౌ ॥ **20** ॥ 2733

నాహం ప్రతీచ్ఛే వై రాజన్నిత్యుక్త్వా స్వామ్యపాక్రమత్।
నాన్యద్ గవామప్యయుతమిచ్ఛామీత్యపరో యయౌ ॥ **21** ॥ 2734

ఏతస్మిన్నంతరే యామ్యైర్దూతైర్నీతో యమక్షయం।
యమేన పృష్టస్తత్రాహం దేవదేవ జగత్పతే ॥ **22** ॥ 2735

పూర్వం త్వమశుభం భుంక్షే ఉతాహో నృపతే శుభం ।
నాంతం దానస్య ధర్మస్య పశ్యే లోకస్య భాస్వతః ॥ **23** ॥ 2736

పూర్వం దేవాశుభం భుంజ ఇతి ప్రాహ పతేతి సః ।
తావదద్రాక్షమాత్మానం కృకలాసం పతన్ ప్రభో ॥ **24** ॥ 2737

బ్రహ్మణ్యస్య వదాన్యస్య తవ దాసస్య కేశవ ।
స్మృతిర్నాద్యాపి విధ్వస్తా భవత్సందర్శనార్థినః ॥ **25** ॥ 2738

స త్వం కథం మమ విభోఽక్షిపథః పరాత్మా
యోగేశ్వరైః శ్రుతిదృశామలహృద్విభావ్యః ।
సాక్షాదధోక్షజ ఉరువ్యసనాంధబుద్ధేః
స్యాన్మేఽనుదృశ్య ఇహ యస్య భవాపవర్గః ॥ **26** ॥ 2739

దేవదేవ జగన్నాథ గోవింద పురుషోత్తమ ।
నారాయణ హృషీకేశ పుణ్యశ్లోకాచ్యుతావ్యయ ॥ **27** ॥ 2740

అనుజానీహి మాం కృష్ణ యాంతం దేవగతిం ప్రభో ।
యత్ర క్వాపి సతశ్చేతో భూయాన్మే త్వత్పదాస్పదం ॥ **28** ॥ 2741

నమస్తే సర్వభావాయ బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే ।
కృష్ణాయ వాసుదేవాయ యోగానాం పతయే నమః ॥ **29** ॥ 2742

ఇత్యుక్త్వా తం పరిక్రమ్య పాదౌ స్పృష్ట్వా స్వమౌలినా ।
అనుజ్ఞాతో విమానాగ్ర్యమారుహత్ పశ్యతాం నృణాం ॥ **30** ॥ 2743

కృష్ణః పరిజనం ప్రాహ భగవాన్ దేవకీసుతః ।
బ్రహ్మణ్యదేవో ధర్మాత్మా రాజన్యాననుశిక్షయన్ ॥ **31** ॥ 2744

దుర్జరం బత బ్రహ్మస్వం భుక్తమగ్నేర్మనాగపి ।
తేజీయసోఽపి కిముత రాజ్ఞామీశ్వరమానినాం ॥ **32** ॥ 2745

నాహం హాలాహలం మన్యే విషం యస్య ప్రతిక్రియా।
బ్రహ్మస్వం హి విషం ప్రోక్తం నాస్య ప్రతివిధిర్భువి ॥ **33** ॥ 2746

హినస్తి విషమత్తారం వహ్నిరద్భిః ప్రశామ్యతి।
కులం సమూలం దహతి బ్రహ్మస్వారణిపావకః ॥ **34** ॥ 2747

బ్రహ్మస్వం దురనుజ్ఞాతం భుక్తం హంతి త్రిపూరుషం।
ప్రసహ్య తు బలాద్ భుక్తం దశ పూర్వాన్ దశాపరాన్ ॥ **35** ॥ 2748

రాజానో రాజలక్ష్మ్యాంధా నాత్మపాతం విచక్షతే।
నిరయం యేఽభిమన్యంతే బ్రహ్మస్వం సాధు బాలిశాః ॥ **36** ॥ 2749

గృహ్ణంతి యావతః పాంసూన్ క్రందతామశ్రుబిందవః।
విప్రాణాం హృతవృత్తీనాం వదాన్యానాం కుటుంబినాం ॥ **37** ॥ 2750

రాజానో రాజకుల్యాశ్చ తావతోఽబ్దాన్నిరంకుశాః।
కుంభీపాకేషు పచ్యంతే బ్రహ్మదాయాపహారిణః ॥ **38** ॥ 2751

స్వదత్తాం పరదత్తాం వా బ్రహ్మవృత్తిం హరేచ్చ యః।
షష్టివర్షసహస్రాణి విష్ఠాయాం జాయతే కృమిః ॥ **39** ॥ 2752

న మే బ్రహ్మధనం భూయాద్ యద్ గృధ్వ్వాల్పాయుషో నరాః।
పరాజితాశ్చ్యుతా రాజ్యాద్ భవంత్యుద్వేజినోఽహయః ॥ **40** ॥ 2753

విప్రం కృతాగసమపి నైవ ద్రుహ్యత మామకాః।
ఘ్నంతం బహు శపంతం వా నమస్కురుత నిత్యశః ॥ **41** ॥ 2754

యథాహం ప్రణమే విప్రాననుకాలం సమాహితః।
తథా నమత యూయం చ యోఽన్యథా మే స దండభాక్ ॥ **42** ॥ 2755

బ్రాహ్మణార్థో హ్యపహృతో హర్తారం పాతయత్యధః।
అజానంతమపి హ్యేనం నృగం బ్రాహ్మణగౌరివ ॥ **43** ॥ 2756

ఏవం విశ్రావ్య భగవాన్ ముకుందో ద్వారకౌకసః ।
పావనః సర్వలోకానాం వివేశ నిజమందిరం ॥ **44** ॥ 2757

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే నృగోపాఖ్యానం నామ చతుఃషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
బలభద్రః కురుశ్రేష్ఠ భగవాన్ రథమాస్థితః।
సుహృద్దిదృక్షురుత్కంఠః ప్రయయౌ నందగోకులం ॥ **1** ॥ 2758

పరిష్వక్తశ్చిరోత్కంఠైర్గోపైర్గోపీభిరేవ చ।
రామోఽభివాద్య పితరావాశీర్భిరభినందితః ॥ **2** ॥ 2759

చిరం నః పాహి దాశార్హ సానుజో జగదీశ్వరః।
ఇత్యారోప్యాంకమాలింగ్య నేత్రైః సిషిచతుర్జలైః ॥ **3** ॥ 2760

గోపవృద్ధాంశ్చ విధివద్ యవిష్ఠైరభివందితః।
యథావయో యథాసఖ్యం యథాసంబంధమాత్మనః ॥ **4** ॥ 2761

సముపేత్యాథ గోపాలాన్ హాస్యహస్తగ్రహాదిభిః।
విశ్రాంతం సుఖమాసీనం పప్రచ్ఛుః పర్యుపాగతాః ॥ **5** ॥ 2762

పృష్టాశ్చానామయం స్వేషు ప్రేమగద్గదయా గిరా।
కృష్ణే కమలపత్రాక్షే సన్న్యస్తాఖిలరాధసః ॥ **6** ॥ 2763

కచ్చిన్నో బాంధవా రామ సర్వే కుశలమాసతే।
కచ్చిత్ స్మరథ నో రామ యూయం దారసుతాన్వితాః ॥ **7** ॥ 2764

దిష్ట్యా కంసో హతః పాపో దిష్ట్యా ముక్తాః సుహృజ్జనాః।
నిహత్య నిర్జిత్య రిపూన్ దిష్ట్యా దుర్గం సమాశ్రితాః ॥ **8** ॥ 2765

గోప్యో హసంత్యః పప్రచ్ఛు రామసందర్శనాదృతాః।
కచ్చిదాస్తే సుఖం కృష్ణః పురస్త్రీజనవల్లభః ॥ **9** ॥ 2766

కచ్చిత్ స్మరతి వా బంధూన్ పితరం మాతరం చ సః।
అప్యసౌ మాతరం ద్రష్టుం సకృదప్యాగమిష్యతి।
అపి వా స్మరతేఽస్మాకమనుసేవాం మహాభుజః ॥ **10** ॥ 2767

మాతరం పితరం భ్రాతౄన్ పతీన్ పుత్రాన్ స్వసౄరపి।
యదర్థే జహిమ దాశార్హా దుస్త్యజాన్ స్వజనాన్ ప్రభో ॥ **11** ॥ 2768

తా నః సద్యః పరిత్యజ్య గతః సంఛిన్నసౌహృదః।
కథం ను తాదృశం స్త్రీభిర్న శ్రద్ధీయేత భాషితం ॥ **12** ॥ 2769

కథం ను గృహ్ణంత్యనవస్థితాత్మనో
వచః కృతఘ్నస్య బుధాః పురస్త్రియః।
గృహ్ణంతి వై చిత్రకథస్య సుందర -
స్మితావలోకోచ్ఛ్వసితస్మరాతురాః ॥ **13** ॥ 2770

కిం నస్తత్కథయా గోప్యః కథాః కథయతాపరాః।
యాత్యస్మాభిర్వినా కాలో యది తస్య తథైవ నః ॥ **14** ॥ 2771

ఇతి ప్రహసితం శౌరేర్జల్పితం చారు వీక్షితం।
గతిం ప్రేమపరిష్వంగం స్మరంత్యో రురుదుః స్త్రియః ॥ **15** ॥ 2772

సంకర్షణస్తాః కృష్ణస్య సందేశైర్హృదయంగమైః।
సాంత్వయామాస భగవాన్ నానానునయకోవిదః ॥ **16** ॥ 2773

ద్వౌ మాసౌ తత్ర చావాత్సీన్మధుం మాధవమేవ చ।
రామః క్షపాసు భగవాన్ గోపీనాం రతిమావహన్ ॥ **17** ॥ 2774

పూర్ణచంద్రకలామృష్టే కౌముదీగంధవాయునా।
యమునోపవనే రేమే సేవితే స్త్రీగణైర్వృతః ॥ **18** ॥ 2775

వరుణప్రేషితా దేవీ వారుణీ వృక్షకోటరాత్।
పతంతీ తద్ వనం సర్వం స్వగంధేనాధ్యవాసయత్ ॥ **19** ॥ 2776

తం గంధం మధుధారాయా వాయునోపహృతం బలః।
ఆఘ్రాయోపగతస్తత్ర లలనాభిః సమం పపౌ ॥ **20** ॥ 2777

ఉపగీయమానచరితో వనితాభిర్హలాయుధః।
వనేషు వ్యచరత్ క్షీబో మదవిహ్వలలోచనః ॥ **21** ॥ 2778

స్రగ్వ్యేకకుండలో మత్తో వైజయంత్యా చ మాలయా।
బిభ్రత్ స్మితముఖాంభోజం స్వేదప్రాలేయభూషితం ॥ **22** ॥ 2779

స ఆజుహావ యమునాం జలక్రీడార్థమీశ్వరః।
నిజం వాక్యమనాదృత్య మత్త ఇత్యాపగాం బలః।
అనాగతాం హలాగ్రేణ కుపితో విచకర్ష హ ॥ **23** ॥ 2780

పాపే త్వం మామవజ్ఞాయ యన్నాయాసి మయాఽఽహుతా।
నేష్యే త్వాం లాంగలాగ్రేణ శతధా కామచారిణీం ॥ **24** ॥ 2781

ఏవం నిర్భర్త్సితా భీతా యమునా యదునందనం।
ఉవాచ చకితా వాచం పతితా పాదయోర్నృప ॥ **25** ॥ 2782

రామ రామ మహాబాహో న జానే తవ విక్రమం।
యస్యైకాంశేన విధృతా జగతీ జగతః పతే ॥ **26** ॥ 2783

పరం భావం భగవతో భగవన్ మామజానతీం।
మోక్తుమర్హసి విశ్వాత్మన్ ప్రపన్నాం భక్తవత్సల ॥ **27** ॥ 2784

తతో వ్యముంచద్ యమునాం యాచితో భగవాన్ బలః।
విజగాహ జలం స్త్రీభిః కరేణుభిరివేభరాట్ ॥ **28** ॥ 2785

కామం విహృత్య సలిలాదుత్తీర్ణాయాసితాంబరే।
భూషణాని మహార్హాణి దదౌ కాంతిః శుభాం స్రజం ॥ **29** ॥ 2786

వసిత్వా వాససీ నీలే మాలామాముచ్య కాంచనీం।
రేజే స్వలంకృతో లిప్తో మాహేంద్ర ఇవ వారణః ॥ **30** ॥ 2787

అద్యాపి దృశ్యతే రాజన్ యమునాఽఽకృష్టవర్త్మనా।
బలస్యానంతవీర్యస్య వీర్యం సూచయతీవ హి ॥ **31** ॥ 2788

ఏవం సర్వా నిశా యాతా ఏకేవ రమతో వ్రజే।
రామస్యాక్షిప్తచిత్తస్య మాధుర్యైర్వ్రజయోషితాం ॥ **32** ॥ 2789

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
ఉత్తరార్ధే బలదేవవిజయే యమునాకర్షణం నామ పంచషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షట్షష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
నందవ్రజం గతే రామే కరూషాధిపతిర్నృప ।
వాసుదేవోఽహమిత్యజ్ఞో దూతం కృష్ణాయ ప్రాహిణోత్ ॥ **1** ॥ 2790

త్వం వాసుదేవో భగవానవతీర్ణో జగత్పతిః ।
ఇతి ప్రస్తోభితో బాలైర్మేన ఆత్మానమచ్యుతం ॥ **2** ॥ 2791

దూతం చ ప్రాహిణోన్మందః కృష్ణాయావ్యక్తవర్త్మనే ।
ద్వారకాయాం యథా బాలో నృపో బాలకృతోఽబుధః ॥ **3** ॥ 2792

దూతస్తు ద్వారకామేత్య సభాయామాస్థితం ప్రభుం ।
కృష్ణం కమలపత్రాక్షం రాజసందేశమబ్రవీత్ ॥ **4** ॥ 2793

వాసుదేవోఽవతీర్ణోఽహమేక ఏవ న చాపరః ।
భూతానామనుకంపార్థం త్వం తు మిథ్యాభిధాం త్యజ ॥ **5** ॥ 2794

యాని త్వమస్మచ్చిహ్నాని మౌఢ్యాద్ బిభర్షి సాత్వత ।
త్యక్త్వైహి మాం త్వం శరణం నో చేద్ దేహి మమాహవం ॥ **6** ॥ 2795

శ్రీశుక ఉవాచ
కత్థనం తదుపాకర్ణ్య పౌండ్రకస్యాల్పమేధసః ।
ఉగ్రసేనాదయః సభ్యా ఉచ్చకైర్జహసుస్తదా ॥ **7** ॥ 2796

ఉవాచ దూతం భగవాన్ పరిహాసకథామను।
ఉత్స్రక్ష్యే మూఢ చిహ్నాని యైస్త్వమేవం వికత్థసే ॥ **8** ॥ 2797

ముఖం తదపిధాయాజ్ఞ కంకగృధ్రవటైర్వృతః।
శయిష్యసే హతస్తత్ర భవితా శరణం శునాం ॥ **9** ॥ 2798

ఇతి దూతస్తదాక్షేపం స్వామినే సర్వమాహరత్।
కృష్ణోఽపి రథమాస్థాయ కాశీముపజగామ హ ॥ **10** ॥ 2799

పౌండ్రకోఽపి తదుద్యోగముపలభ్య మహారథః।
అక్షౌహిణీభ్యాం సంయుక్తో నిశ్చక్రామ పురాద్ ద్రుతం ॥ **11** ॥ 2800

తస్య కాశిపతిర్మిత్రం పార్ష్ణిగ్రాహోఽన్వయాన్నృప।
అక్షౌహిణీభిస్తిసృభిరపశ్యత్ పౌండ్రకం హరిః ॥ **12** ॥ 2801

శంఖార్యసిగదాశార్ఙ్గశ్రీవత్సాద్యుపలక్షితం।
బిభ్రాణం కౌస్తుభమణిం వనమాలావిభూషితం ॥ **13** ॥ 2802

కౌశేయవాససీ పీతే వసానం గరుడధ్వజం।
అమూల్యమౌల్యాభరణం స్ఫురన్మకరకుండలం ॥ **14** ॥ 2803

దృష్ట్వా తమాత్మనస్తుల్యవేషం కృత్రిమమాస్థితం।
యథా నటం రంగగతం విజహాస భృశం హరిః ॥ **15** ॥ 2804

శూలైర్గదాభిః పరిఘైః శక్త్యృష్టిప్రాసతోమరైః।
అసిభిః పట్టిశైర్బాణైః ప్రాహరన్నరయో హరిం ॥ **16** ॥ 2805

కృష్ణస్తు తత్సైన్ద్రకకాశిరాజయో -
ర్బలం గజస్యందనవాజిపత్తిమత్।
గదాసిచక్రేషుభిరార్దయద్ భృశం
యథా యుగాంతే హుతభుక్ పృథక్ ప్రజాః ॥ **17** ॥ 2806

ఆయోధనం తద్రథవాజికుంజర -
    ద్విపత్ఖరోష్ట్రైరరిణావఖండితైః ।
బభౌ చితం మోదవహం మనస్వినా -
    మాక్రీడనం భూతపతేరివోల్బణం ॥ **18** ॥ 2807

అథాహ పౌండ్రకం శౌరిర్భో భోః పౌండ్రక యద్ భవాన్ ।
దూతవాక్యేన మామాహ తాన్యస్త్రాణ్యుత్సృజామి తే ॥ **19** ॥ 2808

త్యాజయిష్యేఽభిధానం మే యత్త్వయాజ్ఞ మృషా ధృతం ।
వ్రజామి శరణం తేఽద్య యది నేచ్ఛామి సంయుగం ॥ **20** ॥ 2809

ఇతి క్షిప్త్వా శితైర్బాణైర్విరథీకృత్య పౌండ్రకం ।
శిరోఽవృశ్చద్ రథాంగేన వజ్రేణేంద్రో యథా గిరేః ॥ **21** ॥ 2810

తథా కాశిపతేః కాయాచ్ఛిర ఉత్కృత్య పత్రిభిః ।
న్యపాతయత్ కాశిపుర్యాం పద్మకోశమివానిలః ॥ **22** ॥ 2811

ఏవం మత్సరిణం హత్వా పౌండ్రకం ససఖం హరిః ।
ద్వారకామావిశత్ సిద్ధైర్గీయమానకథామృతః ॥ **23** ॥ 2812

స నిత్యం భగవద్ధ్యానప్రధ్వస్తాఖిలబంధనః ।
బిభ్రాణశ్చ హరే రాజన్ స్వరూపం తన్మయోఽభవత్ ॥ **24** ॥ 2813

శిరః పతితమాలోక్య రాజద్వారే సకుండలం ।
కిమిదం కస్య వా వక్త్రమితి సంశిశ్యిరే జనాః ॥ **25** ॥ 2814

రాజ్ఞః కాశిపతేర్జ్ఞాత్వా మహిష్యః పుత్రబాంధవాః ।
పౌరాశ్చ హా హతా రాజన్ నాథ నాథేతి ప్రారుదన్ ॥ **26** ॥ 2815

సుదక్షిణస్తస్య సుతః కృత్వా సంస్థావిధిం పితుః ।
నిహత్య పితృహంతారం యాస్యామ్యపచితిం పితుః ॥ **27** ॥ 2816

ఇత్యాత్మనాభిసంధాయ సోపాధ్యాయో మహేశ్వరం ।
సుదక్షిణోఽర్చయామాస పరమేణ సమాధినా ॥ **28** ॥ 2817

ప్రీతోఽవిముక్తే భగవాంస్తస్మై వరమదాద్ భవః ।
పితృహంతృవధోపాయం స వవ్రే వరమీప్సితం ॥ **29** ॥ 2818

దక్షిణాగ్నిం పరిచర బ్రాహ్మణైః సమమృత్విజం ।
అభిచారవిధానేన స చాగ్నిః ప్రమథైర్వృతః ॥ **30** ॥ 2819

సాధయిష్యతి సంకల్పమబ్రహ్మణ్యే ప్రయోజితః ।
ఇత్యాదిష్టస్తథా చక్రే కృష్ణాయాభిచరన్ వ్రతీ ॥ **31** ॥ 2820

తతోఽగ్నిరుత్థితః కుండాన్మూర్తిమానతిభీషణః ।
తప్తతామ్రశిఖాశ్మశ్రురంగారోద్గారిలోచనః ॥ **32** ॥ 2821

దంష్ట్రోగ్రభ్రుకుటీదండకఠోరాస్యః స్వజిహ్వయా ।
ఆలిహన్ సృక్కిణీ నగ్నో విధున్వంస్త్రిశిఖం జ్వలన్ ॥ **33** ॥ 2822

పద్భ్యాం తాలప్రమాణాభ్యాం కంపయన్నవనీతలం ।
సోఽభ్యధావద్ వృతో భూతైర్ద్వారకాం ప్రదహన్ దిశః ॥ **34** ॥ 2823

తమాభిచారదహనమాయాంతం ద్వారకౌకసః ।
విలోక్య తత్రసుః సర్వే వనదాహే మృగా యథా ॥ **35** ॥ 2824

అక్షైః సభాయాం క్రీడంతం భగవంతం భయాతురాః ।
త్రాహి త్రాహి త్రిలోకేశ వహ్నేః ప్రదహతః పురం ॥ **36** ॥ 2825

శ్రుత్వా తజ్జనవైక్లవ్యం దృష్ట్వా స్వానాం చ సాధ్వసం ।
శరణ్యః సంప్రహస్యాహ మా భైష్టేత్యవితాస్మ్యహం ॥ **37** ॥ 2826

సర్వస్యాంతర్బహిఃసాక్షీ కృత్యాం మాహేశ్వరీం విభుః ।
విజ్ఞాయ తద్విఘాతార్థం పార్శ్వస్థం చక్రమాదిశత్ ॥ **38** ॥ 2827

తత్ సూర్యకోటిప్రతిమం సుదర్శనం
జాజ్వల్యమానం ప్రలయానలప్రభం।
స్వతేజసా ఖం ककుభోఽథ రోదసీ
చక్రం ముకుందాస్త్రమథాగ్నిమార్దయత్ ॥ **39** ॥ 2828

కృత్యానలః ప్రతిహతః స రథాంగపాణే -
రస్త్రౌజసా స నృప భగ్నముఖో నివృత్తః।
వారాణసీం పరిసమేత్య సుదక్షిణం తం
సర్త్విగ్జనం సమదహత్ స్వకృతోఽభిచారః ॥ **40** ॥ 2829

చక్రం చ విష్ణోస్తదనుప్రవిష్టం
వారాణసీం సాట్టసభాలయాపణాం।
సగోపురాట్టాలకకోష్ఠసంకులాం
సకోశహస్త్యశ్వరథాన్నశాలాం ॥ **41** ॥ 2830

దగ్ధ్వా వారాణసీం సర్వాం విష్ణోశ్చక్రం సుదర్శనం।
భూయః పార్శ్వముపాతిష్ఠత్ కృష్ణస్యాక్లిష్టకర్మణః ॥ **42** ॥ 2831

య ఏతచ్ఛ్రావయేన్మర్త్య ఉత్తమశ్లోకవిక్రమం।
సమాహితో వా శృణుయాత్ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ **43** ॥ 2832

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే పౌండ్రకాదివధో నామ షట్షష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

భూయోఽహం శ్రోతుమిచ్ఛామి రామస్యాద్భుతకర్మణః ।
అనంతస్యాప్రమేయస్య యదన్యత్ కృతవాన్ ప్రభుః ॥ **1** ॥ 2833

శ్రీశుక ఉవాచ

నరకస్య సఖా కశ్చిద్ ద్వివిదో నామ వానరః ।
సుగ్రీవసచివః సోఽథ భ్రాతా మైందస్య వీర్యవాన్ ॥ **2** ॥ 2834

సఖ్యుః సోఽపచితిం కుర్వన్ వానరో రాష్ట్రవిప్లవం ।
పురగ్రామాకరాన్ ఘోషానదహద్ వహ్నిముత్సృజన్ ॥ **3** ॥ 2835

క్వచిత్ స శైలానుత్పాట్య తైర్దేశాన్ సమచూర్ణయత్ ।
ఆనర్తాన్ సుతరామేవ యత్రాస్తే మిత్రహా హరిః ॥ **4** ॥ 2836

క్వచిత్ సముద్రమధ్యస్థో దోర్భ్యాముత్క్షిప్య తజ్జలం ।
దేశాన్ నాగాయుతప్రాణో వేలాకూలానమజ్జయత్ ॥ **5** ॥ 2837

ఆశ్రమాన్ఋషిముఖ్యానాం కృత్వా భగ్నవనస్పతీన్ ।
అదూషయచ్ఛకృన్మూత్రైరగ్నీన్ వైతానికాన్ ఖలః ॥ **6** ॥ 2838

పురుషాన్ యోషితో దృప్తః క్ష్మాభృద్ద్రోణీగుహాసు సః ।
నిక్షిప్య చాప్యధాచ్ఛైలైః పేశస్కారీవ కీటకం ॥ **7** ॥ 2839

ఏవం దేశాన్ విప్రకుర్వన్ దూషయంశ్చ కులస్త్రియః।
శ్రుత్వా సులలితం గీతం గిరిం రైవతకం యయౌ ॥ **8** ॥ 2840

తత్రాపశ్యద్ యదుపతిం రామం పుష్కరమాలినం।
సుదర్శనీయసర్వాంగం లలనాయూథమధ్యగం ॥ **9** ॥ 2841

గాయంతం వారుణీం పీత్వా మదవిహ్వలలోచనం।
విభ్రాజమానం వపుషా ప్రభిన్నమివ వారణం ॥ **10** ॥ 2842

దుష్టః శాఖామృగః శాఖామారూఢః కంపయన్ ద్రుమాన్।
చక్రే కిలకిలాశబ్దమాత్మానం సంప్రదర్శయన్ ॥ **11** ॥ 2843

తస్య ధార్ష్ట్యం కపేర్వీక్ష్య తరుణ్యో జాతిచాపలాః।
హాస్యప్రియా విజహసుర్బలదేవపరిగ్రహాః ॥ **12** ॥ 2844

తా హేలయామాస కపిర్భ్రుక్షేపైః సమ్ముఖాదిభిః।
దర్శయన్ స్వగుదం తాసాం రామస్య చ నిరీక్షతః ॥ **13** ॥ 2845

తం గ్రావ్ణా ప్రాహరత్ క్రుద్ధో బలః ప్రహరతాం వరః।
స వంచయిత్వా గ్రావాణం మదిరాకలశం కపిః ॥ **14** ॥ 2846

గృహీత్వా హేలయామాస ధూర్తస్తం కోపయన్ హసన్।
నిర్భిద్య కలశం దుష్టో వాసాంస్యాస్ఫాలయద్ బలం ॥ **15** ॥ 2847

కదర్థీకృత్య బలవాన్ విప్రచక్రే మదోద్ధతః।
తం తస్యావినయం దృష్ట్వా దేశాంశ్చ తదుపద్రుతాన్ ॥ **16** ॥ 2848

క్రుద్ధో ముసలమాదత్త హలం చారిజిఘాంసయా।
ద్వివిదోఽపి మహావీర్యః శాలముద్యమ్య పాణినా ॥ **17** ॥ 2849

అభ్యేత్య తరసా తేన బలం మూర్ధ్న్యతాడయత్।
తం తు సంకర్షణో మూర్ధ్ని పతంతమచలో యథా ॥ **18** ॥ 2850

ప్రతిజగ్రాహ బలవాన్ సునందేనాహనచ్చ తం।
ముసలాహతమస్తిష్కో విరేజే రక్తధారయా ॥ **19** ॥ 2851

గిరిర్యథా గైరికయా ప్రహారం నానుచింతయన్।
పునరన్యం సముత్క్షిప్య కృత్వా నిష్పత్రమోజసా ॥ **20** ॥ 2852

తేనాహనత్ సుసంక్రుద్ధస్తం బలః శతధాచ్ఛినత్।
తతోఽన్యేన రుషా జఘ్నే తం చాపి శతధాచ్ఛినత్ ॥ **21** ॥ 2853

ఏవం యుధ్యన్ భగవతా భగ్నే భగ్నే పునః పునః।
ఆకృష్య సర్వతో వృక్షాన్ నిర్వృక్షమకరోద్ వనం ॥ **22** ॥ 2854

తతోఽముంచచ్ఛిలావర్షం బలస్యోపర్యమర్షితః।
తత్ సర్వం చూర్ణయామాస లీలయా ముసలాయుధః ॥ **23** ॥ 2855

స బాహూ తాలసంకాశౌ ముష్టీకృత్య కపీశ్వరః।
ఆసాద్య రోహిణీపుత్రం తాభ్యాం వక్షస్యరూరుజత్ ॥ **24** ॥ 2856

యాదవేంద్రోఽపి తం దోర్భ్యాం త్యక్త్వా ముసలలాంగలే।
జత్రావభ్యర్దయత్క్రుద్ధః సోఽపతద్ రుధిరం వమన్ ॥ **25** ॥ 2857

చకంపే తేన పతతా సటంకః సవనస్పతిః।
పర్వతః కురుశార్దూల వాయునా నౌరివాంభసి ॥ **26** ॥ 2858

జయశబ్దో నమఃశబ్దః సాధు సాధ్వితి చాంబరే।
సురసిద్ధమునీంద్రాణామాసీత్ కుసుమవర్షిణాం ॥ **27** ॥ 2859

ఏవం నిహత్య ద్వివిదం జగద్వ్యతికరావహం।
సంస్తూయమానో భగవాంజనైః స్వపురమావిశత్ ॥ **28** ॥ 2860

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే ద్వివిదవధో నామ సప్తషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
దుర్యోధనసుతాం రాజన్ లక్ష్మణాం సమితింజయః।
స్వయంవరస్థామహరత్ సాంబో జాంబవతీసుతః ॥ **1** ॥ 2861

కౌరవా కుపితా ఊచుర్దుర్వినీతోఽయమర్భకః।
కదర్థీకృత్య నః కన్యామకామామహరద్ బలాత్ ॥ **2** ॥ 2862

బధ్నీతేమం దుర్వినీతం కిం కరిష్యంతి వృష్ణయః।
యేఽస్మత్ప్రసాదోపచితాం దత్తాం నో భుంజతే మహీం ॥ **3** ॥ 2863

నిగృహీతం సుతం శ్రుత్వా యద్యేష్యంతీహ వృష్ణయః।
భగ్నదర్పాః శమం యాంతి ప్రాణా ఇవ సుసంయతాః ॥ **4** ॥ 2864

ఇతి కర్ణః శలో భూరిర్యజ్ఞకేతుః సుయోధనః।
సాంబమారేభిరే బద్ధుం కురువృద్ధానుమోదితాః ॥ **5** ॥ 2865

దృష్ట్వానుధావతః సాంబో ధార్తరాష్ట్రాన్ మహారథః।
ప్రగృహ్య రుచిరం చాపం తస్థౌ సింహ ఇవైకలః ॥ **6** ॥ 2866

తం తే జిఘృక్షవః క్రుద్ధాస్తిష్ఠ తిష్ఠేతి భాషిణః।
ఆసాద్య ధన్వినో బాణైః కర్ణాగ్రణ్యః సమాకిరన్ ॥ **7** ॥ 2867

సోఽపవిద్ధః కురుశ్రేష్ఠ కురుభిర్యదునందనః।
నామృష్యత్తదచింత్యార్భః సింహః క్షుద్రమృగైరివ ॥ **8** ॥ 2868

విస్ఫూర్జ్య రుచిరం చాపం సర్వాన్ వివ్యాధ సాయకైః।
కర్ణాదీన్ షడ్రథాన్ వీరాంస్తావద్భిర్యుగపత్ పృథక్ ॥ **9** ॥ 2869

చతుర్భిశ్చతురో వాహానేకైకేన చ సారథీన్।
రథినశ్చ మహేష్వాసాంస్తస్య తత్తేఽభ్యపూజయన్ ॥ **10** ॥ 2870

తం తు తే విరథం చక్రుశ్చత్వారశ్చతురో హయాన్।
ఏకస్తు సారథిం జఘ్నే చిచ్ఛేదాన్యః శరాసనం ॥ **11** ॥ 2871

తం బద్ధ్వా విరథీకృత్య కృచ్ఛ్రేణ కురవో యుధి।
కుమారం స్వస్య కన్యాం చ స్వపురం జయినోఽవిశన్ ॥ **12** ॥ 2872

తచ్ఛ్రుత్వా నారదోక్తేన రాజన్ సంజాతమన్యవః।
కురూన్ ప్రత్యుద్యమం చక్రురుగ్రసేనప్రచోదితాః ॥ **13** ॥ 2873

సాంత్వయిత్వా తు తాన్ రామః సన్నద్ధాన్ వృష్ణిపుంగవాన్।
నైచ్ఛత్ కురూణాం వృష్ణీనాం కలిం కలిమలాపహః ॥ **14** ॥ 2874

జగామ హాస్తినపురం రథేనాదిత్యవర్చసా।
బ్రాహ్మణైః కులవృద్ధైశ్చ వృతశ్చంద్ర ఇవ గ్రహైః ॥ **15** ॥ 2875

గత్వా గజాహ్వయం రామో బాహ్యోపవనమాస్థితః।
ఉద్ధవం ప్రేషయామాస ధృతరాష్ట్రం బుభుత్సయా ॥ **16** ॥ 2876

సోఽభివంద్యాంబికాపుత్రం భీష్మం ద్రోణం చ బాహ్లికం।
దుర్యోధనం చ విధివద్ రామమాగతమబ్రవీత్ ॥ **17** ॥ 2877

తేఽతిప్రీతాస్తమాకర్ణ్య ప్రాప్తం రామం సుహృత్తమం।
తమర్చయిత్వాభియయుః సర్వే మంగలపాణయః ॥ **18** ॥ 2878

తం సంగమ్య యథాన్యాయం గామర్ష్యం చ న్యవేదయన్ ।
తేషాం యే తత్ప్రభావజ్ఞాః ప్రణేముఃశిరసా బలం ॥ **19** ॥ 2879

బంధూన్ కుశలినఃశ్రుత్వా పృష్ట్వా శివమనామయం ।
పరస్పరమథో రామో బభాషేఽవిక్లవం వచః ॥ **20** ॥ 2880

ఉగ్రసేనఃక్షితీశేశో యద్ వ ఆజ్ఞాపయత్ ప్రభుః ।
తదవ్యగ్రధియఃశ్రుత్వా కురుధ్వం మావిలంబితం ॥ **21** ॥ 2881

యద్ యూయం బహవస్త్వేకం జిత్వాధర్మేణ ధార్మికం ।
అబధ్నీతాథ తన్మృష్యే బంధూనామైక్యకామ్యయా ॥ **22** ॥ 2882

వీర్యశౌర్యబలోన్నద్ధమాత్మశక్తిసమం వచః ।
కురవో బలదేవస్య నిశమ్యోచుఃప్రకోపితాః ॥ **23** ॥ 2883

అహో మహచ్చిత్రమిదం కాలగత్యా దురత్యయా ।
ఆరురుక్షత్యుపానద్ వై శిరో ముకుటసేవితం ॥ **24** ॥ 2884

ఏతే యౌనేన సంబద్ధాఃసహశయ్యాసనాశనాఃఃః

శ్రీశుక ఉవాచ
జన్మబంధుశ్రియోన్నద్ధమదాస్తే భరతర్షభ।
ఆశ్రావ్య రామం దుర్వాచ్యమసభ్యాః పురమావిశన్ ॥ **29** ॥ 2889

దృష్ట్వా కురూణాం దౌఃశీల్యం శ్రుత్వావాచ్యాని చాచ్యుతః।
అవోచత్ కోపసంరబ్ధో దుష్ప్రేక్ష్యః ప్రహసన్ ముహుః ॥ **30** ॥ 2890

నూనం నానామదోన్నద్ధాః శాంతిం నేచ్ఛంత్యసాధవః।
తేషాం హి ప్రశమో దండః పశూనాం లగుడో యథా ॥ **31** ॥ 2891

అహో యదూన్ సుసంరబ్ధాన్ కృష్ణం చ కుపితం శనైః।
సాంత్వయిత్వాహమేతేషాం శమమిచ్ఛన్నిహాగతః ॥ **32** ॥ 2892

త ఇమే మందమతయః కలహాభిరతాః ఖలాః।
తం మామవజ్ఞాయ ముహుర్దుర్భాషాన్ మానినోఽబ్రువన్ ॥ **33** ॥ 2893

నోగ్రసేనః కిల విభుర్భోజవృష్ణ్యంధకేశ్వరః।
శక్రాదయో లోకపాలా యస్యాదేశానువర్తినః ॥ **34** ॥ 2894

సుధర్మాఽఽక్రమ్యతే యేన పారిజాతోఽమరాంఘ్రిపః।
ఆనీయ భుజ్యతే సోఽసౌ న కిలాధ్యాసనార్హణః ॥ **35** ॥ 2895

యస్య పాదయుగం సాక్షాత్ శ్రీరుపాస్తేఽఖిలేశ్వరీ।
స నార్హతి కిల శ్రీశో నరదేవపరిచ్ఛదాన్ ॥ **36** ॥ 2896

యస్యాంఘ్రిపంకజరజోఽఖిలలోకపాలై -
రౌల్యుత్తమైర్ధృతముపాసితతీర్థతీర్థం।
బ్రహ్మా భవోఽహమపి యస్య కలాః కలాయాః
శ్రీశ్చోద్వహేమ చిరమస్య నృపాసనం క్వ ॥ **37** ॥ 2897

భుంజతే కురుభిర్దత్తం భూఖండం వృష్ణయః కిల।
ఉపానహః కిల వయం స్వయం తు కురవః శిరః ॥ **38** ॥ 2898

అహో ఐశ్వర్యమత్తానాం మత్తానామివ మానినాం।
అసంబద్ధా గిరో రూక్షాః కః సహేతానుశాసితా ॥ **39** ॥ 2899

అద్య నిష్కౌరవీం పృథ్వీం కరిష్యామీత్యమర్షితః।
గృహీత్వా హలముత్తస్థౌ దహన్నివ జగత్త్రయం ॥ **40** ॥ 2900

లాంగలాగ్రేణ నగరముద్విదార్య గజాహ్వయం।
విచకర్ష స గంగాయాం ప్రహరిష్యన్నమర్షితః ॥ **41** ॥ 2901

జలయానమివాఘూర్ణం గంగాయాం నగరం పతత్।
ఆకృష్యమాణమాలోక్య కౌరవా జాతసంభ్రమాః ॥ **42** ॥ 2902

తమేవ శరణం జగ్ముః సకుటుంబా జిజీవిషవః।
సలక్ష్మణం పురస్కృత్య సాంబం ప్రాంజలయః ప్రభుం ॥ **43** ॥ 2903

రామ రామాఖిలాధార ప్రభావం న విదామ తే।
మూఢానాం నః కుబుద్ధీనాం క్షంతుమర్హస్యతిక్రమం ॥ **44** ॥ 2904

స్థిత్యుత్పత్త్యప్యయానాం త్వమేకో హేతుర్నిరాశ్రయః।
లోకాన్ క్రీడనకానీశ క్రీడతస్తే వదంతి హి ॥ **45** ॥ 2905

త్వమేవ మూర్ధ్నేదమనంత లీలయా
భూమండలం బిభర్షి సహస్రమూర్ధన్।
అంతే చ యః స్వాత్మని రుద్ధవిశ్వః
శేషేఽద్వితీయః పరిశిష్యమాణః ॥ **46** ॥ 2906

కోపస్తేఽఖిలశిక్షార్థం న ద్వేషాన్న చ మత్సరాత్।
బిభ్రతో భగవన్ సత్త్వం స్థితిపాలనతత్పరః ॥ **47** ॥ 2907

నమస్తే సర్వభూతాత్మన్ సర్వశక్తిధరావ్యయ।
విశ్వకర్మన్ నమస్తేఽస్తు త్వాం వయం శరణం గతాః ॥ **48** ॥ 2908

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం ప్రపన్నైః సంవిగ్నైర్వేపమానాయనైర్బలః।
ప్రసాదితః సుప్రసన్నో మా భైష్టేత్యభయం దదౌ ॥ **49** ॥ 2909

దుర్యోధనః పారిబర్హం కుంజరాన్ షష్టిహాయనాన్।
దదౌ చ ద్వాదశశతాన్యయుతాని తురంగమాన్ ॥ **50** ॥ 2910

రథానాం షట్సహస్రాణి రౌక్మాణాం సూర్యవర్చసాం।
దాసీనాం నిష్కకంఠీనాం సహస్రం దుహితృవత్సలః ॥ **51** ॥ 2911

ప్రతిగృహ్య తు తత్ సర్వం భగవాన్ సాత్వతర్షభః।
ససుతః సస్నుషః ప్రాగాత్ సుహృద్భిరభినందితః ॥ **52** ॥ 2912

తతః ప్రవిష్టః స్వపురం హలాయుధః
సమేత్య బంధూననురక్తచేతసః।
శశంస సర్వం యదుపుంగవానాం
మధ్యే సభాయాం కురుషు స్వచేష్టితం ॥ **53** ॥ 2913

అద్యాపి చ పురం హ్యేతత్ సూచయద్ రామవిక్రమం।
సమున్నతం దక్షిణతో గంగాయామనుదృశ్యతే ॥ **54** ॥ 2914

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
ఉత్తరార్ధే హాస్తినపురకర్షణరూపసంకర్షణవిజయో నామ అష్టషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

నరకం నిహతం శ్రుత్వా తథోద్వాహం చ యోషితాం।
కృష్ణేనైకేన బహ్వీనాం తద్ దిదృక్షుః స్మ నారదః ॥ **1** ॥ 2915

చిత్రం బతైతదేకేన వపుషా యుగపత్ పృథక్।
గృహేషు ద్వ్యష్టసాహస్రం స్త్రియ ఏక ఉదావహత్ ॥ **2** ॥ 2916

ఇత్యుత్సుకో ద్వారవతీం దేవర్షిర్ద్రష్టుమాగమత్।
పుష్పితోపవనారామద్విజాలికులనాదితాం ॥ **3** ॥ 2917

ఉత్ఫుల్లేందీవరాంభోజకహ్లారకుముదోత్పలైః।
ఛురితేషు సరస్సూచ్చైః కూజితాం హంససారసైః ॥ **4** ॥ 2918

ప్రాసాదలక్షైర్నవభిర్జుష్టాం స్ఫాటికరాజతైః।
మహామరకతప్రఖ్యైః స్వర్ణరత్నపరిచ్ఛదైః ॥ **5** ॥ 2919

విభక్తరథ్యాపథచత్వరాపణైః
శాలాసభాభీ రుచిరాం సురాలయైః।
సంసిక్తమార్గాంగణవీథిదేహలీం
పతత్పతాకాధ్వజవారితాతపాం ॥ **6** ॥ 2920

తస్యామంతఃపురం శ్రీమదర్చితం సర్వధిష్ణ్యపైః।
హరేః స్వకౌశలం యత్ర త్వష్ట్రా కార్త్స్న్యేన దర్శితం ॥ **7** ॥ 2921

తత్ర షోడశభిః సద్మసహస్రైః సమలంకృతం।
వివేశైకతమం శౌరేః పత్నీనాం భవనం మహత్ ॥ **8** ॥ 2922

విష్టబ్ధం విద్రుమస్తంభైర్వైదూర్యఫలకోత్తమైః।
ఇంద్రనీలమయైః కుడ్యైర్జగత్యా చాహతత్విషా ॥ **9** ॥ 2923

వితానైర్నిర్మితైస్త్వష్ట్రా ముక్తాదామవిలంబిభిః।
దాంతైరాసనపర్యంకైర్మణ్యుత్తమపరిష్కృతైః ॥ **10** ॥ 2924

దాసీభిర్నిష్కకంఠీభిః సువాసోభిరలంకృతం।
పుంభిః సకంచుకోష్ణీషసువస్త్రమణికుండలైః ॥ **11** ॥ 2925

రత్నప్రదీపనికరద్యుతిభిర్నిరస్త -
ధ్వాంతం విచిత్రవలభీషు శిఖండినోఽంగ।
నృత్యంతి యత్ర విహితాగురుధూపమక్షై -
ర్నిర్యాంతమీక్ష్య ఘనబుద్ధయ ఉన్నదంతః ॥ **12** ॥ 2926

తస్మిన్ సమానగుణరూపవయస్సువేష -
దాసీసహస్రయుతయానుసవం గృహిణ్యా।
విప్రో దదర్శ చమరవ్యజనేన రుక్మ -
దండేన సాత్వతపతిం పరివీజయంత్యా ॥ **13** ॥ 2927

తం సన్నిరీక్ష్య భగవాన్ సహసోత్థితః శ్రీ -
పర్యంకతః సకలధర్మభృతాం వరిష్ఠః।
ఆనమ్య పాదయుగలం శిరసా కిరీట -
జుష్టేన సాంజలిరవీవిశదాసనే స్వే ॥ **14** ॥ 2928

తస్యావనిజ్య చరణౌ తదపః స్వమూర్ధ్నా
బిభ్రజ్జగద్గురుతరోఽపి సతాం పతిర్హి।
బ్రహ్మణ్యదేవ ఇతి యద్గుణనామ యుక్తం
తస్యైవ యచ్చరణశౌచమశేషతీర్థం ॥ **15** ॥ 2929

సంపూజ్య దేవబుషివర్యమృషిః పురాణో
నారాయణో నరసఖో విధినోదితేన।
వాణ్యాభిభాష్య మితయామృతమిష్టయా తం
ప్రాహ ప్రభో భగవతే కరవామ హే కిం ॥ **16** ॥ 2930

నారద ఉవాచ

నైవాద్భుతం త్వయి విభోఽఖిలలోకనాథే
మైత్రీ జనేషు సకలేషు దమః ఖలానాం।
నిఃశ్రేయసాయ హి జగత్స్థితిరక్షణాభ్యాం
స్వైరావతార ఉరుగాయ విదామ సుష్ఠు ॥ **17** ॥ 2931

దృష్టం తవాంఘ్రియుగలం జనతాపవర్గం
బ్రహ్మాదిభిర్హృది విచింత్యమగాధబోధైః।
సంసారకూపపతితోత్తరణావలంబం
ధ్యాయంశ్చరామ్యనుగృహాణ యథా స్మృతిః స్యాత్ ॥ **18** ॥ 2932

తతోఽన్యదావిశద్ గేహం కృష్ణపత్న్యాః స నారదః।
యోగేశ్వరేశ్వరస్యాంగ యోగమాయావివిత్సయా ॥ **19** ॥ 2933

దీవ్యంతమక్షైస్తత్రాపి ప్రియయా చోద్ధవేన చ।
పూజితః పరయా భక్త్యా ప్రత్యుత్థానాసనాదిభిః ॥ **20** ॥ 2934

పృష్టశ్చావిదుషేవాసౌ కదాఽఽయాతో భవానితి।
క్రియతే కిం ను పూర్ణానామపూర్ణైరస్మదాదిభిః ॥ **21** ॥ 2935

అథాపి బ్రూహి నో బ్రహ్మన్ జన్మైతచ్ఛోభనం కురు।
స తు విస్మిత ఉత్థాయ తూష్ణీమన్యదగాద్ గృహం ॥ **22** ॥ 2936

తత్రాప్యచష్ట గోవిందం లాలయంతం సుతాంఛిశూన్।
తతోఽన్యస్మిన్ గృహేఽపశ్యన్మజ్జనాయ కృతోద్యమం ॥ **23** ॥ 2937

జుహ్వంతం చ వితానాగ్నీన్ యజంతం పంచభిర్మఖైః।
భోజయంతం ద్విజాన్ క్వాపి భుంజానమవశేషితం ॥ **24** ॥ 2938

క్వాపి సంధ్యాముపాసీనం జపంతం బ్రహ్మ వాగ్యతం।
ఏకత్ర చాసిచర్మభ్యాం చరంతమసివర్త్మసు ॥ **25** ॥ 2939

అశ్వైర్గజై రథైః క్వాపి విచరంతం గదాగ్రజం।
క్వచిచ్ఛయానం పర్యంకే స్తూయమానం చ వందిభిః ॥ **26** ॥ 2940

మంత్రయంతం చ కస్మింశ్చిన్మంత్రిభిశ్చోద్ధవాదిభిః।
జలక్రీడారతం క్వాపి వారముఖ్యాబలావృతం ॥ **27** ॥ 2941

కుత్రచిద్ ద్విజముఖ్యేభ్యో దదతం గాః స్వలంకృతాః।
ఇతిహాసపురాణాని శృణ్వంతం మంగలాని చ ॥ **28** ॥ 2942

హసంతం హాస్యకథయా కదాచిత్ ప్రియయా గృహే।
క్వాపి ధర్మం సేవమానమర్థకామౌ చ కుత్రచిత్ ॥ **29** ॥ 2943

ధ్యాయంతమేకమాసీనం పురుషం ప్రకృతేః పరం।
శుశ్రూషంతం గురూన్ క్వాపి కామైర్భోగైః సపర్యయా ॥ **30** ॥ 2944

కుర్వంతం విగ్రహం కైశ్చిత్ సంధిం చాన్యత్ర కేశవం।
కుత్రాపి సహ రామేణ చింతయంతం సతాం శివం ॥ **31** ॥ 2945

పుత్రాణాం దుహితౄణాం చ కాలే విధ్యుపయాపనం।
దారైర్వరైస్తత్సదృశైః కల్పయంతం విభూతిభిః ॥ **32** ॥ 2946

ప్రస్థాపనోపానయనైరపత్యానాం మహోత్సవాన్ ।
వీక్ష్య యోగేశ్వరేశస్య యేషాం లోకా విసిస్మిరే ॥ **33** ॥ 2947

యజంతం సకలాన్ దేవాన్ క్వాపి క్రతుభిరూర్జితైః ।
పూర్తయంతం క్వచిద్ ధర్మం కూపారామమఠాదిభిః ॥ **34** ॥ 2948

చరంతం మృగయాం క్వాపి హయమారుహ్య సైంధవం ।
ఘ్నంతం తతః పశూన్ మేధ్యాన్ పరీతం యదుపుంగవైః ॥ **35** ॥ 2949

అవ్యక్తలింగం ప్రకృతిష్వంతఃపురగృహాదిషు ।
క్వచిచ్చరంతం యోగేశం తత్తద్భావబుభుత్సయా ॥ **36** ॥ 2950

అథోవాచ హృషీకేశం నారదః ప్రహసన్నివ ।
యోగమాయోదయం వీక్ష్య మానుషీమీయుషో గతిం ॥ **37** ॥ 2951

విదామ యోగమాయాస్తే దుర్దర్శా అపి మాయినాం ।
యోగేశ్వరాత్మన్ నిర్భాతా భవత్పాదనిషేవయా ॥ **38** ॥ 2952

అనుజానీహి మాం దేవ లోకాంస్తే యశసాఽఽప్లుతాన్ ।
పర్యటామి తవోద్గాయన్ లీలాం భువనపావనీం ॥ **39** ॥ 2953

శ్రీభగవానువాచ
బ్రహ్మన్ ధర్మస్య వక్తాహం కర్తా తదనుమోదితా ।
తచ్చిక్షయన్ లోకమిమమాస్థితః పుత్ర మా ఖిదః ॥ **40** ॥ 2954

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యాచరంతం సద్ధర్మాన్ పావనాన్ గృహమేధినాం ।
తమేవ సర్వగేహేషు సంతమేకం దదర్శ హ ॥ **41** ॥ 2955

కృష్ణస్యానంతవీర్యస్య యోగమాయామహోదయం ।
ముహుర్దృష్ట్వా ఋషిరభూద్ విస్మితో జాతకౌతుకః ॥ **42** ॥ 2956

ఇత్యర్థకామధర్మేషు కృష్ణేన శ్రద్ధితాత్మనా।
సమ్యక్ సభాజితః ప్రీతస్తమేవానుస్మరన్ యయౌ ॥ **43** ॥ 2957

ఏవం మనుష్యపదవీమనువర్తమానో
నారాయణోఽఖిలభవాయ గృహీతశక్తిః।
రేమేఽంగ షోడశసహస్రవరాంగనానాం
సవ్రీడసౌహృదనిరీక్షణహాసజుష్టః ॥ **44** ॥ 2958

యానీహ విశ్వవిలయోద్భవవృత్తిహేతుః
కర్మాణ్యనన్యవిషయాణి హరిశ్చకార।
యస్త్వంగ గాయతి శృణోత్యనుమోదతే వా
భక్తిర్భవేద్ భగవతి హ్యపవర్గమార్గే ॥ **45** ॥ 2959

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే కృష్ణగార్హస్థ్యదర్శనం నామ ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథోషస్యుపవృత్తాయాం కుక్కుటాన్ కూజతోఽశపన్ ।
గృహీతకంఠ్యః పతిభిర్మాధవ్యో విరహాతురాః ॥ **1** ॥ 2960

వయాంస్యరూరువన్ కృష్ణం బోధయంతీవ వందినః ।
గాయత్స్వలిష్వనిద్రాణి మందారవనవాయుభిః ॥ **2** ॥ 2961

ముహూర్తం తం తు వైదర్భీ నామృష్యదతిశోభనం ।
పరిరంభణవిశ్లేషాత్ ప్రియబాహ్వంతరం గతా ॥ **3** ॥ 2962

బ్రాహ్మే ముహూర్త ఉత్థాయ వార్యుపస్పృశ్య మాధవః ।
దధ్యౌ ప్రసన్నకరణ ఆత్మానం తమసః పరం ॥ **4** ॥ 2963

ఏకం స్వయంజ్యోతిరనన్యమవ్యయం
స్వసంస్థయా నిత్యనిరస్తకల్మషం ।
బ్రహ్మాఖ్యమస్యోద్భవనాశహేతుభిః
స్వశక్తిభిర్లక్షితభావనిర్వృతిం ॥ **5** ॥ 2964

అథాప్లుతోఽంభస్యమలే యథావిధి
క్రియాకలాపం పరిధాయ వాససీ ।
చకార సంధ్యోపగమాది సత్తమో
హుతానలో బ్రహ్మ జజాప వాగ్యతః ॥ **6** ॥ 2965

ఉపస్థాయార్కముద్యంతం తర్పయిత్వాఽఽత్మనః కలాః।
దేవానృషీన్ పితౄన్ వృద్ధాన్ విప్రానభ్యర్చ్య చాత్మవాన్ ॥ **7** ॥ 2966

ధేనూనాం రుక్మశృంగీణాం సాధ్వీనాం మౌక్తికస్రజాం।
పయస్వినీనాం గృష్టీనాం సవత్సానాం సువాససాం ॥ **8** ॥ 2967

దదౌ రూప్యఖురాగ్రాణాం క్షౌమాజినతిలైః సహ।
అలంకృతేభ్యో విప్రేభ్యో బద్వం బద్వం దినే దినే ॥ **9** ॥ 2968

గోవిప్రదేవతావృద్ధగురూన్ భూతాని సర్వశః।
నమస్కృత్యాత్మసంభూతీర్మంగలాని సమస్పృశత్ ॥ **10** ॥ 2969

ఆత్మానం భూషయామాస నరలోకవిభూషణం।
వాసోభిర్భూషణైః స్వీయైర్దివ్యస్రగనులేపనైః ॥ **11** ॥ 2970

అవేక్ష్యాజ్యం తథాఽఽదర్శం గోవృషద్విజదేవతాః।
కామాంశ్చ సర్వవర్ణానాం పౌరాంతఃపురచారిణాం।
ప్రదాప్య ప్రకృతీః కామైః ప్రతోష్య ప్రత్యనందత ॥ **12** ॥ 2971

సంవిభజ్యాగ్రతో విప్రాన్ స్రక్తాంబూలానులేపనైః।
సుహృదః ప్రకృతీర్దారానుపాయుంక్త తతః స్వయం ॥ **13** ॥ 2972

తావత్ సూత ఉపానీయ స్యందనం పరమాద్భుతం।
సుగ్రీవాద్యైర్హయైర్యుక్తం ప్రణమ్యావస్థితోఽగ్రతః ॥ **14** ॥ 2973

గృహీత్వా పాణినా పాణీ సారథేస్తమథారుహత్।
సాత్యక్యుద్ధవసంయుక్తః పూర్వాద్రిమివ భాస్కరః ॥ **15** ॥ 2974

ఈక్షితోఽంతఃపురస్త్రీణాం సవ్రీడప్రేమవీక్షితైః।
కృచ్ఛ్రాద్ విసృష్టో నిరగాజ్జాతహాసో హరన్ మనః ॥ **16** ॥ 2975

సుధర్మాఖ్యాం సభాం సర్వైర్వృష్ణిభిః పరివారితః ।
ప్రావిశద్ యన్నివిష్టానాం న సంత్యంగ షడూర్మయః ॥ **17** ॥ 2976

తత్రోపవిష్టః పరమాసనే విభు -
ర్బభౌ స్వభాసా కకుభోఽవభాసయన్ ।
వృతో నృసింహైర్యదుభిర్యదూత్తమో
యథోడురాజో దివి తారకాగణైః ॥ **18** ॥ 2977

తత్రోపమంత్రిణో రాజన్ నానాహాస్యరసైర్విభుం ।
ఉపతస్థుర్నటాచార్యా నర్తక్యస్తాండవైః పృథక్ ॥ **19** ॥ 2978

మృదంగవీణాముర‌జవేణుతాలదరస్వనైః ।
ననృతుర్జగుస్తుష్టువుశ్చ సూతమాగధవందినః ॥ **20** ॥ 2979

తత్రాహుర్బ్రాహ్మణాః కేచిదాసీనా బ్రహ్మవాదినః ।
పూర్వేషాం పుణ్యయశసాం రాజ్ఞాం చాకథయన్ కథాః ॥ **21** ॥ 2980

తత్రైకః పురుషో రాజన్నాగతోఽపూర్వదర్శనః ।
విజ్ఞాపితో భగవతే ప్రతీహారైః ప్రవేశితః ॥ **22** ॥ 2981

స నమస్కృత్య కృష్ణాయ పరేశాయ కృతాంజలిః ।
రాజ్ఞామావేదయద్ దుఃఖం జరాసంధనిరోధజం ॥ **23** ॥ 2982

యే చ దిగ్విజయే తస్య సన్నతిం న యయుర్నృపాః ।
ప్రసహ్య రుద్ధాస్తేనాసన్నయుతే ద్వే గిరివ్రజే ॥ **24** ॥ 2983

కృష్ణ కృష్ణాప్రమేయాత్మన్ ప్రపన్నభయభంజన ।
వయం త్వాం శరణం యామో భవభీతాః పృథగ్ధియః ॥ **25** ॥ 2984

లోకో వికర్మనిరతః కుశలే ప్రమత్తః
కర్మణ్యయం త్వదుదితే భవదర్చనే స్వే ।

యస్తావదస్య బలవానిహ జీవితాశాం
సద్యశ్ఛినత్త్యనిమిషాయ నమోఽస్తు తస్మై ॥ **26** ॥ 2985

లోకే భవాంజగదినః కలయావతీర్ణః
సద్రక్షణాయ ఖలనిగ్రహణాయ చాన్యః ।
కశ్చిత్ త్వదీయమతియాతి నిదేశమీశ
కిం వా జనః స్వకృతమృచ్ఛతి తన్న విద్మః ॥ **27** ॥ 2986

స్వప్నాయితం నృపసుఖం పరతంత్రమీశ
శశ్వద్భయేన మృతకేన ధురం వహామః ।
హిత్వా తదాత్మని సుఖం త్వదనీహలభ్యం
క్లిశ్యామహేఽతికృపణాస్తవ మాయయేహ ॥ **28** ॥ 2987

తన్నో భవాన్ ప్రణతశోకహరాంఘ్రియుగ్మో
బద్ధాన్ వియుంక్ష్వ మగధాహ్వయకర్మపాశాత్ ।
యో భూభుజోఽయుతమతంగజవీర్యమేకో
బిభ్రద్ రురోధ భవనే మృగరాడివావీః ॥ **29** ॥ 2988

యో వై త్వయా ద్వినవకృత్వ ఉదాత్తచక్ర
భగ్నో మృధే ఖలు భవంతమనంతవీర్యం ।
జిత్వా నృలోకనిరతం సకృదూఢదర్పో
యుష్మత్ప్రజా రుజతి నోఽజిత తద్ విధేహి ॥ **30** ॥ 2989

దూత ఉవాచ
ఇతి మాగధసంరుద్ధా భవద్దర్శనకాంక్షిణః ।
ప్రపన్నాః పాదమూలం తే దీనానాం శం విధీయతాం ॥ **31** ॥ 2990

శ్రీశుక ఉవాచ
రాజదూతే బ్రువత్యేవం దేవర్షిః పరమద్యుతిః ।
బిభ్రత్ పింగజటాభారం ప్రాదురాసీద్ యథా రవిః ॥ **32** ॥ 2991

తం దృష్ట్వా భగవాన్ కృష్ణః సర్వలోకేశ్వరేశ్వరః।
వవంద ఉత్థితః శీర్ష్ణా ససభ్యః సానుగో ముదా ॥ **33** ॥ 2992

సభాజయిత్వా విధివత్ కృతాసనపరిగ్రహం।
బభాషే సూనృతైర్వాక్యైః శ్రద్ధయా తర్పయన్ మునిం ॥ **34** ॥ 2993

అపి స్విదద్య లోకానాం త్రయాణామకుతోభయం।
నను భూయాన్ భగవతో లోకాన్ పర్యటతో గుణః ॥ **35** ॥ 2994

న హి తేఽవిదితం కించిల్లోకేష్వీశ్వరకర్తృషు।
అథ పృచ్ఛామహే యుష్మాన్ పాండవానాం చికీర్షితం ॥ **36** ॥ 2995

శ్రీనారద ఉవాచ
దృష్టా మయా తే బహుశో దురత్యయా
మాయా విభో విశ్వసృజశ్చ మాయినః।
భూతేషు భూమంశ్చరతః స్వశక్తిభి -
ర్వహ్నేరివచ్ఛన్నరుచో న మేఽద్భుతం ॥ **37** ॥ 2996

తవేహితం కోఽర్హతి సాధు వేదితుం
స్వమాయయేదం సృజతో నియచ్ఛతః।
యద్ విద్యమానాత్మతయావభాసతే
తస్మై నమస్తే స్వవిలక్షణాత్మనే ॥ **38** ॥ 2997

జీవస్య యః సంసరతో విమోక్షణం
న జానతోఽనర్థవహాచ్ఛరీరతః।
లీలావతారైః స్వయశఃప్రదీపకం
ప్రాజ్వాలయత్త్వా తమహం ప్రపద్యే ॥ **39** ॥ 2998

అథాప్యాశ్రావయే బ్రహ్మ నరలోకవిడంబనం।
రాజ్ఞః పైతృష్వసేయస్య భక్తస్య చ చికీర్షితం ॥ **40** ॥ 2999

యక్ష్యతి త్వాం మఖేంద్రేణ రాజసూయేన పాండవః।
పారమేష్ఠ్యకామో నృపతిస్తద్ భవాననుమోదతాం ॥ **41** ॥ 3000

తస్మిన్ దేవ క్రతువరే భవంతం వై సురాదయః।
దిదృక్షవః సమేష్యంతి రాజానశ్చ యశస్వినః ॥ **42** ॥ 3001

శ్రవణాత్ కీర్తనాద్ ధ్యానాత్ పూయంతేఽంతేవసాయినః।
తవ బ్రహ్మమయస్యేశ కిముతేక్షాభిమర్శినః ॥ **43** ॥ 3002

యస్యామలం దివి యశః ప్రథితం రసాయాం
భూమౌ చ తే భువనమంగల దిగ్వితానం।
మందాకినీతి దివి భోగవతీతి చాధో
గంగేతి చేహ చరణాంబు పునాతి విశ్వం ॥ **44** ॥ 3003

శ్రీశుక ఉవాచ
తత్ర తేష్వాత్మపక్షేష్వగృహ్ణత్సు విజిగీషయా।
వాచః పేశైః స్మయన్ భృత్యముద్ధవం ప్రాహ కేశవః ॥ **45** ॥ 3004

శ్రీభగవానువాచ
త్వం హి నః పరమం చక్షుః సుహృన్మంత్రార్థతత్త్వవిత్।
తథాత్ర బ్రూహ్యనుష్ఠేయం శ్రద్దధ్మః కరవామ తత్ ॥ **46** ॥ 3005

ఇత్యుపామంత్రితో భర్త్రా సర్వజ్ఞేనాపి ముగ్ధవత్।
నిదేశం శిరసాఽఽధాయ ఉద్ధవః ప్రత్యభాషత ॥ **47** ॥ 3006

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే భగవద్యానవిచారే సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుదీరితమాకర్ణ్య దేవర్షేరుద్ధవోఽబ్రవీత్ ।
సభ్యానాం మతమాజ్ఞాయ కృష్ణస్య చ మహామతిః ॥ **1** ॥ 3007

ఉద్ధవ ఉవాచ
యదుక్తమృషిణా దేవ సాచివ్యం యక్ష్యతస్త్వయా ।
కార్యం పైతృష్వసేయస్య రక్షా చ శరణైషిణాం ॥ **2** ॥ 3008

యష్టవ్యం రాజసూయేన దిక్చక్రజయినా విభో ।
అతో జరాసుతజయ ఉభయార్థో మతో మమ ॥ **3** ॥ 3009

అస్మాకం చ మహానర్థో హ్యేతేనైవ భవిష్యతి ।
యశశ్చ తవ గోవింద రాజ్ఞో బద్ధాన్ విముంచతః ॥ **4** ॥ 3010

స వై దుర్విషహో రాజా నాగాయుతసమో బలే ।
బలినామపి చాన్యేషాం భీమం సమబలం వినా ॥ **5** ॥ 3011

ద్వైరథే స తు జేతవ్యో మా శతాక్షౌహిణీయుతః ।
బ్రహ్మణ్యోఽభ్యర్థితో విప్రైర్న ప్రత్యాఖ్యాతి కర్హిచిత్ ॥ **6** ॥ 3012

బ్రహ్మవేషధరో గత్వా తం భిక్షేత వృకోదరః ।
హనిష్యతి న సందేహో ద్వైరథే తవ సన్నిధౌ ॥ **7** ॥ 3013

నిమిత్తం పరమీశస్య విశ్వసర్గనిరోధయోః।
హిరణ్యగర్భః శర్వశ్చ కాలస్యారూపిణస్తవ ॥ **8** ॥ 3014

గాయంతి తే విశదకర్మ గృహేషు దేవ్యో
రాజ్ఞాం స్వశత్రువధమాత్మవిమోక్షణం చ।
గోప్యశ్చ కుంజరపతేర్జనకాత్మజాయాః
పిత్రోశ్చ లబ్ధశరణా మునయో వయం చ ॥ **9** ॥ 3015

జరాసంధవధః కృష్ణ భూర్యర్థాయోపకల్పతే।
ప్రాయః పాకవిపాకేన తవ చాభిమతః క్రతుః ॥ **10** ॥ 3016

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుద్ధవవచో రాజన్ సర్వతోభద్రమచ్యుతం।
దేవర్షిర్యదువృద్ధాశ్చ కృష్ణశ్చ ప్రత్యపూజయన్ ॥ **11** ॥ 3017

అథాదిశత్ ప్రయాణాయ భగవాన్ దేవకీసుతః।
భృత్యాన్ దారుకజైత్రాదీననుజ్ఞాప్య గురూన్ విభుః ॥ **12** ॥ 3018

నిర్గమయ్యావరోధాన్ స్వాన్ ససుతాన్ సపరిచ్ఛదాన్।
సంకర్షణమనుజ్ఞాప్య యదురాజం చ శత్రుహన్।
సూతోపనీతం స్వరథమారుహద్ గరుడధ్వజం ॥ **13** ॥ 3019

తతో రథద్విపభటసాదినాయకైః
కరాలయా పరివృత ఆత్మసేనయా।
మృదంగభేర్యానకశంఖగోముఖైః
ప్రఘోషఘోషితకకుభో నిరాక్రమత్ ॥ **14** ॥ 3020

నృవాజికాంచనశిబికాభిరచ్యుతం
సహాత్మజాః పతిమను సువ్రతా యయుః।

వరాంబరాభరణవిలేపనస్రజః
సుసంవృతా నృభిరసిచర్మపాణిభిః ॥ **15** ॥ 3021

నరోష్ట్రగోమహిషఖరాశ్వతర్యనః -
కరేణుభిః పరిజనవారయోషితః ।
స్వలంకృతాః కటకుటికంబలాంబరా -
ద్యుపస్కరా యయురధియుజ్య సర్వతః ॥ **16** ॥ 3022

బలం బృహద్ధ్వజపటఛత్రచామరై -
ర్వరాయుధాభరణకిరీటవర్మభిః ।
దివాంశుభిస్తుములరవం బభౌ రవే -
ర్యథార్ణవః క్షుభితతిమింగిలోర్మిభిః ॥ **17** ॥ 3023

అథో మునిర్యదుపతినా సభాజితః
ప్రణమ్య తం హృది విదధద్ విహాయసా ।
నిశమ్య తద్వ్యవసితమాహృతార్హణో
ముకుందసందర్శననిర్వృతేంద్రియః ॥ **18** ॥ 3024

రాజదూతమువాచేదం భగవాన్ ప్రీణయన్ గిరా ।
మా భైష్ట దూత భద్రం వో ఘాతయిష్యామి మాగధం ॥ **19** ॥ 3025

ఇత్యుక్తః ప్రస్థితో దూతో యథావదవదన్నృపాన్ ।
తేఽపి సందర్శనం శౌరేః ప్రత్యైక్షన్ యన్ముముక్షవః ॥ **20** ॥ 3026

ఆనర్తసౌవీరమరూంస్తీర్త్వా వినశనం హరిః ।
గిరీన్ నదీరతీయాయ పురగ్రామవ్రజాకరాన్ ॥ **21** ॥ 3027

తతో దృషద్వతీం తీర్త్వా ముకుందోఽథ సరస్వతీం ।
పంచాలానథ మత్స్యాంశ్చ శక్రప్రస్థమథాగమత్ ॥ **22** ॥ 3028

తముపాగతమాకర్ణ్య ప్రీతో దుర్దర్శనం నృణాం ।
అజాతశత్రుర్నిరగాత్ సోపాధ్యాయః సుహృద్వృతః ॥ **23** ॥ 3029

గీతవాదిత్రఘోషేణ బ్రహ్మఘోషేణ భూయసా ।
అభ్యయాత్ స హృషీకేశం ప్రాణాః ప్రాణమివాదృతః ॥ **24** ॥ 3030

దృష్ట్వా విక్లిన్నహృదయః కృష్ణం స్నేహేన పాండవః ।
చిరాద్ దృష్టం ప్రియతమం సస్వజేఽథ పునః పునః ॥ **25** ॥ 3031

దోర్భ్యాం పరిష్వజ్య రమామలాలయం
ముకుందగాత్రం నృపతిర్హతాశుభః ।
లేభే పరాం నిర్వృతిమశ్రులోచనో
హృష్యత్తనుర్విస్మృతలోకవిభ్రమః ॥ **26** ॥ 3032

తం మాతులేయం పరిరభ్య నిర్వృతో
భీమః స్మయన్ ప్రేమజవాకులేంద్రియః ।
యమౌ కిరీటీ చ సుహృత్తమం ముదా
ప్రవృద్ధబాష్పాః పరిరేభిరేఽచ్యుతం ॥ **27** ॥ 3033

అర్జునేన పరిష్వక్తో యమాభ్యామభివాదితః ।
బ్రాహ్మణేభ్యో నమస్కృత్య వృద్ధేభ్యశ్చ యథార్హతః ॥ **28** ॥ 3034

మానితో మానయామాస కురుసృంజయకైకయాన్ ।
సూతమాగధగంధర్వా వందినశ్చోపమంత్రిణః ॥ **29** ॥ 3035

మృదంగశంఖపటహవీణాపణవగోముఖైః ।
బ్రాహ్మణాశ్చారవిందాక్షం తుష్టువుర్నృతుర్జగుః ॥ **30** ॥ 3036

ఏవం సుహృద్భిః పర్యస్తః పుణ్యశ్లోకశిఖామణిః ।
సంస్తూయమానో భగవాన్ వివేశాలంకృతం పురం ॥ **31** ॥ 3037

సంసిక్తవర్త్మ కరిణాం మదగంధతోయై -
శ్చిత్రధ్వజైః కనకతోరణపూర్ణకుంభైః ।
మృష్టాత్మభిర్నవదుకూలవిభూషణస్రగ్ -
గంధైర్నృభిర్యువతిభిశ్చ విరాజమానం ॥ **32** ॥ 3038

ఉద్దీప్తదీపబలిభిః ప్రతిసద్మజాల -
నిర్యాతధూపరుచిరం విలసత్పతాకం ।
మూర్ధన్యహేమకలశై రజతోరుశృంగై -
ర్జుష్టం దదర్శ భవనైః కురురాజధామ ॥ **33** ॥ 3039

ప్రాప్తం నిశమ్య నరలోచనపానపాత్ర -
మౌత్సుక్యవిశ్లథితకేశదుకూలబంధాః ।
సద్యో విసృజ్య గృహకర్మ పతీంశ్చ తల్పే
ద్రష్టుం యయుర్యువతయః స్మ నరేంద్రమార్గే ॥ **34** ॥ 3040

తస్మిన్ సుసంకుల ఇభాశ్వరథద్విపద్భిః
కృష్ణం సభార్యముపలభ్య గృహాధిరూఢాః ।
నార్యో వికీర్య కుసుమైర్మనసోపగుహ్య
సుస్వాగతం విదధురుత్స్మయవీక్షితేన ॥ **35** ॥ 3041

ఊచుః స్త్రియః పథి నిరీక్ష్య ముకుందపత్నీ -
స్తారా యథోడుపసహాః కిమకార్యమూభిః ।
యచ్చక్షుషాం పురుషమౌలిరుదారహాస -
లీలావలోకకలయోత్సవమాతనోతి ॥ **36** ॥ 3042

తత్ర తత్రోపసంగమ్య పౌరా మంగలపాణయః ।
చక్రుః సపర్యాం కృష్ణాయ శ్రేణీముఖ్యా హతైనసః ॥ **37** ॥ 3043

అంతఃపురజనైః ప్రీత్యా ముకుందః ఫుల్లలోచనైః ।
ససంభ్రమైరభ్యుపేతః ప్రావిశద్ రాజమందిరం ॥ **38** ॥ 3044

పృథా విలోక్య భ్రాత్రేయం కృష్ణం త్రిభువనేశ్వరం ।
ప్రీతాత్థోత్థాయ పర్యంకాత్ సస్నుషా పరిషస్వజే ॥ **39** ॥ 3045

గోవిందం గృహమానీయ దేవదేవేశమాదృతః ।
పూజాయాం నావిదత్ కృత్యం ప్రమోదోపహతో నృపః ॥ **40** ॥ 3046

పితృష్వసుర్గురుస్త్రీణాం కృష్ణశ్చక్రేఽభివాదనం ।
స్వయం చ కృష్ణయా రాజన్ భగిన్యా చాభివందితః ॥ **41** ॥ 3047

శ్వశ్రూ సంచోదితా కృష్ణా కృష్ణపత్నీశ్చ సర్వశః ।
ఆనర్చ రుక్మిణీం సత్యాం భద్రాం జాంబవతీం తథా ॥ **42** ॥ 3048

కాలిందీం మిత్రవిందాం చ శైబ్యాం నాగ్నజితీం సతీం ।
అన్యాశ్చాభ్యాగతా యాస్తు వాసఃస్రజ్మండనాదిభిః ॥ **43** ॥ 3049

సుఖం నివాసయామాస ధర్మరాజో జనార్దనం ।
ససైన్యం సానుగామాత్యం సభార్యం చ నవం నవం ॥ **44** ॥ 3050

తర్పయిత్వా ఖాండవేన వహ్నిం ఫాల్గునసంయుతః ।
మోచయిత్వా మయం యేన రాజ్ఞే దివ్యా సభా కృతా ॥ **45** ॥ 3051

ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ రాజ్ఞః ప్రియచికీర్షయా ।
విహరన్ రథమారుహ్య ఫాల్గునేన భటైర్వృతః ॥ **46** ॥ 3052

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే కృష్ణస్య ఇంద్రప్రస్థగమనం నామ ఏకసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకదా తు సభామధ్యే ఆస్థితో మునిభిర్వృతః ।
బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యైర్భ్రాతృభిశ్చ యుధిష్ఠిరః ॥ **1** ॥ 3053

ఆచార్యైః కులవృద్ధైశ్చ జ్ఞాతిసంబంధిబాంధవైః ।
శృణ్వతామేవ చైతేషామాభాష్యేదమువాచ హ ॥ **2** ॥ 3054

యుధిష్ఠిర ఉవాచ
క్రతురాజేన గోవింద రాజసూయేన పావనీః ।
యక్ష్యే విభూతీర్భవతస్తత్ సంపాదయ నః ప్రభో ॥ **3** ॥ 3055

త్వత్పాదుకే అవిరతం పరి యే చరంతి
ధ్యాయంత్యభద్రనశనే శుచయో గృణంతి ।
విందంతి తే కమలనాభ భవాపవర్గ-
మాశాసతే యది త ఆశిష ఈశ నాన్యే ॥ **4** ॥ 3056

తద్ దేవదేవ భవతశ్చరణారవింద-
సేవానుభావమిహ పశ్యతు లోక ఏషః ।
యే త్వాం భజంతి న భజంత్యుత వోభయేషాం
నిష్ఠాం ప్రదర్శయ విభో కురుసృంజయానాం ॥ **5** ॥ 3057

న బ్రహ్మణః స్వపరభేదమతిస్తవ స్యాత్
సర్వాత్మనః సమదృశః స్వసుఖానుభూతేః।
సంసేవతాం సురతరోరివ తే ప్రసాదః
సేవానురూపముదయో న విపర్యయోఽత్ర ॥ **6** ॥ 3058

శ్రీభగవానువాచ
సమ్యగ్ వ్యవసితం రాజన్ భవతా శత్రుకర్శన।
కల్యాణీ యేన తే కీర్తిర్లోకాననుభవిష్యతి ॥ **7** ॥ 3059

ఋషీణాం పితృదేవానాం సుహృదామపి నః ప్రభో।
సర్వేషామపి భూతానామీప్సితః క్రతురాడయం ॥ **8** ॥ 3060

విజిత్య నృపతీన్ సర్వాన్ కృత్వా చ జగతీం వశే।
సంభృత్య సర్వసంభారానాహరస్వ మహాక్రతుం ॥ **9** ॥ 3061

ఏతే తే భ్రాతరో రాజన్ లోకపాలాంశసంభవాః।
జితోఽస్మ్యాత్మవతా తేఽహం దుర్జయో యోఽకృతాత్మభిః ॥ **10** ॥ 3062

న కశ్చిన్మత్పరం లోకే తేజసా యశసా శ్రియా।
విభూతిభిర్వాభిభవేద్ దేవోఽపి కిము పార్థివః ॥ **11** ॥ 3063

శ్రీశుక ఉవాచ
నిశమ్య భగవద్గీతం ప్రీతః ఫుల్లముఖాంబుజః।
భ్రాతౄన్ దిగ్విజయేఽయుంక్త విష్ణుతేజోపబృంహితాన్ ॥ **12** ॥ 3064

సహదేవం దక్షిణస్యామాదిశత్ సహ సృంజయైః।
దిశి ప్రతీచ్యాం నకులముదీచ్యాం సవ్యసాచినం।
ప్రాచ్యాం వృకోదరం మత్స్యైః కేకయైః సహ మద్రకైః ॥ **13** ॥ 3065

తే విజిత్య నృపాన్ వీరా ఆజహ్రుర్దిగ్భ్య ఓజసా।
అజాతశత్రవే భూరి ద్రవిణం నృప యక్ష్యతే ॥ **14** ॥ 3066

శ్రుత్వాజితం జరాసంధం నృపతేర్ధ్యాయతో హరిః।
ఆహోపాయం తమేవాద్య ఉద్ధవో యమువాచ హ ॥ **15** ॥ 3067

భీమసేనోఽర్జునః కృష్ణో బ్రహ్మలింగధరాస్త్రయః।
జగ్ముర్గిరివ్రజం తాత బృహద్రథసుతో యతః ॥ **16** ॥ 3068

తే గత్వాఽఽతిథ్యవేలాయాం గృహేషు గృహమేధినం।
బ్రహ్మణ్యం సమయాచేరన్ రాజన్యా బ్రహ్మలింగినః ॥ **17** ॥ 3069

రాజన్ విద్ధ్యతిథీన్ ప్రాప్తానర్థినో దూరమాగతాన్।
తన్నః ప్రయచ్ఛ భద్రం తే యద్ వయం కామయామహే ॥ **18** ॥ 3070

కిం దుర్మర్షం తితిక్షూణాం కిమకార్యమసాధుభిః।
కిం న దేయం వదాన్యానాం కః పరః సమదర్శినాం ॥ **19** ॥ 3071

యోఽనిత్యేన శరీరేణ సతాం గేయం యశో ధ్రువం।
నాచినోతి స్వయం కల్పః స వాచ్యః శోచ్య ఏవ సః ॥ **20** ॥ 3072

హరిశ్చంద్రో రంతిదేవ ఉంఛవృత్తిః శిబిర్బలిః।
వ్యాధః కపోతో బహవో హ్యధ్రువేణ ధ్రువం గతాః ॥ **21** ॥ 3073

శ్రీశుక ఉవాచ
స్వరైరాకృతిభిస్తాంస్తు ప్రకోష్ఠ్యార్జ్యాహతైరపి।
రాజన్యబంధూన్ విజ్ఞాయ దృష్టపూర్వానచింతయత్ ॥ **22** ॥ 3074

రాజన్యబంధవో హ్యేతే బ్రహ్మలింగాని బిభ్రతి।
దదామి భిక్షితం తేభ్య ఆత్మానమపి దుస్త్యజం ॥ **23** ॥ 3075

బలేర్ను శ్రూయతే కీర్తిర్వితతా దిక్ష్వకల్మషా।
ఐశ్వర్యాద్ భ్రంశితస్యాపి విప్రవ్యాజేన విష్ణునా ॥ **24** ॥ 3076

శ్రియం జిహీర్షతేంద్రస్య విష్ణవే ద్విజరూపిణే।
జానన్నపి మహీం ప్రాదాద్ వార్యమాణోఽపి దైత్యరాట్ ॥ **25** ॥ 3077

జీవతా బ్రాహ్మణార్థాయ కో న్వర్థః క్షత్రబంధునా।
దేహేన పతమానేన నేహతా విపులం యశః ॥ **26** ॥ 3078

ఇత్యుదారమతిః ప్రాహ కృష్ణార్జునవృకోదరాన్।
హే విప్రా వ్రియతాం కామో దదామ్యాత్మశిరోఽపి వః ॥ **27** ॥ 3079

శ్రీభగవానువాచ
యుద్ధం నో దేహి రాజేంద్ర ద్వంద్వశో యది మన్యసే।
యుద్ధార్థినో వయం ప్రాప్తా రాజన్యా నాన్నకాంక్షిణః ॥ **28** ॥ 3080

అసౌ వృకోదరః పార్థస్తస్య భ్రాతార్జునో హ్యయం।
అనయోర్మాతులేయం మాం కృష్ణం జానీహి తే రిపుం ॥ **29** ॥ 3081

ఏవమావేదితో రాజా జహాసోచ్చైఃస్మ మాగధః।
ఆహ చామర్షితో మందా యుద్ధం తర్హి దదామి వః ॥ **30** ॥ 3082

న త్వయా భీరుణా యోత్స్యే యుధి విక్లవచేతసా।
మథురాం స్వపురీం త్యక్త్వా సముద్రం శరణం గతః ॥ **31** ॥ 3083

అయం తు వయసా తుల్యో నాతిసత్త్వో న మే సమః।
అర్జునో న భవేద్ యోద్ధా భీమస్తుల్యబలో మమ ॥ **32** ॥ 3084

ఇత్యుక్త్వా భీమసేనాయ ప్రాదాయ మహతీం గదాం।
ద్వితీయాం స్వయమాదాయ నిర్జగామ పురాద్ బహిః ॥ **33** ॥ 3085

తతః సమే ఖలే వీరౌ సంయుక్తావితరేతరౌ।
జఘ్నతుర్వజ్రకల్పాభ్యాం గదాభ్యాం రణదుర్మదౌ ॥ **34** ॥ 3086

మండలాని విచిత్రాణి సవ్యం దక్షిణమేవ చ।
చరతోః శుశుభే యుద్ధం నటయోరివ రంగిణోః ॥ **35** ॥ 3087

తతశ్చటచటాశబ్దో వజ్రనిష్పేషసన్నిభః।
గదయోః క్షిప్తయో రాజన్ దంతయోరివ దంతినోః ॥ **36** ॥ 3088

తే వై గదే భుజజవేన నిపాత్యమానే
అన్యోన్యతోఽసకటిపాదకరోరుజత్రూన్।
చూర్ణీబభూవతురుపేత్య యథార్కశాఖే
సంయుధ్యతోర్ద్విరదయోరివ దీప్తమన్యోః ॥ **37** ॥ 3089

ఇత్థం తయోః ప్రహతయోర్గదయోర్నృవీరౌ
క్రుద్ధౌ స్వముష్టిభిరయఃస్పర్శైరపింష్టాం।
శబ్దస్తయోః ప్రహరతోరిభయోరివాసీ -
న్నిర్ఘాతవజ్రపరుషస్తలతాడనోత్థః ॥ **38** ॥ 3090

తయోరేవం ప్రహరతోః సమశిక్షాబలౌజసోః।
నిర్విశేషమభూద్ యుద్ధమక్షీణజవయోర్నృప ॥ **39** ॥ 3091

ఏవం తయోర్మహారాజ యుధ్యతోః సప్తవింశతిః।
దినాని నిరగంస్తత్ర సుహృద్వన్నిశి తిష్ఠతోః ॥ **40** ॥ 3092

ఏకదా మాతులేయం వై ప్రాహ రాజన్ వృకోదరః।
న శక్తోఽహం జరాసంధం నిర్జేతుం యుధి మాధవ ॥ **41** ॥ 3093

శత్రోర్జన్మమృతీ విద్వాన్ జీవితం చ జరాకృతం।
పార్థమాప్యాయయన్ స్వేన తేజసాచింతయద్ధరిః ॥ **42** ॥ 3094

సంచింత్యారివధోపాయం భీమస్యామోఘదర్శనః।
దర్శయామాస విటపం పాటయన్నివ సంజ్ఞయా ॥ **43** ॥ 3095

తద్ విజ్ఞాయ మహాసత్త్వో భీమః ప్రహరతాం వరః।
గృహీత్వా పాదయోః శత్రుం పాతయామాస భూతలే ॥ **44** ॥ 3096

ఏకం పాదం పదాఽఽక్రమ్య దోర్భ్యామన్యం ప్రగృహ్య సః।
గుదతః పాటయామాస శాఖామివ మహాగజః ॥ **45** ॥ 3097

ఏకపాదోరువృషణకటిపృష్ఠస్తనాంసకే।
ఏకబాహ్వక్షిభ్రూకర్ణే శకలే దదృశుః ప్రజాః ॥ **46** ॥ 3098

హాహాకారో మహానాసీన్నిహతే మగధేశ్వరే।
పూజయామాసతుర్భీమం పరిరభ్య జయాచ్యుతౌ ॥ **47** ॥ 3099

సహదేవం తత్తనయం భగవాన్ భూతభావనః।
అభ్యషించదమేయాత్మా మగధానాం పతిం ప్రభుః।
మోచయామాస రాజన్యాన్ సంరుద్ధా మాగధేన యే ॥ **48** ॥ 3100

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే జరాసంధవధో నామ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

అయుతే ద్వే శతాన్యష్టౌ లీలయా యుధి నిర్జితాః ।
తే నిర్గతా గిరిద్రోణ్యాం మలినా మలవాససః ॥ **1** ॥ 3101

క్షుత్క్షామాః శుష్కవదనాః సంరోధపరికర్శితాః ।
దదృశుస్తే ఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససం ॥ **2** ॥ 3102

శ్రీవత్సాంకం చతుర్బాహుం పద్మగర్భారుణేక్షణం ।
చారుప్రసన్నవదనం స్ఫురన్మకరకుండలం ॥ **3** ॥ 3103

పద్మహస్తం గదాశంఖరథాంగైరుపలక్షితం ।
కిరీటహారకటకకటిసూత్రాంగదాంచితం ॥ **4** ॥ 3104

భ్రాజద్వరమణిగ్రీవం నివీతం వనమాలయా ।
పిబంత ఇవ చక్షుర్భ్యాం లిహంత ఇవ జిహ్వయా ॥ **5** ॥ 3105

జిఘ్రంత ఇవ నాసాభ్యాం రంభంత ఇవ బాహుభిః ।
ప్రణేమురాహృతపాప్మానో మూర్ధభిః పాదయోర్హరేః ॥ **6** ॥ 3106

కృష్ణసందర్శనాహ్లాదధ్వస్తసంరోధనక్లమాః ।
ప్రశశంసుర్హృషీకేశం గీర్భిః ప్రాంజలయో నృపాః ॥ **7** ॥ 3107

రాజాన ఊచుః

నమస్తే దేవదేవేశ ప్రపన్నార్తిహరావ్యయ।
ప్రపన్నాన్ పాహి నః కృష్ణ నిర్విణ్ణాన్ ఘోరసంసృతేః ॥ **8** ॥ 3108

నైనం నాథాన్వసూయామో మాగధం మధుసూదన।
అనుగ్రహో యద్ భవతో రాజ్ఞాం రాజ్యచ్యుతిర్విభో ॥ **9** ॥ 3109

రాజ్యైశ్వర్యమదోన్నద్ధో న శ్రేయో విందతే నృపః।
త్వన్మాయామోహితోఽనిత్యా మన్యతే సంపదోఽచలాః ॥ **10** ॥ 3110

మృగతృష్ణాం యథా బాలా మన్యంత ఉదకాశయం।
ఏవం వైకారికీం మాయామయుక్తా వస్తు చక్షతే ॥ **11** ॥ 3111

వయం పురా శ్రీమదనష్టదృష్టయో
జిగీషయాస్యా ఇతరేతరస్పృధః।
ఘ్నంతః ప్రజాః స్వా అతినిర్ఘృణాః ప్రభో
మృత్యుం పురస్త్వావిగణయ్య దుర్మదాః ॥ **12** ॥ 3112

త ఏవ కృష్ణాద్య గభీరరంహసా
దురంతవీర్యేణ విచాలితాః శ్రియః।
కాలేన తన్వా భవతోఽనుకంపయా
వినష్టదర్పాశ్చరణౌ స్మరామ తే ॥ **13** ॥ 3113

అథో న రాజ్యం మృగతృష్ణిరూపితం
దేహేన శశ్వత్ పతతా రుజాం భువా।
ఉపాసితవ్యం స్పృహయామహే విభో
క్రియాఫలం ప్రేత్య చ కర్ణరోచనం ॥ **14** ॥ 3114

తం నః సమాదిశోపాయం యేన తే చరణాబ్జయోః।
స్మృతిర్యథా న విరమేదపి సంసరతామిహ ॥ **15** ॥ 3115

కృష్ణాయ వాసుదేవాయ హరయే పరమాత్మనే।
ప్రణతక్లేశనాశాయ గోవిందాయ నమో నమః ॥ **16** ॥ 3116

శ్రీశుక ఉవాచ
సంస్తూయమానో భగవాన్ రాజభిర్ముక్తబంధనైః।
తానాహ కరుణస్తాత శరణ్యః శ్లక్ష్ణయా గిరా ॥ **17** ॥ 3117

శ్రీభగవానువాచ
అద్యప్రభృతి వో భూపా మయ్యాత్మన్యఖిలేశ్వరే।
సుదృఢా జాయతే భక్తిర్బాఢమాశంసితం తథా ॥ **18** ॥ 3118

దిష్ట్యా వ్యవసితం భూపా భవంత ఋతభాషిణః।
శ్రియైశ్వర్యమదోన్నాహం పశ్య ఉన్మాదకం నృణాం ॥ **19** ॥ 3119

హైహయో నహుషో వేనో రావణో నరకోఽపరే।
శ్రీమదాద్ భ్రంశితాః స్థానాద్ దేవదైత్యనరేశ్వరాః ॥ **20** ॥ 3120

భవంత ఏతద్ విజ్ఞాయ దేహాద్యుత్పాద్యమంతవత్।
మాం యజంతోఽధ్వరైర్యుక్తాః ప్రజా ధర్మేణ రక్షథ ॥ **21** ॥ 3121

సంతన్వంతః ప్రజాతంతూన్ సుఖం దుఃఖం భవాభవౌ।
ప్రాప్తం ప్రాప్తం చ సేవంతో మచ్చిత్తా విచరిష్యథ ॥ **22** ॥ 3122

ఉదాసీనాశ్చ దేహాదావాత్మారామా ధృతవ్రతాః।
మయ్యావేశ్య మనః సమ్యఙ్ మామంతే బ్రహ్మ యాస్యథ ॥ **23** ॥ 3123

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యాదిశ్య నృపాన్ కృష్ణో భగవాన్ భువనేశ్వరః।
తేషాం న్యయుంక్త పురుషాన్ స్త్రియో మజ్జనకర్మణి ॥ **24** ॥ 3124

సపర్యాం కారయామాస సహదేవేన భారత।
నరదేవోచితైర్వస్త్రైర్భూషణైః స్రగ్విలేపనైః ॥ **25** ॥ 3125

భోజయిత్వా వరాన్నేన సుస్నాతాన్ సమలంకృతాన్।
భోగైశ్చ వివిధైర్యుక్తాంస్తాంబూలాద్యైర్నృపోచితైః ॥ **26** ॥ 3126

తే పూజితా ముకుందేన రాజానో మృష్టకుండలాః।
విరేజుర్మోచితాః క్లేశాత్ ప్రావృడంతే యథా గ్రహాః ॥ **27** ॥ 3127

రథాన్ సదశ్వానారోప్య
మణికాంచనభూషితాన్।
ప్రీణయ్య సూనృతైర్వాక్యైః
స్వదేశాన్ ప్రత్యయాపయత్ ॥ **28** ॥ 3128

త ఏవం మోచితాః కృచ్ఛ్రాత్ కృష్ణేన సుమహాత్మనా।
యయుస్తమేవ ధ్యాయంతః కృతాని చ జగత్పతేః ॥ **29** ॥ 3129

జగదుః ప్రకృతిభ్యస్తే మహాపురుషచేష్టితం।
యథాన్వశాసద్ భగవాంస్తథా చక్రురతంద్రితాః ॥ **30** ॥ 3130

జరాసంధం ఘాతయిత్వా భీమసేనేన కేశవః।
పార్థాభ్యాం సంయుతః ప్రాయాత్ సహదేవేన పూజితః ॥ **31** ॥ 3131

గత్వా తే ఖాండవప్రస్థం శంఖాన్ దధ్ముర్జితారయః।
హర్షయంతః స్వసుహృదో దుర్హృదాం చాసుఖావహాః ॥ **32** ॥ 3132

తచ్ఛ్రుత్వా ప్రీతమనస ఇంద్రప్రస్థనివాసినః।
మేనిరే మాగధం శాంతం రాజా చాప్తమనోరథః ॥ **33** ॥ 3133

అభివంద్యాథ రాజానం భీమార్జునజనార్దనాః।
సర్వమాశ్రావయాంచక్రురాత్మనా యదనుష్ఠితం ॥ **34** ॥ 3134

నిశమ్య ధర్మరాజస్తత్ కేశవేనానుకంపితం ।
ఆనందాశ్రుకలాం ముంచన్ ప్రేమ్ణా నోవాచ కించన ॥ **35** ॥ 3135

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే కృష్ణాద్యాగమనే త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం యుధిష్ఠిరో రాజా జరాసంధవధం విభోః ।
కృష్ణస్య చానుభావం తం శ్రుత్వా ప్రీతస్తమబ్రవీత్ ॥ **1** ॥ 3136

యుధిష్ఠిర ఉవాచ
యే స్యుస్త్రైలోక్యగురవః సర్వే లోకమహేశ్వరాః ।
వహంతి దుర్లభం లబ్ధ్వా శిరసైవానుశాసనం ॥ **2** ॥ 3137

స భవానరవిందాక్షో దీనానామీశమానినాం ।
ధత్తేఽనుశాసనం భూమంస్తదత్యంతవిడంబనం ॥ **3** ॥ 3138

న హ్యేకస్యాద్వితీయస్య బ్రహ్మణః పరమాత్మనః ।
కర్మభిర్వర్ధతే తేజో హ్రసతే చ యథా రవేః ॥ **4** ॥ 3139

న వై తేఽజిత భక్తానాం మమాహమితి మాధవ ।
త్వం తవేతి చ నానాధీః పశూనామివ వైకృతా ॥ **5** ॥ 3140

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుక్త్వా యజ్ఞియే కాలే వవ్రే యుక్తాన్ స ఋత్విజః ।
కృష్ణానుమోదితః పార్థో బ్రాహ్మణాన్ బ్రహ్మవాదినః ॥ **6** ॥ 3141

ద్వైపాయనో భరద్వాజః సుమంతుర్గౌతమోఽసితః।
వసిష్ఠశ్చ్యవనః కణ్వో మైత్రేయః కవషస్త్రితః ॥ **7** ॥ 3142

విశ్వామిత్రో వామదేవః సుమతిర్జైమినిః క్రతుః।
పైలః పరాశరో గర్గో వైశంపాయన ఏవ చ ॥ **8** ॥ 3143

అథర్వా కశ్యపో ధౌమ్యో రామో భార్గవ ఆసురిః।
వీతిహోత్రో మధుచ్ఛందా వీరసేనోఽకృతవ్రణః ॥ **9** ॥ 3144

ఉపహూతాస్తథా చాన్యే ద్రోణభీష్మకృపాదయః।
ధృతరాష్ట్రః సహసుతో విదురశ్చ మహామతిః ॥ **10** ॥ 3145

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా యజ్ఞదిదృక్షవః।
తత్రేయుః సర్వరాజానో రాజ్ఞాం ప్రకృతయో నృప ॥ **11** ॥ 3146

తతస్తే దేవయజనం బ్రాహ్మణాః స్వర్ణలాంగలైః।
కృష్ట్వా తత్ర యథామ్నాయం దీక్షయాంచక్రిరే నృపం ॥ **12** ॥ 3147

హైమాః కిలోపకరణా వరుణస్య యథా పురా।
ఇంద్రాదయో లోకపాలా విరించభవసంయుతాః ॥ **13** ॥ 3148

సగణాః సిద్ధగంధర్వా విద్యాధరమహోరగాః।
మునయో యక్షరక్షాంసి ఖగకిన్నరచారణాః ॥ **14** ॥ 3149

రాజానశ్చ సమాహూతా రాజపత్న్యశ్చ సర్వశః।
రాజసూయం సమీయుః స్మ రాజ్ఞః పాండుసుతస్య వై ॥ **15** ॥ 3150

మేనిరే కృష్ణభక్తస్య సూపపన్నమవిస్మితాః।
అయాజయన్ మహారాజం యాజకా దేవవర్చసః।
రాజసూయేన విధివత్ ప్రాచేతసమివామరాః ॥ **16** ॥ 3151

సౌత్యేఽహన్యవనీపాలో యాజకాన్ సదసస్పతీన్ ।
అపూజయన్ మహాభాగాన్ యథావత్ సుసమాహితః ॥ **17** ॥ 3152

సదస్యాగ్ర్యార్హణార్హం వై విమృశంతః సభాసదః ।
నాధ్యగచ్ఛన్ననైకాంత్యాత్ సహదేవస్తదాబ్రవీత్ ॥ **18** ॥ 3153

అర్హతి హ్యచ్యుతః శ్రైష్ఠ్యం భగవాన్ సాత్వతాం పతిః ।
ఏష వై దేవతాః సర్వా దేశకాలధనాదయః ॥ **19** ॥ 3154

యదాత్మకమిదం విశ్వం క్రతవశ్చ యదాత్మకాః ।
అగ్నిరాహుతయో మంత్రాః సాంఖ్యం యోగశ్చ యత్పరః ॥ **20** ॥ 3155

ఏక ఏవాద్వితీయోఽసావైతదాత్మ్యమిదం జగత్ ।
ఆత్మనాఽఽత్మాశ్రయః సభ్యాః సృజత్యవతి హంత్యజః ॥ **21** ॥ 3156

వివిధానీహ కర్మాణి జనయన్ యదవేక్షయా ।
ఈహతే యదయం సర్వః శ్రేయో ధర్మాదిలక్షణం ॥ **22** ॥ 3157

తస్మాత్ కృష్ణాయ మహతే దీయతాం పరమార్హణం ।
ఏవం చేత్ సర్వభూతానామాత్మనశ్చార్హణం భవేత్ ॥ **23** ॥ 3158

సర్వభూతాత్మభూతాయ కృష్ణాయానన్యదర్శినే ।
దేయం శాంతాయ పూర్ణాయ దత్తస్యానంత్యమిచ్ఛతా ॥ **24** ॥ 3159

ఇత్యుక్త్వా సహదేవోఽభూత్ తూష్ణీం కృష్ణానుభావవిత్ ।
తచ్ఛ్రుత్వా తుష్టువుః సర్వే సాధు సాధ్వితి సత్తమాః ॥ **25** ॥ 3160

శ్రుత్వా ద్విజేరితం రాజా జ్ఞాత్వా హార్దం సభాసదాం ।
సమర్హయద్ధృషీకేశం ప్రీతః ప్రణయవిహ్వలః ॥ **26** ॥ 3161

తత్పాదావవనిజ్యాపః శిరసా లోకపావనీః ।
సభార్యః సానుజామాత్యః సకుటుంబోఽవహన్ముదా ॥ **27** ॥ 3162

వాసోభిః పీతకౌశేయైర్భూషణైశ్చ మహాధనైః।
అర్హయిత్వాశ్రుపూర్ణాక్షో నాశకత్ సమవేక్షితుం ॥ **28** ॥ 3163

ఇత్థం సభాజితం వీక్ష్య సర్వే ప్రాంజలయో జనాః।
నమో జయేతి నేముస్తం నిపేతుః పుష్పవృష్టయః ॥ **29** ॥ 3164

ఇత్థం నిశమ్య దమఘోషసుతః స్వపీఠా -
దుత్థాయ కృష్ణగుణవర్ణనజాతమన్యుః।
ఉత్క్షిప్య బాహుమిదమాహ సదస్యమర్షీ
సంశ్రావయన్ భగవతే పరుషాణ్యభీతః ॥ **30** ॥ 3165

ఈశో దురత్యయః కాల ఇతి సత్యవతీ శ్రుతిః।
వృద్ధానామపి యద్ బుద్ధిర్బాలవాక్యైర్విభిద్యతే ॥ **31** ॥ 3166

యూయం పాత్రవిదాం శ్రేష్ఠా మా మంధ్వం బాలభాషితం।
సదసస్పతయః సర్వే కృష్ణో యత్ సమ్మతోఽర్హణే ॥ **32** ॥ 3167

తపోవిద్యావ్రతధరాన్ జ్ఞానవిధ్వస్తకల్మషాన్।
పరమర్షీన్ బ్రహ్మనిష్ఠాన్ లోకపాలైశ్చ పూజితాన్ ॥ **33** ॥ 3168

సదస్పతీనతిక్రమ్య గోపాలః కులపాంసనః।
యథా కాకః పురోడాశం సపర్యాం కథమర్హతి ॥ **34** ॥ 3169

వర్ణాశ్రమకులాపేతః సర్వధర్మబహిష్కృతః।
స్వైరవర్తీ గుణైర్హీనః సపర్యాం కథమర్హతి ॥ **35** ॥ 3170

యయాతినైషాం హి కులం శప్తం సద్భిర్బహిష్కృతం।
వృథాపానరతం శశ్వత్ సపర్యాం కథమర్హతి ॥ **36** ॥ 3171

బ్రహ్మర్షిసేవితాన్ దేశాన్ హిత్వైతేఽబ్రహ్మవర్చసం।
సముద్రం దుర్గమాశ్రిత్య బాధంతే దస్యవః ప్రజాః ॥ **37** ॥ 3172

ఏవమాదీన్యభద్రాణి బభాషే నష్టమంగలః।
నోవాచ కించిద్ భగవాన్ యథా సింహః శివారుతం ॥ **38** ॥ 3173

భగవన్నిందనం శ్రుత్వా దుఃసహం తత్ సభాసదః।
కర్ణౌ పిధాయ నిర్జగ్ముః శపంతశ్చేదిపం రుషా ॥ **39** ॥ 3174

నిందాం భగవతః శృణ్వంస్తత్పరస్య జనస్య వా।
తతో నాపైతి యః సోఽపి యాత్యధఃసుకృతాచ్చ్యుతః ॥ **40** ॥ 3175

తతః పాండుసుతాః క్రుద్ధా మత్స్యకైకయసృంజయాః।
ఉదాయుధాః సముత్తస్థుఃశిశుపాలజిఘాంసవః ॥ **41** ॥ 3176

తతశ్చైద్యస్త్వసంభ్రాంతో జగృహే ఖడ్గచర్మణీ।
భర్త్సయన్ కృష్ణపక్షీయాన్ రాజ్ఞః సదసి భారత ॥ **42** ॥ 3177

తావదుత్థాయ భగవాన్ స్వాన్ నివార్య స్వయం రుషా।
శిరఃక్షురాంతచక్రేణ జహారాపతతో రిపోః ॥ **43** ॥ 3178

శబ్దఃకోలాహలోఽప్యాసీత్ శిశుపాలే హతే మహాన్।
తస్యానుయాయినో భూపా దుద్రువుర్జీవితైషిణఃః ॥ **44** ॥ 3179

చైద్యదేహోత్థితం జ్యోతిర్వాసుదేవముపావిశత్।
పశ్యతాం సర్వభూతానాముల్కేవ భువి ఖాచ్చ్యుతా ॥ **45** ॥ 3180

జన్మత్రయానుగుణితవైరసంరబ్ధయా ధియా।
ధ్యాయంస్తన్మయతాం యాతో భావో హి భవకారణం ॥ **46** ॥ 3181

ఋత్విగ్భ్యఃససదస్యేభ్యో దక్షిణాం విపులామదాత్।
సర్వాన్ సంపూజ్య విధివచ్చక్రేఽవభృథమేకరాట్ ॥ **47** ॥ 3182

సాధయిత్వా క్రతుం రాజ్ఞః కృష్ణో యోగేశ్వరేశ్వరః।
ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ సుహృద్భిరభియాచితః ॥ **48** ॥ 3183

తతోఽనుజ్ఞాప్య రాజానమనిచ్ఛంతమపీశ్వరః।
యయౌ సభార్యః సామాత్యః స్వపురం దేవకీసుతః ॥ **49** ॥ 3184

వర్ణితం తదుపాఖ్యానం మయా తే బహువిస్తరం।
వైకుంఠవాసినోర్జన్మ విప్రశాపాత్ పునః పునః ॥ **50** ॥ 3185

రాజసూయావభృథ్యేన స్నాతో రాజా యుధిష్ఠిరః।
బ్రహ్మక్షత్రసభామధ్యే శుశుభే సురరాడివ ॥ **51** ॥ 3186

రాజ్ఞా సభాజితాః సర్వే సురమానవఖేచరాః।
కృష్ణం క్రతుం చ శంసంతః స్వధామాని యయుర్ముదా ॥ **52** ॥ 3187

దుర్యోధనమృతే పాపం కలిం కురుకులామయం।
యో న సేహే శ్రియం స్ఫీతాం దృష్ట్వా పాండుసుతస్య తాం ॥ **53** ॥ 3188

య ఇదం కీర్తయేద్ విష్ణోః కర్మ చైద్యవధాదికం।
రాజమోక్షం వితానం చ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ **54** ॥ 3189

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే శిశుపాలవధో నామ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

అజాతశత్రోస్తం దృష్ట్వా రాజసూయమహోదయం ।
సర్వే ముముదిరే బ్రహ్మన్ నృదేవా యే సమాగతాః ॥ **1** ॥ 3190

దుర్యోధనం వర్జయిత్వా రాజానః సర్షయః సురాః ।
ఇతి శ్రుతం నో భగవంస్తత్ర కారణముచ్యతాం ॥ **2** ॥ 3191

ఋషిరువాచ

పితామహస్య తే యజ్ఞే రాజసూయే మహాత్మనః ।
బాంధవాః పరిచర్యాయాం తస్యాసన్ ప్రేమబంధనాః ॥ **3** ॥ 3192

భీమో మహానసాధ్యక్షో ధనాధ్యక్షః సుయోధనః ।
సహదేవస్తు పూజాయాం నకులో ద్రవ్యసాధనే ॥ **4** ॥ 3193

గురుశుశ్రూషణే జిష్ణుః కృష్ణః పాదావనేజనే ।
పరివేషణే ద్రుపదజా కర్ణో దానే మహామనాః ॥ **5** ॥ 3194

యుయుధానో వికర్ణశ్చ హార్దిక్యో విదురాదయః ।
బాహ్లీకపుత్రా భూర్యాద్యా యే చ సంతర్దనాదయః ॥ **6** ॥ 3195

నిరూపితా మహాయజ్ఞే నానాకర్మసు తే తదా ।
ప్రవర్తంతే స్మ రాజేంద్ర రాజ్ఞః ప్రియచికీర్షవః ॥ **7** ॥ 3196

ఋత్విక్సదస్యబహువిత్సు సుహృత్తమేషు
స్విష్టేషు సూనృతసమర్హణదక్షిణాభిః।
చైద్యే చ సాత్వతపతేశ్చరణం ప్రవిష్టే
చక్రుస్తతస్త్వవభృథస్నపనం ద్యునద్యాం ॥ **8** ॥ 3197

మృదంగశంఖపణవధుంధుర్యానకగోముఖాః।
వాదిత్రాణి విచిత్రాణి నేదురావభృథోత్సవే ॥ **9** ॥ 3198

నర్తక్యో ననృతుర్హృష్టా గాయకా యూథశో జగుః।
వీణావేణుతలోన్నాదస్తేషాం స దివమస్పృశత్ ॥ **10** ॥ 3199

చిత్రధ్వజపతాకాగ్ర్యైరిభేంద్రస్యందనార్వభిః।
స్వలంకృతైర్భటైర్భూపా నిర్యయూ రుక్మమాలినః ॥ **11** ॥ 3200

యదుసృంజయకాంబోజకురుకేకయకోసలాః।
కంపయంతో భువం సైన్యైర్యజమానపురఃసరాః ॥ **12** ॥ 3201

సదస్యర్త్విద్ద్విజశ్రేష్ఠా బ్రహ్మఘోషేణ భూయసా।
దేవర్షిపితృగంధర్వాస్తుష్టువుః పుష్పవర్షిణః ॥ **13** ॥ 3202

స్వలంకృతా నరా నార్యో గంధస్రగ్భూషణాంబరైః।
విలింపంత్యోఽభిషించంత్యో విజహ్రుర్వివిధై రసైః ॥ **14** ॥ 3203

తైలగోరసగంధోదహరిద్రాసాంద్రకుంకుమైః।
పుంభిర్లిప్తాః ప్రలింపంత్యో విజహ్రుర్వారయోషితః ॥ **15** ॥ 3204

గుప్తా నృభిర్నిరగమన్నుపలబ్ధుమేతద్
దేవ్యో యథా దివి విమానవరైర్నృదేవ్యః।
తా మాతులేయసఖిభిః పరిషిచ్యమానాః
సవ్రీడహాసవికసద్వదనా విరేజుః ॥ **16** ॥ 3205

తా దేవరానుత సఖీన్ సిషిచుర్దృతీభిః
క్లిన్నాంబరా వివృతగాత్రకుచోరుమధ్యాః।
ఔత్సుక్యముక్తకబరాచ్చ్యవమానమాల్యాః
క్షోభం దధుర్మలధియాం రుచిరైర్విహారైః ॥ **17** ॥ 3206

స సమ్రాడ్ రథమారూఢః సదశ్వం రుక్మమాలినం।
వ్యరోచత స్వపత్నీభిః క్రియాభిః క్రతురాడివ ॥ **18** ॥ 3207

పత్నీసంయాజావభృథ్యైశ్చరిత్వా తే తమృత్విజః।
ఆచాంతం స్నాపయాంచక్రుర్గంగాయాం సహ కృష్ణయా ॥ **19** ॥ 3208

దేవదుందుభయో నేదుర్నరదుందుభిభిః సమం।
ముముచుః పుష్పవర్షాణి దేవర్షిపితృమానవాః ॥ **20** ॥ 3209

సస్నుస్తత్ర తతః సర్వే వర్ణాశ్రమయుతా నరాః।
మహాపాతక్యపి యతః సద్యో ముచ్యేత కిల్బిషాత్ ॥ **21** ॥ 3210

అథ రాజాహతే క్షౌమే పరిధాయ స్వలంకృతః।
ఋత్విక్సదస్యవిప్రాదీనానర్చాభరణాంబరైః ॥ **22** ॥ 3211

బంధుజ్ఞాతినృపాన్ మిత్రసుహృదోఽన్యాంశ్చ సర్వశః।
అభీక్ష్ణం పూజయామాస నారాయణపరో నృపః ॥ **23** ॥ 3212

సర్వే జనాః సురరుచో మణికుండలస్ర -
గుష్ణీషకంచుకదుకూలమహార్ఘ్యహారాః।
నార్యశ్చ కుండలయుగాలకవృందజుష్ట -
వక్త్రశ్రియః కనకమేఖలయా విరేజుః ॥ **24** ॥ 3213

అథర్త్విజో మహాశీలాః సదస్యా బ్రహ్మవాదినః।
బ్రహ్మక్షత్రియవిట్శూద్రా రాజానో యే సమాగతాః ॥ **25** ॥ 3214

దేవర్షిపితృభూతాని లోకపాలాః సహానుగాః।
పూజితాస్తమనుజ్ఞాప్య స్వధామాని యయుర్నృప ॥ **26** ॥ 3215

హరిదాసస్య రాజర్షే రాజసూయమహోదయం।
నైవాతృప్యన్ ప్రశంసంతః పిబన్ మర్త్యోఽమృతం యథా ॥ **27** ॥ 3216

తతో యుధిష్ఠిరో రాజా సుహృత్సంబంధిబాంధవాన్।
ప్రేమ్ణా నివాసయామాస కృష్ణం చ త్యాగకాతరః ॥ **28** ॥ 3217

భగవానపి తత్రాంగ న్యవాత్సీత్తత్ప్రియంకరః।
ప్రస్థాప్య యదువీరాంశ్చ సాంబాదీంశ్చ కుశస్థలీం ॥ **29** ॥ 3218

ఇత్థం రాజా ధర్మసుతో మనోరథమహార్ణవం।
సుదుస్తరం సముత్తీర్య కృష్ణేనాసీద్ గతజ్వరః ॥ **30** ॥ 3219

ఏకదాంతఃపురే తస్య వీక్ష్య దుర్యోధనః శ్రియం।
అతప్యద్ రాజసూయస్య మహిత్వం చాచ్యుతాత్మనః ॥ **31** ॥ 3220

యస్మిన్ నరేంద్రదితిజేంద్రసురేంద్రలక్ష్మీ -
ర్నానా విభాంతి కిల విశ్వసృజోపకల్పాః।
తాభిః పతీన్ ద్రుపదరాజసుతోపతస్థే
యస్యాం విషక్తహృదయః కురురాడతప్యత్ ॥ **32** ॥ 3221

యస్మింస్తదా మధుపతేర్మహిషీసహస్రం
శ్రోణీభరేణ శనకైః క్వణదంఘ్రిశోభం।
మధ్యే సుచారు కుచకుంకుమశోణహారం
శ్రీమన్ముఖం ప్రచలకుండలకుంతలాఢ్యం ॥ **33** ॥ 3222

సభాయాం మయకల్పాయాం క్వాపి ధర్మసుతోఽధిరాట్।
వృతోఽనుజైర్బంధుభిశ్చ కృష్ణేనాపి స్వచక్షుషా ॥ **34** ॥ 3223

ఆసీనః కాంచనే సాక్షాదాసనే మఘవానివ।
పారమేష్ఠ్యశ్రియా జుష్టః స్తూయమానశ్చ వందిభిః ॥ **35** ॥ 3224

తత్ర దుర్యోధనో మానీ పరీతో భ్రాతృభిర్నృప।
కిరీటమాలీ న్యవిశదసిహస్తః క్షిపన్ రుషా ॥ **36** ॥ 3225

స్థలేఽభ్యగృహ్ణాద్ వస్త్రాంతం జలం మత్వా స్థలేఽపతత్।
జలే చ స్థలవద్ భ్రాంత్యా మయమాయావిమోహితః ॥ **37** ॥ 3226

జహాస భీమస్తం దృష్ట్వా స్త్రియో నృపతయోఽపరే।
నివార్యమాణా అప్యంగ రాజ్ఞా కృష్ణానుమోదితాః ॥ **38** ॥ 3227

స వ్రీడితోఽవాగ్వదనో రుషా జ్వలన్
నిష్క్రమ్య తూష్ణీం ప్రయయౌ గజాహ్వయం।
హాహేతి శబ్దః సుమహానభూత్ సతా -
మజాతశత్రుర్విమనా ఇవాభవత్।
బభూవ తూష్ణీం భగవాన్ భువో భరం
సముజ్జిహీర్షుర్భ్రమతి స్మ యద్దృశా ॥ **39** ॥ 3228

ఏతత్తేఽభిహితం రాజన్ యత్ పృష్టోఽహమిహ త్వయా।
సుయోధనస్య దౌరాత్మ్యం రాజసూయే మహాక్రతౌ ॥ **40** ॥ 3229

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే దుర్యోధనమానభంగో నామ పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

అథాన్యదపి కృష్ణస్య శృణు కర్మాద్భుతం నృప ।
క్రీడానరశరీరస్య యథా సౌభపతిర్హతః ॥ **1** ॥ 3230

శిశుపాలసఖః శాల్వో రుక్మిణ్యుద్వాహ ఆగతః ।
యదుభిర్నిర్జితః సంఖ్యే జరాసంధాదయస్తథా ॥ **2** ॥ 3231

శాల్వః ప్రతిజ్ఞామకరోత్ శృణ్వతాం సర్వభూభుజాం ।
అయాదవీం క్ష్మాం కరిష్యే పౌరుషం మమ పశ్యత ॥ **3** ॥ 3232

ఇతి మూఢః ప్రతిజ్ఞాయ దేవం పశుపతిం ప్రభుం ।
ఆరాధయామాస నృప పాంసుముష్టిం సకృద్ గ్రసన్ ॥ **4** ॥ 3233

సంవత్సరాంతే భగవానాశుతోష ఉమాపతిః ।
వరేణచ్ఛందయామాస శాల్వం శరణమాగతం ॥ **5** ॥ 3234

దేవాసురమనుష్యాణాం గంధర్వోరగరక్షసాం ।
అభేద్యం కామగం వవ్రే స యానం వృష్ణిభీషణం ॥ **6** ॥ 3235

తథేతి గిరిశాదిష్టో మయః పరపురంజయః ।
పురం నిర్మాయ శాల్వాయ ప్రాదాత్సౌభమయస్మయం ॥ **7** ॥ 3236

స లబ్ధ్వా కామగం యానం తమోధామ దురాసదం।
యయౌ ద్వారవతీం శాల్వో వైరం వృష్ణికృతం స్మరన్ ॥ **8** ॥ 3237

నిరుద్ధ్య సేనయా శాల్వో మహత్యా భరతర్షభ।
పురీం బభంజోపవనాన్యుద్యానాని చ సర్వశః ॥ **9** ॥ 3238

సగోపురాణి ద్వారాణి ప్రాసాదాట్టాలతోలికాః।
విహారాన్ స విమానాగ్ర్యాన్నిపేతుః శస్త్రవృష్టయః ॥ **10** ॥ 3239

శిలా ద్రుమాశ్చాశనయః సర్వా ఆసారశర్కరాః।
ప్రచండశ్చక్రవాతోఽభూద్ రజసాఽఽచ్ఛాదితా దిశః ॥ **11** ॥ 3240

ఇత్యర్ద్యమానా సౌభేన కృష్ణస్య నగరీ భృశం।
నాభ్యపద్యత శం రాజంస్త్రిపురేణ యథా మహీ ॥ **12** ॥ 3241

ప్రద్యుమ్నో భగవాన్ వీక్ష్య బాధ్యమానా నిజాః ప్రజాః।
మా భైష్టేత్యభ్యధాద్ వీరో రథారూఢో మహాయశాః ॥ **13** ॥ 3242

సాత్యకిశ్చారుదేష్ణశ్చ సాంబోఽక్రూరః సహానుజః।
హార్దిక్యో భానువిందశ్చ గదశ్చ శుకసారణౌ ॥ **14** ॥ 3243

అపరే చ మహేష్వాసా రథయూథపయూథపాః।
నిర్యయుర్దంశితా గుప్తా రథేభాశ్వపదాతిభిః ॥ **15** ॥ 3244

తతః ప్రవవృతే యుద్ధం శాల్వానాం యదుభిః సహ।
యథాసురాణాం విబుధైస్తుములం లోమహర్షణం ॥ **16** ॥ 3245

తాశ్చ సౌభపతేర్మాయా దివ్యాస్త్రై రుక్మిణీసుతః।
క్షణేన నాశయామాస నైశం తమ ఇవోష్ణగుః ॥ **17** ॥ 3246

వివ్యాధ పంచవింశత్యా స్వర్ణపుంఖైరయోముఖైః।
శాల్వస్య ధ్వజినీపాలం శరైః సన్నతపర్వభిః ॥ **18** ॥ 3247

శతేనాతాడయచ్ఛాల్వమేకైకేనాస్య సైనికాన్ ।
దశభిర్దశభిర్నేతౄన్ వాహనాని త్రిభిస్త్రిభిః ॥ **19** ॥ 3248

తదద్భుతం మహత్ కర్మ ప్రద్యుమ్నస్య మహాత్మనః ।
దృష్ట్వా తం పూజయామాసుః సర్వే స్వపరసైనికాః ॥ **20** ॥ 3249

బహురూపైకరూపం తద్ దృశ్యతే న చ దృశ్యతే ।
మాయామయం మయకృతం దుర్విభావ్యం పరైరభూత్ ॥ **21** ॥ 3250

క్వచిద్ భూమౌ క్వచిద్ వ్యోమ్ని గిరిమూర్ధ్ని జలే క్వచిత్ ।
అలాతచక్రవద్ భ్రామ్యత్ సౌభం తద్ దురవస్థితం ॥ **22** ॥ 3251

యత్ర యత్రోపలక్ష్యేత ససౌభః సహసైనికః ।
శాల్వస్తతస్తతోఽముంచన్ శరాన్ సాత్వతయూథపాః ॥ **23** ॥ 3252

శరైరగ్న్యర్కసంస్పర్శైరాశీవిషదురాసదైః ।
పీడ్యమానపురానీకః శాల్వోఽముహ్యత్ పరేరితైః ॥ **24** ॥ 3253

శాల్వానీకపశస్త్రౌఘైర్వృష్ణివీరా భృశార్దితాః ।
న తత్యజూ రణం స్వం స్వం లోకద్వయజిగీషవః ॥ **25** ॥ 3254

శాల్వమాత్యో ద్యుమాన్ నామ ప్రద్యుమ్నం ప్రాక్పీడితః ।
ఆసాద్య గదయా మౌర్వ్యా వ్యాహత్య వ్యనదద్ బలీ ॥ **26** ॥ 3255

ప్రద్యుమ్నం గదయా శీర్ణవక్షఃస్థలమరిందమం ।
అపోవాహ రణాత్ సూతో ధర్మవిద్ దారుకాత్మజః ॥ **27** ॥ 3256

లబ్ధసంజ్ఞో ముహూర్తేన కార్ష్ణిః సారథిమబ్రవీత్ ।
అహో అసాధ్విదం సూత యద్ రణాన్మేఽపసర్పణం ॥ **28** ॥ 3257

న యదూనాం కులే జాతః శ్రూయతే రణవిచ్యుతః ।
వినా మత్ క్లీబచిత్తేన సూతేన ప్రాప్తకిల్బిషాత్ ॥ **29** ॥ 3258

కిం ను వక్ష్యేఽభిసంగమ్య పితరౌ రామకేశవౌ।
యుద్ధాత్ సమ్యగపక్రాంతః పృష్టస్తత్రాత్మనః క్షమం ॥ **30** ॥ 3259

వ్యక్తం మే కథయిష్యంతి హసంత్యో భ్రాతృజామయః।
క్లైబ్యం కథం కథం వీర తవాన్యైః కథ్యతాం మృధే ॥ **31** ॥ 3260

సారథిరువాచ

ధర్మం విజానతాఽఽయుష్మన్ కృతమేతన్మయా విభో।
సూతః కృచ్ఛ్రగతం రక్షేద్ రథినం సారథిం రథీ ॥ **32** ॥ 3261

ఏతద్ విదిత్వా తు భవాన్ మయాపోవాహితో రణాత్।
ఉపసృష్టః పరేణేతి మూర్చ్ఛితో గదయా హతః ॥ **33** ॥ 3262

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే శాల్వయుద్ధే షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

స తూపస్పృశ్య సలిలం దంశితో ధృతకార్ముకః।
నయ మాం ద్యుమతః పార్శ్వం వీరస్యేత్యాహ సారథిం ॥ **1** ॥ 3263

విధమంతం స్వసైన్యాని ద్యుమంతం రుక్మిణీసుతః।
ప్రతిహత్య ప్రత్యవిధ్యన్నారాచైరష్టభిః స్మయన్ ॥ **2** ॥ 3264

చతుర్భిశ్చతురో వాహాన్ సూతమేకేన చాహనత్।
ద్వాభ్యాం ధనుశ్చ కేతుం చ శరేణాన్యేన వై శిరః ॥ **3** ॥ 3265

గదసాత్యకిసాంబాద్యా జఘ్నుః సౌభపతేర్బలం।
పేతుః సముద్రే సౌభేయాః సర్వే సంఛిన్నకంధరాః ॥ **4** ॥ 3266

ఏవం యదూనాం శాల్వానాం నిఘ్నతామితరేతరం।
యుద్ధం త్రిణవరాత్రం తదభూత్తుములముల్బణం ॥ **5** ॥ 3267

ఇంద్రప్రస్థం గతః కృష్ణ ఆహూతో ధర్మసూనునా।
రాజసూయేఽథ నిర్వృత్తే శిశుపాలే చ సంస్థితే ॥ **6** ॥ 3268

కురువృద్ధాననుజ్ఞాప్య మునీంశ్చ ససుతాం పృథాం।
నిమిత్తాన్యతిఘోరాణి పశ్యన్ ద్వారవతీం యయౌ ॥ **7** ॥ 3269

ఆహ చాహమిహాయాత ఆర్యమిశ్రాభిసంగతః।
రాజన్యాశ్చైద్యపక్షీయా నూనం హన్యుః పురీం మమ ॥ **8** ॥ 3270

వీక్ష్య తత్ కదనం స్వానాం నిరూప్య పురరక్షణం।
సౌభం చ శాల్వరాజం చ దారుకం ప్రాహ కేశవః ॥ **9** ॥ 3271

రథం ప్రాపయ మే సూత శాల్వస్యాంతికమాశు వై।
సంభ్రమస్తే న కర్తవ్యో మాయావీ సౌభరాడయం ॥ **10** ॥ 3272

ఇత్యుక్తశ్చోదయామాస రథమాస్థాయ దారుకః।
విశంతం దదృశుః సర్వే స్వే పరే చారుణానుజం ॥ **11** ॥ 3273

శాల్వశ్చ కృష్ణమాలోక్య హతప్రాయబలేశ్వరః।
ప్రాహరత్ కృష్ణసూతాయ శక్తిం భీమరవాం మృధే ॥ **12** ॥ 3274

తామాపతంతీం నభసి మహోల్కామివ రంహసా।
భాసయంతీం దిశః శౌరిః సాయకైః శతధాచ్ఛినత్ ॥ **13** ॥ 3275

తం చ షోడశభిర్విద్ధ్వా బాణైః సౌభం చ ఖే భ్రమత్।
అవిధ్యచ్ఛరసందోహైః ఖం సూర్య ఇవ రశ్మిభిః ॥ **14** ॥ 3276

శాల్వః శౌరేస్తు దోః సవ్యం సశార్ఙ్గం శార్ఙ్గధన్వనః।
బిభేద న్యపతద్ధస్తాత్ శార్ఙ్గమాసీత్తదద్భుతం ॥ **15** ॥ 3277

హాహాకారో మహానాసీద్ భూతానాం తత్ర పశ్యతాం।
వినద్య సౌభరాడుచ్చైరిదమాహ జనార్దనం ॥ **16** ॥ 3278

యత్త్వయా మూఢ నః సఖ్యుర్భ్రాతుర్భార్యా హృతేక్షతాం।
ప్రమత్తః స సభామధ్యే త్వయా వ్యాపాదితః సఖా ॥ **17** ॥ 3279

తం త్వాద్య నిశితైర్బాణైరపరాజితమానినం।
నయామ్యపునరావృత్తిం యది తిష్ఠేర్మమాగ్రతః ॥ **18** ॥ 3280

శ్రీభగవానువాచ
వృథా త్వం కత్థసే మంద న పశ్యస్యంతికేఽంతకం ।
పౌరుషం దర్శయంతి స్మ శూరా న బహుభాషిణః ॥ **19** ॥ 3281

ఇత్యుక్త్వా భగవాంఛాల్వం గదయా భీమవేగయా ।
తతాడ జత్రౌ సంరబ్ధః స చకంపే వమన్నసృక్ ॥ **20** ॥ 3282

గదాయాం సన్నివృత్తాయాం శాల్వస్త్వంతరధీయత ।
తతో ముహూర్త ఆగత్య పురుషః శిరసాచ్యుతం ।
దేవక్యా ప్రహితోఽస్మీతి నత్వా ప్రాహ వచో రుదన్ ॥ **21** ॥ 3283

కృష్ణ కృష్ణ మహాబాహో పితా తే పితృవత్సల ।
బద్ధ్వాపనీతః శాల్వేన సౌనికేన యథా పశుః ॥ **22** ॥ 3284

నిశమ్య విప్రియం కృష్ణో మానుషీం ప్రకృతిం గతః ।
విమనస్కో ఘృణీ స్నేహాద్ బభాషే ప్రాకృతో యథా ॥ **23** ॥ 3285

కథం రామమసంభ్రాంతం జిత్వాజేయం సురాసురైః ।
శాల్వేనాల్పీయసా నీతః పితా మే బలవాన్ విధిః ॥ **24** ॥ 3286

ఇతి బ్రువాణే గోవిందే సౌభరాట్ ప్రత్యుపస్థితః ।
వసుదేవమివానీయ కృష్ణం చేదమువాచ సః ॥ **25** ॥ 3287

ఏష తే జనితా తాతో యదర్థమిహ జీవసి ।
వధిష్యే వీక్షతస్తేఽముమీశశ్చేత్ పాహి బాలిశ ॥ **26** ॥ 3288

ఏవం నిర్భర్త్స్య మాయావీ ఖడ్గేనానకదుందుభేః ।
ఉత్కృత్య శిర ఆదాయ ఖస్థం సౌభం సమావిశత్ ॥ **27** ॥ 3289

తతో ముహూర్తం ప్రకృతావుపప్లుతః
స్వబోధ ఆస్తే స్వజనానుషంగతః ।

మహానుభావస్తదబుద్ధ్యదాసురీం
మాయాం స శాల్వప్రసృతాం మయోదితాం ॥ **28** ॥ 3290

న తత్ర దూతం న పితుః కలేవరం
ప్రబుద్ధ ఆజౌ సమపశ్యదచ్యుతః ।
స్వాప్నం యథా చాంబరచారిణం రిపుం
సౌభస్థమాలోక్య నిహంతుముద్యతః ॥ **29** ॥ 3291

ఏవం వదంతి రాజర్షే ఋషయః కే చ నాన్వితాః ।
యత్ స్వవాచో విరుధ్యేత నూనం తే న స్మరంత్యుత ॥ **30** ॥ 3292

క్వ శోకమోహౌ స్నేహో వా భయం వా యేఽజ్ఞసంభవాః ।
క్వ చాఖండితవిజ్ఞానజ్ఞానైశ్వర్యస్త్వఖండితః ॥ **31** ॥ 3293

యత్పాదసేవోర్జితయాఽఽత్మవిద్యయా
హిన్వంత్యనాద్యాత్మవిపర్యయగ్రహం ।
లభంత ఆత్మీయమనంతమైశ్వరం
కుతో ను మోహః పరమస్య సద్గతేః ॥ **32** ॥ 3294

తం శస్త్రపూగైః ప్రహరంతమోజసా
శాల్వం శరైః శౌరిరమోఘవిక్రమః ।
విద్ధ్వాచ్ఛినద్ వర్మ ధనుః శిరోమణిం
సౌభం చ శత్రోర్గదయా రురోజ హ ॥ **33** ॥ 3295

తత్ కృష్ణహస్తేరితయా విచూర్ణితం
పపాత తోయే గదయా సహస్రధా ।
విసృజ్య తద్ భూతలమాస్థితో గదా -
ముద్యమ్య శాల్వోఽచ్యుతమభ్యగాద్ ద్రుతం ॥ **34** ॥ 3296

ఆధావతః సగదం తస్య బాహుం
భల్లేన చిత్త్వాథ రథాంగమద్భుతం।
వధాయ శాల్వస్య లయార్కసన్నిభం
బిభ్రద్ బభౌ సార్క ఇవోదయాచలః ॥ **35** ॥ 3297

జహార తేనైవ శిరః సకుండలం
కిరీటయుక్తం పురుమాయినో హరిః।
వజ్రేణ వృత్రస్య యథా పురందరో
బభూవ హాహేతి వచస్తదా నృణాం ॥ **36** ॥ 3298

తస్మిన్ నిపతితే పాపే సౌభే చ గదయా హతే।
నేదుర్దుందుభయో రాజన్ దివి దేవగణేరితాః।
సఖీనామపచితిం కుర్వన్ దంతవక్త్రో రుషాభ్యగాత్ ॥ **37** ॥ 3299

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే సౌభవధో నామ సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

శిశుపాలస్య శాల్వస్య పౌండ్రకస్యాపి దుర్మతిః ।
పరలోకగతానాం చ కుర్వన్ పారోక్ష్యసౌహృదం ॥ **1** ॥ 3300

ఏకః పదాతిః సంక్రుద్ధో గదాపాణిః ప్రకంపయన్ ।
పద్భ్యామిమాం మహారాజ మహాసత్త్వో వ్యదృశ్యత ॥ **2** ॥ 3301

తం తథాఽఽయాంతమాలోక్య గదామాదాయ సత్వరః ।
అవప్లుత్య రథాత్ కృష్ణః సింధుం వేలేవ ప్రత్యధాత్ ॥ **3** ॥ 3302

గదాముద్యమ్య కారూషో ముకుందం ప్రాహ దుర్మదః ।
దిష్ట్యా దిష్ట్యా భవానద్య మమ దృష్టిపథం గతః ॥ **4** ॥ 3303

త్వం మాతులేయో నః కృష్ణ మిత్రధ్రుజ్మాం జిఘాంససి ।
అతస్త్వాం గదయా మంద హనిష్యే వజ్రకల్పయా ॥ **5** ॥ 3304

తర్హ్యానృణ్యముపైమ్యజ్ఞ మిత్రాణాం మిత్రవత్సలః ।
బంధురూపమరిం హత్వా వ్యాధిం దేహచరం యథా ॥ **6** ॥ 3305

ఏవం రూక్షైస్తుదన్ వాక్యైః కృష్ణం తోత్త్రైరివ ద్విపం ।
గదయా తాడయన్మూర్ధ్ని సింహవద్ వ్యనదచ్చ సః ॥ **7** ॥ 3306

గదయాభిహతోఽప్యాజౌ న చచాల యదూద్వహః।
కృష్ణోఽపి తమహన్ గుర్వ్యా కౌమోదక్యా స్తనాంతరే ॥ **8** ॥ 3307

గదానిర్భిన్నహృదయ ఉద్వమన్ రుధిరం ముఖాత్।
ప్రసార్య కేశబాహ్వంఘ్రిన్ ధరణ్యాం న్యపతద్ వ్యసుః ॥ **9** ॥ 3308

తతః సూక్ష్మతరం జ్యోతిః కృష్ణమావిశదద్భుతం।
పశ్యతాం సర్వభూతానాం యథా చైద్యవధే నృప ॥ **10** ॥ 3309

విదూరథస్తు తద్భ్రాతా భ్రాతృశోకపరిప్లుతః।
ఆగచ్ఛదసిచర్మభ్యాముచ్ఛ్వసంస్తజ్జిఘాంసయా ॥ **11** ॥ 3310

తస్య చాపతతః కృష్ణశ్చక్రేణ క్షురనేమినా।
శిరో జహార రాజేంద్ర సకిరీటం సకుండలం ॥ **12** ॥ 3311

ఏవం సౌభం చ శాల్వం చ దంతవక్త్రం సహానుజం।
హత్వా దుర్విషహాన్యైరీడితః సురమానవైః ॥ **13** ॥ 3312

మునిభిః సిద్ధగంధర్వైర్విద్యాధరమహోరగైః।
అప్సరోభిః పితృగణైర్యక్షైః కిన్నరచారణైః ॥ **14** ॥ 3313

ఉపగీయమానవిజయః కుసుమైరభివర్షితః।
వృతశ్చ వృష్ణిప్రవరైర్వివేశాలంకృతాం పురీం ॥ **15** ॥ 3314

ఏవం యోగేశ్వరః కృష్ణో భగవాంజగదీశ్వరః।
ఈయతే పశుదృష్టీనాం నిర్జితో జయతీతి సః ॥ **16** ॥ 3315

శ్రుత్వా యుద్ధోద్యమం రామః కురూణాం సహ పాండవైః।
తీర్థాభిషేకవ్యాజేన మధ్యస్థః ప్రయయౌ కిల ॥ **17** ॥ 3316

స్నాత్వా ప్రభాసే సంతర్ప్య దేవర్షిపితృమానవాన్।
సరస్వతీం ప్రతిస్రోతం యయౌ బ్రాహ్మణసంవృతః ॥ **18** ॥ 3317

పృథూదకం బిందుసరస్త్రితకూపం సుదర్శనం।
విశాలం బ్రహ్మతీర్థం చ చక్రం ప్రాచీం సరస్వతీం ॥ **19** ॥ 3318

యమునామను యాన్యేవ గంగామను చ భారత।
జగామ నైమిషం యత్ర ఋషయః సత్రమాసతే ॥ **20** ॥ 3319

తమాగతమభిప్రేత్య మునయో దీర్ఘసత్రిణః।
అభినంద్య యథాన్యాయం ప్రణమ్యోత్థాయ చార్చయన్ ॥ **21** ॥ 3320

సోఽర్చితః సపరీవారః కృతాసనపరిగ్రహః।
రోమహర్షణమాసీనం మహర్షేః శిష్యమైక్షత ॥ **22** ॥ 3321

అప్రత్యుత్థాయినం సూతమకృతప్రహ్వణాంజలిం।
అధ్యాసీనం చ తాన్ విప్రాంశ్చుకోపోద్వీక్ష్య మాధవః ॥ **23** ॥ 3322

కస్మాదసావిమాన్ విప్రానధ్యాస్తే ప్రతిలోమజః।
ధర్మపాలాంస్తథైవాస్మాన్ వధమర్హతి దుర్మతిః ॥ **24** ॥ 3323

ఋషేర్భగవతో భూత్వా శిష్యోఽధీత్య బహూని చ।
సేతిహాసపురాణాని ధర్మశాస్త్రాణి సర్వశః ॥ **25** ॥ 3324

అదాంతస్యావినీతస్య వృథా పండితమానినః।
న గుణాయ భవంతి స్మ నటస్యేవాజితాత్మనః ॥ **26** ॥ 3325

ఏతదర్థో హి లోకేఽస్మిన్నవతారో మయా కృతః।
వధ్యా మే ధర్మధ్వజినస్తే హి పాతకినోఽధికాః ॥ **27** ॥ 3326

ఏతావదుక్త్వా భగవాన్ నివృత్తోఽసద్వధాదపి।
భావిత్వాత్ తం కుశాగ్రేణ కరస్థేనాహనత్ ప్రభుః ॥ **28** ॥ 3327

హాహేతి వాదినః సర్వే మునయః ఖిన్నమానసాః।
ఊచుః సంకర్షణం దేవమధర్మస్తే కృతః ప్రభో ॥ **29** ॥ 3328

అస్య బ్రహ్మాసనం దత్తమస్మాభిర్యదునందన।
ఆయుశ్చాత్మాక్షమం తావద్ యావత్ సత్రం సమాప్యతే ॥ **30** ॥ 3329

అజానతైవాచరితస్త్వయా బ్రహ్మవధో యథా।
యోగేశ్వరస్య భవతో నామ్నాయోఽపి నియామకః ॥ **31** ॥ 3330

యద్యేతద్ బ్రహ్మహత్యాయాః పావనం లోకపావన।
చరిష్యతి భవాన్ లోకసంగ్రహోఽనన్యచోదితః ॥ **32** ॥ 3331

శ్రీభగవానువాచ
కరిష్యే వధనిర్వేశం లోకానుగ్రహకామ్యయా।
నియమః ప్రథమే కల్పే యావాన్ స తు విధీయతాం ॥ **33** ॥ 3332

దీర్ఘమాయుర్బతైతస్య సత్త్వమింద్రియమేవ చ।
ఆశాసితం యత్తద్ బ్రూత సాధయే యోగమాయయా ॥ **34** ॥ 3333

ఋషయ ఊచుః
అస్త్రస్య తవ వీర్యస్య మృత్యోరస్మాకమేవ చ।
యథా భవేద్ వచః సత్యం తథా రామ విధీయతాం ॥ **35** ॥ 3334

శ్రీభగవానువాచ
ఆత్మా వై పుత్ర ఉత్పన్న ఇతి వేదానుశాసనం।
తస్మాదస్య భవేద్ వక్తా ఆయురింద్రియసత్త్వవాన్ ॥ **36** ॥ 3335

కిం వః కామో మునిశ్రేష్ఠా బ్రూతాహం కరవాణ్యథ।
అజానతస్త్వపచితిం యథా మే చింత్యతాం బుధాః ॥ **37** ॥ 3336

ఋషయ ఊచుః
ఇల్వలస్య సుతో ఘోరో బల్వలో నామ దానవః।
స దూషయతి నః సత్రమేత్య పర్వణి పర్వణి ॥ **38** ॥ 3337

తం పాపం జహి దాశార్హ తన్నః శుశ్రూషణం పరం ।
పూయశోణితవిణ్మూత్రసురామాంసాభివర్షిణం ॥ **39** ॥ 3338

తతశ్చ భారతం వర్షం పరీత్య సుసమాహితః ।
చరిత్వా ద్వాదశ మాసాంస్తీర్థస్నాయీ విశుద్ధ్యసే ॥ **40** ॥ 3339

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
ఉత్తరార్ధే బలదేవచరితే బల్వలవధోపక్రమో నామ అష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
తతః పర్వణ్యుపావృత్తే ప్రచండః పాంసువర్షణః।
భీమో వాయురభూద్ రాజన్ పూయగంధస్తు సర్వశః ॥ **1** ॥ 3340

తతోఽమేధ్యమయం వర్షం బల్వలేన వినిర్మితం।
అభవద్ యజ్ఞశాలాయాం సోఽన్వదృశ్యత శూలధృక్ ॥ **2** ॥ 3341

తం విలోక్య బృహత్కాయం భిన్నాంజనచయోపమం।
తప్తతామ్రశిఖాశ్మశ్రుం దంష్ట్రోగ్రభ్రుకుటీముఖం ॥ **3** ॥ 3342

సస్మార ముసలం రామః పరసైన్యవిదారణం।
హలం చ దైత్యదమనం తే తూర్ణముపతస్థతుః ॥ **4** ॥ 3343

తమాకృష్య హలాగ్రేణ బల్వలం గగనేచరం।
ముసలేనాహనత్ క్రుద్ధో మూర్ధ్ని బ్రహ్మద్రుహం బలః ॥ **5** ॥ 3344

సోఽపతద్ భువి నిర్భిన్నలలాటోఽసృక్ సముత్సృజన్।
ముంచన్నార్తస్వరం శైలో యథా వజ్రహతోఽరుణః ॥ **6** ॥ 3345

సంస్తుత్య మునయో రామం ప్రయుజ్యావితథాశిషః।
అభ్యషించన్ మహాభాగా వృత్రఘ్నం విబుధా యథా ॥ **7** ॥ 3346

వైజయంతీం దదుర్మాలాం శ్రీధామామ్లానపంకజాం ।
రామాయ వాససీ దివ్యే దివ్యాన్యాభరణాని చ ॥ **8** ॥ 3347

అథ తైరభ్యనుజ్ఞాతః కౌశికీమేత్య బ్రాహ్మణైః ।
స్నాత్వా సరోవరమగాద్ యతః సరయురాస్రవత్ ॥ **9** ॥ 3348

అనుస్రోతేన సరయూం ప్రయాగముపగమ్య సః ।
స్నాత్వా సంతర్ప్య దేవాదీన్ జగామ పులహాశ్రమం ॥ **10** ॥ 3349

గోమతీం గండకీం స్నాత్వా విపాశాం శోణ ఆప్లుతః ।
గయాం గత్వా పిత్రూనిష్ట్వా గంగాసాగరసంగమే ॥ **11** ॥ 3350

ఉపస్పృశ్య మహేంద్రాద్రౌ రామం దృష్ట్వాభివాద్య చ ।
సప్తగోదావరీం వేణాం పంపాం భీమరథీం తతః ॥ **12** ॥ 3351

స్కందం దృష్ట్వా యయౌ రామః శ్రీశైలం గిరిశాలయం ।
ద్రవిడేషు మహాపుణ్యం దృష్ట్వాద్రిం వేంకటం ప్రభుః ॥ **13** ॥ 3352

కామకోష్ణీం పురీం కాంచీం కావేరీం చ సరిద్వరాం ।
శ్రీరంగాఖ్యం మహాపుణ్యం యత్ర సన్నిహితో హరిః ॥ **14** ॥ 3353

ఋషభాద్రిం హరేః క్షేత్రం దక్షిణాం మథురాం తథా ।
సాముద్రం సేతుమగమన్మహాపాతకనాశనం ॥ **15** ॥ 3354

తత్రాయుతమదాద్ ధేనూర్బ్రాహ్మణేభ్యో హలాయుధః ।
కృతమాలాం తామ్రపర్ణీం మలయం చ కులాచలం ॥ **16** ॥ 3355

తత్రాగస్త్యం సమాసీనం నమస్కృత్యాభివాద్య చ ।
యోజితస్తేన చాశీర్భిరనుజ్ఞాతో గతోఽర్ణవం ।
దక్షిణం తత్ర కన్యాఖ్యాం దుర్గాం దేవీం దదర్శ సః ॥ **17** ॥ 3356

తతః ఫాల్గునమాసాద్య పంచాప్సరసముత్తమం ।
విష్ణుః సన్నిహితో యత్ర స్నాత్వాస్పర్శద్ గవాయుతం ॥ **18** ॥ 3357

తతోఽభివ్రజ్య భగవాన్ కేరలాంస్తు త్రిగర్తకాన్ ।
గోకర్ణాఖ్యం శివక్షేత్రం సాన్నిధ్యం యత్ర ధూర్జటేః ॥ **19** ॥ 3358

ఆర్యాం ద్వైపాయనీం దృష్ట్వా శూర్పారకమగాద్ బలః ।
తాపీం పయోష్ణీం నిర్వింధ్యాముపస్పృశ్యాథ దండకం ॥ **20** ॥ 3359

ప్రవిశ్య రేవామగమద్ యత్ర మాహిష్మతీ పురీ ।
మనుతీర్థముపస్పృశ్య ప్రభాసం పునరాగమత్ ॥ **21** ॥ 3360

శ్రుత్వా ద్విజైః కథ్యమానం కురుపాండవసంయుగే ।
సర్వరాజన్యనిధనం భారం మేనే హృతం భువః ॥ **22** ॥ 3361

స భీమదుర్యోధనయోర్గదాభ్యాం యుధ్యతోర్మృధే ।
వారయిష్యన్ వినశనం జగామ యదునందనః ॥ **23** ॥ 3362

యుధిష్ఠిరస్తు తం దృష్ట్వా యమౌ కృష్ణార్జునావపి ।
అభివాద్యాభవంస్తూష్ణీం కిం వివక్షురిహాగతః ॥ **24** ॥ 3363

గదాపాణీ ఉభౌ దృష్ట్వా సంరబ్ధౌ విజయైషిణౌ ।
మండలాని విచిత్రాణి చరంతావిదమబ్రవీత్ ॥ **25** ॥ 3364

యువాం తుల్యబలౌ వీరౌ హే రాజన్ హే వృకోదర ।
ఏకం ప్రాణాధికం మన్యే ఉతైకం శిక్షయాధికం ॥ **26** ॥ 3365

తస్మాదేకతరస్యేహ యువయోః సమవీర్యయోః ।
న లక్ష్యతే జయోఽన్యో వా విరమత్వఫలో రణః ॥ **27** ॥ 3366

న తద్వాక్యం జగృహతుర్బద్ధవైరౌ నృపార్థవత్ ।
అనుస్మరంతావన్యోన్యం దురుక్తం దుష్కృతాని చ ॥ **28** ॥ 3367

దిష్టం తదనుమన్వానో రామో ద్వారవతీం యయౌ।
ఉగ్రసేనాదిభిః ప్రీతైర్జ్ఞాతిభిః సముపాగతః ॥ **29** ॥ 3368

తం పునర్నైమిషం ప్రాప్తమృషయోఽయాజయన్ ముదా।
క్రత్వంగం క్రతుభిః సర్వైర్నివృత్తాఖిలవిగ్రహం ॥ **30** ॥ 3369

తేభ్యో విశుద్ధవిజ్ఞానం భగవాన్ వ్యతరద్ విభుః।
యేనైవాత్మన్యదో విశ్వమాత్మానం విశ్వగం విదుః ॥ **31** ॥ 3370

స్వపత్న్యావభృథస్నాతో జ్ఞాతిబంధుసుహృద్వృతః।
రేజే స్వజ్యోత్స్నయేవేందుః సువాసాః సుష్ఠ్వలంకృతః ॥ **32** ॥ 3371

ఈదృగ్విధాన్యసంఖ్యాని బలస్య బలశాలినః।
అనంతస్యాప్రమేయస్య మాయామర్త్యస్య సంతి హి ॥ **33** ॥ 3372

యోఽనుస్మరేత రామస్య కర్మాణ్యద్భుతకర్మణః।
సాయం ప్రాతరనంతస్య విష్ణోః స దయితో భవేత్ ॥ **34** ॥ 3373

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
ఉత్తరార్ధే బలదేవతీర్థయాత్రానిరూపణం నామ ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అశీతితమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

భగవన్ యాని చాన్యాని ముకుందస్య మహాత్మనః।
వీర్యాణ్యనంతవీర్యస్య శ్రోతుమిచ్ఛామహే ప్రభో ॥ **1** ॥ 3374

కో ను శ్రుత్వాసకృద్ బ్రహ్మన్నుత్తమశ్లోకసత్కథాః।
విరమేత విశేషజ్ఞో విషణ్ణః కామమార్గణైః ॥ **2** ॥ 3375

సా వాగ్ యయా తస్య గుణాన్ గృణీతే
కరౌ చ తత్కర్మకరౌ మనశ్చ।
స్మరేద్ వసంతం స్థిరజంగమేషు
శృణోతి తత్పుణ్యకథాః స కర్ణః ॥ **3** ॥ 3376

శిరస్తు తస్యోభయలింగమానమే -
త్తదేవ యత్ పశ్యతి తద్ధి చక్షుః।
అంగాని విష్ణోరథ తజ్జనానాం
పాదోదకం యాని భజంతి నిత్యం ॥ **4** ॥ 3377

సూత ఉవాచ

విష్ణురాతేన సంపృష్టో భగవాన్ బాదరాయణిః।
వాసుదేవే భగవతి నిమగ్నహృదయోఽబ్రవీత్ ॥ **5** ॥ 3378

శ్రీశుక ఉవాచ
కృష్ణస్యాసీత్ సఖా కశ్చిద్ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవిత్తమః।
విరక్త ఇంద్రియార్థేషు ప్రశాంతాత్మా జితేంద్రియః ॥ **6** ॥ 3379

యదృచ్ఛయోపపన్నేన వర్తమానో గృహాశ్రమీ।
తస్య భార్యా కుచైలస్య క్షుత్క్షామా చ తథావిధా ॥ **7** ॥ 3380

పతివ్రతా పతిం ప్రాహ మ్లాయతా వదనేన సా।
దరిద్రా సీదమానా సా వేపమానాభిగమ్య చ ॥ **8** ॥ 3381

నను బ్రహ్మన్ భగవతః సఖా సాక్షాచ్ఛ్రియః పతిః।
బ్రహ్మణ్యశ్చ శరణ్యశ్చ భగవాన్ సాత్వతర్షభః ॥ **9** ॥ 3382

తముపైహి మహాభాగ సాధూనాం చ పరాయణం।
దాస్యతి ద్రవిణం భూరి సీదతే తే కుటుంబినే ॥ **10** ॥ 3383

ఆస్తేఽధునా ద్వారవత్యాం భోజవృష్ణ్యంధకేశ్వరః।
స్మరతః పాదకమలమాత్మానమపి యచ్ఛతి।
కిం న్వర్థకామాన్ భజతో నాత్యభీష్టాంజగద్గురుః ॥ **11** ॥ 3384

స ఏవం భార్యయా విప్రో బహుశః ప్రార్థితో మృదు।
అయం హి పరమో లాభ ఉత్తమశ్లోకదర్శనం ॥ **12** ॥ 3385

ఇతి సంచింత్య మనసా గమనాయ మతిం దధే।
అప్యస్త్యుపాయనం కించిద్ గృహే కల్యాణి దీయతాం ॥ **13** ॥ 3386

యాచిత్వా చతురో ముష్టీన్ విప్రాన్ పృథుకతండులాన్।
చైలఖండేన తాన్ బద్ధ్వా భర్త్రే ప్రాదాదుపాయనం ॥ **14** ॥ 3387

స తానాదాయ విప్రాగ్ర్యః ప్రయయౌ ద్వారకాం కిల।
కృష్ణసందర్శనం మహ్యం కథం స్యాదితి చింతయన్ ॥ **15** ॥ 3388

త్రీణి గుల్మాన్యతీయాయ తిస్రః కక్షాశ్చ సద్విజః ।
విప్రోఽగమ్యాంధకవృష్ణీనాం గృహేష్వచ్యుతధర్మిణాం ॥ **16** ॥ 3389

గృహం ద్వ్యష్టసహస్రాణాం మహిషీణాం హరేర్ద్విజః ।
వివేశైకతమం శ్రీమద్ బ్రహ్మానందం గతో యథా ॥ **17** ॥ 3390

తం విలోక్యాచ్యుతో దూరాత్ ప్రియాపర్యంకమాస్థితః ।
సహసోత్థాయ చాభ్యేత్య దోర్భ్యాం పర్యగ్రహీన్ముదా ॥ **18** ॥ 3391

సఖ్యుః ప్రియస్య విప్రర్షేరంగసంగాతినిర్వృతః ।
ప్రీతో వ్యముంచదబ్బిందూన్ నేత్రాభ్యాం పుష్కరేక్షణః ॥ **19** ॥ 3392

అథోపవేశ్య పర్యంకే స్వయం సఖ్యుః సమర్హణం ।
ఉపహృత్యావనిజ్యాస్య పాదౌ పాదావనేజనీః ॥ **20** ॥ 3393

అగ్రహీచ్ఛిరసా రాజన్ భగవాంల్లోకపావనః ।
వ్యలింపద్ దివ్యగంధేన చందనాగురుకుంకుమైః ॥ **21** ॥ 3394

ధూపైః సురభిభిర్మిత్రం ప్రదీపావలిభిర్ముదా ।
అర్చిత్వాఽఽవేద్య తాంబూలం గాం చ స్వాగతమబ్రవీత్ ॥ **22** ॥ 3395

కుచైలం మలినం క్షామం ద్విజం ధమనిసంతతం ।
దేవీ పర్యచరత్ సాక్షాచ్చామరవ్యజనేన వై ॥ **23** ॥ 3396

అంతఃపురజనో దృష్ట్వా కృష్ణేనామలకీర్తినా ।
విస్మితోఽభూదతిప్రీత్యా అవధూతం సభాజితం ॥ **24** ॥ 3397

కిమనేన కృతం పుణ్యమవధూతేన భిక్షుణా ।
శ్రియా హీనేన లోకేఽస్మిన్ గర్హితేనాధమేన చ ॥ **25** ॥ 3398

యోఽసౌ త్రిలోకగురుణా శ్రీనివాసేన సంభృతః ।
పర్యంకస్థాం శ్రియం హిత్వా పరిష్వక్తోఽగ్రజో యథా ॥ **26** ॥ 3399

కథయాంచక్రతుర్గాథాః పూర్వా గురుకులే సతోః।
ఆత్మనో లలితా రాజన్ కరౌ గృహ్య పరస్పరం ॥ **27** ॥ 3400

శ్రీభగవానువాచ
అపి బ్రహ్మన్ గురుకులాద్ భవతా లబ్ధదక్షిణాత్।
సమావృత్తేన ధర్మజ్ఞ భార్యోఢా సదృశీ న వా ॥ **28** ॥ 3401

ప్రాయో గృహేషు తే చిత్తమకామవిహితం తథా।
నైవాతిప్రీయసే విద్వన్ ధనేషు విదితం హి మే ॥ **29** ॥ 3402

కేచిత్ కుర్వంతి కర్మాణి కామైరహతచేతసః।
త్యజంతః ప్రకృతీర్దైవీర్యథాహం లోకసంగ్రహం ॥ **30** ॥ 3403

కచ్చిద్ గురుకులే వాసం బ్రహ్మన్ స్మరసి నౌ యతః।
ద్విజో విజ్ఞాయ విజ్ఞేయం తమసః పారమశ్నుతే ॥ **31** ॥ 3404

స వై సత్కర్మణాం సాక్షాద్ ద్విజాతేరిహ సంభవః।
ఆద్యోఽంగ యత్రాశ్రమిణాం యథాహం జ్ఞానదో గురుః ॥ **32** ॥ 3405

నన్వర్థకోవిదా బ్రహ్మన్ వర్ణాశ్రమవతామిహ।
యే మయా గురుణా వాచా తరంత్యంజో భవార్ణవం ॥ **33** ॥ 3406

నాహమిజ్యాప్రజాతిభ్యాం తపసోపశమేన వా।
తుష్యేయం సర్వభూతాత్మా గురుశుశ్రూషయా యథా ॥ **34** ॥ 3407

అపి నః స్మర్యతే బ్రహ్మన్ వృత్తం నివసతాం గురౌ।
గురుదారైశ్చోదితానామింధనానయనే క్వచిత్ ॥ **35** ॥ 3408

ప్రవిష్టానాం మహారణ్యమపర్తౌ సుమహద్ ద్విజ।
వాతవర్షమభూత్తీవ్రం నిష్ఠురాః స్తనయిత్నవః ॥ **36** ॥ 3409

సూర్యశ్చాస్తం గతస్తావత్ తమసా చావృతా దిశః।
నిమ్నం కూలం జలమయం న ప్రాజ్ఞాయత కించన ॥ **37** ॥ 3410

వయం భృశం తత్ర మహానిలాంబుభి -
ర్నిహన్యమానా ముహురంబుసంప్లవే।
దిశోఽవిదంతోఽథ పరస్పరం వనే
గృహీతహస్తాః పరిబభ్రిమాతురాః ॥ **38** ॥ 3411

ఏతద్ విదిత్వా ఉదితే
రవౌ సాందీపనిర్గురుః।
అన్వేషమాణో నః శిష్యా -
నాచార్యోఽపశ్యదాతురాన్ ॥ **39** ॥ 3412

అహో హే పుత్రకా యూయమస్మదర్థేఽతిదుఃఖితాః।
ఆత్మా వై ప్రాణినాం ప్రేష్ఠస్తమనాదృత్య మత్పరాః ॥ **40** ॥ 3413

ఏతదేవ హి సచ్ఛిష్యైః కర్తవ్యం గురునిష్కృతం।
యద్ వై విశుద్ధభావేన సర్వార్థాత్మార్పణం గురౌ ॥ **41** ॥ 3414

తుష్టోఽహం భో ద్విజశ్రేష్ఠాః
సత్యాః సంతు మనోరథాః।
ఛందాంస్యయాతయామాని
భవంత్విహ పరత్ర చ ॥ **42** ॥ 3415

ఇత్థంవిధాన్యనేకాని వసతాం గురువేశ్మసు।
గురోరనుగ్రహేణైవ పుమాన్ పూర్ణః ప్రశాంతయే ॥ **43** ॥ 3416

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
కిమస్మాభిరనిర్వృత్తం దేవదేవ జగద్గురో।
భవతా సత్యకామేన యేషాం వాసో గురావభూత్ ॥ **44** ॥ 3417

యస్యచ్ఛందోమయం బ్రహ్మ దేహ ఆవపనం విభో।
శ్రేయసాం తస్య గురుషు వాసోఽత్యంతవిడంబనం ॥ **45** ॥ 3418

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే శ్రీదామచరితే అశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఇత్థం ద్విజముఖ్యేన సహ సంకథయన్ హరిః।
సర్వభూతమనోఽభిజ్ఞః స్మయమాన ఉవాచ తం ॥ **1** ॥ 3419

బ్రహ్మణ్యో బ్రాహ్మణం కృష్ణో భగవాన్ ప్రహసన్ ప్రియం।
ప్రేమ్ణా నిరీక్షణేనైవ ప్రేక్షన్ ఖలు సతాం గతిః ॥ **2** ॥ 3420

శ్రీభగవానువాచ

కిముపాయనమానీతం బ్రహ్మన్ మే భవతా గృహాత్।
అణ్వప్యుపాహృతం భక్తైః ప్రేమ్ణా భూర్యేవ మే భవేత్।
భూర్యప్యభక్తోపహృతం న మే తోషాయ కల్పతే ॥ **3** ॥ 3421

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి।
తదహం భక్త్యుపహృతమశ్నామి ప్రయతాత్మనః ॥ **4** ॥ 3422

ఇత్యుక్తోఽపి ద్విజస్తస్మై వ్రీడితః పతయే శ్రియః।
పృథుకప్రసృతిం రాజన్ న ప్రాయచ్ఛదవాఙ్ముఖః ॥ **5** ॥ 3423

సర్వభూతాత్మదృక్ సాక్షాత్ తస్యాగమనకారణం।
విజ్ఞాయాచింతయన్నాయం శ్రీకామో మాభజత్పురా ॥ **6** ॥ 3424

పత్న్యాః పతివ్రతాయాస్తు సఖా ప్రియచికీర్షయా ।
ప్రాప్తో మామస్య దాస్యామి సంపదోఽమర్త్యదుర్లభాః ॥ **7** ॥ 3425

ఇత్థం విచింత్య వసనాచ్చీరబద్ధాంద్విజన్మనః ।
స్వయం జహార కిమిదమితి పృథుకతండులాన్ ॥ **8** ॥ 3426

నన్వేతదుపనీతం మే పరమప్రీణనం సఖే ।
తర్పయంత్యంగ మాం విశ్వమేతే పృథుకతండులాః ॥ **9** ॥ 3427

ఇతి ముష్టిం సకృజ్జగ్ధ్వా ద్వితీయాం జగ్ధుమాదదే ।
తావచ్ఛ్రీర్జగృహే హస్తం తత్పరా పరమేష్ఠినః ॥ **10** ॥ 3428

ఏతావతాలం విశ్వాత్మన్ సర్వసంపత్సమృద్ధయే ।
అస్మిన్ లోకేఽథవాముష్మిన్ పుంసస్త్వత్తోషకారణం ॥ **11** ॥ 3429

బ్రాహ్మణస్తాం తు రజనీమురిత్వాచ్యుతమందిరే ।
భుక్త్వా పీత్వా సుఖం మేనే ఆత్మానం స్వర్గతం యథా ॥ **12** ॥ 3430

శ్వోభూతే విశ్వభావేన స్వసుఖేనాభివందితః ।
జగామ స్వాలయం తాత పథ్యనువ్రజ్య నందితః ॥ **13** ॥ 3431

స చాలబ్ధ్వా ధనం కృష్ణాన్న తు యాచితవాన్ స్వయం ।
స్వగృహాన్ వ్రీడితోఽగచ్ఛన్మహద్దర్శననిర్వృతః ॥ **14** ॥ 3432

అహో బ్రహ్మణ్యదేవస్య దృష్టా బ్రహ్మణ్యతా మయా ।
యద్ దరిద్రతమో లక్ష్మీమాశ్లిష్టో బిభ్రతోరసి ॥ **15** ॥ 3433

క్వాహం దరిద్రః పాపీయాన్ క్వ కృష్ణః శ్రీనికేతనః ।
బ్రహ్మబంధురితి స్మాహం బాహుభ్యాం పరిరంభితః ॥ **16** ॥ 3434

నివాసితః ప్రియాజుష్టే పర్యంకే భ్రాతరో యథా ।
మహిష్యా వీజితః శ్రాంతో వాలవ్యజనహస్తయా ॥ **17** ॥ 3435

శుశ్రూషయా పరమయా పాదసంవాహనాదిభిః।
పూజితో దేవదేవేన విప్రదేవేన దేవవత్ ॥ **18** ॥ 3436

స్వర్గాపవర్గయోః పుంసాం రసాయాం భువి సంపదాం।
సర్వాసామపి సిద్ధీనాం మూలం తచ్చరణార్చనం ॥ **19** ॥ 3437

అధనోఽయం ధనం ప్రాప్య మాద్యన్నుచ్చైర్న మాం స్మరేత్।
ఇతి కారుణికో నూనం ధనం మేఽభూరి నాదదాత్ ॥ **20** ॥ 3438

ఇతి తచ్చింతయన్నంతః ప్రాప్తో నిజగృహాంతికం।
సూర్యానలేందుసంకాశైర్విమానైః సర్వతో వృతం ॥ **21** ॥ 3439

విచిత్రోపవనోద్యానైః కూజద్ద్విజకులాకులైః।
ప్రోత్ఫుల్లకుముదాంభోజకహ్లారోత్పలవారిభిః ॥ **22** ॥ 3440

జుష్టం స్వలంకృతైః పుంభిః స్త్రీభిశ్చ హరిణాక్షిభిః।
కిమిదం కస్య వా స్థానం కథం తదిదమిత్యభూత్ ॥ **23** ॥ 3441

ఏవం మీమాంసమానం తం నరా నార్యోఽమరప్రభాః।
ప్రత్యగృహ్ణన్ మహాభాగం గీతవాద్యేన భూయసా ॥ **24** ॥ 3442

పతిమాగతమాకర్ణ్య పత్న్యుద్ధర్షాతిసంభ్రమా।
నిశ్చక్రామ గృహాత్తూర్ణం రూపిణీ శ్రీరివాలయాత్ ॥ **25** ॥ 3443

పతివ్రతా పతిం దృష్ట్వా ప్రేమోత్కంఠాశ్రులోచనా।
మీలితాక్ష్యనమద్ బుద్ధ్యా మనసా పరిషస్వజే ॥ **26** ॥ 3444

పత్నీం వీక్ష్య విస్ఫురంతీం దేవీం వైమానికీమివ।
దాసీనాం నిష్కకంఠీనాం మధ్యే భాంతీం స విస్మితః ॥ **27** ॥ 3445

ప్రీతః స్వయం తయా యుక్తః ప్రవిష్టో నిజమందిరం।
మణిస్తంభశతోపేతం మహేంద్రభవనం యథా ॥ **28** ॥ 3446

పయఃఫేననిభాః శయ్యా దాంతా రుక్మపరిచ్ఛదాః।
పర్యంకా హేమదండాని చామరవ్యజనాని చ ॥ **29** ॥ 3447

ఆసనాని చ హైమాని మృదూపస్తరణాని చ।
ముక్తాదామవిలంబీని వితానాని ద్యుమంతి చ ॥ **30** ॥ 3448

స్వచ్ఛస్ఫటికకుడ్యేషు మహామారకతేషు చ।
రత్నదీపా భ్రాజమానా లలనారత్నసంయుతాః ॥ **31** ॥ 3449

విలోక్య బ్రాహ్మణస్తత్ర సమృద్ధీః సర్వసంపదాం।
తర్కయామాస నిర్వ్యగ్రః స్వసమృద్ధిమహైతుకీం ॥ **32** ॥ 3450

నూనం బతైతన్మమ దుర్భగస్య
శశ్వద్దరిద్రస్య సమృద్ధిహేతుః।
మహావిభూతేరవలోకతోఽన్యో
నైవోపపద్యేత యదూత్తమస్య ॥ **33** ॥ 3451

నన్వబ్రువాణో దిశతే సమక్షం
యాచిష్ణవే భూర్యపి భూరిభోజః।
పర్జన్యవత్తత్ స్వయమీక్షమాణో
దాశార్హకాణామృషభః సఖా మే ॥ **34** ॥ 3452

కించిత్కరోత్యుర్వపి యత్ స్వదత్తం
సుహృత్కృతం ఫల్గ్వపి భూరికారీ।
మయోపనీతాం పృథుకైకముష్టిం
ప్రత్యగ్రహీత్ ప్రీతియుతో మహాత్మా ॥ **35** ॥ 3453

తస్యైవ మే సౌహృదసఖ్యమైత్రీ-
దాస్యం పునర్జన్మని జన్మని స్యాత్।

మహానుభావేన గుణాలయేన
విషజ్జతస్తత్పురుషప్రసంగః ॥ **36** ॥ 3454

భక్తాయ చిత్రా భగవాన్ హి సంపదో
రాజ్యం విభూతీర్న సమర్థయత్యజః ।
అదీర్ఘబోధాయ విచక్షణః స్వయం
పశ్యన్ నిపాతం ధనినాం మదోద్భవం ॥ **37** ॥ 3455

ఇత్థం వ్యవసితో బుద్ధ్యా భక్తోఽతీవ జనార్దనే ।
విషయాంజాయయా త్యక్ష్యన్ బుభుజే నాతిలంపటః ॥ **38** ॥ 3456

తస్య వై దేవదేవస్య హరేర్యజ్ఞపతేః ప్రభోః ।
బ్రాహ్మణాః ప్రభవో దైవం న తేభ్యో విద్యతే పరం ॥ **39** ॥ 3457

ఏవం స విప్రో భగవత్సుహృత్తదా
దృష్ట్వా స్వభృత్యైరజితం పరాజితం ।
తద్ధ్యానవేగోద్గ్రథితాత్మబంధన -
స్తద్ధామ లేభేఽచిరతః సతాం గతిం ॥ **40** ॥ 3458

ఏతద్ బ్రహ్మణ్యదేవస్య శ్రుత్వా బ్రహ్మణ్యతాం నరః ।
లబ్ధభావో భగవతి కర్మబంధాద్ విముచ్యతే ॥ **41** ॥ 3459

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే పృథుకోపాఖ్యానం నామ ఏకాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

అథైకదా ద్వారవత్యాం వసతో రామకృష్ణయోః ।
సూర్యోపరాగః సుమహానాసీత్ కల్పక్షయే యథా ॥ **1** ॥ 3460

తం జ్ఞాత్వా మనుజా రాజన్ పురస్తాదేవ సర్వతః ।
సమంతపంచకం క్షేత్రం యయుః శ్రేయోవిధిత్సయా ॥ **2** ॥ 3461

నిఃక్షత్రియాం మహీం కుర్వన్ రామః శస్త్రభృతాం వరః ।
నృపాణాం రుధిరౌఘేణ యత్ర చక్రే మహాహ్రదాన్ ॥ **3** ॥ 3462

ఈజే చ భగవాన్ రామో యత్రాస్పృష్టోఽపి కర్మణా ।
లోకస్య గ్రాహయన్నీశో యథాన్యోఽఘాపనుత్తయే ॥ **4** ॥ 3463

మహత్యాం తీర్థయాత్రాయాం తత్రాగన్ భారతీః ప్రజాః ।
వృష్ణయశ్చ తథాక్రూరవసుదేవాహుకాదయః ॥ **5** ॥ 3464

యయుర్భారత తత్ క్షేత్రం స్వమఘం క్షపయిష్ణవః ।
గదప్రద్యుమ్నసాంబాద్యాః సుచంద్రశుకసారణైః ॥ **6** ॥ 3465

ఆస్తేఽనిరుద్ధో రక్షాయాం కృతవర్మా చ యూథపః ।
తే రథైర్దేవధిష్ణ్యాభైర్హయైశ్చ తరలప్లవైః ॥ **7** ॥ 3466

గజైర్నదద్భిరభ్రాభైర్నృభిర్విద్యాధరద్యుభిః ।
వ్యరోచంత మహాతేజాః పథి కాంచనమాలినః ॥ **8** ॥ 3467

దివ్యస్రగ్వస్త్రసన్నాహాః కలత్రైః ఖేచరా ఇవ ।
తత్ర స్నాత్వా మహాభాగా ఉపోష్య సుసమాహితాః ॥ **9** ॥ 3468

బ్రాహ్మణేభ్యో దదుర్ధేనూర్వాసఃస్రగ్రుక్మమాలినీః ।
రామహ్రదేషు విధివత్ పునరాప్లుత్య వృష్ణయః ॥ **10** ॥ 3469

దదుః స్వన్నం ద్విజాగ్ర్యేభ్యః కృష్ణే నో భక్తిరస్త్వితి ।
స్వయం చ తదనుజ్ఞాతా వృష్ణయః కృష్ణదేవతాః ॥ **11** ॥ 3470

భుక్త్వోపవివిశుః కామం స్నిగ్ధచ్ఛాయాంఘ్రిపాంఘ్రిషు ।
తత్రాగతాంస్తే దదృశుః సుహృత్సంబంధినో నృపాన్ ॥ **12** ॥ 3471

మత్స్యోశీనరకౌసల్యవిదర్భకురుసృంజయాన్ ।
కాంబోజకైకయాన్ మద్రాన్ కుంతీనానర్తకేరలాన్ ॥ **13** ॥ 3472

అన్యాంశ్చైవాత్మపక్షీయాన్ పరాంశ్చ శతశో నృప ।
నందాదీన్ సుహృదో గోపాన్ గోపీశ్చోత్కంఠితాశ్చిరం ॥ **14** ॥ 3473

అన్యోన్యసందర్శనహర్షరంహసా
ప్రోత్ఫుల్లహృద్వక్త్రసరోరుహశ్రియః ।
ఆశ్లిష్య గాఢం నయనైః స్రవజ్జలా
హృష్యత్త్వచో రుద్ధగిరో యయుర్ముదం ॥ **15** ॥ 3474

స్త్రియశ్చ సంవీక్ష్య మిథోఽతిసౌహృద -
స్మితామలాపాంగదృశోఽభిరేభిరే ।
స్తనైః స్తనాన్ కుంకుమపంకరూషితాన్
నిహత్య దోర్భిః ప్రణయాశ్రులోచనాః ॥ **16** ॥ 3475

తతోఽభివాద్య తే వృద్ధాన్ యవిష్ఠైరభివాదితాః ।
స్వాగతం కుశలం పృష్ట్వా చక్రుః కృష్ణకథా మిథః ॥ **17** ॥ 3476

పృథా భ్రాతౄన్ స్వసౄర్వీక్ష్య తత్పుత్రాన్ పితరావపి ।
భ్రాతృపత్నీర్ముకుందం చ జహౌ సంకథయా శుచః ॥ **18** ॥ 3477

కుంత్యువాచ
ఆర్య భ్రాతరహం మన్యే ఆత్మానమకృతాశిషం ।
యద్ వా ఆపత్సు మద్వార్తాం నానుస్మరథ సత్తమాః ॥ **19** ॥ 3478

సుహృదో జ్ఞాతయః పుత్రా భ్రాతరః పితరావపి ।
నానుస్మరంతి స్వజనం యస్య దైవమదక్షిణం ॥ **20** ॥ 3479

వసుదేవ ఉవాచ
అంబ మాస్మానసూయేథా దైవక్రీడనకాన్ నరాన్ ।
ఈశస్య హి వశే లోకః కురుతే కార్యతేఽథవా ॥ **21** ॥ 3480

కంసప్రతాపితాః సర్వే వయం యాతా దిశం దిశం ।
ఏతర్హ్యేవ పునః స్థానం దైవేనాసాదితాః స్వసః ॥ **22** ॥ 3481

శ్రీశుక ఉవాచ
వసుదేవోగ్రసేనాద్యైర్యదుభిస్తేఽర్చితా నృపాః ।
ఆసన్నచ్యుతసందర్శపరమానందనిర్వృతాః ॥ **23** ॥ 3482

భీష్మో ద్రోణోఽంబికాపుత్రో గాంధారీ ససుతా తథా ।
సదారాః పాండవాః కుంతీ సృంజయో విదురః కృపః ॥ **24** ॥ 3483

కుంతిభోజో విరాటశ్చ భీష్మకో నగ్నజిన్మహాన్ ।
పురుజిద్ ద్రుపదః శల్యో ధృష్టకేతుః సకాశిరాట్ ॥ **25** ॥ 3484

దమఘోషో విశాలాక్షో మైథిలో మద్రకేకయౌ।
యుధామన్యుః సుశర్మా చ ససుతా బాహ్లికాదయః ॥ **26** ॥ 3485

రాజానో యే చ రాజేంద్ర యుధిష్ఠిరమనువ్రతాః।
శ్రీనికేతం వపుః శౌరేః సస్త్రీకం వీక్ష్య విస్మితాః ॥ **27** ॥ 3486

అథ తే రామకృష్ణాభ్యాం సమ్యక్ ప్రాప్తసమర్హణాః।
ప్రశశంసుర్ముదా యుక్తా వృష్ణీన్ కృష్ణపరిగ్రహాన్ ॥ **28** ॥ 3487

అహో భోజపతే యూయం జన్మభాజో నృణామిహ।
యత్ పశ్యథాసకృత్ కృష్ణం దుర్దర్శమపి యోగినాం ॥ **29** ॥ 3488

యద్విశ్రుతిః శ్రుతినుతేదమలం పునాతి
పాదావనేజనపయశ్చ వచశ్చ శాస్త్రం।
భూః కాలభర్జితభగాపి యదంఘ్రిపద్మ -
స్పర్శోత్థశక్తిరభివర్షతి నోఽఖిలార్థాన్ ॥ **30** ॥ 3489

తద్దర్శనస్పర్శనానుపథప్రజల్ప -
శయ్యాసనాశనసయౌనసపిండబంధుః।
యేషాం గృహే నిరయవర్త్మని వర్తతాం వః
స్వర్గాపవర్గవిరమః స్వయమాస విష్ణుః ॥ **31** ॥ 3490

శ్రీశుక ఉవాచ
నందస్తత్ర యదూన్ ప్రాప్తాన్ జ్ఞాత్వా కృష్ణపురోగమాన్।
తత్రాగమద్ వృతో గోపైరనఃస్థార్థైర్దిదృక్షయా ॥ **32** ॥ 3491

తం దృష్ట్వా వృష్ణయో హృష్టాస్తన్వః ప్రాణమివోత్థితాః।
పరిషస్వజిరే గాఢం చిరదర్శనకాతరాః ॥ **33** ॥ 3492

వసుదేవః పరిష్వజ్య సంప్రీతః ప్రేమవిహ్వలః।
స్మరన్ కంసకృతాన్ క్లేశాన్ పుత్రన్యాసం చ గోకులే ॥ **34** ॥ 3493

కృష్ణరామౌ పరిష్వజ్య పితరావభివాద్య చ।
న కించనోచతుః ప్రేమ్ణా సాశ్రుకంఠౌ కురూద్వహ ॥ **35** ॥ 3494

తావాత్మాసనమారోప్య బాహుభ్యాం పరిరభ్య చ।
యశోదా చ మహాభాగా సుతౌ విజహతుః శుచః ॥ **36** ॥ 3495

రోహిణీ దేవకీ చాథ పరిష్వజ్య వ్రజేశ్వరీం।
స్మరంత్యౌ తత్కృతాం మైత్రీం బాష్పకంఠ్యౌ సమూచతుః ॥ **37** ॥ 3496

కా విస్మరేత వాం మైత్రీమనివృత్తాం వ్రజేశ్వరి।
అవాప్యాప్యైంద్రమైశ్వర్యం యస్యా నేహ ప్రతిక్రియా ॥ **38** ॥ 3497

ఏతావదృష్టపితరౌ యువయోః స్మ పిత్రోః
సంప్రీణనాభ్యుదయపోషణపాలనాని।
ప్రాప్యోషతుర్భవతి పక్ష్మ హ యద్వదక్ష్ణో -
ర్న్యస్తావకుత్రచభయౌ న సతాం పరః స్వః ॥ **39** ॥ 3498

శ్రీశుక ఉవాచ
గోప్యశ్చ కృష్ణముపలభ్య చిరాదభీష్టం
యత్ప్రేక్షణే దృశిషు పక్ష్మకృతం శపంతి।
దృగ్భిర్హృదీకృతమలం పరిరభ్య సర్వా -
స్తద్భావమాపురపి నిత్యయుజాం దురాపం ॥ **40** ॥ 3499

భగవాంస్తాస్తథాభూతా వివిక్త ఉపసంగతః।
ఆశ్లిష్యానామయం పృష్ట్వా ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥ **41** ॥ 3500

అపి స్మరథ నః సఖ్యః స్వానామర్థచికీర్షయా।
గతాంశ్చిరాయితాంచక్షుపక్షక్షపణచేతసః ॥ **42** ॥ 3501

అప్యవధ్యాయథాస్మాన్ స్విదకృతజ్ఞావిశంకయా।
నూనం భూతాని భగవాన్ యునక్తి వియునక్తి చ ॥ **43** ॥ 3502

వాయుర్యథా ఘనానీకం తృణం తూలం రజాంసి చ।
సంయోజ్యాక్షిపతే భూయస్తథా భూతాని భూతకృత్ ॥ **44** ॥ 3503

మయి భక్తిర్హి భూతానామమృతత్వాయ కల్పతే।
దిష్ట్యా యదాసీన్మత్స్నేహో భవతీనాం మదాపనః ॥ **45** ॥ 3504

అహం హి సర్వభూతానామాదిరంతోఽంతరం బహిః।
భౌతికానాం యథా ఖం వార్భూర్వాయుర్జ్యోతిరంగనాః ॥ **46** ॥ 3505

ఏవం హ్యేతాని భూతాని భూతేష్వాత్మాఽఽత్మనా తతః।
ఉభయం మయ్యథ పరే పశ్యతాభాతమక్షరే ॥ **47** ॥ 3506

శ్రీశుక ఉవాచ
అధ్యాత్మశిక్షయా గోప్య ఏవం కృష్ణేన శిక్షితాః।
తదనుస్మరణధ్వస్తజీవకోశాస్తమధ్యగన్ ॥ **48** ॥ 3507

ఆహుశ్చ తే నలిననాభ పదారవిందం
యోగేశ్వరైర్హృది విచింత్యమగాధబోధైః।
సంసారకూపపతితోత్తరణావలంబం
గేహంజుషామపి మనస్యుదియాత్ సదా నః ॥ **49** ॥ 3508

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే వృష్ణిగోపసంగమో నామ ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
తథానుగృహ్య భగవాన్ గోపీనాం స గురుర్గతిః।
యుధిష్ఠిరమథాపృచ్ఛత్ సర్వాంశ్చ సుహృదోఽవ్యయం ॥ **1** ॥ 3509

త ఏవం లోకనాథేన పరిపృష్టాః సుసత్కృతాః।
ప్రత్యూచుర్హృష్టమనసస్తత్పాదేక్షాహతాంహసః ॥ **2** ॥ 3510

కుతోఽశివం త్వచ్చరణాంబుజాసవం
మహన్మనస్తో ముఖనిఃసృతం క్వచిత్।
పిబంతి యే కర్ణపుటైరలం ప్రభో
దేహంభృతాం దేహకృదస్మృతిచ్ఛిదం ॥ **3** ॥ 3511

హిత్వాఽఽత్మధామవిధుతాత్మకృతత్ర్యవస్థ -
మానందసంప్లవమఖండమకుంఠబోధం।
కాలోపసృష్టనిగమావన ఆత్తయోగ -
మాయాకృతిం పరమహంసగతిం నతాః స్మ ॥ **4** ॥ 3512

ఋషిరువాచ
ఇత్యుత్తమశ్లోకశిఖామణిం జనే -
ష్వభిష్టువత్స్వంధకకౌరవస్త్రియః।

సమేత్య గోవిందకథా మిథోఽగృణం -
స్త్రిలోకగీతాః శృణు వర్ణయామి తే ॥ **5** ॥ 3513

ద్రౌపద్యువాచ
హే వైదర్భ్యచ్యుతో భద్రే హే జాంబవతి కౌసలే।
హే సత్యభామే కాలింది శైబ్యే రోహిణి లక్ష్మణే ॥ **6** ॥ 3514

హే కృష్ణపత్న్య ఏతన్నో బ్రూత వో భగవాన్ స్వయం।
ఉపయేమే యథా లోకమనుకుర్వన్ స్వమాయయా ॥ **7** ॥ 3515

రుక్మిణ్యువాచ
చైద్యాయ మార్పయితుముద్యతకార్ముకేషు
రాజస్వజేయభటశేఖరితాంఘ్రిరేణుః।
నిన్యే మృగేంద్ర ఇవ భాగమజావియూథాత్
తచ్ఛ్రీనికేతచరణోఽస్తు మమార్చనాయ ॥ **8** ॥ 3516

సత్యభామోవాచ
యో మే సనాభివధతప్తహృదా తతేన
లిప్తాభిశాపమపమార్ష్టుముపాజహార।
జిత్వర్క్షరాజమథ రత్నమదాత్ స తేన
భీతః పితాదిశత మాం ప్రభవేఽపి దత్తాం ॥ **9** ॥ 3517

జాంబవత్యువాచ
ప్రాజ్ఞాయ దేహకృదముం నిజనాథదేవం
సీతాపతిం త్రిణవహాన్యమునాభ్యయుధ్యత్।
జ్ఞాత్వా పరీక్షిత ఉపాహరదర్హణం మాం
పాదౌ ప్రగృహ్య మణినాహమముష్య దాసీ ॥ **10** ॥ 3518

కాలింద్యువాచ
తపశ్చరంతీమాజ్ఞాయ స్వపాదస్పర్శనాశయా ।
సఖ్యోపేత్యాగ్రహీత్ పాణిం యోఽహం తద్గృహమార్జనీ ॥ **11** ॥ 3519

మిత్రవిందోవాచ
యో మాం స్వయంవర ఉపేత్య విజిత్య భూపాన్
నిన్యే శ్వయూథగమివాత్మబలిం ద్విపారిః ।
భ్రాతౄంశ్చ మేఽపకురుతః స్వపురం శ్రియౌక -
స్తస్యాస్తు మేఽనుభవమంఘ్ర్యవనేజనత్వం ॥ **12** ॥ 3520

సత్యోవాచ
సప్తోక్షణోఽతిబలవీర్యసుతీక్ష్ణశృంగాన్
పిత్రా కృతాన్ క్షితిపవీర్యపరీక్షణాయ ।
తాన్ వీరదుర్మదహనస్తరసా నిగృహ్య
క్రీడన్ బబంధ హ యథా శిశవోఽజతోకాన్ ॥ **13** ॥ 3521

య ఇత్థం వీర్యశుల్కాం మాం దాసీభిశ్చతురంగిణీం ।
పథి నిర్జిత్య రాజన్యాన్ నిన్యే తద్దాస్యమస్తు మే ॥ **14** ॥ 3522

భద్రోవాచ
పితా మే మాతులేయాయ స్వయమాహూయ దత్తవాన్ ।
కృష్ణే కృష్ణాయ తచ్చిత్తామక్షౌహిణ్యా సఖీజనైః ॥ **15** ॥ 3523

అస్య మే పాదసంస్పర్శో భవేజ్జన్మని జన్మని ।
కర్మభిర్భ్రామ్యమాణాయా యేన తచ్ఛ్రేయ ఆత్మనః ॥ **16** ॥ 3524

లక్ష్మణోవాచ
మమాపి రాజ్ఞ్యచ్యుతజన్మకర్మ
శ్రుత్వా ముహుర్నారదగీతమాస హ ।

చిత్తం ముకుందే కిల పద్మహస్తయా
వృతః సుసమ్మృశ్య విహాయ లోకపాన్ ॥ **17** ॥ 3525

జ్ఞాత్వా మమ మతం సాధ్వి పితా దుహితృవత్సలః।
బృహత్సేన ఇతి ఖ్యాతస్తత్రోపాయమచీకరత్ ॥ **18** ॥ 3526

యథా స్వయంవరే రాజ్ఞి మత్స్యః పార్థేప్సయా కృతః।
అయం తు బహిరాచ్ఛన్నో దృశ్యతే స జలే పరం ॥ **19** ॥ 3527

శ్రుత్వైతత్ సర్వతో భూపా ఆయయుర్మత్పితుః పురం।
సర్వాస్త్రశస్త్రతత్త్వజ్ఞాః సోపాధ్యాయాః సహస్రశః ॥ **20** ॥ 3528

పిత్రా సంపూజితాః సర్వే యథావీర్యం యథావయః।
ఆదదుః సశరం చాపం వేద్ధుం పర్షది మద్ధియః ॥ **21** ॥ 3529

ఆదాయ వ్యసృజన్ కేచిత్ సజ్యం కర్తుమనీశ్వరాః।
ఆకోటి జ్యాం సముత్కృష్య పేతురేకేఽమునా హతాః ॥ **22** ॥ 3530

సజ్యం కృత్వా పరే వీరా మాగధాంబష్ఠచేదిపాః।
భీమో దుర్యోధనః కర్ణో నావిందంస్తదవస్థితిం ॥ **23** ॥ 3531

మత్స్యాభాసం జలే వీక్ష్య జ్ఞాత్వా చ తదవస్థితిం।
పార్థో యత్తోఽసృజద్ బాణం నాచ్ఛినత్ పస్పృశే పరం ॥ **24** ॥ 3532

రాజన్యేషు నివృత్తేషు భగ్నమానేషు మానిషు।
భగవాన్ ధనురాదాయ సజ్యం కృత్వాథ లీలయా ॥ **25** ॥ 3533

తస్మిన్ సంధాయ విశిఖం మత్స్యం వీక్ష్య సకృజ్జలే।
ఛిత్త్వేషుణాపాతయత్తం సూర్యే చాభిజితి స్థితే ॥ **26** ॥ 3534

దివి దుందుభయో నేదుర్జయశబ్దయుతా భువి।
దేవాశ్చ కుసుమాసారాన్ ముముచుర్హర్షవిహ్వలాః ॥ **27** ॥ 3535

తద్ రంగమావిశమహం కలనూపురాభ్యాం
పద్భ్యాం ప్రగృహ్య కనకోజ్జ్వలరత్నమాలాం।
నూత్నే నివీయ పరిధాయ చ కౌశికాగ్ర్యే
సవ్రీడహాసవదనా కబరీధృతస్రక్ ॥ **28** ॥ 3536

ఉన్నీయ వక్త్రమురుకుంతలకుండలత్వి -
డ్గండస్థలం శిశిరహాసకటాక్షమోక్షైః।
రాజ్ఞో నిరీక్ష్య పరితః శనకైర్మురారే -
రంసేఽనురక్తహృదయా నిదధే స్వమాలాం ॥ **29** ॥ 3537

తావన్మృదంగపటహాః శంఖభేర్యానకాదయః।
నినేదుర్నటనర్తక్యో ననృతుర్గాయకా జగుః ॥ **30** ॥ 3538

ఏవం వృతే భగవతి మయేశే నృపయూథపాః।
న సేహిరే యాజ్ఞసేని స్పర్ధంతో హృచ్ఛయాతురాః ॥ **31** ॥ 3539

మాం తావద్ రథమారోప్య హయరత్నచతుష్టయం।
శార్ఙ్గముద్యమ్య సన్నద్ధస్తస్థావాజౌ చతుర్భుజః ॥ **32** ॥ 3540

దారుకశ్చోదయామాస కాంచనోపస్కరం రథం।
మిషతాం భూభుజాం రాజ్ఞి మృగాణాం మృగరాడివ ॥ **33** ॥ 3541

తేఽన్వసజ్జంత రాజన్యా నిషేద్ధుం పథి కేచన।
సంయత్తా ఉద్ధృతేష్వాసా గ్రామసింహా యథా హరిం ॥ **34** ॥ 3542

తే శార్ఙ్గచ్యుతబాణౌఘైః కృత్తబాహ్వంఘ్రికంధరాః।
నిపేతుః ప్రధనే కేచిదేకే సంత్యజ్య దుద్రువుః ॥ **35** ॥ 3543

తతః పురీం యదుపతిరత్యలంకృతాం
రవిచ్ఛదధ్వజపటచిత్రతోరణాం।

కుశస్థలీం దివి భువి చాభిసంస్తుతాం
సమావిశత్తరణిరివ స్వకేతనం ॥ **36** ॥ 3544

పితా మే పూజయామాస సుహృత్సంబంధిబాంధవాన్ ।
మహార్హవాసోఽలంకారైః శయ్యాసనపరిచ్ఛదైః ॥ **37** ॥ 3545

దాసీభిః సర్వసంపద్భిర్భటేభరథవాజిభిః ।
ఆయుధాని మహార్హాణి దదౌ పూర్ణస్య భక్తితః ॥ **38** ॥ 3546

ఆత్మారామస్య తస్యేమా వయం వై గృహదాసికాః ।
సర్వసంగనివృత్త్యాద్ధా తపసా చ బభూవిమ ॥ **39** ॥ 3547

మహిష్య ఊచుః
భౌమం నిహత్య సగణం యుధి తేన రుద్ధా
జ్ఞాత్వాథ నః క్షితిజయే జితరాజకన్యాః ।
నిర్ముచ్య సంసృతివిమోక్షమనుస్మరంతీః
పాదాంబుజం పరిణినాయ య ఆప్తకామః ॥ **40** ॥ 3548

న వయం సాధ్వి సామ్రాజ్యం స్వారాజ్యం భౌజ్యమప్యుత ।
వైరాజ్యం పారమేష్ఠ్యం చ ఆనంత్యం వా హరేః పదం ॥ **41** ॥ 3549

కామయామహ ఏతస్య శ్రీమత్పాదరజః శ్రియః ।
కుచకుంకుమగంధాఢ్యం మూర్ధ్నా వోఢుం గదాభృతః ॥ **42** ॥ 3550

వ్రజస్త్రియో యద్ వాంఛంతి పులింద్యస్తృణవీరుధః ।
గావశ్చారయతో గోపాః పాదస్పర్శం మహాత్మనః ॥ **43** ॥ 3551

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే చతురశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

శ్రుత్వా పృథా సుబలపుత్ర్యథ యాజ్ఞసేనీ
మాధవ్యథ క్షితిపపత్న్య ఉత స్వగోప్యః।
కృష్ణేఽఖిలాత్మని హరౌ ప్రణయానుబంధం
సర్వా విసిస్ముర్వరలమశ్రుకలాకులాక్ష్యః ॥ **1** ॥ 3552

ఇతి సంభాషమాణాసు స్త్రీభిః స్త్రీషు నృభిర్నృషు।
ఆయయుర్మునయస్తత్ర కృష్ణరామదిదృక్షయా ॥ **2** ॥ 3553

ద్వైపాయనో నారదశ్చ చ్యవనో దేవలోఽసితః।
విశ్వామిత్రః శతానందో భరద్వాజోఽథ గౌతమః ॥ **3** ॥ 3554

రామః సశిష్యో భగవాన్ వసిష్ఠో గాలవో భృగుః।
పులస్త్యః కశ్యపోఽత్రిశ్చ మార్కండేయో బృహస్పతిః ॥ **4** ॥ 3555

ద్వితస్త్రితశ్చైకతశ్చ బ్రహ్మపుత్రాస్తథాంగిరాః।
అగస్త్యో యాజ్ఞవల్క్యశ్చ వామదేవాదయోఽపరే ॥ **5** ॥ 3556

తాన్ దృష్ట్వా సహసోత్థాయ ప్రాగాసీనా నృపాదయః।
పాండవాః కృష్ణరామౌ చ ప్రణేమురిశ్వవందితాన్ ॥ **6** ॥ 3557

తానానర్చుర్యథా సర్వే సహరామోఽచ్యుతోఽర్చయత్।
స్వాగతాసనపాద్యార్ఘ్యమాల్యధూపానులేపనైః ॥ **7** ॥ 3558

ఉవాచ సుఖమాసీనాన్ భగవాన్ ధర్మగుప్తనుః।
సదసస్తస్య మహతో యతవాచోఽనుశృణ్వతః ॥ **8** ॥ 3559

శ్రీభగవానువాచ
అహో వయం జన్మభృతో లబ్ధం కార్త్స్న్యేన తత్ఫలం।
దేవానామపి దుష్ప్రాపం యద్ యోగేశ్వరదర్శనం ॥ **9** ॥ 3560

కిం స్వల్పతపసాం నృణామర్చాయాం దేవచక్షుషాం।
దర్శనస్పర్శనప్రశ్నప్రహ్వపాదార్చనాదికం ॥ **10** ॥ 3561

న హ్యమ్మయాని తీర్థాని న దేవా మృచ్ఛిలామయాః।
తే పునంత్యురుకాలేన దర్శనాదేవ సాధవః ॥ **11** ॥ 3562

నాగ్నిర్న సూర్యో న చ చంద్రతారకా
న భూర్జలం ఖం శ్వసనోఽథ వాఙ్మనః।
ఉపాసితా భేదకృతో హరంత్యఘం
విపశ్చితో ఘ్నంతి ముహూర్తసేవయా ॥ **12** ॥ 3563

యస్యాత్మబుద్ధిః కుణపే త్రిధాతుకే
స్వధీః కలత్రాదిషు భౌమ ఇజ్యధీః।
యత్తీర్థబుద్ధిః సలిలే న కర్హిచి -
జ్జనేష్వభిజ్ఞేషు స ఏవ గోఖరః ॥ **13** ॥ 3564

శ్రీశుక ఉవాచ
నిశమ్యేత్థం భగవతః కృష్ణస్యాకుంఠమేధసః।
వచో దురన్వయం విప్రాస్తూష్ణీమాసన్ భ్రమద్ధియః ॥ **14** ॥ 3565

చిరం విమృశ్య మునయ ఈశ్వరస్యేశితవ్యతాం।
జనసంగ్రహ ఇత్యూచుః స్మయంతస్తం జగద్గురుం ॥ **15** ॥ 3566

మునయ ఊచుః
యన్మాయయా తత్త్వవిదుత్తమా వయం
విమోహితా విశ్వసృజామధీశ్వరాః।
యదీశితవ్యాయతి గూఢ ఈహయా
అహో విచిత్రం భగవద్విచేష్టితం ॥ **16** ॥ 3567

అనీహ ఏతద్ బహుధైక ఆత్మనా
సృజత్యవత్యత్తి న బధ్యతే యథా।
భౌమైర్హి భూమిర్బహునామరూపిణీ
అహో విభూమ్నశ్చరితం విడంబనం ॥ **17** ॥ 3568

అథాపి కాలే స్వజనాభిగుప్తయే
బిభర్షి సత్త్వం ఖలనిగ్రహాయ చ।
స్వలీలయా వేదపథం సనాతనం
వర్ణాశ్రమాత్మా పురుషః పరో భవాన్ ॥ **18** ॥ 3569

బ్రహ్మ తే హృదయం శుక్లం తపఃస్వాధ్యాయసంయమైః।
యత్రోపలబ్ధం సద్ వ్యక్తమవ్యక్తం చ తతః పరం ॥ **19** ॥ 3570

తస్మాద్ బ్రహ్మకులం బ్రహ్మన్ శాస్త్రయోనేస్త్వమాత్మనః।
సభాజయసి సద్ధామ తద్ బ్రహ్మణ్యాగ్రణీర్భవాన్ ॥ **20** ॥ 3571

అద్య నో జన్మసాఫల్యం విద్యాయాస్తపసో దృశః।
త్వయా సంగమ్య సద్గత్యా యదంతః శ్రేయసాం పరః ॥ **21** ॥ 3572

నమస్తస్మై భగవతే కృష్ణాయాకుంఠమేధసే।
స్వయోగమాయయాచ్ఛన్నమహిమ్నే పరమాత్మనే ॥ **22** ॥ 3573

న యం విదంత్యమీ భూపా ఏకారామాశ్చ వృష్ణయః।
మాయాజవనికాచ్ఛన్నమాత్మానం కాలమీశ్వరం ॥ **23** ॥ 3574

యథా శయానః పురుష ఆత్మానం గుణతత్త్వదృక్।
నామమాత్రేంద్రియాభాతం న వేద రహితం పరం ॥ **24** ॥ 3575

ఏవం త్వా నామమాత్రేషు విషయేష్వింద్రియేహయా।
మాయయా విభ్రమచ్చిత్తో న వేద స్మృత్యుపప్లవాత్ ॥ **25** ॥ 3576

తస్యాద్య తే దదృశిమాంఘ్రిమఘౌఘమర్ష -
తీర్థాస్పదం హృది కృతం సువిపక్వయోగైః।
ఉత్సిక్తభక్త్యుపహతాశయజీవకోశా
ఆపుర్భవద్గతిమథోఽనుగృహాణ భక్తాన్ ॥ **26** ॥ 3577

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యనుజ్ఞాప్య దాశార్హం ధృతరాష్ట్రం యుధిష్ఠిరం।
రాజర్షే స్వాశ్రమాన్ గంతుం మునయో దధిరే మనః ॥ **27** ॥ 3578

తద్ వీక్ష్య తానుపవ్రజ్య వసుదేవో మహాయశాః।
ప్రణమ్య చోపసంగృహ్య బభాషేదం సుయంత్రితః ॥ **28** ॥ 3579

వసుదేవ ఉవాచ
నమో వః సర్వదేవేభ్య ఋషయః శ్రోతుమర్హథ।
కర్మణా కర్మనిర్హారో యథా స్యాన్నస్తదుచ్యతాం ॥ **29** ॥ 3580

నారద ఉవాచ
నాతిచిత్రమిదం విప్రా వసుదేవో బుభుత్సయా।
కృష్ణం మత్వార్భకం యన్నః పృచ్ఛతి శ్రేయ ఆత్మనః ॥ **30** ॥ 3581

సన్నికర్షో హి మర్త్యానామనాదరణకారణం।
గాంగం హిత్వా యథాన్యాంభస్తత్రత్యో యాతి శుద్ధయే ॥ **31** ॥ 3582

యస్యానుభూతిః కాలేన లయోత్పత్త్యాదినాస్య వై ।
స్వతోఽన్యస్మాచ్చ గుణతో న కుతశ్చన రిష్యతి ॥ **32** ॥ 3583

తం క్లేశకర్మపరిపాకగుణప్రవాహై -
రవ్యాహతానుభవమీశ్వరమద్వితీయం ।
ప్రాణాదిభిః స్వవిభవైరుపగూఢమన్యో
మన్యేత సూర్యమివ మేఘుహిమోపరాగైః ॥ **33** ॥ 3584

అథోచుర్మునయో రాజన్నాభాష్యానకదుందుభిం ।
సర్వేషాం శృణ్వతాం రాజ్ఞాం తథైవాచ్యుతరామయోః ॥ **34** ॥ 3585

కర్మణా కర్మనిర్హార ఏష సాధు నిరూపితః ।
యచ్ఛ్రద్ధయా యజేద్ విష్ణుం సర్వయజ్ఞేశ్వరం మఖైః ॥ **35** ॥ 3586

చిత్తస్యోపశమోఽయం వై కవిభిః శాస్త్రచక్షుషా ।
దర్శితః సుగమో యోగో ధర్మశ్చాత్మముదావహః ॥ **36** ॥ 3587

అయం స్వస్త్యయనః పంథా ద్విజాతేర్గృహమేధినః ।
యచ్ఛ్రద్ధయాఽఽప్తవిత్తేన శుక్లేనేజ్యేత పూరుషః ॥ **37** ॥ 3588

విత్తైషణాం యజ్ఞదానైర్గృహైర్దారసుతైషణాం ।
ఆత్మలోకైషణాం దేవ కాలేన విసృజేద్ బుధః ।
గ్రామే త్యక్తైషణాః సర్వే యయుర్ధీరాస్తపోవనం ॥ **38** ॥ 3589

ఋణైస్త్రిభిర్ద్విజో జాతో దేవర్షిపితృణాం ప్రభో ।
యజ్ఞాధ్యయనపుత్రైస్తాన్యనిస్తీర్య త్యజన్ పతేత్ ॥ **39** ॥ 3590

త్వం త్వద్య ముక్తో ద్వాభ్యాం వై ఋషిపిత్రోర్మహామతే ।
యజ్ఞైర్దేవర్ణమున్ముచ్య నిర్ఋణోఽశరణో భవ ॥ **40** ॥ 3591

వసుదేవ భవాన్ నూనం భక్త్యా పరమయా హరిం।
జగతామీశ్వరం ప్రార్చ్యః స యద్ వాం పుత్రతాం గతః ॥ **41** ॥ 3592

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా వసుదేవో మహామనాః।
తానృషీనృత్విజో వవ్రే మూర్ధ్నాఽఽనమ్య ప్రసాద్య చ ॥ **42** ॥ 3593

త ఏనమృషయో రాజన్ వృతా ధర్మేణ ధార్మికం।
తస్మిన్నయాజయన్ క్షేత్రే మఖైరుత్తమకల్పకైః ॥ **43** ॥ 3594

తద్దీక్షాయాం ప్రవృత్తాయాం వృష్ణయః పుష్కరస్రజః।
స్నాతాః సువాససో రాజన్ రాజానః సుష్ఠ్వలంకృతాః ॥ **44** ॥ 3595

తన్మహిష్యశ్చ ముదితా నిష్కకంఠ్యః సువాससః।
దీక్షాశాలాముపాజగ్మురాలిప్తా వస్తుపాణయః ॥ **45** ॥ 3596

నేదుర్మృదంగపటహశంఖభేర్యానకాదయః।
ననృతుర్నటనర్తక్యస్తుష్టువుః సూతమాగధాః।
జగుః సుకంఠ్యో గంధర్వ్యః సంగీతం సహభర్తృకాః ॥ **46** ॥ 3597

తమభ్యషించన్ విధివదక్తమభ్యక్తమృత్విజః।
పత్నీభిరష్టాదశభిః సోమరాజమివోడుభిః ॥ **47** ॥ 3598

తాభిర్దుకూలవలయైర్హారనూపురకుండలైః।
స్వలంకృతాభిర్విబభౌ దీక్షితోఽజినసంవృతః ॥ **48** ॥ 3599

తస్యర్త్విజో మహారాజ రత్నకౌశేయవాससః।
ససదస్యా విరేజుస్తే యథా వృత్రహణోఽధ్వరే ॥ **49** ॥ 3600

తదా రామశ్చ కృష్ణశ్చ స్వైః స్వైర్బంధుభిరన్వితౌ।
రేజతుః స్వసుతైర్దారైర్ఋషేశౌ స్వవిభూతిభిః ॥ **50** ॥ 3601

ఈజేఽనుయజ్ఞం విధినా అగ్నిహోత్రాదిలక్షణైః।
ప్రాకృతైర్వైకృతైర్యజ్ఞైర్ద్రవ్యజ్ఞానక్రియేశ్వరం ॥ **51** ॥ 3602

అథర్త్విగ్భ్యోఽదదాత్ కాలే యథామ్నాతం స దక్షిణాః।
స్వలంకృతేభ్యోఽలంకృత్య గోభూకన్యా మహాధనాః ॥ **52** ॥ 3603

పత్నీసంయాజావభృథ్యైశ్చరిత్వా తే మహర్షయః।
సస్నూ రామహ్రదే విప్రా యజమానపురఃసరాః ॥ **53** ॥ 3604

స్నాతోఽలంకారవాసాంసి వందిభ్యోఽదాత్తథా స్త్రియః।
తతః స్వలంకృతో వర్ణానాశ్వభ్యోఽన్నేన పూజయత్ ॥ **54** ॥ 3605

బంధూన్ సదారాన్ ససుతాన్ పారిబర్హేణ భూయసా।
విదర్భకోసలకురూన్ కాశికేకయసృంజయాన్ ॥ **55** ॥ 3606

సదస్యర్త్విక్సురగణాన్ నృభూతపితృచారణాన్।
శ్రీనికేతమనుజ్ఞాప్య శంసంతః ప్రయయుః క్రతుం ॥ **56** ॥ 3607

ధృతరాష్ట్రోఽనుజః పార్థా భీష్మో ద్రోణః పృథా యమౌ।
నారదో భగవాన్ వ్యాసః సుహృత్సంబంధిబాంధవాః ॥ **57** ॥ 3608

బంధూన్ పరిష్వజ్య యదూన్ సౌహృదాత్ క్లిన్నచేతసః।
యయుర్విరహకృచ్ఛ్రేణ స్వదేశాంశ్చాపరే జనాః ॥ **58** ॥ 3609

నందస్తు సహ గోపాలైర్బృహత్యా పూజయార్చితః।
కృష్ణరామోగ్రసేనాద్యైర్న్యవాత్సీద్ బంధువత్సలః ॥ **59** ॥ 3610

వసుదేవోఽంజసోత్తీర్య మనోరథమహార్ణవం।
సుహృద్వృతః ప్రీతమనా నందమాహ కరే స్పృశన్ ॥ **60** ॥ 3611

వసుదేవ ఉవాచ
భ్రాతరీశకృతః పాశో నృణాం యః స్నేహసంజ్ఞితః।
తం దుస్త్యజమహం మన్యే శూరాణామపి యోగినాం ॥ **61** ॥ 3612

అస్మాస్వప్రతికల్పేయం యత్ కృతాజ్ఞేషు సత్తమైః।
మైత్ర్యర్పితాఫలా వాపి న నివర్తేత కర్హిచిత్ ॥ **62** ॥ 3613

ప్రాగకల్పాచ్చ కుశలం భ్రాతర్వో నాచరామ హి।
అధునా శ్రీమదాంధాక్షా న పశ్యామః పురః సతః ॥ **63** ॥ 3614

మా రాజ్యశ్రీరభూత్ పుంసః శ్రేయస్కామస్య మానద।
స్వజనానుత బంధూన్ వా న పశ్యతి యయాంధదృక్ ॥ **64** ॥ 3615

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం సౌహృదశైథిల్యచిత్త ఆనకదుందుభిః।
రురోద తత్కృతాం మైత్రీం స్మరన్నశ్రువిలోచనః ॥ **65** ॥ 3616

నందస్తు సఖ్యుః ప్రియకృత్ ప్రేష్ణా గోవిందరామయోః।
అద్య శ్వ ఇతి మాసాంస్త్రీన్ యదుభిర్మానితోఽవసత్ ॥ **66** ॥ 3617

తతః కామైః పూర్యమాణః సవ్రజః సహబాంధవః।
పరార్ధ్యాభరణక్షౌమనానానర్ఘ్యపరిచ్ఛదైః ॥ **67** ॥ 3618

వసుదేవోగ్రసేనాభ్యాం కృష్ణోద్ధవబలాదిభిః।
దత్తమాదాయ పారిబర్హం యాపితో యదుభిర్యయౌ ॥ **68** ॥ 3619

నందో గోపాశ్చ గోప్యశ్చ గోవిందచరణాంబుజే।
మనః క్షిప్తం పునర్హర్తుమనీశా మథురాం యయుః ॥ **69** ॥ 3620

బంధుషు ప్రతియాతేషు వృష్ణయః కృష్ణదేవతాః।
వీక్ష్య ప్రావృషమాసన్నాం యయుర్ద్వారవతీం పునః ॥ **70** ॥ 3621

జనేభ్యః కథయాంచక్రుర్యదుదేవమహోత్సవం ।
యదాసీత్తీర్థయాత్రాయాం సుహృత్సందర్శనాదికం ॥ **71** ॥ 3622

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే తీర్థయాత్రానువర్ణనం నామ చతురశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే పంచాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీబాదరాయణిరువాచ

అథైకదాఽఽత్మజౌ ప్రాప్తౌ కృతపాదాభివందనౌ ।
వసుదేవోఽభినంద్యాహ ప్రీత్యా సంకర్షణాచ్యుతౌ ॥ **1** ॥ 3623

మునీనాం స వచః శ్రుత్వా పుత్రయోర్ధామసూచకం ।
తద్వీర్యైర్జ్ఞాతవిశ్రంభః పరిభాష్యాభ్యభాషత ॥ **2** ॥ 3624

కృష్ణ కృష్ణ మహాయోగిన్ సంకర్షణ సనాతన ।
జానే వామస్య యత్ సాక్షాత్ ప్రధానపురుషౌ పరౌ ॥ **3** ॥ 3625

యత్ర యేన యతో యస్య యస్మై యద్ యద్ యథా యదా ।
స్యాదిదం భగవాన్ సాక్షాత్ ప్రధానపురుషేశ్వరః ॥ **4** ॥ 3626

ఏతన్నానావిధం విశ్వమాత్మసృష్టమధోక్షజ ।
ఆత్మనానుప్రవిశ్యాత్మన్ ప్రాణో జీవో బిభర్ష్యజ ॥ **5** ॥ 3627

ప్రాణాదీనాం విశ్వసృజాం శక్తయో యాః పరస్య తాః ।
పారతంత్ర్యాద్ వై సాదృశ్యాద్ ద్వయోశ్చేష్టైవ చేష్టతాం ॥ **6** ॥ 3628

కాంతిస్తేజః ప్రభా సత్తా చంద్రాగ్న్యర్క్షవిద్యుతాం ।
యత్ స్థైర్యం భూభృతాం భూమేర్వృత్తిర్గంధోఽర్థతో భవాన్ ॥ **7** ॥ 3629

తర్పణం ప్రాణనమపాం దేవత్వం తాశ్చ తద్రసః।
ఓజః సహో బలం చేష్టా గతిర్వాయోస్తవేశ్వర ॥ **8** ॥ 3630

దిశాం త్వమవకాశోఽసి దిశః ఖం స్ఫోట ఆశ్రయః।
నాదో వర్ణస్త్వమోంకార ఆకృతీనాం పృథక్కృతిః ॥ **9** ॥ 3631

ఇంద్రియం త్వింద్రియాణాం త్వం దేవాశ్చ తదనుగ్రహః।
అవబోధో భవాన్ బుద్ధేర్జీవస్యానుస్మృతిః సతీ ॥ **10** ॥ 3632

భూతానామసి భూతాదిరింద్రియాణాం చ తైజసః।
వైకారికో వికల్పానాం ప్రధానమనుశాయినాం ॥ **11** ॥ 3633

నశ్వరేష్విహ భావేషు తదసి త్వమనశ్వరం।
యథా ద్రవ్యవికారేషు ద్రవ్యమాత్రం నిరూపితం ॥ **12** ॥ 3634

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాస్తద్వృత్తయశ్చ యాః।
త్వయ్యద్ధా బ్రహ్మణి పరే కల్పితా యోగమాయయా ॥ **13** ॥ 3635

తస్మాన్న సంత్యమీ భావా యర్హి త్వయి వికల్పితాః।
త్వం చామీషు వికారేషు హ్యన్యదావ్యావహారికః ॥ **14** ॥ 3636

గుణప్రవాహ ఏతస్మిన్నబుధాస్త్వఖిలాత్మనః।
గతిం సూక్ష్మామబోధేన సంసరంతీహ కర్మభిః ॥ **15** ॥ 3637

యదృచ్ఛయా నృతాం ప్రాప్య సుకల్పామిహ దుర్లభాం।
స్వార్థే ప్రమత్తస్య వయో గతం త్వన్మాయయేశ్వర ॥ **16** ॥ 3638

అసావహమ్మమైవైతే దేహే చాస్యాన్వయాదిషు।
స్నేహపాశైర్నిబధ్నాతి భవాన్ సర్వమిదం జగత్ ॥ **17** ॥ 3639

యువాం న నః సుతౌ సాక్షాత్ ప్రధానపురుషేశ్వరౌ।
భూభారక్షత్రక్షపణ అవతీర్ణౌ తథాఽఽత్థ హ ॥ **18** ॥ 3640

తత్తే గతోఽస్మ్యరణమద్య పదారవింద -
మాపన్నసంసృతిభయాపహమార్తబంధో।
ఏతావతాలమలమింద్రియలాలసేన
మర్త్యాత్మదృక్ త్వయి పరే యదపత్యబుద్ధిః ॥ **19** ॥ 3641

సూతీగృహే నను జగాద భవానజో నౌ
సంజజ్ఞ ఇత్యనుయుగం నిజధర్మగుప్త్యై।
నానాతనూర్గగనవద్ విదధజ్జహాసి
కో వేద భూమ్న ఉరుగాయ విభూతిమాయాం ॥ **20** ॥ 3642

శ్రీశుక ఉవాచ
ఆకర్ణ్యేత్థం పితుర్వాక్యం భగవాన్ సాత్వతర్షభః।
ప్రత్యాహ ప్రశ్రయానమ్రః ప్రహసఞ్శ్లక్ష్ణయా గిరా ॥ **21** ॥ 3643

శ్రీభగవానువాచ
వచో వః సమవేతార్థం తాతైతదుపమన్మహే।
యన్నః పుత్రాన్ సముద్దిశ్య తత్త్వగ్రామ ఉదాహృతః ॥ **22** ॥ 3644

అహం యూయమసావార్య ఇమే చ ద్వారకౌకసః।
సర్వేఽప్యేవం యదుశ్రేష్ఠ విమృశ్యాః సచరాచరం ॥ **23** ॥ 3645

ఆత్మా హ్యేకః స్వయంజ్యోతిర్నిత్యోఽన్యో నిర్గుణో గుణైః।
ఆత్మసృష్టైస్తత్కృతేషు భూతేషు బహుధేయతే ॥ **24** ॥ 3646

ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపో భూస్తత్కృతేషు యథాశయం।
ఆవిస్తిరోఽల్పభూర్యేకో నానాత్వం యాత్యసావపి ॥ **25** ॥ 3647

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం భగవతా రాజన్ వసుదేవ ఉదాహృతం।
శ్రుత్వా వినష్టనానాధీస్తూష్ణీం ప్రీతమనా అభూత్ ॥ **26** ॥ 3648

అథ తత్ర కురుశ్రేష్ఠ దేవకీ సర్వదేవతా।
శ్రుత్వాఽఽనీతం గురోః పుత్రమాత్మజాభ్యాం సువిస్మితా ॥ **27** ॥ 3649

కృష్ణరామౌ సమాశ్రావ్య పుత్రాన్ కంసవిహింసితాన్।
స్మరంతీ కృపణం ప్రాహ వైక్లవ్యాదశ్రులోచనా ॥ **28** ॥ 3650

దేవక్యువాచ
రామ రామాప్రమేయాత్మన్ కృష్ణ యోగేశ్వరేశ్వర।
వేదాహం వాం విశ్వసృజామీశ్వరావాదిపూరుషౌ ॥ **29** ॥ 3651

కాలవిధ్వస్తసత్త్వానాం రాజ్ఞాముచ్చావచ్తవర్తినాం।
భూమేర్భారాయమాణానామవతీర్ణౌ కిలాద్య మే ॥ **30** ॥ 3652

యస్యాంశాంశాంశభాగేన విశ్వోత్పత్తిలయోదయాః।
భవంతి కిల విశ్వాత్మంస్తం త్వాద్యాహం గతిం గతా ॥ **31** ॥ 3653

చిరాన్మృతసుతాదానే గురుణా కాలచోదితౌ।
ఆనిన్యథుః పితృస్థానాద్ గురవే గురుదక్షిణాం ॥ **32** ॥ 3654

తథా మే కురుతం కామం యువాం యోగేశ్వరేశ్వరౌ।
భోజరాజహతాన్ పుత్రాన్ కామయే ద్రష్టుమాహృతాన్ ॥ **33** ॥ 3655

ఋషిరువాచ
ఏవం సంచోదితౌ మాత్రా రామః కృష్ణశ్చ భారత।
సుతలం సంవివిశతుర్యోగమాయాముపాశ్రితౌ ॥ **34** ॥ 3656

తస్మిన్ ప్రవిష్టావుపలభ్య దైత్యరాడ్
విశ్వాత్మదైవం సుతరాం తథాఽఽత్మనః।
తద్దర్శనాహ్లాదపరిప్లుతాశయః
సద్యః సముత్థాయ ననామ సాన్వయః ॥ **35** ॥ 3657

తయోః సమానీయ వరాసనం ముదా
నివిష్టయోస్తత్ర మహాత్మనోస్తయోః।
దధార పాదావవనిజ్య తజ్జలం
సవృంద ఆబ్రహ్మ పునద్ యదంబు హ ॥ **36** ॥ 3658

సమర్హయామాస స తౌ విభూతిభి -
ర్మహార్హవస్త్రాభరణానులేపనైః।
తాంబూలదీపామృతభక్షణాదిభిః
స్వగోత్రవిత్తాత్మసమర్పణేన చ ॥ **37** ॥ 3659

స ఇంద్రసేనో భగవత్పదాంబుజం
బిభ్రన్మహుః ప్రేమవిభిన్నయా ధియా।
ఉవాచ హానందజలాకులేక్షణః
ప్రహృష్టరోమా నృప గద్గదాక్షరం ॥ **38** ॥ 3660

బలిరువాచ
నమోఽనంతాయ బృహతే నమః కృష్ణాయ వేధసే।
సాంఖ్యయోగవితానాయ బ్రహ్మణే పరమాత్మనే ॥ **39** ॥ 3661

దర్శనం వాం హి భూతానాం దుష్ప్రాపం చాప్యదుర్లభం।
రజస్తమఃస్వభావానాం యన్నః ప్రాప్తౌ యదృచ్ఛయా ॥ **40** ॥ 3662

దైత్యదానవగంధర్వాః సిద్ధవిద్యాధ్రచారణాః।
యక్షరక్షఃపిశాచాశ్చ భూతప్రమథనాయకాః ॥ **41** ॥ 3663

విశుద్ధసత్త్వధామ్న్యద్ధా త్వయి శాస్త్రశరీరిణి।
నిత్యం నిబద్ధవైరాస్తే వయం చాన్యే చ తాదృశాః ॥ **42** ॥ 3664

కేచనోద్బద్ధవైరేణ భక్త్యా కేచన కామతః।
న తథా సత్త్వసంరబ్ధాః సన్నికృష్టాః సురాదయః ॥ **43** ॥ 3665

ఇదమిత్థమితి ప్రాయస్తవ యోగేశ్వరేశ్వర।
న విదంత్యపి యోగేశా యోగమాయాం కుతో వయం ॥ **44** ॥ 3666

తన్నః ప్రసీద నిరపేక్షవిమృగ్యయుష్మ -
త్పాదారవిందధిషణాన్యగృహాంధకూపాత్।
నిష్క్రమ్య విశ్వశరణాంఘ్ర్యుపలబ్ధవృత్తిః
శాంతో యథైక ఉత సర్వసఖైశ్చరామి ॥ **45** ॥ 3667

శాధ్యస్మానీశితవ్యేశ నిష్పాపాన్ కురు నః ప్రభో।
పుమాన్ యచ్ఛ్రద్ధయాఽఽతిష్ఠంశ్ఛోదనాయా విముచ్యతే ॥ **46** ॥ 3668

శ్రీభగవానువాచ
ఆసన్ మరీచేః షట్ పుత్రా ఊర్ణాయాం ప్రథమేఽంతరే।
దేవాః కం జహసుర్వీక్ష్య సుతాం యభితుముద్యతం ॥ **47** ॥ 3669

తేనాసురీమగన్ యోనిమధునావద్యకర్మణా।
హిరణ్యకశిపోర్జాతా నీతాస్తే యోగమాయయా ॥ **48** ॥ 3670

దేవక్యా ఉదరే జాతా రాజన్ కంసవిహింసితాః।
సా తాంఛోచత్యాత్మజాన్ స్వాంస్త ఇమేఽధ్యాసతేఽంతికే ॥ **49** ॥ 3671

ఇత ఏతాన్ ప్రణేష్యామో మాతృశోకాపనుత్తయే।
తతః శాపాద్ వినిర్ముక్తా లోకం యాస్యంతి విజ్వరాః ॥ **50** ॥ 3672

స్మరోద్గీథః పరిష్వంగః పతంగః క్షుద్రభృద్ ఘృణీ।
షడిమే మత్ప్రసాదేన పునర్యాస్యంతి సద్గతిం ॥ **51** ॥ 3673

ఇత్యుక్త్వా తాన్ సమాదాయ ఇంద్రసేనేన పూజితౌ।
పునర్ద్వారవతీమేత్య మాతుః పుత్రానయచ్ఛతాం ॥ **52** ॥ 3674

తాన్ దృష్ట్వా బాలకాన్ దేవీ పుత్రస్నేహస్నుతస్తనీ ।
పరిష్వజ్యాంకమారోప్య మూర్ధ్న్యజిఘ్రదభీక్ష్ణశః ॥ **53** ॥ 3675

అపాయయత్ స్తనం ప్రీతా సుతస్పర్శపరిప్లుతా ।
మోహితా మాయయా విష్ణోర్యయా సృష్టిః ప్రవర్తతే ॥ **54** ॥ 3676

పీత్వామృతం పయస్తస్యాః పీతశేషం గదాభృతః ।
నారాయణాంగసంస్పర్శప్రతిలబ్ధాత్మదర్శనాః ॥ **55** ॥ 3677

తే నమస్కృత్య గోవిందం దేవకీం పితరం బలం ।
మిషతాం సర్వభూతానాం యయుర్ధామ దివౌకసాం ॥ **56** ॥ 3678

తం దృష్ట్వా దేవకీ దేవీ మృతాగమననిర్గమం ।
మేనే సువిస్మితా మాయాం కృష్ణస్య రచితాం నృప ॥ **57** ॥ 3679

ఏవంవిధాన్యద్భుతాని కృష్ణస్య పరమాత్మనః ।
వీర్యాణ్యనంతవీర్యస్య సంత్యనంతాని భారత ॥ **58** ॥ 3680

సూత ఉవాచ
య ఇదమనుశృణోతి శ్రావయేద్ వా మురారే -
శ్చరితమమృతకీర్తేర్వర్ణితం వ్యాసపుత్త్రైః ।
జగదఘభిదలం తద్భక్తసత్కర్ణపూరం
భగవతి కృతచిత్తో యాతి తత్క్షేమధామ ॥ **59** ॥ 3681

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే మృతాగ్రజానయనం నామ పంచాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షడశీతితమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

బ్రహ్మన్ వేదితుమిచ్ఛామః స్వసారం రామకృష్ణయోః ।
యథోపయేమే విజయో యా మమాసీత్ పితామహీ ॥ **1** ॥ 3682

శ్రీశుక ఉవాచ

అర్జునస్తీర్థయాత్రాయాం పర్యటన్నవనీం ప్రభుః ।
గతః ప్రభాసమశృణోన్మాతులేయీం స ఆత్మనః ॥ **2** ॥ 3683

దుర్యోధనాయ రామస్తాం దాస్యతీతి న చాపరే ।
తల్లిప్సుః స యతిర్భూత్వా త్రిదండీ ద్వారకామగాత్ ॥ **3** ॥ 3684

తత్ర వై వార్షికాన్ మాసానవాత్సీత్ స్వార్థసాధకః ।
పౌరైః సభాజితోఽభీక్ష్ణం రామేణాజానతా చ సః ॥ **4** ॥ 3685

ఏకదా గృహమానీయ ఆతిథ్యేన నిమంత్ర్య తం ।
శ్రద్ధయోపహృతం భైక్ష్యం బలేన బుభుజే కిల ॥ **5** ॥ 3686

సోఽపశ్యత్తత్ర మహతీం కన్యాం వీరమనోహరాం ।
ప్రీత్యుత్ఫుల్లేక్షణస్తస్యాం భావక్షుబ్ధం మనో దధే ॥ **6** ॥ 3687

సాపి తం చకమే వీక్ష్య నారీణాం హృదయంగమం ।
హసంతీ వ్రీడితాపాంగీ తన్న్యస్తహృదయేక్షణా ॥ **7** ॥ 3688

తాం పరం సమనుధ్యాయన్నంతరం ప్రేప్సురర్జునః ।
న లేభే శం భ్రమచ్చిత్తః కామేనాతిబలీయసా ॥ **8** ॥ 3689

మహత్యాం దేవయాత్రాయాం రథస్థాం దుర్గనిర్గతాం ।
జహారానుమతః పిత్రోః కృష్ణస్య చ మహారథః ॥ **9** ॥ 3690

రథస్థో ధనురాదాయ శూరాంశ్చారుంధతో భటాన్ ।
విద్రావ్య క్రోశతాం స్వానాం స్వభాగం మృగరాడివ ॥ **10** ॥ 3691

తచ్ఛ్రుత్వా క్షుభితో రామః పర్వణీవ మహార్ణవః ।
గృహీతపాదః కృష్ణేన సుహృద్భిశ్చాన్వశామ్యత ॥ **11** ॥ 3692

ప్రాహిణోత్ పారిబర్హాణి వరవధ్వోర్ముదా బలః ।
మహాధనోపస్కరేభరథాశ్వనరయోషితః ॥ **12** ॥ 3693

శ్రీశుక ఉవాచ
కృష్ణస్యాసీద్ ద్విజశ్రేష్ఠః శ్రుతదేవ ఇతి శ్రుతః ।
కృష్ణైకభక్త్యా పూర్ణార్థః శాంతః కవిరలంపటః ॥ **13** ॥ 3694

స ఉవాస విదేహేషు మిథిలాయాం గృహాశ్రమీ ।
అనీహయాఽఽగతాహార్యనిర్వర్తితనిజక్రియః ॥ **14** ॥ 3695

యాత్రామాత్రం త్వహరహర్దైవాదుపనమత్యుత ।
నాధికం తావతా తుష్టః క్రియాశ్చక్రే యథోచితాః ॥ **15** ॥ 3696

తథా తద్రాష్ట్రపాలోఽంగ బహులాశ్వ ఇతి శ్రుతః ।
మైథిలో నిరహమ్మాన ఉభావప్యచ్యుతప్రియౌ ॥ **16** ॥ 3697

తయోః ప్రసన్నో భగవాన్ దారుకేణాహృతం రథం ।
ఆరుహ్య సాకం మునిభిర్విదేహాన్ ప్రయయౌ ప్రభుః ॥ **17** ॥ 3698

నారదో వామదేవోఽత్రిః కృష్ణో రామోఽసితోఽరుణిః।
అహం బృహస్పతిః కణ్వో మైత్రేయశ్చ్యవనాదయః ॥ **18** ॥ 3699

తత్ర తత్ర తమాయాంతం పౌరా జానపదా నృప।
ఉపతస్థుః సార్ఘ్యహస్తా గ్రహైః సూర్యమివోదితం ॥ **19** ॥ 3700

ఆనర్తధన్వకురుజాంగలకంకమత్స్య -
పాంచాలకుంతిమధుకేకయకోసలార్ణాః।
అన్యే చ తన్ముఖసరోజముదారహాస -
స్నిగ్ధేక్షణం నృప పపుర్దృశిభిర్న్నినార్యః ॥ **20** ॥ 3701

తేభ్యః స్వవీక్షణవినష్టతమిస్రదృగ్భ్యః
క్షేమం త్రిలోకగురురర్థదృశం చ యచ్ఛన్।
శృణ్వన్ దిగంతధవలం స్వయశోఽశుభఘ్నం
గీతం సురైర్న్నృభిరగాచ్ఛనకైర్విదేహాన్ ॥ **21** ॥ 3702

తేఽచ్యుతం ప్రాప్తమాకర్ణ్య పౌరా జానపదా నృప।
అభీయుర్ముదితాస్తస్మై గృహీతార్హణపాణయః ॥ **22** ॥ 3703

దృష్ట్వా త ఉత్తమశ్లోకం ప్రీత్యుత్ఫుల్లాననాశయాః।
కైర్ధృతాంజలిభిర్నేముః శ్రుతపూర్వాంస్తథా మునీన్ ॥ **23** ॥ 3704

స్వానుగ్రహాయ సంప్రాప్తం మన్వానౌ తం జగద్గురుం।
మైథిలః శ్రుతదేవశ్చ పాదయోః పేతతుః ప్రభోః ॥ **24** ॥ 3705

న్యమంత్రయేతాం దాశార్హమాతిథ్యేన సహ ద్విజైః।
మైథిలః శ్రుతదేవశ్చ యుగపత్ సంహతాంజలీ ॥ **25** ॥ 3706

భగవాంస్తదభిప్రేత్య ద్వయోః ప్రియచికీర్షయా।
ఉభయోరావిశద్ గేహముభాభ్యాం తదలక్షితః ॥ **26** ॥ 3707

శ్రోతుమప్యసతాం దూరాన్ జనకః స్వగృహాగతాన్ ।
ఆనీతేష్వాసనాగ్ర్యేషు సుఖాసీనాన్ మహామనాః ॥ **27** ॥ 3708

ప్రవృద్ధభక్త్యా ఉద్ధర్షహృదయాస్రావిలేక్షణః ।
నత్వా తదంఘ్రిన్ ప్రక్షాల్య తదపో లోకపావనీః ॥ **28** ॥ 3709

సకుటుంబో వహన్ మూర్ధ్నా పూజయాంచక్ర ఈశ్వరాన్ ।
గంధమాల్యాంబరాకల్పధూపదీపార్ఘ్యగోవృషైః ॥ **29** ॥ 3710

వాచా మధురయా ప్రీణన్నిదమాహాన్నతర్పితాన్ ।
పాదావంకగతౌ విష్ణోః సంస్పృశంఛనకైర్ముదా ॥ **30** ॥ 3711

రాజోవాచ
భవాన్ హి సర్వభూతానామాత్మా సాక్షీ స్వదృగ్ విభో ।
అథ నస్త్వత్పదాంభోజం స్మరతాం దర్శనం గతః ॥ **31** ॥ 3712

స్వవచస్తదృతం కర్తుమస్మద్దృగ్గోచరో భవాన్ ।
యదాత్థైకాంతభక్తాన్ మే నానంతః శ్రీరజః ప్రియః ॥ **32** ॥ 3713

కో ను త్వచ్చరణాంభోజమేవంవిద్ విసృజేత్ పుమాన్ ।
నిష్కించనానాం శాంతానాం మునీనాం యస్త్వమాత్మదః ॥ **33** ॥ 3714

యోఽవతీర్య యదోర్వంశే నృణాం సంసరతామిహ ।
యశో వితేనే తచ్ఛాంత్యై త్రైలోక్యవృజినాపహం ॥ **34** ॥ 3715

నమస్తుభ్యం భగవతే కృష్ణాయాకుంఠమేధసే ।
నారాయణాయ ఋషయే సుశాంతం తప ఈయుషే ॥ **35** ॥ 3716

దినాని కతిచిద్ భూమన్ గృహాన్ నో నివస ద్విజైః ।
సమేతః పాదరజసా పునీహీదం నిమేః కులం ॥ **36** ॥ 3717

ఇత్యుపామంత్రితో రాజ్ఞా భగవాన్ లోకభావనః।
ఉవాస కుర్వన్ కల్యాణం మిథిలానరయోషితాం ॥ **37** ॥ 3718

శ్రుతదేవోఽచ్యుతం ప్రాప్తం స్వగృహాంజనకో యథా।
నత్వా మునీన్ సుసంహృష్టో ధున్వన్ వాసో ననర్త హ ॥ **38** ॥ 3719

తృణపీఠబృసీష్వేతానానీతేషూపవేశ్య సః।
స్వాగతేనాభినంద్యాంఘ్రీన్ సభార్యోఽవనిజే ముదా ॥ **39** ॥ 3720

తదంభసా మహాభాగ ఆత్మానం సగృహాన్వయం।
స్నాపయాంచక్ర ఉద్ధర్షో లబ్ధసర్వమనోరథః ॥ **40** ॥ 3721

ఫలార్ఘణోశీరశివామృతాంబుభి -
మృదా సురభ్యా తులసీకుశాంబుజైః।
ఆరాధయామాస యథోపపన్నయా
సపర్యయా సత్త్వవివర్ధనాంధసా ॥ **41** ॥ 3722

స తర్కయామాస కుతో మమాన్వభూద్
గృహాంధకూపే పతితస్య సంగమః।
యః సర్వతీర్థాస్పదపాదరేణుభిః
కృష్ణేన చాస్యాత్మనికేతభూసురైః ॥ **42** ॥ 3723

సూపవిష్టాన్ కృతాతిథ్యాంశ్రుతదేవ ఉపస్థితః।
సభార్యస్వజనాపత్య ఉవాచాంఘ్ర్యభిమర్శనః ॥ **43** ॥ 3724

శ్రుతదేవ ఉవాచ
నాద్య నో దర్శనం ప్రాప్తః పరం పరమపూరుషః।
యర్హీదం శక్తిభిః సృష్ట్వా ప్రవిష్టో హ్యాత్మసత్తయా ॥ **44** ॥ 3725

యథా శయానః పురుషో మనసైవాత్మమాయయా।
సృష్ట్వా లోకం పరం స్వాప్నమనువిశ్యావభాసతే ॥ **45** ॥ 3726

శృణ్వతాం గదతాం శశ్వదర్చతాం త్వాభివందతాం।
నృణాం సంవదతామంతర్హృది భాస్యమలాత్మనాం ॥ **46** ॥ 3727

హృదిస్థోఽప్యతిదూరస్థః కర్మవిక్షిప్తచేతసాం।
ఆత్మశక్తిభిరగ్రాహ్యోఽప్యంత్యుపేతగుణాత్మనాం ॥ **47** ॥ 3728

నమోఽస్తు తేఽధ్యాత్మవిదాం పరాత్మనే
అనాత్మనే స్వాత్మవిభక్తమృత్యవే।
సకారణాకారణలింగమీయుషే
స్వమాయయాసంవృతరుద్ధదృష్టయే ॥ **48** ॥ 3729

స త్వం శాధి స్వభృత్యాన్ నః కిం దేవ కరవామ హే।
ఏతదంతో నృణాం క్లేశో యద్ భవానక్షిగోచరః ॥ **49** ॥ 3730

శ్రీశుక ఉవాచ
తదుక్తమిత్యుపాకర్ణ్య భగవాన్ ప్రణతార్తిహా।
గృహీత్వా పాణినా పాణిం ప్రహసంస్తమువాచ హ ॥ **50** ॥ 3731

శ్రీభగవానువాచ
బ్రహ్మంస్తేఽనుగ్రహార్థాయ సంప్రాప్తాన్ విద్ధ్యమూన్ మునీన్।
సంచరంతి మయా లోకాన్ పునంతః పాదరేణుభిః ॥ **51** ॥ 3732

దేవాః క్షేత్రాణి తీర్థాని దర్శనస్పర్శనార్చనైః।
శనైః పునంతి కాలేన తదప్యర్హత్తమేక్షయా ॥ **52** ॥ 3733

బ్రాహ్మణో జన్మనా శ్రేయాన్ సర్వేషాం ప్రాణినామిహ।
తపసా విద్యయా తుష్ట్యా కిము మత్కలయా యుతః ॥ **53** ॥ 3734

న బ్రాహ్మణాన్మే దయితం రూపమేతచ్చతుర్భుజం।
సర్వవేదమయో విప్రః సర్వదేవమయో హ్యహం ॥ **54** ॥ 3735

దుష్ప్రజ్ఞా అవిదిత్వైవమవజానంత్యసూయవః।
గురుం మాం విప్రమాత్మానమర్చాదావిజ్యదృష్టయః ॥ **55** ॥ 3736

చరాచరమిదం విశ్వం భావా యే చాస్య హేతవః।
మద్రూపాణీతి చేతస్యాధత్తే విప్రో మదీక్షయా ॥ **56** ॥ 3737

తస్మాద్ బ్రహ్మఋషినేతాన్ బ్రహ్మన్ మచ్ఛ్రద్ధయార్చయ।
ఏవం చేదర్చితోఽస్మ్యద్ధా నాన్యథా భూరిభూతిభిః ॥ **57** ॥ 3738

శ్రీశుక ఉవాచ
స ఇత్థం ప్రభుణాఽఽదిష్టః సహకృష్ణాన్ ద్విజోత్తమాన్।
ఆరాధ్యైకాత్మభావేన మైథిలశ్చాప సద్గతిం ॥ **58** ॥ 3739

ఏవం స్వభక్తయో రాజన్ భగవాన్ భక్తభక్తిమాన్।
ఉషిత్వాఽఽదిశ్య సన్మార్గం పునర్ద్వారవతీమగాత్ ॥ **59** ॥ 3740

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే శ్రుతదేవానుగ్రహో నామ షడశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

పరీక్షిదువాచ

బ్రహ్మన్ బ్రహ్మణ్యనిర్దేశ్యే నిర్గుణే గుణవృత్తయః ।
కథం చరంతి శ్రుతయః సాక్షాత్ సదసతః పరే ॥ **1** ॥ 3741

శ్రీశుక ఉవాచ

బుద్ధీంద్రియమనఃప్రాణాన్ జనానామసృజత్ ప్రభుః ।
మాత్రార్థం చ భవార్థం చ ఆత్మనేఽకల్పనాయ చ ॥ **2** ॥ 3742

సైషా హ్యుపనిషద్ బ్రాహ్మీ పూర్వేషాం పూర్వజైర్ధృతా ।
శ్రద్ధయా ధారయేద్ యస్తాం క్షేమం గచ్ఛేదకించనః ॥ **3** ॥ 3743

అత్ర తే వర్ణయిష్యామి గాథాం నారాయణాన్వితాం ।
నారదస్య చ సంవాదమృషేర్నారాయణస్య చ ॥ **4** ॥ 3744

ఏకదా నారదో లోకాన్ పర్యటన్ భగవత్ప్రియః ।
సనాతనమృషిం ద్రష్టుం యయౌ నారాయణాశ్రమం ॥ **5** ॥ 3745

యో వై భారతవర్షేఽస్మిన్ క్షేమాయ స్వస్తయే నృణాం ।
ధర్మజ్ఞానశమోపేతమాకల్పాదాస్థితస్తపః ॥ **6** ॥ 3746

తత్రోపవిష్టమృషిభిః కలాపగ్రామవాసిభిః ।
పరీతం ప్రణతోఽపృచ్ఛదిదమేవ కురూద్వహ ॥ **7** ॥ 3747

తస్మై హ్యువోచద్ భగవానృషీణాం శృణ్వతామిదం।
యో బ్రహ్మవాదః పూర్వేషాం జనలోకనివాసినాం ॥ **8** ॥ 3748

శ్రీభగవానువాచ
స్వాయంభువ బ్రహ్మసత్రం జనలోకేఽభవత్ పురా।
తత్రస్థానాం మానసానాం మునీనామూర్ధ్వరేతసాం ॥ **9** ॥ 3749

శ్వేతద్వీపం గతవతి త్వయి ద్రష్టుం తదీశ్వరం।
బ్రహ్మవాదః సుసంవృత్తః శ్రుతయో యత్ర శేరతే।
తత్ర హాయమభూత్ ప్రశ్నస్త్వం మాం యమనుపృచ్ఛసి ॥ **10** ॥ 3750

తుల్యశ్రుతతపఃశీలాస్తుల్యస్వీయారిమధ్యమాః।
అపి చక్రుః ప్రవచనమేకం శుశ్రూషవోఽపరే ॥ **11** ॥ 3751

సనందన ఉవాచ
స్వసృష్టమిదమాపీయ శయానం సహ శక్తిభిః।
తదంతే బోధయాంచక్రుస్తల్లింగైః శ్రుతయః పరం ॥ **12** ॥ 3752

యథా శయానం సమ్రాజం వందినస్తత్పరాక్రమైః।
ప్రత్యూషేఽభ్యేత్య సుశ్లోకైర్బోధయంత్యనుజీవినః ॥ **13** ॥ 3753

శ్రుతయ ఊచుః
జయ జయ జహ్యజామజిత దోషగృభీతగుణాం
త్వమసి యదాత్మనా సమవరుద్ధసమస్తభగః।
అగజగదోకసామఖిలశక్త్యవబోధక తే
క్వచిదజయాఽఽత్మనా చ చరతోఽనుచరేన్నిగమః ॥ **14** ॥ 3754

బృహదుపలబ్ధమేతదవయంత్యవశేషతయా
యత ఉదయాస్తమయౌ వికృతేర్మృది వావికృతాత్।

అత ఋషయో దధుస్త్వయి మనోవచనాచరితం
కథమయథా భవంతి భువి దత్తపదాని నృణాం ॥ **15** ॥ 3755

ఇతి తవ సూరయస్త్వధిపతేఽఖిలలోకమల -
క్షపణకథామృతాబ్ధిమవగాహ్య తపాంసి జహుః ।
కిముత పునః స్వధామవిధుతాశయకాలగుణాః
పరమ భజంతి యే పదమజస్రసుఖానుభవం ॥ **16** ॥ 3756

దృతయ ఇవ శ్వసంత్యసుభృతో యది తేఽనువిధా
మహదహమాదయోఽండమసృజన్ యదనుగ్రహతః ।
పురుషవిధోఽన్వయోఽత్ర చరమోఽన్నమయాదిషు యః
సదసతః పరం త్వమథ యదేష్వవశేషమృతం ॥ **17** ॥ 3757

ఉదరముపాసతే య ఋషివర్త్మసు కూర్పదృశః
పరిసరపద్ధతిం హృదయమారుణయో దహరం ।
తత ఉదగాదనంత తవ ధామ శిరః పరమం
పునరిహ యత్ సమేత్య న పతంతి కృతాంతముఖే ॥ **18** ॥ 3758

స్వకృతవిచిత్రయోనిషు విశన్నివ హేతుతయా
తరతమతశ్చకాస్యనలవత్ స్వకృతానుకృతిః ।
అథ వితథాస్వమూష్వవితథం తవ ధామ సమం
విరజధియోఽన్వయంత్యభివిపణ్యవ ఏకరసం ॥ **19** ॥ 3759

స్వకృతపురేష్వమీష్వబహిరంతరసంవరణం
తవ పురుషం వదంత్యఖిలశక్తిధృతోఽశకృతం ।
ఇతి నృగతిం వివిచ్య కవయో నిగమావపనం
భవత ఉపాసతేఽంఘ్రిమభవం భువి విశ్వసితాః ॥ **20** ॥ 3760

దురవగమాత్మతత్త్వనిగమాయ తవాత్తతనో -
శ్చరితమహామృతాబ్ధిపరివర్తపరిశ్రమణాః ।

న పరిలషంతి కేచిదపవర్గమపీశ్వర తే
చరణసరోజహంసకులసంగవిసృష్టగృహాః ॥ **21** ॥ 3761

త్వదనుపథం కులాయమిదమాత్మసుహృత్ప్రియవ -
చ్చరతి తథోన్ముఖే త్వయి హితే ప్రియ ఆత్మని చ।
న బత రమంత్యహో అసదుపాసనయాఽఽత్మహనో
యదనుశయా భ్రమంత్యురుభయే కుశరీరభృతః ॥ **22** ॥ 3762

నిభృతమరున్మనోఽక్షదృఢయోగయుజో హృది
యన్మునయ ఉపాసతే తదరయోఽపి యయుః స్మరణాత్।
స్త్రియ ఉరగేంద్రభోగభుజదండవిషక్తధియో
వయమపి తే సమాః సమదృశోఽంఘ్రిసరోజసుధాః ॥ **23** ॥ 3763

క ఇహ ను వేద బతావరజన్మలయోఽగ్రసరం
యత ఉదగాదృషిర్యమను దేవగణా ఉభయే।
తర్హి న సన్న చాసదుభయం న చ కాలజవః
కిమపి న తత్ర శాస్త్రమవకృష్య శయీత యదా ॥ **24** ॥ 3764

జనిమసతః సతో మృతిముతాత్మని యే చ భిదాం
విపణమృతం స్మరంత్యుపదిశంతి త ఆరుపితైః।
త్రిగుణమయః పుమానితి భిదా యదబోధకృతా
త్వయి న తతః పరత్ర స భవేదవబోధరసే ॥ **25** ॥ 3765

సదివ మనస్త్రివృత్త్వయి విభాత్యసదామనుజాత్
సదభిమృశంత్యశేషమిదమాత్మతయాఽఽత్మవిదః।
న హి వికృతిం త్యజంతి కనకస్య తదాత్మతయా
స్వకృతమనుప్రవిష్టమిదమాత్మతయావసితం ॥ **26** ॥ 3766

తవ పరి యే చరంత్యఖిలసత్త్వనికేతతయా
త ఉత పదాఽఽక్రమంత్యవిగణయ్య శిరో నిర్ఋతేః।

పరివయసే పశూనివ గిరా విబుధానపి తాంస్త్వయి
కృతసౌహృదాః ఖలు పునంతి న యే విముఖాః ॥ **27** ॥ 3767

త్వమకరణః స్వరాడఖిలకారకశక్తిధర -
స్తవ బలిముద్వహంతి సమదంత్యజయానిమిషాః ।
వర్షభుజోఽఖిలక్షితిపతేరివ విశ్వసృజో
విదధతి యత్ర యే త్వధికృతా భవతశ్చకితాః ॥ **28** ॥ 3768

స్థిరచరజాతయః స్యురజయోత్థనిమిత్తయుజో
విహర ఉదీక్షయా యది పరస్య విముక్త తతః ।
న హి పరమస్య కశ్చిదపరో న పరశ్చ భవేద్
వియత ఇవాపదస్య తవ శూన్యతులాం దధతః ॥ **29** ॥ 3769

అపరిమితా ధ్రువాస్తనుభృతో యది సర్వగతా -
స్తర్హి న శాస్యతేతి నియమో ధ్రువ నేతరథా ।
అజని చ యన్మయం తదవిముచ్య నియంతృ భవేత్
సమమనుజానతాం యదమతం మతదుష్టతయా ॥ **30** ॥ 3770

న ఘటత ఉద్భవః ప్రకృతిపూరుషయోరజయో -
రుభయయుజా భవంత్యసుభృతో జలబుద్బుదవత్ ।
త్వయి త ఇమే తతో వివిధనామగుణైః పరమే
సరిత ఇవార్ణవే మధుని లిల్యురశేషరసాః ॥ **31** ॥ 3771

నృషు తవ మాయయా భ్రమమమీష్ववగత్య భృశం
త్వయి సుధియోఽభవే దధతి భావమనుప్రభవం ।
కథమనువర్తతాం భవభయం తవ యద్ భ్రుకుటిః
సృజతి ముహుస్త్రిణేమిరభవచ్చరణేషు భయం ॥ **32** ॥ 3772

విజితహృషీకవాయుభిరదాంతమనస్తురగం
య ఇహ యతంతి యంతుమతిలోలముపాయఖిదః ।

వ్యసనశతాన్వితాః సమవహాయ గురోశ్చరణం
వణిజ ఇవాజ సంత్యకృతకర్ణధరా జలధౌ ॥ **33** ॥ 3773

స్వజనసుతాత్మదారధనధామధరాసురథై -
స్త్వయి సతి కిం నృణాం శ్రయత ఆత్మని సర్వరసే ।
ఇతి సదజానతాం మిథునతో రతయే చరతాం
సుఖయతి కో న్విహ స్వవిహతే స్వనిరస్తభగే ॥ **34** ॥ 3774

భువి పురుపుణ్యతీర్థసదనాన్యృషయో విమదా -
స్త ఉత భవత్పదాంబుజహృదోఽఘభిదంఘ్రిజలాః ।
దధతి సకృన్మనస్త్వయి య ఆత్మని నిత్యసుఖే
న పునరుపాసతే పురుషసారహరావసథాన్ ॥ **35** ॥ 3775

సత ఇదముత్థితం సదితి చేన్నను తర్కహతం
వ్యభిచరతి క్వ చ క్వ చ మృషా న తథోభయయుక్ ।
వ్యవహృతయే వికల్ప ఇషితోఽంధపరంపరయా
భ్రమయతి భారతీ త ఉరువృత్తిభిరుక్థజడాన్ ॥ **36** ॥ 3776

న యదిదమగ్ర ఆస న భవిష్యదతో నిధనా -
దనుమితమంతరా త్వయి విభాతి మృషైకరసే ।
అత ఉపమీయతే ద్రవిణజాతివికల్పపథై -
ర్వితథమనోవిలాసమృతమిత్యవయంత్యబుధాః ॥ **37** ॥ 3777

స యదజయా త్వజామనుశయీత గుణాంశ్చ జుషన్
భజతి సరూపతాం తదను మృత్యుమపేతభగః ।
త్వముత జహాసి తామహిరివ త్వచమాత్తభగో
మహసి మహీయసేఽష్టగుణితేఽపరిమేయభగః ॥ **38** ॥ 3778

యది న సముద్ధరంతి యతయో హృది కామజటా
దురధిగమోఽసతాం హృది గతోఽస్మృతకంఠమణిః ।

అసుతృపయోగినాముభయతోఽప్యసుఖం భగవ -
న్ననపగతాంతకాదనధిరూఢపదాద్ భవతః ॥ **39** ॥ 3779

త్వదవగమీ న వేత్తి భవదుత్థశుభాశుభయో -
ర్గుణవిగుణాన్వయాంస్తర్హి దేహభృతాం చ గిరః ।
అనుయుగమన్వహం సగుణ గీతపరంపరయా
శ్రవణభృతో యతస్త్వమపవర్గగతిర్మనుజైః ॥ **40** ॥ 3780

ద్యుపతయ ఏవ తే న యయురంతమనంతతయా
త్వమపి యదంతరాండనిచయా నను సావరణాః ।
ఖ ఇవ రజాంసి వాంతి వయసా సహ యచ్ఛ్రుతయ -
స్త్వయి హి ఫలంత్యతన్నిరసనేన భవన్నిధనాః ॥ **41** ॥ 3781

శ్రీభగవానువాచ
ఇత్యేతద్ బ్రహ్మణః పుత్రా ఆశ్రుత్యాత్మానుశాసనం ।
సనందనమథానర్చుః సిద్ధా జ్ఞాత్వాఽఽత్మనో గతిం ॥ **42** ॥ 3782

ఇత్యశేషసమామ్నాయపురాణోపనిషద్రసః ।
సముద్ధృతః పూర్వజాతైర్వ్యాసయానైర్మహాత్మభిః ॥ **43** ॥ 3783

త్వం చైతద్ బ్రహ్మదాయాద శ్రద్ధయాఽఽత్మానుశాసనం ।
ధారయంశ్చర గాం కామం కామానాం భర్జనం నృణాం ॥ **44** ॥ 3784

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం స ఋషిణాఽఽదిష్టం గృహీత్వా శ్రద్ధయాఽఽత్మవాన్ ।
పూర్ణః శ్రుతధరో రాజన్నాహ వీరవ్రతో మునిః ॥ **45** ॥ 3785

నారద ఉవాచ
నమస్తస్మై భగవతే కృష్ణాయామలకీర్తయే ।
యో ధత్తే సర్వభూతానామభవాయాశతీః కలాః ॥ **46** ॥ 3786

ఇత్యాద్యమృషిమానమ్య తచ్ఛిష్యాంశ్చ మహాత్మనః।
తతోఽగాదాశ్రమం సాక్షాత్ పితుర్ద్వైపాయనస్య మే ॥ **47** ॥ 3787

సభాజితో భగవతా కృతాసనపరిగ్రహః।
తస్మై తద్ వర్ణయామాస నారాయణముఖాచ్ఛ్రుతం ॥ **48** ॥ 3788

ఇత్యేతద్ వర్ణితం రాజన్ యన్నః ప్రశ్నః కృతస్త్వయా।
యథా బ్రహ్మణ్యనిర్దేశ్యే నిర్గుణేఽపి మనశ్చరేత్ ॥ **49** ॥ 3789

యోఽస్యోత్ప్రేక్షక ఆదిమధ్యనిధనే యోఽవ్యక్తజీవేశ్వరో
యః సృష్ట్వేదమనుప్రవిశ్య ఋషిణా చక్రే పురః శాస్తి తాః।
యం సంపద్య జహాత్యజామనుశయీ సుప్తః కులాయం యథా
తం కైవల్యనిరస్తయోనిమభయం ధ్యాయేదజస్రం హరిం ॥ **50** ॥ 3790

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
ఉత్తరార్ధే నారదనారాయణసంవాదే వేదస్తుతిర్నామ సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే అష్టాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

దేవాసురమనుష్యేషు యే భజంత్యశివం శివం।
ప్రాయస్తే ధనినో భోజా న తు లక్ష్మ్యాః పతిం హరిం ॥ **1** ॥ 3791

ఏతద్ వేదితుమిచ్ఛామః సందేహోఽత్ర మహాన్ హి నః।
విరుద్ధశీలయోః ప్రభ్వోర్విరుద్ధా భజతాం గతిః ॥ **2** ॥ 3792

శ్రీశుక ఉవాచ

శివః శక్తియుతః శశ్వత్ త్రిలింగో గుణసంవృతః।
వైకారికస్తైజసశ్చ తామసశ్చేత్యహం త్రిధా ॥ **3** ॥ 3793

తతో వికారా అభవన్ షోడశామీషు కంచన।
ఉపధావన్ విభూతీనాం సర్వాసామశ్నుతే గతిం ॥ **4** ॥ 3794

హరిర్హి నిర్గుణః సాక్షాత్ పురుషః ప్రకృతేః పరః।
స సర్వదృగుపద్రష్టా తం భజన్ నిర్గుణో భవేత్ ॥ **5** ॥ 3795

నివృత్తైష్వశ్వమేధేషు రాజా యుష్మత్పితామహః।
శృణ్వన్ భగవతో ధర్మానపృచ్ఛదిదమచ్యుతం ॥ **6** ॥ 3796

స ఆహ భగవాంస్తస్మై ప్రీతః శుశ్రూషవే ప్రభుః।
నృణాం నిఃశ్రేయసార్థాయ యోఽవతీర్ణో యదోః కులే ॥ **7** ॥ 3797

శ్రీభగవానువాచ
యస్యాహమనుగృహ్ణామి హరిష్యే తద్ధనం శనైః।
తతోఽధనం త్యజంత్యస్య స్వజనా దుఃఖదుఃఖితం ॥ **8** ॥ 3798

స యదా వితథోద్యోగో నిర్విణ్ణః స్యాద్ ధనేహయా।
మత్పరైః కృతమైత్రస్య కరిష్యే మదనుగ్రహం ॥ **9** ॥ 3799

తద్బ్రహ్మ పరమం సూక్ష్మం చిన్మాత్రం సదనంతకం।
అతో మాం సుదురారాధ్యం హిత్వాన్యాన్ భజతే జనః ॥ **10** ॥ 3800

తతస్త ఆశుతోషేభ్యో లబ్ధరాజ్యశ్రియోద్ధతాః।
మత్తాః ప్రమత్తా వరదాన్ విస్మరంత్యవజానతే ॥ **11** ॥ 3801

శ్రీశుక ఉవాచ
శాపప్రసాదయోరీశా బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః।
సద్యఃశాపప్రసాదోఽంగ శివో బ్రహ్మా న చాచ్యుతః ॥ **12** ॥ 3802

అత్ర చోదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనం।
వృకాసురాయ గిరిశో వరం దత్త్వాఽఽప సంకటం ॥ **13** ॥ 3803

వృకో నామాసురః పుత్రఃశకునేః పథి నారదం।
దృష్ట్వాఽఽశుతోషం పప్రచ్ఛ దేవేషు త్రిషు దుర్మతిః ॥ **14** ॥ 3804

స ఆహ దేవం గిరిశముపాధావాశు సిద్ధ్యసి।
యోఽల్పాభ్యాం గుణదోషాభ్యామాశు తుష్యతి కుప్యతి ॥ **15** ॥ 3805

దశాస్యబాణయోస్తుష్టఃస్తువతోర్వందినోరివ।
ఐశ్వర్యమతులం దత్త్వా తత ఆప సుసంకటం ॥ **16** ॥ 3806

ఇత్యాదిష్టస్తమసుర ఉపాధావత్ స్వగాత్రతః।
కేదార ఆత్మక్రవ్యేణ జుహ్వానోఽగ్నిముఖం హరం ॥ **17** ॥ 3807

దేవోపలబ్ధిమప్రాప్య నిర్వేదాత్ సప్తమేఽహని।
శిరోఽవృశ్చత్ స్వధితినా తత్తీర్థక్లిన్నమూర్ధజం ॥ **18** ॥ 3808

తదా మహాకారుణికః స ధూర్జటి -
ర్యథా వయం చాగ్నిరివోత్థితోఽనలాత్।
నిగృహ్య దోర్భ్యాం భుజయోర్న్యవారయత్
తత్స్పర్శనాద్ భూయ ఉపస్కృతాకృతిః ॥ **19** ॥ 3809

తమాహ చాంగాలమలం వృణీష్వ మే
యథాభికామం వితరామి తే వరం।
ప్రీయేయ తోయేన నృణాం ప్రపద్యతా -
మహో త్వయాఽఽత్మా భృశమర్ద్యతే వృథా ॥ **20** ॥ 3810

దేవం స వవ్రే పాపీయాన్ వరం భూతభయావహం।
యస్య యస్య కరం శీర్ష్ణి ధాస్యే స మ్రియతామితి ॥ **21** ॥ 3811

తచ్ఛ్రుత్వా భగవాన్ రుద్రో దుర్మనా ఇవ భారత।
ఓమితి ప్రహసంస్తస్మై దదేఽహేరమృతం యథా ॥ **22** ॥ 3812

ఇత్యుక్తః సోఽసురో నూనం గౌరీహరణలాలసః।
స తద్వరపరీక్షార్థం శంభోర్మూర్ధ్ని కిలాసురః।
స్వహస్తం ధాతుమారేభే సోఽబిభ్యత్ స్వకృతాచ్ఛివః ॥ **23** ॥ 3813

తేనోపసృష్టః సంత్రస్తః పరాధావన్ సవేపథుః।
యావదంతం దివో భూమేః కాష్ఠానాముదగాదుదక్ ॥ **24** ॥ 3814

అజానంతః ప్రతివిధిం తూష్ణీమాసన్ సురేశ్వరాః।
తతో వైకుంఠమగమద్ భాస్వరం తమసః పరం ॥ **25** ॥ 3815

యత్ర నారాయణః సాక్షాన్న్యాసినాం పరమా గతిః।
శాంతానాం న్యస్తదండానాం యతో నావర్తతే గతః ॥ **26** ॥ 3816

తం తథావ్యసనం దృష్ట్వా భగవాన్ వృజినార్దనః।
దూరాత్ ప్రత్యుదియాద్ భూత్వా వటుకో యోగమాయయా ॥ **27** ॥ 3817

మేఖలాజినదండాక్షైస్తేజసాగ్నిరివ జ్వలన్।
అభివాదయామాస చ తం కుశపాణిర్వినీతవత్ ॥ **28** ॥ 3818

శ్రీభగవానువాచ
శాకునేయ భవాన్ వ్యక్తం శ్రాంతః కిం దూరమాగతః।
క్షణం విశ్రమ్యతాం పుంస ఆత్మాయం సర్వకామధుక్ ॥ **29** ॥ 3819

యది నః శ్రవణాయాలం యుష్మద్వ్యవసితం విభో।
భణ్యతాం ప్రాయశః పుంభిర్ధృతైః స్వార్థాన్ సమీహతే ॥ **30** ॥ 3820

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం భగవతా పృష్టో వచసామృతవర్షిణా।
గతక్లమోఽబ్రవీత్తస్మై యథాపూర్వమనుష్ఠితం ॥ **31** ॥ 3821

శ్రీభగవానువాచ
ఏవం చేత్తర్హి తద్వాక్యం న వయం శ్రద్దధీమహి।
యో దక్షశాపాత్ పైశాచ్యం ప్రాప్తః ప్రేతపిశాచరాట్ ॥ **32** ॥ 3822

యది వస్తత్ర విశ్రంభో దానవేంద్ర జగద్గురౌ।
తర్హ్యంగాశు స్వశిరసి హస్తం న్యస్య ప్రతీయతాం ॥ **33** ॥ 3823

యద్యసత్యం వచః శంభోః కథంచిద్ దానవర్షభ।
తదైనం జహ్యసద్వాచం న యద్ వక్తానృతం పునః ॥ **34** ॥ 3824

ఇత్థం భగవతశ్చిత్రైర్వచోభిః స సుపేశలైః।
భిన్నధీర్విస్మృతః శీర్ష్ణి స్వహస్తం కుమతిర్వ్యధాత్ ॥ **35** ॥ 3825

అథాపతద్ భిన్నశిరా వజ్రాహత ఇవ క్షణాత్ ।
జయశబ్దో నమఃశబ్దః సాధుశబ్దోఽభవద్ దివి ॥ **36** ॥ 3826

ముముచుః పుష్పవర్షాణి హతే పాపే వృకాసురే ।
దేవర్షిపితృగంధర్వా మోచితః సంకటాచ్ఛివః ॥ **37** ॥ 3827

ముక్తం గిరిశమభ్యాహ భగవాన్ పురుషోత్తమః ।
అహో దేవ మహాదేవ పాపోఽయం స్వేన పాప్మనా ॥ **38** ॥ 3828

హతః కో ను మహత్స్వీశ జంతుర్వై కృతకిల్బిషః ।
క్షేమీ స్యాత్ కిము విశ్వేశే కృతాగస్కో జగద్గురౌ ॥ **39** ॥ 3829

య ఏవమవ్యాకృతశక్త్యుదన్వతః
పరస్య సాక్షాత్ పరమాత్మనో హరేః ।
గిరిత్రమోక్షం కథయేచ్ఛృణోతి వా
విముచ్యతే సంసృతిభిస్తథారిభిః ॥ **40** ॥ 3830

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుద్రమోక్షణం నామ అష్టాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
సరస్వత్యాస్తటే రాజన్నృషయః సత్రమాసత।
వితర్కః సమభూత్తేషాం త్రిష్వధీశేషు కో మహాన్ ॥ **1** ॥ 3831

తస్య జిజ్ఞాసయా తే వై భృగుం బ్రహ్మసుతం నృప।
తజ్ఞప్త్యై ప్రేషయామాసుః సోఽభ్యగాద్ బ్రహ్మణః సభాం ॥ **2** ॥ 3832

న తస్మై ప్రహ్వణం స్తోత్రం చక్రే సత్త్వపరీక్షయా।
తస్మై చుక్రోధ భగవాన్ ప్రజ్వలన్ స్వేన తేజసా ॥ **3** ॥ 3833

స ఆత్మన్యుత్థితం మన్యుమాత్మజాయాత్మనా ప్రభుః।
అశీశమద్ యథా వహ్నిం స్వయోన్యా వారిణాఽఽత్మభూః ॥ **4** ॥ 3834

తతః కైలాసమగమత్ స తం దేవో మహేశ్వరః।
పరిరబ్ధుం సమారేభ ఉత్థాయ భ్రాతరం ముదా ॥ **5** ॥ 3835

నైచ్ఛత్త్వమస్యుత్పథగ ఇతి దేవశ్చుకోప హ।
శూలముద్యమ్య తం హంతుమారేభే తిగ్మలోచనః ॥ **6** ॥ 3836

పతిత్వా పాదయోర్దేవీ సాంత్వయామాస తం గిరా।
అథో జగామ వైకుంఠం యత్ర దేవో జనార్దనః ॥ **7** ॥ 3837

శయానం శ్రియ ఉత్సంగే పదా వక్షస్యతాడయత్ ।
తత ఉత్థాయ భగవాన్ సహ లక్ష్మ్యా సతాం గతిః ॥ **8** ॥ 3838

స్వతల్పాదవరుహ్యాథ ననామ శిరసా మునిం ।
ఆహ తే స్వాగతం బ్రహ్మన్ నిషీదాత్రాసనే క్షణం ।
అజానతామాగతాన్ వః క్షంతుమర్హథ నః ప్రభో ॥ **9** ॥ 3839

అతీవ కోమలౌ తాత చరణౌ తే మహామునే ।
ఇత్యుక్త్వా విప్రచరణౌ మర్దయన్ స్వేన పాణినా ॥ **10** ॥ 3840

పునీహి సహలోకం మాం లోకపాలాంశ్చ మద్గతాన్ ।
పాదోదకేన భవతస్తీర్థానాం తీర్థకారిణా ॥ **11** ॥ 3841

అద్యాహం భగవంల్లక్ష్మ్యా ఆసమేకాంతభాజనం ।
వత్స్యత్యురసి మే భూతిర్భవత్పాదహతాంహసః ॥ **12** ॥ 3842

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం బ్రువాణే వైకుంఠే భృగుస్తన్మంద్రయా గిరా ।
నిర్వృతస్తర్పితస్తూష్ణీం భక్త్యుత్కంఠోఽశ్రులోచనః ॥ **13** ॥ 3843

పునశ్చ సత్రమావ్రజ్య మునీనాం బ్రహ్మవాదినాం ।
స్వానుభూతమశేషేణ రాజన్ భృగురవర్ణయత్ ॥ **14** ॥ 3844

తన్నిశమ్యాథ మునయో విస్మితా ముక్తసంశయాః ।
భూయాంసం శ్రద్దధుర్విష్ణుం యతః శాంతిర్యతోఽభయం ॥ **15** ॥ 3845

ధర్మః సాక్షాద్ యతో జ్ఞానం వైరాగ్యం చ తదన్వితం ।
ఐశ్వర్యం చాష్టధా యస్మాద్ యశశ్చాత్మమలాపహం ॥ **16** ॥ 3846

మునీనాం న్యస్తదండానాం శాంతానాం సమచేతసాం ।
అకించనానాం సాధూనాం యమాహుః పరమాం గతిం ॥ **17** ॥ 3847

సత్త్వం యస్య ప్రియా మూర్తిర్బ్రాహ్మణాస్త్విష్టదేవతాః ।
భజంత్యనాశిషః శాంతా యం వా నిపుణబుద్ధయః ॥ **18** ॥ 3848

త్రివిధాకృతయస్తస్య రాక్షసా అసురాః సురాః ।
గుణిన్యా మాయయా సృష్టాః సత్త్వం తత్తీర్థసాధనం ॥ **19** ॥ 3849

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం సారస్వతా విప్రా నృణాం సంశయనుత్తయే ।
పురుషస్య పదాంభోజసేవయా తద్గతిం గతాః ॥ **20** ॥ 3850

సూత ఉవాచ
ఇత్యేతన్మునితనయాస్యపద్మగంధ -
పీయూషం భవభయభిత్ పరస్య పుంసః ।
సుశ్లోకం శ్రవణపుటైః పిబత్యభీక్ష్ణం
పాంథోఽధ్వభ్రమణపరిశ్రమం జహాతి ॥ **21** ॥ 3851

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏకదా ద్వారవత్యాం తు విప్రపత్న్యాః కుమారకః ।
జాతమాత్రో భువం స్పృష్ట్వా మమార కిల భారత ॥ **22** ॥ 3852

విప్రో గృహీత్వా మృతకం రాజద్వార్యుపధాయ సః ।
ఇదం ప్రోవాచ విలపన్నాతురో దీనమానసః ॥ **23** ॥ 3853

బ్రహ్మద్విషః శఠధియో లుబ్ధస్య విషయాత్మనః ।
క్షత్రబంధోః కర్మదోషాత్ పంచత్వం మే గతోఽర్భకః ॥ **24** ॥ 3854

హింసావిహారం నృపతిం దుఃశీలమజితేంద్రియం ।
ప్రజా భజంత్యాః సీదంతి దరిద్రా నిత్యదుఃఖితాః ॥ **25** ॥ 3855

ఏవం ద్వితీయం విప్రర్షిస్తృతీయం త్వేవమేవ చ ।
విసృజ్య స నృపద్వారి తాం గాథాం సమగాయత ॥ **26** ॥ 3856

తామర్జున ఉపశ్రుత్య కర్హిచిత్ కేశవాంతికే।
పరేతే నవమే బాలే బ్రాహ్మణం సమభాషత ॥ **27** ॥ 3857

కింస్విద్ బ్రహ్మంస్త్వన్నివాసే ఇహ నాస్తి ధనుర్ధరః।
రాజన్యబంధురేతే వై బ్రాహ్మణాః సత్ర ఆసతే ॥ **28** ॥ 3858

ధనదారాత్మజాపృక్తా యత్ర శోచంతి బ్రాహ్మణాః।
తే వై రాజన్యవేషేణ నటా జీవంత్యసుంభరాః ॥ **29** ॥ 3859

అహం ప్రజా వాం భగవన్ రక్షిష్యే దీనయోరిహ।
అనిస్తీర్ణప్రతిజ్ఞోఽగ్నిం ప్రవేక్ష్యే హతకల్మషః ॥ **30** ॥ 3860

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
సంకర్షణో వాసుదేవః ప్రద్యుమ్నో ధన్వినాం వరః।
అనిరుద్ధోఽప్రతిరథో న త్రాతుం శక్నువంతి యత్ ॥ **31** ॥ 3861

తత్ కథం ను భవాన్ కర్మ దుష్కరం జగదీశ్వరైః।
చికీర్షసి త్వం బాలిశ్యాత్ తన్న శ్రద్దధ్మహే వయం ॥ **32** ॥ 3862

అర్జున ఉవాచ
నాహం సంకర్షణో బ్రహ్మన్ న కృష్ణః కార్ష్ణిరేవ చ।
అహం వా అర్జునో నామ గాండీవం యస్య వై ధనుః ॥ **33** ॥ 3863

మావమంస్థా మమ బ్రహ్మన్ వీర్యం త్ర్యంబకతోషణం।
మృత్యుం విజిత్య ప్రధనే ఆనేష్యే తే ప్రజాం ప్రభో ॥ **34** ॥ 3864

ఏవం విశ్రంభితో విప్రః ఫాల్గునేన పరంతప।
జగామ స్వగృహం ప్రీతః పార్థవీర్యం నిశామయన్ ॥ **35** ॥ 3865

ప్రసూతికాల ఆసన్నే భార్యాయా ద్విజసత్తమః।
పాహి పాహి ప్రజాం మృత్యోరిత్యాహార్జునమాతురః ॥ **36** ॥ 3866

స ఉపస్పృశ్య శుచ్యంభో నమస్కృత్య మహేశ్వరం ।
దివ్యాన్యస్త్రాణి సంస్మృత్య సజ్యం గాండీవమాదదే ॥ **37** ॥ 3867

న్యరుణత్ సూతికాగారం శరైర్నానాస్త్రయోజితైః ।
తిర్యగూర్ధ్వమధః పార్థశ్చకార శరపంజరం ॥ **38** ॥ 3868

తతః కుమారః సంజాతో విప్రపత్న్యా రుదన్ ముహుః ।
సద్యోఽదర్శనమాపేదే సశరీరో విహాయసా ॥ **39** ॥ 3869

తదాఽఽహ విప్రో విజయం వినిందన్ కృష్ణసన్నిధౌ ।
మౌఢ్యం పశ్యత మే యోఽహం శ్రద్దధే క్లీబకత్థనం ॥ **40** ॥ 3870

న ప్రద్యుమ్నో నానిరుద్ధో న రామో న చ కేశవః ।
యస్య శేకుః పరిత్రాతుం కోఽన్యస్తదవితేశ్వరః ॥ **41** ॥ 3871

ధిగర్జునం మృషావాదం ధిగాత్మశ్లాఘినో ధనుః ।
దైవోపసృష్టం యో మౌఢ్యాదానినీషతి దుర్మతిః ॥ **42** ॥ 3872

ఏవం శపతి విప్రర్షౌ విద్యామాస్థాయ ఫాల్గునః ।
యయౌ సంయమనీమాశు యత్రాస్తే భగవాన్ యమః ॥ **43** ॥ 3873

విప్రాపత్యమచక్షాణస్తత ఐంద్రీమగాత్ పురీం ।
ఆగ్నేయీం నైరృతీం సౌమ్యాం వాయవ్యాం వారుణీమథ ।
రసాతలం నాకపృష్ఠం ధిష్ణ్యాన్యన్యాన్యుదాయుధః ॥ **44** ॥ 3874

తతోఽలబ్ధద్విజసుతో హ్యనిస్తీర్ణప్రతిశ్రుతః ।
అగ్నిం వివిక్షుః కృష్ణేన ప్రత్యుక్తః ప్రతిషేధతా ॥ **45** ॥ 3875

దర్శయే ద్విజసూనూంస్తే మావజ్ఞాత్మానమాత్మనా ।
యే తే నః కీర్తిం విమలాం మనుష్యాః స్థాపయిష్యంతి ॥ **46** ॥ 3876

ఇతి సంభాష్య భగవానర్జునేన సహేశ్వరః।
దివ్యం స్వరథమాస్థాయ ప్రతీచీం దిశమావిశత్ ॥ **47** ॥ 3877

సప్త ద్వీపాన్ సప్త సింధూన్ సప్తసప్తగిరీనథ।
లోకాలోకం తథాతీత్య వివేశ సుమహత్తమః ॥ **48** ॥ 3878

తత్రాశ్వాః శైబ్యసుగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకాః।
తమసి భ్రష్టగతయో బభూవుర్భరతర్షభ ॥ **49** ॥ 3879

తాన్ దృష్ట్వా భగవాన్ కృష్ణో మహాయోగేశ్వరేశ్వరః।
సహస్రాదిత్యసంకాశం స్వచక్రం ప్రాహిణోత్ పురః ॥ **50** ॥ 3880

తమః సుఘోరం గహనం కృతం మహద్
విదారయద్ భూరితరేణ రోచిషా।
మనోజవం నిర్వివిశే సుదర్శనం
గుణచ్యుతో రామశరో యథా చమూః ॥ **51** ॥ 3881

ద్వారేణ చక్రానుపథేన తత్తమః
పరం పరం జ్యోతిరనంతపారం।
సమశ్నువానం ప్రసమీక్ష్య ఫాల్గునః
ప్రతాడితాక్షోఽపిదధేఽక్షిణీ ఉభే ॥ **52** ॥ 3882

తతః ప్రవిష్టః సలిలం నభస్వతా
బలీయసైజద్బృహదూర్మిభూషణం।
తత్రాద్భుతం వై భవనం ద్యుమత్తమం
భ్రాజన్మణిస్తంభసహస్రశోభితం ॥ **53** ॥ 3883

తస్మిన్ మహాభీమమనంతమద్భుతం
సహస్రమూర్ధన్యఫణామణిద్యుభిః।

విభ్రాజమానం ద్విగుణోల్బణేక్షణం
సితాచలాభం శితికంఠజిహ్వం ॥ **54** ॥ 3884

దదర్శ తద్భోగసుఖాసనం విభుం
మహానుభావం పురుషోత్తమోత్తమం ।
సాంద్రాంబుదాభం సుపిశంగవాససం
ప్రసన్నవక్త్రం రుచిరాయతేక్షణం ॥ **55** ॥ 3885

మహామణివ్రాతకిరీటకుండల -
ప్రభాపరిక్షిప్తసహస్రకుంతలం ।
ప్రలంబచార్వష్టభుజం సకౌస్తుభం
శ్రీవత్సలక్ష్మం వనమాలయా వృతం ॥ **56** ॥ 3886

సునందనందప్రముఖైః స్వపార్షదై -
శ్చక్రాదిభిర్మూర్తిధరైర్నిజాయుధైః ।
పుష్ట్యా శ్రియా కీర్త్యజయాఖిలర్ద్ధి భి -
ర్నిషేవ్యమాణం పరమేష్ఠినాం పతిం ॥ **57** ॥ 3887

వవంద ఆత్మానమనంతమచ్యుతో
జిష్ణుశ్చ తద్దర్శనజాతసాధ్వసః ।
తావాహ భూమా పరమేష్ఠినాం ప్రభు -
ర్బద్ధాంజలీ సస్మితమూర్జయా గిరా ॥ **58** ॥ 3888

ద్విజాత్మజా మే యువయోర్దిదృక్షుణా
మయోపనీతా భువి ధర్మగుప్తయే ।
కలావతీర్ణావవనేర్భరాసురాన్
హత్వేహ భూయస్త్వరయేతమంతి మే ॥ **59** ॥ 3889

పూర్ణకామావపి యువాం నరనారాయణావృషీ ।
ధర్మమాచరతాం స్థిత్యై ఋషభౌ లోకసంగ్రహం ॥ **60** ॥ 3890

ఇత్యాదిష్టౌ భగవతా తౌ కృష్ణౌ పరమేష్ఠినా।
ఓమిత్యానమ్య భూమానమాదాయ ద్విజదారకాన్ ॥ **61** ॥ 3891

న్యవర్తతాం స్వకం ధామ సంప్రహృష్టౌ యథాగతం।
విప్రాయ దదతుః పుత్రాన్ యథారూపం యథావయః ॥ **62** ॥ 3892

నిశామ్య వైష్ణవం ధామ పార్థః పరమవిస్మితః।
యత్కించిత్ పౌరుషం పుంసాం మేనే కృష్ణానుకంపితం ॥ **63** ॥ 3893

ఇతీదృశాన్యనేకాని వీర్యాణీహ ప్రదర్శయన్।
బుభుజే విషయాన్ గ్రామ్యానీజే చాత్యూర్జితైర్మఖైః ॥ **64** ॥ 3894

ప్రవవర్షాఖిలాన్ కామాన్ ప్రజాసు బ్రాహ్మణాదిషు।
యథాకాలం యథైవేంద్రో భగవాంశ్చ్రైష్ఠ్యమాస్థితః ॥ **65** ॥ 3895

హత్వా నృపానధర్మిష్ఠాన్ ఘాతయిత్వార్జునాదిభిః।
అంజసా వర్తయామాస ధర్మం ధర్మసుతాదిభిః ॥ **66** ॥ 3896

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే ద్విజకుమారానయనం నామ ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే నవతితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

సుఖం స్వపుర్యాం నివసన్ ద్వారకాయాం శ్రియః పతిః ।
సర్వసంపత్సమృద్ధాయాం జుష్టాయాం వృష్ణిపుంగవైః ॥ **1** ॥ 3897

స్త్రీభిశ్చోత్తమవేషాభిర్నవయౌవనకాంతిభిః ।
కందుకాదిభిర్హర్మ్యేషు క్రీడంతీభిస్తడిద్ద్యుభిః ॥ **2** ॥ 3898

నిత్యం సంకులమార్గాయాం మదచ్యుద్భిర్మతంగజైః ।
స్వలంకృతైర్భటైరశ్వై రథైశ్చ కనకోజ్జ్వలైః ॥ **3** ॥ 3899

ఉద్యానోపవనాఢ్యాయాం పుష్పితద్రుమరాజిషు ।
నిర్విశద్భృంగవిహగైర్నాదితాయాం సమంతతః ॥ **4** ॥ 3900

రేమే షోడశసాహస్రపత్నీనామేకవల్లభః ।
తావద్విచిత్రరూపోఽసౌ తద్గృహేషు మహర్ద్ధిషు ॥ **5** ॥ 3901

ప్రోత్ఫుల్లోత్పలకహ్లారకుముదాంభోజరేణుభిః ।
వాసితామలతోయేషు కూజద్విజకులేషు చ ॥ **6** ॥ 3902

విజహార విగాహ్యాంభో హ్రదినీషు మహోదయః ।
కుచకుంకుమలిప్తాంగః పరిరబ్ధశ్చ యోషితాం ॥ **7** ॥ 3903

ఉపగీయమానో గంధర్వైర్మృదంగపణవానకాన్ ।
వాదయద్భిర్ముదా వీణాం సూతమాగధవందిభిః ॥ **8** ॥ 3904

సిచ్యమానోఽచ్యుతస్తాభిర్హసంతీభిః స్మ రేచకైః ।
ప్రతిషించన్ విచిక్రీడే యక్షీభిర్యక్షరాడివ ॥ **9** ॥ 3905

తాః క్లిన్నవస్త్రవివృతోరుకుచప్రదేశాః
సించంత్య ఉద్ధృతబృహత్కబరప్రసూనాః ।
కాంతం స్మ రేచకజిహీరషయోపగుహ్య
జాతస్మరోత్సవలసద్వదనా విరేజుః ॥ **10** ॥ 3906

కృష్ణస్తు తత్స్తనవిషజ్జితకుంకుమస్రక్
క్రీడాభిషంగధుతకుంతలవృందబంధః ।
సించన్ ముహుర్యువతిభిః ప్రతిషిచ్యమానో
రేమే కరేణుభిరివేభపతిః పరీతః ॥ **11** ॥ 3907

నటానాం నర్తకీనాం చ గీతవాద్యోపజీవినాం ।
క్రీడాలంకారవాసాంసి కృష్ణోఽదాత్తస్య చ స్త్రియః ॥ **12** ॥ 3908

కృష్ణస్యైవం విహరతో గత్యాలాపేక్షితస్మితైః ।
నర్మక్ష్వేలిపరిష్వంగైః స్త్రీణాం కిల హృతా ధియః ॥ **13** ॥ 3909

ఊచుర్ముకుందైకధియోఽగిర ఉన్మత్తవజ్జడం ।
చింతయంత్యోఽరవిందాక్షం తాని మే గదతః శృణు ॥ **14** ॥ 3910

మహిష్య ఊచుః
కురరి విలపసి త్వం వీతనిద్రా న శేషే
స్వపితి జగతి రాత్ర్యామీశ్వరో గుప్తబోధః ।
వయమివ సఖి కచ్చిద్ గాఢనిర్భిన్నచేతా
నలిననయనహాసోదారలీలేక్షితేన ॥ **15** ॥ 3911

నేత్రే నిమీలయసి నక్తమదృష్టబంధు -
స్త్వం రోరవీషి కరుణం బత చక్రవాకి ।
దాస్యం గతా వయమివాచ్యుతపాదజుష్టాం
కిం వా స్రజం స్పృహయసే కబరేణ వోఢుం ॥ **16** ॥ 3912

భో భోః సదా నిష్టనసే ఉదన్వ -
న్నలబ్ధనిద్రోఽధిగతప్రజాగరః ।
కిం వా ముకుందాపహృతాత్మలాంఛనః
ప్రాప్తాం దశాం త్వం చ గతో దురత్యయాం ॥ **17** ॥ 3913

త్వం యక్ష్మణా బలవతాసి గృహీత ఇందో
క్షీణస్తమో న నిజదీధితిభిః క్షిణోషి ।
కచ్చిన్ముకుందగదితాని యథా వయం త్వం
విస్మృత్య భోః స్థగితగీరుపలక్ష్యసే నః ॥ **18** ॥ 3914

కింత్వాచరితమస్మాభిర్మలయానిల తేఽప్రియం ।
గోవిందాపాంగనిర్భిన్నే హృదీరయసి నః స్మరం ॥ **19** ॥ 3915

మేఘ శ్రీమంస్త్వమసి దయితో యాదవేంద్రస్య నూనం
శ్రీవత్సాంకం వయమివ భవాన్ ధ్యాయతి ప్రేమబద్ధః ।
అత్యుత్కంఠః శబలహృదయోఽస్మద్విధో బాష్పధారాః
స్మృత్వా స్మృత్వా విసృజసి ముహుర్దుఃఖదస్తత్ప్రసంగః ॥ **20** ॥ 3916

ప్రియరావపదాని భాషసే మృత -
సంజీవికయానయా గిరా ।
కరవాణి కిమద్య తే ప్రియం
వద మే వల్గితకంఠ కోకిల ॥ **21** ॥ 3917

న చలసి న వదస్యుదారబుద్ధే
క్షితిధర చింతయసే మహాంతమర్థం ।

అపి బత వసుదేవనందనాంఘ్రిం
వయమివ కామయసే స్తనైర్విధర్తుం ॥ **22** ॥ 3918

శుష్యద్ధ్రదాః కర్శితా బత సింధుపత్న్యః
సంప్రత్యపాస్తకమలశ్రియ ఇష్టభర్తుః ।
యద్వద్ వయం మధుపతేః ప్రణయావలోక -
మప్రాప్య ముష్టహృదయాః పురుకర్శితాః స్మ ॥ **23** ॥ 3919

హంస స్వాగతమాస్యతాం పిబ పయో బ్రూహ్యంగ శౌరేః కథాం
దూతం త్వాం ను విదామ కచ్చిదజితః స్వస్త్యాస్త ఉక్తం పురా ।
కిం వా నశ్చలసౌహృదః స్మరతి తం కస్మాద్ భజామో వయం
క్షౌద్రాలాపయ కామదం శ్రియమృతే సైవైకనిష్ఠా స్త్రియాం ॥ **24** ॥ 3920

ఇతీదృశేన భావేన కృష్ణే యోగేశ్వరేశ్వరే ।
క్రియమాణేన మాధవ్యో లేభిరే పరమాం గతిం ॥ **25** ॥ 3921

శ్రుతమాత్రోఽపి యః స్త్రీణాం ప్రసహ్యాకర్షతే మనః ।
ఉరుగాయోరుగీతో వా పశ్యంతీనాం కుతః పునః ॥ **26** ॥ 3922

యాః సంపర్యచరన్ ప్రేష్ణా పాదసంవాహనాదిభిః ।
జగద్గురుం భర్తృబుద్ధ్యా తాసాం కిం వర్ణ్యతే తపః ॥ **27** ॥ 3923

ఏవం వేదోదితం ధర్మమనుతిష్ఠన్ సతాం గతిః ।
గృహం ధర్మార్థకామానాం ముహుశ్చాదర్శయత్ పదం ॥ **28** ॥ 3924

ఆస్థితస్య పరం ధర్మం కృష్ణస్య గృహమేధినాం ।
ఆసన్ షోడశసాహస్రం మహిష్యశ్చ శతాధికం ॥ **29** ॥ 3925

తాసాం స్త్రీరత్నభూతానామష్టౌ యాః ప్రాగుదాహృతాః ।
రుక్మిణీప్రముఖా రాజంస్తత్పుత్రాశ్చానుపూర్వశః ॥ **30** ॥ 3926

ఏకైకస్యాం దశ దశ కృష్ణోఽజీజనదాత్మజాన్ ।
యావత్య ఆత్మనో భార్యా అమోఘగతిరీశ్వరః ॥ **31** ॥ 3927

తేషాముద్దామవీర్యాణామష్టాదశ మహారథాః ।
ఆసన్నుదారయశసస్తేషాం నామాని మే శృణు ॥ **32** ॥ 3928

ప్రద్యుమ్నశ్చానిరుద్ధశ్చ దీప్తిమాన్ భానురేవ చ ।
సాంబో మధుర్బృహద్భానుశ్చిత్రభానుర్వృకోఽరుణః ॥ **33** ॥ 3929

పుష్కరో వేదబాహుశ్చ శ్రుతదేవః సునందనః ।
చిత్రబాహుర్విరూపశ్చ కవిర్న్యగ్రోధ ఏవ చ ॥ **34** ॥ 3930

ఏతేషామపి రాజేంద్ర తనుజానాం మధుద్విషః ।
ప్రద్యుమ్న ఆసీత్ ప్రథమః పితృవద్ రుక్మిణీసుతః ॥ **35** ॥ 3931

స రుక్మిణో దుహితరముపయేమే మహారథః ।
తస్మాత్ సుతోఽనిరుద్ధోఽభూన్నాగాయుతబలాన్వితః ॥ **36** ॥ 3932

స చాపి రుక్మిణః పౌత్రీం దౌహిత్రో జగృహే తతః ।
వజ్రస్తస్యాభవద్ యస్తు మౌసలాదవశేషితః ॥ **37** ॥ 3933

ప్రతిబాహురభూత్తస్మాత్ సుబాహుస్తస్య చాత్మజః ।
సుబాహోః శాంతసేనోఽభూచ్ఛతసేనస్తు తత్సుతః ॥ **38** ॥ 3934

న హ్యేతస్మిన్ కులే జాతా అధనా అబహుప్రజాః ।
అల్పాయుషోఽల్పవీర్యాశ్చ అబ్రహ్మణ్యాశ్చ జజ్ఞిరే ॥ **39** ॥ 3935

యదువంశప్రసూతానాం పుంసాం విఖ్యాతకర్మణాం ।
సంఖ్యా న శక్యతే కర్తుమపి వర్షాయుతైర్నృప ॥ **40** ॥ 3936

తిస్రః కోట్యః సహస్రాణామష్టాశీతిశతాని చ ।
ఆసన్ యదుకులాచార్యాః కుమారాణామితి శ్రుతం ॥ **41** ॥ 3937

సంఖ్యానం యాదవానాం కః కరిష్యతి మహాత్మనాం।
యత్రాయుతానామయుతలక్షేణాస్తే స ఆహుకః ॥ **42** ॥ 3938

దేవాసురాహవహతా దైతేయా యే సుదారుణాః।
తే చోత్పన్నా మనుష్యేషు ప్రజా దృప్తా బబాధిరే ॥ **43** ॥ 3939

తన్నిగ్రహాయ హరిణా ప్రోక్తా దేవా యదోః కులే।
అవతీర్ణాః కులశతం తేషామేకాధికం నృప ॥ **44** ॥ 3940

తేషాం ప్రమాణం భగవాన్ ప్రభుత్వేనాభవద్ధరిః।
యే చానువర్తినస్తస్య వవృధుః సర్వయాదవాః ॥ **45** ॥ 3941

శయ్యాసనాటనాలాపక్రీడాస్నానాదికర్మసు।
న విదుః సంతమాత్మానం వృష్ణయః కృష్ణచేతసః ॥ **46** ॥ 3942

తీర్థం చక్రే నృపోనం యదజని యదుషు స్వఃసరిత్పాదశౌచం
విద్విద్స్నిగ్ధాః స్వరూపం యయురజితపరా శ్రీర్యదర్థేఽన్యయత్నాః।
యన్నామామంగలఘ్నం శ్రుతమథ గదితం యత్కృతో గోత్రధర్మాః
కృష్ణస్యైతన్న చిత్రం క్షితిభరహరణం కాలచక్రాయుధస్య ॥ **47** ॥ 3943

జయతి జననివాసో దేవకీజన్మవాదో
యదువరపరిషత్స్వైర్దోర్భిరస్యన్నధర్మం।
స్థిరచరవృజినఘ్నః సుస్మితశ్రీముఖేన
వ్రజపురవనితానాం వర్ధయన్ కామదేవం ॥ **48** ॥ 3944

ఇత్థం పరస్య నిజవర్త్మరిరక్షయాఽఽత్త -
లీలాతనోస్తదనురూపవిడంబనాని।
కర్మాణి కర్మకషణాని యదూత్తమస్య
శ్రూయాదముష్య పదయోరనువృత్తిమిచ్ఛన్ ॥ **49** ॥ 3945

మర్త్యస్తయానుసవమేధితయా ముకుంద -
శ్రీమత్కథాశ్రవణకీర్తనచింతయైతి ।
తద్ధామ దుస్తరకృతాంతజవాపవర్గం
గ్రామాద్ వనం క్షితిభుజోఽపి యయుర్యదర్థాః ॥ **50** ॥ 3946

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యామష్టాదశసాహస్ర్యాం పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే శ్రీకృష్ణచరితానువర్ణనం నామ నవతితమోఽధ్యాయః ॥